UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Natales Sanctorvm Belgii, & eorundem Chronica Recapitvlatio

Molanus, Johannes

Dvaci, 1616

urn:nbn:de:hbz:466:1-9477

Visual Library

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sum M. Petri Loyex Pbri.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th. 2424.

K III
14

NA
SA
CHRO
IOA
Ciu
Recognit
runc
Ex legato
Typis

Domus Prof. Soc. Jesu Antu. 1648

NATALES SANCTORVM BELGII,

& eorundem

CHRONICA RECAPITVLATIO,

AVCTORE

IOANNE MOLANO,

Ciue & Doctore Theologo Louaniensi.

Recogniti, notis aucti & illustrati opera quorundam S. Theol. Doctorum & in vniuersitate Duac. Professorum.

Ex legato Celmi Principis Ferdin: Epi Paderb: et Monaster. Ao 1683.

Collegij Societatis Jesu Paderb

DVACI,

Typis Viduæ PETRI BORREMANS sub signo SS. Apostolorum Petri & Pauli.

M. DC. XVI.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

SVMMA PRIVILEGII

ALBERTI ET ISABELLÆ Archiducum Austriæ, Ducum Burgundiæ, Brabantiæ &c. Sereniſſimorum Belgij principum diplomate ſancitum eſt; ne quis librum, cui titulus: NATALES SANCTORVM BELGII, citra voluntatem Petri Borremans typographi Duacenſis, intra ſexennium imprimat; aut alibi impreſſum in ſuas ditiones importet, venalemue habeat. Qui ſecus faxit confiſcatione librorum, & graui pœna mulctabitur, vt latius patet ex literis datis Bruxellæ 24 Feb. An. 1616.

Signat.

I. de Berti.

CALENDARIVM BELGICVM.

EX BELGICO IO. MOLANI *Martyrologio collectum.*

FESTA MOBILIA.

Dominica 11. post Pascha, Atrebati festum reliquarum. Feria 11. post Dominicam IV. Lamberti & Berlerij discipulorum sancti Gisleni.

Dominica die ante natalem Ioannis Bapt. Foresti S. Alenæ virg.

Dominica die post XIII. Iulij, Bruxellæ, memoria Venerabilis Sacramenti miraculosi.

Dominica 1 Septembris, Louanij, recollectio gaudiorum & festiuitatum B. Mariæ virginis.

IANVARIVS.

30	A	Kal.	1	Circumcisio Domini.
29	b	4	2	Adalardi abbatis Corbeiensis,
28	c	3	3	Bertiliæ virginis, Marcoli.
27	d	Pri.	4	Pharaildis virg. Gandaui.
26	e	No.	5	Gerlaci eremitæ. *
25. 25	f	8	6	Epiphania Domini.
				Gertrudis ab *Oosten*, Delphis. *
24	g	7	7	Hillonij, patroni in *Iseghem*.
23	A	6	8	Gudilæ virg. Bruxellis.
				Torphini episcopi, Brugis. *
22	b	5	9	
21	c	4	10	Gregorij X. pont. Aretij.
				Vvalerici eremitæ.
20	d	3	11	
19	e	Pri.	12	
18	f	Idi.	13	Remigij episcopi, Rhemis.
		Kal.		Iuettæ recluſæ. *
17	g	19	14	Pontiani martyris, Vltraiecti.
16	A	18	15	Ableberti episcopi, Cameraci.
				Mauri eremitæ, Huy.
15	b	17	16	Marcelli papæ. in Altomonte.
				Fursæi confessoris, Peronæ.
14	c	16	17	
13	d	15	18	
12	e	14	19	Marij martyris, Gemblaci.
11	f	13	20	
10	g	12	21	Agnetis virginis, Vltraiecti.

9	A	11	22	Gualteri Brugensis, episc. Pictauorum. *
8	b	10	23	
7	c	9	24	
6	d	8	25	Conuersio S. Pauli Apostoli.
				Popponis abb. Stabulensis. * Rom. martyro-
				(logium.
5	e	7	26	
4	f	6	27	Sulpicij episcopi Baionensis, Cellæ.
				Ioannis episcopi Morinensis. *
3	g	5	28	Caroli magni Imper. Aquis.
				S. Spei, episcopi, Aquis.
2	A	4	29	Arnulphi martyris, Cisonij. *
1	b	3	30	Aldegundis virginis Malbodij.
*	c	Pri.	31	

FEBRVARIVS.

29	d	Kal.	1	Euberti episcopi, Insulis.
				Sigeberti regis Austrasiæ, Metis.
28	c	4	2	Purificatio beatæ Mariæ.
				Adalbaldi Ducis Duacensis. *
				Columbani abbatis, Gandaui. *
27	f	3	3	Hadelini confessoris, Viseti.
				Berlendis, Nonæ, & Celsæ virg. Merbeccæ.
				Anschatij episcopi, Bremæ.
25.26	g	Pri.	4	Lietphardi episc. martyris, in Hunecourt.
				Vulgisij episcopi, Lobijs.
25.24	A	No.	5	Bertulphi confessoris, Renticæ.
				Aleidis abbatissæ Vilecensis.
23	b	8	6	Vedasti episcopi Atrebati.
				Amandi episcopi Leodiensis, Elnonæ.
				Andreæ abbatis Elnonensis. *
				Relindis virginis Eikensis.
				SS. episcoporum Traiectensium.
22	c	7	7	Chrysolij martyris, Cominij.
				Amoluini episcopi Lobijs.
21	d	6	8	Maingoldi martyris, Ducis Huyensis.
20	e	5	9	Ansberti episcopi, Fontanellæ.
19	f	4	10	Austrebertæ virginis, Paulliaci.
				Suræ vel Soteris virg. Dordraci.
18	g	3	11	
17	A	Pri.	12	
16	b	Idi.	13	
15	c	16	14	

14	d	15	15	
13	e	14	16	
12	f	13	17	Siluini episcopi, Alciaci.
11	g	12	18	
10	A	11	19	Bonifacij episcopi Lausanensis. *
9	b	10	20	Eleutherij episcopi, Tornaci.
				Eucherij episcopi, Trudonopoli.
8	c	9	21	Pipini Ducis, Niuellæ. *
7	d	8	22	Cathedra sancti Petri Apostoli.
6	e	7	23	
5	f	6	24	Matthiæ Apostoli.
				Simonis conuers. Alnæ. *
4	g	5	25	Aldetrudis virg. Malbodij.
3	A	4	26	
2	b	3	27	
1	c	Pri.	28	

MARTIVS.

*	d	Kal.	1	Swidberti episcopi, VVerdæ,
29	c	6	2	Vvilleici, Vverdæ.
				Caroli comitis, Brugis, *
28	f	5	3	Vvinwaloëi abbat. Gandaui.
				Ruperti abbatis Tuitiensis. *
27	g	4	4	
26	A	3	5	
25. 25	b	Pri.	6	Coletæ virg. Gandaui. *
				Godegrandi episcopi, Metis. *
24	c	No.	7	Frederici abbat. Lewardiæ. *
23	d	8	8	Hunfridi episcopi, Ipris.
22	e	7	9	
21	f	6	10	Himelini presbyteri, Fenaci. *
20	g	5	11	Vindiciani episcopi, Cameraci.
19	A	4	12	Dionysij Carthusiani, Ruræ mundæ. *
18	b	3	13	
17	c	Pri.	14	
16	d	Idi.	15	
15	e	17	16	Eusebiæ virginis, Marcianis.
				Memoria Vener. Sacramenti Amsterodami.
14	f	16	17	Gertrudis virg. Niuellæ.
13	g	15	18	
12		14	19	Landoaldi archipresb Romani, Gandaui.
				Amantij, diaconi, Gandaui.

				Adriani internuncij martyris Gandaui.
				Iuliani & Adeltrudis Gandaui.
11	b	13	20	Vvulframni episcopi, Fontanellæ.
10	c	12	21	
9	d	11	22	
8	e	10	23	
7	f	9	24	
6	g	8	25	Annuntiatio beatæ Mariæ.
				Humberti episcopi Marieolis.
				Hermelandi abbatis Antrensis. * Rom.
5	A	7	26	Ludgeri episcopi Monasterienſis, Vverdæ.
4	b	6	27	
3	c	5	28	
2	d	4	29	Stephani papæ noni, Florentiæ.
1	e	3	30	Veroni confessoris, Lembeccæ.
*	f	Pri.	31	

APRILIS

29	g	Kal.	1	
28	A	4	2	Triumphus de Hungaris, obijs.
				Genouefæ Palatinæ. *
27	b	3	3	
25.26	c	Pri.	4	Hildeberti abbatis & martyris Gandaui. *
25.24	d	No.	5	Iulianæ virg. Cornelienſis, Foſſis. In hoc tri-
				cis feſti venerabilis Sacramenti. *
23	e	8	6	
22	f	7	7	Ioſeph Canonici Steinveldenſis. *
21	g	6	8	
20	A	5	9	Vvaldedrudis fundatricis & patr. Montenſis,
				Hugonis episcopi, Haſpris.
19	b	4	10	
18	c	3	11	
17	d	Pri.	12	Erkenbodonis episcopi, Audomaropoli.
				Victoria occupatæ Conſtantinopolis. *
16	e	Idi.	13	Idæ viduæ. *
15	f	18	14	Lamberti episcopi Lugdunenſis.
				Lijdwigis virg. Schidami. *
14	g	17	15	
13	A	16	16	
12	b	15	17	Landrici episcopi, Sonegijs.
				Geruini abbatis Aldenburgenſis. *
11	c	14	18	Vrſmari episcopi, Lobijs.

				Ayæ comitis Hannoniæ, Montibus. *
10	d	13	19	Bernardi pœnitentis, Audomaropoli. *
9	e	12	20	
8	f	11	21	Vvolbodonis episcopi, Leodiensis. *
7	g	10	22	Aldeberti Comitis, Dononij. *
6	A	9	23	
5	b	8	24	Egberti presbyteri, in insula Huyensi.
4	c	7	25	Marci Euangelistæ
				Floriberti episcopi, Leodiensis.
				Ermini episcopi, Lobijs.
3	d	6	26	Richarij abbatis Centulensis. *
2	e	5	27	Conradi episcopi, Vltraiecti.
1	f	4	28	
*	g	3	29	Auæ virginis, Dononij.
29	A	Pri.	30	Forannani episcopi, Vvalciodori.
				Radulphi tacentis, Affligemji. *

MAIVS.

28	b	Kal	1	Philippi & Iacobi Apostolorum.
				Euermari martyris, Rurthis.
				Vltani abbatis, Fossis.
27	c	6	2	Vvalbetti abbatis, Luxouij.
				Bertini filij Vvalberti. *
				Aiberti confessoris, Cripinij.
26	d	5	3	Inuentio S. Crucis
				Memoria Cruoris Christi, Brugis.
				Aufridi episcopi Traiectensis.
				Vvalteri abbatis, apud Pontisaram.
25. 25	e	14	4	Monicæ viduæ, Aroasię.
				Godehardi episcopi, Hildelsheimensis.
24	f	3	5	Mauronti abbatis, Duaci.
23	g	Pri.	6	
22	A	No.	7	Domitiani episcopi Leodiensis.
21	b	8	8	Vvironis episcopi in Petri Monte.
				Idubergæ, Niuellæ. *
20	c	7	9	Macarij patriarchæ, Gandaui.
19	d	6	10	
18	e	5	11	Gengulphi martyris, Varennæ.
17	f	4	12	Pancratij martyris, Vltraiecti.
				Rictrudis abbatissæ Marcianis.
16	g	3	13	Seruatij episcopi Traiectensis.
				Onesimi episcopi, Duaci.

Rolendis virginis, Gerpiniæ.

15 A Pri. 14
14 b Idi. 15 Dympnæ mart. & Gereberni presb. Ghelæ.
13 c 17 16
12 d 16 17 Cælestini Papæ, Rothnaci.
11 e 15 18 Quiniberti, Querceti.
10 f 14 19 Hadulphi episcopi, Atrebati.
Dunstani episcopi, Fastredi abbatis. *
9 g 13 20
8 A 12 21 Itisbergæ, Ariæ.
7 b 11 22
6 c 10 23 Guiberti confessoris, & fund. Gemblaci.
5 d 9 24
4 e 8 25 Adiliæ sororis Bauonis. *
3 f 7 26 Simetrij martyris.
2 g 6 27 Ragnulphi marty. Atrebati.
Frederici episcopi Leodiensis.
1 A 5 28
* b 4 29
29 c 3 30
28 d Pri. 31

IVNIVS.

27 e Kal. 1
25 26 f 4 2 Adalgisi confessoris.
Marcellini & Petri mart. Hasnonij.
Thomæ de Argentolio, Atrebati. *
25 24 g 3 3
23 A Pri. 4
22 b No. 5 Bonifacij epis. Traiect. Apost. Germaniæ, cũ.
Eobano coëpisc. & Athalario ac reliquis.
Victoria in *Wourong*.
21 c 8 6 Gudwali episcopi, Gandaui.
Norberti fundat. Præmonstratensis.
20 d 7 7 Valentini & Candidi episc Traiecti.
19 e 6 8 Medardi episcopi, Suessionis.
18 f 5 9
17 g 4 10
16 A 3 11 Remberti episcopi, Bremæ.
Achaspuer, Thorolti. *
15 b Pri. 12 Odulphi canonici, Traiecti.
Cuneræ martyris, Rhenis.

14	c	Idi.	13	
13	d	18	14	Drogonis confessoris, Seburgi. Rom. 16 Apr.
12	e	17	15	Landelini abbatis Crispinij.
11	f	16	16	Cyrici martyris, Elnonæ.
				Lutgardis virg. Aquiriæ. * Rom.
10	g	15	17	Fulconis archiepiscopi Rhemensis. *
				Adulphi episcopi Traiecti. *
9	A	14	18	Mariæ dolorosæ virginis. *
8	b	13	19	
7	c	12	20	Baini episcopi, Fontanellę.
				Aldegundis virg. Truncinij. Idę virg. Gandaui.
6	d	11	21	Martini episcopi, Tungris.
				Ingelmundi confessoris, Velsæ.
5	e	10	22	Domitiani, Crispinij.
				Rotrudis virginis Chisnensis,
4	f	9	23	Vvalheri presbyteri, Onhaniæ.
				Hidulphi Ducis Lobijs.
				Mariæ virginis, Oigniaci.
				Lietberti episcopi, Cameraci.
3	g	8	24	Nativitas Ioannis Baptistæ.
2	A	7	25	Adalberti archidiac. Egmondæ.
				Theodulphi episcopi, Lobijs.
				Oduini marty. Hugardiæ.
1	b	6	26	Saluij & Superij Valencenis.
				Baboleni abbatis, Stabuleti.
				Victoria contra Stadingos.
*	c	5	27	Adelini confess. Crispinij.
29	d	4	28	Benigni mart. Vltraiecti.
28	e	3	29	Petri & Pauli, Apostolorum.
27	f	Pri.	30	Adiliæ virginis, Orpij.
				Clothsendis virg. Marcianis. *
				Arnulphi *Cornibout*, Villariæ. *

IVLIVS.

26	g	Kal.	1	Rumoldi episcopi. Mechliniæ.
				Reginæ fundatricis Dononij.
25.25	A	6	2	Visitatio beatæ Mariæ.
				Petri de Lutcemburgo, Auenione. *
				Monegundis viduæ. Chimaci.
24	b	5	3	Guthagoni confessoris, Oostkerkæ.
				Sidronij martyris, Messenis.
23	c	4	4	Berthæ abbatissæ Blanciaci.

22	d	3	5	
21	e	Pri.	6	Godeleuæ martyris, Geſtellæ.
20	f	No.	7	Vvilbaldi epiſcopi.
19	g	8	8	Grimbaldi abbatis, monachi Bertinienſis,
				Landradæ virginis, Beliſiæ.
18	A	7	9	Agilolphi epiſcopi Colonienſis.
17	b	6	10	Amalbergæ virginis, Gandaui.
				Amalbergæ viduæ, Lobiis.
				Ettonis epiſcopi, Fiſciaci.
				Canuti regis Daniæ & martyris.
				Pacifici minoritæ. Lenſij. *
16	c	5	11	Hidulphi epiſco. Treuirenſis.
15	d	4	12	
14	e	3	13	Mildradæ virginis, Dauentriæ.
				Henrici Imperatoris, Babenbergæ.
13	f	Pri.	14	Vincentij Comitis Hannoniæ, Sonegiis.
				Dentlini eius filij, Reſſæ.
				Liberti martyris, Hasbaniæ.
				Marcelliui presbyteri, Dauentriæ.
				Ragenuflæ virginis, Aijcuriæ.
				Baſini regis & martyris, Truncinij.
12	g	Idi.	15	Plechelmi epiſcopi, Oudenzelæ.
				Liberatio Ieroſolymorum. *
				Petri eremitæ Nouo monaſterio. *
				Godefridi Bullonij, Regis Ieroſolym. *
11	A	17	16	Monulphi & Gondulphi, epiſc. Traiectenſiũ.
				Raineldis martyris, Xanthis.
				Grimoaldi ſubd. & Gundulphi min. Ibidem.
10	b	16	17	Fredegandi confeſſoris, Turnini.
9	c	15	18	Frederici epiſcopi, Traiecti.
				Odiliæ virginis, Huij.
				Arnoldi Citharœdi confeſſoris.
8	d	14	19	Bernulphi epiſcopi, Traiecti. *
7	e	13	20	Vvlmari abbatis, Bononiæ.
6	f	12	21	
5	g	11	22	Mariæ Magdalenæ.
				Vvandregiſili confeſſoris, Gandaui.
				Lewinnæ virg. & mart. Bergis S. Vvinoci.
4	A	10	23	
3	b	9	24	Chriſtinæ mirabilis, Hasbaniæ. *
				Mathildis Lombardiæ Ducis. *

2	c	8	25	Iacobi Apoſtoli.
				Ioannis agni epiſcopi, Huij. *
1	d	7	26	Iorij epiſcopi, Bethuniæ.
				Chriſtianæ virginis, Teneramundæ.
				Nazarij & Celſi, Mediolani.
	e	6	27	
29	f	5	28	
28	g	4	29	
27	A	3	30	
25.26	b	Pri.	31	Gaſparis Apoſtoli Hormutij. *

AVGVSTVS.

25.24	c	Kal.	1	Ionâti abbatis, Marcianis.
23	d	4	2	
22	e	3	3	
21	f	Pri.	4	Vvalburgis virginis, Furnis.
20	g	No.	5	Abelis archiepiſcopi, Laubiis.
				Oſwaldi regis Angliæ.
				Theodorici epiſcopi Cameracenſis. *
				Ioannis epiſcopi, Ibidem. *
				Georgij iuſti, in *Biervliet*. *
19	A	8	6	Scetzelonis vel Giſiſleni, Lutcemburgi. *
18	b	7	7	Victricij epiſcopi Rothomagenſis.
17	c	6	8	
16	d	5	9	
15	e	4	10	Laurentij martyris.
14	f	3	11	Gaugerici epiſcopi Cameraci.
13	g	Pri.	12	
12	A	Idi.	13	Vvigberti martyris, in Foſtilandia. *
11	b	19	14	Vverenfridi confeſſoris, in *Elſt*.
10	c	18	15	Aſſumtio beatæ Mariæ.
9	d	17	16	Arnulphi Chriſtophori, Aldenburgi.
				Fame mortui, ibidem. *
				Arnulphi epiſcopi, Metis.
8	e	16	17	Ieronis martyris, Egmondæ.
				Carolomanni Principis, Viennæ. *
7	f	15	18	
6	g	14	19	
5	A	13	20	Bernardi abbatis, Claræ-vallenſis.
				Burchardi epiſcopi, Vvormatiæ. *
				Gerardi magni, Dauentriæ.
				Goberti Comitis, Villariæ. *

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

4	b	12	21	
3	c	11	22	Mauri martyris Rhemensis.
2	d	10	23	
1	e	9	24	Bartholomæi Apostoli.
				Theodorici abbatis S. Huberti. *
				Sandradi abbatis in *Gladbach*.
*	f	8	25	Gregorij episcopi Vltraiecti.
				Eusebij martyris, Arnhemi.
				Ludouici regis Franciæ.
29	g	7	26	
28	A	6	27	Elmeri episcopi, Molhaniæ. *
27	b	5	28	Hermetis martyris, Rothnaci.
26	c	4	29	Veronæ virginis Louanij.
25.25	d	3	30	Agili abbatis, Resbaci.
24	e	Pri.	31	

SEPTEMBER.

23	f	Kal.	1	
22	g	4	2	Venerab. Margaretulæ mart. Louanij. *
21	A	3	3	Remacli episcopi, fundat. Stabuleti.
20	b	Pri.	4	Irmgardis virginis Coloniæ. *
19	c	No.	5	Bertini abbatis in *Sithiu*.
18	d	8	6	
17	e	7	7	Madelbertæ virginis, Malbodij.
				Iacobi Auesnensis. *
16	f	6	8	Natiuitas beatæ Mariæ.
				Adriani martyris Nicom. Gerardi monte.
15	g	5	9	Audomari episcopi Morinorum.
14	A	4	10	Theodardi episcopi Leodiensis.
				Odgeri diaconi, Monte-Petri.
				Eunucij episcopi, Nouiomi.
13	b	3	11	Vincianæ virg. Gandaui. & Bodonis episc.
12	c	Pri.	12	Guidonis conf. Anderlaci. (Tullensis.
11	d	Idi.	13	Amati episcopi, Duaci,
				Federici presbyteri in Vlierzele iuxta Aloſtũ.
10	e	18	14	Materni episcopi Treuirorum.
9	f	17	15	Aichadri abbatis, Haspris.
8	g	16	16	
7	A	15	17	Lamberti episcopi & martyris Leodici.
6	b	14	18	
5	c	13	19	
4	d	12	20	

3	e	11	21	Matthæi Apostoli.
				Gernulphi martyris Truncinij.
2	f	10	22.	Exuperij martyris, Gemblaci.
1	g	9	23	
*	A	8	24	
29	b	7	25	
28	c	6	26	
27	d	5	27	Hiltrudis virginis Lætijs.
25.26	e	4	28	
25.24	f	3	29	Dedicatio S. Michaëlis Archangeli.
				Leopardi martyris, Aquis,
23	g	Pri.	30	Vrbani IV. papæ, Perusij. *

OCTOBER.

22	A	Kal.	1	Bauonis Principis & confess. Gandaui.
				Piati martyris, Tornaci.
				Vvasnulphi episcopi, Condati.
21	b	6	2	Leodegarij episcopi & martyris, &
				Gerini fratris eius, Bronij.
				Beregisi abbatis, Andaini.
20	c	5	3	Ewaldorum martyrum. Vvestphaliæ.
				Gerardi abbatis, Bronij.
19	d	4	4	
18	e	3	5	
17	f	Pri.	6	
16	g	No.	7	
15	A	8	8	Amoris confess. Belisiæ.
				Badilonis abbatis, Luthosæ.
				Ragenfredis abbatissæ, Dononij.
				Valeriæ virg. in *Hunecourt*. Pollenæ, Idibem
14	b	7	9	Gisleni episcopi, Cellæ: cum Lamberto &
				Berlerio discipulis.
				Ollæ virginis, Cameraci.
				Gosuini abbatis Aquis-cincti. *
				Odonis Cameracensis episcopi. *
13	c	6	10	Venantij martyris Artesiæ.
				Nuncij confessoris, Hasteriæ.
12	d	5	11	Gummari confessoris Lyræ.
				Quirini martyris Malmundarij.
				Brunonis archiepiscopi Colonienſis.
11	e	4	12	Vvilfridi episcopi Eboracensis.
				Harlindis abbatissæ Eikensis.

10	f	3	13	Gerardi abbatis Siluæ Maioris.
9	g	Pri.	14	Calixti papæ, Ciſonij.
				Donatiani epiſcopi, Brugis.
				Ilheri epiſcopi, Ibidem.
				Angadriſſinæ virginis, Bellouaci.
8	A	Idi.	15	
7	b	17	16	Mammoleni epiſcopi Nouiomi.
				Iuniani epiſcopi Cameracenſis.
				Bercharij abbatis & martyris.
				Gordanij eremitæ, Aquiſ-cincti.
				Gurdinelli confeſſoris, Duaci.
				Lulli epiſcopi Moguntini.
6	c	16	17	
5	d	15	18	Lucæ Euangeliſtæ. Mononis mart. Naſſoniæ.
4	e	14	19	
3	f	13	20	
2	g	12	21	
1	A	11	22	Oelberti martyris, Ooſterhouti.
				Vrſulæ & ſociarum X I. milium. Virg.
*	b	10	23	Odæ viduæ, Amaniæ.
				Pompeij, ſacellani eius.
				Seuerini epiſcopi, Coloniæ.
29	c	9	24	Seuerini epiſcopi Treuirorum.
				Euergiſli epiſcopi Tungris.
28	d	8	25	
27	e	7	26	
26	f	6	27	
25.25	g	5	28	Simonis & Iudæ Apoſtolorum.
				Dodonis monachi, Faniæ.
24	A	4	29	Hermelindis virginis, Meldricis.
23	b	3	30	Foillani epiſcopi, Foſſis.
22	c	Pri.	31	Northurgis virginis, Coloniæ.

NOVEMBER.

21	d	Kal.	1	Omnium Sanctorum.
				Vigoris epiſcopi, Baiocæ.
				Florberti abbatis, Gandaui.
20	e	4	2	Vulganij confeſſoris, Lenſij.
19	f	3	3	Huberti epiſcopi Leodienſis, Andainæ.
				Odradæ virginis, Alemi.
18	g	Pri.	4	Perpetui epiſcopi Leod. Dionanti.
				Gregorij abbatis Porzetenſis,

17	A	No.	5	
16	b	8	6	Vvinoci confessoris, Bergis.
15	c	7	7	Vvillibrordi episcopi Traiectensis.
				Vulgisi patris S. Vvillibrordi. *
				Engelberti archiepiscopi & martyris. * Rom.
14	d	6	8	Vvillehadi episcopi, Bremæ.
				Godefridi episcopi Ambianensis. *
13	e	5	9	
12	f	4	10	
11	g	3	11	Martini Turonensis episcopi.
				Bertuini episcopi, Maloniæ.
10	A	Pri.	12	Liuini episcopi & martyris, Gandaui.
				Liuini martyris Babylonici. *
				Brixij pueri & martyris, Gandaui.
				Lebuini confessoris, Dauentriæ.
				Cuniberti archiepiscopi, Coloniæ.
9	b	Idi.	13	Maxellendis virg. & martyris, Cameraci.
				Kiliani episcopi, Albiniaci. *
				Siardi abbatis horti beatæ Mariæ.
8	c	18	14	Albrici episcopi Traiectensis, in *Sufferen.*
7	d	17	15	Eugenij martyris & episcopi, Bronij.
				Machuti episcopi, Gemblaci.
6	e	16	16	
5	f	15	17	
4	g	14	18	Momboli abbatis.
3	A	13	19	
2	b	12	20	
1	c	11	21	Alberti epis. Leodien. & mart. Rhemis. * Rō.
*	d	10	22	
29	e	9	23	Trudonis confessoris, Hasbani.
28	f	8	24	Sarij presbyteri, Cameraci.
27	g	7	25	Catharinæ virginis.
25.26	A	6	26	
25.24	b	5	27	Odæ virginis Rhodæ.
				Maximi episcopi Regiensis.
				Acharij episcopi Tornacensis.
23	c	4	28	
22	d	3	29	Radbodi episcopi Vltraiectensis, Dauentriæ.
21	e	Pri.	30	Andreæ Apostoli.
				Accæ episcopi & confess. *
				Ioscionis monachi S. Bertini.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

DECEMBER.

20	f	Kal.	1	Eligij episcopi, Apost. Flandriæ.
				Ioannis de *Ruis-broeck*. In viridi valle. *
				Ioannis de *Leeu* coci, Ibidem. *
19	g	4	2	
18	A	3	3	Eloquij presbyteri, Vvalciodori.
				Vvalfridi & Radfridi mart. apud Groningam.
17	b	Pri.	4	
16	c	No.	5	
15	d	8	6	Nicolai Episcopi & confessoris.
				Gertrudis viduæ, Marcianis.
14	e	7	7	
13	f	6	8	Conceptio beatæ Mariæ.
12	g	5	9	Leocadiæ virginis, in Cella.
11	A	4	10	
10	b	3	11	Fusciani & Victorici martyrum.
				Idæ de Niuella, Rameiæ. *
9	c	Pri.	12	
8	d	Idi.	13	Autberti episcopi Cameracensis.
7	e	19	14	Folquini episcopi Morinorum, in *Sithiu*.
				Nicasij Rhemensis episcopi.
6	f	18	15	
5	g	17	16	Euerardi confessoris, Cisonij.
4	A	16	17	Begghæ fundatricis Andanæ.
				Wiuinæ fundatricis Bigardiæ.
3	b	15	18	Wunibaldi fratris S. Bilibaldi.
2	c	14	19	Megengosi Gelriæ præfecti.
1	d	13	20	
*	e	12	21	Thomæ Apostoli, Germaniæ.
29	f	11	22	Hungeri episcopi Vltraiectensis.
28	g	10	23	
27	A	9	24	
26	b	8	25	Natiuitas Domini nostri Iesu-Christi.
25.25	c	7	26	Stephani protomartyris.
24	d	6	27	Ioannis Apostoli & Euangelistæ.
23	e	5	28	SS. Innocentium mart.
22	f	4	29	Hilduardi episcopi.
21	g	3	30	Petri abbatis Angli. *
20	A	Pri.	31	Richardi abbatis in *Aldwert*. *
				Vvalimberti aut Garēberti abb. Boēnensis. *

ADMODVM
REVERENDO IN CHRISTO
PATRI AC DOMINO
CHRISTIANO DRVVE,
S. NICOLAI APVD FVRNENSES
PRÆSVLI ELECTO.

NON *fuit magnopere ambigendum* R^de. *admodũ Domine, cui potißimum inſcribendi forent Natales SS. Belgij Authore* IOANNE MOLANO *Doctore Theologo; recogniti, aucti, & illuſtrati opera quorundam Doctorum Duacenſium. Siquidem R. P. T. eos deberi viſum eſt multis & magnis de cauſis: inter quarum præcipuas non infima, quod non ignorem quam ſingulari & pene incredibili beneuolentia, proſecuta ſit Reuerentia tua dilectißimum piæ mem. coniugem meum,* PETRVM BORREMANS, *Typographum Duacenſem. Cui proinde ſi vita paulo longior obtigiſſet, non mediocri gaudio & exultationi futura erat veſtra ab Abbatialem dignitatem promotio. Nec dubium quin cum Religioſis veſtris, ſui quoque ſtudioſißimis, deſiderato Præſuli; cum populo Neoportuenſi Paſtori ſuo meritißimo; cumque ciuibus & inco-*

lis

lis opidi ac territorij Furnensis vniuersis cõgratulã-tibus, salutaria & prospera acclamantibus, ipse quoque non vacuus gratulator accessisset: sed hoc opus primo, ac deinde maiora nomini atque honori vestro consecrasset. Verum quia morte præuento non licuit, meque ad tam pia mariti mei vota adimplenda obligatam censeo, ideo hunc, vt quondam authoris, ita nunc typographi posthumum fœtum, R. P. T. in congratulationis & venerationis symbolum offero. Quem quidem gratum fore audeo confidere, tum propter opus ipsum authore suo non indignum, doctissimisque notis & additionibus auctum & recognitũ, tum quod R. P. T. licet ad sublimiorem honoris gradũ euecta, ab antiqua sua humanitate, modestia & charitate non recedet: tũ denique propter ipsa sanctorum Belgij (quorum hic vita describitur) merita: quæ vt eorundem intercessione R. P. V. prosint ad imitationem in terris, atque ad consortium in cœlis, indesinenter Deum orabo.

R. P. V. Humilis cliens Vidua cum hæredibus PETRI BORREMANS Typographi Duac.

NATALES SANCTORVM BELGII; *Interiectis quorundam memorijs, qui etsi natalem in nulla ecclesia habeant, merito tamẽ inter beatos numerantur.*

PRÆFATIO.

NATALES, Deo volente, conscripturus, de omnibus sanctis Belgij, qui ad meã notitiã deuenerunt, ordinẽ insequar Calendarij. Et quidẽ veteres scio aliter ac latius accepisse Belgarum vocabulũ, quàm à nobis acceptum sit in præsentis libri inscriptione: sed vsu iam & consuetudine receptum est, Germaniam inferiorẽ Belgiũ nuncupare. Itali, & alij exteri, Flandriã nominant: nonnulli Bassam Alemaniam. Cuius præcipuæ & maiores regiones sunt;

Brabantia,
Geldria, } Ducatus.
Lutzemburgum,

Flandria,
Artesia,
Hannonia, } Comitatus.
Hollandia,
Zelandia,

Namurcum,
Frisia.
Traiectensis ditio;
Transmosanæ prouinciæ.
Leodium.
Cameracum, cum Cameracesio.

Horum dominiorum duo postrema suis subsunt Episcopis: sub patrocinio tamen Ducis Brabãtiæ, & Comitis Flandriæ: reliqua verò Philippo, Hispaniarũ Regi Catholico, Caroli quinti, Imperatoris pientissimæ memoriæ, Filio. In quibus vsq; ad nostra tẽpora sex tantũ fuerũt ecclesiæ cathedrales, Atrebati, Cameraci, Leodij, Tornaci, Vltraiecti, & Teruanæ; nisi Teruanã excludere velis. Etsi enim in Belgico territorio sita fuerit, ipsa tamẽ vrbs à Carolo quinto in modicũ vicũ redacta, regi Franciæ paret. Ex dictis autẽ ec-

clesijs Atrebatensis & Tornacēsis, multo tempore proprio episcopo caruerunt. Neq; enim initio opus fuit multis episcopatibus, quando hæ regiones sparsim, & infrequēter admodū inhabitabantur. Obseruandū enim erat quod Gregorius II. scripsit Bonifacio, Germaniæ Apostolo: *Prætipimus, vt iuxta canonum statuta, vbi multitudo excreuerit fidelium, ex vigore Apostolicæ sedis, debeas ordinare episcopos: pia tamen contēplatione, vt non vilescat dignitas episcopatus.* Sed nunc Belgicæ ditiones vbiq; refertæ sunt gentiū & populorū frequentia. Vnde Paulus quartus pio desiderio Philippi Regis satisfacere volens, anno 59. & auxit, & cōmodius diuisit diœceses Galliæ Belgicæ, quæ ditionis est dicti Philippi, Hispaniarū Regis. Erexit enim in ea tres Archiepiscopatus, siue metropoles, Mechliniæ, Cameraci, Vltraiecti; & tredecim cathedrales sedes, quas trium metropolitanarum suffraganeas esse voluit. Hæ autem eo ordine, ac situ, recensentur à Paulo quarto, quo eas subiungam.

Cameracēsi metropolitanæ subiecit Atreb. Torn. antiquas episcopales sedes: ex nouis verò, Audomarū, & Namurcum.

Traiectensi, ad veterem Rheni alueū, Archiepiscopali, nouas attribuit sedes episcopales, Harlemēsem, Dauētrienſem, Leouardiensem, Groningensem, & Mildeburgensem.

Mechlinienſem, nouam metropolitanam, sex nouis episcopatibus præesse voluit, Antuerpiensi, Gandensi, Brugensi, Iprensi, Silueducensi, Ruræmundensi.

Porrò Leodiensem ecclesiam, detractis ijs quæ ditionis erāt Philippi, reliquit subiectā Agrippinæ Coloniæ Archiepiscopo. Huius autē celeberrimæ & antiquissimæ diœcesis primi Episcopi, vsq; ad Seruatiū, resederūt Tungris & Treuiris: sequētes ad Mosæ Traiectū, vsq; ad Hubertū. Qui sedē Legiam, siue Leodium, transtulit, vbi hactenus remanet.

Complectar igitur hoc ferè in libro horū nouemdecim episcopatuū, & Lutzēburgēsis Ducatus, qui varijs episcopis, pro maiori tamen parte Treuiro paret, patrios Sanctos. His enim fere limitibus Belgarū populus qui nunc nominamur, cōtinemur. Vt autē vnaquæq; diœcesis suos Sāctos facilius

agnoscat,

agnoſcat, quos quæque habeat, breui indiculo præmittam.

Antuerpiẽſis diœceſis quæ in Brabantiæ celeberrimo emporio ſedẽ habet, Sanctos ſuos agnoſcit, Eligium, Cũmarũ Fredegandum, Norbertum & Oelbertum. Ibi etiam Godefridus ſacri belli primitias collegit.

Atrebatenſis diœceſis in Arteſia, habet VEDASTVM, Hadulphum, Vindicianũ, & alios epiſcopos, qui Cameraci reſederũt, itẽ Ragnulphum, Bertiliã, Chilianũ Vulganium, Leodegariũ, Vigorẽ, Furſæũ, Ioriũ, fratrem Pacificũ. *Duaci*, Amatũ, Maurontũ, Oneſimum, & Gurdinellũ. *Aquiſcincti*, Gordaniũ, & Goſuinũ, *Marcenis*, Rictrudem, Ionatũ Euſebiã & Gertrudẽ viduã. *Dononij*. Ragenfredẽ, Reginã, Aldebertũ, & Auã. Quibus addo Remigiũ Francorũ Apoſtolum, & Ludouicum regem, Arteſiæ dominum.

Audomarenſis diœceſis in eadẽ Arteſia, habet Teruanæ epiſcopos AVDOMARVM, Erkenbodonem, Hunfridũ, Folquinũ, Bainũ, itẽ alios ſanctitate claros, BERTINVM, Mommolenum, Victricium, Siluinum, Fuſcianum, & Victoricũ, Grimbaldũ, Gerardũ Agilonẽ, Ioſcionem, Bernardũ pœnitentẽ, Vvalbertũ, Rotrudem, Venantium, & Itisbergã His adde Teruanenſes, Lambertũ, Andragiſinã, Aiſtrebertã, Godefr. epiſc. niſi eos ad ſequẽtẽ diœceſim pertinere malis.

Bononienſis diœceſis, vulgo Bolonienſis, in Franciæ regno iã pridẽ nata eſt ex ruinis Teruanæ. Vnde Belgij portionẽ ſub ſe reſeruat. Itaque ad eam Belgici aliquot ſancti referẽdi ſunt, Vvlmarus, Bertulphus, Berta Quibus adieci Petrũ abbatem, Godefridum regem, & Petrum de Lutzenburgo, filium comitis ſancti Pauli. Fuit autem primitus vrbs Flandriæ, & ſicut nunc ita antiquitus proprium habuit epiſcopũ. Vt cõſtat ex Roberto Normãno abbate montis Naualis, in ſuppleméto Sigeberti, ex vita ſãcti Bertulphi & aliunde.

Brugenſis Flandrorũ diœceſis, habet Eligiũ, Donatianũ, Arnulphum, Godolenam, Guthagonum, Trudonem, Rembertũ Auſchariũ, Ilherũ, Carolũ Comitẽ, filiũ S. Kannuti, Gualterum epiſcopum, Geruinũ, Torphimũ, Achas, Georgium iuſtum & memoriam cruoris Chriſti.

CAME-

CAMERACENSIS diœcesis, metropolitana, habet sanctos episcopos GAVGERIC. AVTBERT. Vindicianum, Hadulphũ, Ablebertũ, Theodoricũ, Iohannẽ, itẽ, Maxellendem, Sariũ, Iunianũ, Liffardum, Valeriã, Pollenam, Ollã, Saturninã, Aicadrũ, & Hugonẽ, Vualdedrudẽ, Aijã, Veronũ, VINCENTIVM, Landricũ, Dentlinũ, Aldegundẽ, Aldetrudem, Maldelbertã, GISLENVM, Lambertũ, Berleriũ, Leochadiam, Sulpiciũ, LANDELINVM, Domitianũ, Adilenũ, Aibertũ, VRSMARVM, Erminũ, Theodulphum, Amoluinũ, Abelem, Vlgisum, Hidulphũ, Amelbergam viduam, Dodonem, Burchardũ, Raineldẽ, Grimoaldũ, Gundulphum, Hiltrudẽ, Ettonẽ, Adalgisum, Humbertũ, Quinibertum, Drogonẽ, Saluium, Superiũ, Vvasnulphũ, Badilonẽ, reliquias Marcelli papæ, Petri & Marcellini, Brunonẽ episcopum Colonienſem, Fastredũ abbatem, Mombolum. Quidã addunt Celsum: ego adieci obitũ Iacobi Auesnẽsis.

Dauentrienſis diœcesis apud Transiselanos, habet LEBVINVM, Lutgerum, Radbodum, Marcelmum, Plechelmum, reliquias Mildradæ, Gerardum magnum, & Irmgardem filiam Comitis Zutphaniæ.

Gandauenſis diœcesis, in Flandria, habet Apostolũ Amãdũ: in cathedrali ecclesia, BAVONEM, LIVINVM, Brictiũ, Macariũ, Landoaldũ, Amantiũ, Adrianũ, Pharaildem, Vincianã, Landradã, Adeltrudẽ, Iulianũ, Idã, reliquias Pancratij: in Blandinio, Amelbergã, Florbertũ, Vvandregisilum, Vvulframnũ, Ansbertũ, Bertulfũ, Gudualũ & Vvinualoeũ in Truncinio, Gerulphum, Basinum, & filiam Aldegundem: Tẽremõdæ, Hilduardum, & Christianã: item Dunstanum, Adalardum, Coletam, Hildebertũ, Columbanum.

Groningenſis diœcesis, in Frisia habuit primos prædicatores eos quos Traiectum; præcipuè tamẽ Bonifaciũ, Ludgerum, & Otgerum, item martyres, Vvaldfridum & Radfridum. Huc etiam refero, Vvicbertum, Vvillehadum Anschariũ, Rembertum, & Iosephum.

Harlemenſis diœcesis, in Hollãdia, habet Adalbertũ, Ieronẽ, Engelmundũ, memoriã Sacramenti Amstelredami.

Iprenſis

Iprensis diœcesis, in Flandria, habet ex Teruana, Hunfridũ, & Maximũ, itẽ, Vvinocũ, Levvinnã, Idã: reliquias Osualdi, Vvalburgis, & fratrũ: Sidronij. Fama addit Godehardũ.

Leodiensis diœcesis, habet Maternũ, & aliquot alios episcopos Treuirenses, Martinũ Apostolum Hasbaniæ; episcopos *Traiectenses ad Mosam*, SERVATIVM, Candidum, Domitianũ, Monulphum, Gondulphũ, Perpetuũ, Euergislum Ioannẽ cognométo agnũ, AMANDVM, Remaclũ, Theodardũ, LAMBERTVM. episcopos Leodienses, HVBERTVM, Floribertũ, Vvolbodonẽ, Albertũ, itẽ Gregoriũ decimũ, Madelbertã, Rupertum, Babolenũ, Berchariũ. Popponem, Quirinũ, Agilolphũ, Simmetriũ, Sigebertũ, Beregisum, Theodoricũ, Mononẽ: Carolũ, Leopardũ, Speum, Gitzelinũ, Gregoriũ abbatẽ: Amoté, Hadelinũ, TRVDONEM, Eucheriũ, Libertũ, Godegrandũ, Christinã, Euermarum, Landoaldũ, Amantium, Adrianũ, Vincianã & Lãdradam, Harlindem, Renulã, Maurum, Bertuinum, Foillanum, Vltanum, Mengoldum, Odiliam, Odam, Pompeium, Oduinum, Gualterum, Adiliam, Iulianam, Iuettam, Simonem, exordium festi Corporis Christi.

Leouardiensem in Frisia diœcesim martyrio illustrarunt, BONIFACIVS archiepiscopus, Eobanus, & cæteri collegæ. In eadem laborarunt, Odulphus, Vvulframnus, Ludgerus: beati abbates Fredericus & Siardus.

MECHLINIENSIS metropolitana diœcesis, habet RVMOLDVM, Libertum: memoriam Sacramenti Bruxellæ, Gudilam, Guidonem, Halenam, Vviuinam, Flodericum: Berlendem, Nonam, Celsam: Veronam, Ermelendem, Himelinum: reliquias Adriani, Hermetis, Cornelij, Cypriani, Cælestini: memoriã victoriæ contra Nordmannos: obitum Ioannis *Kuil broeck*, conuersionem fundatorum Affligenij, Radulphum, Bonifacium Lausanensem, Margaretulam Louanicnsem.

In Mildelburgensi Zelandorum diœcesi, laborauerunt, Vvillibrordus, eorum Apostolus, & Fredericus. Eadem insula Ormutio Apostolum dedit Gasparem.

Namur-

Namurcensis diœcesis, habet GERTRVDEM, Begghã, Pipinũ, cũ coniuge Iduberga. Quibus addo Arnulphũ Metensem, & Cunibertũ Colonienſem, episcopos. Habet præterea GERARDVM, reliquias Eugenij, & Leodegarij, Eloquium, Nuncium. Forannanum, Vvalherum, Fredegandum, Guibertũ, reliquias Exuperij, Maclouij, Marij: Ragenuflam, Adilhã, Rolendem, Idam in Ramæia, Mariam Oingniacensem, Lutgardem, Arnulphum *Cornibout*.

Ruræ-mũdensis diœcesis, in Geldria, habet sanctos Vvironem, Plechelmum, Otgerum, Gerlacum, obitum Dionysii Carthusiani.

Siluiducensis diœcesis in Brabantia, habet Apostolos suos, Vvillebrordum, & Lambertum, item Dympnã, Gerebernum, Odam virginem, & Odradam.

Tornacensis diœcesis, habet sanctos, ELEVTHERIVM, Piatum, Chrysolium, Victricium: *in Nouiomo*, MEDARDVM, Achariũ, Eligium, Mommolenũ, Eunucium: itẽ Amandum, Andreã, reliquias Cyrici: Eubertũ, Euerardũ Arnulphum, reliquias Callisti, Nicasium.

Traiectensis, siue Vltraiectensis, metropolitana diœcesis, habuit primos prædicatores, VVILLIBRORDVM, Frisonum archiepiscopum, SVVITBERTVM eius coepiscopum, Accam, Vvigbertum, Vvilibaldum, Vviniboldum, Lebuinum, Evvaldos fratres, Vverenfridum, Adalbertum, & Marcellinum: qui fidem prædicarunt Frisijs, Saxonibus, Traiectinis, Groningensibus, Transiselanis, Hollandis, Geldris, & Zelandis. His accesserunt Bonifacius archiepiscopus, Eobanus Athalarius, & reliqui collegæ Vviro, Plechelmus, Otgerus, Gregorius, Ludgerus, Vvilleicus. Quibus addo ex Anglia, Vvilfridum, Egbertũ, Vvilgisum: ex Francia, Vvulfranum: ex Germania, Lullum, Engelbertum, Aleidem. Habet eadem metropolis, FREDERICVM, ODVLPHVM, Radbodum, Cuneram, Soterem, Lidvvigẽ, Gertrudem ab *Oosten*, Adulphum episcopum, Conradum, Hungerum, Bernulphum, reliquias Agnetis, Pontiani, Pancratij, Benigni, Eusebij.

Treuirensis diœcesis, qnatenus Lutzenburgensem Ducatum complectitur, habet Vvillibrordum, Petrum de Lutzenburgo, Schetzelonem, Gaugericum, Hunfridum. Quibus addo sanctos Bodonem & Dagobertum.

Sed de his præfatis à sancto Adalardo sumamus exordinm, qui in Calendario primus est.

NA-

SANCTORVM BELGII, QVI MENSE IANVARIO.

Secundo die Ianuarij.

De sancto Adalardo, abbate Corbeiensi.

Ex historia à discipulo scripta, tomo primo Surij.
Cui aliquot obseruationes subiecti.

IN Gallijs, ciuitate Corbeia, depositio sancti ADALARDI abbatis.

Qui Pipinum regem & Carolum magnum arcto gradu sanguinis contingebat. Dum autem esset tiro palatij, propter superinductam regis, Corbeiam secessit, vbi vigesimo ętatis anno monachum est professus, cúmque in monastica disciplina vigeret, vt magis cælestibus quàm terrenis inesse crederetur, quasi ex regio iussu hortulanus est constitutus. Quod officium gratanter suscepit, & deuotè est exsecutus. Sed cùm multum frequentaretur, secessit Cassinum, ad fontem totius religionis. Verùm à nuncijs regis est inde Corbeiam reductus. Vbi cùm cuncta quæ mundi sunt, quasi sub pedibus attereret, patre monasterij sponte cedente, cunctorum votis promotus est in abbatem. Erat autem acuti ingenij, diuitis eloquentiæ, in tribus linguis, Latina, Gallica, & Teutonica, disertissimus; Erat thesaurus pauperum, patrimonium viduarum, pater orphanorum, brachium infirmorum, flagrum superbientium. Inter Spoletinos & Beneuentanos, ho-

hostili gladio se inuicem cædentes, firmam pacem restituit. Quantum sectatus sit iustitiam, testis est Francia, eius consilio submissa; maximè tamen Italia, cuius regem Pipinum iuniorem ad statum Reipublicæ regendum, & ad religionis cultum, informabat. Ibi vt angelus prædicabatur: non enim in iudicio alicuius personam accipiebat, nec aureo, vt dicitur, pugno frangebatur, sed pacem & æquitatem infractus colebat. Defuncto autem Carolo, apud Ludouicum, ne iustitia de cætero defensorem haberet, accusatus, & sine iudicio in exilium, cum duobus germanis fratribus, & totidem sororibus missus est. Est autem ipse ablegatus ad Herij insulæ monasterium, vt non solum Gallia, sed & vltima Aquitanię regio, sanctitate ipsius illustraretur. Sed post septennium à rege, publicè pœnitente, non modò Corbeiam, sed etiam ad palatium, est reuocatus. Contingit autem Adalardum ad Saxoniæ fines deuenire, vbi æquiuocus suus, alter Adalardus (qui beato viro dum in Herio exularet, in regimine Corbeiæ interceſſerat,) sumtibus iam dicti monasterij paruissimam cellulam ædificabat. Videns hoc opus nutritij sui sanctus Adalardus, à rege impetrauit locum ædificationi magis congruum, quem à nomine prioris monasterij, à quo fundatum esset, Corbeiam vocauit. Incidit autem beatus senex triduo ante natalem Domini in validissimam febrem, quotidie tamen in oratorio sancti Martini, Missas audiebat, & communionem sanctam percipiebat. Interim Hildemannus, episcopus Beluacensis, quem monachum nutrierat, ad sanctum patrem venit; eumque benedictionis oleo perunxit, & post viuendi finem, cum sanctis fratribus, sepeliuit.

liuit. Et hactenus ex historia à discipulo descripta.

Natalem verò habet die secunda Ianuarij, sed eleuationis memoriam die vndecima Sextilis.

Multiplici autem de caussa inter sanctos Belgij est memorandus. Primùm quod Meierus referat eum ex Vscia oriundum esse, prope Aldenardam. Distat autem Vscia à dicta ciuitate vno miliari, via Brugensi; vulgo; *Huyse*. Alibi lego Vsciam fuisse patrimonium Adalardi, sicut etiam fuit Berthemum, territorij Louanensis non obscurus pagus. Et vtriusque parochiæ Abbas Corbeiensis est patronus. Accepi autem à Pastoribus Aldenardensibus, non illis quos illustres martyres cognouimus, sed ab eorum successoribus, festum sancti Alardi quondam in Hussia celebre fuisse, & in ore vulgi esse, eum inde oriundum: fontem quoque inibi reliquisse, qui in præsentiarum ab eo nomen seruat. Sed & aliæ sunt caussæ, ob quas inter Belgas memoretur. Pertinet enim ad genealogiam Pipinorum & Magni Caroli, primorum Brabantiæ Ducum, vt ex supradictis agnoscitur. Et postremò, Corbeia se annuè ex donatione Adalardi valde multa ex Belgio recipere, & plura recepisse cognoscit. Vixit tamen extra nostrum Belgium, prout nunc sunt limites, in Corbeia videlicet Franciæ, Artesijs contigua: & cum æquinoco suo, Saxoniæ Corbeiam struxit. In vtroque autem monasterio & pietas, & studia, multum viguerunt: Immò monasteria hæc plantaria fuerunt primorum Bremensium archiepiscoporum, qui Aquilonares Regiones conuerterunt. Vitam à Surio editam, vnus familiarium descripsit.

Anno 808. Annal. Flandria.

Louanij est domus Corbeiensis, de prostdye van Corbye.

Quam Trithemius, & multi alij, Paschasio Ratberto tribuunt: sed stylus multum discrepat, Et, quod magis me

mouet, extat recentior beati Adalardi vita, in cuius præfatione hic vitæ scriptor manifestè secernitur à Paschasio. Post laudes enim Adalardi & Anscharij, subditur Corbeiam etiam illustrari corpore & reliquijs Ratberti Paschasij, qui luculentum edidit librum de Corpore & Sanguine Domini. Qui, qualis & quantus fuerit, in quadam epistola testatur abbas Lobiensis Hirigerus, qui eo tempore inter sapientes habebatur sapientissimus. Deinde regreditur ad sancti Adalardi vitam, quam ab vno filiorum tanta amplitudine compositam scribit, vt magis epithalamium dici possit, quam textus historiæ.

Ex dictis liquet etiam aberrare quosdam Berthemi incolas, qui sanctum Adalardum describunt Haymonis filium minorem natu, in suo pago nutritum cum giganteo equo, quem in templo depictum habent: cùm ex citata historia constet eum fuisse maiorem natu, ex patre, vt lectiones festi habent, Bernardo, fratre Pipini regis. Constat tamen ex authenticis instrumentis, etiam ipsius sancti viri manu subscriptis, multa in Berthem, ex donatione eius à Corbeia, quædam etiam ab incolis, possideri.

Ex dictis præterea colligitur sanctum virum impropria, sed ab alijs etiam vsurpata locutione, vocari, in vita sua originali, nepotem Pipini, & consobrinum Caroli. Nam minus cautè quidam primarium vitæ scriptorem hîc reprehenderunt, propria tantùm significatione attenta.

Tertio die Ianuarij.

De sancta Bertilia virgine, in Mareolo.

Ex historia vitæ & elevationis, manu-scripta, & ex informatione Domini Francisci Maugræi, Pœnitentiarij Atrebatensis.

IN curia sancti Amandi, quæ dicitur Mareolum, depositio beatæ BERTILIÆ virginis. Hæc ex nobilissima Francorum prosapia oriunda, adamata fuit à Guthlando quodam, qui virgini & generositate & diuitijs par videbatur. Cui ipsa fortiter reluctabatur, importunis tamen parentum

cum molestijs tandem cessit, & Guthlandum in sponsum accepit. Qui cum ea in castitate, & omni sanctitate, succreuit: quod meritis beatæ virginis tributum non ambigitur. Erant autem ambo religione clari, hospitalitate præcipui, castitatis amatores feruentissimi. Beato ergo Guthlando prius ab hac vita discedente, &, vt indubitanter tenetur, in paradisi delicijs collocato, sancta Bertilia omnia sua patrimonia diuersorum locorum monachis, canonicis, & sanctimonialibus, sub chartarum auctoritate tradidit. Solum Marcolum reseruauit, in quo basilicam condidit, & aram statuit in honorem almi Amandi. Adiecit & cellulam basilicæ, in qua meritis & annis matura, de hoc sæculo migrauit. Venerabile autem corpus in dicta ecclesia est tumulatum, & multi beneficia optata consecuti, virginis nomen celebrarunt. Ob quæ Atrebatenses, & eorum vicini, de ea in feretrum eleuanda, vt publicè & solemniter inter sanctas veneraretur, Gerardo secundo, episcopo suo, suggesserunt. Publicauit itaque futuram eleuationem, in die exaltationis sanctæ Crucis: cumque per superuenientem infirmitatem impediretur, noluit piam populi exspectationem defraudare: quare vices suas quatuor commisit abbatibus, qui eam eleuarunt anno millesimo octuagesimo primo. Deinde anno ducentesimo vigesimo octauo, cum vas primum sacrilegi fures auro & argento denudassent, Petrus abbas dignius vas præparauit. In quod Pontius, episcopus Atrebatensis, octauo Idus Octobris, reliquias reposuit, cum magna solemnitate. Ipse contulit indulgentias, & magister Asso, canonicus Atrebatensis, sermonem ad populum faciebat. De

Sponsus pro marito non cognito, quo modo Ioseph sponsus fuit Mariæ.

quibus omnibus clarum est testimonium liber vitæ & eleuationis, iam olim conscriptus. Scribitur de eadem virgine ad primum antistitem Gerar-
Cap. 16. dum, libro secundo Chronici Cameracensis: *Est etiam in vico Maraculo, aliàs Mareolo, monasterium Canonicorum, vbi sancta Bertilia quiescit: quæ hoc ipsum suum prædium sanctæ Mariæ tradidit.* Intelligitur autem per sanctam Mariam cathedralis ecclesia Atrebatensis. Mareolum enim est episcopi Atrebatensis: tenuem habens abbatiam Canonicorum, ordinis sancti Augustini in ecclesia sanctorum Amandi & Bertiliæ.

Quo loco adhuc visuntur Fossæ, in quibus Iulius Cæsar dicitur castra metatus. Fuit & alia Bertilia coniunx beati Vualberti, cuius mentio erit in narratione de sancta Vualdetrude. Laudatur etiam illustris & Deo deuota Bertila in vita S. Vualerici abbatis.

Quarta die Ianuarij.

De sancta Pharailde virgine.

Ex officio Gandensi, & ex monumentis ecclesiarum sanctæ Pharaildis.

GAndaui, natale sanctæ PHARAILDIS virginis, quę parentes habuit, Theodoricum Lotharingiæ Ducem, & sanctã Amelbergam, sororis Pipini principis filiam: fratrem materno ex latere, sanctum Emebertum, Cameracensem episcopum: sorores, sanctas, Raineldam & Gudilam. A beata Gertrude cognata sua de sacro fonte leuata, literisque instructa, pietatem à teneris annis egregiè coluit. Cumque impedire non posset quin à parentibus nuptui daretur, per omne tamen coniugij tempus illibatam virginitatem custodiuit, eadem nimirum præpotenti sancti Spiritus gratia prædita,

prædita, qua & ante eam beata Cæcilia, & pòst beatus Henricus imperator, vxorque eius, in matrimonio claruerunt. Migrauit autem virgo ad Christum nonaginta annorum circulo ferè transacto, non minus religione, quàm senectute venerabilis. Cuius corpus ad sancti Bauonis ecclesiam Agilfridus, episcopus Leodiensis, idemque à Stephano papa abbas diui Bauonis Gandensis creatus, Roma veniens, ex Lotharingia attulit anno septingentesimo quinquagesimo quarto. Sed non multò post, propter incursiones Nordmannorum, cœnobium Gandense cum sacris corporibus Bauonis & Pharaildis fugit. Quę corpora tandem, cessante persecutione, ex Lauduno & Nigella relata sunt, ad ecclesiam noui Castelli Comitis, ad ripam Legiæ, in fisco Gandensis cœnobij sitam. Inde tamen reædificata per sanctum Gerardum ecclesia diui Bauonis, ad eam sunt relata, licet priori ecclesiæ, petente Arnulpho Comite, portio aliqua gratiosè sit concessa, ne collegium sanctæ Pharaildis reliquijs suæ patronæ careret. Verùm vt ijs quæ ex ecclesiastico officio depromsimus, aliunde quędam subiungantur. In primis Christianus Masseus libro duodecimo chronicorum scribit partem corporis Nigellæ, quæ est Lotharingiæ ciuitas, haberi in ecclesia sanctæ Pharaildis. Quò spectat quod ex Chronicis Gandensis monasterij constet eos à Nordmannis fugatos, duos abbates Nigellæ, & tertium Lauduni sepeliuisse. Deinde est in Stein-ockezela, apud Viluordiam, sacellum sanctæ Pharaildis, quod propter miracula frequentatur. Sed & panes nonnulli conseruantur, qui Dei & prædictæ virginis iudicio in lapides sunt conuersi: Qua de

re anno supra millesimum trecentesimo quadragesimo secundo, Plebani ecclesiarum in *Humeleghem*, *Erpse*, *Hocke Zele*, *Quaderibbe* & *Corteberge*, testimonium tulerunt. Simile miraculum refert Gregorius Turonensis de nauta, cuius omne nauis onus, quod mandi potuit, in saxa est conuersum, cùm pauperi dixisset se nihil nisi lapides habere. Ego, inquit, ex his & dactylos vidi & oliuas aspexi, marmore duriores. Primarium festum est die quarta Ianuarij. Secundarium, translationis, nonis Octobris.

In gloriam confessorũ, cap. 108.

Pingitur denique cum aue in manu, aut ad pedes, quam Teutonicè, *een trap-gans*, vocant, Cuius officium Gandauense non meminit. Sed in historia pleniùs manu scripta legitur ipsam aues ex agro tulisse, quas alij pheles, & alij mileras atque alij vulgariter ganges siue gancas nuncupant, quarum vnam prorsus mortuam viuificauit.

Li. 10, c. 22. Quo loco fortassis legendum est ganzas, quas Plinius memorat, ex Morinis Romam pedibus venisse.

Quinta die Ianuarij.

De beato Gerlaco eremita.

Ex historia manu-scripta, & relatione cuiusdam Gerlacensis.

IN territorio Falkenburgensi, depositio beati Gerlaci sanctiss. eremitæ. Qui quiescit in diœcesi Ruræmundensi ad sanctum Gerlacum. Sic enim ab eo nominantur & pagus, & monasterium virginum Præmonstratensium, apud quas sacræ reliquiæ habentur, quæ ad nostra vsque tempora miraculis clarent. Fuit autem militum magister: cúmque prope Iuliacum properaret cum

socijs

socijs ad ludos, qui torneamenta dicuntur, coniugem suam obijsse intellexit. Cuius morte compunctus, papam Adrianum accessit, pœnitentiam pro peccatis petens. Vnde septem annis Ierosolymæ pauperibus & peregrinis deseruiuit. Quibus transactis, vsque ad mortem eremiticam vitam professus est, cum admiranda corporis afflictione. Vidit autem Hildegardis singulare solium, in cælestibus ei præparatum. Commemoratio eius fit in vigilia Epiphaniæ Domini: sed quia non est canonizatus, Missæ sacrificium peragitur de æterna sapientia: & dum Litaniæ canuntur, submissa voce interseritur.

Sancte Gerlace ora pro nobis.

Die sexta Ianuarij

De venerabili Gertrude ab Dosten.

Ex communicatione cum Delphensibus presbyteris Louanij habita. Cui de beghinis nostratibus appendicem adieci.

DElphis in curia beghinarum, memoria beatæ Gertrudis de *Dosten*, natæ in *Voerburch*, quæ obijt anno ∞. CCC. LVIII. in die Epiphaniarum Domini. Hæc virgo erga passionem Domini multum fuit deuota. Vnde & Christi stigmatibus insigniri meruit. De ea quædam leguntur in vulgaribus Hollandiæ chronicis: sed multò plura latino sermone exstant manuscripta. Ponitur autem quotannis crux illa vnde stigmata accepit, in die obitus in altari, & solenni concursu inuisitur. Sepulta est sub campanili ad diuum Hippolytum. Et priuatæ ædes quas inhabitauit, etiamnum notæ sunt. *Distin. 23. cap. 5.*

Vixit autem beata Gertrudis eo tempore, aut paulo post, quo Clemens quintus, & Concilium Viennense, statum beghinarum, propter hæreticas & absurdas opiniones, à Dei Ecclesia aboleuerunt, eamque sectantes & de nouo assumentes, ipso facto excommunicatas pronunciauerunt. Sed hæc beatam Gertrudem non concernunt: Clementis enim successor Iohannes, dictus XXII, qui eadem confirmauit, non excepit, sed declarauit illa damnatione non comprehendi, nec à Clemente comprehensas esse, honestæ vitæ *Lib. 3. Clementinarum tit. 11.*

stæ vitæ plurimas mulieres, quæ in multis mundi partibus vulgò similiter Beghinæ vocantur. In capitulo, vnico, de religiosis domibus, cuius initiũ est, Ratio recta non patitur, vt innocentes, &c. Tali autẽ loco Belgij Beghinas habuit. Cùm enim intellexisset à fide dignis plurimas esse in ciuitate & diœcesi Cameracensi, quæ per virtutum odoramenta currentes, honestè viuerent, Ecclesias frequentarent, prælatis reuerenter obedirent, à disputationibus & erroribus Beghinarum Alemanniæ alienæ essent, in sancta & solida simplicitate, aut parentum, aut conductas, aut proprias vel communes domos, honestè inhabitarent, per Apostolicum scriptum, datum Auenione, Pontificatus sui anno primo, mandauit Cameracensi episcopo, vt dictas Beghinas, laudabiliter viuentes, ab omni molestatione tueretur. Inter huiusmodi autem beghinarum curias principem locum habuit Beghinagium Mechlinienſe, vrbi adiacens, multis oppidis illustrius, quod Antichristi præcursores, prætextu tuendæ vrbis, accensis facibus concremarunt, initium sumentes à domo Dei. Ad has virgines pertinet quod Placentius scribit, Lambertum quendam spiritu prophetico futura prædicentem institutum Beghinarum, quarum se patriarcham scribebat, auctoritate & literis à Pontifice confirmari meruisse, & ab eo regressum, diui Christophori templum Leodij, Beghinarum habitationem fecisse. De eijsdem ante annos ferè ducentos Petrus Herentalius, Prior Floreffienſis hunc in modum scripsit, Anno Domini, ∞. cc. vii. Multæ mulieres tam senes quàm iuuenes, contempto sæculo cum suis delectationibus, sponso qui in cælis est seruire desiderantes, fecerunt sibi congregationes simul commorantes, & vocabantur Beghinæ. Quoties verò tribulationes & contrarietates sunt in principio perpessæ, & quantæ exstiterint sanctitatis, in prologo vitæ Mariæ de Oignies, plenius declaratur. Thomas autem Cantipratensis, de Niuella loquens, in hac vrbe, ait, vt pluribus adhuc notum est viuentibus, mulierum deuotarum, quæ Beghinæ vocantur, nunc latè diffusa per orbem religiositas inchoauit. Qui etiam alibi meminit duorum milliũ Beghinarum Niuellensium. Ex dictis colligitur non esse tolerandam Guessiorum quorundam blasphemiam, qui nostrates Beghinas singulis annis à Pontifice excommunicari clamant. Sanè magistratus & conuentus Curiæ Beghinarum in Houis (quæ ampliatis mœnibus fuit intra Louanium ab anno

∞. ccc.

Extr. comm.

In Catal. episc. Leod.

In chro. M. S.

L. 2. Apum c. 50.

Ibidẽ c. 53.

∞. CCC. LVII.) priuilegia habet Romanorum Pontificum, in quibus ipsi sorores dicti conuentus, earumq; bona, & priuilegia in suam recipiunt protectionem. Non tamen per hæc statum earum intenderunt in aliquo approbare: non enim est status, vnde quacumque hora ad nuptias conuolari potest. Estque decretum à Ioanne Leodiensi episcopo, quod omnes Beghinæ, priuilegio beghinali gaudere volentes, intrent curiam Beghinarum: & aliæ habitum distinguant ab habitu earum. *d. c. Ratio recta.* *Cap. 18.*

Die septima Ianuarij.

De S. Hillonio vel Tillone, patrono in Yseghem.

Ex literis D. Ioannis Brauverij, Pastoris in Yseghem.

IN territorio Lemouicensi, Solenniaco monasterio, S. Tillonis monachi. Cuius historia in ecclesia Yseghemensi, quæ Flandriæ est, intra diœcesim Tornacensem, huiusce modi est. Sanctus Hillonius, antea Tilo vocatus, natione Saxo, ex parentibus Arianis, cum patria à raptoribus vastaretur, ab eisdem nauigio in Franciam abductus est. Vbi à diuo Eligio precio redemptus, & vt in fide & Christianis moribus formaretur, Rymaylo viro sancto, in Solenniacensi monasterio degenti traditus est. Sub quo cùm summus euasisset, Eligio restitutus est, qui cùm aurifaber esset in palatio Dagoberti, dictum seruum suum in eadem arte instruxit, cumque ad sacerdotij & episcopatus culmen eueheretur, cum reliquit in palatio in fabrili arte sibi successorem. Sed cùm apud incudem virtutum semina in eo vbertim pullularent, ab Eligio promotus est & in sacerdotem, & in præfectum Solenniacensis monasterij. Quam sarcinam, quod eam inuitus accepisset, mortuo

mortuo Eligio depoſuit, & in Auerniæ eremum abſceſſit, vbi tantus fuit vitæ eius rigor, vt ab omnibus Paulus vocaretur, quia vitam in ſe exprimere videbatur Pauli primi eremitæ. In qua etiam eremo, cùm diuites & pauperes turmatim ad eum eruditionis & ſanationis cauſa confluerent, in loco *Braggette* monaſterium conſtruxit, in quo ſub eo trecenti monachi monaſticam & auſteram vitam profeſſi ſunt. Poſtea, ab Angelo monitus, Solenniacum redijt, vbi verus monachus vitam tranſegit. Inter multos ab eo ſanatos Almanna, Lantharis Comitis vxor infirma, vaſculum olei ei miſit, quod à ſe benedictum remiſit, & ſanitatem infirmæ reſtituit. Munera porrò, gratitudinis ergo à Comite miſſa, cum indignatione reiecit. Cùm autem nonagenarius eſſet, & ex leui febricula ſe moriturum ſciret, fratribus poſt oſculum pacis valedixit, & epiſcopum Lemouicenſem, lecto ex infirmitate decumbentem, ad ſe miſſo nuncio vocauit, qui mox reddita ſanitate venit, & virum ſanctum ſacramentis eccleſiæ munijt, antequam vitæ huius laborioſæ periodum abſolueret. Corpus autem honorificè Solenniaci ſepultum eſt, & ex ſepulcro pro infirmis oleum manauit. Feſtum poſtridie epiphaniæ Domini in *Yſeghem* ſolenne eſt, quod etiam ab accolis colitur pro ſanatione febrium. Eodem die celebratur feſtum eius in parochia *Gidrs* apud Rollariam, vbi ad memoriam eius multa edita ſunt miracula. Cur autem in *Yſeghem* patronus colatur, cauſam allegant, quod ſanctus Eligius, cùm ad Flandros conuertendos è Francia venit, eum, antea ſeruum ſuum, comitem aſſumſit, & ad Yſeghemenſes, vt eos in fide catholica inſtrueret, deſtinarit. Cui etiam conuer-

ſionem

sionem suam, Dei gratia cooperante, acceptam ferunt. Pingitur vt abbas cum pedo in sinistra manu, cum calice in dextera, ex quo eo viuente infirmi sanitatem potabant. Hæc sunt, quæ inuitis iconoclastis ex Flandria accepimus. Ad quorum illustrationem pertinet, quod sanctus Audoënus in vita Eligij scribit: *Sedebat fabricans indefessus, & contra illum Tillo vernaculus eius, ex genere Saxonico, qui magistri vestigia sequens, & ipse postmodum venerabilem vitam duxit.* Rursus, quod eodem ferè tempore scriptum est in vita Boniti episcopi Auernorum. *Adijt quendam celeberrimum Dei famulum Tillonem, cognomento Paulum, vt cum illo communicato consilio animi sui propositum posset explere.* *Lib 1. c. 10. Cal. Decēb.* *Die 15. Ianuarij.*

Octaua die Ianuarij.

1°. De S. Gudila, patrona Bruxellensium.

Ex officio Bruxellensi, quo etiam vtitur ecclesia Morsellensis, & ad hunc diem exstat tomo 1. Surij.

IN villa *Ham*, depositio, sanctæ GVDILÆ virginis: cuius sacri corporis reliquiæ Bruxellæ venerantur. Ad cuius tumulum hiberno tempore populus arbor, sine manibus putantium, mox excreuit, & virens vt nemus fronduit. Quorum vtrumque fecit Deus, officio quo nouit, & voluit, & potestate qua valuit, in testimonium eiusdem virginis, in domo Domini vt palma florentis. Orta est hæc virgo in Brabantensium finibus, patrem habuit Vuitgerum Comitem, matrem Amalbergam: ad quorum petitionem sanctissima Gertrudis eam de sacro fonte leuauit. Mortua autē sancta Gertrude, ad domū patris ex Niuella reuertitur, optimè

optimè instituta, crebrò frequentans die & nocti, oratorium sãcti Saluatoris in Morsella. Vnde nocte quadam diabolus huic deuotioni insidians, lucernam extinxit, quã pedisequa ferebat, sed sancta Gudila orationum clypeo lumen extinctum restaurauit. Sanctorum loca, comite famula, sub nocturnis horis frequentare solita erat, ieiunijs se macerabat, vigilijs attenuabat.

Act. 9. *Pauperibus mensas strauit: velut altera Dorcas,*
Ipsis concessit, quæcunque potissima gessit.

Denique post multa virtutum exercitia sepelitur in *Ham*, vnde tempore Caroli magni eleuata, translata est Morsellam, & sanctimonialium cœnobium inibi institutum est. Postea Vuenemaro bona ecclesiastica inuadente, nec corpus sanctum curante, à Carolo Duce regni Lotharingiæ, translatum est Bruxellam. Quæ nunc est sub archiepiscopo Mechlinienſi, secundaria Brabantiæ ciuitas, magnificentia principalis aulæ multum celebris. Vbi in ecclesia sancti Michaëlis, quæ etiam de nomine eius sanctæ Gudilæ dicitur, totius vrbis patrona quiescit. Ad natalem diem historiam edidit Surius: dies verò translationis est sextus Iulij.

2°. *De Torphimo episcopo.*

Ex literis domini Matthiæ Laurentiani, Pœnitentiarij Brugensis.

APud Brugas, obitus Torphimi episcopi, in Thosano episcopali monasterio, quod Flandricè *Doest*, dicitur. Vbi hoc habet epitaphium, etsi simplici stylo, in eleuato sarcophago, *Hic iacet dominus Torphimus, ex regno Norwegiæ, ciuitatis Hamariæ episcopus*

episcopus, qui pro iure ecclesiæ de terra sua exulatus, & in mari naufragatus, hic tandem veniens pauper & attenuatus, per triginta septimanas infirmatus, hospitans & amore Christi misericorditer sustentatus, sancto fine quieuit, anno Domini millesimo ducentesimo octuagesimo quarto, sexto Idus Ianuarij Anima eius, &c. Eius nulla fit in diuino officio mentio. Ante annos tamen circiter septuaginta, cum sepulchrum reliquæ planiciei Abbas æquari vellet, ex attacto loculo, suauissimus odor dicitur templum repleuisse. Quo facto ab incepto desistebatur. Ibidem antiquiorem sepulturam habet Petrus, episcopus Roskildensis, cognatus regis Daciæ, qui cruce signatus, in itineratione ad Domini sepulcrum, hoc in loco obijt.

Decima die Ianuarij.

1°. *De sancto Gregorio decimo.*

Ex literis ab Aretio per Ioannem Grauium acceptis, ac deinde ex diuersis.

APud Aretium, ciuitatem Tusciæ depositio corporis beatissimi Gregorij papæ decimi. Qui cum esset Archidiaconus Leodiensis, exiens in ciuitatem Achon, cum Christianis contra Saracenos, à Cardinalibus in ciuitate Viterbiensi, miraculosè fuit electus in Papam, & cum summo honore Romæ est coronatus. Fecit autem Lugduni solenne Concilium: vbi inter alia cum Imperatore, & multis regibus & Baronibus, pro recuperanda terra sancta passagium ordinauit, & personaliter illuc iter arripiens, & præcedens, anno Domini ∞ cc. LXXVI. in ciuitate Aretij, migrauit ad Dominum, sepultúsque est in Ecclesia Cathedrali.

In hac eâdem Ecclesia conseruatur charta miraculorum eius anni, cum testium adscriptione; cuius conclusio est. Et quia non potest hæc breuis charta multa miracula continere, ideo quicunque eius miracula ad plenum noscere desiderat, ad sacristam istius Ecclesiæ vadat, qui ei plenos codices miraculorum beatissimi papæ Gregorij libenter ostendet.

Festum

Festum eius celebratur, cum duodecim luminaribus ad sepulchrum, & pulsu campanarum. Matutino etiam tempore Magistratus vrbis vniuersus ad oblationem venit. Vocatur autem beatus, quia non est canonizatus à Romano Pontifice. hæc sunt quæ ab Aretio de eo accepi. Quibus aliunde quædam adiungam. Cum igitur adhuc diceretur Theobaldus, de familia Mediolanensium Vicecomitum, patria Placentinus, archidiaconus Leodiensis, magno semper in precio habitus est, quippe qui omnes reges & principes Christianos, continuò in Saracenos animabat. Vnde cum Romana sedes à Clementis quarti morte duos annos & nouem menses, maximo Reipublicæ Christianæ malo, vacasset, & discordantes Cardinales nullum ex se eligerent, suadente maximè sancto Bonauentura, Minorum generali ministro, in pontificem renunciauerunt, Theobaldum, virum sanctum, & religiosum, extra collegium Cardinalium, & absentem. De qua electione Ioannes Portuensis Cardinalis hos versus edidit,

Papatus munus tulit archidiaconus vnus,
Quem patrem patrum, fecit discordia fratrum.

Erat tunc in obsequio Christi trans mare, in Syria, apud Ptolemaidem, cum Eduardo, primogenito regis Anglorum, vbi Ludouicum regem Francorum, & tempus oportunum expectabat, vt cum cæteris Ierosolymam proficisceretur. Cæterum pontifex altero post consecrationem anno, Christi verò millesimo ducentesimo septuagesimo quarto, maximum Christianorum concilium Lugduni in Gallijs congregauit, in quo multa decreta sunt, ad electionem summi pontificis, ad expeditionem in Sarracenos, ad vnionem, Græcæ Latinæque ecclesiæ, ad pacem Christianorum, pertinentia. Sedit autem, à die electionis annos quatuor, menses totidem, dies decem. Obijtque in Hetruscis Aretij, vbi in cathedrali ecclesia sepultus magnis miraculis claruit. Testes huius narrationis sunt sanctus Antoninus, Platina, Onufrius, & alij de vitis Pontificum scriptores. Porrò Ioannes Andreæ Bononiensis Iurisconsultus qui circa annum millesimum trecentesimum quadragesimum octauum claruit, scribit ad Sexti Capitulum, Vbi periculum; fecisse eum valde commendabilem promotionem quinque Cardinalium, & intentum eleemosynis lucra contemsisse. Addit de ipsius canonizatione tractari, & iam

Ioãnes Andreæ in Nouella.

diu

diu duobus prælatis, Pisano & Mutinensi, commissam fuisse inquisitionem, Bartolomæus verò Pisanus, qui paullo post conscripsit libros conformitatum sancti Francisci, dicit canonizatum esse in diœcesi Aretina. Sic etiam Robertus Licien sis, episcopus Aquinas, in sermone de S. Bonauentura, canonizatum asserit in ecclesia Aretina. Quod quomodo sit intelligendũ, ex superioribus colligi potest. *Lib. 1. fructu 8.*

2°. *De sancto Vualerico eremita.*

Ex lectionibus natalis diei.

IN territorio Lemouicensi, sancti Vualerici, eremitæ & confessoris. Qui dilectus Deo & hominibus, in prouincia Galliæ, quæ Germania dicitur inferior, illustrium virorum sanguine, Christianis parentibus, est natus. Postmodum Christo duce Aquitaniam ingressus, & locum secretum expetens, à clericis ecclesiæ sancti Martialis Lemouicensis, qui eum summa reuerentia prosequebantur, locum solitudinis accepit, in quo ei construxerunt cellulam, & ecclesiam in honorem martyris Iuliani. Multi autem eo confugiebant ob disciplinam. Claresceba etiam, prouidente Deo, per miraculorum exhibitionem. Omnibus interea virtutibus ornatus, cùm senio grauaretur, sanctitate iuueneſceret, sumpto Dominici corporis viatico, inter verba orationis animam Deo lætus reddidit, quinta Epiphaniæ die.

Hæc de Vualerico posui, quia ab ecclesia Lemouicensi asseritur in Germania inferiori, Galliæ prouincia, ortus, quamquam tunc latiores erant eius termini quàm nunc sunt. Fuit & alius Vualericus, presbyter & confessor, qui ex Luxouio venit ad diœcesim Ambianensem. Cuius natalem Vsuardus ponit pridie Idus Decembris. Historiam tamen Surius habet propè æqualem, in die translationis, Calendis videlicet Aprilis. Huius autem corpus ob furorem Danorum, multo tempore quieuit inter Belgas ad sanctum Bertinum. Vnde tandem ab Hugone Capeto est repetitum, & obtentum.

Die decima-tertia Ianuarij.

De sancto Remigio, Francorũ apostolo,

Ex Gregorio Turonensi, & ex Hincmaro Rhemensi, obseruationes Belgicæ.

RHemis metropoli, depositio sancti Remigij, Francorum Apostoli, viri eximiæ virtutis. Cuius sanctitatis præconium merito credulitatis suę gens Francorum, debitæ venerationis cultũ, celebriter recolit.

Huius Apostolici viri memoria inter Belgas est celebranda, eo quod maior Belgij pars ipso episcopante regibus Francorum paruerit. Multum est autem regem conuertisse ad fidem: verum est enim vulgatum carmen, ex Claudiano desumptum,

De quarto consulatu Honorij.

Regis ad exemplum totus componitur orbis.

Cęterum non tantum regis meminit Hincmarus, sed notanter scribit Clodoueum omnem Francorum populum per beatum Remigium ad fidem conuerti & baptizari, obtinuisse. Scribit idem ibidem, & Gregorius Turonensis in historia suæ gentis, Clodoueo ingresso ad fontem vitalem, dixisse sanctum Remigium, *Mitis depone colla Sicamber.* Ex quo primus hic Francię Christianus rex, videri posset ortu aut origine Geldrensis Geldros enim olim Sicambros, dictos fuisse, multi constanter asserunt: & Sidonij carmine comprobatur.

Hincm. in vita Remigij.

Lib. secũdo capite trigesimo primo.

Sidonius in epigrãmate ad Maiorianum, Æmylius libro primo de gestis Frãcorum.

Detonsus Vahalim bibat Sicamber.

Quo etiam pertinet quod Paulus Æmylius scribit, primos Francorum circa Toxiandriam, secundos in Tungris, constitisse. Sed & Hincma-

rus

rus refert, Sicambros Tornacum, Cameracum, aliásque Belgicæ prouinciæ partes occupasse, in ijsque sub Clodione & Meroueo regibus vixisse.

Est præterea aliud considerandum, magnam Belgij partem non tantum Regis Christianissimi potestati, sed & Remensis episcopi solicitudini metropolitico iure, subfuisse. Hinc sanctus Remigius Vedastum dedit Atrebatibus episcopum, & tam ipse quàm eius successores, tot beneficia nobis contulerunt, vt ea quæ passim monumentis sunt prodita, non absque prolixitate recapitulari possent. Administrauit autem Remigius episcopatum suum annis septuaginta quatuor. Vnde propter ætatis prolixitatem Iubilæus nominabatur. Ex quo discimus non nuperum esse vt Iubilarios honorare, qui laudabiliter quinquaginta annos in sacerdotio, aut, quod ratissimum est, in episcopatu exegerunt.

Fortassis autem Vsuardus Rhemos metropolim vocans, non ad ecclesiasticum ius metropoliticum respexit, sed ad alterum ciuile. Nam in Prouinciarum libello, ciuitas Rhemorum nominatur Belgicæ secundæ metropolis.

2°. *Obitus beatæ Iuettæ, recluſæ.*

Ex Hugone Floreſſienſi.

EOdem die in territorio Leodiensi, obitus B. matris Iuettæ, quæ marito orbata, decem annis leprosis extra muros Hoyenses humanitatis & seruitutis officia exhibuit: deinde cùm annis triginta sex recluſa fuisset, quieuit in abundantia virtutum anno millesimo ducentesimo vigesimo septimo. Cuius corpus Ioannes Floreffiæ abbas terræ inhumauit: eodemque Abbate iubente, Hugo prolixo libro merita & vitam defunctæ mulieris descripsit.

Decima

Decima-quarta die Ianuarij.

De sancto Pontiano, martyre Spoletino, apud Traiectenses celeberrimo. Ex historia & Martyrologio Vltraiectensis ecclesiæ, & literis ex Spoleto acceptis, cura Ioan. Grauij presbyteri Societatis IESV.

SPoleti, passio sancti Pontiani, martyris pretiosi, temporibus Antonini Imperatoris, sub iudice Fabiano. Cuius reliquiæ habentur in Traiecto inferiori.

Hic gloriosè superauit pœnam carceris, dira verbera, carbonum incendia, eculei cruciatum, vncinorum carnificium, feritatem leonum, penuriam ciborum, lectum ferreum, & plumbi feruentis acerbitatem. Quibus superatis capite plexus est, & palma martyrij coronatus. Anno autem nongentesimo sexagesimo sexto, cum Otho Romæ imperator effectus, inde in Germaniam victor rediret, studio pij præsulis Baldrici, sanctum martyris corpus acquisitum, delatum est Vltraiectum ad Pontificalis sedis aulam. Vnde festus dies sancti Pontiani ab omni dictæ diœcesis populo celebratur, die decima-quarta Ianuarij.

Eodem die, quamuis aliquanto post passus sit, festum eius celebrant Spoletini, qui & totum corpus se in ecclesia seu monasterio sancti Pontiani extra muros, habere asserunt. Quare translationem, quæ à Spoletinis hodie ignoratur, ad reliquias restringendam arbitror. Nec aliter in Martyrologio Vltraiectino (quod anno 1364. ex vetustiori, vt arbitror, exemplari scriptum est) legitur, nam verba eius superius transscripsimus: quamuis pietas huiuscemodi libenter extendat.

Decima-

Decima-quinta die Ianuarij.

De sancto Ableberto, episcopo Cameracẽsi.

Ex Chronico Cameracensi & Calendarijs chori Malbodiensis, vita sororum eius, &c.

MAlbodij, natalis sancti ABLEBERTI Episcopi. Qui Emebertus dictus est à Malbodij aut Martinæ incolis & vicinis. Frater fuit sanctarum virginum, Raineldis & Gudilæ, tempore regis Dagoberti: in vita admirabilis, & meritis insignis. Quieuit autem circa annum sexcentesimum quadragesimum. De ipso scriptum est in Chronico Cameracensi ad Gerardum primum. *Fuit huic, vt aiunt, prædium, quod Martinas dicitur, familijs quidem & rebus circunfluis locupletißimum, de quo Dei genitricis ecclesiam* Cameracensem, *hæredem fecerat. Sed nescimus qua de causa, nisi infestatione paganorum, amiserit. Superueniente die suæ vocationis, in Brachbantensi pago, villa videlicet* Ham, *defunctus, migrauit à mundo, illicq; est sepultus: deinde ad Martinas deportatus, postea verò ad Malbodium: ibiq; resurrectionis diem expectat.* Hæc ibi. Malbodium autem est Hannoniæ oppidum, vbi in Canonicarum ecclesia festum eius peragitur, die decima-quinta Ianuarij, nouem lectionibus: sed tres mediæ leguntur de Mauro abbate: Rursus in die sancti Lucæ Euangelistæ habet apud easdem commemorationem.

Vbi autem Martinæ, vel Marcinæ, sint, nondum cognosco: sed apud Tornacum & Antonium est pagus S. Aldeberti, qui Mons S. Trinitatis vulgò appellatur. Pagum autem Pastor sic vocari asserit, quod sanctus Aldebertus episcopus Cameracensis ibi habitasse creditur. Asseruit &

festum sua in Ecclesia celebrari. Plura autem ex eius relatu à Tornacensibus non accepi.

Quod verò ad episcopatum attinet, in catologo episcoporum Cameracensium ponitur anteceſſor sancti Autberti, sed in Raineldis historia, & alibi, quædam de Autberto leguntur, ex quibus consequi videtur, Ablebertũ aut succeſſisse ei, aut saltem parem fuisse, coëpiscopum videlicet, vt tunc ad fidei propagationem plures fuerunt. Quod qui volet, pressius consideret.

2° De sancto Mauro Eremita.

Ex literis Dn. Godefridi Petitt, *Pastoris ecclesiæ, in qua S. Maurus requieſcit.*

HVy, natalis sancti Mauri confessoris. Qui, vt à maioribus accepimus, in circumuicinis locis Andanensibus natus est, & mortuus: sed diuina permissione recepit vitam, & in baptismate dictus est mortuus natus, vulgariter *Mort nee*. Supervixit autem, vitam agens modestam, cum hominibus rudibus, in siluis, præstans eis auxilium in conficiendis carbonibus ligneis. Tandem in siluis circa Andanam eremiticam vitam elegit, in qua sanctè extremum vitæ suæ diem concluſit. Cùm autem vlterius à nullo videretur, vicini diligenter eum quæsiuerunt, & mortuum inuenerũt. Cuius corpus cùm Andanam vehere vellent, equi diuino nutu refragabantur: cùm autem Huyum dirigerentur, absque omni difficultate progressi sunt vsque ad parochialem ecclesiam sancti Ioannis Euangelistæ: in qua corpus eius honorificè terræ inhumatum iacet, in naui ecclesiæ, inter duas columnas. Superius visitur ipse in imagine ad modum eremitæ, pedibus nudis, crinibus sparsis in humeros, ætate, vt apparet, octogenarius, vestitus pallio oblongo vsque ad talos: in

dextera

dexterâ manu gestans sphæras præcatorias, cum baculo eremitico, in sinistra, librum habens; in capite portans biretum, quale fratres Minores sub cuculla gerunt: barbam habens oblongam, pictam aureo colore. Inferius corpus eius lapide tegitur. Supra quem alius lapis, in modum altaris, columnis innititur: in quo reponuntur offertoria peregrinorum, qui eo quotidie deuotionis gratia confluunt, vt à calculo, à dolore capitis, dentium, tibiarum, & ab alijs morbis liberentur. Offeruntur autem ex ferro vel cera, tibiæ, coronę, brachia: item compedes, sal, nummi, gallinæ, pulli, & similia, quæ priscis temporibus in maiori copiâ, & cum maiori deuotione, offerebantur, quàm nunc, quando pluribus erga infirmos clarebat miraculis, quæ nunc decrescente deuotione sunt rariora. Inde autem vir sanctus, apud suos, à tempore omnibus ignoto, celebris est: & Pastores in die sancti Mauri abbatis memoriam eius celebrãt, officium legentes commune de Confessore non Pontifice. Capitulum quoque Huyense, quando Pastorem ecclesiæ, in qua quiescit, instituit nominat eum in litteris institutionis, Pastorem Parochialis ecclesiæ beatorum Ioannis Euangelistæ, & beati Mauri. Hæc sunt quæ à Pastore ecclesiæ eius accepi.

Ne quis autem nomen miretur. Literati quidam eum Sanctè-Mortuum: alij Sanctum-Mortuum vocant. Rectius Renatum dixissent: quomodo sanctus Maurilius puerulum à se resuscitatum nominauit, qui ei postea in cathedra Andegauensi successit Vulgus eum pro *sainct Moort*, vocat *sainct Moo*: vnde clerus, eorum simplicitatem sequens, Maurum vocat: & cùm obitus dies nesciretur,

retur, in die sancti Mauri abbatis, memoriam eius cum plebe celebrare voluit. Dedicationis autem festum incidit annuè in Dominicum diem Rogationum.

Decima-sexta Ianuarij.

1. *De reliquijs Marcelli papæ, in Altomõte*

Ex monumentis Alti-montis, & aliunde.

ROmæ, via Salaria, natale sancti Marcelli papæ, qui catabuli bestias in ea ecclesia quam dedicarat à Maxentio custodire iussus est; vbi propter loci fœditatem, pœdore confectus, obdormiuit in Domino. Huius martyris corpus, habetur in Alto-monte, Hannoniæ, peruetusto iuxta Malbodium monasterio. Quod tempore vastationis Hungaricæ, reconditum fuerat in terris, eo loci vbi nunc iacet vetustissimum saxum, cum inscriptione VRSIO ABBS. Sed sub dicto Vrsione primo abbate post Hungarorum vastationem, tempore bellorum inter Henricum imperatorem & Balduinum comitem, est manifestatum & inuentum, circa annum millesimum quinquagesimum quartum, quinto idus Septembris. Quo die naratio manifestationis in ecclesia eadem legitur à prædicto Vrsione descripta. Celebrant etiam Cluniacenses octauo Idus Ianuarij exceptionem sancti Marcelli papæ. Vnde colligitur reliquias eius etiam alibi haberi. Martyrium autem exstat ad diem decimam sextam Ianuarij, cuius auctores esse videntur Romanæ ecclesiæ Notarij.

In Vuicelio & tomo primo Suryj.

Pingitur in Alto-monte sedens cum duabus ecclesijs in manibus, & duobus Imperatoribus sub se prostratis. De Imperatoribus satis constat; ij enim sunt Diocletianus & Maxi-

Maximianus, vel potius Maximianus & Maxentius, quos martyrio suo superauit, sed de ecclesiis minus clarum est. Non dubito tamen quin his significetur domus Lucinæ à sancto Marcello in ecclesiam consecrata, in qua frequenter Missas celebrabat; & domus Cyriaci, in qua dictus papa fontem consecrauerat. Hæc enim loca erant ecclesiæ, non quales nunc habemus, sed quales ea tempora in grauissima persecutione admittebant. Sunt denique qui Marcilij nomen à Marcello corruptum iudicent.

2°. De sancto Furseo, qui Peronæ quieſcit.

Ex historia plenius Atrebati manu scripta, quàm extet apud Surium, obseruationes Belgicæ.

PErona monasterio, sancti FVRSEI confessoris, cuius gesta habentur. Fuit autem Perona, aliquando Flandriæ, nunc verò est Franciæ ciuitas, Belgio nostro contigua. Præclara autem de sancto viro habentur apud Bedam libro tertio historię Anglicanæ, capite decimo nono, & in vitæ historia decimo sexto Ianuarij apud Surium, quam Beda loco mox citato citat. Sed & hoc loco commemorandus est, quatenus Belgium concernit. Cùm igitur annis aliquot apud Hybernos, Scotos, Britones & Anglos verbum Dei disseminasset, ad Gallias transiuit: cumque Atrebati apud quandam dominam hospitium peteret, eaque recusaret, morbo est correpta: à quo vt liberaretur sanctum virum reuocauit. Qui renuit quidem venire, absens tamen eam sanauit. Hoc autē miraculo per Gallias crebrescente, Ercanaldus, maior domus, sancto Furseo locum dedit Latiniaci, vbi monasterium construxit. Ædificauit etiam idem princeps ei Peronę alterum monasterium, cum ecclesia. Præterea sanctus Furseus suo exēplo

multos insignes & sanctos prædicatores in Belgium nostrum euocauit, inter quos sunt germani eius fratres, Foïllanus & Vltanus. Quare mirum non est Apostolicos Belgij nostri episcopos, Eligium & Autbertum, quarto post obitum anno, corpus eius, quod omnino incorruptum Peronæ, deprehendebant, è terra subuexisse. Natalem Atrebatenses celebrant nouem lectionibus.

Cameracenses vt episcopum colunt, non quod proprij nominis episcopus fuerit, sed quia quorundam locorum Apostolus fuit. Hac enim de causa plures vt episcopos coli, sparsim à me est annotatum.

a. *Cui post mortem eius præfuit eius frater Vltanus. Infra, die* 5. *Maij, & 13. Septemb. in historijs SS. Maurenti & Amati.*

Decima-nona Ianuarij.

De reliquijs Marij martyris, in Gemblaco.

Ex archiuis Gemblacensium, quorum Lambertus Bancquart, *reuerendus Prælatus loci, copiam dedit.*

ROmæ, viâ Corneliâ, sanctorum martyrum Marij & Marthæ, cum filijs, nobilium: qui de Perside ad orationem venerunt Romam, tempore Claudij principis. Prioris martyris corpus, cum reliquijs sancti Fortunati, & aliorum Sanctorum, è Roma Gemblacum attulit Arnulphus nonus abbas Gemblacensis; quem Innocentius secundus Romæ suis manibus abbatem consecrauit. Hinc festum sancti martyris Gemblaci duodecim lectiones habet. Quàm celebris autem fuerit martyr, indicant Horæ Romanæ in natalitio die, & Gesta Valentini, ac collegarum, apud Surium, die decima quarta Februarij.

Vigesima

Vigesima prima die Ianuarij.

De reliquijs sanctæ Agnetis; Vltraiecti.

Ex monumentis Vltraiectensium.

ROmæ, passio sanctæ Agnetis, virginis & martyris: quę sub præfecto Vrbis Symphronio ignibus iniecta, sed his per orationem eius extinctis, gladio percussa est. Cuius reliquiæ habentur in Traiecto inferiori. Baldricus enim decimus quintus episcopus Traiectensis, filius Rixfridi Comitis Cliuensis, ciuitatem suam, à Nordmannis vastatam restaurauit, & sacris reliquijs magis exornauit. Cum enim anno nongentesimo sexagesimo sexto, vt scribit Becanus, Alpes transcendens pro quibusdam vtilitatibus ecclesiæ, regis Othonis exquisiuisset præsentiam, ei valefaciens, secum tulit corpora sanctorum martyrum, Pontiani, Benigni, & Agnetis. Ex quo festiuitas sanctæ Agnetis, die vigesimo primo Ianuarij, per totam diœcesim est celeberrima. Dies translationis est quarto Nonas Septembris De hac virgine scribit sanctus Hieronymus Demetriadi, *omnium gentium literis, atque linguis, Agnes vita laudata est:* Est autem ab Ambrosio, Prudentio, & ab alijs, descripta. *In chronicis cap. 33.*

Non est autem verisimile, Romanos tam famosæ martyris omnes reliquias Vltraiectinis dedisse, sed tantum portionem, eo quod ipsum corpus apud eos asseruari ab omnibus incolis affirmetur. Nec in Martyrologio Vltraiectensi plus legitur, quàm eius reliquias haberi in Traiecto inferiori. Quamquam sciam tam magna fuisse Othonis, per quem

quem hæc obtenta sunt, merita, vt etiam præcipua pignora sanctæ virginis vrgenti principi non denegassent. Is enim subactis, Christianæque fidei copulatis Slauorum gentibus, per quinquennium in Italia commoratus filios Berengarij debellauit, Romámque, & Apostolicam sedem, pristinæ reddidit libertati.

Die vigesima secunda Ianuarij.

De B. Gualtero Brugensi, epis. Pictauorũ.

Ex Chronico sancti Antonini, parte tertia, titulo vigesimo quarto, capite nono.

PIctauis, obitus beati Gualteri episcopi. De quo subijcienda sunt verba sancti Antonini. Sub Bona-gratia, decimo, inquit, magistro generali ordinis Minorum, frater Gualterus de Brugis, magister in Theologia, tunc Minister Turoniæ, fuit per Dominum Papam compulsus recipere episcopatum Pictauensem. Et quamuis Generalis supplicauerit ne ille frater auferretur illi prouinciæ, præualuit voluntas vicarij Christi. Erat enim vir omni virtute ornatus, in regimine vtilis. Tantæ sanctitatis fuit, quod aliquando columba candidissima visa est super caput eius: & contractum magnum debitum pro indumentis pauperum, cum mercatore quodam, qui angelus Dei credebatur fuisse, in forma procuratoris absoluit debitum illud, & cancellari fecit eo ignorante.

Hic tamen cùm diu litigasset episcopus existens, in archiepiscopatu Burdegalensi, pro iure ecclesiæ suæ, & post multos annos Burdegalensis archiepiscopus Bertrandus, papa esset creatus, Clemens quintus nominatus, deposuit ipsum Dominum Gualterum ab episcopatu Pictauensi, & reduxit ad claustrum. Demum frater Gualterus ad extrema deueniens, quandam schedulam fecit, in qua continebatur, quod ipse appellabat à sententia domini Clementis papæ, super depositione suaab episcopatu, ad iustum Dei iudicium, & ipsam schedulam in manu conclusit dextera sua, & cum ea voluit sepeliri. Quod factum est. Multis

claret

clâret miraculîs, præcipuè à quartana liberans. Cùm autem post duos annos, vel circa, papa Clemens, cum curia sua, veniſſet Pictauos, & ibi moram traheret, audito quod frater Gualterus, cum ſchedula in manu ſua clauſa, ſuam appellationem continente, ſepultus fuiſſet, voluit hoc videre. Vnde mandauit eum exhumari, & illam ſchedulam illi auferri. Mira res: manus eius aperiri non potuit, & ſchedula haberi, niſi prius facta promiſſione, quod poſtea reſtitueretur. Quo facto, ſtatim aperiri permiſit manum, & ſchedulam ſumi. Quam cùm Papa legiſſet, miratus eſt, & reddi eam defuncto iuſſit. Hactenus ſanctus Antoninus. De eodem Meierus in Flandriæ annalibus initio libri vndecimi quædam commemorat.

Die vigeſima quinta Ianuarij.

De *beato Poppone abbate Stabulenſi.*

Ex hiſtoria ad vigeſimam quintam Ianuarij edita, authore Euerhelmo abbate.

STabuleti, obitus domini Popponis abbatis. Qui proiectis armis ſæcularibus, armaturam monaſticam induit ad ſanctum Theodoricum. Vnde cum Virdunum commigraſſet, abbas eius Richardus, à Balduino, Flandriæ Marchione, ſurrogatus eſt Atrebati ad ſanctum Vedaſtum, deiecto à regimine Folrado. Richardus autem eo loci ſecundum à ſe præfecit Popponem omnium fratrum conſenſu. Cum autem Poppo videret bona monaſterij in beneficia militum conuerſa eſſe, ipſe innuente Balduino, res monaſterij prudenter repetijt, & vt fratrum permanerent, publicis inſtrumentis ſtabiliuit. Pro quo milites ad eum perimendum, viarum ſepta vndequaque occuparunt. Sed Poppo per arma iuſtitiæ à dextris & ſiniſtris vallatus, omnes iniquæ coniurationis conatus rupit. Sed & Henricum, tam pium, quàm magnum Imperatorem redarguit, cùm vrſis nudus quidam melle perunctus, non abſque vitæ periculo, exhiberetur. Porrò idem Imperator, hunc venerabilem abbatem & regimine & miraculis clarum Stabulenſibus apud ſanctum Remaclum præeſſe voluit: ſed & aliorum cœnobiorum, ſui Imperij,

Miles pro nobili equite.

eſt

ei regimen commisit. Vit autem sanctus rectores singulos singulis præesse voluit. Fuit etiam ad formandum monasticum regimen, multis in locis póstulatus. Nam Cellæ sancti Gisleni præfecit sub se Heribrandum, in Altomõte, Euerhelmum, Vualciodori, Lambertum, Traiecti ad sanctum Paulum, Herigerum, Atrebati, Emmelinũ, Martianis, Balduinum. Ac tandem, cùm Stabulense monasterium & Malmundariense, quod ab eo dependet, egregiè instaurasset, cumque aliorum monasteriorum indefessam solicitudinem subijsset, anno quadragesimo octauo vltra millesimum, in die conuersionis sancti Pauli, prout semper optauerat, spiritum Deo reddidit. Istque à Vuazone episcopo Leodiensi sepultus in Stabulensi ecclesia. Mirum est autem Stabuletum, Imperiale monasterium, eius canonizationem apud Apostolicam Sedem non solicitasse, cum de virtutibus eius, & miraculis, permulta legantur, Blandinij conscripta, per Euerhelmum abbatem Altimontensem, & postea, vt puto, Blandiniensem. In chronicis enim Blandinij, notatur Euerelimus, electus abbas anno supra millesimum quinquagesimo octauo: defunctus anno sexagesimo nono. Sunt autem Stabulenses, à quibus Malmundarium dependet, diœcesis Leodiensis, sed pro altera iurisdictione litigatur à Lutzenburgensi duce & Leodiensi principe, cùm illi se immediatè Imperio subesse verbis & factis asserant.

Vigesima septima Ianuarij.

1°. *De sancto Sulpicio, episcopo Baionensi.*

Ex libris ad sanctum Gislenum, & informatione Matthæi Maulart *Reuerendi abbatis ibidem, nunc episcopi Atrebatensis.*

BAionæ, natalis sancti Sulpicij, episcopi & confessoris. Cuius corpus habet Cella, siue sancti Gisleni monasterium, quod est antiquissimum in Hannonia. Vnde in Martyrologio ibidem legitur, die vigesimo septimo Ianuarij, *Depositio sancti patris nostri Sulpicij episcopi & confessoris.* & die vigesimo primo Iulij, *In Cellensi monasterio, transf-*

translatio sancti Sulpicij episcopi, & sanctæ Leocadiæ virginis. Fuit autem episcopus Baionensis in Gasconia, siue, vt literati quidam loquuntur, ad Aquas Augustas, in limite Hispanienſi. Id enim constat ex sermone de translatione. Eiusque corpus eadem occasione, & eodem tempore, quo corpus sanctæ Leocadiæ, per Comitem Hannoniæ, ad Belgas delatum esse putatur.

2°. *De beato Ioanne episcopo Morinensi.*

Ex Chronicis Bertinensium, cap. quadragesimo.

EOdem die, anno milleſimo centeſimo trigeſimo, obitus B. Ioannis episcopi Morinensis, qui triginta annis episcopatum sanctissimè rexit, iudiciorum, pauperum, ecclesiarum, bibliothecarum, & dilatandæ religionis, sedulus obseruator. Qui in libro vitæ, numero sanctorum piè creditur asscriptus, quanquam non sit per Romanam ecclesiam canonizatus. Vita eius ad diuum Bertinum conscripta habetur. Hic Ipris ad sanctum Martinum, Regulares instituit.

Vigesima octaua Ianuarij.

1°. *De sancto Carolo magno Imperatore.*

Ex Martyrologio Aquisgranensi, historijs & annalibus rerum Caroli, litera canonizationis, ac aliunde.

AQuisgrani, natale sancti CAROLI confessoris, primi de stirpe Francorum ordinatione diuinâ Romanorum Augusti: qui ab ineunte ætate sæculi pompam despiciens, imperialis potentiæ gladio & sanctę prædicationis verbo, vitæque salutaris exemplo, conuertit Guasconiam Hispaniam, atque Galæciam. In eâ namque corpus beati Iacobi Apostoli, nefandis idolorum ritibus

ritibus oppressum, hodierno honori restituit. Conuertit quoque ad Dominum Frisiam, Alemaniam, atque triplici tropæo Saxoniam. Ædificauit quoque proprijs sumptibus, ad laudem & honorem sanctæ Trinitatis, viginti septem ecclesias, quarum excellentiæ typhum obtinet Aquensis, præsentibus suffragijs glorioſa. Hactenus Ecclesiæ ipsius Martyrologium. Quieſcit autem Aquisgrani in rotunda Dei genitricis, quam exstruxit, basilica: quæ ciuitas inter Imperiales prima est, diœcesis Leodiensis, Romanorum Imperatorum prima coronatione, & septennali reliquiarum visitatione celebris. Luitprandus Diaconus
Li. 3. c. 13 nominat eam Thermas Grani. Cæterum Imperator recta linea descendit à Pipinis, primis Brabantiæ Ducibus, qui in Austrasia Maiores erant domus regiæ. Siquidem Carolus Martellus fuit eius auus: pater verò Pipinus tertius, qui ex Maiore domus, auctoritate Apostolica, & Francorum electione, à sancto Bonifacio Germanorum Apostolo, rex est consecratus, detruso in monasterium Childerico. Hunc Carolus in Ducatu Brabantiæ, & in Francorum regno succedens, nihil antiquius habuit, quàm Romanę Sedis dignitatem & fidem catholicam tueri, ac propagare. Hinc relicto domestico contra Saxones bello, aduersus Langobardos profectus est, vt Italiam, ecclesiamque Romanam, ab eorum immanitate liberaret. Indignabatur enim quod tam barbaræ gentes adhuc in Italia regnarent, & à parentibus suis Martello & Pipino, sæpius prælijs victæ, nondum continerentur. Itaque cùm tota fere Italia, prętер vrbem Romam, potirentur, Dei adiutorio cepit & debellauit potentissimum regem Desiderium;

grauem-

grauemque gentis eius dominatum, post annos ducentos & sex, ex quo in Italia regnare cœperāt, à ceruicibus Italorum dimouit, ac patrimonia quę à perfida Longobardorum gente detinebantur brachio forti, Apostolicæ Dei ecclesiæ, cuius esse dinoscebantur, restituit. His enim verbis Adrianus Pontifex id scribit ad Constantinum & Irenem Augustos; qui Pontifex etiam hac de causa conuocato concilio, multis priuilegijs Carolum ornauit. Deuictis Longobardis mox domum redijt, contrà bellicosissimos Saxones: quos quidem superauit, sed bello in tertium supra trigesimum annum protracto. Victos autem, falsis dijs posthabitis, Christianam fidem profiteri voluit. Similiter Hispaniam, à barbaris gentibus oppressam, exercitum ingenti celeritate traijciens, citissimè superauit. Victis autem præcipuè imperauit, vt Christianæ fidei legem susciperent. Subiecit præterea Francorum potestati Aquitanos, Vascones, Britones, Bauaros, Hunnorum verò ingentem & barbaram multitudinem, qui in Pannonia sedem habentes, post Saxones armis virisque erant opulentissimi, tandem octauo anno, postquam bellum inceperat, penitus superauit, vt nullum ferme pristinæ potentiæ remaneret vestigium. Zelum porrò suum erga Romanam Sedem non tantum eo bello declarauit, quod contra Langobardos feliciter confecit, sed & postmodum cùm Beneuentani contra Romanam ecclesiam initia maximæ seditionis mouebant. Carolus enim cum omni exercitu, maxima celeritate, Italiam repetebat, & solo aduentu populorum seditiones comprimebat. Præterea, cùm Romani aduersus Leonem Pontificem, coniurationem inijssent, exemplo

Vide Carolum Sigonium de regno Italiæ, in fine libri tertij, & initio quarti.

Leo 3.

cum exercitu in Italiam tertiò contendit, & Pontificem, cum ingenti gloria, in Vrbem restituit. A quo mox pro egregijs meritis, Romano etiam populo applaudente, Augustus est appellatus, & Imperatoris nomen, dignitatemque suscepit. Ita summi imperij dignitas, Occidenti, vbi trecentis & triginta annis fuerat amissa, egregiâ virtute sancti Caroli est restituta. Multas construxit diœceses, & sacras ædes. Præceptorem habuit Alcuinum, cuius operâ Parisiense gymnasium instituit. Præ se ferebat, mansuetudinem in puniendo, æquitatem in iudicando, moderationem in gubernando, liberalitatem erga peregrinos & paupe-res, humanitatem in omnes. Tandem verò fide ampliatâ, statu ecclesiæ religiosè ordinato, regno etiam suo dilatato & pacato, diem obijt, anno octingentesimo decimo quarto, ætatis septuagesimo secundo, imperij decimo quarto.

Sigonius scribit, Othonem tertium, anno millesimo ossa eius è tenebris eruisse. Postea autem sub Frederico Imperatore anno centesimo sexagesimo sexto, vt constat ex impresso diplomate Aquensis ecclesiæ, solenniter est, de licentia Papæ Paschalis, & ex consilio vniuersalis cleri in canonem Sanctorum inscriptus. Vnde natalis celebratur die vigesima octaua Ianuarij, eleuatio vigesima septima Iulij.

Aduersus prædicta vrgeri posset, Paschalem illum illegitimè sedisse contra Alexandrum tertium. Sic est. Sed Aquenses bona fide à Paschali, & Cardinalibus eius, hoc est, vt putabant, à Romana ecclesia, postularunt patroni sui canonizationem. Hanc autem postea legitimi Pontifices non irritarunt, sed ratam habuerunt, non tamen vt à sua Sede emanatam. Quo spectat quod Itali quidam Iurisperiti, inter quos sunt Cardinalis Hostiensis & Ioannes Andreæ, Decretalium Interpretes; scribant ex tolerantia Romanæ

Vterque ad caput pri-

ecclesiæ

ecclesiæ magnificum Carolum in sola capella sua Aquisgrani, & non in alijs ecclesijs, venerari. Colitur autem nunc in varijs ecclesijs Belgij, Germaniæ, & Franciæ, propter erectas diœceses, aliaque præstita beneficia. Sed hoc aut interpretum illorum tempore nondum fiebat, aut ab ijs fuit ignoratum.

mum. De reliquijs & veneratione Sanctorum.

Cæterum Aquisgranum nobilitarunt etiam Concilia aliquot, potissimum sub Carolo magno, & Ludouico pio, pro reformatione cleri habita: & prædicationes tam Conradi Decani, viri sancti, qui postea factus est episcopus Hildesheimensis, quàm Ioannis Scholastici Xanthensis: quibus prædicantibus, cruce se pro liberatione terræ sanctæ signarunt Fredericus rex Romanorum, Sifridus episcopus Maguntinus, Henricus dux Brabantiæ, & vtriusque ordinis alij complures.

Trithemius in Chronico Hirsaugiæ, anno millesimo ducentesimo decimo tertio & decimo quinto.

Dicta est autem Aquisgranensis ecclesia à Maioribus monasterium sanctæ Mariæ, eo quod viginti clerici, à sancto Carolo magno instituti, regulariter & canonicè in ea vixerint, sub obedientia, in communi, intra claustrum, simul manducantes & dormientes, iuxta statuta concilij Moguntiacensis, sub Carolo magno celebrati: Sed hoc suaue iugum sibi, vt Moguntini, & plerique alij, excusserunt, sub Othone tertio, & Nodgero episcopo suo. Qui regulares clericos viginti, conuerterunt in viginti octo Canonicos proprietarios, quoniam id temporum illorum malitiam exigere iudicabant.

Capite 9.

Habuit etiam prædicta Ecclesia nomen Capellæ. Nam in Annalibus Ludouici legitur Aquisgrani terræ motum ipsam sanctæ genitricis Dei basilicam, quam cappellam vocant, tegulis plumbeis tectam, ex parte non modica denudasse. Quo etiam pertinet quod Carolus in testamenti sui breuiario diuidi noluerit, quæ ad Capellam, id est, ecclesiasticum ministerium, pertinerent. Quæ autem liquidò constabat capellæ non esse collata, iustæ æstimationis pretio emi, & haberi permisit.

Declarauit autem Carolus affectum suum &

reuerentiam erga clerum, quando Theodosij legem renouauit, quâ cautum erat vt lites omnes & controuersiæ forenses ad iudicium ecclesiæ remitterentur, si alteruter litigatorum id postularet. Cuius testes sunt Innocentius tertius in Decretalibus, & Gratianus in Decreto,&, qui primo loco nominandus erat, ipsemet Carolus, in suis Capitularibus.

Inn. c. Nouit. De iudicijs. Gr. 11. qua. 1. Quicumque.

Ad ecclesiam verò & ad sacrosanctam Dei matrem peculiarem affectum declarauit Aquisgrani, multas columnas marmoreas ex varijs Italiæ locis aduectas illuc inferens, ac magnum thesaurum sacrarum reliquiarum inde à Palestina conquisitum adportans, & quotannis populo spectandum reuerenter exhiberi decernens. Durauit, inquit Canisius, in nostram ætatem vsque frequens piorum ad eam sacram ędem peregrinatio, vt permulti remotis è locis, ac ex media etiam Pannonia, religionis ergô peterent Aquisgranum, illicque suam erga Deiparam obseruantiam pia liberalitate, & liberali pietate, publicè testarentur.

Lib. 5. de Maria capite 24.

2°. *Appendix de sancto Speo.*

Ex Chronico Hirsfeldensi.

QVieuit etiam Aquisgrani sanctus SPEVS. Quem confessorem ab Henrico rege ex Aquisgrano acceptum, & in *Hartesburg* translatum esse, scribit in Hirsfeldensi Chronico Lambertus Scafnaburgensis, anno millesimo sexagesimo secundo. Sed addit idem anno septuagesimo quarto, cum præsidiarij in castello *Hartesburg* circumiacentis regionis opulentissimas villas direptione, & alijs sceleribus vehementer offenderent, vulgum

gum Saxoniæ facto grege in *Hartesburg* irruisse, ipsumque funditus deleuisse: reliquias verò sanctorum, abbatem ex vicino cœnobio opportunè superuenientem, vulgo eripuisse, & ad suum monasterium cum honore transuexisse.

Vnde plura peti possent. Nam Aquisgranenses nullam eius habent memoriam, nisi quod inter chartas reliquiarum legatur, *Pulueres reliquiarum sancti Spei episcopi & martyris.* Quod cum Hirsfeldensi Chronico non videtur concordare, in quo confessor nominatur.

Die vigesima nona Ianuarij.

De beato Arnulpho, martyre Cisonensi.

Ex rhythmo de beato Arnulpho, & relatu D. Alardi, Reuerendi abbatis Cisonensis.

CIsonij, beati Arnulphi militis & martyris, qui in defensione domini ac magistri sui, innocens laqueo peremtus fuit. de quo extat rhythmus, cuius paucos versus subiungam. *Extat Cisonij, & alibi.*

Omnis plebs Cisonij,
Martyris egregij
Gaudet de præsentia.
Nam si quis cum febribus
Huc venit, & præcibus,
Sentit beneficia.
Concurrente populo;
Multa Dei famulo
Donantur beneficia.

Item.

Ibi nunc repositus
Iacet martyr inclytus,
In altaris margine.
Ibi Gisla posita
Est, & eius inclyta
Proles, Alars nomine.
Horum trium meritis,
Et Eurardi militis,
Præsta pater omnium

Sic ad præsens viuere,
Horum vt in æthere
Consequamur gaudium.

Natalem notatum vidi quarto Calendas Februarij, qui tamen à Cisoniensibus non celebratur. Verùm sancti Arnulphi sui ossa per primos iconomachorum nostri temporis furores multum dispersa esse dolent.

Die trigesima Ianuarij.

De S. Aldegunde, patrona Malbodiensiũ.

Ex historia Malbodiensis ecclesiæ, Hucbaldo, & aliunde.

MAlbodio monasterio, sanctæ ALDEGVNDIS virginis, multis visionibus claræ. Quæ in pago Haynoënsi, ex regali Francorum prosapia originem traxit, parentibus Gualberto & Bertilia. Cùm autem mater eam vellet illustri sociare coniugio, respondit se illum solum concupiscere, cuius prædia sunt cælum, terra, & mare; cuius fundi & diuitiæ nunquam deficiunt. Vnde à Waldetrude, quæ virginis soror natu maior erat, in Castrorum loco instructa, postmodum ad Sambram & Malbodium, monasterium construxit, & turbam sanctarum virginum congregauit; Quibus prædia sua possessionésque tribuit publica donatione, quæ habebat in pagis, siue territorijs, Haynoënsi, Laumensi, Suessionensi, Landunensi, Ostrebanto, † Brachbanto, Riboariensi, & alibi.

† F. in Brachant.

Cúmque passionem aliquam, vt plenè purgaretur, vehementer optaret, cancri morbum in dextra mamilla percepit, eumque velut martyrium suum, aut purgatorium, dilexit. Sororis suæ Waldetrudis filias, Aldetrudam, & Madelbertam sic in pietate instituit, quod in monasterij regimine ipsi successerint, & post mortem natales dies habere

habere meruerint. Porrò sancta Aldegundis, vitæ suæ stadium consummans, cum magna claritate cælestis luminis, ad vitam migrauit æternam. Sepultaque est in villa seu curte Sora: vbi vterque parens tumulatus esse dicitur, sed inde translata est Malbodium: quod multis miraculis illustrauit. Fuit autem Malbodium monasteriũ, ab ipsa fundatũ: sed hodie est oppidum Hannoniæ, & in eo celebre Canonicarum nobilium, siue Dominarum, aut (vt fundatio habet) ancillarum, collegium, quarum dominio ipsum oppidum subijcitur. De hac Vsuardus ait, tertio Calendas Februarij, *Malbodio monasterio, sanctæ Aldegundis virginis.* Ex quo constat memoriam eius in ecclesia esse peructustam. Secundaria festa habet, sexta Iunij, decima octaua Octobris, & decima-tertia Nouembris. vbi Laurentius Surius historiam ab Hucbaldo descriptam, collocauit.

FEBRVARIO mense, die prima.

1° *De sancto Euberto, qui Insulis quiescit.*

Ex informatione Ludouici Poutrain, Canonici & electi Decani Insulensis, & Florentij ab Haer, ibidẽ Canonici.

SIclinij, depositio sancti EVBERTI, Episcopi & confessoris: sed translatus, quiescit Insulis, in collegiata ecclesia sancti Petri. Cuius vita licet sit Deo nota, & hominibus ignota; creditur tamen esse meriti præclari. Eius memoria annuè ab Insulensibus repetitur octauo die post natalem. *Eodem*, inquiunt, *die, repositio reliquiarum sancti Euberti, episcopi & confessoris, à venerabili patre Waltero Tornacensi episcopo in præsenti ecclesia, & octaua depositionis eiusdem.* De repositione autem hac per

Vualterum facta, exstat attestatio in scrinio sacri corporis, quæ ante annos centum, cùm illud reparandum esset, excopiata fuit. Est autem huiuscemodi; *Anno ab incarnatione Domini, millesimo ducentesimo vigesimo nono, apertum fuit istud scrinium à venerabili patre Vualtero, Tornacensi episcopo, in præsentia Vuilhelmi abbatis, &c. In quo repertæ fuerunt reliquiæ totius ferè corporis, sicut ex traditione antecessorum declarabatur, glorioſi Euberti episcopi & confessoris. Et quemadmodum nos Insulensis ecclesiæ tunc Canonici eundem à prædecessoribus nostris pro sancto venerandum accepimus, sic posteris nostris, pia certificatione perpetuo relinquimus honorandum.* Circũferuntur porrò reliquiæ singulis annis, ipso die purificationis beatæ Mariæ, & in altari primario per octauam relinquuntur. Officium habet commune de Confessore Pontifice, tam Insulis quàm Siclinij, vbi quotidianam retinet commemorationem: etsi inde Insulas sit translatus, aut bellorum tempore, aut, vt alij putant, in ecclesiæ Dedicatione. Cùm autem repeteretur, Insulẽses maluẽrũt clero Siclinienſi dare celebres decimas pagi sanctæ Crucis, quàm sancto corpore carere. Hoc ipsum autem corpus cum alijs viginti-quatuor sanctorum pignoribus, interfuisse dedicationi ecclesiæ Hasnonienſis, Meierus ad annum septuagesimum supra millesimum in Flandriæ commentarijs annotauit.

Cætetum historiam intercidisse opinor in Nordmannorum deuastatione: ob quam etiam corpus eius auectum fuisse Bononiam, aut in *Sithiu*, alicubi legisse me memini. Sunt autem Insulæ in literis fundationis ecclesiæ, Isla, Gallicè *Lille*, & *Lisle*, Teutonice *Rusel*, diœcesis Tornacensis, in Gallica Flandria, ciuitas florentissima in negotiatione, & in religione, sine qua reliqua omnia nihil sunt.

Quam

Quam primus, amore natalis loci, mœnibus & vallo cinxit Balduinus Comes, agnomine Insulanus. Qui etiam extra vrbem monasterium Canonicorum S. Petri ædificauit: in quo primitus erat numerus Canonicorum in cõmuni viuẽtium incertus, iuxta qualitatem bonorũ. Sed postquam passim inter Canonicos MEVM & TVVM prævaluit, determinatus est Apostolica auctoritate numerus quadragenarius. Habueruntque multo tempore guardianum regem Franciæ: sed Maximilianus Augustus lite effecit, vt deinceps id officij Comes Flandriæ sibi reseruet.

2°. *De S. Sigeberto confes. rege Austrasiæ.*

Ex Sigeberto Gemblacensi, quem habui ex Malmundario.

METtis ciuitate, depositio sancti SIGEBERTI regis, confessoris Christi. Qui obijt anno ætatis fere trigesimo primo: regni Austrasiæ vigesimo octauo: Christi sexcentesimo sexagesimo secundo. Et sepeliri elegit Mettis (quę vrbs regni sui sedes erat) in basilica quam ad gloriam sancti Martini exstruxerat. Habuit autem pueritiæ suæ tutores, Cunibertum episcopum & Adalgisum ducem: regni verò curam, & prouidentiam omnium Dagobertus pater imposuit Pipino, principi inferioris Austrasiæ: cui mortuo Grimoaldus filius successit. Deinde sanctus Sigebertus iam adultus, vt iustitiâ firmaretur thronus eius, duodecim monasteria in diuersis regni sui partibus ædificauit, eisque ex suis reditibus, regia liberalitate, necessaria suppeditauit. Inter quæ eminet *Stabulaus* & Malmundarium intra syluam

Sigebert. in chron. obijsse ait 656.

Arduennam: quæ idem rex, à se, cooperante sibi Grimoaldo, constructa, sancto Remaclo Tungrensi episcopo, tradidit, qui, abiectâ episcopali sarcinâ, se ibi mancipauit arctiori vitæ. Scripsit autem Sigebertus Gemblacensis libellum de vita & genealogia huius sancti Sigeberti regis, qui tertius fuit eius nominis. Deinde alterum scripsit libellum de miraculis, quæ ipsius tempore Metis contigerunt ad sepulcrum glorioſi confessoris. Interserit autem vnum miraculum prioris temporis, de quodam Hugone, qui, cùm in litanijs & diuinæ seruitutis officijs, memoria nominis sancti Sigeberti celebraretur, sancti huius nomen de libro litaniarum, in quo quotidiè nominabatur, delere præsumsit. Vnde postmodum dictus Hugo, ad sancti viri tumulum incensum oblaturus, tanta inualetudine diriguit, vt pedem mouere non posset. Neque prius restitutus est, quamuis ipse & reliqui fratres pro reatu ante sanctum Dei pœnitentiam agerent, nisi postquam sanctum nomen in deleto loco propria manu rescripsit, quod pridem incautè destruxerat. Translatio, seu eleuatio, notatur pridie Calendas Iulij.

Et hæc de sancto rege inter Belgica referenda fuerunt, eo quod celeberrima illa monasteria Stabuletum & Malmundarium, ipso auctore constructa, intra Belgij nostri limites consistant: quódque magna ditionum nostratium portio ad regnum eius Lotharingiæ, siue Austrasiæ, pertinuerit. Vnde passim à mediæ ætatis scriptoribus Leodium, Louanium, Antuerpia, aliæque nostrates vrbes, Lotharingis annumerantur.

Die

Die secunda Februarij.

1°. De beato Adalbaldo Duce Duacensi.

Ex Huchaldo, & catalogo sanctorum Hannoniæ.

IN territorio Petragorico, passio sancti ADALBALDI, ducis Duacensis, qui coniugem habuit sanctam Rictrudem. Hic cùm ex pago Austrebatensi, vbi multis locupletabatur diuitijs, in Guasconiam iter arriperet, à malignis hominibus, &, vt fertur, ab ijs quibus sanctum displicuerat matrimonium, est interemtus: sed felicem eius animam viuere testantur, inquit Huchaldus, signa, quæ ob ipsius declaranda merita ad eius mortua frequenter ostenduntur ossa. Additur in catalogo sanctorum Hannoniæ, apud Petragoricum caput haberi, licet corpus ad sanctum Amandum in terra sit: festumque eius solenniter in Aquitania fieri. Quod inde certius cognosci velim. Recentiores passim notant quarto Nonas Februarij: è quibus obitum eius notaui ad hunc diem. *Huchaldus c. 8. vitæ Rictrudis.*

Frater eius fuit Arkenbaldus, Tertius frater Sigifridus nominatur 4. Iulij. *Addit.*

2°. Recluſio Columbani, Hiberni abbatis.

Ex Chronico Gandensis monasterij.

QVarto Nonas Februarij, anno nongentesimo quinquagesimo septimo, recluſio Columbani, abbatis Hibernicnsis, viri sanctissimi, in cœmeterio Gandensis cœnobij: vbi post biennium obijt, & in crypta B. Mariæ ante altare beati Andreæ sub arcu lapideo requieſcit. Obitus in libris Rubeæ vallis notatur decimo quinto Calẽdas Martij.

Tertia die Februarij.

1°. De S. Hadelino confeſ. Viſetũ trãſlato.

Ex historia manuscripta in Ordinario Leodiensi, Chronico Leodiensium, & literis D. Ioannis Gerardini, Canonici Viſetensis.

Cellæ,

CEllæ, natalis sancti HADELINI confessoris. Qui Aquitanię territorio ortus, in tenera ætate semper consortio senum interesse cupiebat. Inde, relinquens terram & cognationem suam, venit Stabuletum, vbi magisterio vsus est sancti Remacli. Adeóque fuit sanctitate & miraculorum gloria celebris, vt ob ea ipsi & fratribus, in valle ad Letiam fluuium habitantibus, multa prædia sint collata, multíque reditus: Verùm anno millesimo trecentesimo trigesimo septimo Canonici sancti Hadelini, quia à domino Cellensi multum opprimebantur, & in ecclesiæ libertate defraudabantur, clam cum feretro & sancto corpore, Leodium aufugerunt. Erat enim Cellensis ecclesia vna ex abbatijs S. Lamberti. Quare Adulphus de Marca, habito Capitulari consilio, corpus sanctum cum Canonicis misit Visetum, quod tunc temporis ab episcopo, & Leodiensi ecclesia, vallabatur nouis muris & turribus. Est autem ad ripam Mosæ, inter Leodium & Traiectum. Habetque clerus secularem abbatem, Canonicum Leodiensem, cùm ex prima fundatione verisimilius putent sese Benedictinos fuisse, cùm Cellæ residerent ad Lætiam, sesquimilliari à Dionanto, versus Arduennam. Videtur enim locus ille ab humili monasterio Cellæ nomen accepisse. Leodiensis ecclesia vocat virum sanctum in Collecta diei, doctorem fidei. Cui etiam imago respondet. Pingitur enim Viseti in veste doctorali longa, coloris nigri, gestans in manu pedum, cui supereminet crux, eique cruci columba insidet.

Ex chronicis Leod. cap. 78.

Cæterum Cellenses, apud quos in diui Hadelini ecclesia Præpositura remansit, pingunt cum

vt

vt eremitam, quia eremiticam vitam apud eos egit, eo videlicet in loco, vbi in hunc vsque diem sepultura eius cernitur, super exstructâ ædiculâ, quam in memoriam eremiticæ eius vitæ anachoreta inhabitat.

Exstat de hoc viro, adhuc Cellæ quiescente, illustre Nodgeri Leodiensis episcopi testimoniũ. Scribit enim Remaclum ei futuræ conuersationis & quietis locum, fontémque humanis vsibus oportunum indicasse. Quæ res (subdit) hodie omnibus minimè obscura est, quando in eodem loco corpore quiescit, & spiritu præsens, innumera illic quotidie credentibus beneficia præstare non cessat. *Nodgerus ad 3. Sept.*

2°. *De sacris virginibus, Berlende, Nona, & Celsa.* *Ex officio Merbecensis ecclesiæ.*

MErbeccæ, depositio sanctæ BERLENDIS virginis. Hæc temporibus Dagoberti parentes habuit, Odelardum & Nonam, sancti Amandi sororem. A patre viduo exhæredata, patienter id tulit, & Morsellæ sacri velaminis habitum suscepit. Ex eo monasterio pauperrimo propter Hunnorum vastationem, cum licentia Merbeccam redijt, patre mortuo, quem in ecclesia sancti Petri, quam ipse ædificauerat, iuxta vxorem sepeliuit, ipsáque in eâdem ecclesia Domini seruitio mancipata, permansit: ibidemque post mortem sepulta est iuxta tumulum parentum, in vase exciso ex quercu: trigesimo autem anno depositionis eleuata est per Autbertum, episcopum Cameracensem. Cum eâ quiescunt eleuatæ Nona & Celsa, sacræ virgines. De quibus in Martyrologio Merbecensis ecclesiæ legitur *Sexto Nonas*

nas Maij, Merbeccæ, eleuatio ſanctæ Berlendis virginis; & quinto Idus Septembris, Merbeccæ, tranſlatio ſanctarum Virginum, Berlendis, Celſæ, atque Nonæ.

Eſt autem Merbecca, aut, vt nunc loquuntur, Merbeca, iuxta Niniuen, Flandriæ ciuitatem: ſed in Brabantia, & in diœceſi Mechlinienſi, vbi prædictæ tres virgines quieſcunt in parochiali & ſeptem ſacellanorum collegiata eccleſia.

3°. De S. Anſchario, Apoſt. Aquilonariū.

Ex Breuiarijs, Helmoldo & Crantio, quia plenam hiſtoriam non vidi.

BRemę, natalis ſancti ANSCHARII, confeſſoris, primi epiſcopi eius loci & Hamburgi vnitorum. Hic præclarus omnium Aquilonarium regionum Apoſtolus, ſedit in epiſcopatu annis triginta quatuor Primis annis ſeptem, Hamburgi: deinde poſt barbaricam Hamburgi incurſionem, annis nouem in Ramſola: reliquis verò annis Bremæ, vbi in matrice eccleſia ſancti Petri ſepultus eſt: in quam ſanctum Willehadum tranſtulerat. In primo adoleſcentiæ flore regulam ſancti Benedicti profeſſus eſt in Frācica Corbeia Indè cùm in nouam Saxoniæ Corbeiam cōmigraſſet, Haraldus rex Danorum à Ludouico Auguſto auxilium petijt. Quod ei Imperator promiſit, ſi vellet fidem profiteri Chriſtianam. Fidem igitur rex recepit, quem Imperator de ſacro fonte leuauit, & in filium adoptauit. Dum autem vterque quæreret prædicatorem in Aquilonarem regionem mittendum, vltro ſeſe Anſcharius obtulit, nihil territus barbaricæ gentis crudelitate. Hac occaſione paulo poſt, cùm Aquilonis regna diuini verbi illuſtraſſet prædicatione, magno epiſcoporum & principum habito conſenſu, conſecratus eſt archiepiſcopus Danorum, Suedorum, Sclauorum,

tiorum, & omnium Aquilonarium regionum, per manus Drogonis præsulis Metensis, auctoritate Gregorij quarti, sede in ciuitate Hamburgensi constituta. Exinde sanctus pater creditum sibi in gentes legationis officium strenuè obiuit: captiuos redimendo, tribulatos refouendo, domesticos erudiendo, barbaris euangelizando. Foris Apostolus, intus monachus, nunquam visus est ociosus. Frisios quoque adiens, castigauit eos pro labore Dominicæ diei: pertinacius verò agentes, cælesti igne mulctauit. Quia verò diœcesis fructus necessitatibus archiepiscopi, & clericorum eius, non sufficiebant, Ludouicus Imperator in supplementum & victum, adiecit eis monasterium *Thurolt*, situm in Occidentali Gallia, quæ nunc Flandria dicitur. Ad quod monasterium, persecutione sæuiente, nonnunquam commeans, & fratres spirituali consolatione de dono Dei implebat, & nihilominus temporale subsidium inde reportabat. Quo eodem in loco puerum inuênit Rembertum, quem in dicto monasterio institui curauit: institutum, vitæ reliquæ individuum comitem habuit, & in pontificali ministerio successorem. A morte autem Imperatoris, cùm filij de ditionibus cruentè digladiabantur, Dani, per mare & Albiam euagantes, Hamburgum vastauerunt. Inclyta ciuitas tota aut incendio aut præda perijt. Ibi ecclesia, ibi claustrum, ibi bibliotheca, summo per sanctum Anscharium studio collecta, consumta est. Sanctus autem episcopus, cum reliquijs Sanctorum, vix nudus Ramsolam peruênit. Suo quoque monasterio, quod illius solatio Ludouicus contulerat in Flandria, est destitutus, eo quod cum reliqua Gallia, partitione fratrum,

in

in ius Caroli cederet, quem postea dixere Caluum. Hinc recedentibus ministris, ob defectum necessariorum, & ob infirmum in Hamburgo contra barbaros præsidium, vacanti Bremensi ecclesiæ, Ludouicus rex sanctum Anscharium, secundum Canones præfecit. Ægrè tamen eo adduci potuit, nè sui gregis desertor, & alieni haberetur inuasor. Sed paulò post, regis solicitatione, Nicolaus pontifex Bremensem episcopatum Hamburgensi metropoli copulauit, ex duabus ecclesijs attenuatis vnam efficiens, vt titulus permaneret Hamburgensis, & interiret Bremensis. Vtroque autem in loco sancti Anscharij natalis summa veneratione percolitur, aut (quod propter fidei oppressionem nunc dicere cogimur) coli solet. Helmoldus presbyter, in Chronicis Slauorum, noscit magistrum Adam gesta Hamburgensis Ecclesiæ Pontificum disertissimo stylo conscripsisse. Cap. 14.

Eodem die Cameracensis ecclesia officium canit de Vualdetrude continente. Sed primarium eius festum est die Aprilis.

Quarta die Februarij.

1°. De S. *Lietphardo episcopo & mart.*

Ex historia manu-scripta, vnde lectiones sumuntur in Vsu Cameracensi, & informatione Cameracensium.

IN Hunonis curia, natalis sancti LIETPHARDI Anglorum archiepiscopi, & martyris. Fuit hic Canturbię in Anglia episcopus, germanus beati Onastantij Londriarum præsulis, qui tempore Dagoberti regis, cum Carduele rege, ob sancti Petri beneficia, elegit Romam adire. Vnde,

exsoluto

exsoluto peregrinationis suæ voto, rediens, in aridæ Gamantiæ nemore est trucidatus, & à turicolis Trescalri sepultus: sed accedentibus miraculis, digniori loco collocatus. Cùm autem apud turicolas memoria eius negligeretur, Fulbertus episcopus Cameracensis, sacra pignora ad suam ciuitatem tranferre statuit, sed non potuit. Diuina enim reuelatio habebat, eum transferendum esse ad ecclesiam beati Petri, quæ est in Honnecourt. Vbi Deo seruiebant sanctimoniales ad nuptias Agni vocatæ, & eis subordinati Canonici, qui exsequebantur, quod fœmineo sexui ecclesiasticus ordo non permittit. Postmodum tamen illis sponte cedentibus, vsque in hodiernum diem est congregatio Benedictinorum. Qui corpora sancti Lietphardi & sororum eius Valeriæ, & Pollenæ, ad vrbem sancti Quintini transtulerunt, vt essent à bellorum incommodis securiora, vbi tamen in expugnatione vrbis perierunt.

2°. De S. *Vulgiso, epis. & abbate Lobiēsi.*

Ex monumentis Lobij.

COenobio Laubiensi, depositio S. VVLGISI, episcopi & abbatis Vtrumque enim titulum habuit cum beato Ermino, cuius fuit in vtrâque dignitate cooperator. Natalis eius est duplex maius Lobijs, & Binchij: nam Binchij in octo capsis quiescunt octo sancti Lobienses. Vitam per Nordmannos nobis interciditse arbitror,

Quinta Februarij.

1°. De sancto Bertulpho confessore.

Ex historia, cuius stylum Folcardus abbas innouari curauit, circa annum millesimum septuagesimum.

RENticæ, natalis S. BERTVLPHI, confessoris. Is patria Alemannus, temporibus Sigeberti regis, relictis parentibus gentilibus, venit Rentiçam, vbi consecuto baptismatis sacramento Spiritus sancti templum est factus, & clericatus signaculo, ecclesiæ arctius coniunctus. Erant ibi tunc temporis Wambertus, pius Comes, & coniunx eius Homburga; qui eo loci ex proprijs facultatibus, in argumentum religionis, cœnobium constructerant, in honorem martyris Dionysij: & tres ecclesias, quæ dedicatæ sunt, principi Apostolorum, beatissimo Martino, & sancto Vedasto. In horum famulitium libenter intrauit Bertulphus: ipsíque eius sagacitate & vitæ probitate cognita, eum vniuersæ domui suæ præposuerunt. Memorabile verò, est, quod tam fidelis famulus benignitate in pauperes, opes sibi à domino creditas, non solùm in cælo, sed etiam domi foríque, multiplicauerit. Cum eodem Romam iuerunt ad limina Apostolorum. Denique eum, cùm non vt famulum, sed vt filium carissimum, amplecterentur, Rentiaci prædij sui, vnà cum ecclesijs in illo constructis, donatione solenniter facta, hæredem fecerunt: ipsamque donationem vir Dei non sibi, sed Deo, & Dei pauperibus, suscepit: & inibi cum multis fratribus Deo seruiens, præsentem vitam consummauit. Sancti autem sepulcrum, sicut miraculorum gloria, sic & re-

Comes Falcobergensis.

rum

rum creuit opulentia. Sed cùm sæuissimi piratæ maritima Galliæ loca gladio, igne, & rapinis, infestarent, Erkengarius Bononiēsium Comes, corpus sanctum per Ecclesiastici ordinis conuentum, de Rentica Bononiam transtulit, munitam ciuitatem, mari Morinorum propinquam: in qua sacra pignora seruabantur, aut, vt verius dicam, potius ipsam seruabant. Vrbem enim ab omni infestatione liberam reddiderunt. Successu vero temporum Brito quidam, nomine Electus, corpus sanctum furtim abstulit, vt lucri causa Atelstano Anglorum regi venderet, sed in villa *Otideghem*, mari contigua, ipsum intercepit Arnulphus magnus, Flandriæ Marchio, cuius ditioni Bononia accesserat, & geminata lætitia inuenit apud eundem corpus sancti Guduuali, ex Monasteriolo sublatum. Quæ vt melius & dignius custodirentur, Harlebecam transferri iussit translaturus mox Blandinium. Interim impetrarunt Harlebecenses partem aliquam sanctarum reliquiarum diui Bertulphi pro sua ecclesia. Quæ ibidem honorificè conseruatæ sunt, vsque ad ecclesiæ hostilem per Curtracenses conflagrationem. Inde autem diuinitus sunt extractæ, & reliquis ipsius mēbris in Blandinio per Rosalam, Berengarii regis filiam, restitutæ. De translatione legitur die tertia Decēbris In monasterio Blandinienſi, Gandaui castri, aduentus corporū sanctorum Guduuali & Bertulphi. Et decimo tertio Calendas Iunij. In Blandinio, trāslatio corporum sanctorū Guduuali Bertulphi, cum reliquijs sanctæ virginis Amelbergæ. Trāslatus est autem ad memoriam fidelium defunctorum, à fidelibus in medio ecclesiæ erectā, vt animæ aduentu corporis sancti lætificarentur.

959. Meijer.

In historia, Folcardo abbati dedicata, quæ quinta Februarij integra extat, nusquam abbas dicitur, nec talis depingitur; sed in habitu simplicis monachi, dextra manu innitens baculo itinerario, quia de terra & cognatione sua infideli, tanquam nouus Abraham, in terram non suam propter Christum exiuerit. Solet verò, vt constanti fama Gandaui traditur, pulsum velut manibus edere circa feretrum suum, graui aliqua imminente diuina vltione, & sic tanquam admonere fideles, vt precibus, & fructibus pœnitentiæ iram Dei accensam placarent.

Ex admonitione D. Petri Simonis, Archipresbyteri Gandensis: nunc Epi sc. Iprensis.

Est autem Rentica (quæ nunc vnicam habet, eámque sancti Bertulphi, ecclesiam) siue Rentiacum, in Artesia, Boulonienſis diœcesis, olim etiam eiusdem Comitatus.

2°. *De sancta Aleide, abbatissa Vilecensi.*

Ex Vita per Bertradam, sororem B. Wolfhelmi, & responso D. Petri Rabij, Pastoris ad sanctum Wolfgangum, Bonnæ.

IN Vilika, depositio sanctæ ALEIDIS virginis & abbatissæ, miræ sanctitatis. Quæ patrem habuit Megengorem, illustrem Comitem: matrem, Gerbirgam, non minus generis nobilitate, & virtutum studio, insignem. Quibus vnica fuit mascula proles, & quatuor filiæ: quarum duæ iunctæ sunt viris præpotentibus; reliquæ verò duæ apud Coloniam Agrippinam Christi seruitio sunt mancipatæ: vna, in monasterio beatissimæ matris Dei. Altera, de qua nobis est sermo, in cœnobio sanctarum Virginum, sub regulari institutione sancti Hieronymi. Parentes autem cùm in Vilika monasterij puellarum structuram consummassent, quam Othoni tertio tradiderunt, vt perpetuò regia tutela defenderetur, ad eius regimen Adelheidem filiam suam è Colonia

lonia euocarunt, quæ initio liberiorem regularem institutionem seruauit: postea autem mortua matre, regulam sancti Benedicti amplexa est, & iuxta illam se sui conuentus matrem reipsa declarauit, primùm quærens regnum Dei, deinde ad exteriora se conferens. Ex ipsis etiam monasterij possessionibus sortem vnam Domino pro pauperibus delegauit, atque in acerba totius penè orbis fame homines egentes vndique ad eam tamquam ad matrem confluebant. Interim soror eius Berthrada, monasterio Coloniæ præfecta, in Domino obdormit, voluitque beatus Heribertus archiepiscopus Adelheidem defunctæ sorori in regimine succedere. Vbi innotuit quid prius illa operata esset in obscuro Iuliacensium tugurio, archiepiscopo testante eam cunctis sui ordinis sapientia, religione, & sanctitate esse incomparabilem. Etsi autem Colonienſi monasterio præfecta erat, attamen vtrique & Colonienſi & Vilecenſi inuigilabat strenuè. Nec defuit illi miraculorum gloria in vocibus clarificandis, & morbis curandis. Post obitum verò, scribit Bertrada, nullo non genere miraculorũ, demta mortuorũ excitatione, eam ornatam esse à præpotente Deo. Appropinquante autẽ obitus die, in festo S. Blasij, gutturis dolore correpta est, & ex ea infirmitate Corporis & Sanguinis Dominici Sacramento munita. Sicque paradisi gaudia, ad quæ viuens suspirarat, felicissimè petijt. Vilecenses autem archiepiscopum rogarunt licentiam corpus sanctum asportandi, eumque tandem precibus vicerunt. Postquam autem sacrum corpus in naui repositum fuit, necdum dispositis remis contra fluminis impetum nauis velociter sursum

tendebat, vt etiam à Colonienſibus diuina voluntas agnoſceretur.

Primarium eius feſtum eſt in die ſanctæ Agathæ, quod tamen annuè, ad placitum Canoniſſarum & Canonicorum, ter aut quater repetitur. In primario etiam feſto ex virginis fundatione diſtribuitur ſpinda, vt loquuntur, duodecim maldrariorum ſiliginis & duo vaſa halecum.

Inter alia miracula cùm cellerariam vinum promentem euocari curaſſet, & illa in obedientiâ moram neſciens, os cuppæ obfirmare negligeret, meritis beatæ matris, ne guttæ vnius damnum inuentum eſt.

Ex quo facilè intelligitur cur cum vaſculo vini pingatur. Sciant etiam rudiores non aberrare eccleſiam Vltraiectenſem, quæ hoc die notat depoſitionem ſanctæ Aleidis in Vilika. Quamuis enim Coloniæ obierit, depoſitio tamen, hoc eſt, depoſitionis dies, celebratur in Vilika. Quo ſenſu apud Gregorium Turonenſem legitur: Erat eo die paſſio beatorum Martyrum.

Libro nono hiſtoriæ capite nono.

Die ſexta Februarij.

1°. *De ſancto Vedaſto epiſcopo Atrebatēſi.*

Ex Alcuino, & monumentis Atrebatum, quæ exhibuit D. Iacobus de Marquais, *Præpoſitus tum Vedaſtinus: nunc reuerendus Tornaci ad ſanctum Martinum abbas.*

APud *Attrebatam ciuitatem, depoſitio beati* VEDASTI: *qui pontifex à ſancto Remigio, Rhemorum archiepiſcopo conſecratus, & ab eodem huic ciuitati, gratia Saluatoris ordinante, deſtinatus, per quadraginta annos eccleſiam Dei, verbo prædicationis & exemplo vitæ, ſtrenuè gubernauit. Ad cuius merita declaranda columna miri ſplendoris è cælo ſuper domum illius ægrotantis ir-*

eis irradians, obitum eius præsignauit. Hactenus verba monasterij. Breuius autem diœcesana ecclesia *Atrebata ciuitate, depositio sancti Vedasti, episcopi & confessoris. Hic dum plurimorum miraculorum signis rutilaret, diuersis diuersas impartiens sanitates, gentem Francorum barbaricam, ad fidem paulatim vocauit catholicam.*

Vitam eius scripsit Alcuinus, Bedæ discipulus, & Caroli magni præceptor, quæ eius verbis retentis pro operis instituto Natalibus hisce est inserenda. Contigit Clodoueum regem necdum voluntate renatum, nimio terrore turbatum, dum inimicos Alemannos vidit fortiter pugnare, & suos penè ad internecionem vinci, oculos cum hac voce ad cælum leuare, O Deus vnicæ potestatis, & summæ maiestatis, quem regina Clotildis colit, confitetur, & adorat; concede mihi hodie de inimicis meis victoriam. Nam ex hac die tu mihi solus eris Deus, & veneranda potestas. Tu mihi triumphum prasta: & ego tibi seruitium promitto sempiternum. Mox terga verterunt Alemanni: victoria cessit regi & Francis. Hæc verò victoria regi populoque causa fuit salutis: & nè lucerna Vedastus sub modio lateret absconditus. Rebus enim in pace compositis, & Alemannis suę ditioni subiectis, fidelis sponsor venit ad Tullum oppidum, vbi sanctum agnouit Vedastum: quem ad Remigium, clarissimum sacerdotem, ad Rhemorum properans ciuitatem, sibi socium assumsit, quatenus per singulos itineris sui gressus catholicæ fidei firmis initiaretur fundamentis, vt paratus fide & virtutum scientia, à tanto Pontifice spirituali ablueretur lauacro, & donis cælestibus confirmaretur. Ambo propemodum pari

pietate patres. Hi sunt duæ oliuæ, & duo candelabra lucentia, à quibus rex in via Dei eruditus, cum fortissima gente Francorum, ctedidit Christo & facta est gens sancta, populus acquisitionis. Euangelicæ authoritatis narrat historia, Dominum Iesum ad confirmanda fide suæ maiestatis corda populi, cœco lumen reddidisse: ita & sanctus Vedastus per illuminationem cœci, fidem, quam verbo prædicauit, in corde regis miraculo confirmauit. Baptizatus itaque rex, cum optimatibus suis, & populo, qui salutaris lauacri gaudebant suscipere sacramentum, ad sceptra regni gubernanda reuersus est, sanctumque Vedastum beato Pontifici commendauit. Qui ibi moratus, vitæ meritis, & virtutum claruit exemplis. Omnibus amabilis, & venerabilis, morum dignitate religiosus, charitate præcipuus, fraterna dilectione iucundus, humili pietate eximius, orationum vigilantia assiduus, sermone modestus, corpore castus, ieiunio sobrius, miserorum consolator: aliorum salutem suum reputans lucrum. Cumque viri Dei celeberrima vulgaretur fama, & charitatis in eo munificentia, & religio vitæ, & verbi Dei instantia longè latéque ab omnibus celebraretur, visum est beatissimo Remigio tam præclarā Christi lucernam episcopum ordinare, & ad prędicandum verbum vitæ Atrebatensi eum vrbi dirigere. Qui Pontificatus gradu, & prædicationis officio suscepto concitus ad præfatam vrbem perrexit, & in auspicium futuræ salutis in porta cœcū & claudum obuiam habuit, quorum sanatione Deus ciuibus eius introitum patefecit. Agnouit autem antiquis tęporibus sacræ in illis locis fidei floruisse religionem, sed propter peccata habitatorum, occulto

Lucæ 18.

cultο Dei iudicio, sed iustissimo, traditam esse cum cæteris Galliæ & Germaniæ ciuitatibus, pagano & perfido Hunnorum regi Attilæ vrbem illam deprædandam. Qui nec sacerdotibus Dei honorem, nec ecclesijs Christi reuerentiam, impendere sciebat, sed omnia ferro vastauit & igne. Inuenit verò antiquas ruinas ecclesiæ, & ecce subitò ex ruinosis speluncis vrsus prosiluit. Cui vir Dei præcepit vt in deserta secederet loca. Qui mox, in obtemperando quodam modo ratione vsus humana, fugit, nec vnquam postea illis visus est in partibus. Populum itaque sedula intentione ad agnitionem veri luminis perduxit, ecclesias ad culmen summi honoris erexit, presbyteros & diaconos sibi in adiutorium per diuersa disposuit loca. Fuit pauperibus largus, diuitibus affabilis, quatenus omnes vel largitate munerum, vel iucunditate verborum, in viam deduceret veritatis. Nobilis quidam Francus, Oginus nomine, regem Clotarium vocauerat ad prandium. Rogatus quoque est ad conuiuium Vedastus, qui domum intrans, more sibi solito, dextera extensa, omnia sanctæ crucis vexillo signauit. Quædam verò vascula, ceruisiâ plena, gentili errore dæmoniacis incantationibus infecta, mox ob potentiam sanctæ crucis crepuerunt. Rexit præfatus Dei sacerdos Ecclesiam Christi annis circiter quadraginta, sub magna Euangelicæ prædicationis deuotione. ac per id temporis multitudinem populi ad fidei conuertit sanctitatem. Ardebat in pectoribus singulorum cęlestis patriæ amor, floruit in moribus castissimæ vitæ honestas: populus statutis diebus ad ecclesiam concurrebat, eleemosynæ vberrimè distribuebantur: verbum

Dei quotidie per singula loca populis prædicabatur: hymnidicas laudes Deo, horis canonicis chorus cantabat in ecclesijs. Postquam verò pius prædicator, & sanctus sacerdos, maturus meritis & annis, præmia laboris accipere debuit, in eadem Atrebata ciuitate febre correptus est, vt vbi plurimum in Dei sudauit seruitio, inde ad palmam beatitudinis perueniret. Et visa est nocte columna lucis à culmine domus, in qua iacebat, vsque ad summum cæli fastigium. Quod cùm viro Dei diceretur, intellexit obitum suum demonstrari. Vocauit igitur ad se filios, vt eorum precibus suam fideli conditori animam commendaret. Et post dulces paternæ pietatis admonitiones, & extrema charitatis verba, Corporis & Sanguinis Christi confirmatus viatico, inter manus lachrymantium spiritum emisit. Conuenerunt itaque ad exsequias clerus & populus copiosus, sed inter lachrymantium voces, & psallentium (vt fertur) cętus in cælo, feretrum digno honoris officio paratum, accedentes mouere non valebant. Sciscitabantur à Scopilione archipresbytero, viro religioso, si aliquid de sua eum testari sepultura memoraret: Quibus respondit sæpius eum dixisse quia omnis ciuitas locus debet esse viuorum, non mortuorum: ipsumque sepulturæ suæ locum sibi paupere sumptu ædificasse prope litus Crientionis fluuioli. Dum autem omnes quererentur indignum tanti viri corpus in loco humili sepeliri, Scopilio doctus virtute precum, cunctos ad precem hortans, incumbens super corpus sacratissimum in hanc vocem erupit; Permitte te perferri ad locum qui tibi filiorum cura præparatus existit. Et his dictis accipientes capulum,

nullum

nullum onus sentientes, portauerunt eum in ecclesiam Dei genitricis. In qua iacuit quousque Domino reuelante, à viris sanctis, Autberto & Audomaro, episcopis, felici mutatione translatus est ad locum vbi nunc fulget eius memoria. Est autem locus iste non longè ab eadem vrbe, pro nobilitate sui Nobiliacus primò appellatus, sed procedente tempore, largitione fidelium, agmine monachorum, & aliorum Deo deuotorum grege, tam insignis effectus, vt vrbis nomine vocitetur. Vbi incessanter fiunt miraculorum signa, quę magis cernentium ore narrantur, quàm dictantis stylo scribantur. Et hactenus ex Alcuino.

Non est autem Vedastus primus Atrebatum episcopus: nam antea Diogenem vel Giogenem, eorum episcopum martyrij coronam Hunnorum, ferocia percepisse proditum est. In ecclesia autem Deiparæ virginis, quam auxiliantibus regibus construxit, cum beato Remigio clericos, quos posteritas Canonicos vocat, instituit. De quibus in testamento suo Remigius. *Ecclesiæ Atrebatensi, cui Deo auctore Vedastum, fratrem meum charissimum, episcopum consecraui, ex dono iam dicti principis*, id est, Ludouici, quem de sacro fonte suscepi, *villas duas in stipendijs clericorum delegaui, Ortos videlicet & Sabucetum.* Ipse etiam sanctus Vedastus, vice sancti Remigij, cum Mamerto & alijs episcopis, apud Viennam Galliæ conuênit, vbi solennes litaniæ triduanæ ante Ascensionem Domini sunt institutæ.

Citat chronographus Atrebatum ad Gerardum primum. lib. 1. cap. 9.

Consummatis autem laboribus, feliciter ad Dominum migrauit, anno, iuxta Sigeberti calculum, quingentesimo septuagesimo. Cuius corpus post aliquot annos Autbertus episcopus, indignum iudicans tam celebrem cælestis Ierusalem

ciuem

ciuem in terra recondi, Calendis Octobris leuauit: & nè obscurior esset ipsius gloria in ea ecclesia, vbi primatum tenebat memoria Dei genitricis, non sine Angelico indicio, cum beato Audomaro, eum transtulit ad monasterium, quod beato Vedasto Atrebati nouum construxit: quodque postmodum Theodoricus rex multùm dotauit, qui inibi, cum Doda coniuge sua cubat. Estque iam dictum monasterium, sui patroni meritis inter monasteria Belgij valde opulentum. Verùm propter has spinosas diuitias abbatiam compluribus annis occuparunt Francię reges, & Flandriæ Comites, inter quos primus recensetur Carolus Caluus, imperator. Præter natalem repetitur aliquoties eius memoria, nam annuè sequętia leguntur.

Calendis Octobris, translatio corporis sancti Vedasti de loco sepulturæ eius in eum, in quo nunc requiescit. Transtulerunt autem eum beati confessores Autbertus & Audomarus. Idibus Iulij anno Dominicæ incarnationis octingentesimo nonagesimo tertio, relatio corporis sancti Vedasti à Beluaco ad proprium locum, post annos duodecim. Sexto Nonas Iulij inuentum est corpus sancti Vedasti à Theodorico episcopo, anno ab incarnatione Domini octingentesimo quinquagesimo secundo. Nono Calendas Martij, Nobiliaco, monasterio, dedicatio ecclesiæ sancti Vedasti, episcopi & confessoris, quę per reuelationem angelicam beato Autberto est manifestata.

Est autem Atrebatum, olim Flandriæ, à tempore autem sancti Ludouici regis, Artesiæ metropolis, duplex ciuitas: vna enim est episcopalis, vulgo *Cité* dicta, quæ caput habet sancti Vedasti, lanam quoque, quæ de cælo pluit, & cæreum memorabilem, de quibus mox quædam adiungemus: altera verò vulgo *Arras* dicitur, veteribus Nobiliacus nominaba-

minabatur; in qua est sancti Vedasti monasterium, cum sacro eius corpore. Cui loco ex Gandauensi monasterio venerabilis Atta primus præfuit. Porro Atrebati in episcopatu post beatum Vedastum successit Dominicus, post quem Vedulphus, qui Cameracum sedem transtulit. Inde autem nomen diœcesis Atrebatensis perijt vsque ad tempora Vrbani secundi, qui anno millesimo nonagesimo Atrebati peculiarem erexit episcopatum, Cameracensibus infensus quòd Henrico quarto Imperatori, hosti ecclesiæ Romanæ proscripto, fauerent.

a. *Ad Sigebertum est annotatum esse factam anno Domini 698. Ipse verò ponit annum 658. rectius. Nam anno 698. non superfuerunt sancti Autbertus & Audomarus.*

2°. De festo reliquiarum Atrebatẽsis eccles.

Ex informatione D. Nicolai Laingaingne, *decani Atrebatensis.*

HAbet dicta Atrebatensis ecclesia festum reliquiarum, celebre Dominica die secunda post Pascha, in qua Missæ introitus est, *Misericordiæ Domini plena est terra.* Hoc festum clerus vocat reliquiarum, vulgus autem mannæ. Est enim festum non solum de reliquijs sacris, quas ecclesia habet, sed potissimum ob datam fertilitatem. Nam cùm ditio ea foret planè arida, & veluti maledicta, anno quadringetesimo tertio summam accepit fertilitatem, quam hactenus conseruat. Quia autem Deo hanc fertilitatem donante, *apud Atrebatas* vt scribit Paulus [a] Orosius, *vera lana de nubibus pluuiæ mixta defluebat*, hinc in tanti beneficij memoriam lana illa (quæ vulgo manna dicitur) cum sacris reliquijs conseruatur, & annua fit gratiarum actio de adepta agrorum fertili-

Psal. 32.

Oros. lib. 7.

fertilitate. Commonstratur etiam statuto tempore, nempe in maxima aëris terræque siccitate, ac sideratione, ad eliciendam implorandamque è superis pluuiam. Contulit autem Calistus pontifex indulgentias per festi octauas, anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto. Est præterea in Sacello fori eiusdem vrbis memoratissimus cæreus, illuminatus anno millesimo nonagesimo quinto, qui quotidie vesperi sub laudibus incenditur, & valet contra sacrum ignem. Hic autem cum pompa defertur ad cathedralem ecclesiam die Dominica intra octauas Corporis Christi à confraternitate sacelli, quæ vulgò dicitur, de igne ardentium. Et Xystus quartus inuentionem cærei examinari curauit, atque per Sedis suæ Notarios describi.

Calist. 3.

a. *Et sanctus Hier. in Chron. anno Domini* 371.

3°. De sancto Amando, episcopo Leodiensi, Apostolo Gandensiũ, & aliorum populorũ.

Ex historia quæ extat sexto die Februarij, & ex officio Gandensi & Elnonensi.

Ex Martyrologio Elnonensi.

IN Tabula, Elnone monasterio, depositio sancti AMANDI, Traiectensis episcopi & confessoris. Qui multorum miraculorum virtutibus pollens, inter alia fertur, quod reo cui ante mortem à sæuo iudice non potuerat vitam impetrare, post mortem à pio iudice Deo, vitam impetrauit & salutem. Filius fuit Sereni Aquitanorum ducis, ex Amantia matrona cum primis nobili, sed spretis quæ mundi huius sunt, vitæ institutum elegit, in Ogio insula, quam etiam à serpente signo crucis liberauit. Cùm autem pater eum multis verbis à sancto instituto amouere laboraret, hanc illi tandem grauissimam sententiam

Ex officio potissimum Gandensi.

retulit.

retulit. *Terrena non appeto, tantum mihi permitte vt Christo militem.* Multos igitur annos in illa viuendi ratione exercitatus, postea Turonis sacris initiatus est: ac deinde Bituricæ cellulam ingressus, annis ibi quindecim corpusculum mira abstinentia macerauit. Tandem religionis amore tactus, Romam se contulit, diuorumque Petri & Pauli Apostolorum limina visitauit. Vbi à beato Petro nocte admonetur vt in Galliam protinus prædicandi Euangelij causa remearet. Reuersum Gallia obuijs vlnis accepit, & vt verbum Domini gentibus euangelizaret, coactus à rege Lothario & sacerdotibus, [a] episcopus est ordinatus. Moriente deinde Ioanne Tungrorum episcopo, Dagoberto rege vrgente, Tungrensem siue Traiectensem ecclesiam gubernandam suscepit. Quam functionem, cùm summâ, vt decebat, authoritate administraret, vitiaque omnis status acriter reprehenderet, ingens odium Dagoberti regis & clericorum in se concitauit. Miraculis adhuc viuus egregijs claruit. Sed cunctis penè miraculis est maius, quod vitæ sanctimonia, & prædicatione verbi Dei, infideles innumeros conuerterit, multosque habuerit sanctissimos discipulos. Ipsius admonitione Iduberga, relicta Pipini Ducis Brabantiæ, sibi & filiæ suæ Gertrudi, Christique familiæ, cœnobium construxit Niuellanum, in quo vtramque Deo sacrauit. Neque contentus fuit terminis suæ diœcesis, sed inibi ponens vicarium, sanctissimum Landoaldum archipresbyterum, alijs etiam gentibus Christum prædicauit: vt Sclauis, circa Danubium: Vasconibus, circa Pyræneos saltus: & in Flandria Gandensibus potissimum & Pabulensibus.

Gan-

Gandenſes à Mercurij, & aliorum idolorum cultu, auocauit. Ibique duo celeberrima conſtruxit monaſteria, ad honorem diui Petri, Blandinienſe, & Gandenſe, ipſique diuo Bauoni Haſbaniæ principi Deum ſyncerè colendi leges dedit. Truncinij ad Liſam fluuium, clericorum ſiue Canonicorum ſocietatem inſtituit, quæ multis poſt annis in cœnobium inſtituti Præmonſtratenſis eſt conuerſa.

Superioribus etiam aliunde quædam addi poſſunt. Nam inter occidentales Brabantos ſæpius prædicaſſe memoratur potiſſimum in Comitatu Bruxellenſi, vbi Alenam martyrem, & in Niuellenſi, Gertrudem cum matre, diſcipulas habuit.

Argentinenſes etiam eum primum vocant ſuum epiſcopum, & peculiaria de eo videntur ſcripta habere. Nam in Catalogo teſtium veritatis, quem Guilielmus *Eyſengrein* edidit, Vtho trigeſimus nonus epiſcopus Argentoratum, qui obijt anno nongenteſimo ſexageſimo quinto, ſcribitur doctiſſimis libris complexus eſſe vitas ſanctorum Arbogaſti & Amandi.

Tandem Apoſtolica virtute, & ſpiritu plenus, apud Pabulenſes in Elnonenſi monaſterio, quod hodie ab authore propriè dicitur ſancti Amandi, mortem obijt, anno incarnati Verbi ſexcenteſimo ſexageſimo primo. [b] Cuius corpus etiam, in capillis & omnibus ſui partibus, ſic integrum & venuſtum poſt multos annos inuentum eſt, quaſi non modo heri aut nudiuſtertius mortuus, verùm etiam adhuc in viuis fuiſſet. Eſt autem ciuitas ſancti Amandi, quæ ab eius monaſterio nomen & incrementa accepit, quam Becanus Traiectenſis hiſtoricus, Amandiacum vocat, in Tornaceſio ad

Becan. anno 1340.

riuulum

riuulum Elnonem, aut, vt Philippus de Eleemosyna, secundus abbas Bonæ-spei, tempore diui Bernardi scriptum reliquit: locus est inter Menapiorum fines positus, Propontijs, Neruijsque conterminus, qui sicut regni Germanici & Romani imperij est finis, sic Belgicæ Rhemensis portio, sic limes dignoscitur esse Francorum.

De secundarijs festis sunt ecclesiæ ipsius verba. Duodecimo Calendas Octobris, Elnone, eleuatio corporis sancti Amandi, episcopi & confessoris. Cuius corpus post centum quinquaginta à transitu annos, integrum inuentum est, atq; de ore eius geminis ab inuentore dentibus ablatis, stillæ scribuntur fluxisse cruoris. Decimo Calendas Nouembris, Helnone restitutio corporis sancti Amandi, episcopi & confessoris. Septimo Calendas Nouembris, Traiecti, ordinatio sancti Amandi, & Elnone cœnobio, translatio corporis ipsius ab ecclesia sanctorum Petri & Pauli in Basilicam sancti Stephani protomartyris, agente beato Eligio Pontifice: atque dedicatio eiusdem Basilicæ. Sexto Calendas Nouembris, Commemoratio ordinationis beati Amandi, quæ licet die præcedenti, sicut & translatio corporis, & ecclesiæ dedicatio, facta fuisse credatur, tamen hac die specialius recolitur. Historiæ eius scriptores ad Vsuardum sunt notati.

Facta est vt notat. Sigeb. anno 872.

a *Ad infidelium nimirum conuersionem, sine certa diœcesi. Confer vitam B. Remacli, 3. Septemb. §. 2. Item huius operis die 31. Octob. & alijs locis in Indice notatis. Vt Ianuar. 16, 2°. Martij 25. Nouemb. 2.*

b *Placentius 645 Pro quo facit quod S. Lambertus (qui ei post Remaclum & Theodardum successit) legatur interfuisse eleuationi S. Vedasti quæ teste Sigeberto facta est 658.*

4°. *Appendix de beato Andrea abbate.*

Ex monumentis abbatiæ Diui Amandi.

CLaruit etiam Elnone B. Andreas, primùm abbas Barisiacensis in Cella Apostolorum, quæ [a] nunc non subsistit: deinde Elnonensis abbas, discipulus sancti præsulis Amandi. Qui numeratur inter sanctos Elnonenses, etsi eius natalis non celebretur. Exstat de eo epitaphium.

Hunc tumulum quique non irreuerenter adite,
Andreæ sancti loculum quia claudit & artus.
Qui pius, & prudens, humilis fuit, & venerandi
Discipulus patris, simul & successor Amandi.
Hunc pastor caulæ, præsentis conditor aulæ,
Hugo leuans, lymphâque luens, thecâque recondens.
Mundato tumulo solenniter hic relocauit,
Febri fatiscentes ibi conualuëre frequenter.

a *Immo vt accepi ex certa relatione religiosorum Amandensium adhuc ditissima est præpositura abbatiæ S. Amandi sita in diœcesi Laudunensi, non procul ab oppido dicto, La-fere. Gallicè autem dicta præpositura appellatur Barisy.* G. Col.

5°. *De sancta Relinde, virgine Eikensi.*

Ex historia Eikensis vel Maeseikensis ecclesiæ.

EOdem die, depositio sanctæ RELINDIS virginis, abbatissæ Eikensis, Hæc sororem habuit sanctam Harlindem, cum qua ad duodecimum diem Octobris coniungetur. Pauca tamen hic ex Officio Ecclesiastico præmittam. Mortua sancta Harlinde, multo fortius statuit contra subdolum aspidem & basiliscum dimicare, cùm se solam vidit, & sororis adiutorio in conflictu destitutam. In quo almo labore vsque ad decrepitam ætatem perdurans, ibat de virtute in virtutem. Post mortem autem ad sanctarum virginum

Psal. 83.

sepul-

sepulcrum Eiluuiga visum recepit, & plurimi languidi atque ægroti plenam incolumitatem.

6°. De sanctis Traiecten. ad Mosam epiſs.

Ex officio Traiectensi, & Radulpho de Riuo.

TRaiecti ad Mosam, commemoratio omnium Sanctorum Traiectensium episcoporum. Sed in Collecta diei septem tantum suis nominibus exprimuntur, quorum nempe reliquiæ [a] ibidē in septem capsis requiescunt. Sic enim habet Collecta. *Propitiare nobis, quæsumus Domine, famulis tuis, per sanctorum confessorum tuorum, Seruatij, Monulphi, Gondulphi, Martini, Valentini, Candidi, & Amandi, & aliorum, qui in præsenti ecclesia requiescunt, merita gloriosa, vt eorum pia intercessione, ab omnibus semper protegamur aduersis.* Radulphus autem de Riuo, Tungrensis Decanus, scribit Leodiensem ecclesiam habuisse triginta episcopos canonizatos, qui omnes resederunt Tungris, Traiecti, vel Leodij. *De Canon. ẽ obseruantia, propoſit. 17.*

a *Corpus tamen S. Amandi est in oppido & monasterio S. Amandi.*

Septima die Februarij.

1°. De sancto Chrysolio martyre.

Ex descripta historia.

COminij, natale sancti CHRYSOLII martyris, qui ad Flandros venit, à Marcello papa ad prædicandum missus. Patriam habuit Armeniam, sed amore cælestis patriæ cum Quintino, Crispino, Piato, & alijs, ab vrbe Roma Gallias causa prædicationis expetijt, tempore Diocletiani. Ipseque sanctus Chrysolius Tornaco, & alijs Flandriæ locis Christi nomen attulit. Ob quod etiam in *Vrelenghem* coronæ & verticis amissione martyr occubuit, & post martyrium ad lo-

cum qui *Comines* dicitur, per duo ferè miliaria ambulauit. Quo in loco etiam nunc quieſcit ad Liſam in collegiata eccleſia, à beato Eligio eleuatus: locus enim eſt Tornacenſis diœceſis.

Cur autem epiſcopus pingatur & honoretur, non auſim affirmare. Fieri poteſt quod derelicto epiſcopatu, huc venerit: aut quod huc venturus titularis fuerit epiſcopus, aut denique cum Piato presbytero vt epiſcopus honoratur, quia cum eo fuit Apoſtolus Tornacenſium. Neque mirari oportet, ſi priuatæ eccleſiæ de ſuis Apoſtolis, etſi presbyteris, officium canant Epiſcoporum; cum etiam Romana eccleſia de Euangeliſtis legat officium Apoſtolorum...

2°. *De S. Amoluino, epiſc. & abb. Lobijs.*

Ex Chronicis, & alijs monumentis Loby.

LAubijs, beati AMOLVINI, epiſcopi & confeſſoris. Fuit autem abbas & epiſcopus. Siquidem Lobium locus regius, regia munificentia exſtructus, nulli committebatur, niſi primum eſſet ordinatus epiſcopus, ſicut hoc competebat nouellæ fidei rudimentis. Quæ dignitas perdurauit in aliquot ſancti Vrſmari ſucceſſores. Vnde in dicta abbatiali dignitate, nonnullæ ſuperſunt reliquiæ. Natalem habet Lobijs, vbi reſedit, & quieuit: item Binchij, quo tranſlatus eſt.

Die octaua Februarij.

De S. *Maingoldo, mart. & Duce Huiẽſi.*

Ex officio Cleri Huienſis.

IN Hoyo, ſancti MAINGOLDI, Ducis & martyris, Hugonis regis Anglorum filij. Hic dux de nobili proſapia Francorum & Anglorum

duxit

duxit originem. Patrem enim habuit Hugonem regem Anglorum, sororium Osualdum martyrem, regem Nord-humbrorum, auunculum verò Arnulphum Imperatorem, à quo in vxorem accepit, adaucta dote, Gelam, viduam interfecti Wilhelmi, Comitis Hannonienſis. Cæterum nobilitati iuſigniorem adiecit titulum, dignum pœnitentiæ fructum. Cùm enim aliquamdiu contra Albricũ ducem, Wilhelmi interfectorem, eiusque typho adherentes, vxoris ſuæ bona partim iure, partim vim vi repellendo, defenderet, interfecit fundorum ſuorum incendiarium, & prædonem, Balduinum ducem, qui corrupto nomine appellatur Beuinus. Sed in patris necem vindices ſurrexerunt quatuor liberi. Vnde cùm diſſidiorum & malorum fomenta creſcerent, ſanctus Meingoldus militiæ abrenunciauit: ſeque per compunctionem mundauit, & Deo mactauit. Integro enim ſeptennio pœnitentiam egit de homicidijs, cæterisque peccatis. Poſtmodum receſſit ad oratorium ſanctorum martyrum Timothei & Symphoriani, quod ſitum eſt ad confluentiam Hoij & Moſæ. Is enim locus, cum appendicibus, ei donatus erat ab Imperatore. Eodemque in loco, cùm poſt ſæpius poſtulatam concordiam, nondum extincta eſſet antiqua ira, dum ad templum iret, ab Inghelfredi conſanguineis mactatus eſt. Sed à Deo multis miraculis poſt necem celebratus, & à clero ac plebe inter Dei martyres honoratus eſt. Natalem celebrant Canonici Hoyenſes die octaua Februarij. Tranſlatio cum ſancti Domitiani tranſlatione concurrit die decima quinta Iunij, ſed ob concurſum ſequenti die recolitur. Habet ergo Hoyenſes ci-

ues, beata præeunte Maria, duos patronos, Domitianum & Mengoldum, quorum præsentia eis erit in damnationem, si eos non imitentur per bonæ vitæ exsecutionem.

Nona die Februarij.

De sancto Ansberto, epis. Rothomagensi.

Ex Angrado, Chronicis Flandriæ, & Fontanellæ, & ex Martyrologio Blandinij.

IN territorio Rothomagensi, monasterio Fontanella, natalis sancti ANSBERTI archiepiscopi, & confessoris.

Qui ex regimine Fontanellæ, assumtus est post sanctum Audoënum, in episcopum Rothomagensem, sub quo dicta ecclesia floruit, sicut monasterium ante floruerat. Creuit gratijs, decreuit metallis. Delatus verò apud Pipinum principem, humiliter subijt exsilij ærumnam in Altomonte, Hannoniæ monasterio. Vbi etiam mortis quiete dormiens, transijt ex hoc sæculo. Post mortem petijt referri Fontanellam, vbi dudum, regulari ordine Domino militauerat. Vnde Halidulphus, abbas Alti-montis, summo honore corpus eo detulit, linteis ceratis obuolutum, & sic vestitum, sicut sanctis altaribus assistere consueuerat. Quod factum est anno sexcentesimo nonagesimo quinto. Historiam vitæ grauiter sub idem tempus conscripsit Angradus monachus, ad Hiltbertum, quartum abbatem Fontanellæ, hoc est, ad proximum sancti Ansberti successorem. Quæ apud dominum Surium extat ad hunc diem. Corpus eius cum corporibus sanctorum Wandregisili

& Vul-

& Vulframni, ex Bononia, siue Bolonia, maritima vrbe, quo deuectum erat ob persecutionem Nordmannicam, translatum est Gandauum, ad Blandiniense cœnobium, anno nongentesimo quadragesimo quarto. Vnde eo loci memoria eius frequentatur. Nam præter natalem annuè leguntur sequentia; Secundo Calendas Aprilis, eleuatio & translatio sanctorum Vuandregisili abbatis, & Ansberti, atque Vulframni archi-præsulum. Tertio Nonas Septembris, in monte Blandinio, Gandaui territorij, aduentus sanctorum corporum Vuandregisili abbatis, Ansberti, & Vulframni archipræsulum. Decimo octauo Calendas Octobris, translatio corporis sancti Ansberti, Rotmagensis ecclesiæ archiepiscopi. Cæterum dum sancti viri corpus, multis miraculis Fontanellæ clareret, Pipinus (quod Gesta Fontanellensium abbatum attestantur) in peccati sui expiationem Floriacum monasterium in pago Veliocassino construxit, ipsumque Fontanellensi cœnobio tradidit

In capite de Baino, Gestans.

Decima die Februarij.

1°. *Natalis S. Austrebertæ, virginis Teruänensis.*

Ex historia conscripta ab eius ferè æquali.

IN pago Rothomagensi, Pauliaco monasterio, sanctæ AVSTREBERTÆ virginis. Hæc virgo Teruänensi territorio exorta, cùm eam parentes carnali marito tradere vellent, fugit per flumen, quod Quantia dicitur, ad episcopum

suum Audomarum, magni apud Deum meriti, sacro velamine consecranda.

In fuga, ponte per inundationem submerso, cum comitibus illæsa super aquas ambulauit. Audomarus autem eam consecratam ad parentum ædes reduxit, delinitis eorum animis. Postea relictis parentum ædibus, petiit in monasterio aliquo sanctis sociari sororibus, & sub potestate alterius viuere. Vnde à parentibus est perducta ad monasterium Sommonæ adiacens, quod Porcus dicitur. Inde autem fama sanctitatis eius, peruenit ad Philibertum Gemeticensem abbatem. Qui voluit vt in Pauliaco monasterio à se constructo Dei famulas regeret. Quo in loco reliquum vitæ

Die 10. Februarij. suę sanctissimè exegit. Quam apud Surium perpetè æqualem conscriptam habemus.

2°. *Commemoratio sanctæ Soteris.*

Ex informatione quam Dordraci accepi.

DOrdraci, commemoratio sanctæ Suræ, virginis & martyris. Hæc vrbs est in diœcesi Traiectensi, metropolis ciuitatum Hollandiæ, in qua sancta virgo honestissimis parentibus orta, maioris ecclesiæ fundatrix celebratur. Fertur enim singulari affectu venerata esse imaginem Deiparæ virginis ad arborem super riuum *Dordrecht* pendentem; & quicquid lucrabatur, id pauperibus erogasse. Cùm autem optaret ecclesiam ædificare, ab Angelo didicit magnitudinem: & tribus operarijs totidem denarijs dictis *copkens*, paruæ quantitatis, sed magni valoris, satisfecit. Ex quo, quod pecuniosa putaretur, vitæ præsentis vsuram per latrones amisit, eo in loco vbi hodie a-

die amœnissimus fons, febricitantibus medicina, emanat. Cuius etiam Guilhelmus Lindanus, Ruræmondensis artistes, in Apologetico ad Germanos, meminit. Capti ad iudicis prætorium ducti sunt, sed martyr cum cicatrice recenti in collo apparens, (erat enim guttur cultello transfossum) pœnitentibus venium impetrauit. Visa est a me imago eius in via publica, & in altaribus duobus Collegiatæ ecclesiæ, habere iugulum cruentatum, & in manu cultellum piscarium, quantum recordor. Ecclesia iam dicta, Soterem eam nominat, & per Collectam memoriam eius celebrat in die sanctæ Scholasticæ virginis. Sed ignoro a quo tempore, & cuius sedis auctoritate, hæc commemoratio & applicatio Collectæ de sancta Sotere, virgine [a] Orientis, in beatam Soterem Dordracensem fiat: quam sic transnominatam opinor ob salutem præstitam miraculis. *Cap. 50.*

a *Cuius meminit S. Ambros. lib. 3. De virgin. Vide Baron. ad martyrol. hac die.*

Decima septima Februarij.

De sancto Siluino episcopo.

Ex monumentis ad D. Bertinum, & aliunde.

ALciaco monasterio, in pago Teruanensi, sancti SILVINI, episcopi Tolosanæ ciuitatis, & confessoris. Qui in Morinis miranda enituit religione, abstinentia, & spirituum immundorum eiectione; apud quos etiam obijt. Vt non sit mirum eum ab Vsuardo, & alijs quibusdam, nominari episcopum Teruanensem. Claruit autem vsque ad Vinciacum Caroli & Ragenfredi bellum, *Videatur Meyerus in Annal. Flandriæ an. 716.*

bellum, potissimùm in Alciaco, vbi abbatia est, eius nomen habens, fuitque in ea sepultus à monasterio Centulensi. Sed corpus per modum vadij, sub comite & abbate Arnulpho magno, delatum est ad sancti Bertini conuentum. Cumque præscriptum redimendi tempus paululum, diuinâ, vti putatur, dispositione elapsum esset, inuitis Alciacensibus ibidem remansit. Estque penes Bertinenses, donec ibidem obseruantia viguerit regularis, prærogatiua honoris dandi ex suo monasterio Alciacensibus abbatem, iuxta rescriptum Innocentij tertij, quod est in fine quinti Decretalium. Meminit etiam Bernardus abbatis & ecclesiæ de Alchi, ei desertam & incultam terram in eleemosynam concedi petens.

Chronicon Bertinense sup. 26.

Epist. 350.

Dei decima-nona Februarij.

Obitus beati Bonifacii, epis. Lausanensis.

Ex manu-scriptis historijs Bonifacij & Aleidis, & narratione reuerendæ dominæ abbatissæ, D. Barbaræ Tas.

IN Camera beatæ Mariæ, obitus beati Bonifacij, episcopi Lausanensis, magistri in Theologia Parisiensis: qui Bruxellæ natus, in dicto ordinis Cistertiensis monasterio, iuxta idem oppidum, quieuit. Cum enim per decem annos episcopatum rexisset, & vir mundus ac immaculatus à carnalibus vitijs, contra sacerdotes focaristas acrem sermonem habuisset, ferè ab eis est occisus. Vnde à Pontifice petijt dimissionem, nec senex alium episcopatum acceptare voluit.

In huius anniuersario depositionis die, tumba eius ornatur tapetibus, floribus, & luminaribus, quæ vocantur *stal-lichten*: officium autem de-

functo-

functorum non pro eo fit, quia inter beatos numeratur, sed pro amicis. Calice ipsius sacro semel tantum vtuntur annuè, in sacro huius diei. Distribuuntur etiam Dominica die, Lætare, magni panes, propter multa beneficia quæ monasterio præstitit. & vocantur panes S. Bonifacij.

Ibidem in festo sancti Barnabæ, obitus Aleidis de Scarenbeca, sanctimonialis, leprosæ, anno iubilæo, millesimo, ducentesimo, quinquagesimo. Cuius virtutes & merita, visitationes & miracula, ad plenum nequeunt explicari.

Die vigesima Februarij

1°. De sancto Eleutherio, episcopo & patrono Tornacensium.

Ex monumentis Tornacensis Ecclesiæ, quæ communicauit Doctor Theologus Henricus de Corbry, ibidem Canonicus.

BLandinij natalis sancti ELEVTHERII, episcopi & confessoris. Cuius honorifica est apud Fortunatum mentio. Hic natus est Tornaci ex Christianis parentibus, Sereno & Blanda, qui propter nomen Domini inde exsulare iussi, ad vicinum Blandinium commigrarunt: vbi ædificarunt ecclesiam in honorem D. Petri. Mortuo autem Theodoro episcopo, Eleutherius fidelium electione successit, & Blandinij tesedit annis nouem, Tornaci verò annis triginta sex. Ter fuit flagellatus, & à paganis Tornaco expulsus. Cùm autem magno labore tribunum Scandiensem conuertisset, cessauit persecutio, & Tornaci intantum est fides propagata, vt inibi profiteantur. *Vita Medardi c. 2. & 18.* *In breuiario Tornacensi.*

Miro

Miro modo sunt conuersi,
Per hunc ciues vniuersi.

Propter fidei negocia bis memoratur Romam profectus esse, anno sui pontificatus decimo quarto, & rursus vigesimo sexto, quando secum contulit reliquias protomartyris Stephani, & Marię Ægyptiacæ. Synodum habuit Tornaci contra Acephalos hæreticos, quinquennio ante mortem. Quos etiam, quo ad potuit, è ciuitate eiecit. Accepit autem septuagenarius ab eis, dum ecclesiam beatæ Mariæ Tornacensem egrederetur, remunerationis loco, grauissimum vulnus in capite: vnde per quinque septimanas decubuit, fidem confitens, & pro inimicis orans. Tandem autem debitum mortalitatis exsoluit, præmunitus religionis Christianæ sacramentis, & à Medardo episcopo Nouiomensi sepultus est Blādinij. Cæterum primam eius translationem fecit Heidilo, episcopus Nouiomensis, qui anno octingentesimo octuagesimo primo corpus sanctum eleuauit, propter reuelationem Teclæ factam, in qua eleuatione plurima edebantur miracula, quæ conscripta exstant. Secundam; non minus miraculis celebrem, fecit Balduinus episcopus, qui anno sexagesimo quarto vltra millesimum, reliquias traanstulit Tornacum, ad ecclesiam beatæ Mariæ. Post quam translationem, statim cœperunt clerici sanctæ Mariæ, (hoc enim titulo nuncupari solent Canonici Tornacenses) & cum eis Rex Franciæ, solicitare apud Apostolicam Sedem, restitutionem episcopatus. Siquidem mortuo sancto Eleutherio Tornacenses eligebant & vrgebant Medardum Nouiomensem episcopum, vt eorum etiam diœcesim regeret.

Sigebertus anno quingentesimo vigesimo sexto.

Quo

Quo mortuo, Nouiomenſes non permiſerunt Tornacenſibus ſui epiſcopi electionem, cum magno eccleſiæ illius præiudicio. Tandem tamen ab Eugenio tertio, interceſſione potiſſimum beati Bernardi, proprius eis obtigit epiſcopus, Anſelmus, abbas quidem Laudunenſis, ſed regulam profeſſus Sueſſione ad ſanctum Medardum. Vnde à Medardi diſcipulo reddita eſt Tornacenſibus Sedes epiſcopalis, qua à temporibus Medardi caruerant. Sunt autem beatiſſimi Eleutherij ſacra pignora, aliquoties in pretioſius feretrum tranſlata, & in hunc vſque diem diligentiſſimè cuſtodita. Cuius feſta in Tornacenſi Breuiario notantur: natalis, decimo Calendas Martij: duplex eleuatio, ſeptimo Idus Iulij, trium lectionum: & tranſlatio, octauo Calendas Septembris, triplex. Verùm libros omnes, Gueſiorum horrenda in eam eccleſiam ſæuities deuaſtauit. Ideoque venerandus clerus pro Horis proprijs acceptauit Romanas, ex auctoritate Concilij Tridentini tunc recenter editas.

Eſt autem Eleutherius Græcè, Latine liberator, quo ſenſu apud Strabonem legitur, eleutherio, id eſt, liberatori, Ioui, templum conſtructum eſſe. Sed is titulus vt falsò datus fuit Ioui, ita noſtro Eleutherio tanto veriùs competit, quanto plures conuertit. *Lib 9. geographia.*

a *Fuiſſe Neruys epiſcopos multo antè, liquet ex Concilio Agrippineſi in princ. quod fuit anno Domini* 346.

2°. De S. Eucherio, epiſc. Aurelianorum.

Ex Surio & Moringo.

IN Sarchinio, monaſterio ſancti Trudonis, depoſitio ſancti EVCHERII, qui Aurelianenſium *Ex Martyrologio Trudonenſi.*

ſium

sium episcopus, à Carolo Martello in exsilium est relegatus: quod tamen ipsum pro iustitia fuisse perpessum, crebra miracula, quæ per eius sacra merita diuina fieri concedit clementia, sunt indicio.

Ex Gemetico enim monasterio assumptus in episcopum Aurelianensem, Carolum Martellum liberè reprehendit de conuersis in stipendium militare ecclesiæ decimis: eundem etiam valida manu, quam in Saracenos, ducebat, Aureliam intrare volentem, metu nè quid ciuibus suis iniuriæ ex militari licentia obueniret, vrbe exclusit. Vnde cum omnibus propinquis, Coloniam exulatum mittitur. Vbi cùm vitæ commendatione fauorem clericorum consequeretur, metuit Martellus querelas apud Romanum Pontificem; ideoque relegauit eum in Hasbaniam: quo in loco Roberti Duci tradidit custodiendum, qui perspecta singulari innocentia, & morum excellenti probitate, omni eum officio & honore colendum duxit. Sed vir sanctus nihil aliud petiit, quàm in cœnobio sancti Trudonis Deo vacare. In quo ad cælestem patriam migrauit, anno Domini septingentesimo vigesimo septimo, exsilij sui sexto, multa sanctitate & miraculis gloriosus. Historiam habent Laurentius Surius ad hunc diem, & Gerardus Moringus, Theologus, monasterij Trudonensis professor. In translationem, quæ facta est die vndecima Augusti, exstat sermo Theodorici abbatis.

Moringus Louanij, 1540. in 4.

Theod. tomo 6. Surij.

Addit. *Cum hac narratione confer. notat. Gregor. ad c. Quia iuxta. 16. q. 1. Et in contrarium vide Baron. tom. 9. anno Christi 741.*

Die

Die vigesima-prima Februarij.

De sancto Pipino, primo Brabātiæ Duce.

Ex historia Pipini, & aliunde.

NIuigellæ, memoria obitus sancti Pipini. Qui primus memoratur in inferiori Austrasia Dux Brabantiæ, pater sanctarum Gertrudis & Begghæ, maior regiæ domus in Austrasia sub Dagoberto. Qua dignitate, parum à dominatione ac sublimitate regia differente, præditus, præstabat tam in bellis fortitudine, quàm iustitiâ in pace. Erat enim erga regem fidei seruantissimus, & erga populum tenacissimus æquitatis, & in disceptanda vtrorumque causa firmissimo animi iudicio persistens, nec munera populi, nec gratiam regis, ad obruendam populi iustitiam, attendebat. Beatum Arnulphum Metēsium pontificem, quem in timore at dilectione Dei nouerat excellentem, omnium consiliorum & negotiorum suorum socium assumebat. Defuncto quoque prædicto viro Dei, sanctum Cunibertum, antistitem Colonienſem, pari sanctitatis fama illustrem, curabat in hac negotiorum administratione participem habere. Obijt circa annum sexcentesimum quadragesimum septimum, Landis, nunc oppidulo, tunc verò palatio Brabantiæ: sed translatus quiescit Niuellæ in capsa, iuxta altare sanctæ Gertrudis. quæ capsa etiam in Litaniarum diebus circumfertur, licet non sit inscriptus in sanctorum numerum. Præclarum de hoc beato viro encomium apud maiores nostros exstitit, quod Stephanus Leodiensis abbas ante quingentos annos, historiæ sancti Modoaldi inseruit.

De Pipino agit Aimoinus lib. 4. de gestis Francorum cap. 19. 20. & 38.

Libro 1. cap. 2. die 12. Maij, & est in lib. de fac. mil. Duc. Bra. c. 6.

Hunc itaque quidam haud ineptè Brabantiæ patriarcham nuncupant: siquidē sub eo, & per eum, religio Christiana apud Brabantos, & circum circa, multum accreuit. Eius enim progenies non solum in pietate præluxit; sed passim quoque fouit fidei prædicatores: quorum multi ex Scotia, & Hybernia erant euocati. Ego sanè non tantùm patriarcham Brabantiæ, sed enm, & eius aliquot successores, Christianissimos Europæ patres & principes appellare non dubito. Fuerunt ipsi primùm Maiores regni Franciæ,

Franciæ, & Marchiones limitis Antwerpiani, contra Danos & reliquos Aquilonares: deinde Apostolica authoritate Reges Franciæ, & Imperatores Romani imperij. Clarissimas etiam victorias habuerunt contra fidei & Romanæ ecclesiæ hostes. Pipinus primus contra Sclauos, idolorum cultores, Christianis vnicum fuit propugnaculum. Pipinus secundus subiugauit Frisones, & eorum regem Raibodũ, Christiano nomini infensissimos. Quibus etiam Vuillibrordum & alios misit, Euangelij prædicatores præstantissimos. Carolus Martellus bellicosissimus & victoriosissimus princeps, qui regibus maluit imperare, quàm rex esse, ex nulla victoria maiorem laudem est consecutus, quàm ex ea quam contra Saracenos, habuit, dum iam tota Gallia perituri viderentur. Tanto enim triumpho eos deluit, vt post hominum memoriam nullus omnino regum, parem hostium numerum vno prælio fuderit, & occasione deleuerit. Filius eius Pipinus rex multos clarè diuicit, sed præcæteris Longobardos, Romanæ ecclesiæ oppressores. Cuius successori Carolo magno, etiam imperialis dignitas accessit, dum nihil antiquius habuit, quàm Romanæ sedis dignitatem & fidem Catholicam tueri. Victis autem, præcipuè imperabat, vt Christianæ fidei legem susciperent.

Pipinus Herstallus.

In libro obituum notat Niuellensis ecclesia, præter obitum etiam vigilias dispersas sancti Pipini. Sed quid per eas, quas solæ Canonicæ celebrant, significetur, examinent studiosi. Neque enim quicquam desuper Niuellensis clerus definitum habet.

Die vigesima-quarta Februarij.

De beato Simone Alnensi.

Cap. 33

Ex Cæsarij dialogo tertio, & informatione domini Sebastiani Antonij, Prælati Alnensis.

ALnæ, obitus beati Simonis conuersi. Qui parente nobili genitus, à cognatione sua egressus, anno decimo-sexto factus est Alnæ conuersus, & opilio. Claruit multis reuelationibus, & miraculis, tempore Conradi Cardinalis, antea abbatis Villarien-

sis, &

sis, & Innocentij tertij, à quo etiam fertur ad Concilium Lateranense, anno millesimo ducentesimo decimo quinto vocatus. Corpus eius cum corporibus duorum monachorum (quorum vnus fuit nouitius, alter Vuerricus Prior) repositum est in altari ad ingressum ecclesiæ: & in Ordinario annotatur Vuerricum obijsse anno ducentesimo nono, quarto idus Maij: ossa autem eius extracta esse quarto Nonas Maij, anno ducentesimo vigesimo primo.

Est autem Alna apud Tudinium celebris abbatia ordinis Cisterciensis. De qua legitur in chronicis Leodiensium, in Henrici episcopi palatio Bernardum, dum crucem prædicaret, tria fecisse miracula. Quibus compunctus præsul Alnensem Canonicorum ecclesiam in abbatiam commutauit, cuius primus abbas dictus est Gerardus *Leod. c. 63.*

Cæsarius verò, qui in Villario Brabantiæ, haud procul ab Alna tempore Simonis prior claruit, scribit Bernardo Leodij crucem prædicante canonicum maioris ecclesiæ crucem ordinis in Clataualle suscepisse, cum conterraneo Vualtero. Vnde postea Alnam missus est, ad monasterium fratrum regularium, qui se ad Cisterrij, ordinem transtulerunt. Vbi non multò pòst Prior est factus. *Cæsa. dialogo 1.*

Vigesima quinta Februarij.

De sancta Aldetrude abbatissa.

Ex eius, & Aldegundis historijs.

MAlbodio monasterio natalis sanctæ ALDETRVDIS virginis. Quæ puella bonæ indolis materteræ suæ Aldegundis mores & vitam satagebat imitari. Quæ cùm multis floreret virtutibus, humilitati præcipuè & obedientiæ dedita erat. Huic aliquando beata virgo Aldegundis præceperat vt fragmenta ceræ coacerua-ret in vnum, solicita nè vel minima rerum monasterij deperirent. Illa dicto citius paruit, dispersa ceræ fragmenta collegit, ignem accendit, vas *Hucbaldus vita Aldegundis cap. 8.*

æneum cæra plenum superimponit, sed cùm strues lignorum combusta decideret, & sartago feruens in alteram partem inclinaret, virguncula fide armata, de medio flammarum luterem bullientem manibus nudis sine vlla læsione in pauimentum deposuit. Tantum apud Deum & meritum iubentis & virtus obedientis promeruit. Successit autem materteræ in regimine Malbodij per annos duodecim: post quam germana soror Madelberta per annos nouem.

Prima die MARTII.

De sancto Switberto, coëpiscopo sancti VVillibrordi, & Apostolo Teisterbandiæ.

Ex sanctis Vitæ eius scriptoribus Marcellino & Ludgero: & in eos obseruationibus Ioannis Nordwijck *Goudani, Canonici Vltraiectensis.*

IN oppido imperiali, quod Vuerda dicitur, natalis sancti SWITBERTI, episcopi & confessoris. Qui temporibus Pipini, vnà cum sancto Willibrordo, verbum salutis gentibus prædicauit. Hic inter cætera genera, morbum quem Physici anginam nominant, solitus est curare. Secundus nominatur inter Apostolicos illos viros qui ex Anglia venerunt fidem prædicatum Frisijs, Hollandis & vicinis. Inter quos adhuc presbyter existens, multos conuertit, potissimum incolas grandis vici *Duerstadt*, qui nunc est oppidum *Wijc*, & ciuitatis *Hagenstein*, quæ nunc est pagus, Vianæ contiguus. Cumque per eum & Willibrordum numerus credentium quotidie augeretur, ex petitione fratrum in Traiecto & Frisia, vterque consensit,

sensit, vt episcopus consecraretur. Vnde sanctus Switbertus, quem Beda nominat vita modestum & corde mansuetum, in Angliam vadens, consecratus est à sancto Vulfrido, episcopo Merciorum anno sexcentesimo nonagesimo quinto, in festo S. Bartholomæi. Sanctus verò Willibrordus Pipinum principem adijt, cùmque ab eo dimissus esset, Romam iuit, vbi à Sergio papa anno sequenti est ordinatus. Et quanquam Switbertus Willibrordum tempore præcedat, hic tamen illum dignitate anteit, & primus archiepiscopus Traiectensis appellatur, eo quod à Sergio Frisonum archiepiscopus specialiter sit consecratus, & ad eundum populum missus. Sanctus Switbertus verò non appellatur Traiectensis episcopus: sed coëpiscopus sancti Willibrordi. Specialiter tamen nominatur Apostolus Teisterbandiæ, Vuestfaliæ, & Boructuariorum. *Comitatum*, inquit Marcellinus, *Teisterbandiæ, cum tota fere Batua, ac magnam partem inferioris Frisiæ, prædicatione conuertit, & ecclesiam Traiectensem numero fidelium valdè multiplicauit.* Inferioris Frisiæ partes docti intelligunt, Alcmariam potissimum, & Vuaterlandiam. Batua nomen retinet. Sed Teisterbandia hodie partim Hollandiæ est, partim Geldriæ, diuisa fere in ditionem de *Altenae*, Huesdensem, Werdam siue insulam Bommelensem, & Tilensem. In hoc Comitatu multas ædicauit ecclesias, & templa quæ idolorum erant, Deo consecrauit. Loca aliquot in historia exprimuntur, videlicet, in *Zandwijc*, apud Tilam, qui locus hodie non est. In *Arkel*, & *Hoernaer*, quæ loca sunt villæ ditionis Gorcomiensis: In *Schoenreford*: hodie dicitur *Schenrewoert*, prope *Leerdam*, in *Aut-heusden* prope *Hueſden*:

Lib. 5. c. 12.

Capite 13. vitæ.

Capite 12.

in *Wondrighem*, quod modo dicitur oppidum *Worcum*: in *Aelborch*, *Gieſen* & *Aijſwijck*, inter *Worcum* & *Hueſden*: in *Almkerck*, quod eſt territorij de *Altenae*: *in Maelſem*, *Erkum* & *Aueſaede*, quæ ſunt ditionis Burenſis, & in pluribus alijs locis. In his magna deuotione eccleſias conſecrauit. Atque plebem per ſe conuerſam, orationibus protegebat aſſiduis, & admonitionibus ſaluberrimis ad cæleſtia vocabat. Conuertit etiam extra Belgium Weſtfalos, & Boructuarios. Qui videntur eſſe hodie Markenſes, aut vicini. Tacitus Bructeros videtur appellare, qui ad Lippiam Weſtphaliæ flumen fuerunt. Quorum monumentum teſtatur ciuitas *Boruch*, haud longe à Werda Cæſaris. Porrò dictum iam vicum Werdam ad Rhenum contulit ei illuſtris princeps Pipinus, propter profectum & firmamentum ſui principatus. Vnde etiam locus alicubi nominatur Inſula S Swidberti. Fuit enim prius inſula, ſicut ex nomine perpendi poteſt, ſed modo adiunctus eſt continenti. Obtulit eidem Pipinus copioſum theſaurum pecuniarum, quibus monaſterium ibidem ædificauit, in quo agmen famulorum Chriſti collegit. Obijt autem ſanctus Swithbertus epiſcopus anno ſeptingenteſimo decimo ſeptimo, poſt multorum populorum conuerſionem, ſepultus in monaſterio ſuo in Werda Cæſaris, Vbi ad ſepulcrum ipſius infirmi ſanati ſunt, cæci viſum, claudi greſſum, febricitantes incolumitatem impetrarunt. Vnde Pipinus, Caroli Martelli filius, vicum Werdam in caſtrum conuertit, cuius etiam meritis victoriam contra paganos obtinuit. Eſt in territorio Ducis Cliuiæ: ibique Traiectenſes non immeritò beneficio iſtius Apoſtoli, libertatem à

A Lamb. Schaſnaburg anno 1062.

vecti-

vectigalibus impetrarunt, ab archiepiscopis & Cæsaribus, licet nunc eis illa denegetur. Ad natalem diem & alibi, historia exstat per sanctos viros, Marcellinum presbyterum, & Ludgerum episcopum Monasterienſem.

Secunda die Martij.

1°. *De sancto VVilleico confessore.*

Ex Marcellino, capite 16. vitæ S. Switberti

VVerdæ, natale sancti WILLEICI confessoris, presbyteri sancti Switberti episcopi. Hic euangelicus sacerdos & confessor, primum fuit Canonicus conuentus nouellæ Traiectensis ecclesiæ, vas virtutum, Latina lingua & Germana eruditus; eloquentissimus & mansuetissimus; iræ & auaritiæ victor; superbiæ & vanæ gloriæ contemtor, pauperum & infirmorum consolator. Multos gentiles in diuersis prouincijs saluberrima prædicatione à veneno idololatriæ, ad dulcorem fidei Christi perduxit. Postea Præpositus fuit in Werdensi monasterio, sub sancto Switberto, coëpiscopo sancti Willibrordi, cui congregationi annis decem, post mortem sanctissimi præsulis, præfuit. Mortuus est anno septingentesimo vigesimo septimo.

2°. De Sancto Carolo martyre, filio Sancti Kanuti Regis.

Ex Gualtero archidiacono, & informatione quam Brugis accepi à dominis Canonicis Pamelio, Laurentiano, & à Sacrista.

Multa de eo præclara commemorantur apud Aimoinum lib. 5. de gestis Francorum c. 5. & extat vita eius recenter edita Parisijs 1615.

BRugis, occisio sancti Caroli, inclyti Flandriæ Marchionis, siue Comitis. Hic patrem habuit martyrem, sanctum Canutum, regem Danorum: & ipse non minori gloria martyr occubuit. Cum enim in maxima Galliarum fame, liberali eniteret munificentia, ac innumeris pauperibus quotidiana victus stipendia ministraret, coëgit præpotentem Stratensium familiam, vt frumentum in horrea congestum, partim iusto pretio venderet, partim gratis emetiretur. Vnde in eum exorta est fœdissima Stratensium coniuratio, quæ postmodum lite inter Stratenses & Thagmarum equitem exorta, maiores vires accepit, beato Carolo de iustitiæ regula cedere nolente. Itaque dum sanctus Marchio Ipris conuentum nobilitatis ad sanandam Stratensium amentiam indixit, illi magis conspiratunt in religiosissimi principis necem. Eandem que postea sacrilegè perfecerunt. Anno enim millesimo centesimo vigesimo septimo, Carolus Brugis, prima luce, religione plenus, ad templum sancti Donatiani procedebat, admonitúsque vt sibi ab inimicis caueret, fortiter respondit, *Difficile est vbique cauere: Deo protegente, securi agemus. Quod si pro iustitia, ac veritate occumbere contingat, quid ea morte glorioſius?* Statim autem pro iustitia occubuit. Ante altare enim Deiparæ Virginis in superiore parte templi precibus incumbens, trucidatus est, & deiectus à Burchardo Stratensi, & reliquis parricidis. Quos omnes supplicium & vltio diuina: illum autem gloria immortalis est consecuta, & memoria consecrata. Nam & ad exanime corpus statim sanitatem consequebatur Rogerius adolescens, omnibus membris contractus. Ciues autem Brugenses, non passi alio euehi corpus, sepelierunt illud in æde

diui

diui Christophori. Quæ omnia, multoque plura leguntur apud Vualterum archidiaconum Morinensem in libro de vita & interfectione sancti Caroli, & de vindicta interfectorum, qui conseruatur in sacrario Brugensi. Legatur etiam liber quintus Pauli Æmylij. Meierus in Flandriæ annalibus habet sequentes versus:

Templa, Deum, viduas, reparando, colendo, cibando,
Martha, Maria, pius Samaritanus, eras.
Seruus, iustitia, templum, Martisque secunda,
Cæsor, causa, locus, lux tibi mortis erant.

Reliquiæ ex sepulcro eleuatæ sunt, & in sacrario diui Donatiani in feretro conseruantur. Annuè anniuersarium habet, cum quorundam tamen contradictione, & feretrum eius in medio chori ponitur, & ad candelas pendent antiqua Flandriæ insignia. Neque enim ipse leonem habuit. Eodem die in sacrario sermo de eius meritis habetur, & reliquiæ populo exhibentur. Fuit longus nouem pedes, cui longitudini articuli digitorum, aliaque membra respondeut. Ex vulnerato cranio sæpius bibunt febricitantes. Ad locum deiectionis supra summum altare erecta est à maioribus crux, cum quatuor clauis, in memoriam eius. Quomodo passim in vijs cruces conspiciuntur, in memoriam cæsorum erectæ.

Tertia die Martij.

1°. *De sancto Vuinuualoëo abbate Britanno.*

Ex historia Londini & Coloniæ excusa: & ex munimentis Blandinij.

IN Blandinio monasterio, natalis sancti Winuualoëi abbatis. Qui inter Britannos multum claruit sanctitate, & in digito Dei non pauca patrauit miracula. Vnde nomen eius adhuc viuentis in tota Britannia celebre erat, & velut angelus Dei ab hominibus honorabatur. Claruit

cum beato Patritio, Hiberniæ Apostolo, in suo monasterio Tauraci sepultus. Sed reliquum historiæ eius apud Surium legatur, vel in historia sanctorum Angliæ. Reliquię corporis occasione persecutionis Nordmannicæ, quæ etiam inter Britannos sæuijt, in Gallias sunt auectæ, & postmodum translatæ Gandauum, ad sancti Petri monasterium, quod est in monte Blandinio. Vnde Calendis Augusti annuè legitur. In Blandinio, translatio sancti Winuualoëi abbatis. Discipulum habuit sanctum Ethbinum diaconum, cuius festiuitas agitur decimo quarto Calendas Nouembris. Animaduerti autem sanctum Winuualoëum à quibusdam alio nomine vocari sanctum Galnutium.

2°. *De beato Ruperto, abbate Tuitiensi.*

Ex epitaphio, quod saxo insculptum est, oratione Trithemij, & declamatione Agricij.

ANno Domini millesimo centesimo trigesimo quinto, quarto Nonas Martij, obijt venerabilis pater, ac dominus, Rupertus, abbas Tuitiensis monasterij, vir doctissimus & religiosissimus, vt in libris suis, quos edidit, apertissimè claret.

Coloniæ an. 72. In cuius multam laudem exstat oratio Ioannis Trithemij, abbatis Spanhemensis, & declamatio Matthiæ Agricij Vuitlichij. Quamuis enim inter diuos patres non sit relatus ab ecclesia, creditur tamen cum sanctis in cælesti beatitudine festiuare.

Meritò verò inter luminaria Leodiensis ecclesiæ est numerandus, quia omnem officij pietatisque rationem, eruditus est in monasterio sancti Laurentij, in monte publico, Leodij, sub Berengario abbate, & præceptore Heribrando, viro fideli & prudenti, qui Berengario in regimine successit. Veer que autem eum velut pupillum tutori commisit Cunoni, abbati Sigebergensi, quando propter inuidiam nominis sui abiegandum putauerunt ex oculis odientium

eum

cum gratis. Vt ipsemet testatur in præfatione librorum de operibus sanctæ Trinitatis. Ita vir sanctus, per inuidiam vltra Rhenum iactatus, in Tuitio abbas substitit, & inter Doctores ecclesiæ inclaruit. Opera eius sæpius tribus tomis excusa sunt, in quibus tamen quædam hactenus desiderantur. Est autem Tuitium apud Coloniam transrhenanus pagus, Iudæorum officinis famosus.

Sexto Martij.

1°. *De beata Coleta Gandauensi.*

Ex breui legẽda Parisiis impressa, interprete Iudoco Clichthoueo, cui subieci quæ Gandaui anno septuagesimo sexto vidi, & excepi à presbyteris & matre virginum Coletanarum.

IN Bethlehem, conuentu ordinis sanctæ Claræ intra Gandauum, depositio beatæ Coletæ Boylettæ, de Corbeia anno millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo. Quæ primum circiter quatuor annos Corbiæ occlusa, vitam egit in magna austeritate & abstinentia. Deinde maturo consilio, & pro redintegratione secundi ordinis sancti Francisci anhelans, à Benedicto decimo tertio capitis velamen & chordam accepit, regulam sanctæ Claræ strictè se seruaturam profitens. Quam etiam matrem constituit omnium sororum, quæ per ipsam reformarentur, aut susciperentur. Sedit is Pontifex contra Innocentium septimum, & Gregorium duodecimum. Sed eius obedientiæ suberant Gallia, Hispania, & Anglia & sanctus Vincentius, magister palarij eius, alijque sapientissimi viri iudicabant, quemque suæ regionis pontifici subiectum esse debere, donec à generali Concilio aliud determinaretur. Cùm autem sanctos Dei pro felici successu sæpius inuocaret, minus honorabat beatam Annam, quod multis viris nupta diceretur, sed postea cælesti visione monita, sese correxit. Non hic refero quot mortuos suscitarit, & quibus alijs claruerit miraculis, sed ordinis disciplina commendanda est, quam cum sororibus suis in prima domo Bisontinensi, & sequacibus, seruauit. Erant viuentes in rigida austeritate

De B. Coleta præclarè scribit Ioannes Nider lib. 4. Feraucarij c. 9.

regularis disciplinæ, in vera paupertate, nullos reditus, aut certa bona possidentes in particulari, neque in communi. Toto itidem anni spatio, perpetuum seruantes ieiunium, nunquam carnibus vescentes, æstate & hyeme semper nudis pedibus incedentes, arctissima clausura ab hominum turba separatæ. Multas superauit tribulationes, tum hominum, tum immundorum spirituum. Inter visitandum autem monasteria sua vltimam hyemem Gandani transegit, vbi sexta deinde die Martij Deo spiritum suum cum summa deuotione tradidit. Post obitum, etsi multa admiranda contigerint, corpus tamen, pro vt petierat, in cœmeterio sine exsequiarum apparatu est sepultum. Vitæ historiam fusè scripserunt, Gallicè Petrus de * Annalibus, eius & Ordinis Colletanarum confessarius: Latinè, Stephanus de Iuliaco, Franciscanus, Theologus Parisiensis: & Flandrice, Oliuerius de *Langhe*, Prior ad sanctum Bauonem. Multa etiam vidi Gandaui de eius vita, miraculis, & instituto, publica & authentica Prælatorum instrumenta. Qualia nusquam in Belgio de quoquam sancto exstare puto. In memoriam huius virginis sexta die Martij abstinetur ab opere mechanico, & summum sacrum fit de Deipara virgine, & omnibus sanctis. Quod etiam Hesdinij, & alibi, obseruari arbitror. Legunt priuatim in Litanijs, *Beata mater Coleta, ora pro nobis*, Dicitur etiam Gandensibus permissum fuisse, vt festum eius celebrarent, sed Patres id non permisisse, nisi consensus obtineretur pro toto ordine. Quem Gericus celebris Theologus, & ecclesiastes, dum Belgica quædam Ordinis sui negotia Romæ obiret, à Pio quinto iteratò pro omnibus Coletanis, multa virginis encomia proferens, expetijt. Cui Pius optimus pontifex respondit: *Habeam aliqua eorum quæ dicis documenta, & libenter tuo, virginúmque sacrarum desiderio hac in parte satisfaciam.* Itaque documenta multa collecta sunt, & à Cornelio Iansenio episcopo Gandauensi suo sigillo, & Secretarij manu consignata, & Romam transmissa. Quæ tamen post mortem demum Pij pontificis eo peruenerunt. Vnde res non est transacta; Corpus virgineum ad digniorem locum eleuatum est intra clausuram. Exhibetur autem memoriam eius visitantibus grisea cappa, qua vestiri solet. Ex aqua denique beatæ Coletæ febricitantes sæpe consolationem accipiunt.

* f. Natalibus.

Eiusdem vitam carmine scripsit Eligius Eucharius cum vitis aliorum aliquot SS. Gandauen. sium. Excusus est liber Paris. in 4. 1511.

2°. De obitu B. Godegrandi, epiſc. Metenſis.

Ex libro de vita eius. Quam tamen non legi: ſed multa inde citantur Centuria octaua, capite decimo

METis, obitus beati Godegrandi epiſcopi, & confeſſoris Qui in Hasbania, Galliæ regione, natus eſt ex patre illuſtri & nobili Sigiramno, & Landrada, filia Caroli Martelli, quæ ſoror erat Pipini regis. Literis & pietati operam nauauit, primum in monaſterio ſancti Trudonis, deinde Metis. Ætate matutiorem Carolus in aulam vocauit, & à conſilijs ſuis eſſe iuſſit. In qua functione ſe clericorum & monachorum patronum & aduocatum præbuit. A clero autem Metenſi in epiſcopum electus, nihilominus princeps palatij, & totius Galliæ dux, & Reipublicæ conſiliarius manſit. Pallam, archiepiſcopi inſigne, & poteſtatem per totas Gallias epiſcopos ordinandi, à Stephano accepit. Tria exſtruxit monaſteria. Fuit mitior columba, clementior agno, innocentior vitulo. Habitu viliſſimo vſus eſt, adeò vt vix agnoſceretur epiſcopus à peregrinis. Cilicio, vigilijs, ieiunio corpus ſuum caſtigauit, in peccantes rigidus, in pauperes liberalis. Sigebertus obijſſe ſcribit anno ſeptingenteſimo ſexageſimo quinto. Qui etiã, in libro de viris illuſtribus memorat eum ſanctæ religionis regulam ſcripſiſſe, quam ſpecialiter Mettenſis eccleſiæ clericis obſeruandam dedit. Sed hanc regulam, vt pleræque aliæ eccleſiæ, ſub Vualone epiſcopo abiecerunt, & facti ſunt nomine & conuerſatione Canonici ſæculares, & proprietarij.

Die

Die septima Martij.

De *beato Frederico fundatore Horti sanctæ Mariæ.*

Ex historia descripta per Sibrandum sextum eiusdem monasterij abbatem.

IN horto beatæ Mariæ, obitus recolendæ memoriæ Frederici, primi abbatis & fundatoris. Qui in villa Hallum ex parentibus nobilibus sed tenuibus natus, à teneris annis pietatem amauit. Puer enim ouiculis pascendis destinatus, aut Dominicam orationem ruminabat, aut de argillosa terra basilicas vel altaria construebat. Postea consilio optimatum parochiæ in *Hallum* liberalibus studijs appositus est. Cum autem mater ob inopiam rei familiaris de sumptibus diffideret, reperit in collo reptilis annulum, quem omnibus sui pagi die Dominico exhibuit ne forte alicui excidisset. Sed cum à nullo agnosceretur, intellexit plena fide in sumptus filij destinatum esse. A quo tempore nunquam ei necessaria defuerunt in Hallum aut postea in Monasterio liberalibus vel diuinis studijs incumbenti. Propter castimoniæ puritatem præcipuè honorabat beatam Mariam, Ioannem Euangelistam, & Cæciliam. Cùm autem ad legitimam ætatem peruenisset, multorum rogatu ad sacerdotij ordinem peruenit; deinde morienti Pastori Hallumensi, cui cooperarius fuerat, successit, diligens in diuino officio, ob quod sæpius diabolicas pertulit incursiones: singulariter deuotus in beatam virginem: vnde mos inibi inoleuit, etiam per Sabbatha Quadragesimæ Missam de ea cantare. Non solum autem multa abstinentia alijsque virtutibus claruit, sed & cum miraculis, & spiritu prophetico. Memorabile est miraculum. Moris erat tunc paruulos infra Quadragesimam natos nouis fontibus baptizandos seruare. Contigit puerum talem catechumenum in villa proxima sine gratia baptismatis mori. Quod pius Pastor intelligens, & negligentiam suis peccatis imputans, in ecclesiam cucurrit, & à beata Virgine vitam eius donec baptizatus esset exorauit. Ita puer vitæ restitutus baptismi gratiam est consecutus, & postridie vitam hanc feliciter commu-

commutauit. Addam & aliud, quod ex spiritus Dei instinctu cognouit. Sciuit mulierem quandam maritum suum suffocasse opera cuiusdam iuuenis, qui quod filiolæ nondum nubili desponsatus esset cum ea habitabat, & quod horrendum est, eodem ipsa relicto legitimo thoro turpiter abutebatur. Quæ res in funere alijs detecta est: sed vir sanctus vtrique vitam saluauit. Vnde mulier irremediabili exilio damnata est: adolescens verò truncato naso & sectis genitalibus in cœnobium Cistertiensis ordinis retrusus est. Vbi cum vitæ scriptor, iuuenis, cum horrore vidit. Porro Fredericus mortua matre pro eius refrigerio seipsum Christo & beatæ Mariæ obtulit, contestans se deinceps secundum regulam diui Augustini viuere velle, vt anima matris in pace requiescat. Die itaque sequenti Traiectum vadit, ab episcopo habitu induitur Canonico, & licentiam accipit monasterium clericorum construendi. Inde ad Insulam beatæ Mariæ, domum ordinis Præmonstratensis, diuertit, vbi sanctos mores sitibundo pectore hausit. Domum reuersus, in loco campestri & mari vicino monasterium construxit, quod Hortum beatæ Mariæ nuncupauit, in quo præcipuè pauperes recepit, quod eos videret à nouella Griseorum seu Cistertiensium in Frisia plantatione non recipi. Inter clericos Tadeconem habuit, virum eloquio clarum, & gratia prædicationis insignem, qui tantam multitudinem attraxit, vt nouella plantatio eos non caperet. Vnde per se congregationem instituit, quæ in duas est distincta. Vna trans Louicam in Merne, altera Dockingem ad sanctum Bonifacium. Confluxerunt etiam ad beatum Fredericum mulieres & virgines, quibus monasterium construxit, Bethlehem dictum. Quibus in locis tanta fuit concordia, charitas, paupertas, humilitas, & deuotionis puritas, vt primitiuæ ecclesiæ rudimenta viderentur. Reddidit autem vir sanctus creatori animam anno gratiæ millesimo centesimo septuagesimo quinto, à fundatione domus decimo tertio. Corpusculum, quod, cum ablueretur, miri odoris fragrantiam perfundebat, sepultum est in capella beatæ Mariæ, postea tamen ob loci humiditatem translatum est ad medium ecclesiæ. Claruit autem tantis miraculis post mortem, potissimum circa paralyticos, aridos, lunaticos, & similes, ita vt per totam Frisiam mortuus magis coeperit honorari quàm viuus, vt non sit mirum ad nostra vsque

tempora

tempora ad tumbam sancti viri multos vota persoluere, lu-minaria ponere, & alia sanctitatis officia frequentare. Cæterum locus iste *Mariegaerdt* intra paucos annos derelictus est, quando Apostolicæ Sedi placuit plantationem Frederici ad nouum episcopatum Leouardiensem transfere, & in cathedrales Canonicos, & Episcopi opitulationes transmutare.

Die octaua Martij.

De sancto Hunfrido, episcopo Teruänensi.

De eo Meierus 868. *Ex Iperio, chronographo Bertinensi, & rescripto Nicolai primi.*

Ex Chronicis ad S. Bertinum, capite 16.

IN territorio Teruänensi, sancti HVNFRIDI, episcopi eiusdem ciuitatis, & abbatis Sithiensis. Primum hic fuit monachus, Prumiæ in Arduenna, deinde Morinensis siue Teruänensis ecclesię episcopus, successor sancti Folcuini, vir sanctus, & omni bonitate conspicuus. Qui etiam precibus obnixis monachorum sancti Bertini solicitatus, anno nono sui episcopatus, eorum abbatiam regendam suscepit, solum pietate religionis motus. Sub quo nobilis puer Megenfridus à patre Ruodwaldo monasterio est oblatus, cum parte hæreditatis suæ, in pago Boloniensi & mancipijs quatuor. Cui donationi postea adiecit anno octingentesimo sexagesimo septimo mansum vnum cum seruo, vxore & liberis. Eique donationi Grimbaldus diaconus & monachus subscripsit. Cæterum abbatiam duobus tantum annis rexit: post bellum enim Nordmannicum, Carolus Caluus, eo cum dedecore depositio, intrusit decimum-septimum abbatem Hilduinum Canonicum sæcularem de senioratu Lotharij, suum consiliarium. Superuixit autem triennio in episcopatu,

copatu, & migrans ad Dominum, succeſſorem habuit Acardum.

A Nordmannis de epiſcopio pulſus, Nicolaum primum conſuluit, an deberet de cætero in monaſterio conuerſari. Cui Pontifex reſcripſit: *Si pernitioſum eſt proretam in tranquillitate nauim deſerere, quanto magis in fluctibus? Vbi non dicimus quod perſecutorum non fugiamus inſidias, cùm ad tempus ſæuiunt, & ob multitudinem delictorum noſtrorum nocendi facultatem diuinitus aſſequuntur: ſed quod præcipuè nos, qui tanquam arietes ducatum gregibus præbemus, immo qui & horum auctores ſumus, Deo auctore cum eis in periculis pro viribus perſiſtere pro certo conueniat, & cùm tranquillitas reddita diuina fuerit pietate, mox gregem perquirere, & in vnũ colligere debemus:* & cætera. *Cauſſa 7. q. 1. Capite, Sciſcitaris.*

Feſtum oſtenſionis notatur in Breuiario Morinenſi decimo ſeptimo calendas Septembris Sed Carolus quintus, Teruãna capta, direpta, exſtirpata, corpus ſanctum cum portione ſedis epiſcopalis, Ipras tranſtulit.

Die decima Martij.

De ſancto Himelino.

Ex relatu incolarum, & conſenſu ſcriptorum in Rubea-valle, & Throno.

FEnaci, obitus beati Himelini Scoti, presbyteri. Qui beato Rumoldo carne propinquus: aut, vt alij dicunt, eius affinis, febre peſtilentiali tactus, obijt, mirificante Domino obitum eius multis ſignis. Non eſt per epiſcopum eleuatus, aut Apoſtolica auctoritate ſanctis aſſcriptus; locus tamen dicitur vulgo, *Sinte Himelijns Viſſenaken*. vbi in crypta ſub campanili quieſcit, & in altari imaginem habet, ac frequenti ad eius memoriam cõcurſu.

multum

multum est honoratus, etiam à longè dissitis. In regist. locus nominatur Fenacum sancti Martini. Subest autem archipresbytero Thenarum in montibus.

a *Galli nominant hoc oppidum Thiel-es-mons.*

Die vndecima Martij.

De sancto Vindiciano, episc. Cameracensi.

Ex historia manu-scripta; & Chronicis Atrebatum.

IN pago Atrebati, depositio sanctissimi VINDICIANI, episcopi & confessoris. Qui plebem suam multitudinis numerosæ creberrimis prædicationibus conuertit, ad exsequendam normam vitæ melioris. Ecclesiam Dei genitricis Atrebatensem, ex rebus proprijs, vnà etiam cum rege Theodorico, augmentauit villis, ecclesiis, terris, molendinis, alijsque subsidijs. In villa *Hunol-curt*, sedis Cameracensis, cum pretiosissimo martyre Lamberto, monasterium consecrauit, ad laudem Dei & venerationem sancti Petri, ibique clericos & sanctimoniales constituit. Migrauit ad Christum in Brosella (pro quo aliqui codices habent [a] Bruxella) suæ diœcesis territorio, & sepeliri elegit in Monte sancti Eligij, eo quod beatus Eligius, cui familiari vsu dilectionis inhæserat, ibi habitationis suæ fecerat diuersorium. Est autem dictus mons abbatia, sesquihoræ spatio ab Atrebato, in qua eleuatus est per Fulbertum decimũ quintum in episcopio successorem. Archidiaconum autem eius, vt ferunt, Honoratum, iuxta quiescentem, intactum reliquit. Quare eo omisso, in Martyrologio Eligiano legitur Nonis Iulij. *Eodem die translatio sanctissimi patris nostri Vindiciani.*

a. *Cre-*

a *Credibile est eundem locum designari. Nam variè scribitur nomen huius loci, quondam pagi, qui adhuc hodie vocatur* Oudtbrusſel, *habens ecclesiam parochialem sub inuocatione sancti Egidij, proximam portæ oppidi in eo pago quondam ædificati; cui nomen die* stadt van Brusſel. *quæ est vera eius ortographia. Nomen portæ est* die Oudt-Brusſelsche port.

Die duodecima Martij.

Dionysij Carthusiani memoria.

Ex Theodorico Stratensi.

IN festo die sancti Gregorij pontificis, anno millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, obijt Dionysius de *Leew*, natus in Richel, vico Hasbaniæ, qui eruditione, sanctitate, & reuelationibus claruit in Carthusia Ruræmundensi. Cuius vitam scripsit Theodoricus *Loer* à Stratis, ad Ioannem Houghton, martyrem Londinensem. *Coloniæ anno 1532.*

Die decima sexta Martij.

1°. *De sancta Eusebia, virg. Hamaticensi.*

Ex libris de vita Rictrudis, & prolium. Qui sunt Marcianis.

MArcianis, depositio sanctæ EVSEBIÆ virginis. Quæ secundum nominis sui interpretationem, bona Dei cultrix, præpotentes habuit parentes, nobilitate & sanctitate claros, Adalbaldum & Rictrudem: eamque ex sacro fonte suscepit Nanthildis Dagoberti regis vxor: quæ etiam regali munificentia contulit villam Verniacum, & vinum quod ad vsus Marcianensium inde adducitur. Qua de causa anniuersarium

Dagoberti solenniter Marcianis est annotatum, die vigesimo Ianuarij. Floruit autem sacra virgo in duobus monasterijs ad Scrapam sitis, in Marcianensi, cum matre sua Rictrude, & in Hamaticensi, vbi eam in tenera ætate, vtpote duodennẽ, in loci, regimine proauiæ suæ sanctæ Gertrudi successisse scribit Hucbaldus. Cùmque angelicam duceret vitam in terris, in medijs, adolescentiæ annis rapta est ad thalamum cælestis sponsi. Sepulta est autem ibidem, in sancti Petri ecclesia, à beato præsule Amato, quem eo in loco sanctus Maurontus, beatæ Eusebiæ frater, exsulantem fouit. Porrò Atta, primus abbas ad sanctum Vedastum, cum alijs ecclesiasticis personis, corpus sanctæ Eusebiæ miraculis glorioſum, itemque Gertrudis primæ abbatissæ, eleuauit, quinto Calendas Nouembris, præmisso triduano ieiunio: & paulò post decimo quarto Calendas Decembris, transtulit in nouam ecclesiam, quam consecrabat Vindicianus episcopus in honorem Deiparæ virginis. Quando autem, & à quibus sacrum corpus Marcianas sit delatum, ipsi Marcianenses in Chronicis suis fatentur se nescire. Sed ibidem scriptum inuenio, cœnobitas depauperatos, prædicatores quosdam cum corpore sanctæ Eusebiæ misisse in Angliam, eo quod regnum illud ditissimos haberet incolas, & erga Sanctos indigentes maximè liberales. Sed beata Eusebia nec miraculis ibi clarere voluit, nec eleemosynis ditari. Vnde, Anglis nihil offerentibus, pauperiores & confusi redierunt, & simul didicerunt necessaria ipsis deesse non posse, nisi prius cœnobitalis disciplinæ rigorem deserent. Natalis celebratur decima sexta Martij: eleuatio facta in die

sanctorum

sanctorum Simonis & Iudæ, pridie recolitur. Hamaticum autem monasterium, quod quondam fuit sanctimonialium, postmodum Canonicorum, vt ex Chronicis Cameracensium constat, nunc est Prioratus cœnobij Marcianensis. Claruit etiam memoria sanctæ Eusebiæ Asconij in possessione sanctæ, vbi corpus eius Amandus Abbas in nouam capsam transtulit: item Verniaci in pago Suessionensi, vnde singulis annis ex Dagoberti donatione vinum adfertur. Est quoque in pago Beluacensi villa, quę ex nomine eius corrupto sanctæ Isoiæ nominatur, quę quondam exstitit Marcianensium, nunc verò est Canonicorum Beluacensis episcopij. Ibi celeberrimè colitur in die translationis, hoc est decimo quarto Calendas Decembris, nam diuina misericordia per eius merita plurima ibidem est operata.

2°. *Memoria venerab. Sacramenti Amstelredami.*

Ex officio impresso cleri Amstelrodamen̄.

AMstelredami, in loco sacro memoria SACRAMENTI sacrosancti, quod insigni miraculo claruit anno supra millesimum trecentesimo quadragesimo quinto, die decima sexta Martij. Ab ægro enim cum phlegmatibus eiectum, & in ignem missum, nec candorem amisit, nec vllam læsionem à flammis accepit. Deinde cistæ impositum, ibi etiam stupendis miraculis claruit. Vnde aduocatus Sacerdos, sacrosanctum Corpus ad parochiam diui Nicolai detulit. Erat autem hostia resurgentis Domini imagine consignata, pedem alterum supra sepulcrum,

alterum introrsum defigentis. Domus autem in qua primum miraculum contingit est deiecta, & in sacellum sacri loci commutata In foco autem & cineribus qui ex igne supererant, attactu Corporis Dominici sanctificatis, magnificum erectum est tabernaculum, in quod dicta sacra hostia ex ex parochia delata, annis plurimis in summa fuit veneratione. Ipsi autem cineres sacri, licet ad varia genera morborum profligenda sub nde auferantur, vix tamen mminuti, suauè adhuc olentes cernuntur. Cæterum anno quadringentesimo quinquagesimo secundo, cum magna oppidi portione conflagrauit etiam sacri loci sacellum, sed liquefactis circumquaque metallis, hostia glorioso prodigio est conseruata, cum arcula, qua continebatur, & syndone byssina, qua contra pulueres decidentes muniebatur. Quo miraculo excitati ciues, sacellum aliud splendidius erexerunt, magnificè dotarunt, & mirificè exornarunt. Vnde Dominus, qui honorantes se honorat, locum illum sacrum, & Venerabile Sacramentum multis miraculis illustrauit. Diuersi enim qui ad hunc locum vota vouerunt, liberati sunt à dæmonum impetitionibus, à naufragij extremis periculis, à vinculis in Barbaria, Hispania, & Gallia, à dolore partus, ab exhulcerationum puncturis, & ab aliis miserijs. Paruulis quibusdam absque baptismate mortuis, vita est reddita, vt sacramenti regenerationis participes saluarentur. Amissæ res sunt recuperatę. Furti suspicione sese maculantibus pax est reddita, dum huc precaturi properarent, & res palam appareret. Festum celebratur à clero & populo vsque ad prandium, cum solenni processione, feria plerunque

Extat egregium sanctitatis miraculum in speculo exemplorum dist. 10 exempio 4.

runque quarta proxima festo diui Gregorij: rarissimè enim transfertur. Et omnis clerus dictæ vrbis habet ex indulto Vltraiectensium episcoporum proprium per totam octauam officium, excusum Amstelredami, vnde superiora carptim annotauimus.

Die decima septima Martij.

De sancta Gertrude, filia Pipini, fundatrice Niuellensis Ecclesiæ.

Ex historia Niuellensis ecclesiæ, Coloniæ impressa, anno 1513. Cui diuersas subiecti obseruationes.

NIuellæ, transitus sanctæ GERTRVDIS virginis, filiæ Pipini Ducis, cuius præclara gesta habentur. Hęc virgo clarissimis, & per totam Europam pervulgatis, orta natalibus, ab ipsis pueritiæ annis viam mandatorum Dei ingressa, omnem lubricæ ætatis leuitatem fugiebat, & assiduè matri Ittæ adhærens, ab ore eius trahebat verba vitæ & disciplinæ. Ancillis suis se ancillam præstabat, nec vsquam natalium suorum sublimitatem attendebat. Dum autem altiori proposito virgineæ pudicitiæ sigillum consecrare vult auctori castitatis, Domino Iesu, superuenit ad ædes paternas rex Dagobertus, in cuius comitatu erat Ducis cuiusdam Austrasiorum filius, qui eam in matrimonium postulauit. Sed virgo Regi, parentibus & reliquis principibus, respondit: *Ego mihi sponsum delegi, cuius æterna pulchritudine omnis creaturarum pulchritudo resplendet: in cuius diuitijs cælum & terra, & omnis ornatus numeratur:*

cuius nobilitatem Angelica sublimitas cum tremore veneratur. Confusus procus destitit, qui tamen postea contra eam belli resumpsit, apud Pipinū eam de puerili proposito arguens. Quare, piæ matris auxilio, in Orientalem Franciam fugit, ad locum qui de nomine Karoli, *Karle-burg* nuncupatur. Vbi ob votum tutandæ castitatis insignem basilicam ædificauit: atque fugæ eius comites Atalongus presbyter, cui postea sancti Kiliani & sociorum corpora sunt reuelata, & Bernardus diaconus diuina mysteria celebrarunt. Remeauit autem ad propria, postquam indignus ille petitor thalami, iudicio Dei percussus, interijt: nec multo post obijt pater, foris reuerenda canicie candidus, intus bonorum operum splendore perornatus. Tum verò matri sedula & officiosa adhærebat, cum eâ terebat limina ecclesiæ: vacabat ieiunijs, orationibus, sanctorumque necessitatibus. Iis diebus superuênit Amandus episcopus, à quo matrona castæ professionis velamen accepit, & domum in sanctimonialium monasterium, eiusdem antistitis consecratione, commutauit. Ob quod factum, multas calumnias & iniurias cum dilecta filia sustinuit. Mater autem, his non mota, etiam filiæ, nondum consecratæ, arrepta forfice, capillos abscidit. Quæ aliquanto post, inter virgines suscepto velamine consecrata, vnanimi consensu cœnobij ad regimen est expetita. Iuuencula quidem, sed in doctrina discreta; in patientia longanimis; in abstinentia fortis; mundissima, charitate: mansuetissima, pietate: infirmitati proxima, per compassionem: virtutibus congaudens, per charitatem. In eleëmosynis & hospitalitate maternæ traditioni fuit cooperatrix,

De Karleburg latibulo S. Gertrudis plura habet Egilwardus, vita Burchardi libro 2. c. 3. & 4. ad diem 14. Octobris.

trix, omnia prædia ampliſſimi patrimonij eccleſiæ conferens, in vſum ſanctimonialium, pauperum, ac peregrinorum Foillanum, Vltanum, aliosque tranſmarinos viros, lucra animarum quærentes, lætiſſimè ſuſcepit: quoſdam apud ſe retinuit. Sed & precioſos codices, & de vrbe Roma pignora ſanctorum acquiſiuit. Inter hæc Dominicæ ſeruitutis augmenta beata Itta ad Dominum migrauit. Porrò ſancta Gertrudis onus, quod ei iam ſoli incumbebat, in plures diuiſit, exemplo Moyſi, qui Decanos & Centuriones aſ- *Exodi 18.*
ſumpſit: foris enim agenda fratribus in timore Dei perfectis commiſit, intus matres ſibi adiunxit ſpirituales. Cùm autem in meditatione Scripturarum, & aſcenſu virtutum proficeret, diuina pietas ancillam ſuam iucundæ lucis viſione eſt conſolata. Eodem etiam tempore legatos ſuos in mari periclitantes, licet abſens corpore, præſentiſſima ereptione liberauit. Nec multo poſt beati Foillani martyris corpus, indicio ſupernæ reuelationis, inuênit. Cæterum extenuata abſtinentia, vigilijs, alijsque cæleſtibus diſciplinis, omne onus ſuum cognatæ Wolfetrudi, etſi nolenti, impoſuit: & ipſa reliquum trium menſium tempus in omni ſanctitatis augmento expendit, tanto inſtantius, quanto ſe breuius hîc futuram ex diuina reuelatione didicerat. Poſt obitum pompam ſibi adhiberi noluit, ſed corpus tegi cilicio, quo vti conſueuerat, & caput velo penè nullius pretij, quod peregrina ſanctimonialis illi pro benedictione miſerat. His ordinatis, vt certum diem ſuæ vocationis agnoſceret, miſit ad beatum Vltanum, quem cœleſtis conuerſatio iamdudum angelicis alloquijs dignum

fecerat. Qui respondit: Crastino die intra Missarum solennia corpore abscedet: sed non trepidet, in exitu suo Patricium cum sanctis Angelis obuiũ habebit. Illo itaque die, anno ætatis trigesimo tertio, sumto sacratissimo Corporis & Sanguinis Christi viatico, animam suam creatori reddidit, & mox suauissimus odor repleuit totam cellulam, vbi sacrum corpus iacebat. Cuius testes sunt Richinus & confrater eius, qui primus, suppresso nomine, vitam virginis, quam oculis suis viderat, simplici & rustico stylo sed veraci sermone conscripsit. Sepulta est autem in basilica principis Apostolorum, & post mortem apparuit Modestæ, Treuirensis monasterij abbatissæ. Multa etiam miracula ad reliquias eius, & ad lectulum contigerunt. Quibus comm ota, germana soror Begga, post obitum viri sui, simile monasterium Andennæ construxit, ad quod ex Niuella sorores euocauit. Inde etiam inter reliquias partem lecti accepit, ad quam multa miseris beneficia obtigerunt. Hactenus ex historia qua Niuellensis ecclesia vtitur, quæ etiam ferè omnia habet Surius, ad diem decimum septimum Martij. Nomen autem huius virginis non inter Brabantos tantum, sed etiam apud exteros est celebre. Nata est Landæ, vbi celebre quondam erat Pipini, primi Ducis Brabantiæ, palatium, sed nunc exiguum est oppidulum, nullam habens intra muros ecclesiam parochialem. Domina fuisse asseritur Bergis ad Zomam, Bergis sanctæ Gertrudis, Niuellæ, & Vorsti, siue Foresti, in Kempinia. Obijt anno sexcentesimo sexagesimo quarto, in die beati Patricij, Hybernorum Apostoli, qui, vt dictum est, in morte ei obuiam venit. Quo declarauit quantum

Berga hic latine est portus, non mons à Teutonico verbo Berghen.

sibi

sibi placuerit, quod Foillianum, Vltanum, alios-que Apostolicos ex Hybernia prædicatores receperit, & fouerit. Multas passim habet ecclesias in sui honorem consecratas. Louanium, prima Ducatus Brabantiæ, & totius Belgij ciuitas, eam vt primam Brabantiæ plantam festo die honorat, ex constitutione Honorij tertij. Ipsam etiam Vsuardus Martyrologio inseruit, ætate Caroli magni. Scribit enim die decimo septimo Martij; *Monasterio Niuigella, sanctæ Gertrudis virginis.* Est autem Niuigella antiquioribus dicta, hodie Niuella, Gallicanum oppidum Brabantiæ. diœcesis Namurcensis, sub dominio abbatissæ Niuellensis; vbit beata Gertrudis regularibus præfuit virginibus. Sed modò est Capitulum vtriusque sexus, in quo Canonicæ, eæque nobiles, & seculares, digniorem obtinent locum. Quæ etiam patronæ suæ memoriam annuè aliquoties repetunt. Secunda enim die Decembris recolitur consecratio sanctæ Gertrudis virginis. Quarto Idus Februarij, eleuatio corporis. Tertio Calendas Iunij notatur Translatio in nouum feretrum, anno millesimo, ducentesimo nonagesimo octauo.

quod est abscondere, eo quod in portu naues quasi abscondũtur. Nullus enim ibi mons comparet.

Quod si quæras quo loco habendæ sint Canonicæ, quas Teutonia frequentes habet, & vulgari voce Canonissas nominat, tractat eâ de re Claudius Espencæus libro secundo de continentia, cap. 12. Quò etiam pertinent quæà me notata sunt in lib. primo de Canonicis, cap. 15. *An. 1046.*

Cæterum Sigebertus Gemblacensis, testatur suo tempore conflagrasse ecclesiam sanctæ Gertrudis Niuellensem, post negligentiam & incuriam effusi sanguinis, quæ reædificata, benedicta est à Vuazone præsente Henrico imperatore. *An. 1046.*

Decima nona Martij.

1°. *De sancto Landoaldo archipresbytero, & eius collegis, ac præcipuè de S. Amantio diacono, S. Adriano nuntio & martyre.*

Ex Nodgero episcopo, & officio ecclesiastico Gandauensi.

IN *Winters-houen*, depositio sancti LANDOALDI, confessoris & archipresbyteri. Hic beatum Lambertum episcopum in pueritia nutriuit, & sacris literis erudiuit. Item natale sanctorum sociorum eius, AMANTII diaconi, ADRIANI internuncij, & reliquorum, qui cum eo honorificè quiescunt Gandaui, in ecclesia sancti Bauonis.

Ex his, sanctus Landoaldus apud Martinum, primum eo nomine pontificem, propter eruditionem suam & fidei integritatem, magno in honore fuit, ab eo Romanæ ecclesiæ archipresbyter ordinatus. Cumque Amandus episcopus, secundò Romam veniens, Martino pontifici declararet, se non sufficere ad regendum Traiectensem ecclesiam, & ad conuertendum copiosam infidelium messem, adiunxit illi sanctum Landoaldum, quem maximè diligebat. Itaque cum Amando proficiscitur, assumtis alijs decem inter quos Amantius diaconus, Vinciana virgo, soror eius, & Adeltrudis virgo. Dum autem Amandus operam dat gentilibus conuertendis, Landoaldus totos nouem annos summa cum laude vices eius gessit, in administratione episcopatus Tungrensis. Talisque ac tantus fuit, vt vni illi tanquam optimo

præceptori,

præceptori, nobilis atque admirabilis puer beatus Lambertus, cui Deus geminam episcopatus & martyrij palmam parabat, instituendus traderetur. Quam ob causam pater sancti Lamberti pagum *Winterf-houen* beato Landoaldo perpetua hereditate possidendum, dono dedit; vbi cum discipulo suo habitauit, & in honorem principis Apostolorum ecclesiam exstruxit. Multis, in viuis existens, miraculis clarus fuit. Inter quæ illud est memorabile, quod puer sanctus Lambertus, suo & præceptoris merito, viuas prunas illæso sinu portauit. Rursus & alterum, quod ad vtriusque preces, in ecclesiæ constructione, fons lympidissimus scaturierit, qui vsque hodie fidem dictis præbet. Mortuus, in *Winterf-houen* Christianorum more sepelitur, quo eodem in loco, & socij peregrinationis eius, omnes iuxta illum sepulti sunt, solus beatus Amantius; diaconus eius, & sacro è fonte filius, vno eodemque in sepulcro cum eo collocatur. Corpora è terra eleuauit Calendis Decembris Florbertus, secundus à beato Lamberto, Leodiensium antistes, excitatus multitudine miraculorum, quæ ibi fiebant, & diuina commonitione. Hæc autem postea ob Nordmannicam deuastationem sub terra recondita, miraculis emergentibus, iterum mundis loculis inclusa sunt, consentiente Heraclio, proximo prædecessore Nordgeri episcopi, qui sancti Laudoaldi vitam & translationem libris duobus descripsit. Postmodum Gandense sancti Bauonis monasterium, ex *Winterf houen*, sui iuris pago, anno nongentesimo octuagesimo, sanctorum pignora ad se recepit, sub womaro abbate. Quæ Lindulphus, episcopus Tornacensis de miraculis certior factus, è vi-

Nodgerus ad hunc diē apud Surium.

Sigebert. Meyerus.

lioribus

lioribus & antiquis vasculis transtulit in noua scrinia, auro argentoque fulgentia, anno nongentesimo octuagesimo secundo. Vnde legitur, Idibus Iunij, Gandaui, eleuatio sancti Landoaldi, sociorumque eius. Et Calendis Decembris, translatio beati Landoaldi confessoris. Hæc autem beati Landoaldi & sociorum translatio facta est à Florberto episcopo Leodiensi.

Quia autem Romanæ ecclesiæ archipresbyter fuit, hinc, vt Hieronymus presbyter, Cardinalis ex vulgari iudicio pingitur.

2°. De sancto Amantio diacono.

Ex Nodgero.

INter comites autem beati Landoaldi, primus recensetur diaconus eius, nomine & merito AMANTIVS, in eadem cum ipso theca sepultus, quia eius, vt fama fert, in baptismate filius exstiterat.

3°. De S. martyre Adriano internuncio.

Ex Nodgero, & pictura Gandauensi.

CElebratur etiam ADRIANVS internuncius sancti Landoaldi. Qui pingitur cum baculo rurali, & literis in manibus, tanquam nuncius, & inter martyres Christi honoratur. Scribit enim Nodgerus episcopus, Chilpericum regem, qui sedem habebat Traiecti, sumtus necessarios misisse quotidie sancto Landoaldo; sed quadam vice beatum Adrianum eiusdem beati viri internuncium, nimia auri & argenti pondera deportare creditum, à latronibus esse interceptum, & in mediæ viæ loco villari martyrium indeptum.

In historia sancti Landoaldi.

4°. De

4°. De sancto Iuliano.

Ex Nodgero.

SAnctus quoque IVLIANVS, à Nodgero episcopo Leodiensi numeratur inter Sanctos, qui in Winters-houio, cum beato Landoaldo archipresbytero quieuerunt, & inde Gandauum sunt auecti. Scribitque eum, & simul Landradam virginem, ac beatum Adrianum martyrem, iussu diuinæ visionis eleuatos esse per Sarabertum presbyterum, ex luto & cisternis, quibus ob Nordmannicam vastationem fuerant inclusi. Reperta sunt etiam in cisternis nomina eorum, expromta in breuiculis. In hac autem translatione, quæ facta est tertio Nonas Martij, Sigeburgis hydropica matrona sospitatem recepit.

5°. De sancta Adeltrude.

Ex Nodgero & Theodorico.

SVpra-dictos comitatæ sunt sanctæ fœminæ Vinciana, & ADELTRVDIS. Quarum thecæ pariter ex locis vbi ante Nordmannicam infestationem erant depositæ, sunt eleuatæ. Nec plura de beata Adeltrude apud Nodgerum præsulem lego. Quidam asserunt hanc esse filiam sancti Bauonis, quam Theodoricus abbas asserit ad summæ perfectionis fastigia eleuatam. Vinciana autem peculiarem natalem habet die vndecima Septembris.

Vita sancti Bauonis cap. 1. Calendis Octobris.

Vigesima Martij.

De sancto Vulframno, episcopo Senonensi.

Ex Iona.

FOntanellæ, natalis sancti VVLFRAMNI confessoris, Senonum archiepiscopi, qui in Blandinium monasterium est translatus. Hic anno septingentesimo cum licentia regis Childeberti, & Pipini principis, animum conuertit ad prædicandum Frisonum genti, sicut ei diuinitus fuerat reuelatum. Quod opus per annos quinque infatigabiliter peregit; multique nobilium & infirmorum, abrenunciata sorde idololatriæ, fidei fonte abluebantur, inter quos Radbodi regis filius, qui adhuc in albis positus, mundus, vt creditur, transiuit è mundo.

Princeps verò Radbodus, qui Willebrordum Clementem, episcopum & doctorem suæ gentis accersiri fecerat, vt ad eius & Vulframni consulta efficeretur Christianus, cùm ad sacrum fontem veniisset, interrogauit Vulframnum vbinam maior esset numerus nobilium gentis Frisonum, & cùm obtinere non meruit quod ficte quærebat, infeliciter pedem retraxit, nolens consortio prædecessorum carere, & cum paruo pauperum numero in cælesti regno residere. Narrauit autem Otuo presbyter, diabolum transfigurantem se in angelum lucis, aurea veste ornatum, dixisse, Vulframnum, doctorem Christianorum, non posse demonstrare illi mansionem æternæ claritatis: se verò daturum illi eximiæ pulchritudinis mansionem. Vnde incredu-

incredulus princeps omnia tum demum se facturum Vulframno spopondit, si ea mansio ei monstraretur. Cúmque Christi sacerdos insuperabilem principis animum cerneret, ne à gentilibus alia fingerentur pro aliis, cum quodam Frisone, Ingomaro, misit suum diaconum. Qui ducem itineris prosequentes donec viam ingrederentur marmoreo opere decoratam viderunt domum auream, & in ea thronum miræ magnitudinis & pulchritudinis, quæ ductor Radbodo post mortem largiri spospondit. Diaconus autem stupefactus, dixit; Si à diabolo facta sunt ista dispereant. Et cùm vallaret se crucis munime, dux euanescendo, transiit in diabolum, & domus versa est in lutum, & vterque remansit in locis palustribus, triduoque immensi laboris iter conficientes, reuersi, Radbodum sine baptismatis sacramento mortuum repererunt. Friso autem Vulframnum ad Fontanellense cœnobium secutus est, & plurima gentis multitudo ex hoc stupendo miraculo conuersa est ad Dominum. Celebre verò est miraculum, & per incolas Galliarum & Germanorum diuulgatum, quod cùm Vulframnus, cum strenuis verbi cooperatoribus, ex Fontanella per Sequanam & Gallicũ mare in Frisiam nauigaret, sancto Pontifice positis ancoris Missarum solemnia celebrante, Vuando diaconus, postea Fontanellæ abbas, porrecturus præsuli patenam, dum eam abluere vellet, in mare exciderit, sed Deus propitius precibus sancti Pontificis eam ab imo maris restituit, nautis & comitibus nauis Deum cunctipotentem laudantibus. Ipsa autem patena, cum calice, Fontanellæ pro munere sacro tenetur. Altare quoque consecratum, in quatuor angulorum

gulorum locis, & in medio reliquias continens Sanctorum in modum clypei, quod secum dum iter ageret, vehere solitus erat. Plurima alia virtutum miracula in itinere, & in eadem gente, fecit: è quibus vnum supradictis adijciam.

Barbarâ lege quemcunque sors elegerat, is diis immolandus ad laqueum ducebatur. Sors in puerum Ouonem cecidit, cuius vitam cùm ab incredulo duce beatus Vulframnus obtinere non posset, precibus à Deo obtinuit eius, cùm duas ferè horas pependisset, plenam incolumitatem. Ex quo facto plurima Frisonum multitudo est conuersa. Ipseque Ouo, salutaris lauacri vnda perfusus, in Fontanella presbyter, vitam Deo digna conuersatione terminauit. Et quia erat in arte scriptoria eruditus, plurimos codices in prædicto scripsit monasterio, sed & testamenta & largitiones fidelium plurimas, quas ipsi loco felici munere conferebant. In maiori autem senectute positus Vulframnus, & pedum dolore frequeter vexatus, abdicato episcopatu Fontanellam abijt, vbi habitum receperat monachicum, ibique transiens coronam accepit eternam, anno Domini septingentesimo vigesimo. Vitam scripsit contemporaneus Ionas, quem Surius habet tomo secundo historiarum Est autem cum beato Vuandregisilo, quod aliâs explicabitur, translatus Blandinium.

Ad diem 22. Iulij.

a *Odorannus monachus S. Petri viui Senonensis in chronico apud Pithoeum, dicit eum in Frisia prædicare cœpisse anno* 688.

Die

Die vigesima-quinta Martij.

1°. *De sancto Humberto Maricolensi.*

Ex historia ecclesiastica Maricolensis monasterij.

APud Nazareth ciuitatem Galilææ, annunciatio Dominica. Item ipso die depositio sanctissimi HVMBERTI, episcopi & confessoris Christi, virtutibus & miraculis glorioſi. Hic Macerijs, temporibus Hilderici regis ortus est ex parentibus Christianissimis & ditissimis, beato videlicet Eurardo & Popita, qui puerum in ecclesiastica disciplina Lauduni educauerunt, vbi per singulos gradus ad sacerdotij culmen est prouectus, & monasticam vitam amplexus. Dum autem fratrum permissione digressus est ad possessiones à progenitoribus relictas, vt de eis disponeret, Amandus & Nicasius eum peregrinationis Romanæ comitem postularunt. In qua itineratione fertur sancti Humberti merito, vrsus euiscerati à se equi, in subuehendis sarcinis prębuisse officium. In secunda autem profectione Apostolicæ Sedi obtulit pro pauperibus sua patrimonia, quæ progenitores in Gallia habuerant: sed vir Apostolicus consultius iudicauit ea in Gallia relinquenda esse. Quare ad iuris sui loca reuersus, Maricolis secus Sambram, oratorium construxit, & viros sub habitu monasticæ conuersationis constituit. Exstruxit haud procul & aliud cœnobium, in quo clericos triginta constituit. Cùm autem vir sanctus, abiecto pallio suo, in sylua ad vsum fratrum laboraret, & venatores senatoris cuiusdam ceruum insequerentur, is ad viri Dei

pallium confugit, vbi nec canibus fas fuit feram attingere, nec venatoribus eam confodere, quam meritis Humberti donatam agnoscebant. Vnde senator villam iuris sui Liniaco, quæ sita est in pago Templutensi, in vsum fratrum delegauit, inscriptione priuilegij signatam, & testamento roboratam. Accidit verò beatam Aldegundem, æstuante canicula, Maricolas aduentare, vt cœnobij ædificia circumspiceret, cumque illa se sitire diceret, respondit vir sanctus locum arentem nondum puteos habere, sed rudes incolas aquam humeris à flumine adferre. Illa porrò progrediens, dixit se siti euictam deficere. Vnde precibus beati Humberti indeficientis fontis vena prosilijt. Quod donum præstitum, vt ille virgini, sic illa contrà ipsi, asscripsit. Accepit etiam ab ea virgine lintea, virgineis manibus texta, quibus corpusculum suum inhumandum inuolui voluit. In ipsa autem translatione corporis è tumulo, quam tempore Caroli magni Rodingus abbas fecit, omnia inuenta sunt incorrupta, sacrum corpus, linteamina, sed & herbę appositę, anno post depositionem centesimo quinquagesimo tertio.

Passa est autem abbatia Marellia, seu Maricola, seculari potestati mancipata, pietatis & facultatis imminutionem, vsque ad tempora Fulberti episcopi, qui Othone imperatore consentiente, de manibus comitis Isaac eam recepit. Verùm res perfecta non est vsque ad tempora Gerardi episcopi, qui amotis clericis ordinē monachorum restituit, & res ecclesiæ, violentis inuasionibus, & clericorum malis conuentionibus alienatas recuperauit. In pagum quoque Flandrensem deuexit corpus sancti Humberti, ad Balduinum Mar-

num Marchionem, vt is motus præsentia confessoris, redderet villam Semerias, quæ illi à milite obuenerat. Quod pro voto successit. In ea autem profectione, in vico quem antiquitas Brugas nominat, mulier profluuio desperato laborans, est sanata. Cæterum cum clerici ob insolentiam amoti, monachos inquietarent, cogitabat Gerardus corpus transferre ad ecclesiam à se in honorem diui Andreæ constructam in loco munitissimo, mutata tamen sententia Maricolensibus reliquit, vicinæ regionis primores sacramento constringens, nè quid contra præfatum locum fieri paterentur. De translatione legitur sexta die Septembris. Eodem die, translatio corporis beatissimi confessoris Christi Humberti, virtutibus & miraculis clari.

Locus in quo fuerit episcopus, non exprimitur: ex quo colligitur, eum, vt alios nonnullos, cùm titulum siue diœcesim non haberet, consecratum tamen esse episcopum ad fidei inter gentes prædicationem. Nisi dicamus, quia in historia nulla est episcopatus mentio, eum vt episcopum coli, propter Apostolatum suum, quia Maricolis, & circum vicinis ad Helpram habitantibus, Christum annunciauit. Qua ratione alij quidam inter episcopos honorantur. Nobis constat eum vt episcopum, etiam in Cameracensi ecclesia honorari, nouem lectionibus, sed mense Septembri, eo quod natalis incommodè in finem Martij incidat. Inuentum est etiam Antuerpiæ ad Præmonstratenses elogium, in quo legitur.

Inclite qui meritis fulges Humberte coruscis.
Cuius ad exemplum vitæ ac moderamina, quondam
Barbara doctrinam nacta est Antuerpia Christi,
Te duce cœnobium felix radiat Maricollis.
Respice prostratos præsul mitissime seruos,
Horrida vipereis rabies quos morsibus vrget.
Tranquilla da pace frui, da corde sereno
Ritè procellosos fluctus componere nostros.
Effera quæso procul rabies abigatur in æuum,

Fac pietate fides crescat, spes ambiat alta.
Instet amor studijs, luxus declinet inanis.

2°. De sancto [a] Godehardo episcopo Hildeshemensi, opinio Arnekensium

Ex vita, & ex informatione Domini Godefridi Laurens, *Decani Casletensis.*

IN Saxonibus, vrbe Hildeshemensi, natalis sancti Godehardi, episcopi & confessoris. Cuius vitam sanctissimam scripsit vnus è familiaribus Canonicus monasterij Hildeshemensis.

In Catalogo quodam Sanctorum Flandriæ notatum inuenio eum fuisse pastorem in Arneka, pago Casletensi, obijsse episcopum in festo Ascensionis Domini, die quinta Maij. Qua de re cùm plura ex Arneka peterem, accepi à Decano Casletensi, se ex pastore, qui iuuenis & nouitius erat, nihil rescire potuisse: sed varios eius pagi seniores protestatos esse S. Godehardum inibi fuisse pastorem: seque à maioribus accepisse extitisse etiam desuper scripturæ testimonia, sed quæ in nupera ecclesiæ conflagratione perierunt.

Quæ tamen traditio mihi suspecta est. Nam in Catalogo episcoporum Hildeshemensium vocatur Comes de *Scheyren* Bauarus, cognatus sancti Henrici Imperatoris, ex abbate Altachensi & Hirsfeldensi, episcopus Hildesheymensis.

a *Verè ad diem 4. Maij pertinet.*

3°. Annotatio de S. Hermelando abbate.

Ex vita ipsius.

IN Antro insula, sancti Hermelandi abbatis. Fuit abbas primus Antrensis, in minori Britannia, & valdè

valdè laudatur à cœnobita sui instituti, qui vitam descripsit. Ex qua videri posset ad Belgij sanctos referendus, quòd in ea scribatur, *Hermelandus apud Nouiomagenses, nobilissimis parentibus ortus est. Qui ab Germaniæ oris ad nos accedens, tanquam alter quidam Benedictus, fulsit virtutibus.* Verum Nouiomagenses Geldri eum ignorant; mihique verisimilius est fuisse Gallum Nouiomagensem, siue Nouiomensem: (Nam & hi in Germaniæ oris dici possunt,) cùm constet multas Germanicas in Flandria ciuitates, vsque ad Bernardi tempora Nouiomensi episcopo subfuisse, eúmque nonnullos tum veteres, tum alios veru statis amantes, Nouiomagensem appellare. *Tomo 2. Surij. In vita Aa doëni, cap. 14, & alibi.*

Vigesima sexta Martij.

De S *Ludgero Frisio, epis. Monasteriẽsi.*

Ex libro primo vitæ scriptæ per monachos Vuerdenenses.

IN Vuerdena, depositio sancti LVDGERI, episcopi & confessoris; qui fuit episcopus primus Monasterienſis, tempore Caroli magni Imperatoris.

Oriundus fuit ex Frisia, ex auo Vurisingo Adone, qui à Radbodo rege ob iustitiæ defensionem à patria effugatus & in Franciam pulsus est, sed cùm Carolo regnante Frisia Frãcorum accessisset imperio, ab ipso ad patriam caussâ fidei roborandę remissus est. Matrem eius Liafburgam, quia ex paterno genere gentilis, dolens filio tantùm filias nasci, furore fœmineo succensa, eâdem qua nata fuerat horâ, à mancipio situlæ aqua plenæ immergi mandauit. Sed mirando spectaculo paruula ætas vtrâque manu marginem situlæ apprehendens, perfectæ ætati reluctabatur.

Itaque vicina mulier superuenit, quæ infantulam eripuit, & ori eius de melle aliquantulum immisit. Quia autem iuxta superstitionem gentilium, semel aliquid gustantes illicitum erat necari infantes, in domo huius mulieris occultè educata est, & post auiæ mortem matri restituta. Iuncta autem marito Thiadgrino Ludgerum in vtero gestans, casu corruit, & palus super quem ceciderat, latus penetrauit: sed Dei pietas & puerperam & puerperium à mortis faucibus liberauit, & qualis foret nascitura proles præmonstrauit. Sensim autem puerulus sensum canum, & cor senile assumsit, & à parentibus obnixè postulauit erudito in Scripturis viro commendari. Qui eum quantocyus Gregorio commendarunt, qui Traiectinæ sedi in gradu presbyter præsidebat, successor martyris Bonifacij. Vbi tonsura accepta totum se in Traiectensi monasterio ad Dei seruitium conuertit. Mira illi circa conscholasticos charitas: mira circa ecclesiasticum officium deuotio erat. In Angliam pro Diaconij gradu directus incidit Eboraci in scholam Alcuini viri omni scientia celeberrimi: apud quem quatuor annos & sex menses mansit, totum cum eo nouum & vetus testamentum perlegens: tantò deinceps gratior patri Gregorio, quantò erat & literarum scientia instructior, & librorum copia plenior, & monachorum regulis eruditior. Defuncto autem Gregorio, Albricus successit, qui Ludgerum in *Daventre* suæ parochiæ locum prædicationis caussa & fidei corroborandæ gratia pergere suasit. Quò promtissimè vadens, ecclesiam olim à Liafwino ædificatam, sed à Saxonibus incensam, reædificauit, & in ea, sancti viri corpus, à se inuentum, condi-

condigno honore collocauit. Eo successu Albricus animatus virum Dei in Frisiam ad fana & idola destruenda destinauit. Quod sine aliqua contradictione perfecit per eum qui flagellū fecit de funiculis, & solus omnes eiecit de templo. Ioan. 2.

Albrico autem pontificatus ordinem suscipiente, ipse presbyterij gradum percepit. Et quia Frisones adhuc in fide rudes erant, tam propter fidei puritatem & mentis constantiam, quàm propter suos parentes, qui apud eos potentissimi habebantur, doctor Ecclesiæ constitutus est in pago *Ostrache*, in loco quo sanctus Bonifacius martyrio est coronatus: vbi hiemali, verno & æstiuo tempore in doctrinæ custodia occupabatur. In autumno verò specialiter sedi Traiectensi sui antistitis iussu præsidebat. Cùm autem Vuitichindus paganus Saxonum dux Frisiæ ecclesias accenderet, Dei famulos expelleret, & cuncta cędibus, incendijs, & rapinis impleret, & Ludgerus neque martyrium, quod optabat, mereretur, neque vllum suæ prædicationi locum dari videret, cedendum tempori ratus, cum fratre suo Hildegrimo & antistite Albrico Romam abijt: vbi cùm in paterna hæreditate monasterium construere cogitaret, Leo pontifex, datis dignis reliquijs auctoritatem indulsit. Rediens per Beneuentum, regularem vitam nosse & obseruare volens, & quia pater monasterij genere sibi propinquus erat, duobus inibi annis & sex mensibus mansit. Sub idem tempus Alcuinus de terra Anglorum in Franciam venit. Qui inter familiaria cum rege Carolo colloquia antiquum amicum ex Beneuentano sancti Benedicti monasterio, ad Reipublicæ vtilitatem euocari suasit. Sed semel prægu-

ſtata monaſticæ conuerſationis dulcedo, aliud eum deſiderare non permittebat. Quod intelligens Imperator, literis eum magiſtri ſui Alcuini euocauit. Et primò ei in *Brachbant* monaſterium, quod Lotuſa dicitur, conceſſit: deinde quinque in Friſia pagis, qui Francorum ſponte ditioni acceſſerant, Chriſtianitatis docendæ gratia præfecit, addita inſuper inſula quæ *Bant* appellatur Quos populos cùm Deo genuiſſet, in Foſtilandiam profectus eſt, vbi tantam ei gratiam Deus tribuit, vt inter primos princeps crederet, & filium Landricum de fonte leuandum offerret. Cogitauit etiam adire Nordmannos, verùm præuidit quanta mala ab illo populo Chriſtianis irroganda eſſent, quæ tamen Deus in ipſius diebus noluit euenire. Cùm autem Carolus victoriosiſſimus Imperator Saxones partim beneficijs, partim diſtrictione ad fidem coëgiſſet, Ludgerum in parte Saxoniæ Occidentali præfecit eccleſiæ Mimigernefordenſi, in qua tamen ſine ordine epiſcopali annis ferè duodecim manſit, opus epiſcopi agens, gradum autem renuens: onus ſuſcipiens, honorem declinans: indignum ſe epiſcopatu iudicans, quia ab Apoſtolo ſcriptum eſt:
1. *Tim.* 4. Oportet epiſcopum irreprehenſibilem eſſe. In *Helig-werde*, Friſiæ villa, *Berlref* qui antiquorum actus regumque certamina non inurbanè cantabat cœcum illuminauit. Quod ante obitum ſuum à ſe factum vetauit publicari. Fuitque hoc initium ſignorum eius. Et quia in illis diebus famulis Dei expulſis, Friſia à fide ſecundò defecit, per eum, quia à multis diligebatur, & de eo, vtpote laico, nulla huiuſmodi ſuſpicio haberi poterat, paruulæ ætati conſulere voluit.

Qui

Qui eius iussu libenter obtemperans, per domos, octodecim infantes benedicta simpliciter, aqua cum inuocatione sanctæ Trinitatis baptizauit. Qui omnes in albis defuncti sunt, exceptis duobus, quos sanctus sacerdos sancti chrismatis invnctione & manuum impositione, pace reddita, firmauit. Erat in Scripturis sacris non mediocriter eruditus, quod in pleriſque opusculis quæ fecit, apparet: & inter varias occupationes discipulis quotidie, diuinas scripturas semotim tradere consueuit. Quicquid in ipsis morale esse videbatur, auditoribus suis sedulò commendauit: quicquid alios docuit, ipse prius impleuit. Cucullam ideo non portabat, quia regularem nunquam promissionẽ fecit: sub canonico habitu monachorum perfectè vitam impleuit. Cilicium, quod veste abscondi poterat, ita vsque ad finem vitæ tulit, vt hoc nemo præter familiariſſimos suos eum ferre sciret. Conuiuia, vtpote episcopus, nonnunquam exhibebat, ad hæc commixtim diuites & pauperes inuitans. Paternam hæreditatem, quam satis amplam habuit, ad reliquias tradidit quas ab Apostolico accepit: ipsas loco qui Vuerdena appellatur, & fratribus in eo loco Domino seruituris pro patrocinio delegauit. Cumque Deus pijs eius studijs perennem mercedem reddere decreuisset, eo tempore quo diœcesin circuiret, pridie quàm moreretur, etsi morbo ingraueſcente, inæstimabili fidei feruore publicè prædicauit primò in *Coesveld*, deinde in contigua ecclesia in *Billurbeki*, ybi etiam deuotè vltima Missarum solennia celebrauit. Quibus expletis, ouibus & clericis valedicens, elegit sepeliri extra ecclesiam

monasterij quod in Vuerdena, ad Ruram fundauit, & quia populum contradicturum sciuit, voluit ad Mimigernafordensem ecclesiam deportari, & inhumatus relinqui, donec à fratre, Hildegrimo Cataulaunensi, accedente Caroli imperio, in memorato loco sepeliretur. Vidit autem Girfridus presbyter, nepos simul & successor cum omnibus qui secum erant, magnam lucem ante eum quasi in sublime conscendere, quam etiam Carolus Imperator cum Alcuino & cæteris qui præsentes erant vidit, in Aquis palatio. Defunctus est autem anno octingentesimo nono, septimo Calendas Aprilis, & regio mandato depositus, vti viuus elegerat, ad Orientalem partem ecclesiæ Vuerdenensis, sexto Calendas Maij: & cadauer tanto post mortem tempore sine vlla corruptione mira fragrãtia cunctos qui aderant repleuit. Non est ille nobis mortuus, inquiunt Vuerdenenses, qui toties nos & corporaliter & spiritualiter viuificat. Non est absens, quem quotidie tot miracula nobis repræsentant. Non est ociosus, qui singulis nos momentis suorum morum probitate & sanctissimæ vitæ exemplis instruit & informat.

Die vigesima-nona Martij.

De *beato Stephano papa nono, Belga.*

Ex Sigonio de regno Italiæ, & chronicis Leodiensium.

FLorentiæ, obitus beati Stephani, papæ noni. Quem Sigonius scribit plurimis sanctitatis miraculis claruisse. Eiusque vitæ series, quòd Belga fuerit, breuiter est hoc in loco proponenda. Pater eius Gothelo & frater Godefridus, quem barbatum dicunt, fuerunt duces Bullonenses

Lib. 9.

nenses in Lotharingia, aut, vt nunc loquimur, in territorio Leodiensi. Ipse autem Stephanus, tunc dictus Fredericus, in clero Leodiensi residebat archidiaconus. Sed à Leone nono assumtus est in bibliothecarium & Cancellarium. Et ad Constantinopolitanam ecclesiam legatus est destinatus, cùm illa rursus à Romana deficiens, principatum sibi arroganter vendicasset. Vbi cùm ad eum venire dedignarentur patriarcha & imperator, ille Leonis, à quo mittebatur, animi magnitudinem imitatus, vrbe egressus, sandalia sua, more Apostolorum, super eos excussit. Quo facto, cum clero & populo sacco & cinere obuoluti, ad eum perrexerunt, & Apostolicam auctoritatem in eo, ad terram prolapsi, adorarunt. Inde hæresibus damnatis, muneribus, quæ sancto Petro offerret, ab Imperatore donatus, in Italiam redijt. Vbi à Transmundo, Comite Teatino, per libidinem auaritiamq; dispoliatus est. Inde in odium Henrici, propter Godefridum fratrem, qui Beatricem Ducem Tusciæ in vxorem acceperat, cùm se incidisse videret, insidias fugiens, Cassini monachum induit. Vbi paulò pòst in abbatẽ est assumtus, & à Victore Leonis successore in Cardinalem allectus: eoque mortuo, cùm è Tuscia Romam veniisset, ex hospitio per vim in basilicam diui Petri ad vincula tractus, in die Stephani pontificis, Stephanus nonus est appellatus. Mox, contra Henricum regem, & Mediolanensem clerum, ad reformationem se conuertit, quoad collationem ecclesiarum, coniugia sacerdotum, & nuptias consanguineorum. Ad quæ perficienda Petrum Damiani Rauennatem, sanctitate, doctrina, & rerum gerendarum peritia clarum eremitam, Ostiẽsi ecclesia decorauit. Qui sub ipso & successore prudenter Mediolanenses ad obedientiam Romanæ sedis, cui multis annis rebellauerant, reuocauit. Leodiensi episcopo, antiquæ residentiæ non immemor, misit pretiosum superhumerale. Sedit vir sanctus mensibus ferè octo, & cùm moriturum se breui præsentiret, perijt ex Hildebrandi demum consilio, quem ad Imperatorem legatum miserat, ecclesiam ordinari.

Die

Die trigesima Martij.

De sancto Verono, confessore.

Ex Olberto abbate Gemblacensi, & informatione quam Lambeccæ à Pastore accepi.

LAmbeccæ, in confinio Brabantiæ & Hanno-niæ, transitus sancti VERONI confessoris, fratris sanctæ Veronæ. Hic asseritur filius fuisse Ludouici, regis Teutoniæ & Alemaniæ, fratris Caroli Calui. Sed Olbertus abbas, qui ad Raginerum Comitem eius inuentionem, & miracula scripsit, fatetur quidem eum temporibus Nordmannorum vixisse, sed addit genealogiam & vitam, occasionem quamlibet inuidendo sustuliſſe, ideoque Deum eam miraculis specialibus nobis commendasse. Anno itaque quarto vltra millesimum Humberto presbytero se & natalem suum reuelare dignatus est. Cumque diuersa miracula subsequerentur, & Brachbantenses partes intolerabiles tolerarent seditionum oppressiones, Raginerus Comes corpus sanctum ex villa Lembecca, quæ nullas habebat munitiones, transtulit Castrilocum, ad monasterium sanctæ Waldetrudis. Lembeccani tamen portionem reliquiarum habent, quæ in capsa, feria secunda Pentecostes, defertur Tubecam. Vtraque autem ecclesia, Montensis inquam & Lembeccana, natalem celebrat penultima die Martij, inuentionem die vltima Ianuarij.

Olbertus in Chronicis Hannonum & alibi, manus-scriptus.

Dicitur autem Lembecca ab Olberto, villa id est, ciuitas, eo quod incolæ ius ciuium habeant. Quo in iure dicunt se vicinos Hallenses præcedere. Fuit autem anno 1182 grauis discordia de iure ditionis inter Balduinum Comitem Hannoniæ, & Godefridum Leuanicnsem.

Die

Die secunda APRILIS.

De triumpho contra Hungaros.

Ex Folquino abbate Lobiensi, Sigeberto Gemblacensi, & chronico Cameracensi.

QVarto Nonas Aprilis, commemoratio meritorum venerabilium Christi confessorum Vrsmari & Ermini, quando à Hungris liberati sunt Laubienses, per merita eorum. Festum duodecim Lectionum. Gens siquidem Hungarorum, ruptis clusis, emissa, mortuo Arnulpho Imperatore, totam Italiam, totamque Germaniam & Galliam, vt fera tempestas, vario vastationis genere depopulata est per annos circiter quinquaginta. Quo tempore, inquit Folquinus abbas, Conradus Lotharingiæ Dux siue Cuno, Dei & Imperatoris transfuga, eos, dissidẽte regno, in Lotharingiam deduxit. Sed vbi Traiectum vẽtum est, quod Mosa alluit, incertum qua factione dissidium ab eis fecit. Hungari nihilominus Hasbaniam flamma & rapina aggressi, Carbonariam petiuerunt, & intra claustra Laubiensis monasterij, quod succenderunt, duos obtruncarunt, Theodulphum & Theumarum. Cùm autem munitiorem locum conscenderent, in quo clerici & monachi se ad resistendum parauerant, quia pro anima res erat, desperatis rebus inter Litanias duæ columbæ ex adytis templi volarunt, & trina obsidione acies obsidentium vallarunt. Et mox subsecuta est pluuia grandis, quæ gentilitiam illis sagittandi artem, chordarum distentione frustrata est. Pauor etiam tantus eos irruit, vt ea qua venerant via fugam maturarint. Lobiensis hic triumphus memorabilis fuit atque per Belgium lætissimus. Siquidem vastationes Italiæ, Germaniæ, Galliæ, à Sigeberto commemoratæ, meritò Belgas terrore concutiebant. Tunc enim, vt scribit Helmoldus, incensis ecclesiis cruces à barbaris truncatæ & ludibrio habitæ, sacerdotes ante altaria trucidati, clerus vulgo mixtus aut interfectus, aut in captiuitatem ductus.

An. 955. vt est c. 24 Chron. infr.

Cap. 8. hist. Sclauorum.

Dederunt autem Hungari tandem pœnas suæ perfidiæ, ita ab Imperatore contriti, vt nullus aut rarus euaderet.

Anno

Anno nongentesimo quinquagesimo quinto, ait Scafnaburgensis, Otto Rex Hungaros, cum magno periculo sui suorumque magna cæde prostrauit in Lechfelt, in natali S. Laurentij In quo bello, addit Sigebertus, cecidit etiam Cuno pœnitens, non iam Dux, sed miles Imperatoris. qui Deum orauerat, vt pro pœna perfidiæ suæ in ipso bello ab Hungaris perimeretur,

Ex Chro. Camerac. lib. 1. c. 74.

Cameracensem verò ciuitatem, cùm Hungari eam furibundo insultu inuaderent, Fulbertus episcopus pijs monitis ciues roborans, & ardenti prece Deum, Deiparam Virginem, & Gaugericum vrbis patronum interpellans, inexpugnabilem & illæsam reddidit. Basilicam tamen memorati pontificis extra muros incensam vidit & doluit, multis inibi ex populo, & ex clericis Ansfrido, Anselmo, Grimberto, Theoderico, & Gentione, occisis.

2°. *De Genouefa Palatina, Ducis Brabantiæ filia.*

Ex Matthia Emmich Doctore Theologo, Carmelita conuentus Bopardiensis, an. 1472. *qui est Ms. Confluentiæ in Carthusia.*

IN diœcesi Trenirensi obitus Genouefæ Palatinæ. Hæc Ducis Brabantiæ filia, velut altera Susanna, suis temporibus emicuit pudicitia, & patientia, nec non deuotione erga Dei genitricem. Cuius interuentu à Sifrido, Romani Imperij Palatino, masculam prolem concepit, antequam is ad barbaras nationes cum magno belli apparatu abiret. Abiens coniugem cum omni dominio defendendam tradidit militi fortissimo Goloni. Sed miles primùm blanditijs, & fictis de morte mariti literis, deinde varijs molestijs, eius pudicitiam exagitauit: nouissimè redeunti viro omnia prospera esse dixit, præter thorum adulterio maculatum. Quare eam cum prole submergendam

suggessit. Quod mox maritus ira percitus fieri decreuit. Sed famuli eam in nemore deseruërunt, & pro lingua eius ad Golonem attulerunt linguam cuiusdam canis. Interim velut altera Agar, cum prole per solitudinem vagatur, & antra inhabitat, lympha & herbis se sustentans. Ab aduocata autem sua, Deipara Virgine, multiplicem consolationem capiens. Per cuius patrocinium etiam cerua quædam filiolo turgidas mammas exhibuit. Elapsis tandem annis sex, & mensibus tribus, maritus inter venandum in die Epiphaniarum, vxorem cum prole reperit, & excicatrice vulneris in Brabantia accepti, alijsque signis & verbis eam cum rugitu cognouit. Noluit autem illa cum marito congredi, nisi prius sponderet ecclesiam eo loci ædificare Dei genitrici, quæ eam in tot aduersitatibus conseruauerat. Quod celerrimè factum est, & constructam Hidulphus episcopus consecrauit: appellaturq; *Vrouwe-kercke*. Superuixit autem, delicata non ferens, in consueta abstinentia, vsque ad proximum diem secundum Aprilis. Cuius anima cælos transcendit: corpus autem in prædicto templo est reconditum. Vbi Deus ob suæ matris reuerentiam præclara multa operatur. Cæterum Gólo à quatuor indomitis bobus dilaceratus interiit.

Die quarta Aprilis.

De Hildeberto abbate, martyre Gandensi.

Ex admonitione Domini Petri Simonis, archipresbyteri Gandensis, & Martyrologio Rubeæ-vallis.

PRidie Nonas Aprilis, Gandaui, Hildeberti martyris, octaui Abbatis S. Petri Gandensis. Quem Chronicon castri & cœnobij Gandensis anno septingesimo vigesimo octauo successorem notat Vuilradi: anno deinceps quinquagesimo secundo interfectum esse à consiliariis Constantini, impiissimi imperatoris. Fuit itaque abbas, non Blandiniēsis diui Petri, quod per errorem scriptum esse à Meiero Blandinienses fatentur, sed Gandensis diui Petri, siue diui Bauonis. Nam istud monasterium est etiam diui Petri ex primæua erectione. Est autem Hildeberti martyrium ex eo commendabilius, quod inciderit in annum

In cõment. Flandriæ ad an. 752.

annum quo nondum sacræ imagines à Synodo septima in Nicéa erant confirmatæ. Nec mirum alicui videatur huius martyris nullam fieri memoriam in Gandauensi ecclesia: nam & alij fuerunt in Belgio martyres, quorum martyria non celebrantur. Satis enim fuit maioribus nostris eos martyres patrios festis honorare, qui post sua martyria miraculis claruerunt, quæ nulla fortassis Hildebertus coronatus edidit. Nos eum ad hunc diem notauimus ex Antonij Rubeæ vallensis Martyrologio prolongato.

Die quinta Aprilis.

Per Iulianam Leodij inchoatum esse Festum Corporis Christi.

Ex libris de vita Iulianæ, & informatione Leodij accepta.

FOssæ, obitus Iulianæ virginis Cornelienſis, anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo ſeptimo, quæ tertio poſt obitum die, ad Villare beatæ Mariæ, ordinis Ciſtertienſis cœnobium, eſt tranſlata. Vbi inter corpora ſacta eſt ſepulta, & vita duobus libris continetur. Dicitur autem Cornelienſis, quia extra Leodium in monte ſancti Cornelij, vbi nunc eſt leproſarium, virginibus Ciſtertienſibus præfuit. Nec ambigo virginem humilem perpetua memoria dignam eſſe, eo quod per eam inchoatum ſit ſpeciale feſtum Corporis Chriſti. Siquidem Dominus Chriſtus ei reuelauerat, vt ad augmentum fidei in fine debilitandæ, nec non ad profectum electorum, Corporis & ſanguinis ſui ſpeciale feſtum fieri curaret Ipſa autem rem tantæ dignitatis publicari reformidauit, non propter iniurias & tribulationes, quæ inde exorituræ videbantur, cùm eas generoſo animo perfregerit, ſed propter ſuperbiæ titillationem, dum ipſa tanti feſti haberetur inchoatrix & reuelatrix. Itaq; Dominum obnixè deprecata eſt, vt & aliis famulabus ſuis id reuelaret. Inter quas memorantur Eua recluſa Leodienſis ad ſanctum Martinum, & Iſabella beghina Hoyenſis. Itaque poſt varias admonitiones, & ſanctorum inuocationes, rem patefecit Ioanni de Lauſenna, integerrimæ vitæ Canonico; quem rogauit vt tacito ſuo nomine feſtum

festum promoueret. Exposita sunt omnia Iacobo de Trecis, archidiacono Leodiensi, qui postea fuit Romanus pontifex Vrbanus quartus, Hugoni de sancto *Theodorico, Prouinciali Ordinis Prædicatorum, postmodum Cardinali; Guiardo seu [a] Guidoni, episcopo Cameracensi, alijsque viris [b] celeberrimis, qui negocium promouerunt. Sed & Iuliana per Ioannem, domus suæ fratrem, officium componi fecit, quod comprobatum est per supradictos Theologos, & incipit; *Animarum cibus.* Quod officium Leodij, Tungris, & alibi in vsu fuit, antequam ab Vrbano quarto sancti Thomæ officium publicaretur. Fuit autem scriptor modicæ literaturæ, sed obediens, os suum aperiebat, & Dominus implebat illud. Hac occasione festum celeberrimum primum Leodij est celebratum, potissimum à collegio sancti Martini, vbi etiam celebratunt illud, & approbarunt ante Vrbani pontificatum. Robertus episcopus, & Hugo de sancto Theodorico, & Petrus Capoceius Cardinales. Ex quibus Hugo sermonem adiecit in solennitate festi. Duo præterea Canonici, Ioannes & Stephanus, legarunt reditus, in festo & octauis distribuendos. Porrò Vrbanus ex patriarcha Ierosolymitano in pontificem extra collegium Cardinalium assumptus, festum, quod antea Leodij celebrarat, vniuersale fecit, cum solenni supplicatione, anno millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, ad confundendam specialiter hæreticorum perfidiam & insaniam. Neque immemor fuit reuelationum, de quibus Leodij audierat. Scribit enim in constitutione sua, *Intellexímus olim, dum in minori essemus officio constituti, quod fuerat quibusdã Catholicis diuinitus reuelatũ, festum huiusmodi generaliter in ecclesia celebrandum.* Hac etiam de causa anno quarto seu vltimo sui pontificatus, quo festum hoc vniuersaliter instituit, mortua Iuliana, misit ad Euam recluſam Leodiensem, diploma cum nouo sancti Thomæ Aquinatis officio. Quod ibidem, vt decuit, receptum fuit: diploma autem Pontificium, cum diplomatibus Hugonis Cardinalis, Petri legati, & aliorum quorundam, ad sanctum Martinum excopiatum conseruatur. His autem quæ diximus astipulantur non tantum venerabiles & vetustæ picturæ in monte sancti Cornelij, sed etiam liber posterior de vita Iulianæ, à Ioanne de Lausenna approbatus. Accidit postea celebre miraculum

* al. Caro.

Psal. 80.

Lib. 3. Clemet. tit. 16.

Vulsinijs, in diœcesi & ditione Vrbeuetana, quo Onuphrius scribit commotum fuisse Vrbanum ad festi institutionem. Sed minus caute reijcit quæ de Eua recluſa diximus, cùm hæc ex bullis ipsius Vrbani, & Iulianæ vita, certissima esse nostratibus constet. Verùm quæ apud auctores minus graues legerat, non miror virum doctum reiecisse, eaque ignorasse quæ in angulo ferè mundi contigerunt, & à multis etiam nostratibus hactenus ignorantur. Itaque Belgæ, qui alios in festi obseruatione præuenimus, ab auita pietate non recedamus, sed, vt Patres Tridentini monuerunt, *gratos & memores animos testemur erga Redemptorem, pro tam ineffabili & planè diuino beneficio: & contra hæresim triumphum agamus, vt eius aduersarij in conspectu tanti splendoris debilitati & fracti tabescant, vel pudore affecti aliquando resipiscant.* Sanè non paruum est Leodiensis ecclesiæ ornamentum duo [c] habuisse luminaria contra Berengarij hæresin. Antea enim Algerus, celeberrimus diui Lamberti Canonicus, Leodij conscripserat de Sacramento altaris libros tres, *optimè*, inquit Petrus abbas Cluniacensis, *plenissimè, perfectissimè*. Hic autem puræ conuersationis vir, in præbenda retineri non potuit, sed Cluniaci monasticam vitam in prouecta ætate est amplexus. Postea accessit Iuliana, festi promulgatrix, de qua superiora scripsisse sufficiat.

Onuphrius ad Platinam.

Sessione 13. capite 5.

Lib. 2. contra Henricianos, de eodem lib. 4. epist. 53.

a *Fuit Guido Laudunensis, creatus anno Christi* 1254.

b *Inter quos Gerardus, lector Dominicanorum Leodij. Vitæ S. Iulianæ lib. 2. c. 6.*

c *Imo quatuor. Nam & Theoduinum Leodiensem episcopum, in epistola ad Henricum primum Francorum regem. & Adelmannum ex Scholastico Leodiensi episcopum Brixmensem. Citat eos Garetius.*

Die septima Aprilis.

De B. Ioseph, Canonico Stein-veldensi.

Ex Rasone, qui vitam excusam scripsit.

MOnasterio *Stein-veldt*, obitus beati Hurmanni, siue Ioseph, presbyteri & Canonici

nici Ordinis Præmonstratensis. Cuius memoria celebranda est inter beatos Colonienſis diœcesis. Ad Belgium tamen pertinere videtur, quòd Raso Bonus-vicinus scriptum reliquit, eum, cùm à Stein-veldensibus ob singularem pietatem ante legitimam ætatem receptus esset, disciplinarum gratiâ in Frisiam directum esse. Vbi siquando (quod apud illos creberrimum erat) audisset Ædepol, per summum Iouem, per Herculem, & cæteta talia, etiam in præceptoribus suis vix humanè ferebat. Ibidem cùm inter condiscipulos puer peregrinus ob fœdam capitis scabiem inuisus esset, à beata virgine, cum multorum admiratione, subitam incolumitatem obtinuit. Dictus est propter simplicitatem & deuotionem erga Deiparam virginem Ioseph. Quod cùm molestè ferret, per apparitionem monitus est vt Iosephi nomen non refugeret. Corpus est apud Stein-veldenses, è terra eleuatum. In quo autem loco Frisiæ studuerit nusquam legi. Sed à Præmonstratensibus in *Stein-veld* accepi sub ipsorum abbate constituta esse Frisiæ monasteria, in *Dockum*, *Lidlum*, & *Ortdlum*. Obijt an. 1236. in monasterio virginum vicinò, relatus in Stein-veldiam feria 3. Pentecostes.

In dialogo de Ioseph capite 5.

Nona die Aprilis.

1°. De S. *Vualdedrude, patrona Montensium.*

Ex Chronicis Hannonum, historia manu-scripta sanctæ Vualdedrudis, & libris Montensis Ecclesiæ.

MOntibus Hannoniæ, transitus B. VVALDEDRVDIS continentis. Quæ parentes habuit Vualbertum & Bertiliam; maritum sanctum Vincentium, Comitem Hannoniæ: sororem, sanctam Aldegundem; proles, Landricum, Aldetrudem & Madelbertam, quæ duæ Malbodio monasterio post Aldegundem præfuerunt, & Dentlinum puerum, qui in albis obijt: Hi autem

De Walberto agit Iacobus Sussnus in Annal. Han lib. 9. c. 6. 9. & 10. vbi eum ponit inter SS. Decc-

omnes in Litanijs ecclesiæ Montensis inuocantur. Eorumque tempore pagus à fluuio suo dictus Haynoënsis, (siue, vt nunc loquimur, Hannonia, insignis Comitatus) coronam gestabat vernantem quorundam sanctorum meritis. Autbertus clarebat in Cameracensi sede; Landelinus, Crispinij: Gislenus, Cellæ. Cumque beatus Vincentius, totus inhians cælestibus, in Alto-monte monasticum habitum suscepisset, & relicto sæculi naufragio, monasterij portum expetiuisset, iugalis eius sancta Vualdedrudis. quæ id ei annuerat, admonitione sancti Gisleni, à beato Autberto episcopo velamen sacrum impetrauit, & cellulam seu monasteriolum constructit in monte, qui Castri-locus dicitur. Quæ cellula est hodie in primaria Hannoniæ vrbe, ecclesia sanctæ Vualdedrudis, conuersa in Canonicarum nobilium collegium, cuius perpetuus abbas & aduocatus est Comes Hannoniæ. Cùm autem Vualdedrudis ante conuersionem secum luctaretur, dum esset in basilica villæ, quam vulgus Buxutum nominat, apparuit ei sanctus Gaugericus episcopus, qui dixit: Age quod agis, & calicem vino plenum per visionem ebibendum dedit. Quam visionem illa passim narrauit, & meditatum opus perfecit, tolerans calumnias & opprobria; quæ hinc consequebantur. Loco autem exculto, etiam nobiliores puellæ ad eius magisterium concurrerunt, & sub ea Domino castitatem dedicarunt. *Quid verò opus est*, inquit, historiæ scriptor, *de vita eius multa narrare, cùm nunc ad corpus eius tot virtutum documenta teneamus?* Transitus celebratur quinto Idus Aprilis in propria ecclesia: ab alijs quibusdam in die translationis, tertio Nonas Februarij. Est quoque

dem rursus lib 10. c. 1. & lib. 11. c. 3.

Buxutū vicus, Cellæ propinquus est, vt habet vita Gerardi, hodie Bossutum.

patrona

patrona ciuitatis, siue ecclesiæ Herentalensis. Officium matutinale composuisse Olbertum, abbatem Gemblacensem, legitur in gestis Gemblacensium abbatum.

2°. *De S. Hugone, epis. Rothomágensi.*

Ex historia manu-scripta vitæ & translationis, quæ legitur in monasterio Atrebatensi.

IN Gallijs, beati HVGONIS, Rothomagensis archiepiscopi, & confessoris. Cuius corpus magna reuerentia asseruatur, & fulget in Præpositura S. Vedasti, Haspris dicta, in diœcesi Cameracensi. Hic nobilis genere, nobilior autem virtutibus, diuina inspiratione succensus, relictis episcopatus habenis, à sancto Aïchadro in Gemetico disciplinam monachorum, & habitum ex toto corde appetiuit, sacríque magistri moribus informatus, omni virtutum genere perfectus emicuit. Ibíque post decennium, ætatis suæ anno septuagesimo quarto, Deo spiritum reddidit, sed primùm viatico munitus, & sancti olei liquore delibutus. Vtriusque verò, Aïchadri videlicet & Hugonis corpus, quando Nordmanni, exigentibus id peccatis Christianorum, ecclesias combusserunt, ad villam Haspram est translatum: Vbi Deus multa & celeberrima dignatus est per vtrumque operari virtutum prodigia.

Vide de Aichadro, ad xv. Sep.

Duodecima Aprilis.

1°. De S. Erkenbodone, episc. Morinen.

Ex Chronicis Ioannis Iperij abbatis Bertinensis, & responso ad meas litteras.

MOnasterio *Sithiu*, depositio sancti ERKENBODONIS, Morinorum episcopi & abbatis Sithiensis. Qui in monasticis & regularibus disciplinis à primæua ætate sub sanctissimo Bertino militauit, vsque ad congruentem ætatem. Abbatiæ deinde in Sithiu, vir omni bonitate conspicuus, regimen, quartus inchoauit anno septingentesimo decimo, cui etiam chartas seu priuilegia quatuor acquisiuit: post sexennium verò in episcopum Teruanensem est sublimatus. In quo & si[illegible]ul in abbatia, per annos viginti & sex resedit. Estque cum magna reuerentia sepultus in monasterio sancti Audomari, siue in basilica sanctæ Mariæ, quam Audomarus pridem dedicauerat, in qua nunc residem cathedrales Canonici sancti Audomari. Qui sepulcrum in præfata sua ecclesia ostendunt: corpus in summo altari, caput verò in particulari vase reconditum conseruant. Festum translationis eius celebrant sexto Idus Septembris.

2°. Memoria Victæ Constantinopolis.

Ex Chronicis eius temporis.

EOdem die victoria occupatæ Constantinopolis Cuius vrbis genethliam, Græci inter Sanctorum memorias in suo notant Menologio, die vndecima Maij: sed maioribus nostris multo potiori iure memoranda fuit victoria occupatæ per Gallos & Venetos vrbis, anno milleſimo ducenteſimo quarto. Ea enim consecuta, sacra militia,

militia, Græcorum Augustum Imperatorem pronunciauit Balduinum, Flandriæ & Hannoniæ Comitem, primarium Belgarum ducem: Qui Græcos ad obedientiam Sedis Apostolicæ reuerti fecit. Cui Veneti Thomam Maurocenum patriacham subiecerunt. Sic Orientis imperium mansit penes Belgas annis fere sexaginta, quod deinde post Paleologos occuparunt Mahometani Turcæ. Contra quos vtinam tandem Catholici Principes, maiorum suorum exemplo, in vinculo pacis manus suas coniungerent, sanctamque colligationem inirent.

Vide Canonem 4. Cõcilij Lateranensis.

Die decima-tertia Aprilis.

Obitus beatæ Idæ viduæ.

Ex Iperio, chronographo Bertinensi.

IN Flandria, monasterio *Vuast*, obitus beatæ Idæ, matris Godefridi & Balduini, regum terræ sanctæ, virtutibus & miraculis claræ. Quæ ad dictum locum à beato Hugone Cluniacensi abbate petijt quosdam mitti. Quem locum etiam, ante altare sepulta, prodentibus miraculis, protegit & munit. Corpus autem post multa tempora repertum est illæsum.

Decima-quarta Aprilis.

1°. *De S. Lamberto, episcopo Lugdunensi.*

Ex vita beati Vuandregisili, & ex Angrado.

LVgduni, depositio sancti LAMBERTI, episcopi & confessoris. Qui sub S. Vuandregisilo Fontanellæ fundatore monachus claruit. Quo pertinet quod beatus fundator ante mortem dixit: *Duo sunt in præsentia vestra charissimi, qui vicissim post meæ fragilitatis discessum, in regiminis succedent locum.* Subdit enim historiæ scriptor: *Erat namque vnus, Lambertus, vir eximiæ religionis, &*

In historia 22. Iulij.

generis, ortus in territorio Teruanensi, qui post Genesium præsulatum ecclesiæ Lugdunensis accepit: alter verò, vir Domini Ansbertus, qui beato Audoëmo in pontificatu successit ecclesiæ Rothomagensis. Quorum vitam atque virtutes libellus qui de eorum scribitur actibus, luculenter

Angradus 9. Febru.

narrat. Sane Angradus, in vita beati Ansberti, de eo scribit, quæ nos contractius subijcimus. Sancto Vuandregisilo in cælestis regni societatem suscepto, caterua monachorum triduanum celebrauit ieiunium. Quo expleto, iubente Deo, beatum Lambertum elegerunt, religione præclarum, genere nobilem. Cuius genitor Erlebertus, in Teruänensi regione, plurima prędia loco Fontanellensi dedit. Erat charitate plenus, pudicitia supereminens, fide firmus, consilijs prouidus, in bonitate laudabilis, in colloquijs affabilis, vultu & statuta decorus, venerandus omnibus, & in Christi religione feruens. Beatum Ansbertum venerabatur vt patrem, diligebat vt filium. Theodoricus rex largitus est ei Duseram, in regione quæ propriè vocatur Prouincia, vbi vir Dei illius regionis præcipuum exstruxit monasterium, Fontanellæ subiectum, donec diuisione regni, discordia principum, & incursione Agarenorum, finem subiectionis fecit. Beatum Ermelandum ex suo monasterio ad Nemetensem regionem direxit, vbi in Antro, insula aluei Ligeris, monasterium ædificauit. Sub hoc patre beatus Erembertus, pontifex Tolosæ vrbis, & sanctus presbyter Condedus, Britannus, in Fontanella Deo dignum & nomen assumserunt, & habitum.

Defuncto autem in Lugduno sancto Genesio præsule, rex Theodoricus & princeps Pipinus

eum

eum successorem constituerunt. Cùmque humiliter reniteretur, regali iussione, & sacerdotali electione, est compulsus. Plura de tanto patre, per eum, & sub eius regimine gesta, dici poterant, quæ, inquit Angradus, in eius gestis olim plenius memoriæ tradidimus posteris * intimanda.

* for. imitanda.

Ex dictis apparet, virum fuisse celeberrimum, quem Symphorianus, Chaperius inter sanctos episcopos Lugdunenses, & in oratione inuocat, & in Catalogo recenset. Discipulos autem eius, Erembertum & Condedum. Blandinium Gandauensis, vrbis monasterium celebrat. Fuit autem Teruana Morinorum mediterranea vrbs, Flandriæ titulo ex Caroli Calui donatione comprehensa, cum reliquis terris quæ Somona, Scalde, & Oceano circumscribuntur. Quam postmodum Galliæ rex aliquot sæculis occupauit, & in Belgij perniciem communiuit. Qua de causa Carolus quintus eam omnibus viribus expugnauit, excidit, & in modicum vicum redegit. Cuius suburbana & magna territorij pars Artesiæ annumerantur: atque ob id hæc de Lamberto posuimus.

2°. *De S. Lijdwige, virg. Schiedamensi.*

Ex autographo Thomæ de Kempis, & libello Ioannis Brugman, *& literis D. Cornelij Goudani, cùm ex Schiedamo exturbatus migrasset Vltraiectum ad Pastoratum ciuilis ecclesiæ.*

SChiedami, in Hollandia, obitus B. Leduæ siue Liidwigis virg. vulgariter *Lijdrwijde* dictæ. Quæ obiit anno Domini millesimo quadringentesimo trigesimo tertio, ætatis quinquagesimo tertio, ægritudinum trigesimo octauo. Cuius historiam conscripserunt Thomas Kempensis, & Ioannes Brugman Franciscanus. Claruit autem patientissima virgo multis virtutibus, visionibus & miraculis. Sacellum habuit honorificum intra parochialem ecclesiam, & in medio sacelli tumbam marmoream. Historia etiam in tabula depicta

cernebatur: Annuè præterea sacellum illud & virginis tumba exornabantur, non die decima quarta Aprilis, sed die quarta Paschatis, & festum eius celebrabatur cum solenni sacro, & officio de Trinitate (eo quod in canonem sanctorum relata non sit à Romano Pontifice) cum concione tamen sub sacro de eius vita & passione. Habuit quoque conuentus sororum sancti Francisci altare consecratum in honorem sanctæ *Lidwidt* virginis, versus occidentem, eo in loco vbi lecto decumbens, Deo in hac vita seruijsse fertur. Sed hæc omnia hostes fidei, & omnis pietatis, funditus euerterunt anno septuagesimo secundo, non cogitantes quod cessante vento persecutionis eadem catholicorum zelo, cum maiori gloria Dei, & virginis eius, restauranda forent.

Decima septima Aprilis.

1°. De sancto Landrico, episcopo.

Ex lectionibus ecclesiæ Canonicorum & dominorum oppidi Sonegiensis.

SOnegijs, natalis sancti LANDRICI, episcopi & confessoris. Qui parentes habuit sanctitate & nobilitate illustres, beatum Madelgarium, agnomine Vincentium, & Vualdetrudem; quorum omnes proles in Sanctorum numero asscriptæ cognoscuntur. Ex his Landricus, qui primus ab vtero matris natiuitatis exordium sumsit, sic gradatim virtutum iter accelerauit, vt in cathedram Metensis Pontificij dignaretur eum Dominus sublimare. Post obitum autem patris, postposito episcopio, vsque ad felicem transitum, Sonegiense monasterium rexit: vbi etiam est tumulatus. Corpus autem à fratribus sæpe deportari solet ad villam Taxandriæ, Feleppam, quæ eleemosynaria distributione beato Vincentio est tradita. Quodam autem anno aduocatus villæ ad

propri os

proprios vsus rapuerat annonam: fratres ea de causa tulerunt sanctum Landricum, vt hæreditatem paternam tueretur. Cùm itaque fortior armatus eò superueniret, Dei vltio inuasores suam iniustitiam recognoscere coëgit. Cæterum Sonegiensis congregatio primò fuit monastica, deinde Canonica, tertiò sanctimonialium: per quas sic perijt ecclesiæ supellex, vt & reliquiæ beati Landrici negligerentur, & Calendæ festiuitatis eius, per aliquot annorum curricula obliuione tegerentur. Post diuersas autem admonitiones de festi negligentia, reuolutis Calendis, Nonis, & Idibus decimo quinto Calendas Maij iusti viri transitum repererunt.

[a] Non numeratur autem inter episcopos Metenses, fortassis quòd solum fuerit coëpiscopus ad infidelium conuersionem, vt multi alij per ea tempora episcopi. Nec puto eum Canonicum fuisse, sed monachum, quamuis liber secundus Chronicorum Cameracensium habeat beatum Vincentium Sonegijs monasterium [b] Canonicorum struxisse. Hoc enim ab historia sancti Landrici discrepare ex superioribus notum est. Cæterum *Felep* olim hæreditaria ecclesiæ sancti Vincentij villa in Taxandria: item *Dorne*, & *Erp*, nunc territorio *Rauesteyn* in cliuia annumerantur, & refrigescente inter multos fide & charitate, parum emolumenti inde accipitur.

a *Non mirum cùm non fuerit Metensis sed Meldensis episcopus. Vide Chro. Camera. lib. 2. cap. 46. & ibidem notas nostras.*

b *Non habetur Canonicorum.*

Die

2°. De beato Geruino, secundo Abbate in Alden-burg.

Ex libro obituum, & vita par Hariulphum successorem scripta.

DEcimo quinto Calendas Maij obijt dominus Geruinus, quondam abbas secundus cœnobij in *Alden-burg*. Fuit natione Flandrensis, genere mediocris, bis Ierosolymam ex ardore fidei adijt: Romam & alia sancta loca inuisit. Cumque vitam eius innocentem & piam, affines & propinqui non rectè intelligerent, secessit ad monasterium sancti Vuinoci, vbi ad presbyterij gradum sub Teruanensi episcopo ascendit. Implorauit etiam sancti Nicolai opem, cùm eum negotiatores Barum transtulerant. Habitauit in silua abbatis Corbeiensis, deinde reclusus sub basilica sancti Petri in *Alden-burg*, quia locus ille, per dignitatem S. Petri, miraculorum signis illustrabatur. Postea sedes fixit penes montem *Cassel*, donec à fratribus Aldenburgensibus, qui eius in sanctis actionibus vitam nouerant, electus est in abbatem. Quibus tandem electus cessit, benedictionem accipiens Gandaui à Lamberto episcopo Tornacensi. Dæmoniacos & lunaticos sæpe sanauit. In prophetia clarus erat. Quadraginta annis à carne & pinguedine abstinuit. Munera potentum, qui iniquitate prævalebant, accipi non sinebat. Cæterum abbatiali vitæ præponens solitariam, ea resignata, ad hanc redijt, secedendo in Vuasiam ad siluam *Cosfort*, vbi ædificauit ecclesiolam, apud quam obijt anno millesimo centesimo decimo septimo. Quæ omnia à nobis ignorarentur, nisi exstarent ad Vuilhelmum Dorouernensem archiepiscopum dialogi Hariulphi de miraculis S. Petri Apostoli in *Alden-burg*, & de vita Geruini sui antecessoris.

Decima

Decima octaua Aprilis.

1°. *De sancto Vrsmaro episcopo, qui multos conuertit in Fania, Theoracia & Flandria.*

Ex Ratherio & monumentis Lobij, quæ exhibuit Reuerendus Pater Abbas Erminus Fransois.

Vide Sigeb. in Chron. an. 1081.

IN cœnobio quod dicitur Laubium, depositio sanctissimi patris VRSMARI, episcopi & confessoris, cuius gesta præclara habentur. Hic pago Theoracensi, villa *Fleon*, exstitit oriundus. A Pipino duce accersitus, Laubacum monasterium, à beato Landelino ad Sambram fluuium, & Laubacum riuulum, à quo nomen accepit, fundatum, regendum susçepit. Ibidemque ad barbaricæ gentis conuersionem episcopus consecratus, multos ad fidem Christi in Fania & Theoracia conuertit, multasque construxit ecclesias. Inde ad prædicandum Flandris, contulit se versus Menapum fines, qui adhuc detinebantur ritu gentis, vanis superstitionibus. Cuius miraculis & prædicatione assidua, ad fidem conuersi, magna ex parte eum, & eam quæ est Lobijs ecclesiam Christi, prædiorum hæredem statuerunt. Ipse etiam prouinciæ dominus Aldo, donauit à suo vocabulo dictum *Alden-burg*, vicum, in quo in honorem beati Petri ecclesiam consecrauit, quatenus beatus Apostolus Flandrensibus & Menapibus patrocinaretur. Gregem sibi commissum ita diligebat, sicut veritas ipsa diligendum docuerat: custos animarum, nutritor orphanorum, defensor viduarum, redemtor captiuorum. Singulare etiam patientiæ exem-

plar.

plar. Nouem enim annis & decem hebdomadibus ægritudinem pertulit, absque alimonia panis. Tandem moribus & annis maturus ad cæleſtem vitam migrauit, anno Domini ſeptingenteſimo decimo tertio, principatus Pipini ſenioris vigeſimo quinto. Corpus autem ex monaſterio delatum eſt in oratorium beatæ Mariæ ſuper montem, cuius radicibus monaſterium adiacet: quod oratorium etiam in libris miraculorum dicitur Superius monaſterium, etſi Canonicorum fuerit, non monachorum collegium. Vnde hic locus in Chronicis ad Gerardum Cameracenſem epiſcopum ſcriptis, clariùs nominatur monaſterium ſanctorum Vrſmari & Ermini, Canonicalis congregationis, Laubienſi cœnobio ſubiacens. Ex quo cum ſeptem alijs ſanctorum corporibus, & canonicorum collegio, [a] tranſlatus eſt anno 1409. ad Binchium Hannoniæ oppidum, duobus inde miliaribus diſtans. Eſt autem Vrſmarus Flandrenſium, Menapenſium, & Theoracenſium Apoſtolus, anno ab obitu centeſimo decimo eleuatus, per Fulradum abbatem, iuſſu Cameracenſis epiſcopi. Lobium enim, ſeu Laubium, ſiue Laubacus, ad eius diœceſim pertinet, quamuis ſit territorij Leodienſis. Hiſtoriam ſcripſit, ſeu potius ſtylum eius correxit, Ratherius Veronæ exiſtens, ex Lobienſi monacho primùm Veronenſis, deinde Leodienſis, epiſcopus, cuius Luitprandus meminit libro tertio de rebus per Europam geſtis: quique tumulo ſuo Lobijs epitaphium inſcribi curauit, Conculcate, pedes hominum, ſal infatuatum. Cui operi Folquinus abbas librum miraculorum ſubiecit, ex quo conſtat tanti patroni interuentu non tantum in loco

Cap. 11. & vit.

felicis

felicis requietionis facta esse miracula, sed etiam in remotis eius memoriæ dicatis locis. Quodque Lobienses monachi, in quacunque necessitate, soleãt ex suo monasterio, quod maius & inferius dicebant, ad superius ascendere, vbi coram corpore sanctissimi confessoris, & feruenter eum orabant, & spe sua potiti, cum gratiarum actione *Te Deum* cantabant Qui hymnus etiam per totam Flandriam auditus est in itineratione Flandrensi. Cùm enim per bella Henrici Imperatoris, & Balduini Comitis, Lobium multa in Flandria amissiset, pro eorum redemtione Episcoporum licentia & benedictione, corpus Vrsmari inter Flandros est delatum, & in ea itineratione nullus pœne dies transijt absque signis miraculorum. Multos autem à dentium dolore, peculiari compassione liberauit, quod eo malo nouem annis laborasse memoretur. Pingiturque cum dæmone prostrato, quia eum sepius ex energumenis eiecit.

Mirum autem non est Lobiensem ecclesiam, ad summam peruenisse temporalium rerum benedictionem, quando in ea vigebat dignitas episcopalis, & quotidiana erant sanctorum Vrsmari & collegarum patrocinia. Vnde tempore Franconis fertur possedisse villas centum & quinquaginta tres. Sed hæc, vt sunt caduca & transitoria, ita temporum & principum iniuria, multum sunt collapsa. Occupatum enim fuit hoc monasterium primum à Lothario & alijs aliquot Lotharingiæ regibus. Deinde à Francone, & septem post eum episcopis Leodiensibus. Sub quibus à parasitis dicebatur, *aurea vallis*. Ablatum est Aldenburgum, iam antea diuo Vrsmaro donatum. Occupatum

patum est magna ex parte Santhense territorium. Sed & Franco abbas, regis Arnulphi, cognati sui fauore factus episcopus Leodiensis, permulta abstulit, inter quæ castellum Tudinium, quod antiqui abbates ad tuendam abbatiam magnis sumtibus munierant. Maximè memorabilis hic est triumphus contra Hungaros. Cuius memoria annuè duodecim lectionibus recolitur: de quo ad diem secundam Aprilis dictum est. Habet enim sanctus Vrsmarus præter natalem suum, etiam ab Vsuardo notatum, alias commemorationes. De quibus legitur; Septimo Calendas Aprilis, Lobijs elcuatio sancti Vrsmari episcopi, quæ agitur Dominica ante natalem sancti Ioannis Baptistæ. Quarto Nonas Aprilis, commemoratio meritorum venerabilium Christi confessorum Vrsmari & Ermini, quando ab Hungris liberati sunt Laubienses per merita eorum. Dominica secunda post festum beati Ioannis, Binchij translatio sanctorum corporum Vrsmari, Ermini, Theodulphi, Vlgisi, Amoluini, Abel, Hidulphi, Amalbergæ, de ecclesia Lobiensi in oppidum Binchiense, facta anno milleſimo quadringenteſimo nono. Cæterum in Lobiensi monasterio cum sanctitate claruisse etiam eruditionem, satis constat. Nam inter scriptores ecclesiasticos celebrantur aliquot Lobienses, Ansegisus, Senonensis archiepiscopus Folquinus abbas, Herigerus abbas, ad cuius tumulum frigoretici sanati sunt, Adelboldus, episcopus Vltraiectensis; Albertus, qui & Olbertus, abbas Gemblacensis; & Burchardus, episcopus Vuormatiensis.

2°. De

2°. De sancta Aya, Comite Hannoniæ.

Ex Chronicis Hannonum, & aliunde.

IN Montibus, obitus B. Ayæ, Comitis Hannoniæ, tam sanguine quàm vita præclaræ. Cuius memoriam facit ecclesia Montensis in Litanijs. Hæc coniungitur marito suo sancto Hidulpho, ad diem vigesimam tertiam Iunij. Refert autem historicus Hannoniensis, eam suas hæreditates, seu dominia, Montensi contulisse ecclesiæ, quæ postmodum, quasi iure propinquitatis, repetebantur, sed dicta ecclesia, cùm vexaretur lite, sanctam Ayam, etsi defunctam, multis precibus in testem euocauit: & ipsa respondit, se donationem suam ratam habere. Vnde pacificè quod datum erat datum remansit. *Iacobus Guis. Li. 11. c. 4.*

Decima nona Aprilis.

De beato Bernardo, pœnitente in sancti Bertini monasterio.

Ex Ioanne, vitæ eius scriptore, & Iacobi Poulain, *Iurisconsulti, Canonici Audomarensis, literis.*

AD sanctum Bertinum, obitus beati Bernardi pœnitentis. Quem propter miracula, in vita & ad tumbam facta, sanctorum collegio aggregatum pietas credit ecclesiæ. Fuit Prouincialis diœcesis Magatonensis, quæ subest episcopo Narbonensi: literarum omnino expers, & tamen cum literis sui episcopi, quas etiam metropolitanus sigillo munierat, pœnitentiæ causa totum ferè orbem peragrauit, terram sanctam tertiò lustrauit; Tandem in sancti Audomari vrbe receptus est à quodám Vuilhelmo, vbi, sicut decreuerat, permansit. In literis scriptum erat generatim, iniunctam fuisse pœnitentiam septennem, propter horribilia peccata. Sed vitæ scriptor asserit se audiuisse, quod consensum præbuerit *Chronicon loci, c. 45.*

Ex historia Ioannis Ms. in Sithiu.

in necem domini sui temporalis, quem subditi occiderant, eo quod illos iniustis exactionibus affligebat. Quatuor singulis annis Quadragesimas ieiunabat, tribus diebus hebdomadatim pane & aqua contentus erat. Eadem ei parsimonia fuit sextis feriis, & in vigilijs Apostolorum. Stans fere semper orabat, Pedibus nudus erat. Vinculis ferreis quinque stringebatur, videlicet, circa pectus, lumbos, collum, brachia, & crura. Cilicio & lorica sub vestibus vtebatur: lectum habebat ex lapidibus. Cum autem se ex Dei reuelatione morti propinquum esse intelligeret, postquam suscepit & Ecclesiæ sacramenta, & Bertinensis monasterij habitum, feliciter requieuit, anno millesimo centesimo octuagesimo tertio. Corpus autem primùm in exteriori ecclesia positum est: deinde ob miraculum editum, ad chorum delatum: & postremò detractis ferro, lorica, & cilicio, in ecclesia sancti Bertini sepulturæ traditum. Hactenus ex historia à Ioanne quodam descripta, iubente id Simone abbate, eius nominis secundo, qui beatum virum in monachum assumserat. Bertinenses autem in die depositionis celebrant anniuersarium pro omnibus defunctis. Post Missam processionaliter itur ad beati monumentum, canendo responsorium, *Iustorum animæ in manu Dei sunt*, cum Collecta, in qua generatim mentio fit omnium sanctorum, quorum reliquiæ in ecclesia requiescunt. Sepultus est in sacello sanctæ Catharinæ.

Die vigesima-prima Aprilis.

Obitus B. Vuolbodonis episcopi Leodiensis.

Ex monumentis ad diuum Laurentium.

Vide Arnaldum Wion in Martyrol. monastico ad hunc diem

LEodij ad sanctum Laurentium, in monte publico, dominus Vuolbodo, Leodiensis pijssimus episcopus, à sæculo migrauit, anno millesimo vigesimo primo, qui huic loco res sacras dedit, & in eo humari elegit. Vitæ historiam scripsit loci monachus Reinerus, cuius initium est, *Claræ nobilitatis Vuolbodo*, genus ex Flandria duxit, sed claritatem genetis clariore illustrauit vita, eruditione, & pontifi-

pontificali prærogatiua. Debet autem maioribus nostris multum fuisse celebris, quia plusquam in triginta manuscriptis ecclesiarum Martyrologijs depositionem eius annotatam obseruaui: in quibus tamen non facile alium sanctum reperias, cuius natalis alicubi non celebretur. Epitaphium eius ex vastatione Guesica superest, versibus Leoninis, *& quæ de eo notauimus ad c. 14. lib. 3. chron. Cameracensis.*

Stirpe decens, veritate nitens, Vualbodo notatur,
Præpositus pridem Traiecti rector, & idem
Ob cœlibem statum, post hæc recipit monachatum,
Hoc duce prostrauit Turcos, Cæsarque fugauit.
Leodij præsul Domini pietate sacratur,
Pauperum ipse pater, velut Laurentius alter,
In precibus totus, nec ab eis cessit ægrotus,
Pacis & ipse dator, sed & amissæ reparator,
Hac in vrbe pias primus statuit Litanias.
Ad sanctum Iacobum monachos coëgit in vnum,
Liquit in expensas nobis marchásque trecentas.
Sedit episcopio ter denis mensibus, in quo
Febre lacessitus moritur, mirè redimitus.
Ac moriens ferri se iussit, & hic tumulari.
Post obitum varijs micuit virtutibus almis,
Quartanos, rabidos, claudos reparauit, & ægros,
Vnus in his tardus, abbas Trudonis, Alardus,
A phrenesi tactus rediuiuos suscipit artus,
Durandum fregit, quem reddere rapta coëgit.

Vigesima-secunda Aprilis.

De B. Aldeberto, Comite Austrouandiæ.

DOnonij, obitus B. Aldeberti, Comitis Austrouandiæ, Qui in altare est subleuatus. Eius autem encomium continetur in vita S. Reginæ, coniugis, ipsis Calend. Iulij.

Vigesima quarta Aprilis.

De sancto Egberto abbate.

Ex Beda & Marcellino.

IN Huensi insula, quam alluit mare Scoticum, B. EGBERTI monachi presbyteri & confess. Qui etsi Belgium nostrum nunquam intrauerit, præsenti tamen loco memorandus est, propter maxima beneficia, quæ Frisijs & Hollandis præstitit. Deo enim amabilis, & cum omni honorificentia nominandus, pater ac sacerdos Egbertus, doctor suauissimus, & eorum quæ agenda docebat, exsecutor deuotissimus, sitiebat, inquit Beda, omnium hominum salutem, sed præcipue paganorum Frisonum & Saxonum, eo quod Angeli ab eis propagati sint. Electis proinde socijs strenuissimis, & ad prædicandum verbum Dei idoneis, nauim ingressus est, quamuis diuino oraculo prohibitus. Faciebat hoc zelus ille animarum, quo contra Dei dispositionem obluctabatur. Verùm suborta, dum in naui essent, sæua tempestate, omnimodam intellexit Dei voluntatem, vt se profectioni subtraheret, domique remaneret ad corrigenda monasteria Columbæ, quorum aratra in Paschæ obseruatione non rectè incedebant. At verò vnus de socijs, Vuigbertus, contemtu mundi, & doctrinæ scientia insignis, in Frisiam peruenit, & duobus annis continuis genti illi, ac Regi Radbodo, verbum salutis prædicabat: sed sine fructu. Vt autem vidit vir Domini beatus Egbertus se ob aliam ecclesiæ vtilitatem retineri, nè gentibus prædicaret, nec Vuigbertum quicquam profeciſſe, iterum tentauit ad opus verbi Dei mittere viros sanctos & industrios, actione & eruditione præclaros. Misit ergo instar duodecim Apostolorum, ex diuersis monasterijs duodecim Apostolicos viros, in fide constantes, quorum nomina in Switberti historia exprimuntur, Vuillibrordus, Switbertus, Acca, Vuigbertus, Vuillibaldus, Vuiniboldus, Lebuinus, duo Euualdi, Vuerenfridus, Marcellinus, & Adalbertus. Qui Dominici gregis arietes, anno sexcentesimo

Beda lib 5. historiarū, cap 10. 11. & 23. l. 3. cap. 27.

Ex historia Switberti, auctore Marcell.

simo nonagesimo Traiectum appulerunt, & constanter Christum euangelizauerunt, atque Deo cooperante, multum animarum lucrum in Frisia, Hollandia, alijsque in locis fecerunt. Et quoniam hi doctores sancti propagati fuerant de stirpe Frisonica & Saxonica, ideo conuenienter eis euangelium Christi prædicare potuerunt. Migrauit autem vir Domini sanctus Egbertus, post multa virtutum bona, ad regna cælestia, anno ætatis nonagesimo; Domini, sepringentesimo vigesimo nono, ipso die Paschæ, Nec dubito quin festum diem apud Huenses habuerit, etsi id nondum ex Ecclesiastico officio obseruauerim. Sunt autem manifestè vitiata, per cuiusdam imperitiam, gesta sancti Switberti, in quibus hæc Egberto Eboracensi archiepiscopo attribuuntur. Siquidem is anno trigesimo secundo vltra septingentesimum, factus est Eboraci episcopus, pro Vulfrido quidem, sed non illo, qui Frisijs per hiemem primus prædicauit: & anno demum trigesimo quinto accepto pallio, primus post Paulinum factus est archiepiscopus Eboracensis. *Beda in epitoma, an 732. 735.*

Ab vtroque verò Egberto diuersus est Edbertus episcopus: Qui anno sexcentesimo octuagesimo nono, quantum ex Beda supputare possum, Lindisfarnensis episcopus ordinatus est, in locum beatissimi Cuthberti, postquam vacantem sedem, vno anno administrasset sanctus Vulfridus Eboracensis. Multa de huius eximia sanctitate, & miraculorum gloria, scribit Beda libro quarto historiæ Anglorum, & in libro vitæ sancti Cuthberti, quæ inde petantur. *Cap. 29. 30. Vita Cuthberti c. 40. 43. 44.*

Vigesima-quinta Aprilis

1°. *De S. Floriberto, episcopo Leodiensi.*

Ex monumentis de sancto præsule.

APud Legiam, sancti FLORIBERTI, episcopi eiusdem loci, & confessoris. Qui post patrem suum sanctissimum Hubertum annis nouendecim præfuit Leodiensi ecclesiæ, vsque ad annum septingentesimum quinquagesimum quartum, sepultus in ædedíui Lamberti,

vbi corpus signis coruscans, non ita multis ab obitu euolutis diebus, est humo eleuatum, & in sarcophago impositum, cum reliquijs sanctorum martyrum Petri & Andoleti, & iuxta sancti Lamberti corpus collocatum. Natalis eius in die beati Marci recolitur: in Martyrologio tamen propriæ diœcesis notatur die sequenti: fortassis quia propter festum Euangelistæ differri solet. Notatum autem vidi in manu-scriptis codicibus, incertum esse an fuerit sancti Huberti filius spiritualis, an carnalis, ante videlicet clericatum ab eo genitus.

2° De sancto Ermino, episcopo & abbate Lobiensi.

Ex historia quam transmisit Reuerend. Pater Erminus, abbas Lobiensis: & informatione, quam accepi anno septuagesimo quinto.

LAubijs, transitus sancti ERMINI, episcopi & confessoris. Cui locus natiuitatis fuit Ercliacus, in pago Laudunensi: Parentes autem de Francorum genere non infimi, sicut conijci datur ex reditibus prouenientibus ex eius patrimonio. Ad presbyterij autem honorem sublimatus, valde est expetitus à beato Vrsmaro pontifice: cuius voluntati, consentiente præsule suo Madelgario, satisfaciens, in monasterio quod à fluuiolo in Sambram deriuante, vocatur Laubacum, monasticam mox vitam est professus: in quo tantam subiectionem & obedientiam erga maiores, charitatem verò erga minores exhibuit, vt omnibus esset admirationi. Denique pij patris Vrsmari morum honestatem intantum est imitatus, vt eum officij sui post se delegerit ministrum, & pontificem.

pontificem. Præfuit autem annis ferè viginti quinque, vir omni genere virtutum adornatus, & (quod liber gestorum testatur) spiritu prophetiæ clarus. Cui anno septingentesimo trigesimo septimo successit sanctus Theodulphus. Quiescit autem apud Lobienses Canonicos Binchij, secundus patrius patronus. Vbi natalis eius ob festum sancti Marci differtur in sequentem diem. Lobijs verò beatus Marcus in sequentem diem; & litania in feriam sextam sequentem differuntur. Dies translationis est vigesima sexta Octobris; triumphi, secunda Aprilis. Porro Ercliacus, in Francia, notiori vocabulo dicitur, villa sancti Ermini. Estq; ibi Prioratus, in dicti sancti honorem, Quem Lobienses non incelebrem hactenus habent, videntur tamen eum nunc, via permutationis, resignaturi archicœnobio Remensi. Nos enim in ea tempora incidimus, quibus difficile sit in extero regno & disciplinam, & temporalium rerum benignitatem conseruare, & retinere.

Vigesima sexta Aprilis.

De sancto Richario, abbate Centulensi.

Ex Alcuino de vita beati Richarij, Hucbaldo de vita S. Rictrudis, & Chronico Bertinensi.

MOnasterio Centula, sancti RICHARII, presbyteri & confessoris. His enim verbis memoriam eius Calendario ecclesiastico, quod Martyrologium dicitur, inscripsit Vsuardus, in eo opere quod Carolo magno dedicauit. Alcuinus autem eiusdem Augusti Imperatoris, & pijssimi sanctæ Ecclesiæ tutoris, præceptor, beatissimi Richarij vitam ornato stylo conscripsit. Natus est

in villa Centula, prouinciæ Pontinæ, in qua pietatis opera, & per prædications lumina, clarus effulsit: sed & in vltramarinas Brytanniæ regiones lumen veritatis suo sparsit aduentu. Reuersus verò ad patriam, quodam tempore visitauit equitando Deo deuctam fœminam Rictrudem, & cùm iuxta morem, ipsa ad propria ascenso equo remeanti, filiolum Maurontum, quem ante sacro baptismate regenerauerat, benedicendum daret, immisit antiquus hostis equo ferocitatem: sed orante famulo Dei, puer, qui ceciderat, sanus redditus est matri, & equus redditus est mansuetudini suæ.

Cùm autem ab omnibus honoraretur, monasticam vitam petens, regimen ecclesiæ quam in Centula vico fundauerat, alteri tradidit. Porrò Gislemarus, vir illustris, & Christianæ religionis deuotus amator, & Maurontus, terrarum vel syluarum ad regem pertinentium seruator, præbuerunt ei locum manendi in sylua Tristiacensi, qui, & ipse Maurontus, postea seculari habitu deposito, monachus factus est in eodem loco. Cumque vico Dei mansionem solitariam præparasset, Christo monasterium construere inchoauit. At inibi tanta se mortificatione carnis castigauit, vt vix ossa arentia, dissipatis iuncturis sibi adhærerent, illum quotidie vincens in eremo, à quo Adam olim victus est in paradiso. Nec tamen in eremi angustia, lucis columna latere potuit, multis ad eum infirmis confluentibus, quos sanctarum medicinis orationum sanauit. Præscius tandem diei euocationis suæ, Christi viatico suum iter munuit, & inter gratiarum actiones, & verba orationis, spiritum emisit: conditus

ditus à Sigobardo commilitone, vbi suo regi maximè militauerat. Sed non multo post, fratres à Centula, cum suo abbate Ocialdo, corpus tulerunt, posueruntque eo in loco, in quo etiámnum cum magna meritorum gloria requiescit.

Ex his autem Alcuini verbis colligitur cum Deo militasse multo tempore, deinde etiam obijsse & quieuisse in Belgio, nam Maurontus, vt alibi ex Hucbaldo dicemus, monasterium suum Broyli inter Flandros construxit. *Ad v. diem Maij.*

Huc etiam referendum est ex Bertinensis monasterij chronicis, quod post mortem, propter Nordmannorum persecutiones, Flandriæ comes corpus eius quarto Calendas Septembris, & corpus beati Vualerici nono Calendarum eiusdem mensis, ad sancti Bertini monasterium transtulerit. In quo vtrumque remansit vsque ad tempora Arnulphi secundi, qui Hugoni Capeto, postea Francorum regi, ea multum reposcenti, tandem restituit. *Chron. cap. 26. & 30.*

Die vigesima septima Aprilis.

De cæde Conradi, episcopi Vltraiectensis.

Ex Ioannis Becani historia Traiectensi, capite quadragesimo.

ANno Domini millesimo nonagesimo nono, quinto Calendas Maij, Conradus episcopus Vltraiectensis lamentabiliter est occisus. Qui ad fœlicis recordationis suæ memoriam, in occidua parte ciuitatis Canonicorum ecclesiam ædificabat, sed fundus luxosus bases ferre non poterat. Erat tunc inter latomos Pleberus Friso, qui solidum promisit fundamentum, sed

tum, sed immoderatum inde salarium exigebat. Quapropter episcopus largis encænijs à filio arcanum magisterium didicit, & ecclesiam in Dei genitricis honorem perfecit. Hac de causa Friso, inuidiæ zelo episcopum, post Missatum solennia domi orantem, cultro de manica educto, instigante diabolo trucidauit. Qui in ecclesia à se fundata celeberrimè sepultus est.

Hanc autem basilicam à fundamentis construxit secundum mœnia ciuitatis, ad similitudinem ecclesiæ iuxta muros vrbis Mediolanensis in eius honore dicatæ, & per eum, cùm interesset expeditioni Henrici Imperatoris, dirutæ. Quam abunde dotauit.

Eidem dictus Henricus quartus contulit Comitatum in Stauero, quem Ekbertus Marchio ob perfidiam amiserat. Sub eodem episcopo arsit Traiecti basilica diui Petri in montibus, incuria aulicorum Imperatoris prædicti. Quod ille suis peccatis imputans, cum Bertharegni & thori socia, ecclesiæ combustæ tradidit prædium *Bruoche* cum vniuersis appendicijs

Sigebertus scribit occisum esse Conradum feria quarta Paschæ. Ex quo colligitur Becanum, à Suffrido editum, mendosè referre cædem ad octauas Kalendas, nam eius anni litera Dominicalis fuit B. vt cognoscitur ex calculo, & ex victoria captæ Ierusalem, quæ fuit feria sexta eiusdem anni, decima quinta Iulij. Itaque retinenda est lectio manu-scripti codicis, quo vsus sum in his annotandis.

Vigesima nona Aprilis.

De beata Aua.

Ex monumentis Dononij.

DOnonij, festiuitas sanctæ Auæ virginis. Sic enim habet antiquum eius loci Martyrologium Cæterum quia non est canonizata, in Calendario Breuiarij scriptum erat: Commemoratio *Sanctæ Auæ: sicut pro defunctis.* Nec peculiare aut singulare est huic loco, pro ea orare quæ inter sanctas, quamuis præter canonizationem, honoratur: sed alibi etiam obseruatur, circa Vualbertum, Pipinum, Idubergam, [a] non tamen absque doctorum quorundam

dam admiratione, & tacita contradictione. Qualis autem fuerit beata Aua, paucis indicat Dononiensis ecclesia, ad secundam diem Septembris, quando eleuationem recolit sanctæ Ragenfredis. Erat opibus affluens, sed Dei iudicio cæca, ad declarandum sanctæ Ragenfredis meritum. Cùm enim multa Sanctorum loca, visum expetens, donatione honorasset, tandem ab angelo monetur, vt pro visu recipiendo sepulcrum & reliquias sanctæ Ragenfredis non negligat. Obtento autem lumine, prædia sua, seruos, ancillas, & omnem sui iuris supellectilem, ad sepulcrum sanctæ Ragenfredis obtulit. Ecclesiam sanctæ Mariæ meliorari, & ad eam beatas medicæ suæ reliquias transferri fecit: Ibi etiam, sacro velamine assumto, vsque ad finem vitæ Deo militauit, & locum sepulcri in ecclesia sancti Martini, cum sanctis Dei inibi tumulatis, promeruit.

a *Item Carol. martyr.*

Die trigesima Aprilis.

1°. *De sancto Forannano, episcopo & fundatore Vualciodorensis monasterij.*

Ex monumentis ecclesiæ Walciodorensis, quæ diligenter ad me transcripsit Paulus Thenon, supprior Hasteriæ, sub abbate Walciodorensi.

IN venerabili, perpetuæ virginis matris Dei, Walciodorensi basilica, depositio egregij sanctissimique episcopi & abbatis primi FORANNANI. Qui in Scotia nobili prosapia oriundus, à teneris annis optimis moribus & artibus est imbutus. Vnde in clerum ascitus, populi & cleri suffragio, ad archiepiscopatus fasces pertractus est, in ea ciuitate quæ Scotigenarum lingua tunc *Dominormor*, totius Hyberniæ & Scotiæ metropolis, nuncupabatur. Verùm peractis annis aliquot in eo pastorali regimine, angelica visitatione monetur, trans mare Vallem decoram adire. Nec

mora,

mora, adiunctis duodecim comitibus mare adijt, nullaque naui reperta, duo ligna in formam crucis disposita conspexit, quæ cum comitibus conscendit, & stupendo miraculo aura sancti Spiritus flante, in Gallias peruênit. Cùm autem vlterius perambulassent Lomacum, Comiti Eilberto, Vallis decoræ, seu Valciodori fundatori, peregrinationis suæ causam aperuerunt. Qui gratulabundus cum eis Romam profectus est, vbi à Benedicto septimo, monasterij confirmationem & priuilegia obtinuerunt. Voluit autem Apostolicus Præsul beatum Forannanum abbatem, quàm diu viueret, episcopum permanere Vallis decoræ. In reditu autem Forannanus & comites Gorziæ, regulam sancti Benedicti sunt professi, & inde læti ad Vallem suam redierunt, totis viribus Deo famulaturi. Hinc Comes Eilbertus sibi ipsi vix in referenda Deo gratia sufficiens, locum illum, spectantibus populis, multorum bonorum traditione dotabat. Cumque sanctitate & nobilitate clarissimus septem annis post aduentum beati Forannani supervixisset, plenus bonis operibus, Deo spiritum reddidit in Fleruco, nominatissimo suæ ditionis ad Sambram pago, quinto Calendas Aprilis. Vnde à sancto Forannano & clero Walciodorum est deportatus. Sanctus autem episcopus & abbas, pastor vigilantissimus, pater pauperum, omnium virtutum floribus ornatus, quinto post Eilbertum anno quieuit, anno nongentesimo octuagesimo secundo & in læua Basilicæ Walciodorensis honorificè depositionem accepit, non absque insignium operatione miraculorum. Cuius natalis cum Canonico officio celebris fuit Walciodorensibus, vsque ad an-

num

num vigesimum sextum vltra sesquimillesimum. Tunc autem reformatores Bursfeldenses eum ex albo Sanctorum, quo ad diuinum officium, exstinxerunt: eo quod non exstaret relatio eius per Ecclesiam Romanam in numerum Sanctorum. Quæ ratio quibusdam Walciodorensibus displicuit, eo quod multi sancti celebrentur, qui non sint in Romana curia canonizati. Ideoque diuinum officium relinquendum putarunt de suo sancto, quem constat multis miraculis in suæ depositionis annua celebritate & aliâs claruisse, quorum quædam fidelissimis scriptis & picturis tradita exstant, quædam verò negligentia perierunt. Inuocatur adhuc annuè, cum sanctis Eloquio & Nuncio, pridie Paschæ in Litania. Sacrum item corpus eius, excepto brachio, quod in sacristia asseruatur, in plumbeo sarcophago compositum, terræ sinus fouet, exstructo desuper monumento, cum titulo, Sancte FORANNANE, ora pro nobis. Conseruatur etiam in sacrario penè integra, cum argenteis tintinnabulis, stola ipsius sacra, cuius benedictione morsum rabidi canis sanauit. Qua etiam multi postmodum curati sunt.

a *Distat ab eo vno miliari Septentrionem versus.*

2°. *De obitu Radulphi tacentis.*

Ex libro obituum in Affligem, *& libro Apum.*

IN Affligenio, obijt Radulphus tacens, sacerdos & monachus, qui septem annis silentium tenuit, & signo Crucis incendium maximum penitus exstinxit. *O quam longè*, inquit Thomas Cantipratensis, *iste erat ab ijs quorum lingua maculat totum corpus, &, vt docet sanctus Iacobus, totam nostræ natiuitatis inflammat!* *Lib 2. cap. 13. aliàs 12.*

Tribuit

Tribuit illi sedecim annorum silentium, in quo tamen suspicor [a] eum lapsum esse, aut mendosum esse codicem vtriusque editionis, eo quo liber obituum Affligenij meminerit tantum septennij

a *Vidi tres editiones antiquas & 4. exemplaria mss. quæ omnia habent sexdecim.* G Col.

Die prima MAII.

1°. De S. *Euermaro, martyre Ruthensi.*

Ex historia eius ecclesiastica.

IN territorio Tungrensi, villa quæ Ruthis dicitur, sancti EVERMARI martyris, qui ab iniustis innocenter interemptus est. Huius mors pretiosa crebris miraculis illustratur. Hactenus Martyrologium Fuit autem, vt in ecclesiastico officio legitur, nobilis Frilo, qui succrescentibus cum ætate meritorum virtutibus, ad sancta loca peregrinabatur Cumque Traiectum iret ad sanctum Seruatium, diuertit in territorio Tungrorum, apud Hacconem quendam in silua Harsclapia cum septem suis comitibus. Qui, vt erat tyrannus, beatum virum cum dictis comitibus interfecit. Honoratur verò inter Dei martyres à Ruthensi ecclesia & à vicina Tungrensi, ad quam singulis annis sacrum corpus defertur. Ossa eleuauit circa annum nongentesimum sexagesimum octauum Heraclius, episcopus Leodiensis: quam eleuationem tot subsecuta sunt miracula, quod descripta ingens volumen efficerent.

Lib. 2. vita beati Landoaldi

Volunt autem villam prædictam, ab eruta silua nomen habere. A Nodgero tamen nominatur, ni fallor, villa *Rothen.*

Porrò Canonici Ruthenses, per merita martyris, benedo-

ne dotati, non residēt, sed sibi in diuino officio substituunt matricularios, aut indoctos ruricolas. Quem abusum fortassis melioribus temporibus emendabunt, aut rei indignitate commoti, aut superioris auctoritate pressi.

2°. De S. Vltano, abbate & confessore.

Ex Beda, Martyrologijs, vita sanctæ Gertrudis, Amati, &c.

IN territorio Fossarum, natalis sancti VLTANI confessoris, fratris Fursei & Foillani. Qui post excessum fratris sui beati Fursei, cum sancto Foillano, sancta adeptus est sanctæ Gertrudis contubernia. Hic, vt Beda scribit, de monasterij probatione diuturna ad eremiticam vitam peruēnit. Cui sese adiunxit Fursēus frater. Is enim relinquens monasterium, & animarum curam fratri suo Foillano & duobus presbyteris, ad Vltanum abijt, & annum totum cum eo vixit in continentia & orationibus & quotidianis manuum laboribus. Postmodum ad Gallias venit prædicatum verbum fidei, vbi beatæ Gertrudi familiarissimus fuit Quæ etiam per ipsius & S. Foillani manus Deo partem hæreditatis suæ obtulit, villam, vulgo ex situ loci Fossas dictam, vt in eo loco construerent monasterium ad perpetuum peregrinorum hospitium: in quo beatus Vltanus rector resedit, suumque fratrem sanctum Foillanum martyrio coronatum cognouit. Quiescit prope Fossas, quæ sunt oppidum Leodiense, in ecclesia quam ad honorem beatæ Agathæ fundauit, & natalem habet Calendis Maij. Quem tamen Fossense collegium propter bifestum diem Apostolorum transfert in tertium Nonas Maij.

Lib. 3. hist. Angl. c. 19.

Recensetur etiam fratris sui sancti Fursei succes-

cessor

cessor in Perona, vbi vsque ad obitum suum fouit sanctum Amatum Senonensem episcopum, quem Theodoricus rex iniustè in exilium extruserat.

An autem ibi quàm fossis celebrior sit eius memoria, & maior reliquiarum portio, ex vtriusque loci collatione foret cognoscendum.

Die secunda Maij.

1°. *De S. Vualberto, abbate Luxouiensi.*

Ex officio monasterij diui Bertini. Cui alia quædam subiecci.

LVxouij, depositio sancti WALBERTI confessoris. Qui ortus est nobilibus parentibus in pago Meldensi, loco qui vocatur *Nant*, qui illi postea iure hæreditatis obtigit. Putauit autem nobilitati coniungendas esse virtutes, vnde misericordiæ operibus operam dabat, atque beatum patrem Bertinum in *Sithiu* monasterio sæpissime inuisebat, illoque in ijs quæ Dei erant familiarissimè vtebatur: à quo etiam absque benedictione nunquam recedendum putauit. Contigit semel eum omissa benedictione reuocari, & tum in via ex equo cadens, periculosè membra collisit. Quæ integritati pristinæ beatus Bertinus per sacratum vinum restituit. Quapropter in eius beneficij monumentum, magnam suæ hæreditatis partem, Arkas vidilicet, cum omnibus suis iuribus, beato Bertino in vsus monasterij sui tradidit. Atque ita paulatim sæcularibus rebus se exuens, vitæ & institutioni religiosæ, sub beato Bertino cum filio suo Bertino, quem sanctus pater Bertinus de sacro fonte susceperat, se tradidit. Sed

cùm

cùm adhuc sublimiora meditaretur, Dei nutu, atque sancti Bertini consilio, Luxouiense monasterium petijt, atque seruorum Dei numero associatus, ita virtutibus excelluit, vt beato Eustathio, qui tunc loco præerat, vita defuncto, omnium suffragio in eius locum suffectus sit. In quo regimine, summa cum animi & ingenij fœlicitate versatus est, per quadraginta annos. Nam si quid à suis prædecessoribus imperfectum erat relictum, ad vtramque vitam quod attinet, id accuratissimè perfecit, rebus & Deo seruientibus, monasterium augens. Sepultus est autem in ecclesia sancti Martini, ex latere monasterij, in parte Aquilonari, quę est constructa à sancto Nicetio. In quo loco multa & varia edidit miracula.

De natali eius legitur ad sanctum Bertinum in die inuentæ Crucis Dominicæ. *Item ipso die, depositio sancti Vualberti, Comitis, & Luxouiensis abbatis, qui valde familiaris patri nostro Bertino fuit.* Habuit præterea insignem discipulum, beatum Germanum martyrem, primum abbatem Grandis-vallensem, quem excusis caeminibus Sebastianus *Brandi* celebrauit. Præterea Vualdeberto & Boboleno patribus, hoc est abbatibus Luxouij & Bobij, Ionas Scotus dedicauit historias sanctorum, Columbani, Attalæ, & Eustathij.

Addit Iperius, abbas & historiographus Bertinensis monasterij, beatum Vualbertum habuisse fratres, sanctos episcopos Faronem & Cagnoaldum: sororem sanctam Faram, quæ & Burgundofora dicitur. Ipsum etiam successisse beato Eustathio in abbatia: postea sancto Faroni fratri, vt aliqui referunt, in Meldorum episcopatu. Sed hæc alteri competunt sancto Vualberto. Suum enim Bertinenses vt abbatem venerantur. Alterum verò historia sancti Faronis & catalogus episcoporum, beato Faroni non postponit, sed præponit: & vt manifesta confusio agnoscatur,

catur, ad beatum Vualbertum abbatem, de sancto Vualberto episcopo scriptum reliquit Ionas: In quo virtutes quantæ exstiterint, si vita comes fuerit, prosequi nitemur.

2°. *Appendix de Bertino, filio S. Vualberti.*

Ex Iperio.

Capite 1. parte 10.

QVod ad Bertinum attinet, beatissimi Vualberti, & Regentrudis filium, scribit citatus Iperius eum in *Siuiu* professum religiosam vitam sancto fine concluisse, eiusque corpus cum corpore beati Erkenbodonis, & aliorum Sanctorum, supra maius altare in ecclesia Canonicorum sancti Audomari repositum, venerari. Quod tamen nunc à Canonicis Audomarensibus ignoratur: fortassis tamen ex feretrorum inspectione aliquando patefiet.

3°. *De sancto Aiberto confes. Crispinensi.*

Ex Roberto Austrouandensi, & assertione Crispinensium.

EOdem die, festum sancti AIBERTI recluſi. Hic in territorij Tornacensis pago, quem *Espeen* vocant, originem duxit, & adhuc puer varia de se futuræ sanctitatis indicia præbuit, clam noctibus ad preces surgens, terram exosculans, frequenter ecclesiarum limina terens, ieiunia sibi indicens: parum tamen degustans, vt interrogatus verè diceret se comediſſe. Iuuenis audiens cantionem de conuersione S. Theobaldi, neque carne, neque sanguine, neque lineis pannis vti deinceps statuit, sed charitatis fœdere iungitur magnæ sanctitatis & abstinentiæ Iohanni Crispinensi monacho, qui permissu Raineri, sui abbatis, desertum incolebat locum. Vbi vterque adeo ieiunijs, vigilijs, precibus, & frigore macerabantur

rabantur, vt humanam speciem propemodum non referrent. Rainerus autem abbas, ob monasterij libertatem Apostolorum limina visitans, hos comites assumsit. Qui Romam venerunt, nudis pedibus, vestiti cilicio, parum pecuniæ habentes, ipsa inopia locupletes. Cùmque Vrbanus Beneuenti esset, vterque Raineri reditum, eo quod viribus deficerent, in Vallis vmbrosæ monasterio, vbi Canon sancti Benedicti strictè obseruabatur, præstolati sunt. Reuersus autem Albertus ad suam eremum, non multo post, per visionem monitus, factus est monachus Crispiniensis, deinde præpositus & cellarius. Tandem autem à Lamberto abbate optatam in eremo obtinuit cellulam, manens interim sub potestate abbatis; in qua viginti quinque annis cum incredibili abstinentia permansit incluſus. Cùm autem acolytus esset, de sapientum consilio à Burchardo Cameracensi episcopo ad sacerdotium promotus est, vt populis ad ipsum venientibus melius posset consulere. & familiarius secretas confessiones recipere. Factus autem presbyter, duas in die celebrabat Missas, pro viuis alteram, alteram pro defunctis. Pecuniam accipere, haud aliter atque serpentinum virus, abhorrebant. Mandato Paschalis Papæ per Oduinum abbatem sancti Gisleni, & Innocentij Papæ, confessiones ad se venientium alacriter audiuit. Venerunt autem non solum illiterati & vulgares, sed archidiaconi, abbates, omnis generis religiosi, & docti, nobiles vtriusque sexus, tantaque plerumque hominum multitudo, vt videretur veluti vrbs ab hostibus obsessa. Plerique qui propius accedebant eo renitente, vestem eius lacerabant, & partes auulsas pro reliquijs absportabant.

tabant. Quantos ille manipulos secum ad Christi tribunal feret? Inter quos erit ioculator ille, cuius olim cantilena ad arctam viam inflammatus fuit. Peractis itaque annis plus minus quinquaginta in monachi habitu, obdormiuit in Domino ipso sacratissimo die Paschæ ad septimum Idus Aprilis paulò antea ab Engelberto Priore sacro oleo vnctus, & sacra communione munitus, die tertio sepultus ab abbatibus Crispinij & sancti Amandi eodem in loco, vbi cellula fuerat: vbi eius meritis & precibus, ægris & piè postulantibus, multa præstantur beneficia. Et hæc ex Roberto archidiacono Austrouandiæ accepimus, qui vitam sancti confessoris ad Aluisum episcopum suum, ad quem aliquot exstant diui Bernardi literæ, conscripsit.

Epist 65. 325. 327.

Crispinienses autem etsi in Aprili notatum habeant, *Obijt dominus Aibertus incluſus;* inuocant tamen eum in litanijs suis: & ex auctoritate episcopi Cameracensis, qui oratorium in quo requieſcit, quod Capella dicitur, Kalendis Maij dedicauit, festum eius postridie, ex Crispinio venientes, annuè inibi celebrant.

Die 7. Aprilis.

Cæterum cùm animaduerterim quosdam offendisse, quod inter cætera meritorum insignia duas memoretur in die missas, pro viuis vnam, pro defunctis alteram celebrasse; meminerint hac in parte imperitiores, Carthusianos presbyteros singulis noctibus officium Missæ, citra tamen celebrationem, de beata Maria dicere. Cuius rei non est opus Petrum Sutorem testem producere, cùm id ab eis cognosci possit; quorum ordo passim inter Christianos fulget. Meminerint etiam annotationis *Iacobi Pameli* de pluribus Missis ad

l. 2. de vita Carthus. tract. 4.

Cypriani

Cypriani epistolam 63. Meminerint denique in combinatis Ecclesijs Pastores quosdam bis celebrare, eo tantùm discrimine, quod in priori sacrificio non sumant ablutionem.

Die tertia Maij

1°. *Memoria Cruoris Christi, Brugis.*

Ex relatu Brugensium, & chronicis Iperij

BRugis memoria Cruoris Christi. Vnde festum inuentionis sanctæ Crucis ibidem nominatur festum Cruoris Christi. Celebrant enim tertia die Maij annuam supplicationem solennem in huius pretiosi Sanguinis honorem, qui collectus dicitur quando Ioseph & Nicodemus Christum de cruce deponebant. Estque à Leonio abbate diui Bertini Brugas in ecclesiam sancti Basilij delatus anno millesimo centesimo quadragesimo octauo, ex mandato Theodorici Alfatij Comitis Flandriæ, qui Roberti Solymi auunculi exemplo inductus, quater cum exercitu in Palestinam delatus, in primis Fulconi socero, bis Balduino, semel Almerico Solymorum regibus, auxilium fortissimè tulit. Huic autem, ex prima profectione domum redeunti, donatus est ob beneficia tam propria, quàm maiorum, & Sibyllæ religiosissimæ coniugis.

Iperius ca. 43. Et Meierus anno 1150. & 1331.

Putant autem aliqui esse tantum cruorem ex latere Domini de sancta [a] imagine, eo quod à beato Athanasio scriptum sit, & in septima Synodo recitatum. Nec aliter existimandum est à veris catholicis, præter id quod scribitur à nobis, quasi ex Carne & Sanguine Christi aliquid possit in mundo inueniri, nisi illud quod in ara altaris per manus sacerdotum quotidie spiritualiter efficitur.

Galenus Catechesi 128. & 2[illegible]. Actione 4.

a *Ita & S. Tho. 3. p. q. 54, 2, 3.*

2°. De obitu Aufridi episcopi.

Ex Becano, Heda, chronicis Traiectensium, & Leodiensium.

In cap. de episc. 18.

IN monte sancto obitus Aufridi episcopi, De quo Becanus clericus & historicus Traiectensis scribit. Hic inspirante Deo multa prædia patrimonij sui donauit ad vsum sanctæ Traiectensis ecclesiæ in Comitatu Teisterbantiæ Qui dehinc anno millesimo quinto tanquam filius castigatus & dilectus à Deo, suorum oculorum lumen amisit: venerabile collegium ordinis beati Benedicti supra Montem sanctum in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ construxit. In quo sacræ religionis habitum accepit, & ad perennem vitæ suæ terminum deuotissimè perdurauit Sepulcrum autem tanti patris si ex deuotione requirit quispiam de Canonicis maioris ecclesiæ, vel monachis sancti Pauli, sibi forsitan indicabit.

Exstant quoque apud Hedam, Præpositum Arnhemensem literę donationis eius, in quibus sanctæ suæ Traiectensi ecclesiæ donat ad restaurandum ibidem Dei seruitium, infra Comitatum *Rijen* nuncupatum, *Westerloo*, *Oesterloo*, *Boloo*, *Mierbeke*, *Hombeke*, *Buronte*. Quæ loca adhuc sunt in potestate ecclesiæ Traiectensis, & à nobilibus de *Merode* sub censu possidentur, exceptis quibusdam ecclesijs & bonis, quæ nonulli tyranni de Wesemale occuparunt, & simulata pietate sub modica recognitione in monasterium *Tongerloo* transtulerunt.

Huius etiam præsulis intuitu Fretheboldus nobili

nobili prosapia progenitus tradidit sancto Martino omnem iuris sui hæreditatem quam habuit infra Comitatum Teisterbantiæ, ad stipendialem vsum fratrum vttiusque monasterij Curtim tamen in *Heere* solis donauit Pontificalis cathedræ fratribus.

Legitur porrò in Annalibus Leodiensibus Comitatum suum Hoyensem in manibus Othonis secundi Imperatoris resignasse ad vtilitatem Episcopi & ecclesiæ Leodiensis. Qui precibus Theophaniæ coniugis suæ, nedum resignationem approbauit, sed quod reliquum ibidem erat regiæ ditionis, munificentia Regia Ecclesiæ beatæ Mariæ in Hoyo elargitus est.

Idem de consilio & licentia Notgeri Leodiensis episcopi fundauit cœnobium sanctimonialium in villa *Thurin*, quam tenet Dux Brabantinus ab Episcopo Leodiensi. In quo cœnobio, cùm esset in episcopum Traiecti electus, coniugem suam Hilsmondem constituit, & filia Benedicta prima regimen animarum sub regula sancti Benedicti suscepit. Vbi & meruerunt sepeliri.

Sigebertus, qui Gemblaci in Brabantia claruit, vocat eum Comitem Bratuspantium. Scribit enim ad annum Domini nongentesimum nonagesimum septimum: Clarebat hoc tempore inter Gallos Ausfridus, qui cùm fuisset Comes Bratuspantium, non minus iustitia quàm potentia sæculari famosus, depositio militiæ cingulo, tonsuratus in clericum, eò prouectus est vt ordinaretur episcopus Vltraiectensis ecclesiæ. Leodiensis chronographus vocat eum Comitem Hoyensem & Louanienſem; quidam etiam Dionantensem. Vnde intelligitur, quo loco inter Bratuspan-

rios, quos nunc Brabantos dicimus, Comes fuerit.

Obijt autem plenus virtutibus, & senecta à Deo instar auri mundana scoria emundatus, sub professione sancti Benedicti in Monte sancto, prope oppidum Amersfordiam anno salutis millesimo octauo. Sepultus in ecclesia Traiectensi, ait Heda, in parte meridionali. Cuius conuersatio qualis fuerit, per miracula ad eius sepulcrum ostensa crebrò innotuit.

Die quarta Maij.

De S. Monica, opinio Aroasiensium.

Ex Waltero, Priore Aroasiæ.

APud Ostia Tiberina, natale sanctæ Monicæ: cuius vita admirãda ex nono confessionis libro sancti Augustini episcopi colligitur. Celebre est autem hoc festum pridie conuersionis filij sui, quem prius mundo postea cælo peperit. Putant verò Aroasienses thesaurum hunc ad se delatum, quod testem habeant eius rei in manuscriptis codicibus Walterum sui loci Priorem, qui sacras reliquias se eò attuliſſe memorat. Scripti autem hæc est summa. Fulbertus abbas in Arogomantia misit me pro negotijs suis ad curiam domini Alexandri, quando imperium contra eum erat commotum. Cùm autem Ostiæ à Canonicis ad diuam Auream quærerem de sancta Monica, dicebant eam sepultam esse in portu in antiqua Ostia, & à se vocari Latina voce Primam, ab Augustino Græca voce Monicam. Quibus intellectis, sepulcrum quærere, & clam effringere, cogitaui. Quod cùm frangerem, tanti odoris suauitate respersi sumus, ac si omnium pigmentorum

mentorum genera sentiremus. Cùmque cogitarem caput cum minoribus tantum ossibus auferre, adiunxi aliud os, & sic singillatim omnia: quæ per diuersa pericula maris & terræ, tuli in Aroasiã, anno millesimo centesimo sexagesimo secundo, duodecimo Calendas Maij: vbi etiam miraculis sacra pignora claruerunt.

Obijcient fortassis contra hæc Romani: Maphæum Vegium Laudensem, Martini quinti datarium, suis impensis ex Ostia Monicam eò transtulisse, quodque apud Augustinenses in sacello diuæ Monicæ, cuius officium scripsit, sepulturam acceperit. Exstare desuper Apostolicam Martini bullam. Quibus ego, quòd nota & recepta sint, non reluctor: per me tamen licet Aroasienſibus, saluo vinculo pacis, in suo sensu abundare.

Fuit autem Aroasia, quæ est in finibus Atrebatum, viginti octo monasteriorum, quorum abbates illuc quotannis conueniebant, primarium, sed bellorum iniuria pæne est destructum. *Vide Iacobum de Vitriaco in hist. occid.*

Sane inter Hybernos Laurentius sanctus Archiepiscopus Dublinensis, clericos sæculares, qui in ecclesia Dublinensi erant instituti Canonici, in regulares Canonicos ordinis Aroasiensis transformauit. Quod ad originem attinet, nominat Robertus, Sigeberti continuator, Cononem Apostolicum legatum inter eos religiosos qui eremiticam vitam ad truncum Berenger primò duxerunt, & Aroasiani ordinis auctores extiterunt. Onuphrius vocat eum domnum Cunonem Cardinalem Prænestinum. *Ad annum 1114.*

a *At Baronius ad Martyrol. die 5. Augusti, M. putat dici Monicam, quasi Monacham, voce per vulgarem vsum nonnihil corrupta.*

Quinta die Maij.

De sancto Mauronto abbate.

Ex Hucbaldo, qui beatæ Rictrudis & prolium historiam scripsit, & Chronicis Marcenensium.

DVaci, natalis sancti MAVRONTI abbatis: Cuius suffragijs, si ad sepulcrum eius fuerint delati varijs languoribus ægroti, verè recipiunt præmia sospitatis. Hic sanctus leuita & abbas, filius primogenitus sanctæ Rictrudis, & spiritualis filius in baptismate egregij Christi sacerdotis Richarij, qui eum infantem â præsentissimo mortis periculo præseruauit. Quod ad vigesimum sextum diem Aprilis ex Alcuino est explicatum, vt non sit necesse id ex eodem aut ex Hucbaldo repetere. Cùm autem clarus esset in aulâ Theodorici regis, hortatu Amandi præsulis, & beatæ Rictrudis matris suæ, deseruit & sæculum, & sponsam, quam vxorem habere deuouerat. Egítque monasticam vitam [a] Hamatici & Marcenis ac postea ecclesiam construxit ad Lisam, in suo prædio, quod Broylus: [b] postmodum verò Meuriuilla, quasi Mauronti villa dicebatur, nunc verò contractius Meruilla dicitur. Quibus etiam in locis sanctum præsulem Amatum Senonum antistitem, Theodorici regis tyrannide exsulantem non solum fouit, sed & præesse voluit. Eundémq; defunctũ, Broyli honorificè tumulauit, & prædiorum suorum per chartarum instrumenta fecit hæredem. Ipse denique Maurontus annis fere duodecim post obitum Amati, abbatis curam supra fratres gessit vigilantissimè. Cùm autem anno septingen-

gingentesimo primo Marcenense monasterium visitaret, ibidem vitam præsentem in meliorem commutauit, & in eiusdem monasterij crvpta sepulturam accepit, iuxta puteum, qui sancti Mauronti dicitur. Ex cuius aqua nonnulli sanati leguntur, qui à mortalibus & conductitijs medicis curari non valebat.

Corpus eius, cum corporibus sancti Ionati & Rictrudis, defossum erat Marcianis, in Nordmannorum vastatione. Quando autem inde sit Duacum ad sancti Amati ecclesiam translatum, [c] nusquam legitur. Vulgo Morandus dicitur, & natalis eius ab omnibus incolis celebratur, cum festiua ad Vrbis muros, quos aliquando protexisse memoratur, [d] supplicatione.

Cæterũ etsi Hucbaldus in vita Rictrudis, quam cessante Nordmannica persecutione collegit, meminerit tantum quatuor eius prolium, Mauronti & trium virginum, in historia tamen S. Vualerici, ante eam persecutionem conscripta nominatur Vrsinus puer, germanus frater Mauronti nobilissimi viri, præcipui inter aulicos proceres, sed eo nomine vel maximè illustris, quod pro Christi amore sponsam forma egregia contemsit, omnique huius mundi fastu & dignitate reiecta, Christi Domini vestigia sectabatur. Hic autem Vrsinus ad posteriores corporis partes vlcus periculosum habens, etsi pater [e] ad fidem amplectendam præduro esset animo, delatus est ad S. Walericum, & ab eo curatus.

Fuit & alius Maurontus abbas in Glanna, sancti Florentij monasterio, cuius animam Hermelandus ad cælos migrare vidit.

a *Confer 13. Septemb. de S. Amato.*

b *Potius,*

b *Potius gallicè dicebatur* Bruel *prædium quod ibi fuit, & in quo fuit ab eodem S. Mauronto ædificatum monasterium. Ipsum autem municipium in quo id prædium & monasterium fuerunt, iam olim dicebatur* Mēderghem, Menreghem, *& deinde contractè* Mer-ghem, *id est Minor-villa; & gallice* Menreville, *ac contractè* Merville. *In itinerario Antonini dicitur Minariacum: & illac è Castello (hodie Casleto) iter Turnacū ibi describitur.*

c *Quidam ponunt factum anno* 900. *Alij*, 985.

d *Hæc supplicatio fit non die* 5. *Maij, sed Dominica proxima post* 16. *Iunij; nisi ipsa sit Dominica.*

e *Confer Maij* 12. 2°. *Vnde dubites sitne aliquis error in hac de Vrsino narratione.*

Die septima Maij.

De sancto Domitiano, episcopo Leodiensi.

Ex tomis Conciliorum, & historia ecclesiæ Hoyensis.

IN Hoyo, natalis S. DOMITIANI, episcopi & confessoris. Fuit autem episcopus diœcesis Leodiensis, cùm sedes ex Tungris Traiectum erat translata. Vnde in subscriptionibus Aruernensis synodi legitur, *Domitianus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Tungrorum, quod est Traiectum, subscripsi.* Sub Childeberto interfuit Concilio Aurelianensi, quod quintum est in secundo Conciliorum tomo. Legitur quoque in Concilio Turonensi secundo, & Parisiensi primo, *Domitianus peccator, consensi, & subscripsi.* Natales habuit claros ex filia ducis Arduennæ, sed insignis à pueritia vitiorum domitor, morum claritate eos superauit. Vnde in pontificem & pastorem assumptus à clero & plebe Traiectensi, in Taxandria contra paganos: per

Gallias

Gallias verò contra hæreſes & famem laborauit. In propria parochia, ſiue diœceſi, multas conſecrauit eccleſias: & hoſpitalia aliquot oppidatim exſtrui curauit. Ciuibus Huyenſibus infeſtum draconem exſtinxit, & complura contulit beneficia. Apud quos etiam ſepultus eſt, in eccleſia beatæ Mariæ. Ad tumulum autem mox multa conſecuta ſunt miracula: vnde iubête Carolo Magno, corpus eius, adhuc fragrantiſſimum de terra leuauit Willegiſus, præſul Colonienſis, decimo ſeptimo Calendas Iulij. Poſt hæc anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſecundo. Radulphus epiſcopus corpus tranſpoſuit in nouum feretrum, argento & auro decoratum, ſexto Idus Iunij, ſed tantum prima tranſlatio Huy celebratur.

Octaua die Maij.

1°. *De ſancto Wirone epiſcopo.*

Ex hiſtoria, in tomis Surij edita, monumentis Ruræmondenſium, & Vltraiectinorum.

IN Petri-Monte, depoſitio ſancti WIRONIS, epiſcopi, & confeſſoris, cuius reliquiæ habentur in eccleſia Traiectenſi. Produxit hunc virum Scotia, fertilis ſanctorum virorum inſula. Vbi in epiſcopum electus, compulſus eſt aſſentiri, & iuxta inſulæ conſuetudinem Romam miſſus eſt, ſummi Pontificis manibus conſecrandus. Comes autem illi & itineris, & voti, acceſſit Plechelmus ſacerdos. Quibus per Angliam iter facientibus, adiunctus eſt diuinitus. Otgerus leuita. Qui Romam peruenientes, Apoſtolorum

lorum limina lachrymis rigant: altaria precibus & votis cumulant: loca sancta crebrò inuisunt. Cognita autem Pontifex aduentus causa, Wironem diu reluctantem, episcopum ordinat: eundemque honorem Plechelmo impertit. Quos muneribus auctos, mox in patriam remittit. Inde autem data oportunitate in Gallias abierunt: & à Pipino, duce Francorum, cùm is didicisset illorum sanctitate totam eorum patriam illustratam esse, locus à turbis remotus est attributus, qui vulgo Mons-Petri dictus est, in quo oratorium Virginis Mariæ consecratum est: itemque sancti Petri monasterium præclaro opere. Dux autem Pipinus Wironi, vt animæ suæ præsuli, vitæque patrono propter eximiam sanctitatem, sua illi peccata confiteri, detractis calceis, est solitus. Sæpius etiam volebat eum interresse communibus consultationibus maiorum. Cùm autem laborum propinquaret terminus, & gaudium instaret præmiorum, modica febre correptus, carnis occubitum cum vitæ sempiternæ ortu commutauit. Estque sacrum corpus intra oratorium beatissimæ matris Dei conditum: & ad sepulcrum eius plurima diuinitus conferuntur beneficia. Et hæc est summa historiæ eius, quam sacra vetustas ad posterorum notitiam transmisit.

Pipinus 2. qui & Herstallus.

Coluntur autem hi tres sancti, vt patroni, in Ruræmondâ, quæ nonnullas eorum reliquias conseruat, quas ex dicto monte, qui etiam mons Odiliæ dicitur, accepit, quando Canonicorum collegium, inde in dictum oppidum est translatum.

Præcipuam tamen portionem reliquiarum S. Wironis, archiepiscopalis Ecclesia Traiectensis

sibi

sibi asscribit. Occupato enim à Nordmannis Traiecto, Hungerus antistes, cum paucis Canonicis, anxiè Prumiam diffugit. Quorum præsentia Lotharius rex motus, contulit ei monasterium montis Odiliæ, vt in eo à Danorum incursione liberi diuini nominis cultum celebrarent. In Suitberti historia, à sancto Marchelino conscripta, dicitur episcopns Deirorum. *Ioann. de Beca, c. 27.*

2°. De beata Yduberga, seu Itta.

Ex vita sancti Modoaldi per Stephanum.

EOdem die, Niuellæ, commemoratio Yduibergæ: quæ etiam Itta dicitur. Hæc fratrem habuit sanctum Modoaldum, episcopum Treuirorum, sororem sanctam Seueram, maritum serenissimum Ducem Pinum: filium, Grimoaldum, paternæ dignitatis & pietatis hæredem: filias verò sanctam Gertrudem & Beggham. Post obitum autem pij consortis omnibus procis secundarum nuptiarum spem abstulit, à sancto Amando sacrum velamen suscipiens, & domus propriæ fastigia in ecclesiam commutans. Ob quod factum, cum beata Gertrude filia sua multas pertulit iniurias. Cæterum non minor annis sexaginta, ab obitu mariti anno duodecimo, Deo & sanctis angelis spiritum suum commendans, migrauit ad Dominum, & in Niuellensi monasterio, sub beati Petri Apostoli tegmine, honorificè est tumulata. Sed nunc in tumba portabili, quæque tempore Rogationum defertur, honorificentius quiescit, sicut & coniunx Pipinus, & nutrix diuæ Gertrudis. Vidi de ea Niuellæ nouem lectiones historiæ diuæ Gertrudis subiunctas, sed ab omnibus ignorabatur an aliquando in officio ecclesiæ lectæ fuerint: an tantùm ad priuatum vsum conscriptæ. *Ex historia S. Gertrudis.*

Nona

N. na Maij.

De S. Macario patriarcha, qui Gandaui obijt.

Ex Gandensi officio, & historia ad Sigerum scripta.

GAndaui, eleuatio sancti MACARII, Antiochenæ sedis archiepiscopi. Qui non infimo in Armenia genere natus, à primis pueritiæ annis traditus est Macario seniori, archiepiscopo & patriarchæ Antiocheno, literis & Christianis moribus imbuendus, vt eodem vteretur præceptore, quẽ antea à sacro fonte susceptorem habuerat. Hóc verò vitæ magistro sic profecit, vt eo mortuo communibus suffragijs ecclesiæ Antiochenæ præficeretur. Verùm cùm omnibus se pium pastorem, & benignum patrem, multos annos præstitisset, non sine diuino instinctu, officij administrationem, titulósque dignitatis, Eleutherio, doctrina & vitæ sanctimonia celebri, resignauit: deinde facultatibus suis pauperibus distributis, quatuor cum discipulis, Ioanne, Petro, Dauide, Constantino, terram illam primum in qua Saluator noster humani generis salutem perfecit, deinde alia loca sancta magno labore, nec minori animi deuotione perlustrauit. Nusquam interim non sanctitatis & virtutis suæ signa, nouis semper miraculis editis, relinquens. Postremò per Germaniam superiorem in inferiorem veniens, Machliniæ fidei flamma flammas vrbem vastantes exstinxit. Malbodij, Cameraci Tornaci, quis, qualis, & quantus esset, diuinitus innotuit: nouissimè

nouissimè monasterium diui Bauonis iuxta Gandauum ingreditur, ibique ab Eremboldo abbate, & toto fratrum cœtu perbenignè excipitur. Quumque maiora indies, tum inter monachos domi, tum in populo ditionis Gandensis, virtutis suæ & meriti apud Deum documenta ederet, mirum quàm gratus & suspiciendus omnibus breui tempore euasit. Vndique ad eum populus frequens concurrebat. Nam etiam aqua qua manus eius fuissent ablutæ, nequaquam erat virtutis expers, & leuis manuum eius attactus ad depellendos morbos erat efficax: qui verò sublimiori fidei deuotione præditi erant, ijs ad promerendam salutem sola sufficiebat episcopalis benedictio. Postquam autem annum vnum plus minus eo loci egisset, grauis Gandensem in populum pestilentia sæuiebat, contra quam indictum est triduanum ieiunium hominibus & pecoribus: cumque pius Macarius multum ardenterque pro populo oraret, commune periculum cum alijs incurrit, fore prędicens, vt post suum interitum nemo hoc pestifero incendio moreretur. Tum ille testamentum quidem nullum condidit, quia peregrinus & pauper vnde conderet non habebat. Soli tamen matri remisit partem barbæ suæ, nè diu suspensam torqueret longa filij nunquam redituri memoria. Et vbi emigrandi venit hora, suffragia Sanctorum & protectionem Angelicorum spirituum multis precibus ambiens, læto & constanti animo ad Christum migrans, rebus humanis vale-dixit, suáque morte, omnium velut mortem, Deo iam placato, restinxit, anno Virginei partus millesimo duodecimo. Corpus feretro impositum, tanta contentione ferebatur ad

cryptam ecclesiæ, vbi ante altare sancti Pauli locum sepulturæ designauerat, vt ad singulos ferè passus noui portitores oneri sanctissimo succedere niterentur. Certarim singuli se ingerebant, vt vel extremas feretri partes tenerent. Si cui id negatum esset, illi vel vestes sacrum corpus deferentium attigisse palma suprema fuit.

Est autem anno millesimo sexagesimo septimo corpus omnino integrum eleuatum à duobus episcopis, Balduino Nouiomagensi (vt habent literæ feretri) & Lietberto Cameracensi, septimo Idus Maij. Celebraturque Gandaui celebrius hæc dies eleuationis quàm depositionis, tum quod dies depositionis fere incidat in tempus Quadragesimæ aut Paschæ, tum quod eleuatio magna claruerit gloria, solennitate & miraculis. Intererant huic multi ecclesiastici Prælati, cum Sanctorum suorum corporibus: item Philippus Francorum rex, Balduinus Insulanus Flandresium Comes, Balduinus Haynoënsium Comes, alijque proceres plurimi sæcularis ordinis. Præerat tunc Gandauensi monast. Sigerus, cuius iussu conscripta, exstat historia vitæ & eleuationis.

Tomo secũdo Surij, Aprilis 10.

Pingitur archi-episcopus, habens in dextra manu cor tribus clauis confixum, quia cùm in terrà sancta Crucem Christi cordialiter prædicaret contra Iudæos, & Saracenos, illi inter alias iniurias, deiectum in terram, conati sunt instar crucis clauis cõfigere. Sed Christus militi suo non defuit, quem etiam ex publico cacere liberauit.

Est autem erronea Macarij nostri imago inter crania & ossa versantis, in Gallicis Lutetiæ anno septuagesimo septimo editis, cùm id dicatur de alio Macario eremita, non de nostro. Portò ex vitio fortassis Gandensium, qui aspirationis nota sæpe abutuntur, accidit quod à vulgo Macharius

charius pronuncietur, cùm Græcè Macarius, Latinè sit Beatus. Obijciet fortassis quispiam, Macarium patriarcham Theopoleos Antiochiæ, ob hæresim in sexta Synodo depositum esse. Sed id accidit ante annum septingentesimum. Quare ad nostrum, qui millesimo anno claruit, trahi non potest: Moueri tamen posset, Anne anno millesimo Antiocheni fuerint schismatici, & extra Romani pontificis obedientiam? Verùm & illud nobis impertinens est, quia citra dubitationem tenendum est beatum Macarium schismaticum non fuisse, aut si de parte schismatis aliquando fuerit, id eum cum episcopatu reliquisse. Quid enim aliud clamant eius peregrinatio, & sanctissima conuersatio, inter Romanæ ecclesiæ filios? Quid tot miracula, quibus eum & viuum, & mortuum, diuina bonitas decorauit.

Die vndecima Maij.

1°. *De sancto Gengulpho martyre.*

Ex historia à Surio edita, Gonsone, & aliunde.

VArennæ, sancti Gengulphi martyris, qui fuit natione Burgundus, iustituto laicus & regi Pipino militari officio coniunctus. Cuius rei argumento est armatura quæ asseruatur in ecclesia eius nomini & honori dicata. De vita & miraculis, propter crebras barbarorum incursiones, pauca fideli relatione comperta habentur. Quorum vnum est, quod regio ministerio perfunctus, fontem emerit in Campania, quem diuinitus Varennas transtulit, vbi saluberrimè exundat, & per eius suffragia multis adfert sanitatem. Alterum est, quod vxorem se cum vno è clero polluentem reliquerit. Vnde ab impuro clerico vulnus accepit, ex quo, (viatico tamen præmunitus) feliciter martyr migrauit, & ab amitis suis Wildetrude & Wildegosa Varennæ est sepultus, in basilica quam

ipse constructerat & dotauerat in honorem sancti Petri. Indignam autem cædem cælestis vindicta est subsecuta. Nam clericus cum fæcibus corporis, viscera etiam sua, in cloacam deposuit. Vidua verò, quæ impurè dixerat, corpus Gengulphi miracula non aliter edere, atque suum anum, inaudito diuinæ animaduersionis exemplo, obscœnos crepitus, quoad vixit, edidit frequentissimè. Hæc ex historia diximus: quæ etiam in carmina redegit Rosuidis, abbatissa Gandersheimensis. Huc autem hæc adferenda putauimus, quia reliquiæ huius martyris multis miraculis claruerunt in parochali & collegiali ecclesia sancti Gengulphi, oppidi Florinensis. Vnde dictæ ecclesiæ fundationem, & patroni miracula, peculiari libro Gonzo, quartus abbas monasterij sancti Ioannis Baptistæ Florinensis descripsit. Et natalem celebrant hac die: aduentum verò reliquiarum, sexta Augusti. Quas tamen dolent sibi anno quinquagesimo quarto, aut incendio, aut direptione perijsse, in bello Henrici regis Galliarum. Præterea legitur in vernaculis Hollandiæ chronicis. Wulframno episcopo Frisijs Christum annunciante S. Gengulphum equitem & Burgundiæ Comitem, auctoritate & mandato regis Pipini, potentia sæculari cooperatum fuisse, eumque ob id toto anno resedisse in *Medenblic*, & Episcopo petente prima iecisse fundamenta Eccesiæ in *Oostwoude*.

Dist. 3. cap. 27.

Addunt nonnulli Gengulphum, Venantium & Pharaildem ex materno latere fratres esse sanctæ Gudilæ. Quod ab alijs negatur.

2°. Me-

2°. *Memoria tumultus Anabaptistarum.*

EOdem die, Amstelredami, memoria liberatæ ciuitatis à furore anabaptistarum anno 1535, quæ celebratur cum festo die ante meridiem, officio triplici de sancta Trinitate in vtrisque Vesperis, cum Missa solenni, supplicatione totius cleri cum venerabili Eucharistia, vigilijs nouem lectionum, & Missa pro defunctis, qui nouemdecim per anabaptistas occubuerunt.

Die duodecima Maij.

1°. *De reliquijs S. Pancratij, mart. Romani.*

Ex fide Vltraiectinorum, & monumentis Gandensium, quæ exhibuit D. Petrus Simonis, archipresbyter ciuitatensis.

ROmæ, via Aurelia, sancti Pancratij martyris: qui cùm esset annorum quatuordecim, sub Diocletiano martyrium capitis obtruncatione compleuit. Cuius reliquiæ habentur Vltraiecti ad sanctum Saluatorem: Ideoque natalis eius celebrari solet à clero & populo dictæ diœcesis. Dicuntur etiam Romani caput martyris habere in æde Lateranensi, & corpus in æde sancti Pancratij. Idem corpus Venetæ sorores ecclesiæ S. Zachariæ sibi attribuunt. Non tamen hinc consequitur, Traiectum falso sibi asscribere corpus martyris, eo quod vnius martyris corpus, siue notabiles corporis reliquias tribus in locis esse, non sit absurdum. Imo pluribus in locis sancti Pancratij reliquias haberi constat, ex epistolis a-

Primus in topographia. Petrus de Natalibus, Venetus. l. 7. c. 156.

liquot Gregorij magni. Quamquam & hoc verum sit, tempore Gregorij missum esse pro sanctorum reliquijs quicquid eorum sancta corpora contigerat, saltem ex Episcoporum benedictione.

Epist. 18. lib. 3. 50. lib. 5. 86. lib. 7.

Sunt etiam anno nongentesimo octogesimo quinto reliquiæ eius ex vrbe ad cœnobium Gandense delatæ, per Eremboldum tunc monachũ, postea abbatem. De quo nuperrimè inuentum est testimonium penè detritum, quod ad conseruandam antiquitatis dignitatem subijciam.

Andreas abbas Oduino abbati. In nomine Domini. Istæ sunt reliquiæ sancti Pancratij martyris, quas transmisit Andreas humilis abbas ab vrbe Roma, ad Gandauii castri cœnobium, non propter pecuniã, sed pro caritate, ac Dei, proximique dilectione, rogante quoque domina Tetta ancilla Dei, ex Anglorũ genere orta. Promisit enim nobis vt memoratas reliquias mittere deberet in locum sacrum, vbi magnam venerationem, & cotidie Missarum celebrationem habere deberent, vt [protin ..... et] sancti Pancratij beatissimi martyris accipiatis cum magna reuerentia, ac debito honore, portiones de eius sacratissimo corpore. Id est, vnam portionem, de dorso: alteram, de costa: tertiam de crure: atque recondatis in locum sacrum, vbi cotidie & sine intermissione sacrificijs, canticis, & hymnis honoretur.

Sed & nos pro amore eius inter nos habeamus fraternitatem, ac memores simus alterutrum, siue in orationibus, siue in Missarum celebrationibus.

Vale in Xpo. *Amen.* Has autem sancti Pancratij reliquias iacere in casula sancti Lamberti, constat ex visitatione Cornelij Ianseni, primi Gandensis episcopi.

12°. De

2°. De S Rictrude, abbatissa Marcenẽsi.

Ex Hucbaldo, libris miraculorum Chronicis loci, & assertione Reuerendorum Patrum, Arnoldi Ganteis, Prælati, & Caroli Blondecq, *Prioris.*

MArcianis, depositio sanctæ RICTRVDIS. Hæc sancta abbatissa, orta est in Guasconia ex nobilissimis parentibus Arnoldo, siue Erkenoldo, & Lichia. Multúmque, dum adolesceret, in pietate profecit sub sanctissimo præsule Amando. Cùm enim Dagobertus se non ferret reprehendi à sancto antistite, ob immoderatum mulierum amorem; eum è regno eiecit. Vnde aliquamdiu Guasconiam illustrauit, vbi beatæ Rictrudi pietatis Christianæ magister obtigit. Accepit autem maritum ex Francigenis Adalbaldum, virum nobilitate, virtute, & sapientia clarum: cui multæ erant possessiones in pagis Flandrensi, Legiensi, Adartensi, Atrebatensi, Pabulensi, & Austrebantensi. Ex hoc felici coniugio, quatuor procreatæ sunt sanctæ proles, Maurontus Ieuita, & abbas; Clotsendis, quæ post matrem Marcenis præfuit: Eusebia, quæ Hamatico præfuit: & Adalsendis, quæ præmaturè rapta est in nocte Dominicæ natiuitatis. Tandem laudabilis memoriæ Adalbaldus, cùm in Guasconiam iter arriperet, à malignis hominibus est interemtus, sed fœliciter eum in Deo viuere testantur signa, quæ ad eius sacra ossa non rarò facta sunt. Cùm autem sancta Rictrudis, coniuge orbata, ad secundas vrgeretur nuptias, consilio vsa sanctissimi Amandi, regiæ maiestati & optimatibus dignum apparauit conuiuium; In eo prandio scisciatur regem, an liceat

sibi in suis ædibus agere quod velit? Rex annuit, putans quod conuiuas, vt fieri, solet, sumto poculo ad potandum inuitaret. Illa verò virili animo velum profert, à beato Amando pontifice consecratum, & capiti suo imponit. Quo facto, sibi, ac filiabus monasterium Martianas deligit, beato Amando non solùm consentiente, sed etiam inter regem & ipsam, pacem conciliante. Vbi vsque ad annum ætatis septuagesimum quartum, omnium bonorum operum se exemplum præbuit, & vt filia lucis, semper ambulauit in luce, cuius fructus est in omni bonitate, & iustitia, & veritate. Quiescit Marcianis, siue Marcenis, (vt nunc fere loquimur) in monasterio sanctæ Rictrudis, ad Scarpam, vbi primitus abbas præfuit sanctus Ionatus, beati Amandi discipulus: sed postmodum visum fuit vt ibi sub sancta Rictrude, gloriosa loci fundatrice, secundi sexus fideles aggregarentur. Postquam autem sanctimonialium vita facta est dissolutior, crescente impietate decreuerunt reditus & possessiones, adeo vt Iudith abbatissa cuidam militi, suo nepoti, villas quasdam monasterij, inter quas *Warlayn* iure hæreditario tradiderit. Sed & Nordmannica rabies, peccatis exigentibus, monasterium exussit. In qua destructione deperijt omnis ornatus, in priuilegijs, libris, gestis Sanctorum, & cæteris rebus, ad vsum loci pertinentibus: Sanctorum tamen corporibus sub tetra decenter quiescentibus. Hinc Stephanus Leodiensis episcopus, qui beatissimi Lamberti historiam descripsit, solicitè effecit vt ab Hucbaldo Elnonensi, probatæ conuersationis & eruditionis monacho, gesta sanctæ Rictrudis & proliũm, per Nordmannicam depopulationem fere deperdita,

Ephes. 5.

deperdita, denuo conscriberentur. Quod vnico libro fecit, Cui postmodum subiuncti sunt duo libri miraculorum. Ex quibus constat Balduinum Barbatum, Flandriarum Comitem, destructum monasterium reædificasse, & locum tradidisse singularis sapientiæ & virtutis viro Liduino, abbati sancti Vedasti, vt pro dimissis sancti-monialibus, monachos regularis disciplinæ substitueret. Itaque in hunc vsque diem permanet Benedictinorum monasterium, pietate & eruditione, vt & quædam contigua, præstantissimum Quæ etiam superflua bona in Duacensis Vniuersitatis collegia, aliósque in vsus sanctissimos, expendunt. Ad sepulcrum pendet epitaphium, cuius initium est:

Hic quondam iacuit, totum Veneranda per orbem,
Rictrudis, virtutis ager, pietatis imago.

Eleuata est cum filiabus in capsas, inter eas tamen Clotsendis & Adalsendis, non sunt numero Sanctarum virginum asscriptæ. Locus est episcopatus Atrebatensis, in Flandriæ limitibus, inter Duacum & Valencenas. Natalis celebratur Marcenis & alibi. Est enim multarum ecclesiarum patrona. Eleuatio verò septimo Idus Februarij.

Die decima-tertia Maij.

1°. *De sancto Seruatio, a patrono Traiectensium ad Mosam.*

Ex Veterum Martyrologijs, Gregorio Turonensi, Sulpicio Seuero, Concilio Agrippinensi, Athanasio, & aliunde.

IN Traiecto portu, sancti SERVATII, Tungrensis ecclesiæ episcopi & confessoris. Qui

tempore quo Hunni Germaniam vastabant, ne ciuitatis atque ecclesiæ suæ videret excidium, Domini reuelatione commonitus, transit ad vicum Traiectensium: ibique defunctus, atque in medio publici aggeris est sepultus. Ob cuius meritum omnibus demonstrandum, cùm tempore hiemis omnia in circuitu nix repleret, nunquam sepulcrum eius operuit, donec industria ciuium basilica supra ipsum ædificata est, à successore eius sancto Monulpho. Qui octauus ab eo inter episcopos Traiectenses recensetur.

Ex Martyrologijs Beda, Vsuardi, & Adonis.

Fuit autem, vt Gregorius Turonensis episcopus scribit, vir eximiæ sanctatis, quia vigilijs ac ieiunijs vacans, crebro lacrymarum imbre perfusus, misericordiam Domini precabatur, ne vnquam Hũnorum [b] gentem incredulam in Gallias venire permitteret. Sed sentiens per spiritum, pro delictis populi hoc sibi non fuisse concessum, Romam iuit ad beati Petri tumulum, vt adiunctis sibi Apostolicæ virtutis parrocinijs, quæ flagitabat mereretur facilius obtinere. Ibi verò multis diebus sese oratione & maxima inedia affligens, responsum accepit, Deliberatione Domini sancitum esse Hunnos Gallias debere depopulari. Ipsius autem oculos ea mala non visuros. Quo responso suscepto, celeriter redijt ad vrbem Tungrorum: valéque dicens clericis ac reliquis ciuibus vrbis, denunciat illis cum fletu quia non visuri essent vltrà faciem suam. At illi cum eiulatu magno supplicabant, Ne derelinquas nos pater sancte, ne obliuiscaris nostri Pastor bone. Sed cùm eum fletibus reuocare non possent, accepta benedictione, cum osculis redierunt. Hic verò ad Traiectensem vrbem accedens, modica pulsatus

Lib. 2. histor. cap. 5.

febre,

febre, receſſit à corpore: ablutusque à fidelibus, iuxta pontem aggeris publici eſt ſepultus.

Contra Euphratam pſeudoëpiſcopum ſententiam ſuam protulit in Concilio Agrippino. Multum tunc temporis inter Galliæ epiſcopos laudatus, Sulpicius enim Seuerus ſcribit beatum Seruationem Tungrorum epiſcopum Arimini minis & terriculis Arianorum non ceſſiſſe, ſed contra eos fidei profeſſiones edidiſſe Sed & Athanaſius, magnus ille fidei confeſſor, præclarè eius meminit. Magnentius legatus mittebatur à Conſtantio ad Conſtantem fratrem. Is tyrannus Conſtantem occidit, & Occidentis imperium anno trecenteſimo quinquageſimo Auguſtoduni occupauit Accuſatus eſt ſtatim Athanaſius, quod cum Magnentio egiſſet de interficiendo Conſtante. Vnde ad Conſtantium apologiam ſcripſit: in qua inter teſtes innocentiæ ſuæ primum nominat ſanctum Seruatium, epiſcopum, qui ad ſuam Maieſtatem aliquando à Maxentio pro legato miſſus fuerat. Natalis beati confeſſoris celebratur decimo tertio Maij, feſto die per totam diœceſim; dies tranſlationis recolitur ſeptimo Iunij; feſtum viſionis, quam Romæ habuit de Gallarum excidio, incidit in diem Annunciationis Domini, ſed tranſponitur in diem Dominicum poſt octauas Paſchæ: denique triumphus ſancti Seruatij recolitur Dominica prima Iulij. Pingitur autem cum argentea clauc, quam à B. Petro cæli clauigero, in viſione Romæ accepiſſe memoratur. Neque mirum eſt tanti epiſcopi memoriam longè lateque celebrrimam eſſe, nam ipſe primus fuit Tungrorum proprius epiſcopus; Præceſſores enim potius propriè fuerunt Treuirenſes antiſtites.

Tomo primo Conciliorum.

Sulpicius lib. 2. hiſtoriæ ſacra.

Athan. initio tomi 2.

Teſtantur

Testantur etiam manu-scripta Leodiēsium Chronica, memorabilem Caroli Martelli victoriam contra Saracenos (in qua, secundùm eos qui parcissimè referunt, peremit trecenta septuaginta quinque millia,) in natali huius confessoris accidisse; ipsumque Martellum & totam Franciam beati Seruatij patrocinijs post Deum, hanc victoriam ascripsisse. Porro sanctus confessor innumeris claruit miraculis, etiam extra Traiectum: nam Wando quem Martellus exulem ad Traiectense sancti Seruatij monasterium, ablegauerat, quando ad Fontanellæ regimen consensu Pipini redijt, secum asportauit reliquias S. Seruatij, eidemque pretioso confessori iuxta abbatialem sancti Petri ecclesiam, nouam construxit basilicam, in qua repositis reliquijs, ob meritum almi confessoris plurimæ virtutes sunt patratæ. Memorabile est autem quod Appendix Reginonis habet. Anno nongentesimo quadragesimo quarto, dum rex Duisburgi in Rogationibus placitum cum primoribus Lothariensium haberet, illuc Traiectensis clerus deportauit sancti Seruatij corpus, ob multimodas sibi ab Immone illatas iniurias. Quando enim Ecclesiastici à potentioribus opprimebantur, aut ad orationes confugiebant, & ad alia pietatis opera. Qua occasione Werherus Comes, qui à rege impetrauerat *Kirchberg*, villam monasterij Hirsfeldensis, mordaciter iocabatur se monachos tepidos ad ieiunia & nudipedalia coëgisse, aut Sanctorum suorum pignora adferebant, vt ea, velut de iniuria sibi illata, expostulantia, principes terræ reuererentur. Hinc Traiectenses Clerici cum patrono suo beatissimo Seruatio Duisburgi,

Ex gestis Fontanellensium.

Ex Append. Reginonis.

Lāb. Scafnaburg. anno 1064.

(quod

(quod tunc erat Francorum regia, nunc autem Cliuorum principi paret) apud regem Ludouicum contra Immonem expostulabant. Cui affine est, quod vacante imperio inter Othonis obitum, & sancti Henrici successionem, potens quidam apud Confluentiam, beati Seruatij prædia inuaserat: sed Traiectenses mox feretrum sui patroni eo attulerunt: per quem tanquam fortissimum bellatorem, rerum suarum sunt potiti Vnde etiam in S. Beati ecclesia, quæ est Carthusianorum, quasdam sacras eius reliquias reliquerunt. *Ex monumentis Carthu. Const.*

Est autem Traiectum beati Seruationis obitu celebre, magnæ antiquitatis oppidum, quod illic pons Mosæ esset, vel quod nauibus flumen hoc transiretur, à Romanis ita appellatum. Cui etiam Mathias Herbinus viæ regiæ nomen tribuit. Mediæ ætatis scriptoribus dicitur Traiectus, portus Traiectus, castrum Traiectum. Nostra ætate vsitatius Traiectum Mosæ, ad differentiam vlterioris Traiecti. Habet autem post Seruatium & alios cælestis aulæ patronos, protectores & dominos Ducem Brabantiæ, & Episcopum Leodij. Beatum autem Seruatium, vt apud Athanasium Latinum legitur Seuerus Seruationem vocat: Inter patres synodi Sardicensis nominatur Sarbatius. In codicibus quibusdam Gregorij Turonensis, vitiosè legitur Arauarius, & apud Auentinum Azauarius. *In Apolog. 2. Athanasij.*

Addunt nonnulli, Christi fuisse consanguineum, & vixisse annos trecentos septuaginta tres. Quod ex Veterum libris probari non potest: sed potius improbari. Quis enim credat trecentorum annorum ætatem, idoneam fuisse legationi ad Constantium, profectioni ad Synodos, & ad limina Apostolorum? Certè si supra vires suas, hæc Dei virtute feciisset, citati scriptores non tacuissent, quod ad Dei gloriam maxime spectaret. Quare cum clero Traiectensi hæc velut incerta seponamus.

Maioris momenti est ex Sulpicio obseruare, Seruatium cum Fegadio, in Ariminensi Concilio fidei professiones edidisse, in quibus primum damnatus est Arius, totaque eius perfidia. Cæterum Valens, tanquam nostros adiuuans, subiecit sententiam, cui inerat occultus dolus. Qua

profes-

professione obtenta coacti sunt Seleucienses Patres, exemplo Occidentalium, prauam fidem recipere. Multi constantes adempto episcopatu in exilium sunt trusi. Cæterum Occidentales decepti, beneficio Hilarij reuocati sunt ad emendationem & pœnitentiam. Quo pertinet illud Hieronymi: Ingemuit totus orbis, & Arianum se esse miratus est. Si tot & tanti præsules ab hæreticis decepti sunt, inuolucris verborum, & inde pœnituerunt, quàm cæco iudicio multi sibi hodie persuadent nimium esse rigorem catholicæ Ecclesiæ contra libros & colloquia hæreticorum: sibi ab eis non esse periculum: aut ob hæc peccata non esse grauem subeundam pœnitentiam?

Contra Luciferianos.

Sanè Euphrates episcopus Agrippinæ, quæ est, vt Athanasius loquitur, metropolis superioris Galliæ, omnino ad Arianismum defecit, cùm antea inter catholicos episcopos celebre nomen habuisset. Scribit Athanasius eum à sancto Concilio Sardicensi, in legatione missum ad Constantium Imperatorem, vt pro Synodi decretis, Episcopos, quos ciecerat, in suas sedes reuerti pateretur, Cùm autem ad eum Antiochiam veniret, Ariani conduxerunt publicam meretricem, quam nudam per tenebras in ædes ipsius in ipsis ferijs sanctissimi Paschatis immiserunt. Addit Theodoretus, loquente meretrice Euphratem grauiter conturbatum, ac ratum dæmonem esse, qui vocem muliebrem effingeret, statim Christi Seruatoris auxilium imploraſſe. Atque res hæc in iudicio detecta aduersarijs confusionem, catholico episcopo gloriam peperit, sed caducam: quòd eam Arianæ perfidiæ veneno postmodum obscurauerit & exstinxerit.

Ad solitariam vitam agentes.

Lib. 2, c. 9.

a *Fuit primus proprius Tungrorum episcopus. Infra, 14. Septem. in fine.*

b. *Intellige de alijs quoque Barbaris, de quibus B. Hier. epist.* 11.

2°. De S. Onesimo episcopo Suessionum.

Ex lectionibus ecclesiæ Duacensis.

DVaci[a] ex Suessione, natalis sancti ONESIMI, episcopi & confessoris. Hic septimus episcopus Suessionensis & confessor, ab illo Onesimo Pauli

Pauli discipulo nusquam degener, in suis membris longum pertulit sine ferro martyrium, & sepultus est in ecclesia sancti Georgij extra confinia ciuitatis Suessonicæ, in vico sancti Medardi, citra [b] Axonam. Ad cuius tumulum multi consecuti sunt remedia sanitatis. Quæ tamen cum gestis aut nimia vetustate sunt consumpta, aut desidia scribentium non habentur. Modò corpus quiescit in diœcesi Atrebatensi, Duaci ad sanctum [c] Amatum: Huius [d] prædecessor interfuit Concilio Agrippinensi contra Euphratam habito. *Col. 4. ad Philemonem.*

a *Confer Baron. Annal. Tomo 9. Anno Christi 841. vbi eius prima translatio describitur, facta per Carolum regem, filium Ludouici Pij.*

b *Gallicè dicitur* la riuiere d'Esne.

c *Eo apportatum circiter annum Domini 896. Infrà, 16. Octobris 5°.*

d *In Ms. S. Amati vocatur Mercorinus, non Mercurius, vt in Tom. 1. Concil.*

3°. *De S. Rolende, virgine Gerpiniensi.*

Ex historia manu-scripta, & rescripto Domini Ioannis Brugij Gerpiniensis, Decani Namurcensis.

GErpiniæ, natalis sanctæ ROLENDIS virginis. Quæ in Gallijs nobilibus orta natalibus, cùm in coniugem expeteretur à regis Scotiæ filio, fugit, & Coloniam tendens Gerpiniæ Domino vocante migrauit. Ad cuius sepulchrum plurimi liberantur, calculo, stranguria, & iliaca passione laborantes. Ob quæ & Obertus episcopus Leodiensis corpus in feretrum eleuauit. Quod singulis annis in festis Pentecostalibus per

parochiæ

parochiæ circuitum processionaliter defertur, multis ex varijs locis conuenientibus. Contigit autem merito huius virginis miraculum, & picturis antiquissimis, & maiorum traditione celebratum, quod præ reliquis huic loco est inserendum, quia in imagine virginis expressum extat. Virgo quædam in medijs syluis grauissimè laborabat: vnde famulus superueniens arborem ascendit, locum dispiciens ad quem posset deduci. Deduxit autem eam ad castellum domini Villarienſis *la potterye*, Sic enim vocatur pagus. Vnde virgo morbo inualescente cœcum claudicantem qui in castro agebat Gerpiniam misit ad parochum, vt Sacramenta ecclesiastica illuc deferret. Is autem imperata amplectens, ex Gerpinienſi ecclesia, videns, & bases solidas habens, regressus est. Literas canonizationis, sigillis munitas, putant maiores sese sæpius vidisse, sed cum multis alijs in subitanea templi conflagratione [a] perijsse. Vnde eis sola supereſt historia.

Circa quam difficultas oritur de patre qui nominatur Desiderius rex Galliæ, cùm is nusquam reperiatur in regum Galliæ catalogo. Sed fortassis Desiderium regem vocat, quod filius fuerit regis, aut à Rege originem traxerit. Talem enim loquendi modum quidam vsurparunt: Aut parentem habuit Desiderium regem Longobardiæ, quem Carolus magnus in Italia superauit, & cum vxore & filia Leodium in exsilium relegauit. Longobardos enim siue Lombardos Gallos esse Cisalpinos ex Leandri Italia & aliunde cognoscitur. Est autem Gerpinia inter Tudinium & Fossas Leodienſis territorij vrbes, Namurcenſis tamen ditionis, & ex nupera innouatione, eiusdem diœcesis. In mediæ ætatis scriptis recensetur in pago Lomacenſi.

a *Anno Domini* 1550.

Decima

Decima quinta Maij.

1° De S. Dympna virgine & mar. Gelæ.

Ex historia Petri Cameracensis, Gelensium & Hybernorum instructione.

IN Brabantia, villa quæ Gela nuncupatur, sanctæ DYMPNÆ virginis & martyris. Quæ propter fidem & amorem castitatis decollata est à proprio genitore, rege pagano. Cùm enim pater, regina defuncta, nouam quæreret eiusdem pulchritudinis vxorem, monetur à militibus vt filiam suam accipiat, matri suæ adeo consimilem, vt in eius imagine mortua reuiuiscere videatur. Quod detestabile facinus cùm pater vi perficere vellet, illa quasi obtemperatura quadraginta dierum inducias petijt, & interim consultore Gereberno, eximiæ sanctitatis & doctrinæ sacerdote, qui ipsam pridem occultè baptizauerat, & ei ac matri Eucharistiæ sacramentum porrigere consueuerat, cum ipso & patris ioculatore, eiúsque coniuge, per mare peruenit ad Castrum quod Antuerpia dicitur. Inde autem ad villam perrexerunt, cui nomen *Gele* est antiquitus impositum, quæ tunc temporis raro inhabitatore excolebatur, quia erant in ea non nisi quindecim domus, eæque nemorum densitate fere per sex milliaria circumseptæ. Inuenerunt autem in ea vnicam sancti Martini ecclesiam, in qua Gerebernus Missas celebrabat, & in *Zammale* non longe ab ea ecclesia habitaculum sibi construxerunt, in quo tribus mentibus, ieiunijs & orationibus vacantes, vitam quodammodo Angelicam ducebant. Interea rex per fugam turbatus, naui Antuerpiam ve-

nit, & inde quaquauersum legatos mittit. Quidam autem peruenerunt ad villam rurensem Westerloo, & cùm hospiti expensas soluerent, ait ille, se nummos habere consimiles, quorum precium prorsus ignoraret. Et interrogatus vnde eos haberet, respondit, à virgine de Hibernia, quę prope in deserto habitat cum venerando sene sacerdote, quæ pro emendis alimentis id genus nummos mittit. Hac occasione pater ad eam iter arripuit. Quam primùm, libidinis igne accensus, suauiter affatus est. Sed pro ea respondens Gerebernus, patrem de abominatione redarguit: filiam nè vnquam consentiret est adhortatus. Tum verò omnes in eum, tanquam fugæ authorem & filiæ euersorem irruerunt: & exagitatus iniurijs, vitæ cursum capitis amputatione compleuit. Rex autem iterum acrius instabat vt filia illi acquiesceret. Sed cùm Christum vnicum amatorem se offendere nolle, aliáque multa constanter responderet, pater furore incensus, iussit eam decollari, & cùm nullus tam crudele facinus exsequeretur, nè regis postea fortassis dolituri iram incurreret, ipsemet regalis nobilitatis & clementiæ oblitus, gladio quo fuerat accinctus, sacrum caput virginis amputauit. Et relicta sunt corpora bestijs terræ deuoranda. Quæ postea à quibusdam iuxta habitantibus in specu sunt condita. Post multa verò annorum curricula pro stupenda signorum exhibitione, clerus & populus eorum corpora quæsiuerunt, eaque in duobus sarcophagis niue candidioribus repererunt. Quod opus Angelorum, vt sanctorum castitas significaretur, esse cognouerunt: cùm non essent in regione illa nisi petræ fuligine nigriores.

2. De

2°. De sancto Gereberno presbyt. & mart.

Ex historia S. Dympnæ, & rescripto doctissimi Theologi Gerardi Busæi, Canonici & ecclesiastis Xanthensis.

EOdem die Gelæ martyrium GEREBERNI, eximiæ sanctitatis & doctrinæ sacerdotis. Cuius corpus Sonsbecam est ablatum.

Quia autem vita & passio eius historiæ diuæ Dympnæ est coniuncta, hoc loco explicandum restat non multum discrepare Petrum Cameracensem, qui ad Xanthenses corpus ablatum esse scribit. Constat enim ex multis Xanthensis ecclesiæ monumentis, quod Sonsbeca, non ciuitas, sed pagus esse soleat, de eorum parochia: sed à ducentis annis, agente Theodorico Comite Cliuensi propriam obtinuit parochialem ecclesiam. Quanto autem cum errore inibi beatus Gerebernus commutatus sit in Bernardum Abbatem, dicam breuiter. Dicta ciuitas confinium est Geldriæ, & per continua Geldrorum & Cliuensium bella, partim spoliatione, partim conflagratione, sacra ossa cum reliquis omnibus perdidit. Inter hæc pastores sæpe mutati sunt per incommoda bellorum, & tenuitatem prouentuum. Hinc nihil Sonsbecæ habetur de beati viri historia. Imo cum vulgo diceretur, *Sint Gebern*, aut contractius *Bern*, imperitè mutatus est in Bernardum: & in locum ambustæ suæ imaginis posita est imago beati abbatis Bernardi, cum multa tamen vetularum contradictione, quæ adhuc confitentur veterem imaginem non habuisse habitum abbatis, sed sacerdotis sine superpellicio. Idem error est in annulis quibus impressum est nomen beati Bernardi. Qui annuli à maioribus magni æstimabantur, bonaque fide putabant se talibus annulis à chiragra & febribus seruari: vendebanturque hac conditione, vt quisque moriturus sancto anulum suum legaret, vt videlicet ad suum principium rediens, itetum flueret In libris ecclesiæ vt nihil de beato Gereberno, ita nihil de sancto Bernardo habetur, nisi quod intra paucos annos scriptum videtur Nulla etiam in ciuitate memoria celebratur beati Bernardi, aut Gereberni (vt dicendum esse demõstrauimus) præterquam in die deportationis, qui solet concursu populorum frequentissimus esse, die Dominica post sanctæ Margaretæ festum.

Decima-septima Maij.

De B. Cælestini PP. reliquijs in Rothnaco.

Ex rescripto domini Laurentij Bachelaer, *Rothnacensis.*

IN Rothnaco, beati Cælestini [a] papæ, cuius reliquiæ habentur in Canonicorũ ecclesia à Ludouico rege fundata. Natale in Romano Martyrologio notatur die sexta Aprilis. Sed Rothnacensis clerus festiuitatem celebrat in die translatarum reliquiarum.

Meierus anno 765.

Fuit & alius sanctus Cælestinus Rothnaci. Refert enim Meierus, Rothnaci obijsse beatum Cælestinum Scotum, abbatem Blandinien sem, siue Gandensem ad sanctum Petrum. Quem Carolus Martellus extrusérat in exsilium, eo quod diceretur esse partium Ramanfredi. Sed huius nulla est in Rothnacensi ecclesia memoria.

[a] *Merito dubites an alterius, si conferas Prolegomena Pamelij ad Cyprianum, vbi dicitur, Vita Celestini gladio fuerat data fini.*

Die decima-octaua Maij.

De sancto Quiniberto confessore.

Ex rescripto domini Iacobi de Barlaymont, *Benedictini Maricolensis.*

APud Quercetũ, sancti QVINIBERTI cõfessoris Qui est sanctus Maricolensis, locus enim quietis fuit. Prioratus Maricolensiũ, in quo etiam habitasse putatur. De eo scriptũ accepit ex Maricolis. De beato Quiniberto omnia nobis incerta sunt præter nudũ nomen nostris insertũ Calendarijs, sub solẽnitate festi medij. Capsula lignea, quo ossa eius ac reliquias contineri credunt indigenæ, apud vicum quem vulgo dicimus *Serleſches*, nostro etiam sæculo crebris miraculis sanitatum refulsit,

vt non-

vt nonnulli etiamnum superstites authores sunt. Sed fulcra, sustentacula, & vehicula sanatorum, quæ ad memoriam obtentorum relicta erant, cum ipso templo, Francorum scelere, fœdo incendio perierunt.

Die decima-nona Maij.

1°. *De S. Hadulpho, episcopo Cameracẽsi.*

Ex Chronicis Cameracensium, & rescripto R. domini Iacobi Markais.

ATrebati, Nobiliaco monasterio, depositio sancti HADVLPHI, episcopi & confessoris. Qui Attæ primo abbati abbas in dicto monasterio successit, anno septingentesimo decimo, & rexit eam ecclesiam annis nouemdecim. Anno verò septingentesimo decimo septimo, acclamatione populi, fauore cleri, & iussu Hilperici regis, assumptus est ad episcopatum Cameracensem, siue Atrebatensem, vndecimus à beato Vedasto. Voluit tamen episcopus à fratribus suis tantum abbas vocari. Post glorioſam autem conuersationem sepultus est Atrebati, siue Nobiliaci, in ecclesia sancti Petri: vbi cum eius imagine hæc exstant carmina;

Hic iacuit sanctus speculum virtutis Hadulphus,
Qui vigil Atrebatum rexit ad astra chorum.
Dulcis aue: nostris veniam pater obijce culpis,
Gratáq; dilecto dona repende gregi.

Cæterum dicta sancti Petri ecclesia sita est intra septa monasterij. Estque ex ea corpus sanctum translatum ad digniorem ecclesiam, quæ est sancti Vedasti. Natalem habet die decima nona Maij ex

institutione Engrammi episcopi. Is enim cum sanctitas beati Hadulphi, multis miríſque portentis ostenderetur, sacrum corpus leuauit die 31. Augusti, & verbo facto ad populum, solennia beati Hadulphi notificauit.

2°. *De S. Dunstani exilio, apud Gandeñ.*

Ex historia à Surio edita.

Ciuitate Doroberna, sancti DVNSTANI archiepiscopi: qui famosum monasterium Glasconiense fabricauit, multaque alia fundauit monasteria. Ad cuius sarcophagum crebro manifestatur qualis nunc meriti sit in cælis. Cùm autem abbas esset in monasterio quod Glasconiæ construxit, ex præcepto summi Pontificis Eduinum regem suum, cum duabus impudicè & pertinaciter viuentem, asperè increpauit. Ob quod factum monasterium est direptum, & ipse in exsilium proscriptus Nauem autem ascendens in Flandriam appulit, vbi à principe terræ magni habitus est, & valdè dilectus Rogauitque eum, vt Gandaui conuersaretur, vtpote loco qui præcipua religione in sua ditione eo tempore præditus erat. Ibi ergo Dunstanus in omni sanctitate degens, omnibus factus est charus, & admirabilis. Permansit autem in hoc exsilio donec ob impietatem expulso Eduino, frater eius Edgarus in regem assumeretur, qui mox missis in Flandriam viris, beatum virum cum ingenti honore patriæ restituit. Natalem habet & historiam, die decima nona mensis Maij.

Editam autem historiam verisimile mihi est esse non Osberni, sed paulo posterioris, Guilhelmi Malmesburiensis.

rienſis. Osberni enim aliud initium, tum præfationis, tum libri, annotatum vidi à Petro Crabbio, ex Bibliothecis Angliæ, *Vniuerſis*, &c. *Osbernus*, item libri, *Regnante*, &c. *Adelſtano*. Quanquam parum referat, cùm auctor dicat ſe alio elocutionis genere ipſa geſta commemorare.

Fuit autem in oppido Glaſconia monaſterium diui Dunſtani, ordinis ſancti Benedicti, totius Angliæ facile opulentiſſimum, & monachis frequentiſſimum, ſed ab Henrico octauo, eſt diſſolutum, Richardo *Vuiting* abbate, cum duobus monachis, patibulo affixis.

3°. *De obitu Faſtredi abbatis.*

Ex libro de initio Ordinis Ciſtertienſium, & informatione Cambronenſium.

PAriſijs, obitus domini Faſtredi, qui primum fuit abbas Camberonæ, deinde Claræ-vallis, & poſtremò Ciſtertij.

Hic recenſetur inter beatos Ordinis Ciſtertienſis: in fine Miſſalis, & alibi. De quo hoc loco facienda eſt mentio. Fuit enim de *Gauitinier*, iuxta Camberonam, nobilis genere, ſed morum elegantia ac ſanctitate nobilior. Fuit præterea primus abbas de *Camberon*. Quem locum cum omni ſuo allodio vel iure, Anſelmus de Perona vir nobilis, theſaurarius eccleſiæ Sognegienſis, Deo & beato Bernardo abbati Clareuallenſi donauerat, anno milleſimo centeſimo quadrageſimo octauo. Præclarè & veraciter de hoc abbate ſcripſit monachus Claræ-vallenſis, eius per aliquot annos miniſter, fuiſſe pium, caſtum, humilem, abſtinentem, manſuetum, atque modeſtum. Puritatem animi, & ſingularem manſuetudinem in exteriori homine, velut in proprio ſigillo, diuinitus impreſſa reluxiſſe. His virtutibus ornatum Claræ-vallenſes, elegiſſe ſucceſſorem ſecundum, ſancti Bernardi, proximum verò B. Roberti Brugenſis. Regimen autem tam inſignis cœnobij virum Dei declinauiſſe, latentem apud Carthuſianos in Valle S. Petri, donec cæleſti viſione, vt acquieſceret, vrgeretur. Poſtea cùm Ciſtertienſis eccleſia, mater Ordinis, paſtore careret, communi conſilio in totius Ordinis patrem eſſe poſtulatum. Sed non multo poſt, Pariſijs, cùm

In libro de initio Ordinis Ciſtertienſis. capite 28.

Ordinis negotia tractaret sancto fine, qui, nonnullis antea erat reuelatus, quieuisse, præmunitum tamen ab ipso Alexandro papa extrema vnctione, & Apostolica benedictione. Cuius mortem multum deplanxit Ludouicus rex, cum vtraque curia, Romana, & sua. Tandem autem sacrum eius corpus, Cistertium est delatum.

Vigesima prima Maij.

De sancta Itisberga virgine.

Ex historia eius manu-scripta, & literis Petri Waloncapellij, Prioris Winocensis.

al. Idabergæ.

APud Ariam, natalis sanctæ * ITISBERGÆ virginis. Hæc filia Pipini regis, & soror beati Caroli magni, in Picardia, (seu potius, vt nunc loquimur, in Artesia) nuptijs posthabitis, magnis virtutibus claruit. Vnde in monte, qui ab eius sepultura S. Itisbergæ dicitur, conditum est templum, ad diui Petri & ipsius virginis honorem. In quo febrium aliorumque morborum remedia, meritis virginis obtenta sunt Reliquiæ eius anno millesimo ducentesimo vigesimo primo, die vigesimo Iunij, translatæ sunt Bergas sancti Winoci, quæ ibidem anno quinquagesimo octauo perierunt, per postrema Francorum bella. Natalis est festum duplex magnum in Ariensi ecclesia.

Die vigesima-tertia Maij.

De sancto Guiberto fundatore Gemblaci.

Ex Sigeberto & archidiacono Virdunensi, & monumentis Gemblaci, quæ exhibuerunt Reuerendus Prælatus Lambertus Hancart, & Subprior Ludouicus Sonbechius.

IN Gemblaco monasterio, natale S. GVIBERTI fundatoris, confessoris præclari in mira-

miraculis. Hic inclitus confessor, militiæ sæcularis cingulo deposito, castrum suum *Gemmelaus* siue Gemblacum, cum omnibus appendentibus, alijsque multis, obtulit Deo, & Apostolorum principi beato Petro, sanctoque Exuperio martyri, ad construendum in eorum honorem monasterium. Inde mox accusatus est apud Othonem imperatorem, quod regalem fiscum in sortem ecclesiastici iuris transfudisset. Sed beati Guiberti donationem pius rex ratam voluit, absoluens monasterium ab omni telonio, & tributo, in omnibus imperij locis: permittens etiam mercatum, percussuram monetæ & macheriam. Decretum est etiam vt abbas non constituatur ibi de alio monasterio, sed ipsi serui Dei, secundum sancti Benedicti regulam, ex sua propria congregatione abbatem eligant. Concessit etiam potestatem faciendi castellum seu oppidum, vt sanctorum pignora, & Deo famulantes, à falsis Christianis & paganis protegerentur. Neque pro loci defensione, sibi aut successoribus aliquod voluit dari seruitium, præter munia orationum. Hungari tunc temporis vt fera tempestas, depopulatis Italia & Germania, aggressi sunt Lotharingiam, & Lobium vsque excurrerunt. Quibus beatus Guibertus, paratus bibere calicem Domini, occurrit, euntibus & redeuntibus Gemblacum, cinctus gladio verbi Dei, & quosdam abiurata idololatria transcripsit in nouum nomen Christianæ militiæ. Cùm autem videret sibi non paratum à Deo primum calicem passionis, animum appulit ad bibendum secundum calicem confessionis, ideoque Erluino cooperante, cum pluribus pijs locis confraternitatem inijt pacis & dilectionis, per totam penè Lotha- *Capite 64.*

ringiam & Franciam. Cùm verò in *Gemmelaus* primum abbatem haberet Erluinum, venerabilem virum, & doctorem, ipse ad Gorziam commigrauit iuxta Metas, vbi erat aluearium monachorum & summus sanctæ religionis feruor. Ibi vir Dei consummatus in virtutum gratia, ad patres suos appositus est, decimo Calendas Iunij, anno nongentesimo sexagesimo secundo, & inuitis Gorziensibus, Gemblacum relatus. Mox ab obitu, neglecta Imperiali confirmatione, posthabito Apostolicæ censuræ anathemate, bona monasterij inuaserunt, Heribrandus Bratuspantius, sancti fundatoris sororius, Robertus Comes Namurcensis, eorumque exemplo plures alij. Nec res illa contra potentes inuasores ab Othone est sopita, nisi cum dimidia, & ampliori iactura monasterij.

Iacuit autē Guibertus tacito nomine per annos centum triginta septem, vix paucis fidelibus per chartas veteres recordantibus vmbrā eius sanctitatis. Anno autē millesimo nonagesimo nono fulsit nominis eius memoria, noua signorum gratia. Quæ ita in eo mirabilis fuit per duodecim annos, ante sancti eleuationē, vt longè lateque comparauerit amorem, & honorē. Vnde multi pia mouebantur indignatione, quod venerationis cultu careret. Inter quos erat Sigebertus, primus inter Gemblacenses, ætate & conuersatione, scientia & religione: qui ad sepulcrum eius locum compunctionis elegerat: vbi etiam, dum esset custos ecclesiæ, visiones accepit de eius futura exaltatione Ex huiusmodi itaque visionum & miraculorum ostensione Sigebertus accepta occasione explendi sui desiderij, habita voluntate & benedi-

ctione

ctione Lithardi abbatis, desuper legationem suscepit ad Othbertum Leodiensem episcopum. Is autem per Henricum Archidiaconum causam detulit ad Fredericum Colonienſem ſuum archiepiſcopum. Qui in generali ſynodo petitioni libens annuit. Vnde epiſcopus, nono Kalendarum Octobrium, anno milleſimo centeſimo decimo, eleuationē ſancti corporis fecit, præſentibus abbatibus, archidiaconis, & alijs vtriuſque ſexus innumerabilibus, quos ad tantam feſtiuitatem inuitauerat authoritas domini epiſcopi, & religioſitas tractandæ rei. Eſtque idem dies tanto ſignorū priuilegio cōmendatus, vt nō humana temeritate, ſed diuina ordinatione credatur fuiſſe diſpoſitus.

Hæc autem ſecundaria feſtiuitas annuè proclamatur ſequentibus verbis: In Gemblaco, eleuatio corporis ſancti patris noſtri Guiberti, confeſſoris Chriſti, in miraculis præclari. Scribit præterea Richardus à *Waſſebourg*, archidiaconus Virdunenſis, libro tertio antiquitatum Galliæ Belgicæ, Giſilbertum Lotharingiæ gubernatorem, de fauore Caroli regis præſumentem, in vacantem Leodienſem ſedem intruſiſſe per ſimoniam, Hilduinum quendam. Nam magnam ei ſummam auri & argenti donauerat. Quod cùm clero & populo loci grauiter diſpliceret, vir ſanctus Vuibertus, ex antiqua nobilitate regum Auſtraſiæ originem ducens, omni virtutum genere & vitæ ſanctitate clarus, qui ex patrimonio proprio in Franconia monaſterium Gemmelocenſe fundarat, cùm apud reges Franciæ & Germanię ſumma polleret auctoritate, precibus ſuis apud ſereniſſimum Carolum Simplicem obtinuit Hilduinum dicto epiſcopatu priuari: Et quidem Carolus inſtanter exigebat

Eſt Gallicè in quarto impreſſus, & in folio.

exigebat vt beatus Wibertus onus supradicti episcopatus subiret, sed vir sanctus monasticæ religioni addictissimus, id multo instantius renuit. Vnde in locum detrusi, Romę auctoritate Pontificis est institutus vir sanctus Richarius, filius Comitis Hannonienſis. Fuit autem Gemblacum castrum, quod sanctus Guibertus in monasterium conuertit, antiquitus annumeratum Lotharingiæ, siue Austrasiæ & Franconiæ, in Comitatu Darnuensi. Sed nostro tempore est vetustissimum Brabantiæ monasterium, situm in diœcesi Namurcensi, intra Gemblacum oppidum. Cùm enim propter disciplinam obedientiæ regularis, & præsentia merita beati Guiberti confessoris, multi habitacula figerent apud dictum monasterium, locus ita accreuit, vt Arnulphus, nonus abbas, eum mœnibus cinxerit. Fuit etiam prædium quoddam monasterij, quod nunc Mons sancti Guiberti dicitur, locus incultus, sed munitioni aptus. Quem locum nè inuasor occuparet, & muniret, consuluit Godefridus, Comes Louanienſis, Dux Lotharienſis, qui aduocatus erat Gemblacensium, ab Imperatore constitutus, & ab Episcopo Leodiensi confirmatus, vt feretrum sancti Guiberti eo adduceretur, ad reficiendum destructam ecclesiam. Tantam autem sanitatum gratiam Deus per eum largitus est, vt insignis ex oblationibus constructa sit ecclesia, circa quam multi ædes struxerunt. Vnde Godefridus nullum voluit loci esse aduocatum præter se, nec aliud ius legale aut consuetudinarium ibi obseruari, quàm in Gamblaco. Godefridus autem tertius eius nominis & honoris, confirmauit etiam burgensibus dicti montis nundinale forum.

Ex litteris vtriusque Godefridi.

Habet

Habet præterea Gemblacum præter beatum Guibertum fundatorem suum, ex Gallijs corpus sancti Exuperij martyris: ex Roma corpus sancti Marij: ex Britannia, reliquias sancti Machuti episcopi, de quibus suis in locis quædam in hoc libro notantur. Ex Græcia autem, digitum beati Nicolai, cum alijs reliquijs. Quod testatur epistola Ioannis archiepiscopi Neopatrensis, qui eas donauit. Sic enim scribit: *Ioannes Dei gratia Neopatrensis archiepiscopus, Wilhelmo abbati & Conuentui Gemblacensi, & Vniuersis Christi fidelibus, salutem in auctore salutis. Vniuersitati vestræ notum facimus, quod nos charitatis instinctu, partim etiam natalis patriæ (quæ mouet omnes) dulcedine ducti, munus pretiosum omni veneratione dignum, videlicet de ligno Domini, de sepulcro Domini, de ossibus beatorum Georgij & Antonij; & digitum pijssimi & glorioſi confessoris sancti Nicolai, quem Christianissimus Imperator Constantinopolitanus ad prælium contra inimicos suos præliaturus, ante se deferri fecit, fiduciam habens cum effectu, quod meritis eiusdem Confessoris triumphator existeret; & pannum sericum deauratum, ecclesiæ Gemblacensi, de qua diximus originem, per manus dilecti nostri Wilhelmi, eiusdem cœnobij abbatis, deferendum, dignum duximus destinare. Omnibus autem qui memoratam ecclesiam, ob venerationem harum reliquiarum visitauerint, & de facultatibus suis aliquid impenderint, omnium benefactorum ecclesiæ Neopatrensis & suffragiorum ipsius de misericordia Dei confisi, concedimus communionem. Fraternitatem etiam vestram diligentius hortamur, quatenus hoc sanctuarium Dei, pia deuotione ac celebri veneratione, sicut decet, amplectamini, Deo modis omnibus laudes referentes, quod partes vestras tanto dignatus sit honore visitare. Hoc solum in remunerationem tanti muneris, à fratribus ecclesiæ Gemblacensis*

Gemblacensis repetendum duximus, quod nos orationum suarum apud Deum patrem constituant participes. Datum Romæ, in terminatione concilij Lateranensis, Calendis Decembris, feliciter. Habitum est hoc generale Concilium sub Innocentio tertio, anno supra millesimum, ducentesimo decimo quinto. Cui cùm domino Ioanne archiepiscopo Neopatrensi, intererat supradictus Wilhelmus decimus quintus Abbas Gemblacensis.

Cæterum non ad sanctum Vuibertum, fundatorem Gemblacensis monasterij, sed ad Vuibertum decimum tertium ibidem abbatem transmisit sancta Hildegardis solutionem triginta octo quæstionum, quas per eum Villarienses miserant.

Die vigesima-quinta Maij.

De sancta Adilia, sorore sancti Bauonis.

Obseruatio ex bibliotheca domini Vigilij, Præpositi Gandauensis.

OCtauo Calendas Iunij, ADILIÆ sororis sancti Bauonis.

Hæc verba obseruaui in bibliotheca præposituræ sancti Bauonis Gandensis, dum antiqua inspicerem Missalia: Quibus lectis, non dubitaui quin beati Bauonis ecclesia, olim sanctæ Adiliæ memoriam in diuino officio celebrauerit. Cæterùm quo loco quiescat, & quæ eius fuerit vita, nusquam reperire potui. Nisi sit sancta Adilia Orpiensis: quam dubitationem, ex quarundam ecclesiarum Martyrologijs conceptam, ad vltimum diem Iunij de sancta Adilia actutus proponam.

Die

Die vigesima sexta Maij.

De sancto Simetrio martyre.

Ex historia, quam nobis à Malmundariensibus attulit R. P. Ioannes Harlemius, Societatis Iesu.

ROmæ, sanctorum martyrum SIMETRII presbyteri & aliorum viginti duorum. Cùm enim in titulo, quem Pius papa constructerat apud Praxedem latitaret, & diuina mysteria celebraret, Antoninus Augustus eos absque vlla interrogatione gladio puniri præcepit in eodem titulo. Quorum corpora Praxedis collegit, & sepeliuit septimo Calendas Iunij. Ladernacensis ecclesiæ historia addit eum in infantia à beato Materno esse resuscitatum, eaque occasione Albanam eius matrem, cum prole, fidei sacramenta suscepisse: eique nomen dedisse Simetrium sextum Comitem de Salmis, apud Tungros, quem paulo ante sanctus Maternus baptizauerat. Cæterum sanctus Babolenus, qui Remaclo successit, corpus martyris è Roma Stabuletum attulit, & in primaria monasterij hæreditate, villa de *Lierneur*, siue Ladernaco, congruo honore collocauit. Fuitque decretum, vt prædicta villa se filiam Stabulensis ecclesiæ recognosceret sub censu vnius [a] esterlini, ex qualibet domo persoluendi: & vt sarcophagum martyris annuè nona die Maij, Stabuletum cum hymnis & processione in indicium filialis subiectionis deferrent.

Fit autem mentio loci & martyris in libro secundo miraculorum Remacli, qui Nodgeri est, Leodiensis episcopi. *Fiscus*, inquit, Ledernaus *nostro* *Cap. 6.*

monasterio

monasterio addictus est: In eo ecclesia est S. Simetrij, & aliorum, virtutibus illustris.

a *Est vigesima pars unciæ.*

Vigesima septima Maij.

1°. *De sancto Ragnulpho martyre.*

Ex monumentis Atrebatum, & informatione R. Domini Ioannis Saraceni, Prioris Vedastensis.

*al. pago Atrebatēsi

IN * territorio [a] Adartensi, sancti RAGNVLPHI martyris. Qui pater (vt fertur) sancti Hadulphi episcopi Atrebatensis, ab Vsuardo notatur sexto Calendas Iunij. Quibus Calendis Atrebatense sancti Vedasti monasterium, in quo requiescit, memoriam eius celebrat duodecim lectionibus, sed de communi sumtis. Constat autem eum passum esse in *Telu*, villa sancti Vedasti, quæ Latinè dicitur [b] Telodium. Cæterum in diœcesis Atrebatensis Breuiario, ponitur quinto Iduum Nouembris. E quibus colligo ab Vsuardo notatum esse diem natalitium: diœcesim tamen natalem celebrare in die eleuati corporis. Nam id alias sæpe vsu venit. Ad miracula verò huius martyris referri video, quod ad Gerardum primum [c] Chronographus Cameracensis scripsit. *Hunoldo defuncto, Hadulphus eligitur, quem asserunt quidam filium fuisse sancti Ragnulphi martyris. De quo,* (beatum Ragnulphum intelligunt) *hi qui nostris superfuere temporibus fideles, testati sunt multa ad sepulcrum eius vidisse miracula.*

a *Confer Maij 12, 2°. paulo post initium.*

b *Chronicon Cameracense lib. 1. c. 113. Tiliodium.*

c *Baldericus Nouiom & Tornac. epis. lib. 1. c. 34.*

2. *De*

2°. De cæde Frederici episcopi Leodiensis.

Ex historia per Leodiensem clerum edita, quam accepi ex Alnensi bibliotheca.

EOdem die cædes Frederici episcopi Leodiensis & martyris. Cuius historiam scripserunt omnibus sanctæ catholicæ ecclesiæ filijs, fideles qui sunt Leodij Ex quorum scripto constat fuisse filium Alberti Namurcensis Comitis, & Leodiensis ecclesiæ Præpositum: mortuo autem Otberto, canonicè electum esse in episcopum. Alexandrum tamen thesaurarium, duarum ecclesiarum Præpositum electo prævaluisse, virum consilio & sapientia clarum, sed ambitione obscurum. Fautores hic habuit Godefridum Ducem Louanienſem, Vigerum aduocatum Hasbaniæ, & alios Lotharingiæ principes. Præterea ab Henrico quinto, qui Absolonis exemplo, patre propulso, regnum sibi vsurparat, sacerdotium Leodiense comparasse fertur septem millibus librarum argenti. Hunc, qui se pro episcopo habebat, Agrippinus archiepiscopus excommunicauit, Fredericum verò electum Domini in Synodo Rhemis habita, Romanus pontifex Calixtus sacro chrismate perunxit. Cùm autem gregem Domini in sanctitate & iustitia pasceret, Alexandri fautores multis pressuris inuictam eius patientiam exercebant: sed & secundo administrationis anno venenatum poculum viro Dei porrexerunt, quo vnus oculorum excussus fuit, & alter extinctus, cumque lentè mors subsequeretur, renouarunt pestiferum poculum. Vnde sexto Calendas Iunij cælo animam reddidit. Principes autem illos, etsi sce-

Manu scripta Alna vetusto charactere.

leris sui veniam à beato præsule habuerint, diuina vltio diu supereſſe non permisit. Contra verò per martyrem suum Dominus multa miracula operatus est, à Leodiensibus descripta, quibus declarauit cuius sanctitatis & dignitatis vir Dei fuerit.

Placentius in 27. episcopo.

Anonymus cap. 39.

Vnde miror Dodechinum & Anonymum chronographum Leodiensem, & Ioannem Placentium, dicere tantum eum obijsse anno administrationis secundo. Sed illi in historicos, ni fallor, inciderunt, qui vel metu, vel violentia Alexandrinorum pressi, glorioſum martyrium obscurare voluerunt. Interim chronographus ille sepultum scribit in ecclesia sancti Lamberti, & quod post mortem dicatur multis miraculis claruisse.

Secunda die IVNII.

1°. De sancto Adalgiso presbytero.

Ex libro priore vitæ, quem legi in Bethlehem apud Louanium, & historia S. Eloquij.

IN basilica sancti Michaëlis, in Theraſcia sylua, natalis sancti ADALGISI, confessoris glorioſi. Fuit is presbyter Hibernus, & fratrem habuit sanctum Ettonem, qui Lætijs ad Helpram quiescit: ipse verò, vt in historia Ettonis posteritati est proditum, inter Isaram & Helpram Christum prædicabat. Quare hoc loco est commemorandus. In suæ historiæ libro priore describitur, beati Furſei exemplo cum alijs collegis Corbeiam veniſſe, & inde diuinitus distributis locis, Laudunum cum Corbicano viro glorioſo, & seruis eius Rodaldo & Careberto, qui angelico indicio cellulam constructerunt iuxta montem S. Iuliani, super

per fluuium Oisæ, vbi etiam sanctus Adalgisus fontem, multorum medicinam, ebullire fecit. Exierant autem cum eo venerabiles fratres eius, beatus Etto, & sanctus Gobanus, Corbicani pater spiritualis, paritérque sanctus Eloquius. E quibus Corbicanus pro vendenda hæreditate in Hiberniam remissus est, eoque peracto, reditum parans, piè obijt. Ipse nihilominus cum thesauro remitti voluit sancto Adalgiso. Vnde ad eum cum thesauro per mare aduectus est, inclusus cutibus animalium, & inuolutus linteamini cerato. Beatus verò Adalgisus postquam è Roma reliquias contulerat, & sanctissima vita doctrinam suam firmauerat, cursum suum expleuit, secunda die Iunij. Eilbertus autem Comes, qui suis Walciodorensibus Eloquium dedit, is idem suæ fundationis monasterio, quod sancti Michaëlis dicitur in Therascia, beati Adalgisi corpus acquisiuit. De Gobano meminit Beda, sed non scio quo die, quóve loco honoretur.

Ex historia S. Eloquij.

Lib. 3. cap. 19.

2°. De reliquijs beatorum Marcell. & Petri.

Ex Eginhardo, & verbis Doctoris Croquetij, Prioris Hasnoniensis.

ROmæ, sanctorum martyrum Marcellini presbyteri, & Petri exorcistæ: qui multos in carcere ad fidem erudientes, post dira vincula & plurima tormenta, decollati sunt, sub iudice Sereno. Horum reliquias ex vrbe Roma acceptas, [a] Einhardus Caroli magni Cancellarius, & Gandensis monasterij ad sanctum Bauonem abbas,

varijs monasterijs communicauit. Siquidem Hasnonium, secunda Hannoniæ Abbatia, vt de horum corporibus sibi congratulari solet, sic contra nunc dolet iconomachorum furore feretrum & omnia [b] fere sancta eorum ossa deuastata esse. Claruerunt autem martyrum reliquiæ per Belgiũ varijs miraculis, potissimum in tribus monasterijs, sancti Saluij martyris apud Valentinianas, sancti Bauonis Gandæ ad Legiam, & sancti Seruatij confessoris in loco qui Traiectus vocatur. Quæ enim in his monasterijs miracula per sacras reliquias contigerint, ea in singulis libellis suis in locis notabantur, & postmodum in vnum corpus librorum quatuor sunt redacta ab Einhardo siue Eginhardo Caroli Cancellario. Habentur etiam quædam reliquiæ horum martyrum in Moguntina diœcesi, in monasterio eorundem martyrum, quod *Selgenstadt* dicitur: & in villa *Valendar* ad Confluentiam, in diœcesi Treuirensi.

a *Id factum est anno* 827. *vt testantur annales Francorum & Aimoïnus lib.* 4. *c.* 115. *Sigeberto* 826.

b *Contra hæc verba solemnem informationem fecerunt mihique exhibuerunt Hasnonienses ad probandum horum SS. reliquias non perijsse.*

3°. *Memoria Thomæ de Argentolio.*

Ex libro obituum cathedralis ecclesiæ Atrebatum.

ATrebati ipso die occisio Thomæ de Argentolio, Præpositi nostri, in ipso ecclesiæ nostræ gremio propter iustitiam ac libertatem ecclesiæ, à sicarijs interfecti, anno Dominimillesimo vigesimo sexto.

Quinta

Quinta die Iunij.

1°. *De sancto Bonifacio, Germanorum Apostolo, Eobano coëpiscopo, Athalario, & reliquis, in Frisia martyribus.*

Ex Vsuardo, Marcellino, historia ad Fuldenses scripta, Chronologia monasteriorum Germaniæ, & alijs.

IN Frisia, sancti BONIFACII episcopi, qui de Britanijs veniens, & fidem Christi gentilibus euangelizans, cùm maximam multitudinem iu Frisia Christianæ religioni subiugasset, nouissimè gladio peremptus, martyrium consummauit cum beato EOBANO coëpiscopo, & alijs seruis Dei. Hic igitur archiescopus & martyr natione Anglus, carnalem parentem deserens, Volfhardi ac postea Wigeberti, abbatum Excestriensium, disciplinæ se subdidit. Trigesimo vitæ anno Sacerdotij gradum suscepit, & Traiectum commigrans, per annos tredecim Frisonum, Francorumque gentem in fide Catholica diligenter instruxit. Quibus virtutibus illustris, à Gregorio secundo Pontifice Romano accersitus, ab eo Pontifex consecratur secundo Calendas Decembris, & Bonifacius nominatur cùm antea diceretur Winfridus: præstitóque iuramento de fidei puritate conseruanda, Moguntinæ ciuitatis primus episcopus designatus, ad illuminationem totius Germaniæ destinatur. Vnde Germanorum Apostolus dici meruit. Breui enim tempore Franconiæ, Bauariæ, Turingiæ ac Saxoniæ populos, Deo acquisiuit, vbique vitia exstirpans, virtutes inse-

rens, templa ac monasteria plurima erigens, quibus ministros probatissimos præficiebat. Mortuo autem sanctissimo Willibrordo, Moguntiæ successorem suum constituit sanctum Lullum, & Traiectensem ad Rhenum archiepiscopatum secundus suscepit. Qui postquam decem & sex annis per Frisiam prædicasset in *Dockum*, oppido nunc Leouardiensis diœcesis, anno septingentesimo quinquagesimo quinto, die quinto Iunij, ab infidelibus est oppressus & martyrio redimitus cum suis, quos plures quàm quinquaginta in fidei prædicatione cooperatores habebat. E quibus vndecim tantum suis nominibus exprimuntur velut celebriores: Eobanus, episcopus: tres presbyteri, Wintrugius, Walterus, Adalherus: tres diaconi, Stricbaldus, Hamuntius & Boso: quatuor monachi, Vuaccarus, Gunderherus, Willeherus, & Adolphus. Traiectenses tulerunt martyrum beatorum corpora, ac honorificè sepulturæ tradiderunt: è quibus sanctorum Eobani, Athalarij, & aliquot aliorum, in feretris sunt eleuata in ecclesia sancti Bonifacij. Quæ nunc vocatur sancti Saluatoris, propter sacram Christi Domini Saluatoris imaginem miraculis claram. Sanctum tamen Bonifacium, victi precibus beati Lulli, Moguntiam remiserunt; quem ille in Fuldensi cœnobio, miraculis plurimis insignem, tumulauit. Est autem Fulda monasterium (cuius abbas primas est inter abbates Galliæ & Germaniæ) in Buchonia, Germaniæ tractu situm, ad eiusdem nominis fluuium, & intra eiusdem nominis ciuitatem. Quod sumtibus Carolomanni ac Pipini, beatus Bonifacius prius exstruxerat. Habet etiam extra mœnia quatuor alia monasteria, in quatuor angulis, ab abbatibus Fulden-

In historia ad Fuldenses 5 Iunij apud suum.

Fuldensibus fundata. Porrò oppidani in *Dockum*, dicunt non se, sed syluanos homines, in sylua ipsis vicina, quæ *Danthum wolde* dicitur, beatum Bonifacium occidisse. Quibus non resisto: sed agnoscant necesse est veteres scriptores eum pagum, vico *Dockum*, annumerare. Quare meritò ecclesia in *Dockum* sanctum Bonifacium vt Apostolum suum, & vt domesticum martyrem, honorat. Et cuius corpus retinere non potuit, eius saltem sacros calices ad nostra vsque tempora religiosè conseruat.

VVold siue woud est sylua.

Lindanus panopliæ capite 56.

Quod ad natiuitatem attinet, Vuicelius Scotum nominat: sed Angli Anglum faciunt, natum Cridioduni, in patria Deuoniensi, plus minus sex millium passibus ab Excestria.

Cæterum in hunc celeberrimum Germaniæ legatum, atque Apostolum, parum benignus est Ioannes Auentinus, qui refert eum ceu prophanos abominatum esse diuum Vergilium, & Sidonium Lauriacensem archiepiscopum, qui censebant Abdam Græcum legitimè baptizasse his verbis: *Baptizo te in nomine patria, & filia, & spiritus sancti*, eósque contra beatum Bonifacium, cùm non cederet, ad Zachariam papam prouocasse. Refert præterea eum publicè & priuatim sanctum Vergilium arguisse, & apud Zachariam accusasse, quod assereret Antipodes esse, illudque perinde acceptum esse, acsi dixisset sub terra alium esse mundum, aliumque solem & lunam. Sed neutrum ex rescriptis Zachariæ, quæ adhuc extant, * colligi potest, quibus tamen solis iam dicta Auentinus confirmare nititur. Quare reijciantur quæ ipse & eiusdem notæ damnati auctores sinistrè de Apostolico viro asserunt, & non probant: in nobis plusquàm piaculum iudicant, dicere & non probare Illis autem, dum non probant, etiam mentiri licet & fucum adhibere. Cuius rei exempla, vltra mille, ex solis Centurijs, quas illi crepant, Magdeburgensibus adhiberi possent.

Lib. 3 annalium Boiorum.

* 5. Iunij.

Subiungam autem nonnihil de sanctis Eobano & Athalario, eo quod hi præ cæteris beati Bonifacij collegis, Vltraiecti sint celebriores.

Sanctus EOBANVS, qui etiam Euban dicitur, episcopus & martyr, collega fuit sanctissimi Bonifacij archiepiscopi, in Frisonum conuersione, & die quinto Iunij in martyrij perceptione. Quiescit in feretro Traiecti ad sanctum Saluatorem, vbi inscribitur chorepiscopus. Chorepiscopum autem hodie Vltraiectenses vocant ecclesiæ suæ archypodiaconum. Sed Becanus in historia Hollandiæ coëpiscopum vocat. Similiter legitur in Bedæ Martyrologio, & constanter apud Vsuardum, cuius ea de causa permulta exemplaria consului. Imo & secundus liber historiæ beati Bonifacij, expresse episcopum nominat. Habet enim, sanctum Bonifacium, cum suo socio beato Eobano, multa millia Frisonum baptizasse: Eum autem, beatum Eobanum, vt suæ senectuti aliquod pararet leuamentum, episcopum Traiecti instituisse.

Sanctus ATHALARIVS martyr, fuit vnus ex præcipuis quos sanctus Bonifacius secum in Frisia habuit & prædicationis & martyrij collegas. Vnde nomen eius & in Litanijs Traiectensis ecclesiæ exprimitur, & in collecta diei quinto Iunij, *Deus qui multitudinem populorum deuota sanctorum tuorum Bonifacij, Eobani, atque Athalarij & sociorum eorum, instantia, ad agnitionem tui nominis vocare dignatus es, concede propitius, vt quorum solennia colimus, eorum apud te patrocinia sentiamus.* Ab Anonymo, qui iussu Fuldensium, post sanctum Wilibaldum, beati Bonifacij historiam libris duobus conscripsit, nominatur vt arbitror, Adalherus. Scribit enim beato Bonifacio, præter sanctum Eobanum episcopum, in prædicatione Euangelij, & in merito martyrij, adfuisse presbyteros tres & totidem diaconos,

diaconos, puta Wintrugium, Walterum, & Adalherum: Stircbaldum, Hamuntium, & Boſonem; item profeſſione monachos, Waccarum, Gunderharum, Willeherum, & Adolphum. Porro corpus ſancti Athalarij in tumba portatili quieſcit Traiecti in antiquo, vel potius in antiquato, monaſterio ſancti Saluatoris. Hodie enim eſt Canonicorum collegium, vix vllas habens monaſterij reliquias, præter nomen & multas diuitias, quas peperit quidem monaſtica pietas: ſed pleriſque locis filia matrem ſuffocauit. Sunt etiam prædicti duo martyres in peculiari honore Erfordiæ. Scribit enim in Chronicis ſuis Hermannus Schedel, Erfordiam delata eſſe corpora Athalarij & Eobani Seueri, epiſcoporum, & Vincentiæ, quibus aras & baſilicas ædificauerunt ampliſſimas.

Imo multi, inter quos Trithemius, vocant eum vnicum ſiue primum & vltimum epiſcopum Erfordienſem. Qui tamen ibidem eum ab Adelhero monacho diſtinguit. Quare preſſius examinari velim, num Athalarius Traiectenſium idem ſit, cum Adelario Erfordienſium. *De Benedictinis lib. 3. capite 175. cap. 181.*

2°. *De victoria in Vuorong.*

EOdem die, Bruxellæ commemoratio beatæ Mariæ ſemper virginis, inſtitura ob glorioſam [a] victoriam quam hac die apud *Woerong* habuit Ioannes, huius nominis primus, Lotharingiæ, Brabantiæ, & Lemburgiæ Dux.

a *Anno Chriſti* 1288.

Die sexta Iunij

1°. De sancto Gudunalo archiepiscopo.

Ex historia à Surio edita, & Flandriæ annalibus.

IN Blandinio, sancti GVDVVALI archiepiscopi & confessoris. Qui in Britannia archiepiscopus fuit, sed relicto episcopatu, secessit in monasterium suæ diœcesis, vbi ad centum octoginta octo discipulos collegit; cumque loci angustia ægrè sufficeret, in hæreditate Meuoti construxit aliud monasterium. Adhuc viuens multis & stupendis claruit miraculis, quæ in historia eius leguntur. Postea barbaris Britanniam incursantibus, fratres monasterij, sacrum corpus, multis coruscans miraculis, in Franciam pertulerunt, & Arnulphus Flandriæ Marchio, ex authoritate episcopi, per reuerendum & sanctum abbatem Gerardum, curauit transferri Gandauum ad monasterium beatissimorum Apostolorum Petri & Pauli, quod Blandinium dicitur. Cuius translationis annua memoria fit tertio Nonas Decembris. Colitur etiam octauo Calendas Martij alia corporis translatio.

Id factum an. 959. Meyer.

2. De

2°. De *beato Norberto fundatore loci & ordinis Præmonstratensis.*

Ex historia per contemporaneum, & appendice Sigeberti.

PRæmonstrati, commemoratio domini NORBERTI, primi patris Præmonstratensis, & archiepiscopi ecclesiæ Magdeburgensis.

Qui nondum est catalogo Sanctorum inscriptus; haud propter inopiam meritorum, quæ amplissima habuit, sed, vt opinor, quia id Ordo à Romana Sede petere neglexit. A nobis autem hoc loci dicendum est, quantum ipsi Antuerpienses debeant. Sic enim à contemporaneo scriptum est vitæ eius cap. 34. Antuerpiæ, oppido amplissimo & populoso vnus tantum erat sacerdos, qui curam totius populi gerebat, sed præ nimia multitudine & frequenti negligentia, curæ suæ non satisfaciebat: nec credebatur ei, eo quod ipse copula carnali neptem suam in linea tertia manifestè sociam sui sceleris fecerat. Vnde contigit hæreticum, miræ subtilitatis & versutiæ seductorem Tanchelinum, in ea gente suæ seductionis locum inuenire. Erat is omnium hominum sceleratissimus, Dei & omnium sacramentorum eius inimicus, & totius religionis & Christianæ fidei contrarius, intantum vt obsequium episcoporum & sacerdotum nihil esse diceret: & sacrosancti Corporis & Sanguinis Domini nostri Iesu Christi perceptionem, ad salutem perpetuam prodesse denegaret. Credebant ei & sequebantur circiter tria millia pugnatorum: nec erat dux, aut episcopus, aut quilibet princeps, qui auderet ei resistere, vel occurrere, vel ante eum apparere, nisi sectam eius sequeretur. Pretioso apparatu in vestibus deauratis, triplici funiculo crinibus intortis, & auriphrygij ligamine triplicatis incedebat: & verbis persuasibilibus, magnisque conuiuiorum apparatibus benenolentiam eorum ad seducendos eos exhauriebat. Et hæc detestanda seductionis execratio, etiam post mortē ipsius hæretici, nullatenus exstirpari potuit: quānis duodecim clericorū cōgregatio ab episcopo ad subsidium sacerdotis, qui solus erat, in ecclesia beati Michaelis ibidē poneretur. Tū verò clerici charitate suadente, & euidenti necessitate cogente, patri Norberto, & fratribus eius,

Nunc est Canonizatus à Gregorio xiij. an. 1582.

Sexta Iunij tomo 3. Surij.

Hæresis serpsit per Bohemiā, Alsatiam, Turingiam. Trithemius in Chronicis Hirsaugiæ, abbate 17.

eius, per manus episcopi, hanc eandem ecclesiam cum aliquibus riditibus, dederunt, confidentes quod Deus meritis ipsius & fratrum, mortiferæ pestis auferret sæuitiam, & tenebris ignorantiæ depulsis, lumen veritatis repararet. Suscepta est igitur ecclesia à beato Norberto: qui pius prædicator, gentem Antuerpicam per se & suos, ad viam veritatis & iustitiæ reduxit. Et clerici in eodem oppido aliam sibi ædificauerunt *. Legatur de eodem Robertus abbas Montis, in supplemento ad Sigebertum, anno millesimo centesimo vigesimo-quarto, vbi inter alia scribit, beato Norberto prædicante viros & mulieres Corpus Dominicum, quod in cistis & foraminibus per decem annos & amplius reposuerant, attulisse, & per eius doctrinam paulatim ad fidem resipuisse. Ex quibus etiam tum Christianos manu propria sumsisse corpus Christi, colligit Pontacus in sua Chronographia. Cæterum non Antuerpiæ tantum, sed etiam Valencenis, ac alibi, per Belgium nostrum, sacras habuit conciones. Cùm autem, pro congregata societate meditaretur ecclesiam Præmonstrati construere, iuit ad habendum sacras reliquias Coloniam: vbi indicto fratribus ieiunio, inuenit corpus vnius ex vndecim millibus. Quod recepit, & simul duo vascula reliquiarum, instar feretri impleta. Sequenti autem die, in monasterio sancti Gereonis, corpus integrum prædicti sancti inuenit, prout latius id describit Rudolphus abbas Trudonensis, qui præsens aderat. Cumque inde etiam reliquias accepisset, Præmonstratum festinauit. In via autem occurrit ei Ermensuendis Comitissa Namurcensis: quæ ecclesiolam in villa Floreffia obtulit, ad collocandum illic fratres. Vnde alterum reliquiarum vasculum Floreffiæ dedit. Porro vir Dei, qui multo ante renuerat oblatum episcopatum Cameracensem, is postea ad archiepiscopatum Magdeburgensem sic raptus est, vt nullus esset defensioni locus. Cumque illud onus portaret, remisit ad domum paupertatis suæ cum duobus socijs Hugonem Cameracensem, qui ab initio in societate fuerat: Et iuxta quod vir sanctus dixerat, electione fratrum consecratus est pater Præmonstratensis: socios autem suos Hugo alterum in Antuerpiensi ecclesia, alterum in Floreffiensi patres constituit. Habet autem Belgium huius Ordinis abbatias circiter triginta, quarum prima est Floreffiæ, in Ordine tertia, tam antiquitate quàm honore, cui etiam in Kempinia subest hospitale dictum, Postula.

* Beatæ Mariæ.

Nouēb. 24. to. 6. Surij.

3. Ap-

3°. Appẽdix de hæresi Vuilhelmi Cornelij.

Ex libro secundo apum, capite quadragesimo septimo.

CÆterum, quia mentio facta est hæresis per beatum Norbertum Antuerpiæ exstinctæ addam ex Thoma Cantipratensi eius tempore in dicta maritima vrbe Guilhelmum Cornelij vixisse, qui dicebat, sicut rubiginem igne, sic omne peccatum paupertate consumi, ideoque præbendæ beneficium sub prætextu paupertatis perfectæ dimisit. Qui in ecclesia beatæ Virginis cum honore est sepultus, sed post quatuor annos cognita & probata malitia, per Nicolaum Cameracensem episcopum, quasi stirps inutilis, eiectus est & combustus. Obijt autem is Nicolaus de Fontanis, anno millesimo ducentesimo septuagesimo quinto.

Septima die Iunij.

De sancto Valentino episcopo Tungrensi, & de sancto Candido episcopo.

Ex Chronicis Leodiensium, & informatione Traiectensium.

IN loco ad Mosam, qui Traiectus dicitur, natalis sanctorum VALENTINI & CANDIDI episcoporum. Quorum prior proximus fuit prædecessor sanctissimi Seruatij. Posterior verò causa orationis illuc venit ad sepulturam Seruatij, & ibidem permansit reliquo tempore vitæ suæ, vacantis episcopatus officium supplens. Reliquiævtriusque in summo altari asseruantur, & natales cum translatione sancti Seruatij concurrunt: Treuiris tamen Valentinum celebrant ad diem decimum sextum Iulij.

Octaua

Octaua Iunij.

De sancto Medardo episcopo Nouiomensi.

Ex officio episcopalis ecclesiæ Nouiomensis.

SVessionis, natalis sancti MEDARDI, episcopi Nouiomensis, qui quanti fuerit meriti ostensum est cùm in eius obitu cæli aperti sunt, atque ante eum diuina micuerunt luminaria. Fuit hic vir permagnæ sanctitatis, & à pueritia miraculis clarus. Viromandensem præsulatum, multimodis precibus fatigatus, regendum suscepit. Erat autem tunc episcopalis hæc ciuitas à Wandalis & Hunnis destructa: ideoque veritus iterandam barbarorum irruptionem, sedem transtulit Nouiomum, eo quod castrum siue munitio haberetur. Cumque ecclesiam eo in loco feliciter gubernat, moritur sanctus Eleutherius episcopus Tornacensis ecclesiæ, quem puer futurum esse prædixerat episcopum. Post cuius exequias peracto triduano ieiunio, & solennibus hostiarum victimis Deo deuotè oblatis, ab omnibus Medardus pontifex Tornacensis est electus.

In quam electionem Rex, & proceres, & Episcopi comprouinciales consenserunt. Legerant enim vocem populi, vocem esse Dei. Itaque tandem victus consensit, atque tam Pontificali quàm Regali auctoritate duas illas ecclesias vnam fecit, honore tamen cathedrali vtrique permanente. Et mox Flandrensium gentem ferocem, per quindecim annorum spatiũ, ad diuinum cultũ informare indesinẽter elaborauit: eosque non sine multo labore, incredulos & infideles, ad fidem educauit catholicam.

catholicam. Obdormiuit anno quingentesimo quinquagesimo sexto, eiusque corpus Clotarius Rex lugentibus filijs eripuit, & suis humeris sustulit, Suessionis sepeliendum, vbi super ipsum basilicam cœnobialem decenter ædificauit: quam ob amorem sancti Medardi Gregorius amplissimis priuilegijs exornauit. Natalis est die octaua Iunij, quo die vitam eius virtutibus plenam, vt est in Bedæ Martyrologio, conscriptam habet tomus tertius Surij, eandem videlicet, quam per Octauas legit Nouiomensis ecclesia. *Lib. 12. epistola 32.*

Vndecima die Iunij.

1°. *De sancto Remberto Flandro, episcopo Hamburgensi.*

Ex historia apud Surium, & Albertum Crantium Hamburgensem.

BRemæ, sancti REMBERTI archiepiscopi & confessoris. Qui natione fuit Flander. Cùm enim sanctus Anscharius in Thorolto monasterio moraretur, vidit inter pueros in ecclesia grauiter se gerentem Deo dilectum Rembertum quem consentientibus parentibus, in prædicta cella seu monasterio nutriendum, & scholasticis disciplinis imbuendum commendauit. Ac deinde è schola dimissum, individuum suæ legationis comitem habuit & in episcopatu successorem. Prophetico enim spiritu, quo plenus erat, longè ante prædixit, eum sibi in pontificali cathedra successurum, & gratia meritorum in cælesti regno fore consortem. Erat autem sanctus

Rember-

Rembertus, iam archiepiscopus, cum Moyse mi-
Nume. 12. tissimus vir, & cum Apostolo omnium infirmita-
1. Cor. 9. tibus compatiebatur, præcipuam curam habens in eleemosynis pauperum, & in redemtione captiuorum. Cumque plures tenerentur à Danis, quàm illius ære redimi poterant, sacra etiam vasa distraxit, & miserorum redemtioni impendit. Scribit autem Bano Corbeiensis abbas, quod in *Nordwide* pago Frisiæ existens, barbaris Danis irruentibus, agricolas & indigenas Christianos adhortationibus confortauerit, vt contra Christiani nominis hostes armati occurrerent: ipsumq; per preces & lacrymas contra eos pugnasse, & celeberrimam victoriam obtinuisse. Cædebantur enim magna ex parte hostes: alij ad naues reuertebantur. Numerata tunc sunt cæsorum capita, & inuenta decem millia, trecenta ac septuaginta octo. Alacritas enim vincentium, & victoriam suam admirantium, effecit vt diligenter cadauera cæsorum (quod aliâs fieri non consueuit) numerarentur. Monstrarunt autem diu incolæ locum in quo sanctus dum pugnaretur, orarat, perpetua viriditate, etiam brumali tempore, insignem. Multis præterea miraculis Dominus sanctum suum, etiam viuentem illustrauit: cæcum illuminauit per Confirmationem: sed & filium Regis Franciæ à dæmonio liberauit. Sunt & alia multa de sancto viro copiosè in eius vita exarata. In quibus & illud est memorabile, quod statim vt ordinatus fuit episcopus, professionis monasticæ habitum susceperit in noua Corbeia, eamque professionem obseruauerit, quatenus labores episcopatus permittebant. Natalem eius celebrant quidam die quarta Februarij: sed Hamburgenses

Noordwijck, *est in agro Rhodano.*

To. 1. Surij.

celebrare

celebrare solent die vndecima Iunij, & per Octauam. Thorolti autem nullum supereſt monasterij vestigium, quod Nordmannis debemus, sed est Canonicorum diui Petri collegium.

2°. *Appendix de puero Achas.*

Ex Thoma de Cantiprato.

CLaruit etiam Thorolti Achas, qui puer septem annorum obijt anno milleſimo ducenteſimo vigeſimo. Cuius ad tumulum nemo pſalmum centeſimum trigeſimum nonum finire quiuit, iudicantibus pleriſque, beatam pueri animam precibus non egere Tantum de eo Meierus in Flandriæ annalibus. Sed nobis magis eius celebranda eſt memoria ex Thomæ de Cantiprato libro ſecundo de apibus. Scribit is ſuo tempore puerum Achas honeſtis parentibus natum, in *thorouth* Flandriæ oppido, quinquennem viſis Minoribus à parentibus multis lacrymis obtinuiſſe eorum habitum; pecuniam exhorruiſſe, & ad reliquas Ordinis conſuetudines animum adieciſſe. Vnde cognouerunt habitum ab eo non fuiſſe pueriliter expetitum In plateis pueros ſi diſtorti eſſent moribus, arguebat, & pœnas inferni proponebat: bonis verò gloriam inculcabat. Interdum docebat eos orationem Dominicam & ſalutationem Angelicam, adeo vt & ſenes eius prudentia delectarentur. Patrem ſæpe arguebat per verba quæ à presbytero in ſacra concione audierat. Matri cùm in ſolennitate rubicundis veſtibus templum intraſſet, imaginem crucifixi oſtendit, & dixit; Intuere mater, & videas Ieſum Chriſtum nudum in cruce pendentem, ſanguine rubricatum, & tu te in contumeliam eius veſtibus ſcharleticis adornaſti? Cui illa acquieuit. Cumque ſumma eſſet eius morum dignitas, orationis ſedulitas, nondum ſeptennem ætatem implens, raptus eſt, nè malitia mutaret intellectum eius. Appropinquans autem morti, confeſſus ſacramentum corporis Chriſti poſtulauit. Quod cùm propter generalis Concilij vetitum, in tali ætate negaretur, manibus in cælum extenſis dixit; Tu noſti Domine Ieſu Chriſte, quod meum ſummum deſiderium eſt te habere. Petiui te, feci quod debui. Et

Cap. 28. In priore editione cap. 27.

Sapient. 4.

spero quod tui præsentia non frustrabor. Ad sepulcrum eius fratres nullo conatu, nulla reiteratione, psalmum De profundis, finire vel dicere potuerunt, vt inde intelligeretur suffragijs orationum sanctam animam non indigere. Credo, inquit Thomas, quod & idem mihi ad sepulcrum illius contigerit roganti. Parentes verò post mortem prolis, sæculum deseruerunt, & pater ordinem Prædicatorum est ingressus: mater verò Cistertiensium.

Duodecima Iunij.

1° De S. Odulpho, canonico Vltraiectensi.

Ex historia, tomo tertio Surij, Passione Frederici tomo quarto, & Becano historico Vltraiectensi.

TRaiecti, sancti ODVLPHI, presbyteri & confessoris. Ad cuius meritum ostendendum, cùm omne eius ædificium flamma vorax absumsisset, baculus quo seniles artus sustentare consueuerat, in quo & tabellam ceratam ad nomina fidelium annotanda habebat, illæsus repertus est, adeo vt nè vnus quidem apex in cera deperierit. Hic temporibus Ludouici Augusti, voluit post presbyterium suum summæ reuerentiæ locum Traiectum adire, sed parentum precibus enictus, ecclesiæ populique Oorschotensis aliquamdiu pastor fuit: Verùm non multo post cœnobiticæ & communis vitæ clericorum Traiectensium amantissimus, ad eos migrauit. Quo loco tunc erat magnæ sanctitatis episcopus Fredericus, qui sanctum honore condigno suscepit. Ipse vicissim sub tanto præsule erat omnibus ardens diuini luminis lucerna, strenuus in vigilijs, potens ieiunijs, in oratione sedulus, in sacra lectione

ctione studiosus, in eleëmosynis largus, in paupe-rum cura celebris, in hospitalitate feruens, in di-stribuendo res ecclesiasticas prudens; neque aliud ab omnibus, & ab ipso præsule habebatur, quàm pater cœnobij. Cumque prædictus sanctus Fre-dericus feroces Frisones, nec per se, nec per archi-diaconos reuocare posset, aduocauit sibi sanctum Odulphum; qui palmam martyrij expectans, læ-tus eo peruênit, populum prædicatione atque E-uangelica eruditione ad viam summæ veritatis conuertit, & iam ad se reuersum, per aliquot an-norum curricula erudiuit. Inde Traiectum re-uersus, plenus annorum & pietatis modica febri obdormiuit. Et post mortem multis miraculis claruit, tam Traiecti, vbi ad sanctum Saluatorem quiescit, quàm Stauriæ in Frisia. Festum sanctissi-mi huius Canonici, celebre est per totam dioece-sim Traiectensem, pridie Idus Iunij. Refert autem Becanus Hollandensis Chronographus, inter sui temporis gesta, Hollandos in bello contra Ori-entalem Frisiam nullum infortunium passos esse, quoad vsque beati Odulphi confessoris monaste-rium impugnauerunt: Hoc autem impugnato, non Frisonum, sed Dei virtute ibidem interijsse Wilhelmum Hollandiæ Comitem, cum multis nobilibus & præclaris armigeris. Sunt autem complures ecclesiæ, inter quas collegiata Lossen-sis, in eius honorem Deo dedicatæ. ANNO 1342.

Hic autem moueri potest difficultas, quomodo cano-nicus vocetur, cùm habitauerit in monasterio sancti Sal-uatoris? Regulares ad id responderent, quod sui Ordinis canonicus fuerit. Ad quod probandum multa adfert, au-thor Roseti exercitiorum Ioannes Momburnus Bruxel-lensis, ex Regulari abbas Liuriacensis, in libro quem in-scripsit Venatorium ordinis Regularium. Id autem etsi

ex parte admittam, est tamen in quo dissentiam. Constat enim basilicam seu monasterium sancti Saluatoris, ab initio fundationis suæ nunquam fuisse proprij nominis [a] monasterium, sed in eo clericos seu fratres intra claustrum liberos vixisse, hoc est, sine professione, sub obedientia episcopi. Qui enim hodie Canonici, immo & domini Canonici dici volunt, cùm tamen vix vmbram reseruent de antiquâ illa Canonicæ vitæ obseruantia, illi olim cùm secundùm regulam in communi viuerent, Canonici & domini nomen ignorabant: fratrum autem & clericorum titulis contenti erant. Itaque inter Canonicos, qui hodie distinctionis causa dicuntur regulares & sæculares, mediũ vitæ genus amplectebatur beatus Odulphus. Erat enim clericus siue Canonicus secundũ regulã suã viuens sub episcopo. Hinc factũ est, quod Canonici Regulares maluerint eũ inter suos sanctos numerare, quàm inter Canonicos irregulares, & spinis nimiũ abundantes. Quo accedit, quod inspectis ædibus, quibus inscriptum est sanctũ Odulphum Canonicũ eas inhabitasse, iam pridẽ exterum quendam exclamasse audiam: *Canonicus, & sanctus! ego non credo.* [b] Attendebat enim ille cõmunem diuitũ Canonicorũ vitam: arctas autẽ quorundã semitas & priscam Canonicorũ disciplinã aut ignorabat, aut vt præsentes instrueret, ignorare se simulabat. Hinc etiã cõpluribus in locis dũ Canonici ad irregularẽ vitam declinarẽt, ijs dimissis substituti sunt aliorũ ordinũ monachi. Nam & Stauriẽse diui Odulphi monasteriũ, ex beati Odulphi fundatione fuit monasteriũ clericorum. Sed eos postea ob vitæ demeritũ eiecit Andreas de *Cuyt*, vigesimus quintus episcopus Traiectẽsis, & substituit Benedictinos ex celeberrimo monasterio de *Oosbroeck*, quod tũc vulgò carcer Ordinis appellabatur propter disciplinę obseruantiã. Explicandũ autem restaret cur locus ille antiquitus dictus sit monasterium, cùm in eo semper Canonici, & nunquã monachi resederint, nisi id alio in loco oportunius à nobis expeditũ esset.

Becanus Canonicus ca. 42. & 43

Lib. De Canonicis.

Historia eius extat tomo tertio Surij & alibi. Est alia manu-scripta, cuius initiũ est; Parentũ equidẽ nobilitate non infima, nec suo tẽpore obscura, progenitus intra Leodienſis episcopij diœcesim, prouincia Tessãdria, oppido cui nomẽ est *Oreſcor*, extitit oriũdus. Quo loco legẽdũ videtur *Oreſchot*. Natus est enim Oorschori in cãpestri Brabantia, vbi in parentum prædio extat ecclesia in eius honorem, quæ intra paucos annos propter multitudinẽ & vagam habitationem incolatum erecta est in secundam parochialem ecclesiam.

a Hol-

a *Hollandicè vocatur Audtmunſter.*

b *Confer 2. Martij, & 14. Aug.*

2°. De ſancta Cunera, martyre Rhenenſi.

Ex hiſtoria quæ Latinè impreſſa eſt tomo ſecundo Legendæ, Louanij & Coloniæ, in infantia typographiæ,

IN oppido Rhenenſi, ſanctæ CVNERÆ virginis & martyris. Ipſa de numero vndecim millium virginum legitur ſuperſtes fuiſſe: ſed poſtmodum per reginam Rheni, eiusque pediſequam, ſtrangulata manutergio, quod in Rhenenſi eccleſia eſt conſeruatum. Eam multis miraculis glorioſam, Rhenenſes memorantur, per beatum Willibrordum transferri petiuiſſe idque præmiſſis fide dignorum teſtimonijs, cum gaudio eum perfeciſſe die duodecimo Iunij.

Natalis eius notatur in Martyrologio Vltraiectenſi, in die Simonis & Iudæ, ſed propter feſtum Apoſtolorum & moleſtias hyemis, ſolennius recolitur in Iunio, cum maximo hominum concurſu. Inuocatur autem peculiariter, quia ſtrangulata fuit contra inflationem & dolorē gutturis.

Die decima quarta Iunij.

De S. Drogone confeſſore in Seburgo.

Ex hiſtoria in Sebourch *manu-ſcripta, & libro* 18. *Chronicorum Hannoniæ, cap.* 23. *& ſeqq.*

IVxta Valencenas in pago *Sebourch*, ſancti DROGONIS confeſſoris inclyti, qui miro modo calculoſis & ruptis, inuocatus ſubuenit. *B. Drogonē habet Rom. Martyrolog. a Baronio editum die 16. Aprilis*

Natus eſt in villa *Eſpinoy* dicta, ex parentibus nobilibus & diuitibus, ſed poſthumus puer & cæſar. Cùm enim nondum natus partem a-

misisset, inter diros parturientis matris labores, consilio obstetricum per maternum latus est eiectus, sicque natus est vtroque parente orbatus. Quod cùm decennis intelligeret, sæpius constristabatur, recogitans se maternæ necis occasionem esse. Ad pubertatis autem annos perueniens, cum Abraham peregrinari elegit, & ad villam *Sebourch*, in finibus Hannoniæ sitam, peruênit: vbi circiter sex annis gregem Deo deuotæ matronæ Elisabeth *la Hairt*, pauit, omnium animos sua simplicitate, & morum bonitate ad se trahens. Cùm verò ad virilem peruenisset ætatem, ad limina beatorum Apostolorum Petri & Pauli, atque ad alia famosa loca peregrinatum abijt. Tandem fatigationibus oppressus, ruptisque ventris pellibus, iuxtà ecclesiam de *Sebourch* cellulam construi curauit, in qua reclusus, solo pane hordeaceo & aquâ alebatur. Accidit partem ecclesiæ, eiusque cellulam flagrante igne absumi, cúmque euocaretur, remansit flexis genibus, se Dei voluntati committens. Et ignis nihil mali ei intulit. Vnde plebs deuota mox aliam cellulam viro Dei ædificabat. Cùm autem annis ferè quadraginta quinque in ea reclusione fuisset, multæ sanctitatis & patientiæ exemplar in senectute bona, bonorum suorum præmia recepturus, migrauit è corpore, anno millesimo centesimo octuagesimo sexto. Et mox affines petierunt corpus sibi reddi, sed in extremis finibus territorij de *Sebourch* multa grauedine oppressum est, vt moueri non posset. Qui locus vulgò adhuc Mons gaudij sancti Drogonis dicitur. Quare incolæ ingenti gaudio corpus receperunt, & in sancti Martini ecclesia sepelierunt. Claruit infinitis propemodum miraculis, sanando potissimum

mum arenosos, calculosos, & quorum interiora, ruptis ventris pellibus, ad inferiora descenderant. Vnde pro eius canonizatione apud Apostolicam Sedem à diuersis est solicitatum. Venit autem ad eius memoriam calculosus Ioannes Hollandiæ & Hannoniæ Comes, qui ibidem lætus reliquit quatuor calculos ad quantitatem nucis auellanæ. Vnde incolæ ad principem suum accurrentes expostularunt absurdum esse, sanctum tot miraculis coruscum, in Sanctorum numerum à nemine inscribi, prohibente id Decretali Apostolica: Ab ipso restituto apud Romanum Pontificem id solicitandum esse. Quod Princeps libenter se facturum spopondit. Cùm autem Ferrandus Flandrorum Comes bellaret, & per Præpositum Ariensem speciosis promissionibus impetrande canonizationis ecclesiæ thesauros abstulisset, mox sceleris sui pœnas dedit. Nam in recessu cum omnibus qui aderant ex ponte Scaldis cecidit, & inter fluctus aluei impetuosos perijt. Quare postmodum qui præerant Comitatui Hannoniæ, decreuerunt sanctum Drogonem ad locum munitiorem Binchium deferri, vbi annis plus minus nouem remansit, sed nullis legitur claruisse miraculis. Peregrini autem ad locum sepulcri optata beneficia, secundum suam deuotionem & fidem impetrabant. Quare meritò ad priorem locum est relatus. Est autem pagus *Sebourch*, qui nunc vsitatius *A sainct Druen* dicitur, spatio duorum milliarium à Valencenis. Quo in loco obijt die decima sexta Aprilis, vt habet tabella ad altare eius dependens. Quidam notant diem decimum quartum Iunij, sed suspicor eum dicto die eleuatum esse Apostolicæ Sedis consensu, & propter impe-

3. Decretal. Tit. 45. c. 1.

dimenta Quadrageſimæ ac Paſchatis, maiores noſtros natalem in diem eleuationis tranſtuliſſe. Aut fortaſſis eſt dies relationis. Hiſtoria enim habet menſe Iunio relatum eſſe ex Binchio. Modò feſtum eius celebratur feria tertia Pentecoſtes, à clero Valencenenſi, & per Octauam. Singulis etiam hebbomadibus, feria tertia, & fermè quotidie ad deuotionem peregrinantium fit Miſſæ ſacrificium, ad honorem ſancti Drogonis, & in Collecta inuocatur Deus, vt interceſſione ſancti Drogonis amici ſui, ab infirmitatibus mentis & corporis liberemur, gaudijsque æternis perfruamur.

Ex informatione Ægidij Froiduri.

Quod ad Eſpinoy[a] attinet, Latinè eſt Spinetum, celebris pagus, principatus titulo decoratus, habens ſacellum in honorem Sanctorum Drogonis & Petri à Lucemburgo dicatum, idque in eo ſolo exſtructum, quod eidem Drogoni dicitur hæreditarium fuiſſe, & in quo caſo matris vtero in lucem eſt editus. Vbi feſtum eius celebratur die ſecunda Iulij.

a *Diſtat non procul à Baſſea Orientem verſus. Sunt eum in Belgio & alij eiuſdem nominis pagi.*

Decima quinta Iunij.

De ſancto Landelino fundatore Criſpinij.

Ex hiſtoria eius, qua vtitur Criſpinienſe monaſterium.

IN villa quę dicitur Criſpinium, ſuper fluuium Hon. tranſitus ſanctiſſimi ac beatiſſimi patris LANDELINI. Qui in villa quam Vallem vocant, in territori Cameracenſi, ortus eſt ex nobi-

liſſimo

lissimo Francorum genere, temporibus Dagoberti regis, & à beato Autberto episcopo Camerasi, qui eum de sacro fonte susceperat, literis & pijs moribus est imbutus. Seductus tamen à quibusdam cognatis, aufugit, factusque est nefarius prędo, & nè nomine proderetur, vocauit se Mauroſum. Sed tandem diuina potentia preces sancti Pontificis exaudiuit, atque ei & pię matri ecclesię errabundum suum filium reddidit. Qui postmodum excoctus diuturna pœnitentia, ab eodem Pontifice & tonsus est & militiæ cælestis chlamydem accepit. Cumque sanctitate excreuisset, etiam presbyterij honore sublimatus est. Post trinam autem ad limina Apostolorum profectionem atque reditum, quatuor construxit monasteria, Lobium, Alnam, Wasslariam, & quartum ad fluuium *Hon*, vbi fontem crispantium vndarum precibus impetrauit: ideoque locum Crispinium appellauit, eundemque vomere diuinæ prædicationis cum sanctis suis discipulis Adelino & Domitiano excoluit, præuia tamen auctoritate Martini Romani Pontificis. In natali die historiam habet Surius tomo tertio. Quam etiam habet Crispinium, magis extensam, per Philippum secundum abbatem Bonæ-spei, qui sancto Bernardo fuit familiaris. Permisit autem aliquando iustus & patiens redditor Crispinium monasterium militarium virorum beneficio infiscari, nostraque memoria primo iconomachorum furore turpiter prophanari.

Ex Chronicis Camerasensium, lib. 1. c 67.

Decima sexta Iunij.

1°. De reliquijs S. Cyrici mart. Amandiaci.

Ex historia translationis manu-scripta Amandiaci.

APud Antiochiam, natalis sanctorum martyrum Cyrici & Iulittæ matris eius, qui post dira verbera, & grauia tormenta, martyrij sui cursum capitis obtruncatione compleuerunt. Sanctus autem Cyricus paruus fuit puer, sed magnus martyr. Cuius corpus Hucbaldus, Milonis discipulus, ex donatione episcopi Niuernensis, Elnonem attulit, ad sancti Amandi oratorium, anno nongentesimo trigesimo. In ipsa autem allatione clinicus monachus, cui paralysis membra dissoluerat, restitutus est, fratresque conuocauit vt obuiarent Hucbaldo cum crucibus & cereis afferenti corpus sancti Cyrici, ipseque processioni interfuit cum magno cernentium stupore. Huc spectant etiam antiqua carmina:

In Chron. Elnonens.

Hucbaldus, famam cuius per climata mundi
Edita sanctorum modulamina, gestaq; clamant,
Huic Cyrici membra pretiosa reperta Niuernis,
Nostris inuexit oris, scripsitq; triumphum.

2°. De sancta Lutgarde virgine Aquiriæ.

Ex Thoma Cantipratensi, & litteris Margaretæ de Marbais *abbatissæ.*

IN Brabantia obitus beatæ Lutgardis virginis. Quæ abbatissa præfuit monasterio quod Aquiria dicitur, Gallicè *Aywiers*, ordinis Cistertiensis, duobus milliaribus

tibus à Viridis vallis monasterio. Vbi quantum claruerit virtutum splendore, prophetiæ spiritu, & miraculorum donis, cognosci potest ex tribus libris qui de eius vita exstant, authore Thoma de Cantiprato Dominicano Louanienſi, qui virgini familiarissimus fuit. Obijt ipsa anno millesimo ducentesimo quadragesimo sexto. Non est tamen iuxta meritorum suorum, vt creditur, exigentiam, Sanctorum catalogo à Romana sede inscripta, aut ex loco sepulturæ ad decentiorem leuata.[a]

Estant tomo 3. Surij ad hūc diē.

a *Habet eam hoc die Rom. martyrologium à Baronio editum.*

Decima septima Iunij.

1°. *De beati Fulconis, archiepiscopi Rhemorum martyrio.*

Ex chronicis Bertinenſium, capitibus 18. 19. 20. 21.

ANno nongentesimo, cædes beati Fulconis martyris, archiepiscopi Rhemorum. Qui cùm esset Canonicus ad diuum Audomarum, electus est in decimum octauum abbatem Bertinensis monasterij, quod bis à Nordmannis incensum erat, ideoque villam fortalitijs, aggeribus, & murorum ambitu firmare cœpit: sed opus relictum est imperfectum, quando mortuo Hincmaro sublimatus est in Archiepiscopum Rhemorum. Cui tunc successit decimus nonus abbas ex senioribus monasterij, Rodulphus, modicè literatus. Qui ab Elnonensibus Hucbaldum impetrauit, vt ab eo instrueretur. Mortuus est autem Atrebati anno regiminis octauo. Post quem reassumptus est in vigesimum abbatem beatus Fulco, eo quod Balduinus Flandriæ Comes hanc abbatiam per Caroli simplicis donationem occupare conabatur. Qua etiam de causa vir Dei Atrebatense sancti Vedasti monasterium in beneficium, vt Sigebertus loquitur, seu potius in protectionem suscepit. Balduinus autem post octo ferè annos Compendium misit militem suum Vuinemarum, vt à beato Fulcone & Carolo vtramque abbatiam obtineret, sed vir Dei eo flecti non potuit, vt locus religiosus sub laica redigeretur

Sigebertus anno 900. Miles pro nobili equitc.

geretur potestate. Vnde Vuinemarus ex Compendiensi palatio Rhemos abeuntem ex insidijs lancea perfodit. Cuius corpus Rhemos delatum est ad ecclesiam sancti Remigij. Post quem à iuuene Carolo simplice donationem abbatiæ obtinuit Balduinus iam dictus, miles & laïcus, initium dolorum eius loci. Vuinemarus autem Lilariensis, Calui beneficiarius, ab Heruæo beati Fulconis successore, aqua & igni interdictus, in Angliam, inquit Meierus, sibi conscius fuisse traditur exsilium. Iperius non meminit exsilij, sed quod anathemate percussus in duritia perstiterit, excusando se quod pro senioris sui fidelitate id perpetrasset.

Meirus anno 900.

Senior, G. Seigneur, *Dominus.*

2°. *De B Adulpho, Traiectensi episcopo.*

Ex Legendario Sanctorum Angliæ, & Catalogo scriptorum Britanniæ.

EOdem die, Eboracensis ecclesia tribus lectionibus celebrat memoriam sancti Botulphi abbatis, in cuius historia quædam leguntur de beato Adulpho eius fratre Germano, quæ huc adferemus. Nati sunt de Saxonica gente quæ Britanniam bello acquisierat, vnde nobiles quique soboles suas ad Saxoniam, antiquæ stirpis patriam, dirigebant. Ob hoc itaque prædicti fratres inter Saxones monasterialibus imbuti sunt regulis, & arctioris vitæ informati disciplinis : vbi gratia Dei inter perfectiores potestatem adepti sunt docendi. Sanctum igitur ADVLPHVM audita eius fama in Traiectensis ecclesiæ episcopum rex sublimauit. Vigilauit enim in præceptis Domini, assidua solicitudine excubias celebrans ouilis sui, nè insidians lupus de detrimento aliquo commisso, gregi insultaret. Instabat operibus misericordiæ, vigilijs, ieiunijs, orationibus. Actu præuênit doctrinam, in omnibus sanctam agens vitam. Cuius corpus in Ikanho fratri suo consepultum fuit, sed destructo à persecutoribus monasterio, tempore Edgari regis Vlskitelus monachus è terra leuauit, & ad sanctum Ethelwoldum attulit, qui tunc habebatur insignis monasteriorum reparator.

Centuriæ 10. ca 9.

Hæc in Botulphi historia leguntur. Quo etiam pertinent, quæ leguntur in Scriptorum Britanniæ

niæ centurijs, Botulphus & Adolphus illustria nomina, ab antiquis scriptoribus celebrati sunt: non ob pietatem modò, verùm etiam eruditionem. Libellus qui de vita Botulphi circumfertur, adfirmat hos nobili fuisse loco natos, & fratres. Monachatus vtrique perplacuit. Vnde & locus in Icanno, non procul à principe Lindorum vrbe, beneficio Ethelmundi reguli Anglorum australium, eis liberaliter designatus est. Liquet etiam studuisse illos aliquamdiu in Gallia Belgica, notosque ibidem fuisse sororibus Ethelmundi, virginibus velatis, à quibus solicitè regi fratri fuêre commendati. Inde etiam elucet Adolphum vel Adulphum, postea Traiectensi donatum episcopatu, virtutibus prænituisse, & vtrumque in Icanno ad orientem Lincolniæ fuisse sepultum. Concidit tandem Botulphi monasterium crudelitate ducum Danici exercitus. Hæc antiquarius. Quibus centuriarum scriptor subijcit claruisse eos sub Anglosaxonum regno, anno à Verbi incarnatione sexcentesimo quinquagesimo.

Quæ à nobis fusius dicta sunt, vt studiosis demus occasionem plura de Adolpho eruendi in sancti Botulphi oppido, Comitatus Lincolniensis, & alibi. Quamuis enim in catalogo Traiectensium episcoporum non legatur, verisimile tamen est ex supradictis eum sub sancto Willibrordo claruisse inter Traiectenses coëpiscopos: aut, paulo ante à rege aliquo Francorum Traiectensibus destinatum fuisse episcopum.

Sigebertus, ait Heda, patri succedens, rex constituitur anno sexcentesimo sexagesimo sexto, qui sancto Koniocho dedit Episcopium Traiectense, se-

se, secundùm Abbatem Vrspergensem. Nec id aliter intelligendum est quàm de Vltraiecto, cùm in Catalogo episcoporum Tongrensium, & demum Traiectensium ad Mosam nullus inueniatur hoc nomine annotatus. Ex quo clarè liquet apud Vltraiectum ab antiquo fuisse Sedem Episcopalem, licet nomina & series Pontificum nobis per desolationes barbaricas sint incognita.

Dominica die ante natalē sancti Baptistæ.

De S. Alena virgine & martyre Foresti.

Ex historia Foresti manu-scripta.

*al. Halenæ.

IN Foresto, sanctæ * HELENÆ, virginis & martyris, quæ Lewoldi regis gentilis filia vnica, iussu patris martyrium tulit, post mortem tot clarens miraculis, vt illis excitatus pater, fidem Christi, baptismi gratiam, simul & peccatorum veniam acceperit. Floruit tempore beati Amandi episcopi, filia vnica prædicti regis. Vnde cùm noctu Forestum clanculum ex more iret ad ecclesiam, furtiuas preces Deo fusura, iussu patris gentilis deprehensa, in via violenta brachij extractione palmam martyrij est consecuta. Cùm autem capsa sanctæ virginis sic confracta esset, vt sacra eius ossa conspicerentur, nè quid inde eriperetur, ex ecclesia quæ sanctæ Halenæ dicitur, transfata est ad cryptam matricis ecclesiæ, quæ est sancti Dionysij. Cæterum Godscalcus, abbas Affliginiensis, anno millesimo centesimo nonagesimo tertio ex crypta retulit sacras reliquias, & populo exhibuit:

hibuit: in qua ostensione multi sanitatem recuperarunt. Instituit etiam festum eius celebrandum Dominica die ante natiuitatem Præcursoris Domini. Est autem Forestum, *Vorst* ad Sennam opulentissimum sanctimonialium Ordinis sancti Benedicti monasterium, apud Bruxellam, diœcesis Mechlinienſis, vbi historia exstat latinè manuscripta, & Teutonicè excusa. Cęterum Leuoldus in regeneratione Haroldus dictus, rex fuit aut regulus vel princeps, in Dielbeca & circumiacenti regione. Vbi cum coniuge Hildegarde sic de virtute in virtutem ascendit, vt vterque in vita & post obitum mira sit operatus, humati in ecclesia Dielbecana, quam ad honorem beati Ambrosij construxerunt.

Die decima octaua Iunij.

De martyrio beatæ Mariæ dolorosæ.

Ex libris Rubeæ-vallensis monasterij, quod est in parochia Woluënsi.

IN pago Brabantino, in parochia sancti Petri Woluënsis anniuersarius dies sanctæ Mariæ virginis, quæ dicta est dolorosa.

Hæc à Domino consecuta est triplicem coronam, voluntariæ paupertatis, castitatis, & martyrij. Cùm enim voto paupertatis voluntariæ & perpetuæ castitatis adornata, per annos multos panem suum laboriosè manducaret, contigit impudicum virum eam adamare: & cum castitatem suam quam Deo & beatæ Mariæ vouerat, pollui non sineret, is virginem de furto argentei scyphi falsò accusauit, & tantum egit apud villicum, vt innocenter sit terræ defossa, & sude transverberata, circa annum millesimum ducentesimum nonagesimum. Quanti autem meriti sit apud Deum testantur miracula. Nam & ante mortem, pro visituris

memoriam

memoriam Deiparæ Virginis in loco suæ requietionis, interceſſit. Vnde & accuſator, poſtquam ſeptem annis dæmoniacus fuerat, in eo loco reſtitutus eſt per Deiparam Virginem, eiusque famulam beatam Mariam doloroſam. Quieſcit ſub altari Vuoluæ, & locus ab ea vulgariter dicitur. *ter allendiger Marie.* Eſtque vetus confraternitas illius loci, quæ in antiquata ſcriptura dicitur; Confraternitas dilectæ noſtræ Dominæ, in capella beatæ Mariæ doloroſæ.

Vigeſima Iunij.

1°. De ſancto Baino epiſcopo Morinorum.

Ex catalogo abbatum Fontanellæ, & aliunde.

IN Fontanellenſi cœnobio, natalis ſancti BAINI, epiſcopi & confeſſoris Qui referendus eſt ad Belgij ſanctos, eo quod Aquilonarium Flandrorum annis aliquot in Teruäna Morinorum vrbe epiſcopus fuerit. Minus tamen apud nos notus & celebris eſt, quia Fontanellæ in Francia, vbi ſancto Wandregiſilo fundatori, quinto loco in regimine ſucceſſit, ſepulturam à ſe electam accepit. Eſtque iam olim à grauibus viris conſcriptum, ſanctum Bainum epiſcopum Teruanæ & Fontanellenſis cœnobij abbatem tranſtuliſſe anno ſeptingenteſimo vigeſimo nono ſanctos Fontanellenſes Wandregiſilum, Ansbertum & Wlframnum ita integros ab omni corruptione cum veſtimentis, quaſi eo die fuiſſent ſepulturæ traditi.

20. *Martij & 22. Iulij apud Surium.*

2. De

2°. De sancta Aldegunde virgine Truncinij.

Ex Martyrologio, & alijs monumentis Truncinij.

IN Truncinio, sanctæ ALDEGVNDIS virginis, filię beati Basini, regis & martyris. Hæc tempore beati Amandi Deo seruiuit in Truncinio prope[a] Gandauũ, vbi etiam cum patre quieſcit in abbatiali eccleſia beatæ Mariæ Ordinis Præmonſtratenſis, in peculiari feretro. Feſtum vnicum habet die vigeſimo Iunij.

a *Flandricè Drongene.*

3°. De sancta Ida, quæ Gandaui quieſcit.

Ex informatione domini Petri Simonis, Archipresbyteri Gandenſis.

EOdem die, depoſitio sanctæ IDÆ, cuius corpus quieſcit Gandaui, in parochiali eccleſia ſancti Ioannis, quæ nunc eſt collegiata ſancti Bauonis. Natalem tamen eius Canonici non celebrant. Quid autem fecerit parochialis clerus ante eorum aduentum, ignorant. Illud tamen in confeſſo eſt, magnam olim in eccleſia S. Ioannis peregrinationem, multamque populi deuotionem in die obitus ſanctæ Idæ ad eius altare ac tumbam contigiſſe. Sed quæ poſtea ſuperuenerunt in eandem eccleſiam diuorum Bauonis, Liuini & aliorum, celeberrimæ certiſſimæque reliquiæ, videntur memoriam ſanctæ Idæ velut obſcuraſſe.

Cùm autem Cornelius Ianſenius, primus, felicis recordationis, epiſcopus, feretra eccleſiæ ſuæ viſitaret, quæ annis ferè duobus ob Gueſiorum perſecutionem, in locis ſecretis & ſubter-

raneis latuerant, in vnius scrinij schedula reperit scriptum, *Reliquiæ sanctæ Idæ, virginis & martyris:* cùm tamen historia, quæ in manuscripto quodam libro in veteri ecclesia diui Ioannis seruabatur, habeat eam matrem fuisse sanctæ Vrsulæ, & de martyrio ipsius nullam faciat mentionem. Sed vtcunque hoc est, reliquiæ in munda lintea, & in nouum feretrum sunt translatæ.

Die vigesima prima Iunij.

1°. *De S. Martino, Apostolo Hasbanorum.*

Ex Breuiario Tungrensi.

TVngris depositio sancti MARTINI, eiusdem ecclesiæ episcopi & confessoris: qui conuertit Hasbanos: Hic scribitur Tungris obijsse anno salutis ducentesimo septuagesimo sexto administrationis vndecimo. Sanctissimus verò Seruatius, qui cathedram Traiectensem transposuit, eundem multis miraculis coruscum, in argentea theca ibidem concluisse asseritur. Meritò autem nominatur Hasbanorum Apostolus, quia, vt festi eius lectiones habent, Christum in plerisque Hasbaniæ villulis prædicando, populum ab alta cæcitate liberauit. In *Horion* tamen, & prædicationem eius qua indigni erant, renuerunt, & Apostolicum præsulem hospitio excipi prohibuerunt, & contumelijs affectum expulerunt.

2. De-

2°. De S. Ingelmundo, patrono in Velsen.

Ex historia Velsana, & literis cum ea missis à domino Simone Iusto Amstelredamo, Velsæ oriundo.

IN Hollandia, Velsæ, sancti INGELMVNDI confessoris. Qui Anglus de stirpe Frisonica cùm esset presbyter, & abbas Ordinis sancti Benedicti, temporibus beati Willebrordi, diuino instinctu venit ad fines Hollandiæ: vbi ferocibus & indomitis Kenemarijs verbum salutis prædicauit. Et post multos labores, febri correptus, animam creatori reddidit, & honorificam sepulturam accepit in vico *Velsen*. Vbi etiam precibus suis aquam de terra produxit. Sanctum autem corpus per mysticam reuelationem creditur * Valdericus, decimus quintus episcopus Traiectensis adinuenisse, cum multis alijs corporibus, quibus diœcesim Traiectẽsem honorificè adornauit, anno Domini nongentesimo septuagesimo septimo. Natalem habent antiqua Missalia Calendis Februarij sed à memoria hominum celebratus est in æstate, die vigesima prima Iunij, quando fortè est eleuatus. Est autem *Velsen*, pagus diœcesis Harlemensis, vbi sanctus Ingelmundus etiam mea memoria claruit miraculis, & patrocinio contra dentium dolorem. Sed caput auro inuolutum inde ante aliquot annos furto est ablatum. Cæteræ reliquiæ postea à Gueſiis per pauimentum templi sunt dispersæ, sed à custode collectæ, & in tuto loco conseruatæ. Eæ iam seruantur Harlemi, quia Velsæ omnes ferè ædes cum trabibus ecclesiæ dirutæ sunt & exustæ, partim hostili incursione, partim militum Regis necessitate.

* Est Baldricus de Cleue.

Vulgatum Hollandiæ Chronicon confundit hunc confessorem, cum Wicberto martyre: vt apparet. Dicit enim eum martyrizatum esse à Radbodo barbaro Frisonum rege. Sed quæ superius diximus, ea à Velsana ecclesia accepimus, quam hac in parte tutius sequimur, quàm citatū Chronicō.

Diuisione 3 cap 11.

Quod ad nomen attinet, in collectaneo cuiusdam Carthusiani notatum inueni, In villagio Hollandiæ dicto *Velsen*, coli quendam sanctum qui lingua patria vocatur *S Engelmondt*, sed quod credatur, & à quibusdam dicatur esse sanctus Edmundus.

Die vigesima secunda Iunij.

1°. De sancto Domitiano, confessore.

Ex Martyrologio Crispinij

IN pago Hainoënsi, super fluuium Hainam, depositio sancti DOMITIANI confessoris. Qui beato Landelino in peregrinatione sua comes individuus existens, & ab eodem, in loco eodem, eremita constitutus, multis clarus virtutibus, migrauit ad Christum, & modò cum suo magistro felix requiescit Crispinij. In historia S. Landelini commendatur etiam à ministerio & prædicatione verbi Dei.

2°. De sancta Rotrude, virgine Ghisnensi.

Ex manuscriptis codicibus Audomarensis oppidi.

DEcimo Calendas Iulij, sanctæ ORTRVDIS virginis. Sic enim habet Martyrologium ad sanctum Bertinum, quo corpus delatum est ex

Andrensi

Andrensi monasterio Bolonienſis diœceſis. Alij vſitatius vocant Rotrudem, quæ literarum inuerſio etiam alibi locum habet. Nam Rolandus Italis eſt Orlandus. Cæterum quia Bertinenſes virginis hiſtoriam ignorant, ſubijciam quod de ea exſtat in manu-ſcripto libro quondam eccleſiæ Morinenſis. *Huius reuerendum ſanctæ virginis corpuſculum populo demonſtrauit, & inferetrauit epiſcopus Teruanenſis Milo ſecundus, Arnoldo Comite Guiſnenſi præſente, tempore Petri Andrenſis abbatis, qui de ea libellum ſcripſit, quem ad prandium in eius ſolennitate decimo Kalendas Iulij legi fecit: & in Andria monaſterio conſtituit.*

Modo ab immemorabili tempore ſacratiſſimum corpus in pago Teruanenſi, in eccleſia ſancti Bertini requieſcit, quod populis & clero, me vidente, propalauit dudum Antonius abbas, menſis Auguſti die quinta, celebrata prius Miſſa. Eſt autem Andrenſe monaſterium conſtructum anno milleſimo octuageſimo quarto, à Balduino Comite Ghiſnarum: inde autem ad Sithienſes ablatum eſſe virginis corpus, mirum non eſt, cùm conſtet Ghiſnam eis ereptam eſſe violentia Sifridi Daci militis, qui ibidem caſtellum ædificauit, & contra monachos ad Arnulphum Comitem confugit, cui fidelitatem & homagium de terra Ghiſnenſi præſtitit. Sed Dei iudicium rapinam illam puniuit. Sifridus enim ſe in caſtello laqueo perdidit, & Arnulphi filiam conſtuprauit, ex qua Ghiſnarum Comites deſcendentes, velut iniuſti poſſeſſores, Dei etiam manum ſenſerunt.

Ex cap. 22. & 44. Chronicorũ Bertinenſium.

Die vigesima tertia Iunij.

1°. De sancto Vualhero martyre, Pastore Onhaniensi.

Ex lectionibus quas ab Onhaniensi ecclesia accepi.

ONhaniæ, natalis S. WALHERI, presbyteri & martyris. Qui ortus fuit in *Bodin*, antiquo super Mosam castro. Cumque sine succo vitiorum in humilitate & alijs virtutibus crescceret, seque totum ad seruitutem Dei dedicaret sacerdos, Onhaniæ promotus est in Pastorem & Decanum. Quod de Pastorum Decano siue archipresbytero intelligitur. Singulos enim presbyteros, singulis parochijs statuebat, & inserebat. Cumque Hasterensis ecclesiæ presbyterum visitaret, eiusque mores incœstos argueret, dum simul Mosam traijcerent, sacerdos felle commotus, remigem alam nauis arripuit, & Decanum spatula remigis mactauit: Sic pro iustitia passus est 9. Cal. Iulij. Corpus exanime, Deo miracula operante, vectum est Onhaniam, ad Basilicam S. Martini, quam viuens rexerat. Vbi eius quoque meritis beneficia Dei mira & multa præstantur, & de offertorijs gratuitis populi, ædificium templi amplissimum exstat. Cum autem de imperio & Comitatu Namurcensi grauis esset sub Henrico septimo discordia, libitina siue feretrum patroni Vualciodorum deferebatur. Vnde Vualciodorensis ecclesia patroni reliquijs est honorificata, eiusdemque, vt creditur, meritis territorijs quibusdam beneficiata.

2. De

2°. De sancto Hidulpho, duce.

Ex historijs sanctorum Waldetrudis, Gisleni, & Vrsmari.

LAubijs, sancti HIDVLPHI, ducis & confessoris. Erat hic vnus ex proceribus & maioribus regni Lotharingiæ, sub Pipino seniore. Cuius interuentu beata Waldetrudis comparauit sibi Castrilocum, postquam à Gisleno admonita erat, vt in eo monte cellulam, siue monasterium, construeret. Erat enim valde inclytus ac nobilis, & secundum temporalem huius sęculi dignitatem potentissimus, & per coniugem suam dictæ Christi famulæ propinquus. Hidulphus autem, cùm locum à legitimis possessoribus emisset, mox excelsam construxit domum. Qua conspecta, Waldetrudis Christi famula exhorruit, quæ in cellula, toto mundo à se excluso, vni Deo vacare anhelabat. Itaque pius Dominus, eius humilitatem probans, proxima nocte domum illam euertit. Contristatus est inde Hidulphus, sed à sancto sacerdote Gisleno, causam ruinæ edoctus, cito humiliorem domum ædificari curauit in latere montis, simulque oratorium in honorem Petri & Pauli Apostolorum, vbi Waldetrudis cum eiusdem instituti religiosis fœminis, castè & humiliter vixit. Huius etiam principis interuentu, beatissimus Vrsmarus Lobium monasterium, à Landelino fundatum, regendum suscepit. Ex quo loco cum alijs translatus est Binchium. Et festum vtrobique celebratur nono Calendas Iulij. Meminerunt annales Hannoniæ etiam Ayæ vxoris, quæ montibus Hannoniæ in cellula Waldetrudis, quæ nunc est

Canonicarum nobilium collegium, est sepulta, sed non eleuata. Inuocatur tamen in litanijs dictæ ecclesiæ.

Error est autem apud Trithemium. in catalogo Sanctorum ordinis diui Benedicti, in quo Hidulphus asseritur ex Duce monachus, abbas & episcopus Lobiensis. Similiter errorem esse arbitror in Gallicis Hannoniæ annalibus, in quibus nominari eum audio Ducem Louaniensem: cùm Louanium, eius viri claram memoriam conseruaret, si eum principem habuisset. Quare ex Ratherio & Sigeberto colligere non dubito, Ducem quidem fuisse & principem in Lotharingia, sed Lobiensem, non Louaniensem.

Sigeb. anno 618.

3°. *Memoria beatæ Mariæ Oingniacensis.*

Ex informatione Ioannis Frambach Traiectini, & reliquorum Regularium Oingniacensium.

OIngniaci, transitus dominæ Mariæ, ibidem recluſæ. Hæc vulgo de *Oingnies* dicta, primò in *Wilen broeck*, apud Nuellam, se Domino immolauit: deinde propter concursum hominum commigrauit in *Oingnies*, ad sanctum Nicolaum: vbi debitum naturæ persoluit anno millesimo ducentesimo decimo tertio, in vigilia natiuitatis Baptistæ. Vitam eius multa sanctitate & miraculis gloriosam, duobus libris conscripsit Iacobus Vitriacus, Cardinalis Tusculanus, quos Laurentius Surius edidit. Quibus tertium adiecit Thomas Cantipratensis Brabantinus.[a] Exstat etiam in Oingniacensi monasterio officium ancillæ Christi Mariæ de *Oingnies*, cuius initium est ad primas Vesperas; *solenni tripudio*: cæterum officij huius non est vsus publicus, quia non est canonizata: eademque de causa eam non sanctam vocant, sed dominam Mariam, *dame Maroye*. In summo tamen habetur honore. Siquidem in Martyrologio

legitur

legitur, octauo Idus Maij. *Eodem die, primus aduentus dominæ Mariæ ad nos.* Præterea Iacobus de Vitriaco reliquias decenter reposuit in lapideum sarcophagum, quæ postea anno millesimo trecentesimo trigesimo primo, decentius repositæ sunt ad latus ecclesiæ. Inuocatur religiosè à laborantibus in partu, quæ per indusium eius laneum sæpe liberantur; item à febricitantibus, quibus ex sacri corporis reliquijs articulus argento inclusus osculandus porrigitur. Imago eius depicta est in altari, ac alijs in locis. Tumba in die aduentus & obitus ornatur, ijsque diebus frequentior est ad eius memoriam concursus. Sed & Parochi nonnulli sacrificium Missæ de illa legerunt, [b] absque tamen cantu, nè non canonizatam publicè viderentur celebrare. Habentur in eadem ecclesia tres notabiles sepulturæ trium clericorum, qui eo loci regulam sancti Augustini sunt professi. Prima est Iacobi de Vitriaco, qui Anconensis episcopus & Tusculanensis Cardinalis Romæ obijt, sed ad domum suæ professionis ad memoriam beatæ Mariæ deferri voluit. Hic domum ipsam multis ornamentis, reliquijs, & Apostolicæ Sedis priuilegijs ditauit. Altera est Ioannis de Niuella, doctoris sacræ Theologiæ, qui plurimis virtutibus & miraculis effulsit. Hunc relicto decanatu Leodiensis ecclesiæ, ad regulare monasterium Oingnicnse migrasse scribit Thomas Cantipratensis in libro secundo apum. Tertia sepultura est fratris Ægidij de Vualecuria, primi Prioris & fundatoris dictæ ecclesiæ. Est autem Oingniacum ad Sambriam, in ea Brabantiæ portione quæ Aisa dicitur, sub episcopo Namurcensi, antea sub Leodiensi. *Capite 31.*

a *De qua egregium etiam refert exemplum lib. 1. Apum. c. 9. par. 8.*

b *Postquam hæc scripsit D. Molanus impetratum fuit à sede Apostolica, vt corpus eius in theca argentea altari superponeretur quod factum est anno Domini 1609. Vnde nunc singulis hebdomadis sacrũ cum cantu in eius honorem celebratur.*

4°. De B. Lietberto, Cameracensi episc.

Ex historia in monasterio Dominici sepulchri manu-scripta, capitibus 66. & literis Iacobi Valesij, Prioris ibidẽ.

CAmeraci, obijt Dominus Lietbertus Cameracensis & Atrebatensis episcopus, à beato Vedasto trigesimus primus, Dominicæ incarnationis anno millesimo septuagesimo sexto. Et quarto Calendas octobris trahslatus est ab Albrico Remorum archiepiscopo, anno ducentesimo vndecimo. In Brachatensi prouincia nobili familia exortus, nomen accepit Lietberti, quod ei valde congruum fuit, quia semper publicam Reipublicæ libertatem promouit. Quo ad literas & mores, profecit in aula Gerardi Cameracensis præsulis, & in tantum profecit, quod iussu episcopi assumtus sit in doctorem puerorum, deinde scholis abstractus, exaltatus est in pontificalis domus procuratorem, vt in ea esset consul populorum, iudex multiplicium causarum. Cumque inde à militari dignitate expeteretur, clerus præualuit, & ab episcopo archidiaconatum accepit, cum ministerio præposituræ. Quibus honoribus ita vtebatur vt maioribus dignior iudicaretur. Vnde mortuo Gerardo, Cameracensis ecclesia eum episcopum elegit. Ipse autem sese formam iustitiæ & veritatis omnibus præbuit. Inimicitias vitabat cautissimè, ferebat æquissimè, finiebat citissimè. Amorem pecuniæ

cuniæ totius suæ spei certissimum venenum esse credebat. Diligenter seruabat vulgare prouerbium Nemini facias quod pati non vis. Amicis vtebatur ad rependendam gratiam: inimicis ad patientiam, omnibus ad benevolentiam. Cumque vix impetrata dimissione Ierosolymam tenderet, comites habuit ferè ad tria millia, tanta coëunte copia populi, vt exercitus Domini diceretur. Ductus tamen per varia loca, & reductus, spe videndi sepulcrum Domini frustratus est, fraude nautarum declinantium insidias paganorum. Cæterùm reuersus, ex consuetudine nudis pedibus nóctu ecclesias, & cœmeteria circuibat, pro se, suis, & defunctis Dominum exorans. Inter quæ loca erat oratoriolum Dominici sepulcri. Cùm enim fames Cameraci multos enecaret, vt vrbis cœmeteria non sufficerent, Gerardus Lietberti antecessor extra muros cœmeterium & ecclesiam in honorem Dominici sepulcri pro sepultura pauperum & peregrinorum consecrauit. Vbi Lietbertus, magistri animatus exemplo, ampliori schemate monasterium construxit, quod ampliatis mœnibus intra vrbem est inclusum. Vbi etiam ante quinquennium quàm vita discederet, effodi sibi sepulcrum fecit. Testati sunt autem qui morienti adfuerunt, albedinem capillorum ipsius in pristinum iuuentutis redijsse colorem. Quamuis autem in monasterio à se exstructo vt sanctus patronus honoretur, & apud plebem sancti titulum ob vitæ merita obtinuerit, in die tamen obitus, & translationis, vigilias habet solennes mortuorum. Quales fiunt Calendis Nouembris. Et tùm mausoleum eius ornatur ramis & herbis. Singulis autem diebus à diacono maioris Missæ ad sepulcrum thurificatur.

Die

Die vigesima quinta Iunij.

1°. De sancto Adelberto, archidiacono.

Ex Medelocensium scriptis, historia Switberti, & Chronicis Batauiæ.

EGmundæ, in Kenemaria, sancti ADELBERTI confessoris & leuitæ. Hic filius regis Deirorum, pro Christo dimisit regale patrimonium: & cùm sanctus Egbertus instar duodecim Apostolorum, duodecim congregaret Apostolicos viros, quos missurus esset ad prædicandum fidem Christi paganis & barbaris Frisonibus, hunc leuitam vndecim presbyteris duodecimum adiunxit: qui anno Domini sexcentesimo nonagesimo, velut duodecim Dominici gregis arietes, prospero vento appulerunt in *Viltenburg*, siue Traiectum. Itaque Adalbertus, primus Traiectensis ecclesiæ archidiaconus, post multorum paganorum conuersionem, & laudabilem sanctæ vitæ consummationem, multis miraculis clarus, sepultus est Egmondæ in Kenemaria, quæ etiam Hæcmunda appellatur. Vbi sub Theodorico primo Hollandiæ Comite corpus eius de tumulo leuatum est. Theodoricus autem iunior, paternæ deuotionis feruentissimus æmulator, ibidem monasterium constructit Ordinis sancti Benedicti, in honorem S. confessoris Adalberti, quod hactenus *Egmond* dicitur, in diœcesi Harlemēsi. Huius denique Theodorici filius, Egbertus Treuirensis præsul, per merita S. Adalberti à valida febri absolutus, eius vitam curauit describi per Medelocenses cœnobitas, quæ exstat inter historias Sanctorum

ctorum mensis Iunij. Natalis enim incidit in diem vigesimum quintum dicti mensis.

Est autem Egmondense monasterium & vetustate, & dignitate longè nobilissimum in Hollandia, in quo multi principes tumulati nouissimam tubam exspectant, qui illud ad honorem Dei munificè dotarunt. Inter eos etiam Arnulphus sanctitatis & martyrij titulis à multis decoratur. Theodoricus autem Comes nonus è terra sancta rediens tam hoc monasterium quã Reinburgense diuo Petro obtulit sub annali tributo quatuor solidorum Frisingensis monetæ.

2°. *De S. Theodulpho, episcopo & abbate.*

Ex itineratione in Franciam, & monumentis Lobij.

LAubijs, beati THEODVLPHI episcopi & confessoris, Aut, vt legit Binchiensis chorus, Lobijs, Theodulphi, Rhemensis archiepiscopi & confessoris. Fuit abbas post sanctissimos viros Vrsmarum & Erminum. Vocatur etiam archiepiscopus Rhemensis, eadem, vt suspicor, de causa, qua sanctus Abel: Neque enim historia eius exstat, vnde id certius cognosci possit. Sed tantum itineratio in Franciam. Ex qua constat Ercliacum in pago Laudunensi, patriam sancti Ermini, petiuisse sibi ex Lobijs efferri corpus S. Ermini patroni sui; sed Lobium metuens perpetuam retentionem, misit sub nomine beati Ermini, corpus sancti Theodulphi, qui digno cum honore susceptus est, sed nullum fecit miraculum nisi redeundo, cùm per pagum Cameracensem Franciæ fines euasisset. Tunc enim Valencenis cœpit sub proprio nomine miraculorum luce clarescere.

De Abel, 5. Aug.

clarescere. Vnde illius fisci oppidani in honorem medici sibi diuinitus destinati, ecclesiam dedicare vouent, & sanctum Theodulphum perpetuò retinere deliberant. Sed tandem clanculò sine vllo apparatu, corpus sanctum à Lobiensibus reductum est, per vim tamen ferè ab ijs qui curati erant, ad Scaldim retinebatur. Translatus est autem ex Lobio ad oppidum Binchiense, & vtrobique natalis celebratur die vigesimo quinto Iunij. Etsi ex Lobiensi martyrologio constet pridie eum cælo natum esse: sed die illo solennizat vniuersalis ecclesia primam Præcursoris Domini natiuitatem.

3°. *De sancto Oduino martyre.*

Ex lectionibus Hugardiæ.

HVgardiæ, natalis sancti ODVINI martyris. Qui ad sacerdotij honorem prouectus, singulariter inuigilabat ieiunio, orationi, psalmodiæ, & eleëmosynis. Vnde cùm iret in villam *Melceles* (aut *Meldaert*, vt putatur) celebraturus diuina, obuios habuit duos scurras, qui fraude machinabãtur extorquere pecuniam, quam pupillis viduis, & indigentibus distribuere eum agnouerant. Sed alter, qui se mortuum simulabat, iusto Dei iudicio mortem obijt: à qua tamen pijssimus Oduinus eum resuscitauit. Postmodum exorta est quæstio inter agricultorem quendam & filiolum spiritualem sancti Oduini, de mera inter confinia agrorum, pro qua secundùm ius & æquitatem decidenda, communi consensu nominatus est arbiter. Beatus autem vir sententiam decîdit contra suum filiolum. Vnde is ira percitus, fossorium

rium à manu patrini ſuſcepit, & in verticem eius violenter direxit; ſciditque ei caput medium. Sanguinis autem effuſio fontis venas mox aperuit, de cuius lotione multos fuiſſe reſtitutos ſanitati, perceptum eſt. Natalem habet in die natali Præcurſoris Domini. Ideoque Hugardienſes ad diuum Gorgonium Canonici, feſtum eius, quod duplex celebrant, transferunt in diem ſequentem: Et reliquias corporis ſacri quieſcentes in capſa, in Proceſſionibus ſæpius circumferunt, potiſſimum tamen vltimo feſto Pentecoſtes.

Eſt autem Hugardia celebre municipium diœceſis & territorij Leodienſis, Brabantiæ contiguum. Quod cùm Baldricus epiſcopus foſſis munire vellet, reſtitit cum exercitu Lambertus barbatus, Comes Louanienſis, & ex parte epiſcopi trecenti ceciderunt. Ad quorum refrigerium Leodij conſtruxit monaſterium ſancti Iacobi in inſula. *Hiſtoria notata eſt in ſac. milit. Duc. Brab.*

Vigeſima ſexta Iunij.

1°. *De S. martyribus Saluio & Superio.*

Ex Martyrologio & hiſtoria manu-ſcripta ad ſanctum Saluium.

IN portu Valencianis, ſancti SALVII, epiſcopi Angoliſinæ ciuitatis, & martyris: qui in Gallias cum vno comite ad prædicandum veniens, & in villa quæ dicitur *Breuiricum*, à Winegardo filio Genardi clam comprehenſus, & in capite ſecuri percuſſus, vnà cum ſupradicto comite martyrium ſuſcepit. *De ijs Iacobus Guiſius lib. 13. annal. Han. c. 12. & 4. ſeq.*

Natus hic fuit Aruernæ, ſed pontificali dignitate inſignitus, ad prædicandum verbum Dei ex Aquitania in Gallias venit, cum vno diſcipulo, qui magiſtrum nõ tam pedibus quàm moribus ſequebatur.

quebatur. Cùm autem ex Valencianis ad vicinam sancti Martini ecclesiam recessisset, Missarum solennibus & verbi Dei prædicatione peractis, à Genardo fisci procuratore, refectionis gratia est exceptus. Apud quem superuenit filius eius Winegardus, homo leuis, lubricus, & superbus, qui mox attendebat qua fraude sancto viro eriperet aureum calicem, & indumenta precioſa, quæ ob dignitatem mysteriorum secum ferebat. Beato igitur Saluio ad ecclesiam Deiparæ virginis Condatum egredienti, ad riuulum Bontionem occurrit cum complicibus suis, qui omnibus ablatis, beatum virum & discipulum vinculis mancipauerunt, & in custodiam abduxerunt. Nocte autem Winegarius custos carceris Winegardo minaciter perurgente, vtrumque intra carcerem securi truncauit, & corpora in stabulo armentorum sunt defossa, beati Saluij subtus, & comitis ex transuerso, in formam crucis. Quorum sepulturæ locum taurus, quasi dux & custos armenti, à reliquis animalibus, & ab immunditia conseruauit. Visa sunt etiam à diuersis luminaria in stabulo. Sed & Carolus Imperator ter ab angelo monitus est, vt corpora sanctorum quæreret. Quæ inuenta ex martyrum manifesto indicio, ad ecclesiam sancti Martini sunt translata, vbi vsque hodie signis & miraculis clara coruscant. Horum interfectores Augustus graui pœna mulctauit, nec tamen ob hoc in eos vltio diuina cessauit. Martyribus autem tertiam sui fisci partem donauit. Legitur de ijsdem Idibus Octobris, *In portu Valencianis, eleuatio pretiosissimi corporis beati Saluij martyris, ac Antolisinæ ciuitatis episcopi.* Septimo Iduum Septembris, *translatio sancti Saluij martyris, ac Antolisinæ ciuitatis episcopi,*

episcopi, & Superij discipuli eius. Comes enim, quia de nomine ignotus erat, dictus est Superius, quia in inuentione deprehendebatur superius iacere. Porrò ad horum martyrum tumulum celebris est Prioratus sancti Salaij extra Valencenas. Solentque ciues primarium festum celebrare: sed feruor ille nimium refrixit.

Sunt autem Valencenæ celebre emporium ad Scaldim inter Franciam & Hannoniam, sed hæresibus & direptionibus nostro tempore exagitatum. Sigebertus vocat castrum Valentianas situm in marchia Franciæ & Lotharingiæ. Superioribus sæculis nominabant fiscum, & portum Valentianas. Videntur etiam nuncupasse pontem Scaldis & Valentinianas.

In Chronicis anno 1006 an. 801. vocat fiscum Valentianas.

A nostro autem beato Saluio martyre, distinguendi sunt alij eiusdem nominis. Inprimis Saluius episcopus Ambianensis.[a] Is enim, quod propria ecclesia testatur, tempore Theodorici regis officium eius sedis suscepit, & beati Firmini martyris corpus inuenit. Et rursus: Saluius episcopus Albigensis, de cuius sanctitate Gregorius Turonensis episcopus scripsit. Et tertiò,* Saluius, episcopus doctissimus, qui in Aurelianensi Synodo hæretici cuiusdam, qui ex transmarinis partibus pulsus Augustodunum venerat, versutias omnes detexit. Vnde episcoporum sententia è finibus Galliæ eliminatus est.

* *Audoenus vitæ Eligij lib. 1. c. 35.*

a. *Idcirco non rectè Meyrus an. 801. prædictum Saluium dicit fuisse Ambianensem episcopum.*

2°. De sancto Baboleno abbate.

Ex Nodgero potissimum, & translatione Simmetrij.

S Tabuleti, sancti BABOLENI, abbatis & confessoris. Hic primum fuit abbas Malmundarij: deinde successit Stabuleti sancto Remaclo. Quo in loco quiescunt quoque eius reli-

quiæ, altare habet in sui honorem consecratum, atque festum Duplex maius. Historiam non vidi: sed Nodgerus episcopus in vita beati Remacli, *Dominus*, inquit, *& pater Bapolenus ad Remaclum inuisendi quidem causa venit, sed eius inhærere magisterio, quàm domum redire, maluit. Susceptus est à beato Remaclo officiosissimè, & vixit apud eum sine offensione: quique instruendus eo venerat, complures suis exemplis ad virtutis studium excitauit. Cernens id beatus Remaclus, secumq; cogitans, ea causa eum missum fortassis à Domino, rogauit ne discederet: tum præterea ob fratres in disciplina continendos Malmundariensi cœnobio, salua in omnibus authoritate sua, eum præfecit.* Deinde in fine libri habet beato Remaclo successisse sanctum Papolenum virum Apostolicum, cuius suprà fecit mentionem: Porrò in historia translationis sancti Simmetrij dicitur Babolenus vel Papolenus venisse ex Romano monasterio, quod Gregorius magnus ad cliuum Scauri construxit, eumque Honorij autoritate, per Galliam & Germaniam monasteriorum fuisse visitatorem. Quod onus eum à morte beati Remacli, propter citata Nodgeri verba, accepisse opinor: eaque de causa eum dici à quibusdam abbatem diuersorum locorum, Malmundariensem, Stabulensem, Bobiensem, Fossatensem, & sancti Germani in pratis.

Nodgerus 3. Septemb.

3°. De victoria Belgarum contra Stadingos.

Ex Alberti Crantij Metropoli.

IN agro *oldenesche*, anno millesimo ducentesimo trigesimo quarto, victoria cruce signatorum,

contra

contra hæreticos Stadingos. Cuius sacri belli primarij duces fuerunt Henricus Dux Brabantiæ, & Florentius Comes Hollandiæ. Erant autem Stadingi, vt habet ecclesiastica historia Hamburgensis, populi palustres ad fluuiorum ripas, in archiepiscopatu Bremensi accolentes, qui libertate ecclesiæ conculcata, nulli parcebant sexui vel ætati, responsa dæmonum quærebant, errones phitonissas consulebant, & viaticum salutis æternæ horribilius quàm deceat exprimi pertractabant: religiosos & clericos impiè tormentis lacerabant, & quos poterant, maximè infinitam rusticorum multitudinem, in foueam suæ perfidiæ trahebant. Quę cùm Gregorio nono per varios episcopos innotuissent, contra eos tanquam infideles crucem iussit prædicari: Quam mox supradicti dux & comes, multique eorum subditi hilariter susceperunt amore religionis, & plenariæ indulgentiæ, & diuinæ patientiæ inuasores, qui eis vt furibundi canes ordinata acie obuiam processerunt, in virtute Domini Sabaoth inuaserunt, & hastis, gladijs, ac equorum pedibus ita oppresserunt, vt breui spatio sex millia ex eis interirent: plurimi fugientes in foueis & Vniscra sunt submersi, qui euaserant dispersi sunt Intererant autem huic sacro bello, Theodoricus Comes Cliuiæ: ex Flandris, Guilhelmus dominus Bethuniæ, Arnoldus dominus Aldenardæ, alijque in Flandriæ annalibus nominati, Ioannes Iperius Bertinensis historicus dicit Hollandiæ Comitem secum habuisse trecentas naues. Aderat & clerus eminus pro crucis victoria supplicans. Ex exercitu autem Dei cecidit Henricus Comes de *Oldenborg* & *Wilthuse*, & cum eo peregrini nouem. Breuiter de hac victoria scribit *Li. 7. c. 47.*

Thomas Cantipratensis, in libro Apum. Quar-
Lib. 2. c. 2 ta, ait, nostri temporis crux contra Stadingos prædicata est, quos in Theutonia Heinricus dux Brabantiæ, cum suis, strauit.

Vigesima septima Iunij.

De sancto Adelino confessore.

Ex Martyrologio Cripinij, & vita Landelini.

CRispinij natalis beatissimi ADELINI, confessoris Christi. Hic à B. Landelino, super fluuium *Hon* constitutus, vt Christi athleta vitam virtutibus adornatam sedulò ducens, migrauit ad Christum. In quo loco sepultus fuisse creditur, vt miracula crebra monstrarunt, sed postea Crispinium translatus, cum magistro adesse monstratur. Fuit collega sancti Landelini cum tertio Romam peteret, eiúsque in verbi Dei prædicatione, insignis cooperator.

Vigesima octaua Iunij.

De reliquijs sancti Benigni martyris.

Ex bibliothecis Vltraiectensium ecclesiarum.

TRaiecti, beati Benigni martyris atque Pontificis. Hic propter corporis aut reliquiarum allationem, nouem lectiones habet vigilia sanctorum Petri & Pauli, in collegiatis ecclesijs beatorum Martini & Petri.

Sed cuius beati Benigni hæ sint reliquiæ, vetus est controuersia, nondum, quod sciam, resoluta. Ideoque eam indecisam relinquo.

Constat autem reliquias allatas esse à Baldrico pio,

co pio Cliuēsis Comitis filio, decimo quinto episcopo Traiectensi: qui Othonis primi Consiliarius fuit, & filij eius præceptor. E regione enim reliquiarum beatæ Agnetis supereſt dicti præsulis Epitaphium:

Traiectina feris Vrbs Danis versa latebat,
Baldricus priscum reddidit iste decus.
Auspicio cuius iam Pontius, Agna, Benignus,
Conseruant Vrbem, fulget & ecclesia.

Die trigesima Iunij.

1°. De sancta Adilia, virgine Orpiensi.

Ex historia propriæ ecclesiæ, & narratione domini Petri Longolij, Pastoris ibidem.

ORpij, sanctæ ADILIÆ, virginis sanctimonialis: quæ festum habet nouem lectionum, postridie sanctorum Petri & Pauli, & in dicti loci monte, temporibus Childerici, multis sanctimonialibus præfuit. Sed cùm esset hospitalitate præcipua, videretque pauciores propter montis molestias eò cōuenire, in inferiori loco ædificauit ecclesiam sancti Martini, & ad eam monasterium transtulit cum hospitalitate, ad recipiendos Christianos. Singulari autem pietate recipiebat viros ecclesiasticos de Scotia. Quieuit verò in dicta sancti Martini ecclesia, in crypta ante altare sancti Ioannis Baptistæ, sed inde eleuata est in feretrum. Monasterium autem & hospitalitas, quorum historia meminit, per bella omnino interierunt. Insigne autem eius loci monumentum, est fons sanctæ Adiliæ, cuius aqua, vt à venerando & docto eius loci Pastore intellexi

omnes ædes magni Orpij alluit. Idem asserebat se consensu episcopi visitasse sacras corporis reliquias, in die beati Nicolai, anno septuagesimo primo, præsentibus venerabilibus viris, indeque odorem fragrantissimum & longè gratissimum se percepisse. Sed & miracula nonnulla se vidisse, ad inuocationem sanctæ Adiliæ, quæ sub idoneis testibus consignauit.

Est autem in Alsatia, in apice montis, celebertimum Hohenburgense monasterium sanctæ Odiliæ. Cuius virginis vulgata historia intantum coincidit cum manuscripta sanctæ Adiliæ, vt non duæ virgines, sed vna tantum videri debeant. Quod mihi ex varijs argumentis non probatur, quanquam facilè admittam duarum virginum eiusdem ferè nominis, historias confusas esse. Vnde Vuolfgangus Lazius beatæ Odiliæ historiam de duplici errore conuincit. Debemus hoc frequentibus vastationibus, & potissimum iusto Dei iudicio, quod quorundam vitæ historia prorsus interciderit: & quorundam probabiliter tantùm exsteter. De quibus certam tum demum habebimus notitiam, quando cum eis facie ad faciem Dominum videbimus. Legitur hæc die in quarundam ecclesiarum Martyrologijs*. Ipso die sanctæ Adeliæ virginis, sororis sancti Bauonis. Vnde Orpiensis sancta Adilia videri posset Hasbana, soror beati Bauonis. Cæterum Orpium est diœcesis Namurcensis in Ducatu Brabantiæ, ibique in officio de Adilia nulla ingeritur Bauonis mentio.

De gētium migrationibus, lib. 8.

** Louanij ad S. Gertrudem Bronij ad S. Geraldū.*

2°. *De beata Clothsende.*

Ex Martyrologio, aliisq; munimentis Marcenæ.

MArcianis, sanctæ Clothsendis virginis, de qua scribit Hucbaldus, quod egregius pontifex Amandus eam sacris manibus è fonte salutari susceperit, atque in omnibus Deo dignam reddiderit: quodque post obitum matris suæ beatæ Rictrudis, monasterij eius moderatrix fuerit. Dicto autem in loco reliquiæ eius conseruantur, & natalis ex vetusto Martyrologio pronunciatur, non tamen in diuino officio aliter recolitur.

In vita S. Rictrudis, cap. 8.

a. Vi-

2. *Videtur esse eius memoria in Vsu Leodiensi, die 25. Iulij.*

3°. *Memoria beati Arnulphi* Cornibout.

Ex narratione potissimum Hieronymi Moor, aliorumq; Patrum Villariensium.

VIllariæ, obitus beati Arnulphi *Cornibout*, conuersi, anno supra millesimum ducentesimo vigesimo octauo. Cuius vitam sanctam habent Villarienses à Gosuino Bossutensi, Cantore sui monasterij descriptam, cum lectionibus & notis. Putant enim eum aliquando oblatum fuisse Romano Pontifici canonizandum, sed generale Ordinis Capitulum impediuisse, nè multitudine sancti vilescerent. Nulla etiam eius memoria fit Bruxellæ, nisi quod in Martyrologio, quod vnus Canonicorũ collegit, legatur: *In Brabantia transitus fratris Arnulphi de Bruxella conuersi monasterij Willariensis, vbi miranda sanctitatis eius gesta habentur.*

Habuit autem Villaria, quæ apud Diliæ seu Tiliæ scaturigines sita est, multos sanctos viros, quorum omnium ferè corpora decenter in tumbis aliquot simul requiescunt. Celebriores autem agnoscunt, dictum beatum Arnulphum siue Arnoldum, Carolum octauum abbatem, fratrem Comitis de *Seine*, & Conradum nonum, [a] filium Eginonis Comitis de *Seine*, qui postea fuit abbas Claræuallensis, deinde Cistertiensis, denique pet Honorium tertium Cardinalis Portuensis, & Apostolicus legatus in Alemania, vbi etiam Synodum celebrauit anno millesimo ducentesimo vigesimo quinto, contra quasdam morum corruptelas. [b]

[a] *Segnos nominat Iulius lib. 6.*

[b] *To 3. Conciliorum in Surij editione.*

Cæterum horum reliquiæ nunc admodum negligenter conseruantur, & in loco minus decenti quàm olim. Pulcrè scribit Cæsarius Cistertiensis, qui aliquandiu Villariæ Prior præfuit: Godefridus monachus Villariensis, antea nigri ordinis sancti Pantaleonis in Colonia, quantę fuerit religiosita-

gicſitatis, quantæ ſanctitatis, quàm feruens in ordine, per ſanctas eius reliquias Dominus vſque hodie non ceſſat oſtendere. Nuper per reuelationem leuata ſunt oſſa eius, & in ſacrario poſita, reſeruanturque pro reliquijs.

a. *De hoc Conrado vide egregium miraculum in Thoma Cantiprat. lib. 1. Apum c. 9.*

b *His adde Gobertum de quo infrà 20. Auguſti, & F. Walterum de Traiecto monachum Villarienſem de quo Cantiprat. lib. 2. Apum cap. 26.*

Prima die IVLII.

1° De ſancto Rumoldo, patrono Mechlin.

Ex Martyrologio Mechlinienſi.

MAchliniæ, paſſio ſancti RVMOLDI, glorioſiſſimi martyris atque pontificis, Scotorum regis filij, ſignis & doctrina mirabilis. Qui regalis celſitudinis ſolium & pontificalis dignitatis reſpuens honorem, Machliniam petijt ſibi diuinitus reuelatam: quam octauo Calendas Iulij conſecrauit martyrio. Sed quia eodem die ſanctiſſimi Baptiſtæ & præcurſoris Domini celebratur natiuitas, Romanus pontifex Alexander quartus paſſionem martyris in natiuitatis prædictæ octauis inſtituit ſolennizari. Sanctus itaque Rumoldus ex parte Scotiæ, quæ hodie Hybernia dicitur, deſertis patria, parentibus, nobilitate & archiepiſcopatu Dublinenſi, Romam iuit; & inde, habita Pontificis benedictione, iuxta Angeli apparitionem, eò peruenit vbi Scaldis fluuius in mare ſe exonerat, naturaque iuxta lunæ curriculum labitur ac perfluit. Hoc eſt, Mechliniam; vbi ſic fidei rudi-

menta plantauit, vt meritò post beatum Lambertum Mechlinienſium Apoſtolus habeatur. Suſceptus eſt autem benignè ab Adone Comite, eiúſque coniuge Eliza Quæ, veluti altera Sara, in ſenectute ſua precibus ſancti hoſpitis filium peperit, ſanctum videlicet Libertum, poſtea martyrem: quem beatus Antiſtes baptizauit, in ſanctitate erudiuit, ac clericis regulariter in Vlmeto, ſiue inter vlmos viuentibus, prępoſuit. Sed anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo quinto, duo ſicarij ſecure dirum vulnus in caput epiſcopi inflixerunt, vnde mox martyr migrauit. Vnus ad hoc facinus impellebatur cupidine auri: alter quia à præſule de adulterio erat reprehenſus. Natalis celebratur Mechliniæ Calendis Iulij, & thecam habet argenteam, valdeque ſumtuoſam, cui parem in Belgio non reperias. Eundemque locum multis miraculis, & non rarò victoria contra hoſtes decorauit. Eſt præterea Stein-ockerſela apud Viluordiam, vbi ſanctus Rumoldus eccleſiæ eſt patronus, eo quod inibi tempore bellorum, à Mechlinienſibus in campo apud caſtrum *Ham* defoſſus fuerit, eundemque locum diuerſis exornauit miraculis.

Eſt autem Mechlinia vnica ciuitas in ditione Mechlinienſi, æqualiter diſtans à tribus primarijs Brabantiæ vrbibus, Louanio, Bruxella, & Antwerpia. Dicitur etiam Machlinia, & à Gallis Malina. Quæ vox nunc extra vſum eſt in Latino ſermone: aliquando tamen tritiſſima fuit, quando Lyra, oppidum vicinum, Ledo nominabatur, Ledo autem & Malina, leguntur pro maris receſſu & acceſſu, in appendice ad tomum tertium Auguſtini, in libro primo de mirabilibus ſacræ Scripturæ, capite ſeptimo, & alibi. Vnde à maris fluxu, hæc nomina indita eſſe ſupradictis oppidis annotatum eſt ante annos trecentos in hiſtorijs de Rumoldo & Gummaro manu-ſcriptis. Eſt autem

Rumoldi festum ex constitutione primæ Synodi Mechliniensis, duplex per diœcesim: nouem lectionum, per prouinciam. Celebraturque ab omni populo ditionis Mechliniensis. Sunt & secundaria festa decimo quinto Calendas Nouembris; In Machlinia translatio beati Rumoldi martyris atque pontificis, Sexto Calendas Nouembris: in Mechlinia, relatio beati Rumoldi episcopi, & martyris. Suspicantur autem hodie nonnulli beatum Rumoldum filium fuisse Etfini regis Scotiæ: cui in regno successerunt tertius filius & quartus, Fergusius & Achaius; primi autem filij & quarti nomina non exstant. Addunt ijdem fortassis, eum, quia regis Scotiæ filius erat, debuisse Dublinensem Sedem relinquere, quando Soluatius, qui inter Fergusium & Achaium regnauit, bellum cum Hybernis gerebat, & hac occasione eum Romam peregrinatum esse, & reuersum Christi Euangelium Mechliniæ prædicasse. Quæ ex temporum consensu magnam haberent probabilitatem, nisi vetusta Mechlinien sium monumenta eum filium asserent Dauidis regis: & precibus Guallaferi præsulis Dublinensis editum testarentur, ac ab eodem baptizatum. Ex quibus colligo eum fuisse filium cuiusdam regis Hybernici. Neque mirum est si hic Dauid alibi non legatur, cùm beatus Bernardus testetur Hyberniam non vnum regnum, sed plura fuisse, quorum tamen regnorum seriem magna ex parte intercidisse puto. Si vrgeas eum ex regali Scotorum prolapia oriundum esse, admitto: nam id passim per ecclesias diœcesis Mechlinien sis canitur. Sed antiquitus Hybernos Scotorum nomine comprehensos fuisse, ex vita beati Patricij, & aliunde est manifestum. Quò pertinet quod Beda asserat Hyberniam propriè esse patriam Scottorum. Quodque Ionas scribit initio vitæ Columbani, Hybernorum insulam Scotorum gentem incolere. Habuit etiam Monasterium siue Mimegaruordensis ecclesia beatum Rumoldum episcopum, qui veluti alter Ioseph in Ægypto, sic ille in Vuestphalia in caritate annonæ multam largitatem indigentibus impendit, sed post annum Domini nongentesimum: vt nulla ratione cum Mechlinien sium ecclesiaste confudi possit, qui eum integra centuria antecesserit.

In vita Malachiæ.

Initio historiæ Anglorum.

Alb. Crantzius l. 2. Metropolis, cap. 15.

2°. De sancta Regina, fundatrice Dononij.

Ex officio Dononiensi, de sanctis Regina & Rageifrede.

IN Dononio monasterio, solennitas sanctæ REGINÆ. Quæ Regina fuit nomine, regina nihilominus prosapia regum, & affinitate, regina etiam præclaro morum regimine, & ad vltimum regina superni regis dotatione. Hæc ex consilio parentum & Pipini regis (cuius neptis erat) in coniugale consortium accepit Aldebertum, ex primis palatij proceribus, probitate & militia apud regem clarum, virtute animi & gratia apud regem Christum clarissimum. Clarebat enim non solum nobilitate sanguinis & opulentia prædiorum; verùm etiam omnimoda morum bonitate, & actuum suorum experientia. Sociati autem in charitatis copula, Deo primùm, & postea per Deum sibi inuicem placere studebant, totum vitæ suæ cursum decenter ornantes. Facti sunt per eleemosynas locupletiores, per humilitatem potentiores. Non enim nudus Christus ante eorum fores moriebatur, famem aut sitim patiebatur, sed angustiatos indigentia & oppressos præiudicio subleuabant. Quibus etiam Deus ex superno felicitatis benedictione decem dedit filias, quæ à parentum moribus non dissimiles, omnes elegerunt cœlibem vitam, vt transacto cursu, gratioliores Deo occurrerent. Ædificarunt etiam parentes harum virginum ad Scaldim fluuium, in loco qui Dononium dicitur, cœnobium ad honorem Dei genitricis, itemque ecclesiam in venerationem sancti Martini. Vbi numerosum sanctimonialium numerum cui

rum, cui beata Ragenfridis filia præfuit, & clericorum Dei gregem instituerunt, reditibus & prædijs decenter ad seruitutem Dei legatis. Visuntur eorum sepulcra in parochiali ecclesia, sed corpora eleuata sunt, & in monasterij summo altari, in argenteis pheretris quiescunt, sanctæ Ragenfredis in medio; beati Aldeberti, qui tamen non est canonizatus, in dextro latere: in sinistro verò, sanctæ Reginæ. De secundario festo sunt verba propriæ ecclesiæ: *Decimo sexto Calendas Aprilis. Apud Dononium eleuatio corporis sanctæ Reginæ.* Cæterum diei huius lectiones continent corpus sacrum in Saxoniam delatum esse, cùm ibi negata iustitia, prædia sanctæ Reginæ inuaderentur. Antequam autem eò peruenirent, vir quidam deiectis limitibus prædia monasterij inuaserat, & cùm nec cœcitate, nec alijs plagis emendaretur, per secreta naturæ omnia interiora eiecit, & sic miser prædium cum anima perdidit. Postmodum perducto ad prædium corpore aduocatę, diuinitus limites prædij distinguebantur, & corpus condigna veneratione Dononium referebatur.

Est autem locus apud Valencenas, in finibus diœcesis Atrebatensis, quam eo loci Scaldis terminat. Ibique sancta Regina pingitur cum corona in capite, cuius causa ex ante dictis colligi potest, & cum baculo abbatiali, quia vel prima præfuit, vel si filia memoretur prima, ipsa tanquam fundatrix plus fuit quàm abbatissa. Caret autem nigro velo ob amissam virginitatem, & fortassis eandem ob caussam sacris virginibus sese præponi absurdum iudicauit,

Die

Die secunda Iulij.

Memoria beati Petri de Lutcemburgo.

Ex historia Lutcemburgi manu-scripta.

AVenione, obitus beati Petri de Lucelburgo, tituli ad sanctum Georgium ad velum aureum diaconi Cardinalis. Qui parentes habuit ex Imperiali & Regali stirpe prodeuntes, Guidonem de Lucelburgo, Comitem sancti Pauli in Picardia, & de *Liueyo*, & dominam Mathildam de Castilione. Hi autem puerum bonam sortitum animam liberalibus artibus & Decretis imbuendum, Parisijs tradiderunt. Vbi à Clemente septimo, anno decimo, ætatem moribus transiens, Parisiensis Canonicus est institutus, & post biennium archidiaconus Carnotensis, & decimo quinto ætatis anno, licet plurimum renitens, episcopus ecclesiæ Metensis. In quibus sanguinis & honorum dignitatibus sese non extulit : sed omnia tanquam aranearum fila nihili pendens, soli Deo placere studuit. Vnde etiam Clemens voluntati Dei se conformans, qui supra cardines terræ posuit orbem, eum fratrum consilio, Cardinalium collegio aggregauit. Cumque omni sanctitate polleret, crucem suam baiulando adeo Christi vestigia est insecutus, vt in ecstasi positus ipsum Iesum in cruce pendentem, corporeis oculis in aëre meruerit intueri. Migrauit autem per mortem ad vitæ auctorem circa annum *decimum octauum ætatis, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo septimo, die secunda Iulij, abstinentijs & disciplinis attritus. Quinta autem die sepultus est Auenione in cœmiterio, vt ipse voluit, sancti Michaelis, vbi nunc est monasterium fratrum Cælestinorum de Lucelburgo. In quo loco, sancti Petri meritis, intra duos obitus sui annos, nongenta & sexaginta quatuor leguntur miracula contigisse. Exstat porrò de eo præclarum testimonium inter acta Concilij Basileensis: Scribit enim Philippus Burgundiæ & Brabantiæ dux, aliarumque ditionum Belgicarum dominus literas ad Basileenses Patres, ex villa sua Bruxellensi, quibus rogat Patres, vt canonizent & eleuent dignæ per sæcula memoriæ dominum Petrum de Lutzelburgo Cardinalem, suum consanguineum, quem ex meritis

* 22.

Tomo 4. Conciliorū fol. 3, 8.

ex meritis glorioſis, & tot miraculis, velut inauditis, quibus quotidie coruſcat, aliorum Chriſti confeſſorũ collegio conſtat aggregari. Hoc etenim varijs in Concilijs, retroactis temporibus, fuiſſe inceptum, ſed quibus medijs vel modis fuerit interruptum, vel imperfectum remanſerit, ignorare ſe aſſerit. Fortaſſis autem præcipua cauſa fuit, quia Cardinalatum à Clemente ſeptimo acceptauit. Is enim cùm Cameracenſis eſſet epiſcopus, & Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, illegitimè in Pontificem electus, ſedecim annis Auenione reſedit, contra Vrbanum ſextum, & Bonifacium nonum: & à Gallis potiſſimũ Hiſpanis & Scotis, pontifex cognoſcebatur. Potrò hic noſter Cardinalis Louanij in primaria eccleſia, in feneſtra ad altare venerabilis Sacramenti depingitur procũbens ante Crucifixi viſionem. Quæ pictura ex ſuperioribus à me eſt intellecta, & ex eo quod ad latus habeat arma Comitatus ſancti Pauli, ſub Cardinalitio galero.

2°. *De reliquijs ſanctæ Monegundis apud Chimacenſes.*

Ex litteris D. Canonici Franciſci Galland.

TVronis, depoſitio ſanctæ Monegundis viduæ. Cuius hiſtoriam ſanctus Gregorius Turonicus epiſcopus deſcripſit. Natale eius tanquam feſtum ſolenne Chimaci celebratur ſecunda Iulij, poſtpoſito feſto viſitationis Mariæ, eo quod collegiata dictæ vrbis eccleſia conſecrata ſit in honorem diuæ Monegundis, eiusque reliquijs exornata fuerit, quas duo Canonici in ſolennibus proceſſionibus circunferre ſolent in loculo argenteo deaurato.

De vita patrum c. 19.

Simili ferè pietate Priſcæ natalis ad diem decimum octauum Ianuarij colitur, & reliquiæ in argenteo portatili loculo honorabantur. Sed vtriſque reliquiæ ſub Caroli quinti imperio perierunt, anno quinquageſimo ſecundo, Francis vrbem conflagran-

conflagrantibus. In medio tamen chori sculptura supereſt Gallicis verbis, quæ Latinè sonant, Hic iacet nobilis homo, Iohannes Comes Sueſſionensis, dominus Chimaci, qui apportauit corpus sanctæ Priscę de partibus Romæ, qui obijt anno milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſecundo. *Homo pro viro.*

Est autem Chimacum, Hannoniæ ciuitas, diœceſis Leodienſis, duabus ſiluis, Fania & Theoracia intercluſa, ſub ditione & principatu ducis Arſcotenſis.

Tertia die Iulij.

1°. *De ſancto Guthagono confeſſore.*

Ex lectionibus in Ooſtkercka, quas accepi à Domino Mathia Laurentiano, Pœnitentiario Brugenſi.

IN Ooſtkercka, burgo Flandriæ, ſancti GVTHAGONI confeſſoris, regis Scotiæ, qui ibi peregrinus pro Chriſto, in pace quieuit. Hic, ſicut ſuæ poſteritati antiquitas reliquit, creditur dum viueret, regalis fuiſſe dignitatis, ſed conſiderans omnia eſſe vanitatem, quæ ſub cælo ſunt, in Flandriam peruenit. Vbi circa littora maris in vicinio de *Knocken* aliquamdiu ſanctè eſt conuerſatus, & à clericis ac laicis Ooſtkerckæ cum deuotione ſepultus, in occidentali parte cœmeterij. Sed Domino per eum crebra miracula faciente, corpus iuxta eccleſiam eſt maiori veneratione reconditum, & capella ſuper eum conſtructa, vbi nunc eſt eccleſiæ campanile. Ghillo autem, qui eidem ſancto adhuc viuenti familiarius adhæſerat, ab eo iam defuncto auelli non potuit. Qui etiam creditur poſt mortem claruiſſe miraculis. Nam tempore Gregorij Curati dictæ eccleſiæ, qui poſtea in Ordine Prædicatorum fratrum ſanctè vixit, manum

xit, manum aridam cuidam, ab eo misericordiam imploranti, restituit. Vnde dictus Gregorius metricè scripsit,

Contracto Ghilloscit opem conferre pugillo.

Sed ipsius corpore in terra manente, beati Guthagoni corpus, Domino per eum multa miracula faciente, de humiliori loco in capsam meritis eius decentem transtulit Gerardus Tornacensis episcopus, anno millesimo centesimo quinquagesimo nono, quinto Nonas Iulij, assistentibus sibi venerabilibus abbatibus, de Dunis, Oudenburgo & *Eeckhout*. Eandem capsam reuerenter & deuotè aperuit ac visitauit Nicolaus episcopi Tornacensis suffraganeus, die primo Octobris, anno millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, inuenitque in ea testimoniales literas dicti Gerardi episcopi, pontificali ipsius sigillo munitas, quæ adhuc inibi cerni possunt. Festum Oostkerckæ celebratur, die tertio Iulij, & primo Octobris. Reliquiæ verò iam conspiciuntur in muro ecclesiæ per ferreos cancellos, minus fortassis decenter.

Ex literis Nicolai.

2°. *De allatione sancti Sidronij martyris.*

SAncti Sidronij corpus, qui sub Aureliano principe martyrio est coronatus, Roma allatum est Messenas,[a] ab Adela filia Roberti regis, & coniuge Balduini pij, Comitis Flandriæ. Quo loco anno millesimo sexagesimo quinto instituit Canonicorum collegium, & Benedictinarum monasterium, vbi etiam sacrum velamen, marito orbata, accepit.

a *Videatur Meyrus an.* 1062. & 1065.

Die

Die quarta Iulij.

De sancta Bertha, fundatrice Blanciaci, & prima Abbatissa.

BLanciaci, depositio sanctæ BERTHÆ, pijssimæ abbatissæ, quæ ibidem vitam finiuit in pace, multis in eodem loco virtutum signis vsque hodie refulgens. Hæc dum ad viginti annorum ætatẽ peruenisset, à Sigifrido Clodouei regis cõsanguineo in vxorem petita est. Cui nupta quinq; peperit filias, Gertrudem, Deotilam, Gesam, Gestam & Emmam. Mortuo autem marito, Marcianis cum sancta Rictrude (erant enim duorum fratrum viduæ) solicitè additis ieiunijs orabat Dominum, vt ad suum famulatum opportunum vellet construi monasterium. Tertia autem nocte transacti ieiunij, ab angelo designatum est Blanziacum oppidum, super Thenam fluuium. Quo in loco constructo, & à beatis pontificibus dedicato oratorio, ab ijsdem religionis vestibus indura est. Duas quoque filias Gertrudem & Deotilam, mortuis Gesa & Gesta, secum Deo obtulit. Quintam verò, quæ Emma dicebatur, & Waraclino regi Anglorum postea malè nupsit, sub sæculari habitu ibidem nutriebat. Fuit porrò inter primarios nobiles Theodorici regis quidam Ruodgarius, qui Gertrudem multum, iam Deo dicatam, in vxorem expetebat. Vnde tandem sancta Bertha eam coram toto cœtu posuit ad cornu altaris, & ostijs patefactis respondit Ruodgario: Ecce sponsa Christi adest, à venerabilibus episcopis velata, atque ad istud altare Deo donata. Si audes Domino auferre, aufer. Nos etenim

muliebris conditionis, virili manu tibi repugnare non valemus. Defensor noster Deus nos non relinquet. Quibus auditis ille, timore & ira repletus, abscessit. Nec conatus suos contra sanctam Bertham apud regem perficere potuit. Finiuit autem pijssima fundatrix vitam suam in pace, die quarta Iulij, & multis virtutum signis refulsit. Est autem abbatia eius in Blanciaco municipio, postea conuersa in abbatiam monachorum ordinis sancti Benedicti. Qui etsi in Artesia & Belgio nostro habitent, subsunt tamen Bononiensi in Francia episcopo.

Die sancta Iulij.

De sancta Godeleua, martyre Gestellæ.

GEstellæ, passio beatæ GODELEVÆ martyris. Quæ honoratis parentibus orta est in territorio Bolonien si. Cùm autem ob vitæ sanctimoniam, iuxta Flandricum suum nomen *Godelieue*, Deo valde chara esset, maritus Bertulphus, nobilis Gestellensis, fraude maligni spiritus à tempore nuptiarum acerrimo odio & grauissimis iniurijs eam est prosecutus. Vnde tandem fuga sibi consulens, parentibus calamitatis suæ historiam exposuit. Hinc pater à Balduino Flandriæ Comite petijt quod iustum erat decerni. Ille verò causam, quia ecclesiastici iuris erat, ad episcopum remisit. Vnde Bertulphus, tum antistitis auctoritate, tum Comitis potestate, sponsam resumsit, optima quæque promittens. Sed multo peiora consecuta sunt. Non enim oderat tantùm, vt prius, sed animum in eius necem obfirmabat. Illa interim se præ cunctis Flandriæ mulieribus, quæ supererant,

pererant, exaltandam, dono prophetiæ prædicebat. Nec multo post Bertulphus Brugas adiens, nè cædis conscius haberetur, per duos famulos curauit eam strangulari. Quod factum est anno millesimo septuagesimo.[a] Et mox diuersa miracula sunt subsecuta. Apud pistorem crescebat farina, pro panibus in sepultura distribuendis. Humus vbi necata est, in candidos lapides vertebatur. Aqua in qua præfocata iniecta erat, à febribus & alijs morbis, potata sanabat. Similiter sepulcrum & sacrum corpus Dominus miraculis decorabat. Vnde post annos quatuordecim, Ratbodo episcopus Nouiomensis, tertio Calendas Augusti, sacrum corpus leuauit. Et ad eundem vitæ & martyrij historiam conscripsit Drogo monachus & sacerdos Gestellensis. *Drogo Tomo quarto Surij.*

a. *Eo anno vide Meyerum.*

Die septima Iunij.

De sancto Wilibaldo episcopo.

Ex Swidberti historia, inscripta S. Marcellino.

IN Germania, natalis sancti Wilibaldi, episcopi & confessoris. De quo, & fratre Wunebaldo, in historia sancti Suidberti legitur, quod cum alijs Apostolicis viris, quorum dux erat Wilibrordus, ex Anglia ad prædicandam fidem Christi Traiectum appulerit. Vbi aliquamdiu in primitiua Ecclesia Frisiæ, Canonici & prædicatores resederunt. Sed habita synodo decretum fuit, vt prædicatores nonnulli in circumiacentes regiones barbaras mitterentur. Qua occasione vterque missus est in Orientalem Franciam, vbi senior obijt episcopus Aureatensis, siue Eistrétensis, multis

sis, multis miraculis clarus, iunior autem abbas Heidenheimensis.

Alij eos referunt ad tempora paulo posteriora, Bonifacij videlicet eorum auunculi: & aliter narrant historiam. Quorum fortassis concordia ab Eeistretensibus dari potest.

Horum autem, & sororis germanæ, sanctæ Walburgis, nonnullæ reliquiarum portiones habentur Furnis in diœcesi Iprensi. Patris autem, regis Richardi vel Ricardi corpus, quiescit Lucæ ad sanctum Frigdianum, vbi Romam adiens obijt, & natalem habet die septima Februarij.

a *Id est Wilibaldus.*

Die octaua Iulij.

1°. De sancto Grimbaldo confessore.

Ex Gotcelino, Chronicis diui Bertini, & Legenda Sanctorum Angliæ.

VVintoniæ depositio sancti GRIMBALDI abbatis, & monachi Sithiensis cœnobij. Vrbs enim Morinorum, quondam ampla, & antiquis titulis opum & bellorum inclyta, illustrior nunc est confessoris Christi genitura. Siquidem à septenni infantia, suis annis fortior ac prudentior, monasterium præoptauit. Vnde susceptus est, & sancti Samuelis sacrificio sacratus in cœnobiali diui Bertini gremio, sub patrocinio clauigeri Petri. Vbi sacratissimis institutionibus in spem cælestium, in virum perfectum, in gaudium coaluit angelorum. Sed quis omnem virtutum eius seriem percurrat? quàm mellifluus, benignus, amabilis fuerit? quàm ardens cælestibus desiderijs terrena quæque transcenderit? vt sacris lectio-

lectionibus & orationibus assiduis inuigilauerit, corpus castigauerit, bellum aëreis potestatibus indixerit, arma totius innocentiæ induerit, monasterialis obseruantiæ exemplar effulserit: à singulis singula operum beneficia æmulando acceperit? Sacerdotij sui dignitatem authoritate decorabat, humilitate modificabat. Deinde omnium votiua prece rerum monasterij præpositus constituitur, prudentia & facundia clarissimus, æquitate & pietate solidissimus: nihil sibi in terris thesaurizans, sed fratribus, sed ecclesiæ, sed egenis & hospitibus administrans, vt animal oculis vndique plenum cuncta prospiciens. Tam benigna verò erant in eo paternæ charitatis viscera, vt domesticorum quorũdam mores tolerare maluerit, quàm eos eijcere, commendans Domino tempus dispensationis, qua corrigeret ecclesiam suã. Quod per beati præsulis Adelwoldi instantiã factum esse constat. Fertur autem à Deo expostulasse, vt camino languoris ante obitum purgaretur. Inter dolores tamen, ob virtutem patientiæ, sanis fortior fuit, iuxta illud Apostoli: Quando infirmor, tunc potens sum. Cùm autem hinc migraturus ad Dominici Corporis salutare viaticum se mouere præ ægritudine non posset, forti tamen nisu, se ipso fortior, sese erexit, & Christo aduenienti in faciem se prostrauit: à fratribus autem petijt solus per triduum relinqui, vt iter suum pararet. Per quod continuum triduum se Deo in contritione cordis, & diluuio lacrymarum immolabat. Quarto denique die fratribus ad se reuocatis, & in pace commendatis, ad æthereos ciues migrauit anno Domini nongentesimo tertio, ætatis suæ octuagesimo tertio. Hactenus 2. Cor. 12.

ex officio Bertinienſis monaſterij quod ex Gotcelino deſumptum eſt. Cæterum quia Gotcelino authore integra hiſtoria à nobis viſa non eſt, ex Chronicis Bertinienſium adijcio, quæ Ioannes
Cap. 12. abbas poſteritati ſcriptis commendauit. Hugo, inquit, duodecimus huius loci, regia donatione abbas, filius Caroli magni, frater Ludouici pij, iuuenem elegantiſſimum beatum Grimbaldum recepit, & induit huius monaſterij monachum. Qui qualiter & quantum profecerit teſtatur eius legenda, quam in Eccleſia Dei canimus. Capite vigeſimo ſubijcit, cùm Balduinus Caluus Flandriæ comes pro abbatia ſolicitaret Grimbaldum monachum & præpoſitum, omnium fratrum nomine ſolicitaſſe regem, vt Fulco archiepiſcopus in abbatem reaſſumeretur, eo quod omnes mallent locum deſerere, quàm pati vt locus ſacer ſub laica redigeretur poteſtate. Quod quidem obtentum eſt. Sed hac de cauſa non multo poſt ſanctus archiepiſcopus Winemari lanceis transfoſſus eſt, & Balduinus Flandrenſis Caroli ſimplicis donationem impetrauit. Initium dolorum, huius monaſterij. Tunc autem Grimbaldus, metuens res Eccleſiæ per ſuam præſentiam in deterius deduci, prudenter in Angliam transfretauit: & ibi vſque in vitæ finem permanſit.

In legenda Sanctorum Angliæ breuiter notatum eſt, eum literatura & cantu peritum, ab Alfredo rege Weſtſaxonum conſtitutum eſſe abbatem in nouo monaſterio Wintoniæ, quod ab euentu Hida vocatur. Vbi omnibus bonis exemplis plenus, abbas & doctor venerabilis, in ſenectute bona præmia in cælis recepit: corpus verò terræ reliquit quod ibi in magna habetur veneratione.

Vitam,

Vitam, cuius exordium est, Vrbs Morinorũ, scripsit Gotzelinus, monachus diui Bertini, quem sanctus Anselmus archiepiscopus, alijque multi in Angliam vocarunt, vbi primum habitauit Rameſiæ, deinde Cantuariæ ad sanctum Augustinum; quibus in locis descripsit vitas Sanctorum, Augustini, Laurentij, Suithuni, Grimbaldi, Erkenwaldi, Iuonis, Eadgithæ, Milburgæ & Witeburgæ.

2°. *De sancta Landrada virgine.*

Ex officio Gandensi, & Theodorico abbate, 1 julij octauo.

MOnasterio Belisia, sanctæ LANDRADÆ virginis. Fuit enim secundùm carnem & spiritum nobilissima virgo, ab ineunte ætate Christianam pietatem egregiè percoluit. Pauperibus subsidium, afflictis solatium, clericis & sacerdotibus reuerentiam: omnibus quoad potuit, benignitatem exhibuit. Hinc cùm parentes ei amplas procurare nuptias ex more cogitarent, in angustam se domi cellulam abdidit, vbi orationibus & ieiunijs, virginitatem suam Christo immaculatam seruauit. Cumque indies magis proficeret, tandem, reclamantibus etiam parentibus, concupitam in Belisia eremum ingreditur, vt parentes & omnium hominum societatem, atque adeo semetipsam, perfectissimè abnegaret. Ibi paruum tugurium, in quo habitaret, & cum humani generis hoste iam seriò confligeret, manibus ipsa suis exstruxit. Postea verò, vbi mirifici operis crux cælitus dilapsa, in lapidem impressionem fecerat, ecclesiam erexit in honorem Dei genitricis Mariæ,

& à Lamberto episcopo consecrationem & reliquiarum impositionem ex voto impetrauit. Vbi dum sanctarum virginum est præfecta collegio, etiam virginem sanctam Amalbergam, doctrina, pietate, & Christianorum morum præceptis imbuit. Reddidit autem cælesti sponso animam puram, octauo Idus Iulij. Suumque corpus sepeliri voluit in *Winterss-houen*, cœnobij sancti Bauonis possessione. Belisienses verò sibi ipsum seruare voluerunt: quia apud eas consecrata fuerat & velata, quodque inibi per eam puellaris adoleuerat turba, ecclesia opibus creuerat, cæci denique illuminati erant, & claudi erecti. Itaque illi, etsi Lamberto præsule renitente, Belisiæ sanctam Landradam sepelierunt: sed paulò post eodem admonente, tumbam aperuerunt, & corpus cum loculo ad *Winterss-houen* translatum esse ministerio procul dubio Angelico agnouerunt. Ad locum autę Angelicæ sepulturæ copiosissimè effluxit diuini muneris stillicidium. Descendens enim ad hanc probaticam piscinam cœcus, febre æstuans, hydrope sitibundus, aut quocunque incommodo anxius, statim quod petiuit accepit. Eleuatum est autem corpus paulò post, Nonis Martij: ac deinde anno nongentesimo octuagesimo, cum beati Landoaldi, & Adriani martyris & sociorum sacris reliquijs ad diui Bauonis ecclesiam Gandauum est translatum. Porrò Belisiense monasterium hodie est Canonicarum, extra ciuitatem Belisiam, in territorio Leodiensi: Estque adhuc nomine tenus monasterium. Dicitur enim vernaculo idiomate *Monster* vel *Munster Bilsen*.

Asserunt autem nonnulli Landradam hanc fuisse Caroli Martelli filiam. Quos æquiuocatio fefellit. Landrada enim

enim illa maritata fuit, eiusque memoria celebratur in vita filij sui, Grodegandi, episcopi Metensis.

Die nona Iunij.

De sancto Agilolpho martyre, episcopo Colonensi.

Ex diuersis.

COloniæ natalis & translatio S. AGILOLPHI, eiusdem vrbis archiepiscopi & martyris. Hic Ioppiliam venisse scribitur ad ægrotantem Pipinum principem, multumque adlaborasse, nè hæredem scriberet Carolum Martellum, ex Alpaïde pellice genitum. Quod tamen impetrare non potuit. Deinde passus est martyrium in pago Arduennensi Amblauæ, qui locus à prætersluentis fluminis nomine sic vocatur: & in ecclesia S. Laurentij, Malmundariensi monasterio contigua, sepultus est, & varijs claruit miraculis. De ipso scriptum est Malmundarij in libro miraculorum sancti Quirini martyris: *Nobili stirpe editus, Anglino loci huius abbati, à parentibus est traditus, sub institutione monachi regulariter informandus. Qui patris spiritualis mores imitatus, eiusdem in voluntate Dei successor est factus: dein sedi Colonensi antistes datus, abbatis etiam non deposuit onus, donec vtrumque strenuissimè gubernando, propter fidem regni, apud Amblauam coronatus est martyrio, atque apud nos, vbi abbatis nomine præfuerat & opere, vsque dum Deus voluit, locum habuit sepulturæ.* Chronicon verò vulgatum Colonense habet occisum esse ab hostibus, dum causa pacis à Martello ad Saxones mitteretur: quodque à Brunone, qui frater erat Othonis

In vita S. Swithberti, capite 25. Cal. Maritij.

In lib. Malmundarij manu-scripto.

Imperatoris, Coloniam ad gradus sit delatus. Sed ego cædem episcopi ad tempora filij aut nepotum, qui etiam contra Saxones bellauerunt, referre non dubito; eo quod literæ Zachariæ, qui mortuo Martello factus est pontifex, de legato Bonifacio recipiendo ad eum etiam dirigantur. Deinde historia sancti Annonis, cui multum est tribuendum, testatur sancti Agilolphi corpus ex Malmundario auectum esse Coloniam per sanctum Annonem, vbi id repositum fuit in monasterio suo ad Gradus. Est autem Malmundarium secunda sancti Remacli abbatia, à Stabulensi dependens, olim diœcesis Colonienſis: sed nunc, nisi fallor, Leodiensis territorij, quo ad vtramque iurisdictionem. Dum enim beatus Poppo his præesset, stabiliuit perpetua lege, vt Malmundarienses professionis suæ sponsionem apud Stabulenses facerent. Natalis incidit in vltimum diem Martij: sed à Colonienſibus simul cum translatione recolitur die nona Iulij: eo quod in fine Martij ecclesia semper occupetur officio Quadragesimæ, aut passionis vel resurrectionis Domini.

Lib. 2. vitæ Bonifacij.

Lib. 1. c. 17. die 4. Decembris.

Historia B. Popponis c. 29. die 25. Ianuarij.

Decima die Iulij.

1°. De S. *Amalberga virgine Tamisiensi.*

IN portu Gandauo, in monte Blandinio, sanctissimæ virginis Christi AMALBERGÆ. Hæc virgo ex Arduenna, consilio sancti Willibrordi, Belisiam venit instruenda; vbi sanctissima Landrada præerat monasterio quod exstruxerat. Brachij eius os confregisse putatur Carolus Martellus princeps, vt eam sibi raperet sponsam. Quam etiam planè cepisset vxorem, nisi pudicitia virginalis

virginalis de eo triumphans, penitus obstitisset. Migrauit ad Dominum anno septingentesimo septuagesimo secundo aut circiter, sexto Idus Iulij, sepulta in Tempseca iuris sui villa ad Scaldim: vbi ostenditur eius sepulcrum: sed corpus virgineum Balduinus Ferreus Gandauum[a] transtulit, ad Blandinienſe sancti Petri monasterium: vbi * coniunctum est reliquijs sancti Bertulphi. Massæus scribit ciues Gandauenses vnà cum Wilhelmo episcopo Tornacensi diem festum sibi instituisse, anno millesimo trecentesimo trigesimo primo.

*Vita sancti Bertulphi cap. 35 to. 1. Surij.

Sed Blandinij frequentior est eius memoria. Vnde in Martyrologio legitur, Sexto Calendas Nouembris, in Blandinio, aduentus corporis sanctissimæ virginis Christi Amelbergæ. Kalendis Maij, in Blandinio monasterio, translatio corporis sanctissimæ Amelbergæ virginis. Decimo tertio Calendas Iunij, in Blandinio, translatio corporum sanctorum Gudunali, Bertulphi, cum reliquijs sanctæ virginis Amelbergæ.

In picturis in manu gestat pedum instar abbatissæ, vel palmam ceu virgo: sub pedibus piscem habet, vulgo sturionem dictum, quem alij acipenserem vocant. His enim piscibus nauem comitantibus, fertur corpus eius diuino nutu, aduerso flumine vectum esse.

a *Anno* 870.

2°. *De sancta Amalberga vidua.*

Ex monumentis Lobiensium, & Binchiensium.

LAubijs, sanctæ AMALBERGÆ viduæ. Pro quo Binchij Canonici Lobienses legunt. Laubaco cœnobio, depositio sanctæ Amalbergæ electæ. Hæc autem sancta vidua seu continens, illustrissimis exorta natalibus, Sanctas oppidum,

iam

iam parentibus orbata, vsque ad assumptam religionis beatitudinem iure hæreditario possedit. Cumque diabolus castitatis inimicus, puellarem continentiã non ferret, cognatos & affines (quos historiæ scriptor vulgari nomine parentes nominat) vt eam matrimonio iungerent, instigauit. Nominatur ergo maritus & à Pipino patre sanctæ Gertrudis, Witgero præpotenti in Lotharingia principi coniunx traditur. Dedit autem eis Deus sanctissimam sobolem, Ablebertum sanctæ Cameracensis ecclesiæ pastorem beatissimum; & Deo dicatas virgines, beatam Raineldem, quæ Sanctis passa est; atque sanctam Gudilam, natu minimam. Hanc autem Angelica admonitione beatæ Gertrudi obtulerunt salutari lauacro suscipiendam, & in Christo verbi Dei lacte enutriendam. Placuit tum etiam patri ac matri sæculum deserere, quo Christo liberius militarent. Nam Witgerus monasticæ regulæ disciplinæ se Lobijs subdidit. Vxor verò sancta Amalberga sacrum velamen suscepit ab Autberto episcopo Cameracensi, & se totam Deo dedicauit in Malbodio. Cumque indies magis ac magis ieiunijs & precibus carnem domaret, spiritum roboraret, Deo disponente febre correpta est. Sentiens itaque diem vocationis suæ adesse, vsque ad supremum spiritum hunc versiculum susurrabat; Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Tanta autem dignitas eius ora post obitum compleuerat, vt cunctis liquidè clarescceret, quia ærumnas, beatitudine; labores, requie commutauerat. Verùm quia tunc temporis Malbodij nulla spectabilium personarum sepulturæ tradita fuerat, sed neque beata Aldegundis, quę locum

Hieron. apologetico 2. contra Ruffinum.

2. Cor. 3.

Psal. 23.

à fun-

fundamentis exstruxerat, communi consilio beatissimum corpus Lobium delatum est cum canticis & hymnis: vbi sub iugo regulæ S. Benedicti, sanctitas & religio multum florebant. Abbas autem & fratres exceptum corpus decenter sepelierunt in ecclesia Dei genitricis. Ibique in meriti eius testimonium, ad tumulum, per Dei gratiam, multa edita sunt curationum miracula. Ipsum autem sepulcrum visitur vsque in hodiernum diē, vnde tamen eleuata est, & tandem cum reliquis Sanctis, Binchium translata. Vtroque loco festinitas eius agitur decimo die Iulij.

Sunt qui eam asserant bis fuisse maritatam, ex posteriore coniuge Vuitgero suscepisse tres iam dictas proles sanctas: ex priore verò marito similiter tres, Gengulphum martyrem, Venantium martyrem, & sanctam Pharaildem. Verùm huius coniugij nullum apparet vestigium in historijs Gengulphi, Venantij & Amelbergæ: Imo Binchiensis ecclesiæ historia, cuius compendium posui, planè contrarium habet, eam nempe parentum orbatam solatio, adhuc teneram ætate, nec puellares iocos nec quælibet lubrica curasse. Hinc inimicum castitatis diabolum puellarem admiratum continentiam; ad eius matrimonium parentes (hoc est, consanguineos) instigasse. Cui renitenti maritum denominarunt Vuitgerum.

Alij vnicum agnoscunt cum Vuitgero coniugium, & ex eo sanctas proles quinque* Ablebertum, Reineldem, Pharaildem, Ermelendem & Gudilam. Sed vt de tribus omnes consentiunt, sic de sanctis Pharailde & Ermelende à multis contradicitur, & nominatim ab ijs ecclesijs, in quibus hæ virgines requiescunt. Rursus sanctam Amalbergam Binchiensis ecclesia nominat sororem Pipini primi: aliqui sororis filiam asserunt, & vtramque Amalbergam nuncupant. Sed cùm Nordmannorum grauissima persecutio multas Sanctorum scriptas historias, iusto Dei iudicio, deleuerit: mirum non est, si in minutioribus discrepent, qui eas post dictam persecutionem vndequaque colligere sunt conati. Verùm hæc latius prosequi non est præsentis loci. Satis sit igitur Lectorem admonuisse, vt huiusmodi

* *Hic in hist. Pharail. vocatur Emebertus, Vide 4, 8, 15 Ian. & 16 Iulij.*

In hist. SS. Amelbergæ et Reineld.

huiusmodi benignè legat, & pari humanitate, pro vt poterit, dijudicet. Historiam quæ breuis est, edidit Surius ad decimam diem Iulij.

3°. De sancto Ettone episcopo. Gallicè S. Ze.

Ex historia Lætijs, Louanij, & alibi manu-scripta.

Fisciaci, natale sancti ETTONIS episcopi & confessoris. De cuius gestis quædam, prout scripta sunt, simplici narratione proferemus, eo quod historia eius exactè ad posteritatem non peruenerit. Erant igitur septem fratres vno spiritu & fide in Christo concordes, licet non de omnibus simus certi, vtrum fuerint carnali natiuitate germani. Qui cum beato Madelgario ex Hybernia orationis gratia Romam inerunt ad limina Apostolorum, & inde cœlitus admoniti, in Gallias commigrarunt. Beatus Foillanus episcopus cum beato Vltano, Fossas: sanctus Furseus cum sancto Adelgiso, Peronam: beatus Eloquius cum sancto Algiso, in Theoracensem pagum inter Helpram & Iseram. Glorioſus verò sacerdos Domini Etto, bonorum actuum dignus præconio, ad lacum Corbriolo adiacentem: vbi superatis quibusdam molestijs, quas ei Iouinus fundi dominus, inferebat, monasterium construxit, quod Donum Petri nuncupatur: in quo Dei seruos suorum redituum largiflua benedictione solabantur, quos ille verbi Dei semine reficiebat. Confirmatis autem in fide Christi discipulis, mundo crucifixus & redemtori viuens, tempore à se præcognito cursum consummauit. Cuius anima ab Angelis in cælum est euecta, corpus autem terræ inhumatum assi-

duè

diè fulget virtutibus curationum. Est autem in confinio vrbis Attrebatis *Buym* villare, ecclesiam habens in memoriam beati Ettonis. Dum autem Hellinus, vir illustris, aliam ædificaret, inuenit cum Analfrido presbytero, quem sanctus Etto à ferreis compedibus eduxerat, in prioris ecclesiæ muro duo breuia. In quorum vno legi, inquit appendicis huius narrator: In hoc loco Hybernienſium episcopus Ettho mansionem habuit. In altero: Hic reposuit Ettho Hybernienſis episcopus de corpore sancti Clementis papæ & martyris. Absurdum est itaque præsulatus honore eum negare sublimatum, quem & hic legimus episcopum, & in gestis sacerdotem nouimus appellari, quod nomen solis pontificibus solet assignari. Huius beati viri meminit etiam Sigebertus Chronographus Gemblacensis. Multi, inquit, de Anglia vel Scotia, in Gallijs peregrinantes verbum Dei disseminabant, multumque fructum Deo faciebant, scilicet Etto, Bertuinus, Eloquius. Meminit quoque historicus Cameracensis libro secundo ad Gerardum primum. In villa, inquit, Fescau vbi sanctus Hetto Scotus piè conuersatus in Domino quieuit, monasterium est Canonicæ congregationis.

Ex append. historiæ.

Anno 651.

Cæterum cùm Carolus quintus & Henricus Gallus atrocissimo bello inter se dissiderent, Ludouicus Blosius Lætiarum abbas, corpus beati Ettonis ex Dono-Petri Montes ad ædes Lætienses deferri curauit, nè in manus hostium deueniret. Impetrauit etiam à Iulio tertio translationem sacri corporis de feretro in aliud, & de Dono-Petri ad Lætiense monasterium. Quod Paulus quartus successor, nondum perfectum, ratum habuit

Ex descripta translatione.

habuit, & diplomate confirmauit. Vnde Martinus Cuperus, episcopus Chalcedonensis, anno quinquagesimo sexto, die vigesima quarta Iulij, coram ecclesiasticis & sæcularibus testibus, corpus in aliud feretrum collocauit, & die sequenti Lætias est transuectum. Remanet autem Donum-Petri filia ecclesiæ Fisciacensis & Prioratus Lætiensis, quamuis ibi nullus monachus, sed sacerdos sæcularis, vt loquimur, commoretur.

4°. De S. *Canuto, rege & protomartyre Danorum.*

Ex Breuiario Roschildensi.

IN ciuitate Ottonensi, sancti Kanuti regis & protomartyris Danorum, qui anno millesimo octuagesimo sexto, pro zelo Christianæ religionis à Blacco suo familiari, in basilica sancti Albani martyris ante altare, manibus solotenus expansis in modum crucis, in latere est lanceatus, & feria sexta mortem pro Christo passus. Occisi sunt cum eo Benedictus frater, & alij septendecim commilitones. Porrò regina nobilissima Ethla corpus deliberauit ad natiuos terminos secum deducere: sed ostensa indicia hoc non sinebant. Et hæc ex officio ecclesiæ Roschildensis. Reliquum verò hi-
Lib. 11. storiæ apud Saxonem legatur. Nos memoriam eius recensemus hoc loco, quia Ethlam, quam nos Adelam dicimus, filiam Roberti Frisij, Comitis Flandriæ, vxorem habuit. Ex qua genuit Carolum cognomento Danum & bonum, Comitem & martyrem Flandriæ.

5. De

5°. De obitu fratris Pacifici.

Ex sancto Bonauentura, capite quarto Vitæ sancti Francisci, & monumentis monasteriorum tempore Pacifici fundatorum.

Vide & cap. 6. & Commentarium Henrici Sedulij ad §. 7. sexti cap.

LEnsij, in Artheſia, obitus fratris Pacifici, qui ante conuerſionem erat ſæcularium cantionum curioſus inuentor, ab Imperatore coronatus, & inde rex verſuum dictus. Sed cùm in caſtro ſancti Seuerini, beatum Franciſcum & prædicantem & in modum crucis ſignatum reperiſſet, ſæcularibus pompis omnino contemtis, beato patri profeſſione adhæſit. Propter quod videns eum vir ſanctus ab inquietudine ſæculi perfectè ad Chriſti pacem conuerſum, fratrem Pacificum appellauit. Hic poſtmodum in omni ſanctitate proficiens, primus in Francia Miniſterij geſſit officium. Per quem inibi multi conuentus ſunt erecti, inter quos Lenſenſis, Atrebatenſis, & Valencenenſis. Cuius poſtremi initium multa virorum nobilitate fuit decoratum. Fuit verò inter eos nobiliſſimus Iudocus de Maternes, ante conuerſionem gubernator Montenſis, qui cognatum ſuum ad eundem Ordinem trahens, fundatorem vidit cœnobij Gandenſis. Obijt autem Pacificus Lenſij ſiue Lendij, vbi in ſuburbio tenuè eſt, ſed peruetuſtum, atque primum harum regionum cœnobium Franciſcanorum. In cuius eccleſia extra chorum vetuſtiſſimũ cerni ur monumentum, cum huiuſmodi inſcriptione *Sub hoc lapide recondita ſeruantur, oſſa ſacra beati Pacifici, Ordinis Minorum, qui ipſe primus fuit prouinciæ Franciæ Miniſter.*

Die vndecima Iulij.

De sancto Hidulpho, episcopo Treuiro.

Ex gestis Treuirorum.

IN saltu parochiæ Tullensis, qui dicitur Vosagus, natalis sancti Hidulphi episcopi Treuirorum, confessoris egregij. Quem claro Neruiorum genere ortum, in *Regenesburch* autem enutritum, Pipinus rex suggestione cleri & plebis Treuiris constituit episcopum. Post aliquot autem annos, cum tribus sanctis monachis Spinulo, Ioanne & Benigno, in Vosagum secessit: vbi cum eis quos in miraculis cooperatores habuit, gustauit quàm suauis sit Dominus.

Hæc obiter hîc annotauimus, quia dicitur ex Neruijs ortus, quos nunc dicimus Tornacenses. Officium autem ecclesiasticum conscripsit de eo sanctus Bruno Tullensis, postea dictus Leo nonus, Romanus pontifex. Similiter sanctus præsul Basinus, cuius natalis est quarto Nonas Martij, asseritur oriundus non ex tam nobili quàm felici Ducum Lothringiæ progenie, auunculus sancti Lutwini sui successoris. Sed an vterque vel alteruter fuerit ex ea parte Lotharingiæ, quæ nunc cum Belgio censetur, an ex alia, nusquam expressum legi.

Die decima tertia Iulij.

1°. *De reliquijs S. Mildradæ Dauentriæ.*

Ex legenda Sanctorum Angliæ, & Martyrologio Vltraiectensi.

Siue Cantuaria.

IN Cantia, sanctæ Mildradæ virginis, in Dauentriam translatæ. Quam Dompneua mater sacris studijs imbuendam, vltra mare misit ad Calum monasterium. Vbi successu temporis abbatissæ propinquus virginem adamauit, & ad nuptias

ptias cooperante abbatissa concitauit. Virgo autem supra firmam petram fundata, respondit abbatissæ: *Quomodo doctrix castimoniæ & dux virginum, ad corruptionem me allicis? Mater me huc ad scholas direxit, non ad nuptias: pudicitiæ hic documentum quæsiui, non maritum: ad virtutum instructionem veni, non ad matrimonium.* Stupenda autem sunt quæ ob hanc constantiam illata pertulit probra & supplicia. Reuersa autem domum, cum virginibus septuaginta in Thameto habitum religionis suscepit à Theodoro archiepiscopo, & consensu matris abbatissa consecrata est: & in ea congregatione plena virtutibus ad Dominum migrauit, & cum magno honore est sepulta. Monasterium autem Dani piratæ conbusserunt. Vnde postea reliquiæ translatæ sunt Canturiam ad monachos sancti Augustini, vel vt Canonici asserunt, ad suam diui Gregorij ecclesiam. Fortassis vtraque ecclesia reliquias habet. Sed & portionem aliquam inde Dauentrienſibus allatam esse, testantur supra-dicta verba Martyrologij Vltraiectensis.

2°. *De sancto Henrico Imperatore.*

Ex diuersarum ecclesiarum monimentis.

BAbenbergæ, natalis sancti Henrici secundi, Romanorum Imperatoris & confessoris. Cuius hoc loco facienda est mentio quoad Belgica. In primis fundauit extra muros Aquisgranenses collegium Canonicorum sancti Adelberti episcopi & recentis martyris, quod nunc muris intra vrbem adiacet. Spe, ait, diuinæ remunerationis, pro remedio animæ nostræ, coniugisque nostræ dilectæ Cunigundæ Imperatricis Augustæ, nec non parentum nostrorum, tum etiam pro *In litteris ecclesiæ.*

confirmando sub diuina protectione regni nostri statu, ecclesiam in honore sancti Adelberti episcopi & martyris in monte contermino sedi nostræ Aquensi à nobis fundatam, omni libertate donamus, &c. Huius fundationis nulla sit mentio in officio sancti Henrici excuso, sed tantum legitur, Iter faciens per Leodium & Treuerim, congregationes inibi Deo famulantes plurimis largitionibus & prædijs ditauit. *Lectione 4.*

Apud Hedam Præpositum chartæ tres extant, in quibus deprecante Ausfrido episcopo, & dilecta coniuge Cunigunda interueniente, priuilegia de seruis & liberis Traiectensis ecclesiæ: de hominibus ceram ad prædictam ecclesiam per annos singulos soluentibus: de rebus presbyterorum aduenarum: de iurisdictione in Bomela & in Arclo: & de venatione per Comitatum *Thrente*, partim confirmauit, partim donauit. Ausfrido in episcopatu Traiectensi successit Adelboldus, magnæ apud Henricum auctoritatis. Sub quo dictus Imperator cum multis Episcopis, Comitibus, & regni fidelibus interfuit dedicationi nouæ ecclesiæ sancti Martini, cui Comitatum Trentiæ donauit. Adfuit etiam quando ministeriales vassi, siue, vasalli, ecclesiæ & episcopo Traiectensi in generali synodo homagium ac fidelitatem præstiterunt, feuda sua recipientes. Inter quos memorantur, Dux Brabantiæ, dapifer: Comes Geldriæ, venator: Comes Hollandiæ, marscalcus: Comes Cliuensis, camerarius: Comes de Benthem, ianitor: dominus de Cuycke, pincerna: & dominus de Ghoer, signifer.

2. *Domi-*

3°. *Dominica die post decimam tertiam Iulij. De Sacramento Corporis Christi Bruxellæ.*

Ex libro miraculorum Corporis Christi, Coloniæ excuso.

BRuxellæ, festiuitas Sacramenti CORPORIS CHRISTI multis miraculis clari. Iudæi enim eo loci habitantes, anno millesimo 369. decim circiter sacras hostias (quarum vna erat maioris formæ) in die sanctæ Parasceues crudeliter transfixerunt. Vnde insigni miraculo tanquam guttæ sanguinis apparuerunt, pro-ut nostris etiam temporibus cunctis ad sanctam Gudilam cernere licet, vbi tres ex eis asseruantur. Et Iudæorum quidem sacrilegium Wenceslaus Dux ignis supplicio puniuit: ipsum verò Sacramentum, tam indignè tractatum, postmodum plurimis miraculis claruit. Quorum quædam ex Notariorum publicis instrumentis excusa extant *. Meritò autem Bruxellensis ecclesia hoc Sacramentum multis miraculis glorificatum, in festo Corporis Christi circumferre solet. Quod [a] ante centum & septuaginta annos ex consuetudine obseruatum fuisse, testatur informatio, episcopi iussu ante tot annos [b] confecta. Sed postea peculiariter instituta est solennis & magnifica supplicatio annuè facienda die Dominica post decimam tertiam Iulij, qua Bruxellæ celebratur sancta Margarita. Hanc enim solennitatem ad honorem Corporis Christi instituit domina Margarita Austriaca, filia Maximiliani, quæ anno trigesimo supra sesquimillesimum Mechliniæ [c] obijt, Belgarum moderatrix laudatissima.

* *Latinè, interprete Aldo Amstelredamo.*

a. *Anno Christi* 1402.

b. *Est edita Coloniæ in* 8. *Anno Domini* 1532. *per F. Theodoricum Loer à Stratis, Carthusianum. Vbi sunt & illa quæ Alardus vertit.*

c. 1. *Decemb.*

Die decima quarta Iulij.

1°. *De sancto Vincētio Comite Hānoniæ.*

Ex gestis ipsius, & primorum Hannoniæ prædicatorum.

SOnegijs, depositio beati VINCENTII confessoris Christi. Qui fuit Hannoniæ Comes, antea Madalgarius dictus, inter palatinos regis Francorum Dagoberti non infimus. Habuit enim vxorem, consanguineam regis, beatissimam Waldetrudem: ipsumque rex habuit ad annos aliquot Hyberniæ gubernatorem. Vnde postea in Gallias rediens, sanctissimos & strenuos fidei prædicatores secum adduxit. Inter quos sancti viri memorantur, Foïllanus, Furseus, Vltanus, Eloquius, Etto, & Adalgisus. Autbertum episcopum miro humilitatis affectu coluit, qui eum adeo superni amoris fauore accendit, vt deposito cingulo militiæ sæcularis, totum se ad cultum diuinum astrinxerit. Vnde ad Sambram, in municipio quod Mons-altus dicitur, monasterium construxit, quod vnico miliari à Malbodio distat, vbi monastico habitu suscepto, sub sanctæ conuersationis regula sese humiliter recluſit. Erat enim, seruata charitate, separatus ab vxore sua Waldetrude, quæ in Castri-loco sanctimonialium monasterium construxit. Tunc autem permulti sanctitate & religionis zelo illustres hunc montem vocabulo & religione

religione altum frequentarunt, de animarum salute loquentes. Exprimit autem historiæ scriptor Ansbertum Rothomagensem episcopum exsilio proscriptum, Hugonem abbatem Gemeticensem, Wlmarum abbatem Bolonienſis monasterij, Ettonem Britannum sacerdotem, Amandum ex Elnone, Wanulphum ex Condato, Gislenum ex Cellensi monasterio, Vrsmarum & Erminum ex Laubaco, Foillanum & Vltanum ex Fossensi monasterio, Aldegundem ex vicino Malbodio, Waldetrudem ex Castriloco, Gertrudem ex Niuella, illuc aduentantes. Postea constituxit etiam Sonegias cœnobium, in quo obdormiuit & requieſcit. Et hæc sunt quæ antiquitas ad nos transmisit, non in vna, sed in pluribus Sanctorum historijs. Est autem Sonegia oppidum Hannoniæ, in quo monasterij loco, quod Nordmanni vastarunt, est illustre Canonicorum collegium: quæ commutatio, secundum annales Hannoniæ, facta est per Brunonem archiepiscopum Colonienſem, anno nongentesimo sexagesimo quinto. Natalem eius etiam Cameracensis ecclesia, cui tota ferè Hannonia subest, meritò nouem lectionibus celebrat. De secundarijs festis sunt verba Calendarij Sonegiensis: Duodecimo Calendas Octobris, Translatio beati Vincentij. Quarto Calendas Nouembris. Eodem die translatio secunda beati Vincentij confessoris.

2°. *De sancto Dentlino, eius filio.*

Ex officio Ressensi, rescripto domini Decani Ressensis, & Montensium obseruatione.

RESSÆ, in Cliuia, sancti DENTLINI confessoris. Is filius iam dicti sancti Vincentij Co-

mitis Hannoniæ & sanctæ Waldetrudis, fertur puer septem annorum in albis mortuus. Cuius natalis nusquam, quod sciam, apud Hannones celebratur. Canonicæ tamen sanctæ Waldetrudis inuocant eum in Litanijs. Sed longè celebrior est apud Canonicos Ressensis oppidi in Cliuia, qui annuè eum celebrant ad diem decimam quartam Iulij: & hebdomadatim ferijs secundis & quartis non impeditis. Embricæ præterea parochia sanctæ Aldegundis celebrat eum in choro, die decima sexta Martij. Porrò Matutinæ lectiones cleri Reesensis merita eius occultis Dei iudiciis committunt, & magis versantur in laude parentum. Sequentia tamen inde desumpta ipsum concernunt: *Postremò verò genuit sanctus Vincentius sanctum Dentlinum, patronum nostrum glorioſum. Qui in Christo renatus, infans migrauit ad Dominum. Vt de eo impleretur sermo Dominicus, Sinite paruulos venire ad me: talium est enim regnum cælorum. Et quod Propheta dicit: Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem. In huius enim mundi procellarum fluctibus diu quaſſari nequaquam est permiſſus, vt de eo verè dicatur; Raptus est, nè malitia mutaret intellectum eius, aut fictio deciperet animam eius. Placita enim erat Deo anima illius: propterea properauit eum Deus educere de medio iniquitatum.* Et infrà. *Sepultus est sanctus Dentlinus honorificè in cœnobio Sonegiensi, iuxta beatum Vincentium genitorem ſuum, in locello auro & argento ac lapidibus pretioſis intexto. Quod cœnobium ipſe sanctus Vincentius eleganti satis conſtruxit opere, & ſtipendijs ac poſſeſſionibus magnificè exornauit.* Hæc Reesenses. Arbitror autem beatum Dentlinum in simplici illo sæculo non habuisse tam pretiosum locellum sub terra Quare per sepulturam, quietem intelligo in phe-

Math. 19.
Psal 8.
Math. 21.
Sapient. 4.

in pheretro. Quanquam sciam tunc quosdam in purpura sepultos esse. Vnde autem Reesensibus patronus obtigerit, & an eius reliquias habeant, præsentes Canonici quia ignorant, affirmare non possunt, nisi thecas reliquiarum diligentius perlustrent.

3°. *De sancto martyre Liberto.*

Ex officio & informatione Mechlinienſium, & Trudonenſium.

EOdem die in Hasbania, passio & inuentio sancti LIBERTI martyris, vita & meritis glorioſi. Qui Mechliniæ natus est precibus sancti Rumoldi, ex parentibus qui consenuerant, quorum nomina erant Ado Comes, & Eliza. Estque à prædicto episcopo baptizatus, & à morte post submersionem suscitatus, in propinquo etiam loco, qui ab vlmorum copia nomen accepit, cœnobiticæ vitæ cœtui Præpositus. Sed Dani & Nordmanni eius tempestate vastabant Gallias, & in eis Lotharingiã siue Lotharienſe regnum, cuius portio erat nostra Brabantia. Imo Regino Prumienſis abbas eiusdem ferè temporis chronographus scribit, anno octingẽtesimo octuagesimo quarto, Nordmannos in regno Lotharij castra & sedes statuisse, in loco qui dicitur *Loue*, regnumq; continuis incursionibus fatigasse: indeque Parisios recessisse anno octuagesimo septimo. Euersa est ab ijs Mechlinia, quatuor miliaribus distans à Louanio, & Libertus profugus in Hasbaniam, ab ijsdem ob Christum occisus est ante altare diui Trudonis, vbi flexis genibus Dominum deprecabatur. Corpus terræ infixum fuit in vrna lapidea,

quæ etiam hodie conſpicitur. Sed poſt annum milleſimum cēteſimum ſub Wirico abbate inuentum, in loculum tranſlatum eſt, & in altari ſancti Trudonis cū corpore alterius cum eo trucidati aſſeruatur. Adonis autem memoriā conſeruant Mechliniæ, vicus, forum & porta ciuitatis, quæ ab ipſius domo ac habitatione nomen retinent.

4°. De ſancto Marcelmo confeſſore.

Ex geſtis Switberti, & Ludgeri, nec non ex Chronico Becani.

DAuentriæ, ſancti MARCELMI presbyteri & confeſſoris, qui etiam Marcellinus dicitur. Fuit autem inter duodecim primos Friſiæ & Hollandiæ prædicatores non indiligens. Nam in vita Switberti teſtatur de ſeipſo; quod ſexaginta quinque annos pro modulo ſuo indeſinenter prædicationibus & conuerſionibus gentium inſudarit, in partibus Tranſ-iſelanis, Trenta Twenta, *ouden-ſeel*, & Dauentria, vbi Dei prouidentia totum ferè populum Chriſto lucratus eſt. Sanctus item Ludgerus in initio epiſtolę quam de ſancti Switberti canonizatione ſcripſit, beatum Marcellinum nominat excellentem gentilium prædicatorem, ſacerdotem magnarum virtutum, & prophetici ſpiritus plenum: aſſeritque eum vltra ſeptuaginta annos Chriſti Euangelium feruenter Friſonibus prædicaſſe, & magnam Friſiæ partem conuertiſſe. Subdit præterea ipſum ob decrepitam ætatem ex Friſia ad Traiectenſem conuentum reuocatum eſſe per ſanctum Gregorium ſuum epiſcopum: ſed cùm multi in *Alden-ſeel* & confinibus locis, neglectis fidei ſacramentis, ad erratica idolorum phana veluti ad vomitum redirent,

dirent, ad eos corrigendos ab incolis Christianis repetitum, iterumque à suo præsule ad eos directum esse. Quos sua fructifera prædicatione ad viam veritatis denuo reuocauit, adhibitis Gerardo, Ouone, Adalgero, alijsque collegis. Cùm autem, tendens in *Alden-seel*, currum ascenderet, ante portas monasterij Traiectensis, duos sanauit squalida lepra infectos, qui ligneo crepitaculo eleëmosynas petebant.

Werdenenses in sancti Ludgeri historia vocant eum Marchelinum, Anglum natione, sancti quondam Willibrordi discipulum, virum miræ sanctitatis, qui Ludgero somnium suum de tribus aceruis interpretatus est significare trium gubernacula plebium, quibus pastorali solicitudine præerit: eminentem verò locum, episcopatum quem adepturus est ostendere. *Cap. 11. libro 1.*

Requieuit autem plenus dierum & virtutum apud dictos Oudenzelenses, sed transiatus est Dauentriam ad eam ecclesiam, quæ nunc est cathedralis.

5°. De sancta Ragenufla in Aij-curia.

Ex officio quo per Octauas vtuntur Canonici Aij-curienses, qui Louanij residentin basilica sancti Iacobi.

IN Aij-curia natalis sanctæ RAGENVFLÆ virginis. Quæ temporibus Dagoberti orta est in Brumbazia Hasbaniæ villa, ex parentibus genere inclytis, & religione Christianis Quorum nomina fuerunt Aius & Aia, vt nonnullorum fidelium asserunt testimonia, Vnde Aij-curtis nomen remanet. Porrò filia à tenera ætate senilia exsequebatur opera. Vigebant enim in ea affabilitas,

litas, temperantia, iuſtitia, longanimitas, eleemoſyna, abſtinentia, patientia, humilitas, manſuetudo, pietas. Erat charitate, non ficta, fide robuſta, ſtabilis ſpe. Quam cùm Ebroinus adoleſcens ad connubium poſtularet, & parentes nolentem vrgerent, diemque nuptiarum præſcriberent, illa Chriſti ſponſi ſui amore languens, in eodem propoſito præuias cognatas ſuas ſanctas Aldegundem & Gertrudem ſequi voluit. Vnde inſtante die nuptiarum, cum vna ancillula ad vicinæ ſiluæ latibula confugit, optimam cum Maria partem eligens. Cæterum fidele eius propoſitum Deus compendioſo remuneratus eſt fine, nolens eam diu pondus diei & æſtus tolerare. Paulo enim poſt, quæ Angelorum ſtuduerat vitam imitari, eorundem miniſterio ad cęleſtem ſubuecta eſt paradiſum. Mox autem parentes omnibus cognitis, de commiſſa in eam iniuria, pœnitentiam egerunt, & membra honeſtè tumularunt: & proceſſu temporis ſuper tumbam eius eccleſiam ſuis ædificauerunt ſtipendijs. Quo in loco cuius meriti repoſita habeantur lipſana, frequentibus miraculis oſtendit diuinitatis clementia. Et hactenus ex propriæ eccleſiæ officio. Porro Sigebertus Gemblacenſis chronographus memoriam eius celebrat ad annum ſexcenteſimum quadrageſimum tertium: *Virgo*, inquit, *Dei Ragenuſta, ſanctitate claret in Gallia.* Requieſcit verò virgineum corpuſculum Aij-curiæ in Gallica Brabantia, ſed Canonicorum collegium inde tranſlatum eſt Louanium ad ſancti Iacobi Baſilicam, anno milleſimo quadringenteſimo, quinquageſimo quarto. Teutones vocant eam *Sinte Rainoffele t'Eincourt.*

Ex relatu Decani D. Iacobi.

Habet autem Ragenuſta in Aij-curia fontem, vnde

vnde hydropici & alij languentes sæpius remedium acceperunt. Pridie porrò annuæ processionis in festis Pentecostes incolæ feretrum ad fontem dictum deferunt, & aquas illas vt plus efficaciæ merito Ragenuflæ habeant, attactu feretri auita cerimonia sanctificant.

6°. De sancto Basino rege & martyre.

Ex historia manu-scripta, & pleniori informatione per Pastorem & Sacristam Truncinij.

IN Truncinio, passio beati BASINI regis & martyris. Qui, vt patres nostri veridica nobis narratione, vt credimus, narrauerunt, exstitit fundator ecclesiæ sanctæ Mariæ in Truncinio, & duarum capellarum sanctorum Petri & Ioannis. Cùm autem Basinus beatæ Mariæ ecclesiam contra gentilium vestationem defenderet, grauiter in campo vici *Meldes-veldt* vulneratus, martyr migrauit ad Christum. Cornelius, autem Iansenius, episcopus, in literis testimonialibus visitationis, vocat eum martyrem Christi, miraculis diuersis clarissimum. Dicitur tamen alicubi inuenisse titulum confessoris. Sed hęc duo non pugnāt eo quòd nō statim ex vulnere obierit. Ea enim ratione & alij, nunc confessores, nunc martyres vocantur. Quia autem in feretri imagine ad thoracē lilium gestat, inde suspicio est, eum non quidem Franciæ, sed in Francia regem fuisse, siue regulum. Cæterum Deiparæ ecclesiam à Basino constructam & propagatam, beatus Amandus Gandauensium Apostolus collegio, aut, vt maiores loquebantur, monasterio clericorum decorauit. Quorū locus à Nordmannis dirutus est anno octin-

octingentesimo octuagesimo tertio, à Balduino autem Caluo reædificatore, dictus est Altum monasterium in Truncinio. Sed Canonicis, qui regularem & monastico nomine dignã vitam abiecerant, successerunt Canonici Præmonstratenses anno millesimo centesimo trigesimo octauo. Vnde Truncinium Flandricè *Dronghen*, inter Gandensis diœcesis abbatias celebratur, ornatum corporibus Sanctorum, Gerulphi, Basini, & filiæ eius Aldegundis.

Decima quinta Iulij.

1° De *sancto Plechelmo episcopo.*

Ex diuersis.

CIuitate Oudenzeele, natale sancti PLECHELMI episcopi. Qui Wironi cùm ex Scotia iuxta insulæ consuetudinem Romam mitteretur summi Pontificis manibus consecrandus, comes itineris & voti accessit: sacerdos virtute venerabilis, nec ætate maior, nec meritis multo minor. Romanus autem Pontifex reluctantem Wironem episcopum ordinauit: eundemque honorem Plechelmo sancti viri socio impertijt, & multis auctos muneribus in patriam remisit. Wiro autem oblata oportunitate rursus assumens Plechelmum coëpiscopum, ex patria per mare Gallicum ad Pipinum ducem peruenit, qui eos cognouit sanctitate sua totam patriam illustrasse, ideoque honorificè susceptit, & locum qui Mons Petri dicitur, rerum cælestium contemplationi idoneum illis attribuit. Et hæc de eo, aut potius de vtroque in Wironis vitæ historia leguntur ad octauum diem Maij.

Quo

Quo etiam in loco notatum est à nobis vtriusque nonnullas reliquias ex Petri-monte ad vicinam vrbem quæ Ruremunda dicitur, cum Canonicorum collegio esse translatas. Cæterum præcipuam portionem corporis Canonici oppidi Oudencelensis, quod est trans Iselam, sibi attribuunt. In historia Switberti auctore sancto Marchelmo nominatur episcopus de Massa candida. Beda verò, Prouinciæ Nord-Humbrorum quatuor nunc episcopi, ait, præsulatum tenent, Wilfridus in Eboracensi ecclesia. Edilwaldus in Lindisfarnensi ecclesia, Acca in Hagulstadensi ecclesia, Pecthelmus (alias Plechelmus) in ea quæ Candida casa vocatur, quæ nuper multiplicatis fidelium plebibus, in sedem Pontificatus addita, ipsum primum habet antistitem.

Cap. 14. Cal. Martij.

Hist. eccle. lib. 5. c. 24.

2°. *Liberatio ciuitatis Ierusalem.*

Ex Guilielmi Tyrij libris de bello sacro, & aliunde.

LIberatio cuitatis Ierusalem de manibus Turcorum: festum olim duplex, cum Octaua. Sicut enim Iudæi annuè celebrare solent luctum euersæ Ierusalem, cuius testem habemus beatum Hieronymum, ita maiores nostri memoriam ereptæ à Turcis vrbis sacræ celebrarunt, vsque dum vox solennitatis versa est in planctum, eratque principium diuini officij; *Ecce nomen Domini venit de longinquo* Conuenienter autem tale exordium canebatur, quia nomen Domini potissimum illuc veniebat per Francos & Teutones, qui in longinquo ab Ierusalem dissiti sumus. Quamuis nec Italos, Anglos, Scotos, aliasque gentes ab hac gloria secludamus. Hispanos tamen abesse fecit domesticum bellum, quod contra Saracenorum reliquias prosequebantur. Fuerunt autem eius sacri belli, quo nullum vnquam fuit glorioſius, primarij auctores, Petrus eremita, & Godefridus dux de *Buyllon*, vterque origine Francus, sed habitatione Belga, in regno Teutonico. Quare breuiter

In primum Sophoniæ.

Esaiæ 30.

hic

hic commemoranda est celebertima illa victoria. Anno millesimo nonagesimo quinto Vrbanus secundus, commotus à Petro eremita, bellum statuit pro viribus Turcis inferre, & Ierosolymorum vrbem sanctam ex eorum manibus extorquere. Italia verò & Germania relictis, quòd regis Henrici culpa, sæuis seditionum fluctibus iactabantur, Francos potissimum, à quibus ipse trahebat originem, à se incitandos putauit. Itaque ex Roma in Gallias veniens, Synodum habuit in Claromonte, mense Nouembri. Erat ea valde celebris conuentu Gallorum & Germanorum, ac totius prope Occidentis, tam episcoporum quàm principum. Coram quibus Pontifex orationem habuit, pro sacro bello Ierosolymitano, luculentam, & Reipublicæ vtilem, quam lector apud Paulum Æmylium legat. Vnde passim tam nobiles quàm ignobiles, in remissionem peccatorum suorum, & in terræ sanctæ liberationem iter aggressuri, cruce se signarunt. Ex quo ipsa expeditio Cruciata est vocata. Primus per Hungariam Constantinopolim abiuit, sequenti vere, Gualterus *Sensauetr*, vir nobilis, & in armis strenuus, cum ingenti multitudine peditum. Quem mox insecutus est Petrus eremita cum quadraginta millibus, transcursa Lotharingia, Franconia, Bauaria, & Austria, qui tamen ferè omnes fame & gladio corruerunt. Ideoque Bernardus, Petri exemplo adhibito, monet bellicosos Duces eligere, & simul proficisci exercitum Domini, vt vbique habeat robur. Eodem anno, mense Augusto, eâdem via discessit magnificus & illustris Godefridus Lotharingiæ dux. Fuerunt autem qui eius castris se adiunxerunt, viri nobiles, & perpetua memoria digni, Balduinus eius frater vterinus, Balduinus de Montibus,* Hainaucorũ Comes, Hugo Comes de sancto Paulo, Engelramus filius eius, Garnerus Comes de *Grez*, Balduinus de Burgo, ducis consanguineus, Henricus de Ascha, Godefridus frater eius, Dodo de *Conz*, Cono de Monte acuto, & alij plures. Qui cùm scirent Petri exercitum, aliorumque legiones, tristes casus pertulisse in Hungaria, miserunt legatum ad Calemannum regem, pro libero & tranquillo transitu, virum nobilem Godefridum de Ascha, regi familiariter notum. Rex autem voluit cum Godefrido optata diu miscere colloquia, & accepto Balduino fratre in obsidem, transitum libens admisit, atque transeunti multi Hungaricæ nobilitatis, nomen ad sacram militiam dedêre. Cùm autem dux ad Imperium Græcorum

Libro 4.

Epist. 312

* leg. Hanoniorum

perue-

peruenisset, & Hugonem magnum regis Francorum fratrem, aliosque nobiles captiuos esse intelligeret, statim eos repetijt ab Imperatore. Cumque is recusaret, militi suo regionem dedit in prædam. Qua depopulatione concessa, coactus est Imperator captiuos dimittere. Tandem fixis tentorijs castra metatus est cum exercitu ante Constantinopolim: vnde sæpe ab Imperatore ad vrbem euocatus est, sed euocanti malè fidebat, & ob id introire renuit: ex quo graues ortæ sunt inimicitiæ. Tandem Imperator filium suum duci obsidem dedit, vt ad eum ingrederetur. Ingredientem honorificè recepit, & indutum vestibus imperialibus in filium adoptauit, pace & gratia vtrimque reformata. Interea per difficultates itinerum cum suis adueniunt, Boëmundus princeps Tarentinus, Robertus Comes Flandrensis, Raimundus Comes Tolosanus, Ademarus Episcopus Podiensis siue Auicensis, qui omnium curam Apostolica auctoritate susceperit, & Robertus Nordmannorum dux, cum Eustathio, fratre Godefridi ducis. Sigonius addit Anselmum Mediolanensem episcopum, cum quinquaginta millibus Lombardorum: cumque iam Occidens in Orientem migrasse videretur, omnes contenderunt ad expugnandam Niceam Bithiniæ, vbi recensiti sunt peditum sexcenta, & equitum loricatorum centum millia, qui laborum suorum primitias ibi consecrarunt, ciuitate per deditionem accepta, Solimanni vxore & liberis duobus Constantinopolim abductis, eiusque exercitu fuso: quem etiam postmodum magis fuderunt. Occuparunt deinde, dispertito exercitu, obuias quasque ciuitates & regiones; Tancredus, Tarsum & vniuersam Ciliciam. Cui apud Tarsum accessit classis ex Flandria, Hollandia, & Frisia. Balduinus ducis frater inuasit vsque ad Euphratem vniuersam regionem. Vltra vero Euphratem Edissenj, & Samosatenses vltro eum vt liberatorem receperunt: Sororgienses ad deditionem impulit. Flandrensis Comes, habita Maresia, violenter à Turcis occupauit Artesiam. Iam maior exercitus, per abrupta montium & vallium deuexa, Antiochiam Syriæ appropinquabat, omnesque dispersæ copiæ in vnum sese congregabant, quibus & naues Ianuensium accesserunt. Hanc autem vrbem, quæ nona olim fuit gentilium Ierusalem, à decima die Octobris obsessam, tertia demum die Iunij expugnatũr, opera potissimum Boëmundi, qui inuento per amicum

Libro 9.

modo intrandi, primus intrauit, post quem Flandrensis & Nordmannus. Occupatam autem vrbem magnus princeps Corbagath obsidione vallauit, & clam vnam turrim occupasset, nisi viriliter ei restitissent Henricus de Ascha cum duobus cognatis. Cùm autem intus inedia premerentur, Petrus eremita missus est legatus ad hostes, eosque renunciauit pugnam deposcere. Vnde vniersæ legiones summo mane celebratis diuinis, & cælestis cibi munere satiatæ, per Dominum confortatæ, eruperunt, & de hostibus triumpharunt. Vrbe iam in tranquillitate composita, versus Ierusalem tendentes, multas vrbes occuparunt, & post variam fortunam, anno millesimo nonagesimo nono, septima Iunij ad vrbem sanctam & Deo amabilem Ierosolymam castra metatæ sunt. Cumque victus & aquæ penuria laborarent, ex communi decreto indictæ sunt Litaniæ, & assumtis crucibus & sanctorũ patrocinijs, episcopi & clerus nudis pedibus, populum subsequentem vsque ad montem Oliueti præcesserunt. Vbi Petrus eremita, & Arnulphus familiaris Comitis Nordmanni, populum exhortationis sermone ad longanimitatem animarunt. Octauo autem die humiliationis, obsidionis autem trigesima nona, eadem feria & hora quibus Saluator ibi pro nostra salute mortem crucis subijt, vrbs capta est, Idibus Iulij, eo videlicet die, quo primitiua ecclesia inde abiecta fuit, cùm festum de dispersione Apostolorum celebratur, vt habet epistola Ducum sacri belli, in qua Godefridus Dux se nominat gratiâ Dei sancti sepulcri aduocatum. Idemque primus ponte ordinato ingressus est vrbem, cum fratre suo Eustathio. Quos continuo subsecuti sunt Ludolphus & Guilhelmus, vterini fratres, patria Tornacenses. Statim pòst, Flandrensium Comes, & Nordmannorum Dux. Cæterum quæ vlterius sint victoriæ subsecutæ, & quando eadem iterum per principum discordias sint amissa, ex aliorum historijs petatur.

Apud Marianũ Scotum in appendice.

3. Ap-

3°. Appendix de Petro eremita, fundatore Noui monasterij.

Ex Wilhelmo Tyrio archiepiscopo, ex monumentis & scriptis Noui monasterij, quæ dominus Iodocus Dorius, Prælatus loci, ostendit, & communicauit. Quibus & aliunde quædam adiecimus.

NObis hoc loco quædam latius dicenda restant de Petro eremita, & Godefrido duce, eo quod hi sacri belli primores principes, non absque diuina, vt apparet, prouidentia, festi huius latus claudant, dextrum & sinistrum. Godefridus enim postridie obijt, & octauo die post captam vrbem rex eligebatur. Petrus verò eremita, octaua die ante vrbem captam, exercitum litanias & nudipedalia inchoantem, sacra concione instigabat. Eodemque die decursis aliquot annis debitum naturæ persoluit.

De hoc S. Petro latè Arnoldus Wion lib. 5. ligni vitæ c. 104.

Petri huius historiam, quod sciam, nemo plenius aut verius conscripsit, quam Wilhelmus archiepiscopus Tyrius, regni Ierosolymitani Cancellarius. Erat de episcopatu Ambianensi, re & cognomine eremita; statura pusillus, & quantum ad exteriorem hominem, persona contemtibilis. Hic orationis & deuotionis causa Ierosolymam peruênit. Vbi cum diligenter de oppressione Christianorum cum lacrymis scrutaretur, & à Græcorum imperio, quod vix sibi sufficiebat, nihil sperari posse intelligeret, sed tantum à Romana ecclesia, & Occidentis principibus, obtulit sese in remedium animæ suæ legatum, si Simeon patriarcha ad dominum Papam, & ecclesiam Romanam & principes Occidentis, scriptum sigilli sui auctoritate corroboraret. Visus est & Dominus Iesus Petro in ecclesia sanctæ resurrectionis, dicens:

De bello sacro libris primis.

Surge, propera, & quæ tibi sunt iniuncta, intrepidus perage. Ego enim tecum ero.

Quare peractis de more orationibus, & impetrata Patriarchæ benedictione, prospera nauigatione Barum peruenit. Vnde Romam profectus circa illas partes beatum Vrbanum inuenit, fideliter & prudenter legationem exposuit,

literas porrexit, miserias & abominationes terræ sanctæ explicuit. Pontifex legatum benignè susceptit, & mox in Gallijs fidelem cooperatorem fore se promisit. Vnde Petrus transcurrens Italiam, Alpes transiens, zelo diuino succensus, Occidentales principes increpat, instat, arguit, vt afflictis fratribus succurrant, & loca sacra expurgent. Plebes etiam & infimæ sortis homines animabat. Cui Dominus tantam gratiam contulerat, vt rarò sine fructu populos conueniret. Fuitque domini Vrbani præcursor vsque in Gallias, vbi iam dictus Pontifex in celebri Synodo Claromontana legationem eius aperuit, & principes ad bellum sacrum exhortatione euocauit. Nec satis ei fuit ad hanc viam innumeros incitare, sed vsque post captam Ierusalem in multis vtilis cum exercitu Dei perseuerauit. Tunc summa cum gratulatione exceptus fuit à Christianis, à quibus ante quinque annos suam legationem acceperat. Cùm autem vrbe feliciter occupata in Belgium rediisset, fundauit in suburbio Hoyensi nouum monasterium, in quo Prior obijt. Cui postea Hugo de petra ponte, epiſcopus, abbatis dignitatem adiecit. Fundauit autem id potissimum sumtibus Canonis Comitis Montis-acuti, & Lamberti Comitis Clari-montis, qui cùm in terræ sanctæ subsidio naufragium passi, Deo ecclesiam vouissent, mox serenitatem obtinuerant. Proclamatur autem annuè eo in loco beati viri memoria sequentibus verbis:

Octauo Idus Iulij, anno Domini milleſimo centeſimo decimo quinto, obijt dominus Petrus venerabilis ſacerdos & eremita, qui primus prædicator ſanctæ Crucis à Domino meruit declarari. Hic poſt acquiſitionem terræ ſanctæ, cùm reuerſus fuit ad natale ſolum, ad petitionem quorundam virorum nobilium & ignobilium fundauit eccleſiam iſtam, in honorem ſancti ſepulcri, & ſancti Ioannis Baptiſtæ, in qua idoneam ſibi elegit ſepulturam.

Elegerat autem vir humilis sepulturam in cœmeterio, sed reliquiæ eius postea translatæ sunt ad cryptam, anno, vt marmori incisum est, milleſimo, ducenteſimo quadrageſimo secundo, & tunc integer inuentus fuit cum barba. Cæterum quidam præterea annotarunt hunc Dei virum primum inuenisse modum orandi ad calculos seu grana.

Polydorus lib. 5. ca. 9.

Qui

Qui per totam ecclesiam nunc est celeberrimus. Quæ autem contra eum scribit Robertus monachus Francus, ea non dubito calumnias fuisse quorūdam Francorum contra Teutonicum siue Imperij eremitam. Quòd facile probarem. Et iam olim à Francisco Petrarcha est animaduersum, dum libros suos de vita solitaria in Gallijs scriberet. Videns enim de Petro, quem pro merito suo multum laudat, scribentium variè affectos animos, se studio rerum, non hominum, agi profitetur. *Robertus libro* 1.

4°. *Appendix de rege Godefrido Bullonio.*

Ex Wilhelmo Tyrio, & alijs ad marginem indicatis.

SEd ad regem Godefridum transeamus. Hic partem habuit Eustathium, Comitem Bolonienſem in regia Franciæ gratioſiſſimum: patruum pontificem Pariſiorum: matrem verò religioſam mulierem, Idam, ſororem Godefridi ducis Lotharingiæ, qui eum in filium adoptauit, & hæredem ſuum conſtituit, magnum denique auunculum, Stephanum, primum antiſtitem Caſſinatem ex archidiacono Leodienſi: deinde pontificem maximum, priſca ſanctitate clarum, qui Mediolanenſem eccleſiam ad officium ſuum reuocauit, ducenteſimo anno ex quo à Romana defecit. Fuit autem Godefridus vir in vſu armorum, & exercitio militari, omnium indicio ſingularis. Vnde Henricus Imperator in acie exiſtens contra Radulphum pſeudoregem Saxonum, eum exercitus primicerium conſtituit, vbi pſeudoregem per vitale pectus imperiali vexillo tranſverberauit. Cùm autem eodem Henrico Romam inuadente, per partem muri à ſe effractam primus irrupiſſet, ex nimio labore in grauem incidit infirmitatem. A qua vt liberaretur, ad terram ſanctam peregrinationem vouit. Ex quo voto ſtatim eum conualuiſſe ſcribunt Antoninus & Nauclerus. Votum autem iſtud, & iniqua ſacroſanctæ poteſtatis oppugnatio, principem bonum meritò ad bellum ſacrum, Vrbano id publicante, exſtimularunt. Quare caſtrum ſuum *Bullon* cum longè latéque diffuſo territorio, Leodienſi eccleſiæ maiori gloria ſua, quàm egentis, dimendidit mille trecentis marchis argenti

Paul. Æmilius li. 4.

Antoninus titulo 16. *c. p* 1, *Chronici. Nauclerus generatione* 37.

argenti puriſſimi & tribus auri. A quo tempore epiſcopi Leodienſes ſe etiam duces vocarunt Bullonenſes. Vel (vt plenius dicam ex exhortatione Bernardi ad Ludouicum iuniorem) tria ampliſſima patrimonia, ſuum, fratris, & matris, partim oppignorauit, partim diſtraxit, vt copias piorum pluſquam pro virili aleret. Ita qui corruerat, contra Pontificiam poteſtatem militans, maior excitatus eſt, regnumque cæleſte merendo, inter nos etiam in terris nactus eſt. Collegit autem optimus princeps Antuerpiæ, vbi Marchio erat, primitias huius ſacræ militiæ, aſſcribens in eam duodecim primos viros, in honorem duodecim Apoſtolorum. Sed & eccleſiam diui Michaëlis multis donarijs ditabat, commendans ſe & militiam dicto Archangelo principi eccleſiæ. Porrò poſt occupatam à ſe Ieruſalem, octauo die vnanimiter in regem eſt electus. Hunc enim Franci obſeruabant: Germani ſuum ducebant, Itali colebant. Reiecit tamen cum nomine coronam auream, indignum arbitratus illic aureo diademate hominem vti, vbi rex regum Chriſtus ſpineam coronam, pro redemptione humani generis, tuliſſet. Mox autem Deo primitias regiæ ſuæ poteſtatis obtulit, fundans clauſtrum, & in eo Dominici ſepulcri Canonicos. Dum autem vlterius victor pergeret, verus Chriſti confeſſor centuplum accepturus, intra primum annum regni ſui per validam ægritudinem viam vniuerſæ carnis eſt ingreſſus, decimo quinto Calendas Auguſti, anno milleſimo centeſimo. Fuit vir religioſus, clemens, pius, ac timens Deum, ſtabilis & ſerius in verbo, ſæculi vanitates contemnens, quod in militari profeſſione rarum eſt; in orationibus iugis, liberalitate inſignis, affabilitate gratioſus, manſuetus, miſericors, & Deo placens. Cui in regno electione ſucceſſit Balduinus frater eius, Comes Edeſſanus. Sepultus eſt, ſicut & frater, in eccleſia Dominici ſepulcri, ſub loco Caluariæ, vbi humilis princeps humile habet epitaphium ſuæ tumbæ inciſum: *Hic iacet inclytus dux Godefroy dut de* Buillon, *qui totam iſtam terram acquiſiuit* * *cultu Chriſtiano; cuius anima regnat cum Chriſto. Amen.* [b]

Apud Paul. Æmil. li. 5.

Goropius lib. 1. originum Antuerpiæ.

Andreas Theuet citat lib. 6. cap. 8. Coſmographiæ

* *for. cultui ſic legit Andreas Theuetus in viris illuſtribus cap 13. 2. partis.*

a. *De hoc Godefrido Iuſtus Lipſius in ſuis monitis & exemplis c. 2. monito 1. nu. 4. ſic ait: Rex terræ ſanctæ factus victorijs, & vita illuſtris obijt: quem mirari aliquando*

quando subijt, non & ipsum relatum in diuorum numerum, tam claris testatisq; meritis.

b. *Vide antiquos de eo versus in christiani Adrichomij descriptione vrbis Ierusalem nu.* 242. *qui continent eius epitaphium.*

Die decima-sexta Iulij.

1°. De sancto Monulpho, episc. Leodiensi.

Ex manu-scripta historia, & Gregorio Turonensi.

TRaiecti, sanctorum episcoporum & confessorum MONVLPHI & GONDVLPHI. Erat autem Monulphus homo iustus, doctor bonus, orphanorum & peregrinorum pater, qui, vt Gregorius sanctus episcopus Turonensis attestatur, magnum templum Traiecti in honorem sancti Seruatij construxit, composuit, & ornauit: in quod multo studio & veneratione translatum corpus magnis virtutibus pollet. Clericos Deum timentes ibidem instituit, quos monuit semper secundum Canonica instituta in omnibus viuere. Prædiorum suorum, inter quæ est castrum Dionantum, beatum Seruatium scripsit hæredem, in cuius medio ecclesiæ, omnibus dignè peractis, sepultus est: postquam per triginta nouem plus minus annos fuisse scribitur episcopus.

De gloria confes. capite 72.

2°. De sancto Gondulpho, ibidem episcopo.

Ex historia manu-scripta, & monumentis ecclesiæ Traiectensis.

SAnctus verò GONDVLPHVS, Traiecti ad Mosam nutritus, & magnis ex natalibus, primis videlicet Lotharingiæ oriundus, moribus, continentia, & eruditione clarus fuit: & sanctam

Traiectensem ecclesiam septem annorum temporibus dignè rexit. Migrauit ex hoc sæculo circa annum sexcentesimum septimum, eodem anni die, quo prædecessor, cui etiam par meritis est consepultus, in naui, siue in medio Ecclesiæ sancti Seruatij, vbi tumulus eorum, vnde eleuati sunt, hactenus visitur, & vterque defensor patriæ, & custos ecclesiæ, celebrem habet memoriam. Festum eleuationis vtriusque incidit in diem sancti Laurentij.

3° *De sancta Rainelde martyre Santhẽsi.*

Ex varijs monumentis Lobiensis monasterij, quæ ad me misit Erminus Fransois, *reuerendus abbas Lobiensis.*

SAnthis, sanctæ RAINELDIS virginis & martyris sororis beatæ Gudilæ, quæ ab Hunnis pro fide Christi est interemta. Item sanctorum martyrum GVNDVLPHI & GRIMOALDI, sociorum eiusdem virginis.

Natalem autem ad miserias accepit hæc sancta virgo, in Condaco ad Scaldim, ex religiosissimis parentibus Witgero & Amalberga, qui magna dignitate & opibus pollebant. Sed cùm sancta virgo indies magis ac magis carnem edomans, spiritum roboraret, præter Deum nihil habere decreuit. Vnde cum sorore Gudila Lobium adijt, omnia sua beato Petro Apostolorum principi oblatura. Sed à fratribus loci vtraque audiuit mulierem nunquam intrasse domum illam. Ob quod beata Gudila recessit. Sancta autem Raineldis per triduanas preces diuinitus ingressum obtinuit, & Santhas cum quinque villis & omni-

omnibus appendicibus, cæleſtis regni clauigero tradidit, vt ab eo ad cæli palatium mereretur introduci. Dehinc benedictione accepta à patre monaſterij & fratribus, vnius tantum ſerui & ancillæ comitatu contenta, loca quæ Dominus noſter Ieſus Chriſtus corporaliter perambulauit, peregrinando viſitauit, & poſt ſeptennium cum multis reliquijs Santhas reuerſa, terrenis conculcatis, & à beato Autberto velata, vitæ contemplatiuæ ſtatum, miraculis atque virtutibus refulgens, obtinuit. Vbi etiam ab irruentibus barbaris martyrio eſt coronata, ante altare S. martyris Quintini, in modum Dominicę Crucis proſtrata. Poſt ſeptennium paralyticus ad eius tumulum ſanatus eſt, & deinceps perplures alij. Quorum certa indicia fuerunt pendentes cærei, oculi, manus, pedes, aliaque membra humanorum corporum, donec propter peccata plebis, eccleſia illa exuſta eſt. Porrò anno octingenteſimo ſexageſimo ſexto, gleba corporis eleuata eſt in thecam argenteam, ſub trium vicinorum epiſcoporum præſentia, inter quos præcipuam operam impendebat Ioannes epiſcopus Cameracenſis. Sequenti autem tempore ſub Gregorio ſeptimo, Gerardus epiſcopus theſaurum corporis in decentiorem loculum repoſuit, addito ſuo ſigillo. Poſtremò anno ſeptuageſimo vltra milleſimum & centeſimum, Ioannes abbas Laubienſis, ſacra pignora ſumma veneratione populo oſtendit, & in auguſtiorem thecam tranſpoſuit, coram multis teſtibus. Quidam etiam ad contactum liberati ſunt à febribus. Oppidanis autem multo zelo corpus ſanctum cuſtodientibus, abbas vix quicquam ex concineratione, cum coſta vna, obtinuit. Natalis celebratur

bratur die decima sexta Iulij. Cæterum quoniam de die primæ eleuationis & secundæ translationis non satis constabat, sub die tertiæ translationis, aliæ simul festiuè recoluntur die vigesima sexta Octobris.

Locus est diœcesis Cameracensis apud Hallas (memoria beatæ Virginis Deiparæ longe lateque celeberrimas.) Eratque olim Brabantiæ ciuitas, solius Lobiensis monasterij dominium: modo verò Hannoniæ pagus, cuius superius dominium quidam, hæreditarij iuris prætextu, per lites inuaserunt.

Examinent verò Belgicarum antiquitatum studiosi, an nata sit in Condato Hănoniæ oppido: an verò Condaci apud Antuerpiam.

4°. De sanctis martyribus Grimoaldo & Gundulpho.

Ex officio & picturis Lobiensis ecclesiæ & Santhensis.

SAncti quoque martyres GRIMOALDVS subdiaconus, & GVNDVLPHVS minister in die beatæ Raineldis commemorationem habent Santhis & Lobijs vt martyres Christi. Beatus enim Grimoaldus capite plexus est, Gundulphus verò, clauis in caput adactis, vitam finiuit. Qualis autem minister hic fuerit, altarisne, an sanctæ Raineldis, an verò templi, in historia beatæ Raineldis non exprimitur. Sed Santhenses custodem templi fuisse affirmant. Nam apud eos depingitur cum clauis per tempora defixis, & cum clauibus ecclesiæ in manu. Volunt autem nonnulli à tribus iam dictis sanctis martyribus, locum nomen accepisse.

Die

Die decima septima Iulij.

De sancto Fredegando confessore.

Ex informatione Monasteriensium & Dornensium.

TVrnini, natalis sancti FREDEGANDI presbyteri & confessoris. Cuius corpus requiescit in ecclesia collegiata Monasteriensi. Est autem de illis beatis prædicatoribus, qui ex Hibernia in Galliam venerunt cum sancto Foillano & alijs Apostolicis viris. Locus verò, in quo eum quiescere iam commemoratum est, est Monasterium super Sambriam, à beato Amando in honorem S. Petri constructum, duobus milliaribus à Namurco; vbi antiquitus fuisse congregationem monasticè viuentem, ipsum nomen indicat. Sed nunc vocantur Dominæ & Canonicæ. Est etiam celebris sancti viri memoria in *Doorne* apud Antuerpiam. Ibi enim quieuit, cùm is locus ciuitas esset: ferturque muris cincta fuisse, cùm ijs adhuc Antuerpia careret. Qua autem de causa inde translatum fuerit sanctum corpus, pulcrè explicatur in beati Gummari translatione, hisce verbis; Nordmanni per fluuium qui dicitur Schinda, ad villam Turninum deuenerunt; vbi erat monasterium sancti Fredegandi confessoris. Sed Deus propter iniquitatem habitantium exosus locum, reliquias ipsius iussit altè transportari, vt nullum esset obstaculum contra desolationem. Quibus sublatis, velut muro & turribus ciuitatis destructis, irruit gens inimica, & incendio perdidit omnia ædificia: ipsumque monasterium consumsit: homines partim trucidauit, partim captiuos abduxit. Quæ etiam leguntur in collegiata ecclesia Monasteriensi.

Goropio fluui. Sceinda

ensi. Natalem diem habet decimum septimum Iulij, aduentus incidit in diem sanctæ Barbaræ.

Locus Gallicè pro Monstier dicitur *Mouſtier*, sicut feretro inciſum est nomen sancti Fredegavdi, cùm vſitatius & rectius dicatur Fredegandus, Gallicè *Frego*.

Decima octaua Iulij.

1°. De S. *mart. Frederico epiſc. Vltraiecti.*

Ex martyrio quod Surius edidit.

TRaiecti, natalis S. FREDERICI, eiusdem loci episcopi & martyris, qui innocens à nocentibus pro veritate occisus est ante sanctum altare Dei. Hic natione Friso, multum laborauit in Walachria contra illicita cõnubia, & in Frisia contra Arianam perfidiam Ludouicum Imperatorem voluit condignam agere pœnitentiam, de eo quod Iudith Ducis Bauariæ filiam, suæ maiestatis carnalem consanguineam, contra decreta Canonum & Pontificum haberet vxorem, sine licentia summi Pontificis, & sine aliorum Præsulum iudicio. Cumque excommunicationis gladium minaretur, Iudith eum precibus & promissis frustra flectere tentauit. Quare duos subornauit, qui sanctissimum Frisonicæ gentis episcopum, post Missæ celebrationem, pro veritate occiderunt. Quod factum est anno octingentesimo trigesimo octauo. [a] Quidam Lud. & Iudith causam defendunt. Vide Regin. & Ammoynum. Quiescit ad sanctum Saluatorem, in crypta habens monumentum, vbi inuocatus medicum se & medicinam exhibet. Huius sancti intuitu multa ecclesiæ Traiectensi Gerowaldus tulit (anno 828. in villa

Embrici)

Embrici.) Vmbrachus quoque nobilis contulit, (anno 834.) quicquid possedit in Ooesterbach & in Praest, & quicquid sub lege Francorum in eius erat dominio. Passionem autem edidit Surius die decimo octauo Iulij, ex Traiectensis ecclesiæ codice.

a *Locum cædis indigenæ nominant*, Den grouwel, *id est Horrorem.*

2°. De *translatione S. Odiliæ ad Huyum.*

Ex lectionibus Huy apud Cruciferos.

APud ciuitatem Huyensem, translatio corporis glorioſæ virginis Odiliæ. Hæc de numero vndecim millium, dixit in visione Ioanni de Eppa conuerso Parisijs in Conuentu fratrum sanctæ Crucis: *Surge frater. Coloniæ iuxta sancti Gereonis ecclesiam, in viridario Arnulphi, inuenies ossa mea, sub piro in marmoreo sarcophago, quæ in primarium sanctæ Crucis cœnobium, iuxta oppidum Huyense, volo transferri.* Conuersus à Priore Coloniam missus, cùm thesaurum cælestem inuenisset, Sifredo archiepiscopo nunciauit, qui corpus beatæ Odiliæ eleuauit, & in capsulam ligneam reuerenter reposuit Deinde prædictus conuersus capsam cum literis gestorum, clam à Colonia digrediens, Huyum transtulit, ad ecclesiam fratrum sanctæ Crucis. In ipsa autem translatione anno millesimo ducentesimo octuagesimo sexto, & in loco suæ translationis, crebis miraculis coruscauit.

3. De sancto Arnoldo citharœdo.

Ex rescripto domini Arnoldi Hisvelt *Canonici Coloniæ.*

IN territorio Iuliacensi, pago, Arns-Wiler, natale sancti ARNOLDI, citharœdi Caroli magni, & confessoris. Hunc comperi esse diœcesis Colonien sis. Non enim in *Wiler* apud Falkenburgum, sed in Iulia obijt; & quiescit in loco qui ab eo dicitur *Arns-wiler*: vbi ab incolis & alijs paganis, qui eius nemoris quod à Carolo magno impetrauit, participes sunt, solenniter celebratur, die decima octaua Iulij. Conueniuntque ad festum diem processionaliter cum vexillis & crucibus. Verisimile est tamen ex loci vicinitate eum lyricum fuisse in Belgij palatijs, Neomagi & Aquisgrani, quibus Carolus summè delectabatur. Est autem *Arns-wiler* Latinis, Arnoldi villare sicut *Brun-wiler* est Brun, siue Brunonis villare.

Die decima nona Iulij.

De beato Bernulpho episcopo: Quem Berta Bernonem; Henricus III Bernoldum nominat.

Ex chronicis Ioannis Becani, & Wilhelmi Hedani.

TRaiecti, memoria beati BERNVLPHI episcopi. Qui primùm fuit Pastor Ecclesiæ in pago *Oosterbeeck*, Sed ex compromisso Capituli per Conradum Augustum, cuius vxor in eius parochia pepererat, ad vacantis Sedis dignitatem euectus est. Quam annis viginti-septem in pace gubernauit. Hic ad perennem laudis suæ memoriam ædificauit Traiecti Collegiatas ecclesias, vnam

sancti

ſancti Petri, alteram ſancti Iohannis præcurſoris Domini. Medietatem quoque collegij ſancti Saluatoris pro reuerentia beati Lebuini Dauentriam tranſplantauit: & abbatiam reuerendi patris Aufridi de Monte ſancto Traiectum tranſtulit, vbi conuentualem eccleſiam in honorem ſancti Pauli condidit. Eccleſias præterea & loca ſacra per diœceſim ſuam ruinam minantia, in cultum priſtinum reſtituit & ornauit. In hac itaque tam ſancta conuerſatione, vſque in finem vitæ perſeuerans, migrauit ad Dominum anno milleſimo quinquageſimoquarto, ſepultus in ſanctuario eccleſiæ ſancti Petri per ipſum fundatæ: tranſlatus tamen poſtea collocatus eſt in choro, vbi plurimis claret ſignis & virtutibus: quo & mortales plures noſtra tempeſtate confluunt ſalutis gratiâ. Interueniente autem Bernulpho eccleſia Traiectenſis hæc accepit incrementa. Berta nobilis & ingenua fœmina caput ſuum liberum donans, altare ſancti Martini, ſecum familia ſubiecit tutelæ Eccleſiæ Traiectenſis. Henricus tertius, inuictiſſimus rex, eidem Eccleſiæ in qua Conradi Imperatoris patris ſui viſcera ſepeliuit, contulit. *Vphelte*, *Withelte*, *Pithelo*, quæ Vlffo & frater eius poſſederant in Comitatu *Trente*, *Lintherwunge* & *Enon* in Comitatu Rodolphi inter *Emeſe* & *Laneke* fluuios, prædium ſuum in villa Groninga, comitatum Agridiocenſem ſiue Ambalcha, locum *Dauentre* cum Comitatu *Amelande*, & exſpectariuam Comitatus qui poſt obitum Gozlini ducis regiæ ditioni in *Trente* viſus eſt ſubiacere.

Ex Guil. Heda.

Chartas donationum habet Guil. Heda, in hiſtor. Traiectenſi M S.

Die vigeſima Iulij.

De ſancto Vulmaro abbate.

Ex hiſtoria deſcripta, cuius portio eſt in tomo Surij quarto.

IN Gallijs, pago Bononienſi, monaſterio Siluiaco, natalis ſancti Vulmari, confeſſoris admirandæ ſanctitatis & religionis viri. Natus eſt in inferioribus Galliæ partibus, in villa Siluiaco, ex parentibus Chriſtianis, & iuuenis coniugem accepit Hiſtoraldam. Quam alius velut ſuam apud principem Francorum repetijt. Vulmarus

proinde

proinde iussu principis sponsa priuatus, petijt Altimontem monasterium, quod est in pago Hannonien si, ad Sambram fluuium. Vbi primùm boues pauit, & ligna ad fratrum officinas importauit. Deinde literis operam dedit, & vir humilis qui nocturno tempore calceos fratrum mundabat, in clerum asscriptus est, & ob vitæ meritum etiam sacerdotio initiatus. Vt autem hominum laudes vitaret, ingressus est in Mempiscо eremum; vbi in caua arbore per dies tres delituit, omnis alimenti inops, donec illi Angelica cura per fidelem hominem cibus adferretur. Cùm autem constructa inibi cellula bonum certamen certaret, multos Domino lucraretur, & Dominus per eum multas operaretur virtutes, propter multorum confluxum clam ad locum natiuum secessit, vbi in hæreditaria silua construxit ecclesiam, in honorem Deiparæ virginis & sancti Petri Apostoli. Vbi etiam Ceadualla, rex Occidentalium Anno 688. Saxonum, catechumenus eum inuisit. Ex confluentium verò turba monasticam adunauit congregationem vtriusque sexus, viros tamen semouens à fragili sexu, cui neptem suam Bertanam præfecit. Sed & oblatas eulogias largè pauperibus distribuebat. Quiescit quidem extra limites Belgij, vt nunc sunt in territorio Bononien si: Belgicis tamen sanctis meritò annumeratur, quia sanctè vixit primùm in Hannonia, deinde in ea parte Flandriæ, quæ veteribus dicebatur Mempiscus & Menapiscus. Scribit autem Meierus, quod Eikenses in agro Castetano asserant se nomen habere ab arbore in qua latuit, quodque sanctum Vulmarum templi sui patronum studiosè venerentur.

Vigesima

Vigesima secunda Iulij.

1°. *De sancto Vuandregisilo, fundatore Fontanellæ.*

Ex historia per ferè æqualem, & Martyrologio Blandinij.

IN Blandinio, sanctissimi patris nostri WANDREGISILI, primi fundatoris cœnobij Fontanellensis, cuius gesta habentur. Fuit hic primum sub Dagoberto comes palatij. Erat enim auus eius sanctus Arnulphus princeps Lotharien-sis, & Metensis episcopus. Deinde, cum sponsa sua in castitatem consentiens, in aliquot monasterijs sanctissimè vixit. Denique Rothomagum fama, prædicatione, & sanctitate Audoëni beatissimi episcopi vocatus, eiusdem iussu, à S. Audomaro presbyter consecratur, & ad riuum Fontanellam, eiusdem nominis cœnobium longe celeberrimum construxit, anno sexcentesimo quadragesimo quinto: vbi sub eo monachorum numerus, ad trecentos excreuit. Dictusque locus ob tanti patroni & successorum sanctitatem, multis prædijs fuit ditatus: quæcumque autem loca sanctus Wandregisilus peragrabat, eadem verbis euangelicis condiebat. Caletanos, qui aliena rapiebant, & præter Christianum nomen, bruti erant, ac belluis similes, ita sua prædicatione conuerttit, vt in sacerdotibus & monachis Christum adorarent ac venerarentur. Vitam autem præsentem in meliorem commutauit, annum agens nonagesimum sextum, suosque successores fore præuidit sanctos viros, Lambertum Taruänen-

sem, & Ansbertum, quorum prior beato Genesio succeſſit in præſulatu Lugdunenſi: poſterior Audoëno in Rothomagenſi. Poſtea elapſis annis quadraginta à ſancto Baino epiſcopo, abbate Fontanellenſi, tranſlatus eſt, & ita integer ab omni corruptione, cum veſtimentis ſacerdotalibus, repertus, quaſi eodem die fuiſſet ſepultus. Cæterum vrgente Nordmannica perſecutione, Boloniam eſt tranſlatus: eaque ceſſante, Gandauum auectus cum ſanctis Ansberto & Wlframno. Vnde Gandaui ad diuum Petrum annuè legitur; Pridie Calendas Aprilis, Eleuatio & tranſlatio ſanctorum Wandregiſili abbatis, & Ansberti atque Vulframni archipræſulum. Et tertio Nonas Septembris, In monte Blandinio, Gandaui territorij, aduentus[a] ſanctorum corporum Wandregiſili abbatis, & Anſberti & Vulframni archipræſulum. Natalem habet in die ſanctę Magdalenæ. Ad quem etiam diem exſtat hiſtoria eius, per prope æqualem conſcripta.

a *An. 944. Sigeb. Miræus & Meyerus.*

2°: De ſancta martyre Lewinna.

Ex litteris ad me datis à Petro de Walonis capella, Priore Winocenſi, & Iacobi Meieri chronicis.

IN Anglia, paſſio ſanctæ Lewinnæ virginis. Quæ tranſlata eſt Bergas, in Flandriam. Cùm enim anno milleſimo trigeſimo octauo reliquiæ, Oſwaldi regis & martyris, & Idabergæ virginis, Bergas eſſent allatæ, per Balgerum monachum Bergenſem, qui Regi ac Reginæ Anglorum erat notiſſimus, poſt annos viginti eos inuiſere volens, mediante vento Aquilonari tranſlatus eſt in portum

tum *Zeuordt*. [a] Ex cuius loci vicino monasterio, quod sancti Andreæ dicitur, furto sustulit corpus sanctæ Lewinnæ, non tamen absque euidenti Dei, ac sanctæ nutu. Ac mox monachi diui Winocī corpus sanctæ martyris ad se delatum, per vicos & castella Flandriæ maritimæ circumtulerunt. In quo itinere permulta miracula Deus in honorem sanctæ virginis edidit, quæ per eos dies Drogo Morinorum episcopus conscripsit. Chartula autem reliquijs adiuncta, & tribus integris sigillis consignata, sequentia continebat: Hic iacet corpus præclaræ virginis Lewinnæ, quæ multis decorata virtutibus, floruit sub rege Anglorum Euberto, quæ postmodum sub eiusdem regis tempore martyrio vitam finiuit, [b] archipræsule viuente Theodoro. Vnde post multorum curricula temporum, Deo reuelante, corpus eius ab Edelino antistite à terra est eleuatum, magna populorum astante multitudine, sicque cum digno honore intra monasterium est collocatum. Natalis incidit in diem sanctæ Magdalenæ, sed transponitur in vigesimum quartum Iulij. Aduentus notatur Nonis Augusti: translatio sexto Calendas Iulij. Habuerunt autem Winocenses corpus integrum, caput videlicet & cætera membra, cuius testimonium in scripto reliquerunt abbas & omnes fratres, nominum subscriptione, anno sesquimillesimo vigesimo secundo, sed per bella Francica nihil Idabergæ retinuerunt, Otualdi tantum ossium partem minimam, & Lewinnæ costam vnam.

a. *Anno* 1058. *Meyer.*

b. *Cantuariensi. Indiculus auctoris.*

Die vigesima quarta Iulij.

1°. De sancta Christina mirabili.

Ex Thoma Cantipratensi, & informatione Trudonensium.

IN Italia, ciuitate Tyro, S. Christinæ virginis. Claruit etiam Christina patria Brustumiensis, cognomento mirabilis, sanctæ memoriæ virgo, in Hasbania, apud Trudonenses, Brustumienses, & Lossenses. Cuius vita verè admiranda exstat tomo tertio Surij, auctore Thoma de Cantiprato, qui Louanij Supprior fuit apud Prædicatores, circa annum millesimum ducentesimum quinquagesimum, & Suffraganeus episcopi Cameracensis. Obijt virgo in monasterio sanctæ Catherinæ extra muros Trudonenses. Sed post septem annos reliquiæ cum monasterio paulo remotius sunt translatæ *Mylen* pagum, quem tunc monialibus cum iurisdictione dabat domina Parwetensis.

2°. Obitus Mathildis, Lombardiæ & Tusciæ Ducis, Canusijq; Comitis.

Ex Sigonij libris de regno Italiæ.

IN Polirone monasterio inter Padum & Larionem, anno 1115. depositio Mathildis potentissimæ matronæ, non solùm egregia pietate ac religione omnium & sui & superiorum sæculorum mulierum præstantissimæ, sed etiam publicis operibus, arcibus, pontibus, vijs, templis, monasterijs in Lombardia exstructis, bellisque assiduis pro tuenda Ecclesiæ auctoritate administratis, singularibus laudibus in perpetuum celebrandæ. Quæ glisscente inter Gregorium & Henricum discordia, Lombardiæ Tusciæque dictionem sancto Petro donauit.

Huius mentionem ingero in Belgicis scriptis, quia in Belgio primum maritum habuit Godefridum Ducem Bullonensem, quem Sigebertus gibbosum nominat, etsi corpore exiguum, tamen animo eximium. Cuius patrem Godefridum Gozolonem, Stephani noni Romani pontificis fratrem,

fratrem, maritum habuit mater Matildis, Beatrix, eiusdem cum filia sua indolis. De eis inter Italiæ historicos nullus copiosius & exactius disseruit quàm Ioannes Baptista Pigna in historia principum Atestinorum. Iacobus autem Philippus in opere de claris mulieribus scribit Benedictinos in agro Mantuano singulis septimanis processionaliter ad eius tumulum accedere, & in memoriam beneficiorum eximiorum exsequias venerabiliter celebrare. Cap. 145.

Vigesima quinta Iulij.

1°. De *beato Ioanne Agno, episc. Leodiēsi.*

Ex chronicis Leodiēn. quibusdam aliunde additis.

HVy, obitus beati Ioannis, Traiectensis ecclesiæ episcopi. Is re & cognomine Agnus, beati Amandi prædecessor, hæreditatem suam reliquit oratorio sanctorum martyrum Cosmæ & Damiani, quod est in castro Hoyensi. Quo in loco etiam reliquias eius leuauit Ioannes, secundus eius nominis Leodiensis episcopus, anno millesimo ducentesimo trigesimo, easque recondidit in prædictorum martyrum altari.

Natalem quarundam ecclesiarum Martyrologia ponunt octauo Calendas Augusti. Qui tamen in Hoyensi castro non celebratur. Traiectenses autem omnium episcoporum suorum memoriam faciunt, die sexta Februarij.

Notat etiam Libertus Houthem, poma quæ vulgo sancti Ioannis dicuntur, ab hoc episcopo nomen habere. Quod se accepisse ex antiquissimo quodam manu scripto codice mihi per literas significauit.

Die vigesima sexta Iulij.

1°. *De sancto Iorio episcopo.*

Ex ijs quæ contulit Iacobus Frenchus, Bethunienſis, sacræ Theologiæ Baccalaureus.

BEthuniæ, natalis beati IORII peregrini, qui montis Sina episcopatum tenuit. Cuius festum in choro Canonicorum sancti Barptolo-

mæi est magnum duplex. In lectionibus tamen nihil proprium est, sed in hymnis & Rithmis de eo canitur:

Dignum est vt collaudetur
Dominus, & honoretur
In suo sancto Iorio,
Quem decorauit gaudio.
Iorius hic, episcopus
De monte Sinai, opus
Dei lætus exercuit,
Fideliter & docuit.
Gaude castrum Bethuniæ,
Quod tu per regem gloriæ
Thesauros habes gratiæ,
Quibus resplendes hodie.
Hic germanus fuit Macarij,
Viri sancti coronæ conscij,
Qui sic certarunt contra vitia
Quod ambo sint in Dei gloria.
Prece reddit claudis gressum,
Sanans omni clade pressum.
Cuius prece nobis detur vita,
Per sæcla sæculorum infinita.

Thesauros: Bartolomæi & Iorij patrocinia.

In parno lapide albo, qui cum sacris ossibus reconditus fuit, insculptum est beatum episcopum venisse ex Armenia maiore, parentes habuisse Stephanum & Helenam: fratres septem, inter quos Macarius fuit: obiisse anno millesimo trigesimo tertio.

Cæterum Bethunienſium traditio habet eum voti & religionis causſa inuisisse Boloniæ memoriam De paræ Virginis: indè propter viciniam loci diuertisse Bethuniam, ad quendam, qui ei aliquando famulatus fuerat. Apud quem, nemine con-

ne conscio, nocturno tempore ad lucem æternam migrauit. Famulus morte deprehensa, & sibi ex ea metuens à iudice molestiam, corpus sanctum intra domesticos parietes sepeliuit. Sed res per crebas apparitiones detecta fuit. Vnde viro sancto dignior data est sepultura quæ adhuc cernitur intra ecclesiam diui Bartolomæi, in sacello quod postea in honorem ipsius Iorij Deo dicatum est. Cùm autem eo etiam in loco memoria eius miraculis crebresceret, caput decenter exornatum repositum est in sacrario: reliqua sacra pignora in summum altare. In huius autem rei memoriam vtriusque sepulturę locus religiosè colitur. Nam & priuatæ illæ ædes annuè exornantur in die natali, caput sacrum eò defertur, & ad sepulcrum piè concurritur: circa quod multam lucem diuinitus apparentem sese conspexisse testantur multi superstites. Conseruantur ibidem inter ecclesiæ sacra vasa, duæ eius cistulæ, & duo fulcra pedum equestria.

2°. De sancta Christiana virgine.

Ex officio Teneræmondensis ecclesiæ.

IN ciuitate Teneræmonda, beatæ CHRISTIANÆ virginis. Hanc regis Anglorum Migranimi filiam vnicam omnipotens Deus aspiciens, de cælo illi Angelum sub specie pauperis transmisit, qui eam catechizaret, atque in Christi nomine baptizari præcepit. Cuius etiam ductu Dicliuennam peruenit. Quo in loco sanctissimam vitam exegit. Vnde ad vicinam ciuitatem, Tenremondam translata est. Festum natalis eius est die vigesimo sexto Iulij: translationis septimo Se-

ptembris. Lectionum autem Teneræ-mondensis ecclesię, in qua quiescit, hæc est summa. Ad Christi agnitionem compuncta est, cùm quendam audiuisset in Christi nomine eleemosynam petere, voluitque etiam sufficienter catechizata, à Christo Christiana dici. Cumque virginitatem profiteretur, Aurelium ducem, procum suum, ad Christi fidem attraxit: & in ecclesia Dickeluennæ constituta, cum sanctimonialium secum congregata catervvla, sanctam vitam exegit Hanc verò famulam suam mirabilibus signis mirificauit, qui in Euangelio ait: Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet.

Est autem Teneræmonda, quæ à Tenera fluuio nomen accepit, Flandriæ imperialis ciuitas, diœcesis Gandauensis, olim ducatus Brabantiæ, & diœcesis Cameracensis, beati Hilduardi & dictæ virginis reliquijs decorata.

Vigesima octaua Iulij.

De SS. Nazario & Celso annotatio.

Ex Hannonum chronicis & aliunde.

MEdiolani, natalis beati Nazarij martyris: quem Anolinus sub rabie persecutionis, quæ post Neronem excitata est, maceratum & afflictum in carcere, & cum eo sanctissimum puerum Celsum, quem ipse nutriebat, gladio feriri iussit.

Paucis autem hactenus innotuit, quod Lessabæus scribit, sanctum Nazarium primum Hannonibus Christum prædicasse. Quod sumsit ex Gallicis Hannoniæ annalibus. In quibus præterea adijcitur, beatum Celsum puerum à matre sancto Nazario oblatum esse Cimellæ, quæ nunc sit Cimacum, cùm eò ex Treuiris fidei propagandæ causa aduenisset, eoque loci eam habitasse, vbi nunc est Basilica san-

Libro 6.

ca sanctæ Monegundis. Quæ an ex coniecturis, an ex certa cognitione habeant, non affirmo. Scribit, scio, inter Græcos Metaphrastes Simon, beatum Nazarium Galliæ ecclesias obijsse: & Romana ecclesia attestatur eum cum beato Celso in mare deiectum esse Treuiris, vnde mirabiliter euaserunt. Quare absurdum non est sanctum Nazarium Hannonijs prædicasse Christum. Sed cùm Cimella olim vrbs fuerit apud Niciam Galliæ, nec constet Chimacum (quod cum aspiratione Gallicè & Latinè scribi solet) eo nomine nuncupatum fuisse, quæ de beato Celso Chimacensi narrantur, ea neque nos, neque Chimacenses Canonici agnoscunt, nisi à vulgo iactata, & relatu seniorum audita.

Metaphra. 19. Iulij. Rom. Breu. 28. Iulij.

Die, si placet, trigesima prima Iulij.

De Gaspare Belga, Apostolo Hormutij.

Ex Emmanuelis Acostæ de rebus Indicis commentario, & ex epistolis Indicis.

ROmæ obitus beati Ignatij Loiolæ, qui parens, auctorque fuit Societatis IESV, quam toto pene terrarum orbe multiplicatam vidit. Hic inter discipulos habuit Gasparem Belgam, Goezę in Zelandia natum, cuius hoc loco meminero, quod diem depositionis ignorem. Hormutium est insula in sinu Persico, vrbem eiusdem nominis continens, ad quam primus è Societate venit dictus Gaspar, ortus in Belgis, qui hominum mores planè solutos ac perditos magna ex parte correxit: furta, fœnora, contractus nefarios sustulit, ita multos, vt ex fraudata pecunia nummi aurei plus vicies mille in publicum redacti, mulierculis è cœno flagitiorum extrahendis, opportuno subsidio fuerint: Singulis hebdomadibus bis seruè concionabatur: cum Iudæis, Mauris, ethnicisque, de religione disserebat: quæstiones de officijs, quos casus conscientiæ appellant, publicè explicabat. Catechismum pueris Maurisque vicatim exponebat, discordias tollebat: valetudinarios inuisebat: ægrotis sedulò ministrabat: confessionibus audiendis distentus erat: res difficillimas eximio fidei Christianæ tuendæ studio, ardoreque perrupit. Barbaros multos in Christi libertatem asseruit. In ijs erat Iogues seu eremita, cuius ea erat sanctitatis

Ex Emmanuele Neapoli excuso anno 73. & alibi.

ctitatis fama, vt qua pedes lauisset aquam, rex ipse Hormutij, religionis causa biberet. Sacrificio Missæ adolescentem quendam pene defunctum, à morte reuocauit. Alienata mente mulierem, & à dæmone obsessam, diui Ioannis Euangelio, corpori ipsius imposito, liberauit.

De eodem Gaspare multa exstant tum in suis, tum in aliorum epistolis Indicis. Nos pauca tantum ex Antonij Quadri litteris ex Goa scriptis subijciemus. Gasparus Flander, ait, cum priscis etiam sanctis committendus, perpetua laude vel hoc nomine dignus est, quod quadam sancta ac facili conuersatione, & morum suauitate, immensum populum ad Deum pertraxit. Ad hæc laborum eius, quos hic breui quidem, quo vixit tempore, pertulit, tantus est numerus, eaque magnitudo, vt illud Salomonis ei plane competere videatur. Consummatus in breui, expleuit tempora multa. [a] Sapient. 4.

a. *De eodem Ioannes Viringus in epist. ad lectorem in diario Medicorum Molani ex Maffæo lib.* 14. *hist. Indicæ. Estque eius vita nuper edita Antuerpiæ an.* 1610. *conscripta à R. P. Nicolao Trigault tribus libris, qui eum scribit obijsse die* 18. *Octobris* 1553.

Prima die AVGVSTI.

De sancto Ionato abbate Marcianensi.

Ex monumentis loci.

MArcianis, depositio sancti IONATI abbatis. Qui eleuatus est sexto iduum Aprilis, tempore Iudith abbatissæ. Fuit autem discipulus sancti Amandi, & eius auctoritate primus abbas Marcianis, omni virtutum decore adornatus, exemplis & orationibus multos ad Christum adducens. Post cuius administrationem fuit is locus annis plus minus trecentis triginta tribus virginum monasterium quibus prima præfuit sanctissima Rictrudis. Est autem Marciana vel Marcena

locus

locus amœnitate & pietate celebris, secundo milliari à Duaco in Flandriæ finibus, diœcesis Atrebatensis.

Quarta die Augusti.

De reliquijs sanctæ Vualburgis virginis.

Ex monumentis Furnensium, & aliunde.

IN Germania, natalis sanctæ Walburgis sacræ virginis. Huius autem & fratrum eius, sanctorum videlicet Wilibaldi & Wunibaldi reliquiæ, allatæ sunt ex Germania anno octingentesimo septuagesimo, per Flandriæ Comitem Balduinum Ferreum, & magno cum honore Furnis repositæ, instituto ad id monasterio ordinis sancti Benedicti, quod nunc est Canonicorum collegium diœcesis Iprensis. Quod autem ad sanctos attinet, Wilibaldus fuit per beatum Bonifacium Germanorum Apostolum institutus primus episcopus Aureatensis, siue Eistetensis. Beatus verò Wunibaldus & sancta Walburgis in eadem diœcesi in monastica vita laudabiliter præfuerunt, & obierunt. Vnde præcipua sanctæ Walburgis portio habetur Aeichstadij, in monasterio quod ab ea nominatur, vbi hodie ex eius corpore oleum in subiectum argenteum vas miraculosè defluit, quod multis grauibus morbis medetur. Eleuata est inibi & sanctis asscripta, circa annum octingentesimum septuagesimum, per Odogerum episcopum Æichstadensem, consensu Adriani secundi: & ex *Heidenheim*, vbi primum fuit abbatissa, ad dictam vrbem translata.

Meyer. 870. & de eius translatione 1089.

Chronologia monast. Germaniæ.

Filia regis erat; sed egenam se faciebat,
Diues vt in Christo regnaret semper in ipso.

Huius

Huius etiam virginis memoriam Antuerpiensis ecclesia quater annuè celebrat, vigesima quinta Februarij, prima Maij, quarta Augusti, & duodecima Octobris.

Cuius causam Goropius colligit, quod Antuerpiantè Christianam religionem, numen Vvalburgis coluerint. Hinc susceptо Christianismo ad falsum numen obliterandum, nomen falsæ deæ translatum esse in nomen sanctæ Walburgis, virginis Anglosaxonis.

Quinta Augusti.

1° De S. *Abele, archiepiscopo Rhemensi.*

Ex informatione quam Lobijs accepi, & rescripto domini Gentiani Herueti, Canonici Rhemensis.

LAubijs, natalis sancti ABELIS Archiepiscopi Rhemensis, & confessoris. Hunc enim virum natione Scotum, vocat Lobiensis ecclesia archiepiscopum Rhemorum, & abbatem suum. Notat autem Flodoardus Canonicus, historiographus Rhemensis, sanctum Abel in ordine episcoporum sequi Rigobertum: quamuis quidam eum * coëpiscopum tantùm fuisse tradant. Addit præterea exstare chartas titulatas nomine sancti Abel episcopi. Sed & fragmentum adfert epistolæ Zachariæ ad Bonifacium archiepiscopum Moguntinum, & per Gallias legatum Apostolicum, qua continetur dictum Pontificem trium metropolum episcopis pallia direxisse, ad suggestionem ipsius Bonifacij, & Carolomanni atque Pipini, principum Austrasiæ; Grimoni videlicet, Abel, & Harberto. Honeberto, qui sedes episcopales habebant, Rodonis, Rhemis, & Senonis. Denique citat Adriani ad Turpinum epistolam, qua

*Flodoardus Rhemis Manuscr. * lib. 2. c. 16 rectius chorepisc.*

lam, qua continetur sanctum Abel archiepiscopum Rhemis eiectum esse, & ecclesiæ res multis annis per laicos diuisas fuisse. Quam persecutionem iam ante sub Rigoberto incepisse, constat ex altera eiusdem Pontificis epistola. Itaque expulsus beatus Abel honorificè susceptus est Lobij, in regali monasterio, vbi ad infidelium conuersionem laborasse creditur, sicut alij eius loci episcopi, & abbates. Cumque dignitas eius esset archiepiscopalis, voluit etiam Lobiensis congregatio, tantum virum sibi præesse abbatem, siue coabbatem. Testantur enim eius loci Chronici libri, tunc temporis plures Lobijs fuisse simul abbates, Erminum, Abel, Vulgisum, & Amoluïnum, quando propter coniunctam dignitatem episcopalem, sæpius ob infidelium conuersionem à monasterio abesse cogebantur. Cæterum beati Abelis historiam per Nordmannos intercidisse puto. Corpus verò sacrum, cum alijs Sanctorum corporibus, cumque clericorum siue Canonicorum collegio translatum est, anno millesimo quadringentesimo nono, ex Lobiensi parochia, Binchium: quod est Hannoniæ oppidum, diœcesis Cameracensis, sed bellorum procellis valde attritum. Vtroque loco natalis celebratur die quinta Augusti. Fuit & alius sanctus Abel, à quo nomen accepit: is nempe, qui in initio mundi fuit pastor ouium, cuius iusti sanguis vsque nunc vindictam clamat. Sed noster Galliarum Abel nobiliores pauit, Christi videlicet oues, eiusque exsilium etiamnum vindictam clamare non ambigimus.

In vita Rigoberti, 4. Ianuarij.

Genes. 3. Matth. 23.

2. De

2°. De reliquijs sancti Oswaldi regis.

Ex Beda, & litteris Petri Walon capellj, Prioris ad diuum Winocum.

IN Anglia, sancti Oswaldi regis, cuius actus commemorat venerabilis Bedæ presbyter, in
Lib. 3. ca. 6. gestis gentis Anglorum. Huius autem corpus, aut reliquiæ cum reliquijs beatæ Itisbergæ translatæ sunt in diui Winoci cœnobium ab Adam Morinorum episcopo, anno milleſimo ducenteſimo vigeſimo primo. Vnde inter martyrum memorias annuè à Bergenſibus legitur; *Duodecimo Calendas Iulij, gloriosa translatio sancti Oswaldi regis, & sanctæ Idabergæ Virginis.*

Qua etiam occaſione ibidem de beato Oſwaldo exſtant vitæ liber, & Drogonis ex Bergenſi monacho Morinorum epiſcopi duo ſermones. Reliquiæ tamen ſunt deperditæ per bella & vaſtationes Henrici Gallorum regis, præter minimam oſſium partem.

3°. De Theodorico Cameracenſi epiſcopo.

Lib. 1. c. 77. *Ex chronicis epiſcoporum Cameracenſium ad Gerardum ſcriptis.*

ITem Nonis Auguſti, obitus Theodorici, epiſcopi Cameracenſis. Qui ſpectatæ ſanctitatis, & prophetiæ ſpiritu diuinitus illuſtratus, anno octingenteſimo ſexageſimo tertio ad laborum ſuorum remunerationem vocatus, diem clauſit extremum: ſepultuſque eſt in monaſterio ſancti Autberti. Sed cùm Otto primus Imperator, ex Cameraco poſtularet corpora Sanctorum, Gaugerici & Autberti, vt noua metropolis Magdeburgenſis tantorum confeſſorum patrocinijs fulciretur, Fulbertus epiſcopus miſit in feretris corpora dicti Theodorici, & alterius ſacerdotis *,

additis

additis tantum articulis de petitis corporibus nè Cameracum suis patrocinijs fraudaretur, nève episcopus mendacij culpam in se transfudisse videretur. Putatur autem pia Dei dispositione hoc contigisse, cùm Theodoricus hanc remunerationem à Domino, & venerationem à populo mereretur. Meminit huius episcopi Hincmarus, Rhemensis antistes, in epistolis scriptis Immoni Nouiomensi episcopo, Maioni Comiti, & ipsi Theodorico. *Quidā Rotardum dicunt.*

4°. *Appendix de Ioanne episcopo.*

Ex Chronicis Cameracensium. *Lib 1. c. 49. & seqq.*

IOannes porrò ex cantore aulæ regiæ, dicto Theodorico in sede Cameracensi successit, anno octingentesimo sexagesimo sexto: & licet natalem non habeat, sanctus tamen dicitur, nam ad sepulcrum frigoretici & diuersis ægritudinibus occupati, sospitatem eius meritis sunt consecuti. Sepultus est Cameraci ad sanctam Crucem, ibidemque à Gerardo decimo tertio suo successore, condigno honore est leuatus. Scripsit porrò Hincmarus archiepiscopus Rhemorum, ad hunc virum sanctum plures literas Sed & vacante sede per mortem Theodorici, cui tandem, expulso Hilduino, Ioannes successit, multas scripsit litteras & Lothario imperatori, & Gunthario episcopo Colonienſi, pro canonica successione futuri episcopi. *Hincmari manuscrip. Leodij ad S. Laurentium.*

5°. *Obitus Georgij iusti, in* Bier-vliet.

Ex catalogo Sanctorum Flandriæ.

EOdem die, anno millesimo ducentesimo nonagesimo octauo obitus Georgij iusti, linei panni mercatoris, cuius memoria in benedictione est, & sepultura in ecclesia Bier-vlitensi.

Die

Die sexta Augusti.

De beato Schetzelone, qui & Gisislenus, eremita.

Ex Achardi narratione manuscripta, & ex parte impressa in Speculo exemplorum, dist. 3. cap. 30. Item lib. 3. de initio Cistertiensium, cap. 20. & litteris Ioannis Bertels *Louaniensis, Prælati Lutzemburgensis monasterij,*

SLebusrodæ apud Coloniam Agrippinam memeria beati Gitzelini, qui inuocatur aduersus morbum pustularum & morbillorum, & in capella, vulgo dicta *sint Gisle capelchin*, sub altari magnum fontem habet, languentibus salutarem. Pingitur cum galero pastorali, & duobus porcis. Fuit enim subulcus. Qui cùm quodam tempore vellet visitare ecclesiam beatæ Mariæ Aquisgrani, fertur pecora sua Domino Iesu commendasse, eoque absente conuicaneos conspexisse aliquem qui in eius specie absentis vices suppleret. Sed hæc ad Colonienſem pertinent metropolim.

Fuit autem alius Gisislenus, quem Scetzelonem cognominarunt, cuius depositionis dies ignoratur, memoria tamen eius apud Lutcemburgenses, Belgis annumeratos, nunquam desinet.

Hic siquidem, Achardo teste, seminudus, & brutorum esca vtens, quatuordecim annis oberrauit, quatuor tamen annis postremis, rigorem propositi nonnihil relaxans. Beatus itaque Bernardus audita virtute conuersationis salutauit eum per Achardum monachum suum, qui multorum cœnobiorum initiator fuit, & eo missus erat vt cœnobium constitueret, quod Clausirum dicitur. Cuius viri exemplum sæpe Achardus neophytis suis referebat Imminente die dormitionis ad propinquam villam accessit, vbi percepto Cor-

pro Corpore Domini, lætantibus Angelis animam reddidit. Super corpus autem beatum, noua ecclesia est ædificata. Postea tránslatum est inde corpus ad nobile castrum Lucemburgum, & in ecclesia beatæ Mariæ tumulatum, vbi multis beneficijs & miraculis claruit. Et hactenus ex libro de initio Cistertiensium. Cui quædam subijciam quæ à Prælato Luxemburgensi accepi. Sic enim ad me scripsit. Monasterium nostrum in quo vir Dei requiescit, dirutum est, imo solo adæquatum ab annis triginta tribus. Interim audiui sæpius ab his qui monasterium inhabitarunt, sæpiusque genua ante sepulchrum eremitæ flexerunt, qui proprio nomine Gisillenus dicebatur, & in maxima silua propè Luxemburgum habitauit, quæ idiomate Germanico *Gruenen-walt* appellatur, in qua fons pulcherrimus ex rupe exilit qui *Schetzelborn* vocatur, & quia apud hunc habitabat, à communi populo *Schetzel bruder* nominatur, à Latinis frater Schetzelo. Præter herbas & radices nihil comedebat: præter aquam non sciebat alium potum: præter cilicium non habebat aliam vestem. Hic dum multis annis Domino sic seruijsset, nemine præsente obdormiuit in Domino. Cuius corpus adhuc requiescit in loco desolatæ ecclesiæ.

Septima die Augusti.

De S. Victricio episcopo Rhotomagensi.

Ex Paulino, Nolano episcopo.

IN Gallijs, ciuitate Rothomagensi, depositio sancti VICTRICII, præfatæ vrbis episcopi & confessoris. Qui claruit tempore Innocentij primi. Huius enim exstat ad eum decretalis epistola secunda. Estque præsenti libro inserendus, quia sanctus Paulinus Nolæ episcopus, in secunda ad eum epistola, refert quid Belgio nostro præstiterit. Initio Cæsari militabat, & castrensi labore robur corporis exercebat, sed re- *Ex S. Paulino.*

pente conuersus, obstupefacto exercitu, ante pedes sacrilegi tribuni, militiæ sacramenta permutauit: arma sanguinis abiecit, vt arma pacis indueret. Et ob hoc districtus est in verbera, & vastis fustibus fractus, nec tamẽ victus, quia Crucis ligno innitebatur; geminataque mox pœna acuto testarũ fragmine laniata sunt membra immanibus plagis. Denique inuicti militis ceruicem dum carnifex attigendi temeritate violat, excussis ilico oculis, cœcitate percussus est. Sed idcirco vnus cœcatus est, vt plures illuminarentur: inter quos Comes, qui respersus gratia Domini, dum testes fidei punire cupiebat, testimonium perhibuit veritati: & quos sæuiens prædamnarat vt reos, laudans emisit vt sanctos. Quid miremur sanctum Victricium, postmodum tam potentem meritorum, tam diuitem gratiarum, cùm hoc fuerit ei virtutum in Christo rudimentum, quod longorum laborum paucis consummatio est? Gratia Dei postea in præparationem Euangelicæ pacis calceatur, & nè sub modio taciturnitatis latitaret, Apostolicæ Sedis electu, quasi super candelabrum sublime in Rothomago constituitur. Quod tunc in longinquis etiam prouincijs inter vrbes sacratis locis nobiles, cum diuina laude numeratum est. Sed præterea per sanctum Victricium sanctificatum est nomen Christi in remotissimo Neruici littoris tractu, quem tenui antea spiritu fides veritatis afflauerat, & in terra Morinorum, situ orbis extrema, quam fluctibus fremens tundit Oceanus. Sedebant gentium populi, via maris arenosa, in regione vmbrę mortis: deserta siluarum & littorum barbari & incolæ latrones frequentabant: verùm prædicatione beatissimi Victricij à Domino lucem magnam

gnam acceperunt: ipsæque vrbes, oppida, insulæ, ecclesijs & monasterijs, plebe numerosis, venerabiliter celebrabantur. Est autem Morinorum terra, ex magna parte in Belgio, cuius primaria vrbs fuit sub rege Francorum Teruana, à Carolo quinto deleta. Neruiorum verò prima vrbs est Tornacus, in qua fidem Christi antea prædicarat Piaton, eamque pòst sancti præsules Victricius & Eleutherius propagarunt, ac dilatarunt, per dictum Neruicum tractum, quem constat latissimum fuisse.

Vndecima Augusti.

De *sancto Gaugericò, episcopo Cameraci.*

Ex historia tomo quarto Surij, & informatione à Cameracensibus & Iuodiensibus acceptâ.

IN ciuitate Cameraco, sancti GAVGERICI, episcopi & confessoris, qui & vitæ sanctitate conspicuus exstitit, & clarus miraculis, in pace quieuit. Hic ortus est parentibus ingenuis & catholicis in Euosio Galliarum castro Vbi dum primis literis imbuebatur, tirocinij sui tempus in emeritam ætatem transtulisse videbatur. Quare Magnericus sanctus episcopus Treuirorum, præclaræ indolis puerum totondit, & totum psalterium ediscere fecit, & postea ad Leuiticum sublimauit ministerium. Cumque obuium haberet paganum hominem leprosum, ad baptismi gratiam eum perduxit, & vndis salutaribus ab vtraque lepra, animæ & cutis emundauit. Increscente autem beati viri fama, mortuo Vedulpho Cameracensi episcopo, clerus & populus,

pari voluntate, leuitam Gaugericum postularunt. Ordinatus igitur episcopus, per annos plus minus triginta nouem prædicatione pluebat, miraculis coruscabat, bonis operibus perpetuò intendebat. Complures quoque noxios de manibus iudicum diuinitus liberabat per preces. Quibus peractis, plenus dierum in pace sanctæ Ecclesiæ quieuit, anno quingentesimo nonagesimo quarto, tertio die Iduum Augusti. Quo die natalis eius ab Vsuardo & alijs notatur, & historia à Surio ponitur. Sepultus est apud Cameracum in basilica, quæ ab ipso in montis vertice ad honorem sancti Medardi erat exstructa; sed ibi Carolus quintus Imperator exstruxit castrũ siue cittadellam, vt loquuntur. Vnde Canonici sancti Gaugerici, cùm cogerentur templum suum deserere, receperunt se in parochialem ecclesiam sancti Vedasti; vbi in magnifico choro, quem exstruxerunt, corpus sancti Gaugerici reposuerunt. Atque ita ecclesia sancti Vedasti, dicitur etiam ecclesia sancti Gaugerici. Est præterea vetustissimum templum in palatina vrbe Bruxella, ad eius honorem consecratum. Cæterum * Euosium Galliarum castrum, nunc Iuodium dicitur, Lutzenburgensis ducatus oppidum. Cuius Canonici, præter sancti sui Gaugerici vitæ historiam, dono Cameracensium habuerunt vsque ad vltimam Gallorum vastationem, cum certa societate, iunctu-

* *Gallicè Inois.*

ram digiti vnius, solenniter ad modum brachij ornatam.

Capite 10. Ex his apparet quàm turpiter & multipliciter labantur Centuriatores Magdeburgenses, qui centuria secunda ponunt sanctum Gaugericum, Taurini Eboracensis episcopi fratrem, episcopum Cameracensem, antea discipulum Dionysij, cum beatus Gaugericus sæculis aliquot sit, posterior

sterior Taurino episcopo Ebroicensi. Ideoque rectius Gaugericum repetunt, & ponunt centuria sexta, ex Sigeberto.

Die decima tertia Augusti.

De sancto Vuigberto martyre.

Ex Beda & Marcellino.

IN Fostelandia, passio S. Wigberti martyris. Qui cùm esset de socijs Egberti, contemtu mundi, & doctrinæ scientia insignis (nam multis annis in Hybernia peregrinus, anachoreticam, in magna perfectione, vitam egerat) ascendit nauim & in Frisiam perueniens, duobus annis continuis genti illi, ac Regi illius Radbodo, verbum salutis prædicabat. Sed nullum tanti laboris fructum apud barbaros inueniens auditores, reuersus est ad locum dilectæ peregrinationis. Cùm autem vir Domini Egbertus secundò misit ad Frisonum & Saxonum, à quibus Angli sunt propagati, conuersionem viros actione & eruditione præclaros, Vuillibrordo & alijs adiunxit dictum Vuigbertum. Hic autem à rege Radbodo, quem illustris Pipinus à Traiecto expulerat, in Fostelandia, diro tormento est iugulatus, eo quòd Christiani eo loci ipsius suggestione delubra Iouis & Fostæ destruxerant. Fuit autem Fostelandia, seu *Fosetes-landt*, insula in ipso Frisonum & Danorum confinio constituta: quam etiam sanctus Ludgerus sua prædicatione illustrauit. Natalis eius an alicubi celebretur, me latet: a recentioribus tamen notatur Idibus Augusti. Fuit & posterior Vuigbertus, quem Bonifacius Hersveldiæ præfecit. Cuius natalis pridie in Martyrologijs est notatus.

Beda lib. 5. historiarum cap. 10.

Swiberti vita cap. 7.

Vuerdenes vitæ Ludg. c. 5.

Decima quarta Augusti.

De sancto Vuerenfrido confessore, in Elst.

Ex historia in Vltraiectensi bibliotheca descripta & fide incolarum.

IN vico qui dicitur *Elste*, natalis sancti WERENFRIDI, presbyteri & confessoris. Qui cùm B. Willibrordo venit Traiectum, & primum egregiè sparsum, verbum Dei prædicauit, sed potissimum apud *Medenblick*, & in Durenstadio; Postmodum verò dictus episcopus Willibrordus in medio insulæ Batuæ, quæ Rheni fluminis alueo circumcingitur, locum ei *Elste* commendauit. Sed & ecclesiam, in villa *Wester-voert*, gubernandam suscepit. Cumque populum his duobus in locis ad fidem conuertisset, infinitis clarificatus miraculis, tam in vita quàm in morte, apud prænominatum vicum *Wester-voert*, in pace quieuit, sed miraculosè in *Elst* est tumulatus; vbi de morbi articularis remedijs frequentatur, in sui nominis collegiata ecclesia. Habet quoque in vsu Traiectensi festum duplex, in prænigilio assumtionis Deiparæ Virginis. Cernitur ibidem eius imago, ad ædes quas Canonicus inhabitasse fertur, nitidè depicta. *Wester-voert* est ex opposito Arnhemi extra Batuam. * *Elste* autem in Batua ad mediam viam inter primas Geldriæ vrbes, Numagam, siue Neomagum & Arnhemum. Quod Carolus Martellus Willibrordo donauit. Legitur enim in pagina traditionis, Carolus maior domus, pro remedio animæ suæ tradisse Willibrordo episcopo in pago

Videlicet in Gheldria.

Apud Hemm.

in pago Batua villam iuris sui *Elisle* nuncupatam, quæ alio nomine *Marithaim* vocatur, & quicquid in ea Euerardus regi Childeberto infidelis posserat.

Decima sexta Augusti.

1°. *De sancto Arnulpho Christophoro, episcopo Sueßionum.*

Ex Lisiardi libris, & Aldenburgensium instructione.

ALdenburgi, depositio sancti ARNVLPHI episcopi Suessionum, & confessoris. Hic patrem habuit Fulbertum, habitantem circa Scaldem, in villa *Tidinghem*; matrem verò ex nobili prosapia Comitum, Louanienſium videlicet, Namurcensium, Losnensium, & Montensium. Quæ per visionem didicit se puerum gestare, qui verbis & factis Christum ferret: ideoque Christophorus erat vocandus. Cæterum susceptor, Arnulphus Aldenardensis, voluit à se puerum Arnulphum dici. Mater autem memor diuinæ sponsionis, puerulum à patrino nuncupatum Arnulphum vtroque nomine appellauit, Arnulphum videlicet Christophorum. Cumque in adulta ætate militiæ cingulum & insignia accepisset, multas Brabantinas ac Flandrenses lites sua prudentia sæpe diremit. Sed miles præpotens ac nominatus, quem tota sæculi gloria sequebatur, pertæsus sæcularis militiæ, migrauit ad sancti Medardi ecclesiam, iuxta muros Suessonicæ ciuitatis; vbi clarebat monachus Eremboldus Flander, causa amoris Dei inclusus, duram agens pœnitentiam, diuinæ contemplationi perpetuò inhærens. Cui

beatus Arnulphus solicitè inseruiebat, vt ex longa familiaritate, religiosè viuendi ab illo exempla hauriret. Multi autem ex Brabantia & Flandria, tam clerici, quam laici, ad sacrum beati Medardi monasterium aduolarunt, quod illic ordo monasticus floreret, eosque venerandi alumni eius, beati Arnulphi, amor, mirificè attraheret. Sed defuncto Rainaldo, sub quo monachorum congregatio refulgebat, Pontius quidam pseudomonachus, secundum Simoniam, à Philippo rege nomen & sedem abbatis adeptus est. Qui cùm omnia destrueret, nec corpora martyrum & confessorum ibi consistentia, reuereretur, electus est Arnulphus, vt nolens extrudendo, succederet. Super quo, intercedentibus primarijs loci, & inter eos episcopo Suessionum, maiestatis Regiæ clementiam obtinuerunt. Similiter etiam nolens, Vrsioni pseudoëpiscopo Suessionis successit, per canonicam electionem, & cogente eum Romani pontificis Apostolica auctoritate, renuente interim curiæ Francorum publica sententia. Cumque sedem alius occupasset, non ecclesiæ iure, sed palatij fauore, sciens quod non sedes episcopum, sed episcopus sedem faciat, resedit in castello Vlciacensi, eiusdem diœcesis. Ad hunc autem pontificatum promotus, pacis minister, pro pacis redintegratione, Apostolica auctoritate in Flandriam redijt. Ibi in Insula ciuitate, Roberto Comiti, habens Apostolicas literas, quosdam ab eo proscriptos reconciliauit, qui pertæsi onerum, quibus ab illo pressi erant, inter se tractarant, vt illo profligato humaniorem principem assciscerent. Composuit etiam atroces & mutuas cædes, Brugis, Turolti,

rolti, Furnæ, Aldenburgi, Præterea in dicto *Aldenburg* per manus Radbodi episcopi, * ecclesiam sancti Petri & omnium Apostolorum, olim à sancto Vrsmaro constructam, vsibus Abbatiæ aptandam suscepit: tandemque in eodem monasterio, iteratò à Suessione in Flandriam rediens, & finem vitæ accepit in solennitate Assumtionis Deiparæ Virginis, & corporis sui sepulturam in natali sancti Arnulphi Metensis episcopi, anno millesimo octuagesimo septimo. Multum claruit prophetiæ dono, & miraculis. Quæ tot fuerunt post mortem, vt ijs motus Lambertus episcopus, cum aliquot abbatibus, corpus sacrum ceu reuera sanctum, iuxta morem Gallicanæ ecclesiæ de terra leuauerit & reposuerit, præhabita tamen authoritate, tam Concilij Beluacensis, quod miracula examinauerat, quàm reuerendi domini Cononis, qui erat legatus Apostolicæ Sedis. De qua translatione habent Martyrologia ecclesiæ ipsius Calendis Maij. In Flandria, vico *Aldenburg* eleuatio sancti Arnulphi, episcopi & confessoris, quæ facta est anno Domini millesimo centesimo vigesimo primo, indictione decima tertia.

* *Tornacensis.*

Sed fusior est beati Arnulphi vita, à Lisiardo tertio eius successore descripta, quàm vt comprehensim tota hîc poni possit. Familiare est autem matronis sterilibus, & grauidis, hunc sanctum præsulem, pro fœlici partu inuocare. Est porrò Arnulphus Flandricè *Arnout*, sed Aldenardenses dicunt Latinè Arnoldum, & Flandricè cum grata sibi aspiratione *Haroût*. Posterius Latinum nomen Trithemius refert ad morem Germanicum. Ad familiam Pameliorum eum pertinere, notissimum est ex gentilitijs armis, & aliunde. Sed putatur Lisiardus scriptor Gallus eum male vocare Brabantum. Quamuis enim territorium Alostanum, quod Scaldis disterminat, Brabantiæ soleat annumerari. *Tidinghem* tamen, quæ nunc

Lisiardus 15. Augusti.

In Bhronicis Hirsaugiæ.

vocatur *Tighem*, natale eius solum, est extra ditionem Alostanam, citra Scaldim duobus miliaribus ab Aldenardo. Cui loco abbas Auianus anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo reliquias aliquas beati Arnulphi contulit, vt præsulem exinde oriundum ardentius honorarent. Quod porrò ad Aldenburgunsem diui Petri ecclesiam attinet, à sancto Vrsmaro exstructam, obtinebat Conon eam in rationem beneficij, sed suggerente Hasecca coniuge sua, resignauit, & à Radbodo, episcopo, Arnulpho episcopo est collata, qui eo loci monasterium construxit, cuius primus abbas fuit alius Arnulphus, eius ex sorore nepos: secundus, dominus Geruinus, qui in Vuasia eremita obijt, de cuius sanctitate dictum est decimo quinto Calendas Maij. Tertius fuit Arnulphus, qui sancti Arnulphi corpus anno trigesimo quarto depositionis leuari[a] curauit, & legitimè defendit ecclesiam sibi commissam, contra abbatem sancti Medardi, qui eam sibi in Prioratum erigere nitebatur. Scripsit etiam ad Vuilhelmum Dorouernensem archiepiscopum de miraculis sancti Petri in *Aldenburg*, & de vita beati Geruini. Quod scriptum Alden-burgi asseruatur cum Missali & Pontificali, quibus diuus Arnulphus vti solet.[b]

a. *Meierus ponit Anno Christi* 1143.

b. *De Arnulpho Sueßionensi agit Sigeb. in chron. an.* 1080. *&* 1087. *Meierus* 1083. *&* 1087. *Arnoldus Wion in suo martyrol. monast. ad hunc diem & lib.* 2. *ligni vitæ c.* 53. *eumque ait fuisse patria Aldenardensem, & ab eo supereſſe nobilem familiam Pamelensium.*

Appendix, de fame mortuo.

Anno 1062. NOtatur etiam in annalibus Flandriæ, viuente Arnulpho, tempore grauissimæ famis, dum multi panis causa Aldenburgum confluerent, deprehensum vnum, summo mane, fame mortuum, & pro eo dum sepeliretur, cùm Godobertus sacerdos pulsari nollet, quod ignotus esset, campanas vltro sonuisse."

2. De

2°. De sancto Arnulpho episc. Metarum. [a]

Ex diuersis Franciæ, & Lotharingiæ scriptoribus.

METis, sancti ARNVLPHI, episcopi & confessoris, qui sanctitate vitæ & miraculorum gloria illustris, eremiticam vitam diligens, beato fine quieuit. Hic præsul præsenti loco non est omittendus, quatenus Belgium concernit. Parentem enim habuit Arnulphum, qui inter cæteras dignitates Marchio fuit limitis Antuerpiensis. Tres habuit ex coniuge sua ante episcopatum proles. Primam, Anchisum, siue Ansegisum, Marchionem Antuerpiensem, qui vxorem habuit sanctam Beggam, filiam Pipini primi, per quam ei Brabantiæ Ducatus obtigit. Secundam, Vualagisum, cuius filius est sanctus Vuandresilus, fundator Fontanellæ, qui Gandaui quiescit. Tertiam, sanctum Clodulphum, qui patri in episcopatu successit. Sub quo sanctus Trudo Hasbanus, adeo in moribus, eruditione & pietate profecit, vt eum sacerdotem ordinarit, & ad verbum Dei seminandum, in Hasbaniam remiserit. Cæterum vtriusque Austrasiæ negotia non tantum tractauit beatus Arnulphus in palatij magisterio existens, sed etiam populorum acclamatione ad episcopatus officium euocatus. Pipinus enim dux gloriosus regiam Austrasiæ domum, & suam inferiorem Austrasiam gubernans, beatum pontificem omnium consiliorum & negotiorum conscium esse voluit, nè in vllo contra diuinæ iustitiæ normam regia potestate abuteretur. *Pipinus primus.*

Reliqua

Reliqua quæ de hoc præsule scripta sunt per eius familiarem amicum, tum etiam per Paulum diaconum, exstant tomo quarto historiarum Surij, ad diem decimam sextam Augusti.

a. *Inter 12. scriptores coætaneos à Petro Pithoeo editos est genealogia B. Arnulphi Metensis episcopi.*

Decima septima Augusti.

1°. *De sancto Ierone, martyre Hollandiæ.*

Ex historia quæ fuit Egmondæ manu-scripta.

EGmondæ, natalis sancti IERONIS, presbyteri & martyris. Qui genere Scotus, ac nobilitate insignis, cùm esset parentibus suis vnicus, nequaquam mundi illecebris detineri potuit, sed Dei famulis se iungens, vniuscuiusque sectabatur virtutes. Cumque ad presbyterij gradum suo merito conscendisset, multos in Frisiæ partibus à diuersis erroribus auertit ac liberauit. Demum, prout optauerat, calicem passionis bibit. Sub persecutione enim Danorum & Nordmannorum ad tribunal protractus, post flagella & carcerem, reliquasque iniurias, ense martyrium consummauit. Caput eius est in *Nordwijck*, loco martyrij: corpus paulo post per diœcesanum episcopum, & Theodoricum secundum Comitem Hollandiæ, accedentibus miraculis translatum est Egmondam in sancti Adalberti monasterium, præmisso ex more triduano ieiunio.

Loca autem sunt diœcesis Harlemensis in Hollandia. In historia annumerantur Frisiæ, cùm enim ea scriberetur, Hollandiæ nomen nondum innotuerat. Festum valde notum est Hollandis: multi

multi enim eius beneficio res suas deperditas recuperarunt. Vnde versus exstat:

Rebus in amissis Ieron sæpissime fulget.

Literati autem aliqui in suis carminibus eum Hieronem appellare malunt.

2°. *De Carolomanno, principe Austrasiæ, filio Caroli Martelli Ducis Brabantiæ.*

Ex Reginone, Leone Cardinali Ostiensi, Pontificali, Sigeberto, Adone, Viennensi, Volaterrano, & Sigonio.

IN Gallia, ciuitate Vienna, obitus Carolomanni, illustris Principis. Qui pro amore Dei regnum terrrenum deseruit, vt in futura vita centuplicatam reciperet possessionem. Pipino enim fratri regnum Franciæ reliquit, ac Romam ad Zachariam Pontificem, cum honestissimo Francorum comitatu concessit, multaque eximia dona beato Petro Apostolo contulit. Et à dicto sancto Pontifice clericatus iugum suscepit. Ex mox in monte Soracte monasterium sibi condidit, idque sancto Syluestro dicauit, quod ibi latuisse sanctus Pontifex miserrimis suis temporibus, diceretur. Offendit autem Carolomannum eo loci assidua Francorum prætereuntium, & ad se, tanquam ad dominum adeuntium, turba: quodque propter contemtum regni terreni laudibus extolleretur. Vnde cum fido socio se Cassinum recepit, ac rigida se sancti Benedicti disciplina deuinxit. Cui in eodem proposito sese adiunxit Rachis rex Longobardorum. De quo Leo Ostiensis in historia Cassinensi. Accidit vt Carolomannus hebdomadarius, ad coquinæ officium deputaretur, cumque in multis ignoranter offenderet, coquus vino exæstuans, ter ei alapam dedit. Quæ ille placido vultu pertulit. Sed ab indiuiduo comite indignante, dignitas eius prodita est, & deinceps cum magna reuerentia est obseruatus. Quanquam autem mundum reliquisset, inuitus tamen profectus est ad fratrem suum Pipinum, ad dissuadendum expeditionem belli Longobardici.

Neque

Neque enim ipse abbatis sui iussa detractare, neque abbas aut Rachis monachi preces repudiare, aut Aistulphi fratris eius, regis, imperium ausus est recusare. Hic, relatione de bello facta, summo studio causam Longobardi, sed iniquis omnium auribus, egit, ac non multo post in Viennensi monasterio diem clausit extremum. Cuius corpus iussu regis ad monasterium sancti Benedicti, in quo monasticum habitum susceperat, relatum est.

Annales Pipini anno 755.

Addit Volaterranus lib. 2. eum in Cassino iussum greges loci pauisse: ea propter iure inter beatos connumerari. Quo etiam pertinet, quod ibidem asserat Cardinalem Arragonensem ante hos annos tres arcas aperuisse, in quibus erant Benedictus, soror, & Carolomannus monachus, Caroli Magni patruus.

Reg. anno 870.

Longè autem ab huius pietate abfuit eiusdem stirpis posterior Carolomannus, quem Regino scribit à patre Carolo oculis priuatum, propter multa mala quæ perpetrabat: & ab auunculo suo Ludouico Augusto, Epternacum, sancti Willebrordi monasterium, ad subsidium vitæ acquisiuisse.

Vigesima die Augusti.

1°. *Quid Belgis sanctus abbas Bernardus præstiterit.*

Ex vitæ scriptoribus, & Belgarum historicis.

IN territorio Lingonensi, depositio beati Bernardi, primi Claræ-vallis abbatis, viri vitâ, doctrinâ, & miraculis, glorioſi. Huius inter Belgicos sanctos ingerenda est mentio, eo quod Belgium singulariter exornarit, miraculis, prædicatione & monasterijs. Intra Leodiensium fines, præter innumera miracula, in oppido Fontanis, eiusdem

cum

cum patria sua nomenclaturæ, cæco claritatem præstitit, cuius palpebræ clausæ erant, & emortuæ. Cameraci celebrans Missarum solennia, surdo auditum,& muto loquelam restituit. Cùm autem in Brabantia, & alijs in locis, ex præcepto Eugenij tertij, Crucem prædicaret contra Saracenos & Turcas, Brabantis religiosos aliquot petentibus ex Clara-valle,quibus monasterium construerent, dedit duodecim monachos,& quinque conuersos, cum abbate Laurentio, viro religioso. Qui constructo oratorio & monasterio,quieuerunt in Villario, anno millesimo centesimo quadragesimo sexto. Creuitque dicta abbatia multum in religione, & possessionibus. Genuit etiam de se duas alias, Grande pratum in Comitatu Namurcensi, & sancti Bernardi ad Scaldim. * Sed & in Flandria cùm prædicaret, inquit Gaufridus Claræ-vallensis, multi nobiles, multi sapientes & literati viri sub ipsius magisterio sacram professi sunt seruitutem. Inter quos primus videbatur Gaufridus ille de Perona,qui postea in Clara-valle Prioris officio functus est, & defunctus in eo. Celebris est etiam memoria inter initia ordinis Cistertiensis viri illustris Arnulphi de Maiorca, quem Bernadus è Flandria de sæculi fluctibus ad littus conuersionis, Claræ vallem attraxit. In Marisco Theodoricus & Sibylla Flandriæ Comites monasterium ædificauerunt, quod beato Bernardo obtulerunt. Nominauit autem illud Claromariscum, & ex Clara-valle primum abbatem præfecit Goufridum. Dunensibus verò apud Furnas, qui ipso adueniente sponte ordinem Cistertiensem assumserunt, abbatem dedit dominum Robertum Brugensem *, virum celeberrimæ sanctitatis,

Vita lib. 4. capite 4.

Ex chron. Villariæ.

* *Apud Antuerpiam.*

Vitæ lib. 4. cap. 3.

In Speculo exemplorũ dist. 3 c. 26.

tatis, quem moriens sibi successorem in Clara-valle cõstituit. In Vallis-cellam, quæ est celeberrimum monasterium apud Cameracum, abbatem Radulphum & cœtum fratrum adduxit, quorum meminit in epistola ad Simonem, filium castellani Cameracensis. Eoque in loco multi sanctitate claruerunt, vt constat ex libro Apum & aliunde. Ex Tornaco discipulum accepit virum eruditione ac sanctitate clarum Guarricum, abbatem postea Igniacensem. Is enim, vt ex monumentis Tornacensium animaduerti, antea fuerat & Canonicus & lector scholarum sanctæ Mariæ ecclesiæ Tornacensis. Post mortem autem beati Roberti successit apud Claræ-vallenses ex Cambrona Hannoniæ monasterio, beatus abbas Fastredus. Cæterùm cùm præsente Innocentio secundo, iterum Leodij per regem[a] Romanorum recrudesceret quęstio de episcoporum inuestitura, abbas sanctus murum se opposuit, & verbum malignum regis mira libertate & auctoritate redarguit & compescuit. Obijt sanctissimus & mellifluus Doctor anno millesimo centesimo quinquagesimo tertio, abbas Claræ-vallensis, pater verò amplius quàm centum & sexaginta monasteriorum.[b]

Cui scribit epist. 336. & 137.

Massæus libro 16. Epist. 185.

Guilielmus lib. 2 cap 2.

a. *Lotharium successorem Henrici quinti.*

b. *Præter hæc, Tornacenses intercessore S. Bernardo ab Eugenio tertio impetrauerunt proprium episcopum: quo caruerant annos ferè sexcentos. Superius, 20. Febr. Infra, Chronicæ recapitulationis c. 5.*

2. De

2°. De B. Burchardo episc. Vuormatiensi.

Ex Sigeberto, & aliunde.

VVormatiæ, obitus Burchardi episcopi. Qui à Gratiano Brocardus nominatur.

Fuit patria Hessus, primum monachus Labacensis, secundum catalogum episcoporum. Sed emendandum est Laubacensis. Fuit enim Laubaci siue Lobij, monachus & discipulus Olberti, postea quarti abbatis Gemblacensis. Sigebertus enim historicus Gemblacensis scribit, ipsum magnum illud Canonum volumen edidisse, collaborante sibi magistro suo Olberto abbate, viro vndecunque doctissimo. Itaque in Belgio glaciem scidit suis sequacibus, Iuoni & Gratiano. Fuit autem vitæ scriptor Alemanus: vnde non miror eum de Lobiensi cœnobio silere, & tantum generatim dicere, quod per diuersa loca, studij causa, sit directus. Porrò sicut ex Decreto eruditio eius agnoscitur, sic adiuncta vitæ historia, ad quam Lectorem remittimus, sanctitatem declarat. Obijt anno millesimo vigesimo quinto. *Dist. 73.* *An. 1008.*

3°. De Gerardo magno, Dauentriensi.

Ex historia Thoma Kempensis, & libro de exordio & progressu Windeshemensium.

DAuentriæ, obitus beati Gerardi, cognomento Magni, qui initium dedit fratribus bonæ voluntatis, in communi viuentibus

Hic etsi sanctis non sit asscriptus, perpetua tamen memoria dignus est, quòd cùm diaconus per Traiectensis diœcesis vrbes prædicaret, multosque ad pietatem traheret, Dauentriæ scriptores habuerit, qui Patrum libros, cõdigno pretio describebant: & ex ijsdem ibidem instituit clericorum, seu fratrum bonæ voluntatis congregationem, qui citra[a] professionem in communi viuunt ex labore manuum. Eius autem discipulus Florentius, iuxta petitionem morientis Gerardi, instituit monasterium Regularium in

Windeshem. Et ab huiusmodi initijs innumera vtriusque sexus monasteria & congregationes circumquaque sunt propagata. Obijt Gerardus in die sancti Bernardi, anno millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, & ab eo Gerardi nomen Hollandis vsitatissimum esse puto. Florentius verò die vigesima quinta Martij Vtriusque vita edita est à venerabili Thoma Kempensi, in cuius operibus omnibus est obuia.

a *Badius Vitæ Thomæ Kempensis c. 9.*

4°. De Goberto Comite, monacho Villariensi.

Ex informatione, quam Villariæ accepi.

VIllariæ, obitus Goberti, Comitis Asperimontis. Qui contemta nobilitate in Villaria professus est monasticam religionem, vbi & honorificam habet sepulturam: & vitæ historiam libris tribus conscriptam. Sed non est ab ecclesia Sanctis asscriptus: vt nec aliquot alij,[a] qui in eodem monasterio sanctitate claruerunt: quorum veneranda ossa simul sunt collocata. Gobertus tamen cubat seorsim in tumba.

a *De quibus 30. Iunij. Vide Cantiprat. lib. 2. Apum c. 26. parte 6.*

Vigesima secunda Augusti.

De allatione sancti Mauri, martyris Rhemensis, ad Florinenses.

Ex Martyrologio Florinensi, litteris Arnulphi episcopi Rhemensis, & informatione Martini Remocampij, Prælati Florinensis.

VNdecimo Calendas Septembris, natalis sancti Mauri martyris. Qui à Roma cum beato Timotheo Rhemos veniens, postquam verbum Dei ibidem disseminans, Apollinarem cum alijs pluribus baptizasset, à Lampadio præside

cum

cum socijs sanctis 3 quos baptizauerat, decollatus est. Item die sequenti Rhemis, Timothei martyris. Qui ibi tempore Neronis verbum Dei prædicauit, & à Lampadio præside comprehensus, multa passus est tormenta. Dum autem quadam die torqueretur, vnus ex cædentibus, nomine Apollinaris, vidit duos Angelos plagas illius extergentes. Qui mox territus atque compunctus credidit. In ipsa verò nocte beatus Timotheus, conuocato Mauro presbytero, sacro eum fonte fecit purificari. Quod vbi audiuit Lampadius præfectus, iussit eos verberibus affici, plagasque eorum calce & aceto aspergi, plumbumque bulliens in ora eorum demergi. Dum verò immobiles perstitissent, & nomen Domini amplius laudassent, extra murum ducti, capitalem susceperunt sententiam. De translatione pauca tantum leguntur tertio Nonas Nouembris. In vico Florinensi, exceptio corporis sancti Mauri, egregij martyris. Sed hæc latius explicanda est, eo quod martyr Florinis celebertrimam habeat memoriam, & frequenti offerentium concursu, ex Gallia, & alijs orbis partibus honoretur. Arnulphus itaque de Ruminiaco constructit ecclesiam parochialem & collegialem sancti Gengulphi martyris, in oppido suo Florinensi. Cuius filij Godefridus & Gerardus, in eodem patrimonio apud Florinas, monasterium sancti Ioannis Baptistæ perfecerunt. Ex his Gerardus Canonicus fuit Rhemensis, & Sacellanus Henrici Imperatoris, & postea eo dante, episcopus Cameracensis. Ex quibus clarius intelliguntur, quæ ad Baldricum episcopum Leodiensem scribit Arnulphus archiepiscopus Rhemensis cum suo clero. Fecimus, ait, cum proximo

nostro Gerardo Arnulphi filio, quod charitas monet, & conuicti eius precibus pro voto petitionis contulimus talentum pretiosissimi ponderis, corpus domini ac Deo dignissimi presbyteri & martyris Mauri: qui ab Apostolis veniens, Rhemensis nouiter fundatæ ecclesiæ columna fuit. Et tanto libentius id fieri decreuimus, quanto Nodgeri antecessoris vestri sanctæ memoriæ erga huiusmodi rem beneuolentiam nouimus: & quod eo amplius locus Florinensis Deo donante augebitur, sicut oculis ipsi comprobauimus. Vestro igitur consilio & adiutorio, honorificè in vestro suscipiatur episcopio: & hunc apud iustum iudicem patronum habeatis, & defensorem. Cæterum nè sedes episcopalis patrocinio tanti frustretur patroni, caput prædicti martyris, in eburnea theca reconditum reseruauimus. Pro quo aliud, eorum qui cum eo passi sunt, mittere dignum duximus, Timothei videlicet: eius enim expressa mentio est in officio monasterij Florinẽsis.

a. *Nempe quinquaginta. De his videatur Flodoard. lib. 1. Remensis ecclesiæ cap. 4.*

Vigesima quarta Augusti.

1° *De Theodorico abbate, ad S. Hubertũ.*

Ex rescripto ad me misso per Reuerendum Prælatum diui Huberti.

ANdaini in Arduenna, obitus beati Theodorici abbatis, qui decimo ætatis anno sancto Petro Lobijs est oblatus.

Hic viuus & defunctus, multis virtutibus & signis claruit, & ad Dominum transijt anno millesimo octuagesimo quarto, ætatis octuagesimo, professionis monasticæ quinquagesimo

quagesimo nono: regiminis abbatialis trigesimo tertio. Nec dubitatur, quin numero sanctorum sit aggregatus, tametsi ab Ecclesia in eorum catalogum non sit relatus. Corpus miraculis glorioſum, ex humo leuatum, & in medium eccleſiæ fuit tranſlatum: Hugoniſtarum autem immanitate, in cineres & fauillas eſt redactum.

2°. *De beato Sandrado in* Gladbach.

Ex fundatione monaſterij ſancti Viti in Gladbach, *cuius relatores ſunt, Henricus abbas, eiuſque auunculus Vuolfhelmus abbas Brunvilerenſis, antea Gladbacenſis, & ex Chronico Hirſaugiæ.*

IN *Gladbach*, obitus beati Sandradi, primi abbatis. Cùm enim Gero archiepiſcopus Colonienſis diuinam accepiſſet monitionem, de conſtruendo monaſterio beati Viti, euocauit ex cœnobio ſancti Maximini ſanctum virum Sandradum, cui locum inquirendum commiſit. Is tandem intra terminos diœceſis Leodienſis, locum inuênit, vbi in cauato lapide reconditæ erant reliquiæ beati Viti. Quo in loco dicebantur Hungari eccleſiam concremaſſe tempore Othonis, quam Baldricus tempore Caroli magni, reliquijs & reditibus velut ſponſam pulcherrimam dotarat. Cognouerunt itaque Gero & beatus Sandradus, eo loci conſtruendum eſſe monaſterium. Quod Gero regalibus & Apoſtolicis priuilegijs munire laborauit

Cæterum eo mortuo, Vuarino ſuggeſtum eſt, Sandradum plus ſeruitij impendere epiſcopo Leodienſi quàm ei, nec deſierunt obtrectatores, donec in locum viri innocẽtis ſurrogatus ſit quidam Meginhardus ſine conſecratione. Tunc ille vincens malum, patientiæ bono, ad Adelheidem imperatricem ſeceſſit. Qua ſollicitante ad cœnobium quod ſibi primum quaſi ſponſam deſpõſarat, eſt reuocatus, ſed omes inuenit diſperſas,

ad hunc Meginhardum eſt Vuolfhelmus epiſt. 12, contra Berengarium

distracta prædia, libros, & reliquias. Et tamen sine murmuratione, tribulationibus velut aurum probatus, præcastigatum spiritum cælo reddidit. Vuarino successit Euergerus, qui cùm nollet ædificari in parochia Leodiensi, Gladbacenses vocauit Coloniam ad sanctum Martinum: iussit & reliquias deferri. Sed à sancto Vito in visione castigatus, vouit se locum primæuum restauraturum, & à Leodiensi episcopo redemturum Vnde pro duabus ecclesijs *Gladbach* & *Royda*, dedit tres, *Tieglau*, *Ludbrach*, & *Venloe*. Trithemius vocat Sandradum abbatem sanctissimum, regularis disciplinæ, tam in se quàm in subditis, maximum cultorem, qui multis virtutibus & signis clarus in vita & post mortem, Sanctorum catalogo insertus est, cuius dies festus agitur nono Calendas Septembris. Sed posteriora Gladbacenses, qui corpus humi defossum habent, non agnoscunt, nisi eatenus quod anniuersarium eius festiuè celebrent: quodque à Deo sanctorum Catalogo inscriptum esse non dubitent: idemque in quibusdam libris priuata authoritate factum esse sciant.

In Chronicis Hirsaugiæ, abbate septimo.

In auctario Vsuardi Coloniæ edito.

Vigesima quinta Augusti.

1°. *De S. Gregorio episcopo Vltraiectensi.*

Ex ecclesiastica historia eius.

OCtauo Kalendas Septembris, sancti GREGORII, episcopi Traiectensis, atque confessoris. Qui fuit instructor sancti Ludgeri, episcopi Monasteriensis. Cùm autem sanctus Bonifacius ad Hessos & Turingos iter agere cœpisset, peruenit ad Palaciolum, monasterium virginum

prope

prope Treuiros, cui abbatissa Adula præerat. Et cum ad mensam sedissent, Gregorius puer alto eiusdem patriæ parentum sanguine procreatus, ex schola & palacio reuersus, ætatis suæ annum quasi decimum quintum agens, benedictione ab Episcopo accepta ad mensam legit. Cumque lectionem perlegisset, & Episcopus secundùm proprietatem linguæ expositionem eius peteret, respõdit cum verecundia se id nescire. Sanctus proinde Episcopus id fecit, & intantum cor pueri penetrauit, vt relictis omnibus, amabilis discipulus magistro adhæserit, & ætate ac sapientia prouectiorem post se in Traiectensi ecclesia præcit. Qui præsulatu suscepto post aurum non abijt, nec sperauit in pecuniæ thesauris: ideoque stabilita sunt bona illius in Domino: & eleemosynas eius diuulgat omnis ecclesia sanctorum. Nullum in eo locum inuenit superstitio vestium & ciborum: nullum iactantia & detractio sermonum. In potu tantum erat temperamentum, vt vix vnquam aut modico vino vteretur, quod non esset aqua mixtum. Discipulorum verò multiplici benedictione ditatus, vehementer eos admonuit, vt ebrietatem velut inferni foueam vitarent: & de omni vitiorum destructione, virtutumque ædificatione frequenter eos hortabatur. Cumque talibus successibus ad septuaginta annorum ætatem perueniisset, tactus molestia corporali, quam paralysim Medici vocant, tribus annis ea detentus non destitit suis monita saluris æternæ erogare. Cumque ad extrema perduceretur, imbecillia eius membra candida facta sunt, vt foris videntibus innotesceret quàm mundus eius spiritus in oculis Domini existeret. Audiuit quoque contri-

stari circumstantes discipulos de electi filij eius Albrici absentia. Erat enim in Italia regali seruitio deputatus. Quibus dilectus pater dixit: Nolite timere: non transibo antequam ipse veniat. Quod factum est: & tertio post eius aduentum die, petita licentia abeundi, iussit se ante oratorium Saluatoris collocari: ibique oratione facta, & communione percepta, aspiciens ad altare, deuotus ad Dominum migrauit, cui multo tempore fideliter seruierat. Hæc sunt quæ in sancti viri ecclesiastica historia leguntur, quam sanctus Ludgerus episcopus eius ab infantia discipulus, conscripsit.

Est autem in Traiectensi ecclesia festi eius Collecta: *Deus qui largiſluæ bonitatis consilio ecclesiam tuam beati Gregorij confessoris tui atque Pontificis, præclaræ vitæ meritis decorasti: & glorioſis læticas miraculis: concede propitius nobis famulis tuis, vt & ipsius in melius reformemur exẽplis, & ab omnibus eius patrocinio protegamur aduersis. Per Christum dominum nostrum.*

2º. De sancto Eusebio martyre.

Ex gestis, & literis ex Arnhemo acceptis.

ROmæ, natalis sancti martyris Eusebij. Cui Vitellius, eo quod à laude Christi non cessaret, linguam exscindi iussit. Quam mox Faustus quidam collegit, & fugiendo latuit. Martyr autem lingua carens, laudes Deo loqui non cessabat. Quod priuilegium & alijs quibusdam martyribus commune fuit, qui excisis linguis, articulatim sunt locuti. Cùm autem loquentem sine lingua Vitellius obstupesceret, rem ad Commodum Imperatorem retulit. Eoque iubente sanctus

ctus Eusebius, & ttes collegæ tam diu plumbatis sunt cæsi donec exhalarent spiritum. Corpus ex Prumia regali monasterio Arduennæ, remanente tantum membro cruris, deuectum est Arnhemum, anno millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo, vbi quiescit in sui nominis parochia, quæ Prumiensibus subest. Est autem Eusebij nomen Græcum, quod à pietate trahitur. Geldris dicitur *Sinte Sebis*. Et in natali die, qui est vigesimus quintus mense Sextili, corpus per ciuitatem circumfertur à quatuor sacerdotibus. Est autem Arnhemum Geldriæ secunda ciuitas, in diœcesi Vltraiectensi. Literatis Arenacum.

3°. *De S. Ludouico rege, domino Artesiæ.*

Ex Horis Romanis, & Flandriæ historijs.

PArisijs sancti Ludouini confessoris, regis Franciæ. Qui duodecim annos natus, patre amisso, & in Blanchæ matris sanctissima disciplina educatus, cùm vigesimum annum attingeret, in morbum incidit; quo tempore cogitauit de recuperanda possessione Ierosolymorum. Quamobrem vbi conualuisset, vexillum ab Episcopo Parisiensi accepit, deinde mare cum ingenti exercitu traijciens, primo prælio Saracenos fugauit. Sed cum ex pestilentia magna militum multitudo perijsset, victus ipse captusque est. Rebus postea cum Saracenis compositis, liber rex exercitusque dimittitur: itaque Aconem profectus in ea Agarenorum vrbe, multos ad Christi fidem conuertit: præterea aliquot Christianorum vrbes refecit suis sumtibus. Interim mater eius migrat è vita: quare domum redire cogitur, vbi totum

se dedit pietatis officijs: nam multa ædificauit & monasteria, & pauperum hospitia: beneficentia egentes subleuabat; frequens visebat ægrotos: quibus ipse non solum suis sumtibus omnia suppeditabat, sed etiam quæ opus erant manibus ministrabat: vestitu vulgari vtebatur: cilicio ac ieiunio corpus assiduè affligebat. Sed cùm iterum transmisisset, bellum Saracenis illaturus, iamque castra in eorum conspectu posuisset, pestilentia decessit in illa oratione: Introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo. Eius corpus postea Lutetiam Parisiorum translatum est. Ipse, clarus miraculis, à Bonifacio octauo in Sanctorum numerum est relatus.

Hæc autem inter Belgica recenseo, eo quod ex Brabantica Caroli magni stirpe auiam habuerit Elisabeth filiam sanctissimam Comitis Flandriæ & Hannoniæ, per quam ei obtigit magna Flandriæ portio, quam postmodum titulo Comitatus Artesiæ, Roberto fratri, qui in sancta terra occubuit, contulit. Sub huiusmodi autem ducibus magna multitudo Belgarum in castris Domini militabat: nam opera Harlemensium Guilhelmus Comes Hollandiæ sub hoc rege militans, Damiatam, quæ & Heliopolis dicitur, expugnauit.

Die vigesima septima Augusti.

De *sancto Elmero, patrono Molhaniensi.*

Ex literis domini Pauli Thonon, *subprioris in* Hastier.

MOlhaniæ, natalis sancti ELMERI, episcopi & confessoris. Sed de hoc sancto patrono suo, &

suo, & ecclesiæ fundatione, nihil certi aut verisimile habent Canonici Molhanienses. Tumba sancti ostenditur, foris deaurata, sed omnino vacua. Nec quicquam de reliquijs supereſt, ob crebras bellorum incursiones, expilationes, & direptiones. Habitant enim in finibus Belgij, non procul à Mariæ burgo, duobus milliaribus à Giueto. Hoc vnum constat, ecclesiam ipsam vetustissimam esse, & in diœcesi Leodiensi non extremum locum tenere. Vnde à Decano Decanorum Leodij fortassis aliqua de eo, & fundatione ecclesiæ eius cognosci possent, eo quod is omnium ecclesiarum Leodiensis diœcesis fundationes conseruare dicatur.

Vigesima octaua Augusti.

De translatione beati Hermetis martyris Rothnacum

Ex Ordinario Rothnacensi, & rescripto domini Laurentij Backereel, *Rothnacensis.*

ROmæ, natalis beati Hermetis, viri illustris, qui, vt in actibus Alexandri Papę legitur, à beato papa baptizatus, cum vxore & filijs, ac sorore Theodora, & cum eo pariter mille ducenti quinquaginta serui eius: vxores quoque & filij eorum, prius ingenuitate ipsis concessa: at non multo post gladio cædente, martyrium est adeptus. Huius corpus Lotharius Imperator Româ attulit, & ad tempus collocauit apud Aquisgranum in sancti Cornelij monasterio, villæ Indensis alium locum honorificum præparans. Qui opere imperfecto Prumiæ monachus est effectus, & paulo pòst obijt. Filius autem Ludouicus, patris voluntatem adimplere volens, asportari fecit ad monasterium Canonicorum de *Rothnake* anno octingentesimo sexagesimo: [a] Habeturque eius loci fundator secundarius, primarius

Actus Alexandri, 3. Maij.

rius enim iam ante fuerat sanctus Amandus. Danis autem sub Othone Dei casas incendentibus, beatus Hermes Indam est relatus. Vnde rebus ecclesiæ pacatis, Rothnacenses thesaurum hunc pretiosum recuperare nequiuerunt, nisi summis cum molestijs, & interueniente Fulberto episcopo Cameracensi, de cuius parochia translatus fuerat. Fratresque Rothnacenses pro tanti beneficij recompensatione, libenter Cameracensi ecclesiæ obtulerunt villam *Nieuwen-houen*. De translatione sunt verba propriæ ecclesiæ pridie Nonas Iulij. *Ipso die, translatio corporis sancti Hermetis martyris in Rothnaco.* Hanc Chorus Canonicorum celebrat: natalem verò totum territorium Rothnacense, quod etiam Rotornacum dicitur & Rothnasce, Flandricè, *Rons*. Fuitque olim abbatis Indensis, villa Brabantiæ, diœcesis Cameracensis. Sed diuenditum Guidoni Comiti, accessit Flandriæ. Et à nupera multiplicatione episcopatuum, transijt ad limites nouæ Sedis Mechlinienſis. Locus autem est celeberrimus, eo quod multi peregrini male affecti, ad S. Hermetis memoriam aduentent, & frequenter restituti ac sani discedant. Cæterum reliquiarum aduentum refert Sigebertus ad annum octingentesimum quinquagesimum primum. In vetusto quodam Martyrologio annotatum obseruaui quarto Idus Ianuarij aduentionem S. Hermetis martyris apud Indam. Quod an de primo, an de secundo aduentu accipiendum sit, ignoro.

a. *Vide Mey. eo anno, & Chron. Camcracense lib.* 1. *c.* 75.

Vigesima

Vigesima nona Augusti.

De sancta Verona virgine.

Ex informatione accepta ad diuam Veronam, ac alibi.

IN territorio Louanienſi, natalis VERONÆ virginis beatæ. Hæc quieſcit inter Louaniũm & Furam, in eccleſia ſanctæ Crucis, quæ modò dicitur ad ſanctam Veronam, iam pridem in Cameracenſi, nunc in Mechlinienſi diœceſi. Natalem habet in die decollationis Baptiſtæ, quem etiã in lacero Miſſali in[a] Egenonis curia antiquiſſimis characteribus, ſequentibus verbis notatum obſeruaui: *Veronæ virginis beatæ in eccleſia sãctæ Crucis.* Non eſt tamen, præter morem Gallicanæ eccleſiæ, ex humo eleuata, ſed in medio eccleſiæ ſepulcrum virginis frequentatur, & extra eccleſiam fons eius contra febres potatur. Vidi de ea proprium officium in Lembecana S. Veroni fratris ſui eccleſia, vbi à plebeis Veronica nominatur.

a *Teutonice*, Eegen-houen.

Die trigesima Augusti.

De sancto Agilo, abbate Resbacenſi.

Ex Vita sancti Audoëni, ac aliunde.

RESbaco monaſterio cognomento Ieruſalem, ſancti Agili, eiuſdem loci abbatis, qui multis virtutibus claruit. Habitauit extra Belgium in diœceſi Meldenſi, intra Brigenſem ſaltum, ad fluuiolum

S. Audoëni vita, 24. Angu. ca 7. fluuiolum Reſbacem, vbi ſanctus Audoënus cognomento Dado, dum adhuc eſſet auricularius & referendarius regis Dagoberti, monaſterium conſtruxit, quod Ieroſolymam dici voluit, cui abbatem præfecit ſanctum Agilum, accitum ex almi patris Columbani Luxouienſi monaſterio, virum in diſciplinis regularibus apprimè eruditum. Cui in Domino obdormienti ſucceſſit diſcipulus Philibertus. Hunc Bertinenſes inter ſuos ſanctos celebrarunt, vſque ad acceptationem Romani Breuiarij, officio communi, niſi quod octauum reſponſorium proprium fuerit.

Virtutum forma, vitæ rectiſsima norma,
Agile dulcis amor, tu paſtor ſanctus & abbas,
Virginitate tua nos ablue, nosq; peroma.

Cuius facti aliam cauſam non imaginor, quàm quod Bertinus & Bertinenſes ſæpius eius conſilio & authoritate vſi ſint, & eum veluti patrem ſuum abbatem venerati ſint, cùm Luxouienſe primarium profeſſionis cœnobiũ lõgius diſtaret.

Huius tamen nulla mentio eſt in Chronicis Bertinenſium Ioanne Iperio auctore, ſed mentio ingeritur Agilonis monachi ſancti Apri Toletani: (Pro quo legendum ſuſpicor Tullani. Aper enim Tullenſis fuit epiſcopus.) Is autem vicarius fuit ſancti Gerardi in regimine monaſterij ſancti Bertini, non tamen ſub nomine abbatis.

Cap. 24.

Dominica prima SEPTEMBRIS.

De ſupplicatione ciuitatis Louanienſis.

Ex archiuis Louanienſium, acaliunde.

LOuanij in Baſilica ſancti Petri, ſolennitas recollectionis feſtorum beatiſſimæ Virginis Dei

Dei genitricis Mariæ, quæ cum totius ciuitatis lætitia festiuè celebratur*. Hæc enim ciuitas initio mensis Septembris tria consecuta est à Deo maxima beneficia, vt non absre tunc cum gratiarum actione lætissimam celebret supplicationem. Immo rectius dixero, totum Belgium Louanij tria maxima à Deo beneficia obtinuisse. Sic enim ea Louanienſibus sunt collata, vt etiam ad reliquos Belgas resultent. Quare non vnius vrbis, sed totius Belgij commune & multiplex beneficium prætereundum non est, cùm etiam ad id patrios nostros Sanctos cooperatos esse non ambigamus. Primum est, victoria contra Nordmannos. Ii cùm Franciam & Lotharingiam potentissima regna summa barbarie deuastarent, Louanium anno octingentesimo octuagesimo secundo non solum occuparunt, omnesque eius ecclesias concremarunt, sed præterea annis circiter decem (vt vrbis testantur archiua) latrociniorum suorum atque sacrilegiorum speluncam habuerunt. Nordmanni, inquit Regino, in regnum Lotharij reuertentes, in loco qui dicitur *Louen*, castra metati sunt, in confinio eiusdem regni, & continuis infestationibus vtraque regna, (Franciam scilicet & Lotharingiam) fatigant. Ad quorum malitiam compescendam semel & iterum imperator Carolus Crassus exercitum misit: sed nihil dignum aduersus tantam violentorum rapacitatem actum est. Tandem cùm omnia deuastarent, Arnulphus Imperator, inita pace cum rege Bohemiæ, descendit ex Bauaria, cum omnibus Imperij Germaniæ & Franciæ viribus. Nordmanni verò, cùm acies cernerent appropinquare, sese Louanium retraxerunt, & ad fluuium Tiliam (quem nunc molliori pronunciatione Diliam dicimus) ligno & terræ congerie, more solito, se communierunt, & superioribus victorijs elati, cum insultatione, cachinnis, & exprobationibus agmina lacesserunt. Vnde Arnulphus felle commotus, exercitum iussit descendere, & Deo, ait Regino, vires cælitus administrante, eos vsque ad internecionem deleuit. Referunt autem iam dictus Regino Prumiensis, & Sigebertus Gemblacensis, nostrates historici, ex innumerabili multitudine vix vnum superfuisse, qui ad classem aduersum nuncium ferret. Addit Vuolfgangus Lazius, Arnulphum victoria hac potitum esse Calendis Septembris, ipsumque sedecim signa quæ hostibus ademerat, in Bauariam transmisisse. Pulchrè de hac

* Adhibetur officiū nouum, Romæ probatū: Louanij excusum an. XCIV. apud Io. Masium.

Regino in Chronicis.

Lib. 3. de gentiū migrationibus.

hac victoria Helmoldus presbyter Lubecensis ante quadringentos annos scriptum reliquit. Bellum cœlitus administratum est: siquidem centum millibus paganorum prostratis in bello, vix vnus de Christianis cecidisse repertus est. Et ita extincta est persecutio Nordmannorum, Domino vindicante sanguinem seruorum suorum, qui iam per annos septuaginta effusus est. Sed & archiua Louaniensis ciuitatis festiuissimam & celeberrimam suam supplicationem, quæ annua est mense Septembri, ad perpetuam huius victoriæ memoriam referunt.

In hist. Slauorum c. 7

Postea autem crescentibus beneficijs, accreuit etiam gaudiorum materies. Secundum enim huius vrbis totius Belgij beneficium est Vniuersitatis erectio, anno supra millesimum quadringentesimo vigesimo sexto. Sicut enim Dei misericordia, dum fides quibusdam locis perit, alibi eam plantat: & contra nouorum errorum ministros, zelosos facit veritatis protectores & propagatores, sic etiam Vuiclefistis Vniuersitates damnantibus, & Hussitis cum fide Vniuersitatem Pragensem perdentibus, Deus zelo induit Ioannem Brabantiæ Ducem, vt ad defensionem fidei, & promotionem pietatis, studiorum scholam alibi pereuntem in suo Belgio erigeret. Quæ, laus Deo, in tantum excreuit, vt à toto orbe Christiano habeatur propugnaculum hæreticorum. Passim enim tam multos habet fideles Domini operarios, vt Catholici Belgæ, Louanio non dubitent asscribere suam salutem. Fortassis etiam singnlaris Dei dispositio studiorum Vniuersitatem Louaniensibus dedit, quia quinto anno ante eam conditam, cruce signati contra Pragenses hæreticos ad bellum iuerant, centum & sexaginta, nec non sexaginta equites.

Tertium beneficium percepimus anno septuagesimo secundo.[b] Obsessa est vrbs tertia die Septembris à barbaro exercitu, qui multorum hominum millibus, & tormentorum apparatu longè superabat exercitum [c] Rossemianum, Spumabant illi internecionem sacerdotij, cleri, & omnium catholicorum. Vbique eructabant exstinguendum esse nidum pafforum. Madebant illis manus ex recenti sanguine sacerdotum & monachorum Ruræmondensium. Cumque iam tertio in nos irruissent, & in eorum faucibus veluti essemus, tunc demum de paciscendo summa cum prudentia actum est. Mirum est frangi potuisse animum hostis, qui obstinatè conceperat Scholam Louaniensem docere

docere (quod tamen falsum est) fidem hæreticis datam seruandam non esse, quique multorum cæde erat irritatus, & nos omniaque nostra in sua potestate esse videbat. Mirabilius est barbaros illos latrones, qui ducum & principum legibus constringi nolebant, cùm iam in vrbem irruerent, ab irruptione eius retrahi potuisse, cuius & sanguinem sitiebant, & bonis omnibus, vt prædæ suæ inhiabant. Sed vtrumque à Domino factum est, qui in chamis & frenis maxillas peccatorum constringit, & hominum iris atque furoribus terminos ponit, quos transgredi non possunt. Denique mirum est Vniuersitatem hæreticorum omnium phanatico odio expositam, præsidio caruisse humano. Sed dixissent principes, & filij hominum, in quibus non est salus, Nostra est Louanienſium conseruatio. Verbum hoc suauissima Dei dispositio sibi reseruari voluit. Qui etiam post solutam obsidionem à magnis periculis nos protexit, quæ ingruere videbantur. Itaque diuinæ clementiæ, & Deiparæ virgini (huius festiuitas imminebat,) ac reliquis nostrarum ditionum patronis debet Belgium, quod non perdiderit suam almam Vniuersitatem, seminarium pastorum & doctorum ecclesiæ, sacrorum ordinum florem & thesaurum irreparabilem, domicilium literarum, matrem omnis pietatis, eruditionis, & prudentiæ. Cuius sepultura, Belgij vniuersi excidium portendisset.

Psalm. 31.

Psal. 145.

a. *Ad annum Domini* 895.

b. *Post milleſimum quingenteſimum.*

c. *Qui anno* 1542. *Louanium obſedit, in princ. Auguſti.*

Die secunda, si placet, Septembris.

De venerabili Margaretula Louanienſi.

Ex Cæsarij dialogis, monumentis tumbæ, & aliunde.

CLaret etiam Louanij memoria venerabilis Margaretulæ, quæ anno Domini milleſimo ducenteſimo vigeſimo quinto paſſa memo-

ratur. Quo tempore dialogos suos scripsit Cæsarius monachus Heisterbacensis, qui dialogo sexto Margaretulam nostram sequentibus ferè verbis
Cap. 34. celebrauit. Ciuis quidam Louanienſis, cum vxore sua rebus ordinatis, ad Villarium nostri ordinis domum se transferre disposuerat. Erant ambo religiosi, & religiosorum susceptores deuoti. Habebant secum puellam adultam, cognatam suam, quæ loco ancillæ ipsis & hospitibus, simpliciter ac diligenter ministrabat. Scientes maligni quidam pecuniam illos habere collectam, eadem nocte qua mane erant profecturi, circiter octo, domum quasi cum eis hospitaturi, ingressi, dictam puellam pro vino miserunt, & reliquam familiam occiderunt, & sublatis omnibus, puellam cum vino reuersam, secum ad domum quandam à ciuitate semotam eduxerunt. Vbi cùm tristis sederet, & domestici vi raptam existimarent, abducta est ad fluuium. Vnus autem latronum dixit, Sinite eam viuere, & ducam illam in vxorem: sed cæteri non consenserunt, metuentes per eam prodi. Quare vnius portioni, vt eam occideret, decem marchas addiderunt. Qui, prius defecto gutture, cultrum lateri moribundę infixit, sicque hostiam Deo viuentem, in fluuium proiecit. Addit Cæsarius latrones quæsitos, & non inuentos esse. Corpus autem puellæ à piscatoribus post aliquot dies inuentum, non tamen proditum, nè eis crimen impingeretur, in littore sepultum esse: vbi nocturno tempore per luminaria reuelatum est, & Louanium delatum, Capellaque supra eam ædificata, in qua, eius meritis exigentibus, diuersa fiunt miracula.

Ab hac autem narratione Cæsarij, qui fortas-

sis in

sis in *Heisterbach* constitutus, non tam exactè omnia cognouit, discrepant nonnihil picturæ & scripturæ ædiculæ in qua corpusculum asseruatur. In illis enim legitur, postquam virginitatem Deo vouerat, vim perpessa. Quod tamen ad eius ignominiam cedere non potest. Pulcrè enim Lucia Paschasio respondit, *Si inuitam iusseris violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam.*

Ibidem refertur nunquam sepulta fuisse, sed corpus in aquas deiectum, à piscibus super aquas detentum esse, & contra fluxum Louanium redijsse: angelos quoque in nocte lucida in cælis cantasse. Quæ Brabantiæ Dux cum coniuge considerantes, in pinnaculo arcis constituti, particulatim inquiri curarunt, & re omni cognita, Clerus & Senatores corpus processionaliter tulerunt ad murum ecclesiæ sancti Petri: vbi adhuc conspicitur in domuncula quæ solet esse lignea, nunc verò est lapidea. Cùm autem lapidea construerētur, corpus intra ecclesiam erat. Sed ea constructa, pridie Dedicationis Louanienſis, à Ruardo Decano, & omni clero ecclesiæ referebatur ad veterem locum.

In monumentis ecclesiæ, quæ sæpius combusta est, nihil de ea supereſt, sed vulgo persuasissimum est, in prima corporis allatione superuenisse mulierem cum pulmento ad colonos suos abeuntem, quæ cùm narrata non crederet, dixit ea vera esse sicut poculum istud, quod colonis meis defero, feruet. Quod mox fertur ferbuisse, & per sumentium manus nunquam euacuatum esse. Reorum attamen progeniem nihil inde capere potuisse. Vnde postea vnus eorum fece sua poculum maculans, beneficium priorum annorum

posteritati sustulisse fertur. Dolendum est autem rem tam memorabilem illustri carere testimonio.

Alterum vasculum, quod Ligneum est, in quo vinum ferebat, ab Absolonibus, qui eam dicunt maiorum suorum ancillam fuisse, religiosè, argento exornatum, conseruatur. Qui etiam illud ex Bruxella mittunt ad septennalem reliquiarum exhibitionem. Louanij cum corpusculo conseruatur etiam pila, quæ ei contra clamores fuit in os iniecta. Domus quam inhabitabat, dicebatur hospitium sancti Georgij, in qua cubiculum paruum ab ea nomen retinet. Dies martyrij ignoratur, ad quem tamen inueniendum nomen Amandi hospitis sui quæsiui, sed non inueni, inter obitus ecclesiæ Louanienſis & monasterij Villarienſis, quod ab eo se bona habere agnoscit. Pertinet autem ad populares fabulas, ideo canonizatam non esse, quia de occisoribus eius sumtum est supplicium.

Quamquam hæc vulgaris opinio non careat suo fundamento, cum Augustinus scribat Marcellino tribuno, *De clementia Imperatoris impetrare curabimus, ne passiones seruorum Dei, quæ debent esse in Ecclesia gloriosæ, inimicorum sanguine dehonestentur.* Extat denique de venerabili Margaretula cantilena, Antuerpiæ anno quadragesimo octauo excusa, in libro profanarum cantionum, sed lasciua, & flammis digna.

Epist. 158

Tertia die Septembris.

De sancto Remaclo, episcopo Leodiensi.

Ex libris Hodgeri, & chronico Hirsfeldensium.

IN monasterio Stabuleto, depositio S. REMACLI, episcopi & confessoris. Hic patriam habuit

habuit Aquitaniam, parentes Albutium & Matrimam, opibus & generis nobilitate pollentes: qui eum educarunt sub beato Sulpicio, episcopo Bituricensi: in cuius honorem constat ab eodem sancto viro permultas ecclesias in Leodiensi diœcesi esse dedicatas. Vbi autem adoleuit, B. Eligio est commendatus, qui eum in Solenniacensi monasterio, monasticæ disciplinæ institutionibus exactè imbuit, & cùm ad palatium regis redire cogeretur, commissi gregis curam in eum transtulit. Tantùm verò sancti Remacli sanctitas sese dispersit, vt post beatum Amandum à clero & Aulæ proceribus ad episcopatum Traiectensem sit coactus. Discipulorum complurium pater fuit, & institutor. Inter quos Theodardus & Lambertus, post eum episcopi & martyres Christi: item sancti presbyteri Adelinus & Trudo. Sigebertum regem hortatus est, vt intra fines Arduennæ duo conderet monasteria, in quibus pro regni stabilitate & tranquillitate viri religiosi Dominum deprecarentur. Ea autem sunt Stabuletum & Malmundarium. Et vtrumque Grimoaldus Maior domus, sancto Remaclo gubernandum commisit. Vnde ipse captandæ solitudinis occasionem adeptus, sanctum Theodardum sibi in cathedra surrogari obtinuit. Stabuleti autem dum clareret, religiosi viri ad eum, ceu apes ad aluearium, vndique confluxerunt. Crescente autem religione, creuit etiam ecclesiæ prouentus, ex liberalitate Sigeberti, Pipini, & aliorum principum. Iam verò moribus quàm annis maturior, modica febri correptus, reddidit Deo animam suam tertio Nonas Septembris. Quo die natalem celebrat Leodiensis ecclesia. Stabulenses etiam tran-

lationem septimo Calendas Iulij, & commemorationem septimo Iduum Maij. Porrò duæ sunt, quas diximus, sancti Remacli abbatiæ, Stabuletum, & Malmundarium, quarum posteriorem Henricus rex Coloniēsi episcopo dederat. Cumque rex nulla fratrum repetentium eam importunitate moueretur, diuina, vt fertur, reuelatione, Leodium ossa beati Remacli tulerunt, & in celebri conuiuio super mensam posuerunt, obsecrantes vt si minus filiorum, saltem patris misereatur, de iniurijs suis quotidie ad tribunal æterni iudicis proclamationem facientis. Rex primùm iratus, punitionem facti meditabatur, sed attonitus miraculorum multitudine, quæ subsequebantur, non solum ablata restituit, sed etiam regia dona adiecit. Scribit id in Hirsfeldensi Chronico Lambertus Scafnaburgensis. Cui autem ista non sufficiunt, is reuoluat tres libros Nodgeri episcopi Leodiensis, quos scripsit de vita & miraculis sancti antistitis.

An. 1071.

Nodge. 10. 5. Surij.

Die quarta Septembris.

Memoria beatæ Irmgardis.

Ex vita Latinè impressa.

COloniæ, in maiori ecclesia, Irmgardis virginis, in cuius præfesto ibidem campanæ pulsantur, sicut in præfestis Sanctorum, licet non sit canonizata.

In vita Latinè impressa, quæ corpus eius visitantibus exhibetur, asseritur filia Comitis Zutphaniensis, quæ orbata patre, castrum *Brochspeel* & oppidum *Reis*, hæres possedit, eaque moriens legauit sancto Petro Coloniæ.

Conuentui verò sancti Pantaleonis, in quo frater abbas erat,

erat, legauit foreſtum *Suichtelem*, cum ſuis pertinentijs, quod ſtatim poſt mortem patris, bonis operibus dedita, inhabitauit. Ter profecta eſt Romam, & in ſecunda profectione ad ſummum pontificem tulit in chirotheca terram ex cœmeterio vndecim millium virginum: à quo Coloniam retulit caput ſancti Silueſtri.

Conſtituit præterea & dotauit hoſpitale, in *Hachtorijs* nominatum: vbi deuotiſſimè & pauperibus ſeruiuit, & diem ſuum obijt. Poſt tranſitum ſepulta eſt apud tres Reges. Vbi quotidie corpus eius omnibus videndum patet, in ſacello ſancti Bernardi, de monte Iouis.

Die quinta Septembris.

De ſancto Bertino abbate.

Ex Martyrologio D. Bertini.

IN pago Teruănenſi, monaſterio dicto *Sithiu*, depoſitio almi patris noſtri ſancti Bertini, abbatis & confeſſoris. Qui vita & miraculis inſignis, anno ab incarnatione Domini ſexcenteſimo nonageſimo octaua migrauit ad Dominum. Vbi dum dies Caniculares finem faciunt, ſicut venerabilis Gregorius Turonenſis epiſcopus ſcribit, fine vltimi diei mutati ſunt viri ſancti inuicti labores, quoniam dum termino vitæ diem clauſit vltimum, in regeneratione viua diem accepit perpetuum, Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Hic patria Conſtantienſis, cum Mommoleno & Bertrammo, ex Luxouienſi cœnobio egreſſus eſt, ad Trinitatis fidem prædicandam. Qui tres à beato Audomaro ſuſcepti, officium legationis ſuæ labore continuæ prædicationis ſubibant. Inter quos ſanctus Bertinus, plenus ætate & Spiritu ſancto obijt, ſepultus in *Sithiu* monaſterio, quod ipſe conſtruxerat, ſumptibus potiſſimum viri nobilis

Locus non extat in Greg excuſis libris. Nec verum eſſe poteſt cùm mors S. Bertini ſit annis centũ Gregorio poſterior.

bilis Adroaldi: in quo annis quinquaginta octo habitauit, cum multis religiosis. Natalis eius celebratur quinto Septembris: Audomari autem nono huius mensis. Quo loco de sancto Bertino & Bertinensis monasterij dignitate, plura leguntur ex Folckardo Bertinensi, qui vitam vtriusque, tempore Leonis Papæ noni, & Bononis abbatis, descripsit, & ex Ioannis Iperij Chronicis. Quare hic tantùm subijciemus reliqua Martyrologij verba. Quæ sunt, Sexto Nonas Maij, Monasterio *Sithiu*, glorioſa eleuatio corporis pretiosissimi confessoris Christi Bertini, anno Dominicæ incarnationis millesimo quinquagesimo secundo. Decimo septimo Calendas Augusti, Sancti patris nostri Bertini corpus, à beato Folquino transfertur & reconditur, anno octingentesimo quadragesimo sexto. Decimo sexto Calendas Iulij, monasterio *Sithiu* inuentio pretiosissimi corporis sancti Bertini, quod repertum est sub capitaneo altaris sancti Martini, vbi olim à beato Folquino translatum & reconditum fuerat, anno octingentesimo quadragesimo sexto. Iacuit autem ducentis & sex ferè annis, cum primitus in sepulcro suo quieuisset centum & quadraginta nouem annis.

Fortassis autem pro (*capitaneo altaris*) legendum est *capitaneo altari*. In chronicis enim Bertinensibus capite trigesimo nono, habetur, iuxta capitaneam Crucem.[a]

a. *Et Chronici Camerac. lib. 3. c. 33. Capitaneum monasterium.*

Septima

Septima Septembris.

1°. De *sancta Madelberta, virgine Malbodiensi.*

Ex officio Malbodiensis & Leodiensis ecclesiarum.

MAlbodio monasterio, natalis S. MADELBERTÆ virginis: quæ in prædicto monasterio tertia, sanctè præfuit annis nouem. Prima enim fuit matertera eius sancta Aldegundis, loci fundatrix. Secunda, soror eius beata Aldetrudis. Cui ipsa successit Habet nouem lectiones Malbodij, vbi præfuit: & Leodij, vbi translata quiescit.

2°. *Obitus Iacobi Auesnensis.*

Ex Guilhelmo Neubrigensi lib. 4. cap. 21. rerum Anglicarum.

ANno gratiæ millesimo centesimo nonagesimo primo apud Assur, nobilium Turcorum strages, tanta quantã ab annis retro quadraginta, vt fertur, vno die Saladinus expertus non fuerat. De nostris verò occubuit Iacobus de Auenijs, vir planè optimus, & meritis præcellentibus, vniuerso exercitui Christiano charissimus, qui eiusdem exercitus præclara per annos aliquot columna extiterat, atque in proposito piè susceptо, syncerè ac strenuè perseuerans, nec leuem vnquam maculam dederat in gloriam suam. Cuius profectò laudabili deuotioni diuino munere retributum est, vt Omnipotentis Dei obsequio gloriosè occumberet, & mediante discrimine breui temporalem felicitatem, vt pium est credere, æternâ mutaret. Denique luxit vehementer cum omni exercitu Rex Anglorum, assumptum tanquam emeritum à Rege Angelorum. Hæc Guilhelmus Neubrigensis.

Ioannes Iperius abbas, notat eum vni Macha-

bærorum comparandum Iacobus Meierus scribit, cùm Richardus rex Anglorum ad recuperandam ciuitatem sanctam exercitum duceret, eum cum Hannonijs suis, Flandris, & Brabantis, in postrema acie Saladini hostis impetum egregiè sustinuisse, suaque morte victoriam emisse, ingenti edita barbarorum cæde.

Octaua Septembris.

De translatis sancti Adriani reliquijs.

Ex libris & informatione Gerardi-Montensium.

NIcomediæ, natalis sancti Adriani martyris, qui post multa supplicia, martyrium crucifragio consummauit, sub Diocletiano Augusto. Huius martyris reliquiæ, vt multorum synceritas attestatur, allatæ sunt trans-montanis partibus in villam [a] *Rauli-court*, Geraldi-montensibus vicinam. Quæ ob merita & beneficia martyris, amplissimis est terminis dilatata, & ibidem ecclesia præbendarijs inuestita Canonicis. Sed cùm peccatis hominum exigentibus, villæ & oppida destruerentur, ecclesiæ etiam prophana temeritate spoliarentur, Rotnacensis ecclesia suo sancto Hermete est priuata, diuina autem clementia sancto Adriano tutissimum receptaculum prouidit. Vnde tandem furto ereptus est à quodam Eubaldo presbytero. Qui patronum venalem fecit in Geraldi-monte viginti quatuor marcis. Cùm autem monasterium & populus ad tantum pretium expauescerent, cum thesauro Bruxellam recessit. Vnus ex plebe Theodoricus, dicebat se libentius crassam vaccam emturum, quàm ossa arida. Qui

paulo

paulo post obijt, & indecenter inter ecclesiam humatus est: sed rugientibus, vt creditur, dæmonibus, cadauer abiectum est. Interea abiens Bruxellam Eubaldus, in via est in visu hebetatus, vnde ad montem monasterio contiguum redijt, & ex varijs signis didicit Dei voluntate corpus sacrum ibi permansurum. Regreditur proinde ad villam, & conuentione facta, duodecim marcas à populo & quatuor bonaria terræ, sub annali censu duodecim nummorum ab ecclesia possidenda recepit. Cùm autem abbas Seuelardus & vniuersus populus exoptarent veras declarari à Deo reliquias, idipsum multipliciter sunt consecuti. Et hoc ordine glorioſus martyr monasterij patronatum obtinuit, intra Geraldi-montem. Qui est Flandriæ Imperialis ciuitas, diœcesis Mechlinienſis; in qua est item dicta abbatia ordinis sancti Benedicti, valde celebris, propter præsentiam & beneficia tanti martyris. Ad eius enim memoriam frequens est populorum concursus: imo ob illustria martyris beneficia, multi vrbem non aliter nominant, quàm Ad sanctum Adrianum in Flandria. Secundaria festa annuè proclamantur. Sexto Calendas Iunij, aduentus sancti Adriani martyris ad nos anno milleſimo centeſimo decimo: & quarto nonas Martij, eleuatio corporis beati Adriani martyris. Ex his allatio celebrari solet per totam ciuitatem; eleuatio verò per Decanatum. Historia martyrij exstat ad octauum diem Septembris, breuiter in Horis Romanis; fusè apud Surium.

a. *Vide Meyer. an.* 1110.

Die

Die nona Septembris.

De S. Audomaro, primo episc. Morinorũ.

Ex Folchardo, & Iperio.

IN pago Teruãnensi, depositio beati AVDOMARI, episcopi & confessoris; qui obijt anno Verbi incarnati sexcentesimo nonagesimo quinto. Erat natione Germanus, non longè à Constantia natus, sed in Luxouio Burgundiæ monasterio, sub abbate sancto Eustathio magna vixit sanctimonia; monachus eum Friulfo patre, & cum alijs nobilium filijs factus. Impulsu autem Francorum regis & episcopi Nouiomensis, datus est Morinis episcopus: quos prius per Victoricum & Fuscianum conuersos, sed magna ex parte relapsos in veterem idololatriam, maximis laboribus ad veram reduxit pietatem. Interfuit autem senio confectus translationi sancti Vedasti, & in ea fertur receptum corruptibile lucis munus, reimpetrata cæcitate vitasse. Obijt autem in villa Warantis suæ diœcesis, & à reuerendissimo abbate Bertino sepultus est in monasterio siue ecclesia beatæ Mariæ, in *Sithiu* Qui locus olim erat lutosus portus, nunc verò est celebre & bilingue Artesiæ oppidum, quod hæres est nominis sancti Audomari, & imaginis ipsius in sigillo negotiorum: Flandricè, *Sint Omeer*. Natalem habet ab Vsuardo notatum die nona Septembris. Legitur etiam duodecimo Calendas Nouembris, inuentio sancti Audomari episcopi Morinensis Et sexto Idus Iunij, Monasterio *Sithiu*, relatio siue translatio sancti Audomari episcopi, quando sanctus Folqui-

Folquinus corpus eius fugato Hugone abbate à *Lesbourch* retulit, anno octingentesimo quadragesimo tertio, & in *Sithiu* iuxta corpus beati Bertini, sub terra recondidit, vbi per multos annos homines quidem latuit, at reuelatus est vbi Dominus voluit.

Sed vt breuiter subijciam statum ecclesiæ Audomarensis, Ibi fidem primum prædicarunt Romani viri Fuscianus & Victoricus. Verùm ijs sub Rictiouaro martyrio coronatis, populus gradatim redijt ad vomitum, & ad pristinos idololatriæ errores; donec pius pater misericordiarum ex Luxouio dedit sanctum Audomarum episcopum, per quem iterum Morinorum siue Teruänensium regioni occiduæ Euangelium resplenduit. Paulo pòst accesserunt ex dicto Luxouiensi monasterio Mommolenus, Bertramus, & in primis Bertinus, qui patriæ & sanguinis vinculo beato Audomaro coniunctus erat. Quos mox sanctus episcopus suos statuit in prædicatione consortes. Eodemque antistite agente Adroaldus, vir præpotens, villam suam *Sithiu* cum appendicibus Deo & beato Petro, in vsum monasterij obtulit. Vnde tres prædicti viri inibi ecclesiam construxerunt, anno sexcentesimo vigesimo sexto: & cellam in loco qui ob id Veteris monasterij nomen retinet. Cùm verò locus ille permodicus esset, & monasticæ quieti minus commodus, miraculo psalmodiæ in nauicula existentes diuinitus alium locum acceperunt ad Agnionem fluuium. Cui cœnobio sacerdos Dei Audomarus Mummolinum præfecit: eoque in episcopum assumto, pastoralem cœnobij curam B. Bertino demandauit. Qui in eo loco centũ quin-

qua-

quaginta monachos, breui tempore adunauit. Cumque in loco paludoso situm & sepulturæ inidoneum esset, beatus Bertinus in vertice montis aliam basilicam beatæ Mariæ construxit, cum cœmeterio: & ordinauit vt aliquot monachi inibi Deo seruirent. Interim proprium monasterium sic leuauit, vt ipse in eo primus sepulturam acceperit.

Ex hoc autem deriuata sunt alia monasteria quatuordecim, & Ioannes Iperius abbas Bertinensis scribit, ecclesiam Dei solennizare viginti duos sui monasterij monachos. Inter quos celebriores sunt Bertinus, Mommolenus, Ebertramus Erkenbodo, Humfridus, Winocus, Walbertus, alter Bertinus, Fulco, Grimbaldus, Gerardus, Ioscio, & Bernardus pœnitens.

Hoc præterea monasterium excepit, & aliquot diebus refocillauit, tres sanctos Cantuariæ archiepiscopos, qui propter defensionem ecclesiasticæ libertatis Anglia exire cogebantur. Primò, Dunstanum, de quo suo loco dictum est: secundò beatum Anselmum, qui ibidem sacri chrismatis vnctione innumeram multitudinem confirmauit: & tertiò sanctum Thomam: Qui glorioſus martyr, per Grauelingas & Claromariscum venit ad Vetus monasterium, & cùm inde nauigaret ad sanctum Bertinum, insigni miraculo piscis grandis, quem bremam vocant, cum impetu se in sinum sancti viri proiecit, quem eodem die conuentui propinauit.

Edmerus lib. 2. vitæ

Chron cap. 44. Vitæ S. Thomæ, lib. 2. cap. 5. Brema, gallicè breſme

Quod verò ad diuitias attinet, vidit S Bertinus priuilegia & possessiones sui monasterij sic ampliari, vt regalibus monasterijs æquaretur. Sed ob eadem, loci facies multum fuit aliquando im-

do immutata. Siquidem regali donatione aliqui non monachi, Abbates præfuerunt, quorum primus Fridogisus, Cancellarius Imperialis palatij, inter abbates vndecimus. Qui ex monasterio S. Audomari dimisit quadraginta monachos, & pro ijs instituit triginta Canonicos, cum quibus, quia sæcularis erat, viuere prælegit. Eisque & sibi quæ maximè placebant ex bonis monasterij asseruabat. Vnde sub abbate successore vnus ex monachis Bertinensibus institutus est Custos Canonicorum. Quod officium postea conuersum est in dignitatem Præposituræ. Fuit autem decimus octauus abbas beatus Fulco, qui post secundam monasterij per Danos exustionem, villam *Sithiu* cœpit murorũ ambitu firmare. Qui cùm in Rhemensi archiepiscopatu Hincmaro succederet, successorem habuit in abbatia Rodulphum. Eo autem mortuo, Caroli simplicis donatione locum occupare voluit Balduinus Caluus, Flandriæ Comes, laicus & miles. Sed monasterium, vt id impediret, reassumsit beatum Fulconem, & pro eius concordi electione contra Balduini conatus, per sanctum Grimbaldum Caroli consensum obtinuit. Cùm autem octo ferè annis abbatiã nobilissimè rexisset, iterum Balduinus solicitauit pro ea apud Carolum, & per Winemarum militem, apud sanctum Fulconem. Sed Winemarus sentiens virum Dei contra ecclesiæ & religionis statum flecti non posse, cum ira recessit, & positis in via Rhemensi insidijs, beatum præsulem lanceis transfodit. Hac via, regia accedente donatione, Balduinus abbatiam inuasit, anno nongentesimo primo. Cui filij eius successerunt, Adolphus Bolonienſis Comes, & Arnulphus Comes Flandrensis. Hi

sis. Hi autem sub nomine Comitum ecclesiam administrarunt, eam quasi hæreditate possidere volentes. Vnde monasterio cum pietate multa bona perierunt. Nam inter alia ipsum oppidum, cuius munitionem sanctus Fulco inceperat, Flandriæ Comites sibi asscripserunt, eo quod Balduinus munitionem illam perfecerat. Cæterum Arnulphus regiminis anno vndecimo, corde compunctus, cùm videret sub se, fratre & patre collapsam esse religionem, à Witfrido Morinorum episcopo ordinari postulauit sanctum Gerardum natione Namurcensem, celeberrimum huius & aliorum cœnobiorum reformatorem. Neque ab eo tempore puto vllam memorabilem mutationem factam esse apud Audomarenses, nisi quod superioribus annis destructa Sedes Teruänensis, translata sit, partim Bononiam, partim Ipras, & partim ad sancti Audomari oppidum. Sicque ecclesia quæ primitus fuit monachorum, deinde Canonicorum, nunc est cathedralis. Eiusque episcopo in dotem assignata est præpositura, cum abbatia quadam eiusdem diœcesis.

Decima die Septembris.

1°. *De sancto Theodardo episc. & mart.*

Ex historia martyris, auctore Sigeberto.

LEgiæ, in basilica sancti Lamberti, natalis sancti THEODARDI episcopi & martyris. Hic in diœcesis regimine successit sancto Remaclo, qui propter attritos fructuum prouentus, portum solitariæ vitæ legerat. Cumque multa per Dei gratiam, & suam industriam restauraret, hoc

eum

cum acrius mordebat, quod ecclesiæ suæ possessiones magna quantitate essent, circiter per annos triginta mutilatæ. Deliberabat autem apud Hildericum regem Austrasiæ super iniustitijs illatis ecclesiæ, legaliter expostulare Sed filij Belial iniustitiæ conscij, & nolentes coram palatinis causam agi, eum in Alsatiam vsque insequuntur, & intra terminos diœcesis Vuormatiensis caput eius sacro oleo perunctum, in frusta secant, corpusque membratim dilaniant. Statimque in testimonium sanctitatis, euidentia signa subsequuntur. Eius corpus suo quasi iure postulauit discipulus & successor martyr Lambertus, tandemque obtinuit, & in Legia villa publica, quæ nunc est Leodium, tumulauit, cum honore qui martyrem decebat. Passus est anno Domini sexcentesimo quinquagesimo octauo, iuxta Sigebertum, administrationis secundo, eleuatus in capsam Leodij in primaria ecclesia. Plenam autem historiam habet Surius, cuius stylum se melioraſſe scribit Sigebertus Gemblacensis.

2°. *De sancto Odgero diacono.*

Ex historia Wironis, quæ exstat ad 8. diem Maij, & ex diuersarum ecclesiarum vsu.

IN ecclesia Montis-Petri sancti OTGERI confessoris & diaconi. Wiro enim electus in episcopum, iuxta Scotorum consuetudinem Romam missus est, summi Pontificis manibus consecrandus. Comes illi itineris erat Plechelmus sacerdos. Cùm autem per Angliam iter facerent, diuinitus illis adiunctus est Otgerus leuita, qui præ feruenti cœlestis patriæ desiderio, terrena contemnens,

beato viro adhæsit. Cùm autem Pontifex Vironem inuitum episcopum ordinasset, eundemque honorem Plechelmo impertitus esset, in patriam redierunt: sed Wiro oblata oportunitate, rursum assumens Plechelmum coëpiscopum, & Odgerum diaconum, valde religiosum, per mare Gallicum in Franciam transijt, & à Pipino Duce Francorum, qui illorum sanctitate totam patriam illustratam agnouit, locum illis à strepitu semotum attribuit, qui vulgò Mons-Petri dictus est, vbi populo tum doctrina, tum vita præluxerunt.

Est autem Mons-Petri, alio nomine Mons-Odiliæ, postea Domini sancti sepulcri, sibi monasterium acceperunt. Natalis recolitur non tantum in dicto monte, vbi corpus miraculis claruit; & à clero Traiectensi, eo quòd in dicto monte aliquamdiu excursiones Nordmannorum declinauerit: sed præterea à cathedralibus ecclesijs Ruremondensi & Gruningensi. Vtraque enim eum vt prædicatorem suum, & patronum veneratur.

3° *De S. Eunucio, episcopo Nouiomensi.*

EOdem die sancti EVNVCLI episcopi Nouiomensis. His enim verbis ponitur in Calendario Breuiarij Nouiomensis. Sed cum adiectione, *Nihil fit.* Alibi additum legi, Cuius corpus transtulit Rodolphus episcopus ad sancti Lupi monasterium, quod nunc sancti Eligij dicitur. Verùm nihil aliud de eo legi, præterquam quod Demochares vigesimo septimo loco inter Nouiomenses episcopos, qui simul erant & Tornacenses, Guidonem ponat cum sancto Eunucio.

Vnde

Vnde coëpiscopus videtur fuisse, non autem primarius dicti loci præsul.

Vndecima Septembris.

1°. De sancta Vinciana Virgine.

Ex officio Gandensi, & Nodgeri episcopi historia, quæ exstat ad diem decimam nonam Martij.

EX Hasbania, in portu Ganda, sanctæ VINCIANÆ virginis, quæ cum fratre suo Landoaldo archipresbytero, alijsque nonnullis ex Italia in Galliam Belgicam profecta est, circa annum sexcentesimum trigesimum tertium. Iisdemque quibus potuit modis cooperata est in Christianæ religionis plantatione. Tandem peregrinationis suæ decurso tempore, plena bonis operibus in *Winters-houen* Hasbaniæ, virgo migrauit ad Dominum, anno sexcentesimo quadragesimo tertio. Estque ibi decenter à fratre sepulta Sed à womaro abbate, cum beati Landoaldi fratris, & aliorum reliquijs, translata est Gandauum, ad ecclesiam sancti Bauonis, facientibus ei potestatem, Ioanne Romano Pontifice, Heraclio episcopo Leodiensi, & Othone eius nominis Imperatore secundo.

2°. De sancto Bodone episcopo.

Ex catalogo quodam episcoporum Tullensium.

IPso die, natalis sancti Bodonis episcopi Tullorum, & confessoris: qui Lugdunum translatus, mira fidelium deuotione veneratur. Editus est in pago Ardennensi, patre Bertaldo & matre Bertilde. Cumque moribus & conuersatione

probatus esset, vigesimus secundus factus est Tullensis ecclesiæ episcopus, & inter cætera bonitatis studia, construxit sanctimonialium monasterium, quod vsque hodie dicitur sancti Bodonis, & aliud duodecim Canonicorum ad fluuium *Murt*, & tertium in honorem sancti Leodegarij in Ofonis villa. Consummato autem præsentis sæculi labore, sepultus est in cœmeterio beati Mansueti.

Et hæc breuiter sunt hoc in loco commemorata, propter natale eius solum, quanquam nesciam in qua parte Arduennæ sit natus.

Duodecima Septembris.

De sancto Guidone, in Anderlaco.

Ex historia, tomo quinto Surij edita.

ANderlaci, depositio sancti GVIDONIS confessoris, qui post septennem & laboriosam peregrinationem, hunc locum suæ quietis elegit. Vbi sui sacri corporis reliquiæ sub frequentia miraculorum frequentantur.

Hic in pago Brabantensi, tugurio rusticano & paupere domo natus, oculis parentum furabatur in primæua ætate certas horas, quibus ecclesiam oraturus adiret. Nec hilarem eum vlla dies videbat, nisi prius aut orasset, aut eleemosynam protulisset. Ecclesiæ B. Mariæ in *Laken*, multis annis seruiuit, velut alter Nepotianus, eam floribus & ramis exornans, omnia in nitore conseruans, atque in omnes cæremonias piè solicitus. Postea per septem annos peregrinatus est Romam, Ierosolymam, & ad alia sanctorum loca. Vnde Anderlacum reuersus, peste inguinaria, sæculi ærumnas consummauit, sepultus in cœmete-

Hieron. Heliodoro epistol. 3.

rio,

rio, anno milleſimo centeſimo duodecimo. Sed Deo ſanctum ſuum per crebra miracula mirificante, Gerardus epiſcopus, ſucceſſor Lietberti, eum eleuauit in natiuitate Baptiſtæ: & ex confluentium oblationibus, noua baſilica ſuper eius tumulum eſt ſumtuosè ædificata: in qua Canonicorum octodecim celebre collegium, à domino Gaeſbecano dotatum & inſtitutum, diuina officia reuerenter peragit. Locus dicitur Anderlacum & à recentioribus Anderlechtum, Bruxellenſibus, apud quos indigenæ iure ciuium gaudent, vicinus. Pingitur vt opilio, bubulcus, & arator. Habet enim in manu pedum: ad pedes oues, boues, & inſtrumentum triangulum ligneis dentibus diſtinctum, quo ſemina aruo iniecta obruuntur, quod quidam dentale, alij pectinem: Belgæ, *een egghe* vocant. Lakenſis eccleſia ad aquæ-ductum Bruxellenſē, addit ei in manibus claues ſuæ eccleſiæ, eo quod in ea cuſtos, velut alter Nepotianus, Deo ſeruierit.

Decima tertia Septembris.

1°. *De S. Amato epiſcopo apud Duacenos.*

Ex libris Duaci, & Marcenæ.

BRoyli, depoſitio S. AMATI epiſcopi & confeſ. Cuius virtutem Saluator omnium pius, magnificauit in temporali vita ſuorum gratia meritorum. Fuit epiſcopus[a] Senonenſis, ſed apud Theodoricum regem de infidelitate accuſatus, per eius exſecrabiles iuſſus in exilium eſt ablegatus, cauſa non diſcuſſa. Quamobrem Peronæ exulauit vſque ad mortem Vltani abbatis: deinde

[a] *Sigebertus anno 672. In catalogo Democharis eſt 22.*

deinde beato Mauronto commendatus, primum Hamatici vixit, vbi sepeliuit sanctas abbatissas Gertrudem & Eusebiam. Postmodũ requisitus à Rictrude & filio eius iam dicto Mauröto, suscepit regimẽ monasterij, S. Petri quod Broyli in fundo suo apud Menapenses constructerant. Quo in loco monasticam congregationem gubernauit, & populo alimenta cælestis prædicationis ministrauit, vsque ad annum sexcentesimum nonagesimum, quo sanctissimam vitam finiuit. Eius corpus sed & ferri pondus, quod ad collum gestauerat, multis miraculis claruerunt. Quibus auditis Theodoricus rex ad sepulcrum veniam perpetrati in eum facinoris flagitauit, & multas possessiones ad alimoniam seruorum Dei eidem contulit. Maurontus vero ad honorem eiusdem præsulis, sui etiam patrimonij multa prædia, per chartarum instrumenta assignauit. Præterea haud longè à beati Petri ecclesia aliam Deiparæ constructit basilicam. Ad quam diuinitus monitus, cum sancto [b] Baïno Morinorum episcopo, beati Amati reliquias transtulit. Postea à clero Meruillano, propter Nodmannorum incursiones [c] Duacum est translatus, in sui iuris ecclesiam. Anno denique octingentesimo septuagesimo quarto [d] obtinuerunt fratres Meruillani siue Broylenses, à Ioanne episcopo Cameracensi, Carolo rege, & Arnulpho Comite, vt cum omnibus priuilegijs & possessionibus Duaci remanerent. Eleuatio per Baihum facta & translatio, recoluntur quarto Calendas Maij, & decimo quarto Calendas Nouembris.

Est verò Duacum vrbs diœcesis Atrebatensis, in Gallicana Flandria, nuperrimè ex Louanio multum decorata generali

nerali vniuersitate omnium studiorum. A Guilielmo Neubrigensi rerum Anglicarum historico dicitur nobile castrum *Duay*.[e] *Lib. 5. c. 23*

a. *Archiepiscopum fuisse liquet ex subscriptionibus Concilij Aurelianensis tertij, vbi Leo Senonensis subscribit. Tomo 2. Concil.*

b. *Cuius mentio suprà, 20. Iunij. & 22. Iulij.*

c. *Imo Sueßiones, ac postea inde Duacum. Vide 16. Octob. 5°.*

d. *Hæc conceßio præceßit translationem ex Sueßione; & facta est non per Arnulphum sed per Balduinum ferreum Comitem Fland.*

e. *In Chronico Cameracensi, Castrum* Duwaicum.

2°. De sancto Flederico presbytero

Ex informatione quam mecum in Vliderzele *accepit Martinus Baccius Pastor Alostanus, anno septuagesimo sexto.*

IN territorio Alostano, loco *Vliderzele* festiuitas sancti FLEDERICI presbyteri & confessoris. Qui natione Francus, à parentibus Christianis natus, quod professus est in baptismo, ab ineunte ætate obseruauit Literarum & virtutum studio adolescentiam insumsit. In sacerdotum ordinem ascitus, pastorale munus subijt in *Vliderzele*, sicut Aaron vocatus: vbi pietatem & sanam doctrinam subditis instillauit. Fertur autem primitias sacerdotij celebrans, obtinuisse ranarum eum turbantium silentium. Festos dies incipiebat pridie ab hora duodecima. (Quod etiam à Scotis obseruari à sabbathi meridie, testis est Hector Deidonanus.) Inter alias virtutes multum studuit pacificandis discordibus. Cùm autem ad senectam bonam peruenisset, virtutibus *Folio 287.*

& miraculis clarus, spiritum suum, quem pro grege & pro ecclesia laboribus exhauserat, Deo lætus reddidit. Cùm autem peregrinantes varia eius sentirent beneficia, inter quos multi fuerunt surdastri, curia Bruxellensis commissarios misit, qui rem totam examinarent, quique sacras reliquias secum asportare meditabantur, sed claustrum feretri propter irruentem tremorem aperire non poterant, quod mox Pastor loci commodè aperuit. Vnde reliquias vlterius attingere formidarunt. Accidit autem quorundam adhuc viuentium memoria, cùm ex antiquo feretro in nouum reliquiæ reponerentur, Pastorem lintea vetera secum tulisse, quæ ad sistendum sanguinem Ioanni de *Clerck*, in fomitem conuertere non potuit, sed ab igne illæsa, eius sanguinem vulneri admota sistebant. Hæc ferè sunt quæ ad eius memoriam apud Pastorem loci asseruantur. Vulgo fertur natus apud Parisios, sed ignoratur an fuerit vicarius Pastor monasterij Gandauensis, an verò Pastor, priusquam is locus diuo Bauoni esset collatus. Quod ante annos multos factum esse constat Otho enim secundus, villam *Vlierzele* nominat inter possessiones Gandensis cœnobij. Posterior sententia mihi est verisimilior, quòd tam pauca de patrono suo sciant. Nam cœnobitæ Gandenses initio dicuntur per se diuina officia in *Vlierzele Houthem*, & *Baueghem*, iusto numero & velut Prioratum constituentes, perfeciſse: serius autem vicarios accepisse. Quare notior foret beati Frederici vita, si Bauonensium fuisset vicarius. Pingitur vt sacerdos, cum calice & hostia, in altari, feretro, vexillis, & peregrinantium imagunculis Et solet in altari eius nondum consecrato

Apud Meie rum anno 974.

crato celebrari de eo sacrum, ad requisitionem peregrinantium, super lapide portatili. Cæterum anno millesimo quingentesimo quadragesimo quinto, solicitatus fuit Martinus Cuperus Coëpiscopus Roberti Croy, Cameracensis episcopi, vt altare sancti Flederici consecraret, diem festum, & processionem ei constitueret. Qui omnibus expensis sua suffraganea suique episcopi auctoritate, feretrum annuè circumferri ordinauit, die Dominico post natalem sanctorum Petri & Pauli: altare in sancti confessoris honorem consecrauit pridie exaltatæ sanctæ Crucis: eundemque diem annuè in memoriam patroni per parochiam festiuum instituit: dato desuper Flandrico diplomate. Quod tamen intra triennium in pestifera ædilis domo deperditum putatur, cùm diligenter quæsitum, nusquam sit inuentum. Fit autem Missa de communi, & lectiones Matutinæ ex Maximo notantur, *Ad laudem sancti.*

Decima quarta Septembris.

1°. *De S. Materno episc. & eius successoribus.*

Ex diuersis, potißimum ex Tungrorum & Treuirorum Breuiarijs.

TReuiris sancti MATERNI episcopi, discipuli sancti Petri, qui simul Treuirensi, Colonienſi, & Tungrensi ecclesijs præfuit archiepiscopus, & Coloniæ spiritum Deo reddidit, sed Treuiris in ecclesia sancti patris Eucharij, quæ nunc ad sanctum Matthiam appellatur, simul cum

ijsdem

ijsdem requieſcit. Arbitror autem eum non præfuiſſe tribus epiſcopatibus diſtinctis, ſed fidelibus multiplicatis, poſtea exortam eſſe dictis in locis, quibus ſanctus Maternus antea fidem prædicarat, trium diœceſium diſtinctionem. Ideoque in eius rei ſignificationem valde conuenienter pingi cum vnica quidem eccleſia, ſed ex qua promineant tres turres. Natalem habet die decimaquarta Septembris: ſed quædam eccleſiæ transferunt eum propter feſtum exaltatæ Crucis.

Optatus porrò Mileuitanus epiſcopus, ſub finem libri primi contra Donatiſtas, dicit ad vrbem Romam ventum eſſe à tribus Gallicanis epiſcopis, vt iudices eſſent in cauſa Donati & Cæciliani; inter quos primo loco recenſet ſanctum Maternum ex Agrippina ciuitate. Nominat eundem Conſtantinus Auguſtus libro decimo hiſtoriæ eccleſiaſticæ Euſebij. Verum ex temporum diſtantia colligitur, hunc diuerſum eſſe ab illo, quem tres diœceſes conſtanter celebrant vt ſibi à beato Petro Apoſtolo miſſum. Vnde legitur inter Patres Arelatenſis Concilij, quod circa tempora Syluestri eſt habitum: Ex eadem Galliarum prouincia, ciuitate Agrippina, Maternus ſecundus epiſcopus. Et ad hunc pertinet quod alibi legitur, Seuerinum non Euphratæ pſeudoëpiſcopi, ſed Materni fortiſſimi Chriſtianæ fidei propugnatoris, & vigilantiſſimi propagatoris, nec fidei, nec doctrinæ perfectione diſſimilem ſucceſſorem extitiſſe.

Vocatur Arelatenſe 2. in tomo 1. Conciliorũ.

Cæterum poſt ſanctum Maternum complures epiſcopi Treuirenſes Tungrorum curam habuiſſe memorantur, qui inter Belgarum populos primi vſque ad Treuirorum fines habitant. Recenſentur autem hoc ordine, ſanctus Maternus iam dictus, Nauitus, & ex ordine ſeptem ſequentes, Marcellus, Metropolus, Seuerinus, Florentius, Martinus, Maximinus, & Valentinus. Qua de cauſa etiam primi recenſentur in catalogo epiſcoporum Tungrenſium. Ex his ſanctus Maternus paſſim celebratur. Martinus autem à Tungris

gris Apostolus Hasbaniæ honoratur, quod suo loco commemorauimus. Reliquorum verò natales celebrat Treuirensis ecclesia.

Sancti Nauiti, septimo Iulij.
Sancti Marcelli, quarto Septembris.
Sancti Metropoli, octauo Octobris.
Sancti Seuerini, vigesimo quarto Octobris.
Sancti Florentij, decimo septimo Octobris.
Sancti Maximini, vigesimo Iunij.
Sancti Valentini, decimo sexto Iulij.

Officium autem habent commune de Pontifice martyre. Quanquam ignorem an tantum extensiuè dicantur martyres, quia sub tyrannorum & paganorum persecutionibus multa pro fide Christi passi sint, quo sensu Romanos nonnullos pontifices quidam martyres appellarunt. Sanè Treuiri de viginti tribus episcopis, ante Agritium fatentur se ignorare tempora consulum, annos administrationis, exitus, & tumulos. Hæc enim interciderunt in persecutionibus, & postea in Hunnorum ac Nordmannorum excidijs, quæ multa fuerunt. Saluianus enim episcopus deplorat, & æquissimæ dispensationi Dei asscribit, quod opulentissima vrbs ter continuatis euersionibus per Hunnos excisa, cùm excidijs non corrigeretur, quarto perire meruerit. Vt mirum non sit in tot excidijs multa perijsse: ob quæ etiam ignoramus, qualis fuerit status catholicæ religionis, sub dictis episcopis apud Tungros, qui simul cum Treuiris excisi sunt. Verisimile est interim sobrium fuisse, vsque ad tempora sancti Seruatij, qui primus Tungris proprius episcopus præfuit. Nam & Treuirorum gesta clarè habent eos non manifestè, feruente persecutione, præsulatum exercuisse, sed sicut Apostolus ait, in solitudinibus & montibus, speluncis, & cauernis. Hebr. 11.

In Annalibus manuscriptis, & Ioanne Enē in gestis Treuirorū.

Libro 6. de vero iudicio.

Decima

Decima quinta Septembris.

De sancto Aichadro, in Haspris.

Ex Fulberto, Chronico Cameracensi lib. 2. cap. 29. & Gaguino.

IN Nordmannia, depositio sancti AICHADRI abbatis. Qui fuit post sanctũ Philibertum (cùm is ab Ebroino extrusus esset) abbas Gemeticensis, prope Rothomagum: vbi nongentis eum monachis præfuisse, scribit Fulbertus in vitæ historia. Inde autem ob Nordmannorum persecutionem, cum sancto Hugone, translatus est ad villam Haspram Cameraco subiectam. De qua villa incertum est, num Gemeticum eam antea possederit, vel postea ob Sanctorum præsentiam obtinuerit. Sed remanentibus corporibus, constat ex legatis constructum esse monasterium, siue Præposituram. Quæ cùm multum deficeret in disciplina monastica, propter longinquam abbatis absentiam, effecit Gerardus episcopus vt facta commutatione, subiecta sit sancti Vedasti monasterio Vnde Leduinus abbas in honorem Sanctorum ibi miracula multa operantium, locum nouis ædificijs & claustro regulari insigniuit. Natalem habet die decima quinta Septembris; diem translationis, decimam septimam Iunij. Huc etiam pertinet quod à Roberto Gaguino scriptum est Balduinum & Gunduinum, ex Aspera Cameracensis agri vico, Gemeticum à Danis solo æquatum, restaurasse.

To. 5. Surij.

Lib. 5. hist. Francorum.

Decima

Decima septima Septembris.

De sancto Lamberto episcopo, martyre, & patrono Leodiensium.

Ex veterum Martyrologijs, Stephano vitæ scriptore, chronicis Leodiensium, & cæteris.

TVngrensi diœcesi, Leodio, villa publica, natale sancti LAMBERTI episcopi. Qui dum regiam domum zelo religionis increpasset, cùm rediens orationi incumberet, ab iniquissimis viris de palatio regis missis ex improuiso concluſus, intra domum ecclesiæ occiditur. Cuius sepulcrum creberrimis illustratur miraculis. Vsus est præceptore *Winters-houen* sancto archipresbytero Landoaldo: magistroque suo sancto martyri Theodardo, in episcopatum succesſit. Clodoueus rex eius prudentia & auctoritate familiariter vtebatur patrem eum appellans & Apostolicum virum, in eo priuilegio quod promulgauit pro immunitate ecclesiæ beatæ Mariæ Traiecti. Debuitque sanctus in patria vrbe, post martyrium beati Theodardi pontificium susciperе. Vrgebant enim eum Clodoueus rex cum suis proceribus, electio omnis cleri, & acclamatio vtriusque sexus. Nec minus ob sanctitatem & prudens consilium placuit Childerico regi, qui non dubitauit pectus eius domicilium esse Spiritus sancti, & linguam veritatis organum. Sed hoc rege occiso turbata est ecclesiæ pax. Siquidem Ebroïnus tyrannus, qui Maior domus sub Theodorico rege sæpius Franciam turbauerat, sanctum Lambertum iustitiæ & publicæ libertatis defensorem, episcopatu expulit, &

lit, & Faramundum quendam intrusit: per quem Tungrensis ecclesia experiendo didicit, furem
Ioan. 10. non venire nisi vt furetur, mactet & perdat. Sanctus Lambertus autem videns se obstinatæ tyrannidi & oppressioni ecclesiæ non posse resistere, infructuosum laborem prudenter declinauit, & per septem annos Angelicam vitam duxit in Stabuleto monasterio, vsque ad miseram Ebroini interfectionem. Nominatur Apostolus* Taxandriæ eo quod multa prædicatione & patientia ad fidem conuerterit eius regionis populum idololatriæ cultu sordescentem, qui nullis ciuitatibus, sed pluribus & sparsis vicis continebatur, vsque ad Tungros. Et propter hanc conuersionem Taxandri Leodiensi ecclesiæ subditi fuerunt, sicut cernere licuit, vsque ad nuperam episcopatuum multiplicationem, Pipinum principem, primi Pipini nepotem, de publico cum Alpaide adulterio, quibus potuit modis reuocare laborauit. Qui visus est quidem reiecta pellice, velle redintegrato coniugio obtinere remedium pœnitentiæ, sed per eandem penitus subuersus est. Cui etiam postulanti, ea de causa astitit frater eius, impius Dodo, qui in villa Legia orantem Lambertum, & per modum crucis expansum, ante altare sanctorum martyrum Cosmæ & Damiani, per satellites suos lancea perforauit, & cum eo simul interemit Petrum & Andoletium, sancti martyris consanguineos Sic beatissimus martyr omni virtutum gratia adornatus, cum B. Ioanne Baptista, ob impugnatum adulterium, meruit palmam martyrij, anno Domini sexcentesimo nonagesimo octauo, episcopatus quadragesimo. Sacrilegus verò Dodo æternæ damnationis in

* *Confer 7. Maij.*

currit

currit interitum, tum etiam posteritati suæ tanti facinoris iugem pœnam, & indeficiens opprobrium vsque hodie reliquit. Vnde Wandelbertus scribit, Factio quem cæsum semper tremebunda paueſcit. Sepultus est beatissimus martyr apud Traiectenses in ecclesia sancti Petri, vnde post duodecim annos translatus est cum sede cathedrali à beato Huberto ad villam Legiam, tunc quidem ignobilem Lotharingiæ vicum, sed martyrio & miraculis sancti Lamberti nobilitatum. Eius etenim patrocinantibus meritis, postmodum commutatur in celeberrimam vrbem, quæ modò Leodium dicitur, à mediæ ætatis scriptoribus etiam Leudica & Leodicum. Vnde Carolus magnus legitur celebrasse Pascha apud sanctum Lambertum, in vico Leodico. Estque caput ditionis Leodiensis, principem habens suum episcopum: cuius iurisdictioni ciuili subesse scribit Guicciardinus, oppida muris cincta viginti quatuor, præter medietatem Traiecti. Fecit autem primam donationem Carolus Martellus Is siquidem:

Lib. 4. de gest. Franc. cap. 86.

Huberto Imperium terræ, & ius contulit omne,
Illectus pietate viri, ingentoq; fagaci.

Quanquam præcipuè hoc eum dedisse suspicet ecclesiæ beati Lamberti in expiationem fœdissimi delicti parentum. Neque mirari oportet causam necis omissam esse ab ijs qui primi martyrium scripserunt. Eam enim omiserunt, vel studiosè, vel vrgentibus principibus, qui familiæ suæ maculas tegi voluerunt. Celebratur autem translatio quarto Calendas Maij: triumphus in *Steps*, [2] tertio Idus Octobris: sed natalis dies decimo septimo Septembris celeberrimus est, per totam diœcesim & alibi, etiam semotissimis in locis.

locis. Est enim celeberrima martyris memoria apud Friburgenses in Brisgoia, qui se sancti martyris caput habere gloriantur ex donatione Rudolphi episcopi, qui frater erat Bertholdi quarti Zeringiæ Ducis. Duces quoque Carinthiæ in finibus Carnorum ac Styriorum opulentissimum diui Lamberti monasterium fundarunt. Est autem diœcesis hæc multis modis commendanda. Si antiquitatem spectes, reliquas in Belgio longè antecedit: si sanctitatem, omnes episcopi sancti recensentur qui beatum Lambertum antecesserunt: duo quoque successores, Hubertus & Floribertus, qui Leodij resederunt. Quanquam & alij quidam sanctitate & miraculis claruerint. Albertus filius Ducis Brabantiæ etiam sanguinem fudit pro ecclesiastica libertate. Frederici martyrium & miracula clerus Leodiensis descripsit. Si eruditionem quæras & nobilitatem: Stephanus, Ratherius, & Nodgerius dum episcopi erant, Sanctorum historias scripserunt. Multi multa clericorum collegia erexerunt, & in monasterijs quoque scholas esse voluerunt. Recensentur autem nominatim in clero Leodiensi, qui Innocentium secundum exceperint. filij regum, nouem: Ducum, viginti quatuor: Comitum, viginti nouem: Baronum siue nobilium septem. Et ex his multi erant Doctores Legum, Decretorum, aut Sacrarum literarum.

Circa eadem ferè tempora dedit Leodium catholicæ ecclesiæ tres Romanos Pontifices, Fredericum, Iacobum & Theobaldum archidiaconos, qui inter Pontifices nominantur, Stephanus IX. Vrbanus IIII, & Gregorius X. omnes inter beatos numerati, & suis locis in præsenti opere descripti.

a *De*

De hac victoria & triumpho Ioannes Placentius in Hugone episcopo.

Die vigesima prima Septembris.

De sancto Gerulpho, martyre Flandro.

Ex Martyrologio propriæ ecclesiæ; historia ibidem manuscripta, & Meieri commentarijs Flandriæ.

VNdecimo Calendas Octobris, natalis beati Matthæi Apostoli & Euangelistæ. *Ipso die, passio beati* GERVLPHI *martyris.* Item octauo Idus Octobris, *aduentus sancti Gerulphi martyris, ex Merendra Truncinium.* Et septimo Calendas Iulij, *In Trunchinio, translatio corporis sancti Gerulphi martyris* Hic Merendræ, in Flandria, claris & Christianis parentibus ortus, ab infantia pietatis amantissimus fuit. Monasteria & Deo dicatas ecclesias religiosè frequentauit; clericos & sacerdotes magno studio coluit; & in summa, hoc maximè illi curæ fuit, vt vitam suam quàm optimè ad normam diuinæ legis institueret. Quum verò nondum esset sacramento Confirmationis insignitus, nec se proinde absolutum, & aduersus omnia æternæ salutis impedimenta satis ornatum, Christi militem esse piè prudenterque existimaret, viro quodam comitatus, qui susceptoris circa se officio fungeretur, ex solo natali Gandauum ad Blandinienſe monasterium se contulit, vt sacro chrismate ab episcopo Noniomagensi Heliseo, qui tum eo forte aduenerat, linieretur. Cumque percepto sacramento, repletus iam pinguedine gratiæ spiritalis, domum rediret, haud procul a monasterio quod Truncinium

dicitur (ad quod orationis causa nonnihil deflexerant) à suo patrino, qui tantam eius pietatem, incredibili exagitatus inuidia, ferre non poterat, repente confossus, ex equo prosternebatur, & pro mortuo ab immani parricida relinquebatur. Accidit autem vt priusquam animam exhalaret, à parentibus, hæc omnia confestim à Deo miraculosè edoctis, diligenter quæsitus, spirans adhuc inueniretur Quibus cùm breuiter à quo tantam accepisset iniuriam exposuisset, ad extremum ab ijs petiuit, vt se in vicino Truncinienſi cœnobio sepelirent, & Merendram sui iuris allodium in altari beatæ Mariæ traderent, & caballum suum clericis ibidem Deo seruientibus donarent. Atque ita demum salutari viatico Dominici corporis in tempore munitus, ad cælum migrauit, vndecimo Calendas Octobris. At pater eius votis ac pietati filij sui haudquaquam respondens, nec prædia illa ecclesiæ Truncinienſi dedit, quæ sanctus Gerulphus petiuerat, nec corpus eius illo in loco, sed Merendræ in Basilica sanctæ Radegundis, sepeliri curauit. Quo in loco multis clarus miraculis, mansit ad annum vsque nongentesimum decimum quintum. Tum enim cælesti commonitione ad ecclesiam Truncinienſem solenni pompa atque honore translatum est die octauo Octobris; ab Airardo episcopo. Anno autem millesimo trigesimo, quum ex omni Flandria Sanctorum reliquiæ Aldenardam deferrentur, vt simul omnes solenni in processione publicæ pacis gratia circumferrentur, tantus honor diuo Gerulpho communi sententia delatus est, eo quod genere & natione Flander esset, vt inter omnia illa sacra corpora, primum atque honoratissimum locum in

Meierus anno 1030.

circum

circumgestatione, sortiretur. Historiam ante annum millesimum circa tempus translationis descriptam esse, videtur ex stylo colligi posse. Scribitur enim eum haberi in Francia, iuxta Oceani littora, & parentes habitasse in pago Mempisco, in Merendra, iuris sui villa (quæ milliaribus duobus à Gandauo distat) ipsum autem elegisse sepulturam in monasterio iuxta lympham Legiam, quod dicitur Truncinias. Quo in loco per monasterium, intellige congregationem clericorum siue canonicorum in communi viuentium per diuum Amandum institutam, in ecclesia à sancto Basino exstructa, quæ anno demum duodecimi sæculi trigesimo octauo, conuersa est in conuentum Canonicorum Ordinis Præmonstratensis.

Vigesima secunda Septembris.

De translatione sancti Exuperij Thebæi.

Ex Sigeberto & Martyrologio Gemblacensium.

IN Gallijs, ciuitate Seduno, loco Agauno, natalis sanctorum martyrum Thebæorum; Mauritij, Exuperij, Candidi, Victoris & sociorum. Ex his EXVPERIVS vexillifer fuit legionis Thebæorum. Cuius corpus tempore Ottonis primi translatum est Gemblacum, procurante id sancto Guiberto, fundatore, Gemblacensis cœnobij, quod construxit in honorem sancti Petri Apostoli & beati Exuperij martyris. Vnde inter martyrum memorias annuè legunt octauo Idus Iulij: In Gemblaco, aduentus corporis sancti Exuperij signiferi Thebææ legionis, & martyris glorioſr.

Vigesima septima Septembris.

De sancta Hiltrude, virgine Lætijs.

Ex Lectionibus Lætiensis ecclesiæ.

LÆtijs natalis sanctæ HILTRVDIS virginis, quæ amore Christi sponsum in terris fugiens, ei quem elegerat viriliter adhæsit, bonumque propositum laudabili fine concluſit. Hęc virgo, ex Wigberto Comite & Ada matre, tempore Pipini regis claruit, super fluuium Helpram, in loco qui dicitur Lætia. Quæ amore Christi Hugonem Burgundionum principem, sponsum in terris fugiens, à Theodorico Cameracensi episcopo sacrosanctum velamen accepit, & bonum propositum laudabili fine concluſit, adornata lampade plena oleo, hoc est, virtutum fertilitate. Sepulta est autem à dextris altaris sancti Lamberti in oratorio quod parentes Lætijs exstruxerant, & ob allatas sancti Lamberti reliquias ad eius honorem est dedicatum. Ibidem in medio oratorij, postquam beata anima ad cælum migrarat, humatus fuit frater eius Gontardus, qui solum Deum toto corde amplexus, commissi gregis forma fuerat. Perseuerauit autem ibi religio monachorum vsque ad successores Ludouici pij, sub quibus gens Nordmannorum (quos historiæ scriptor minus propriè Hungros vocat) Gallias irrupit. Quorum effrenata malitia, etsi redundatura erat in caput illorum, ad breue tamen tempus vrbes, castella, & vicos, igne & cæde vastabat. In qua vastatione impij homines ecclesiæ supellectilem abstulerunt, fratrum claustrales & seruiles

seruiles officinas concremarunt, multos vtriusque sexus captiuos abduxerunt: ecclesiam tamen casso labore accenderunt. Ea etiam tempestate, dispersis cœnobitis, ecclesiastica prædia facta sunt sæcularia. Cæterum quando Deus noluit diutius lucernam sub pedibus latere, crebrescentibus miraculis Erluinus Cameracensis episcopus, cum multo honore, psallentio clericorum, hymnodia, & thymiaterijs sanctæ virginis ossa leuauit. Cuius annua commemoratio concurrit cum natali S. Lamberti. Postea sub Henrico Augusto cum vetus ecclesia ruinam minaretur, Adelardus & Ermetrudis, ex diuina admonitione nouam construxerunt, quam Gerardus episcopus quinto Nonas Maij dedicauit, translatis ad eandem sanctæ virginis pignoribus.

Appendix de reliquijs ecclesiæ Lætiensis.

Ex diplomatibus dictæ ecclesiæ.

CÆterum eadem ecclesia congratulatur sibi etiam annuè, ipsis Kalendis Decembris, de aduentu reliquiarum sanctarum ab vrbe Constantinopolitana. Vnde duo conseruat diplomata, quorum vnum est Theodori patriarchæ: alterum Henrici Imperatoris.

Diploma Theodori tale est.

THeodorus Dei misericordia sanctæ ciuitatis Ierusalem archiepiscopus, ecclesiæ Antiochenæ & totius Orientis patriarcha, vniuersis Christi fidelibus in quorum manus hoc scriptum peruenerit, salutem in Domino. Vobis notum facimus, quod nos, alijq; quamplurimi, dilecto nobis in Christo Thomæ Lætiensis ecclesiæ monacho,

(qui Constantinopolim, vbi nunc degimus, aduenit) diuersas Sanctorũ Sanctarumq; Dei reliquias, pietatis intuitu, rogatuq; domini Henrici, Imperatoris illustrissimi cõtulimus. Qui etiam Imperator, eidem Thomæ pulcherrimum sanctuariũ de pretiosissimo sanguine Iesu Christi in vasculo cristallino, & eximias portiones sacrosanctæ Crucis eiusdem Saluatoris nostri, cum maximis & penè infinitis alijs reliquijs dedit. Vt autem tantus reliquiarum thesaurus dignè in ecclesia Lætiensi semper honoretur, singulis qui ad eam ecclesiam prædictas reliquias visitaturi pio desiderio aduenerint, ibiq; de peccatis suis verè doluerint, nos ex parte beatorum Petri & Pauli, & authoritate qua fungimur, à summo Pontifice nobis concessa, de pœnitentijs pro criminalibus ipsis iniunctis, sexaginta dies relaxamus. In cuius testimonium sigillum nostrum plumbeum huic scripto appendendum esse duximus. Datum Constantinopoli, anno Domini millesimo ducentesimo octauo, Archiepiscopatus nostri anno tertio. Hactenus Theodorus. Cui addamus simile diploma Henrici Imperatoris.

HEnricus Dei gratia Imperator & moderator Romanorum, vniuersis qui hoc scripturæ monumentum inspecturi sunt salutem. Cùm vita hominum sit breuis, memoriaq; labilis & infirma, rationi consentaneum videtur, vt ea quæ ob pietatem rectè fiunt, scripto mandentur, quatenus posteritas semper habeat, vnde factorum cognitionem accipere possit. His rationibus adducti vobis significare volumus, quod nos considerantes deuotionem venerabilis viri Thomæ, ecclesiæ Lætiensis monachi, qui frater germanus est Gerardi Walcurtiensis, primi inter prætores nostros, spectantes etiam nihilominus antiquam dignitatem prædictæ ecclesiæ Lætiensis, à parentibus, prædecessoribus q; nostris iam olim fundatæ; eorundem Thomæ & Ge-

& Gerardi nobis charissimorum precibus permoti, ipsi Thomæ pulcherrimas ac propemodum infinitas reliquias, Saluatoris, Mariæ, Apostolorum, Euangelistarum, Prophetarum, Martyrum, Confessorum, ac fœminarum sanctarum, pia beneficia, contulimus. Qui sanctarum reliquiarum thesaurus, vt in ecclesia Lætiensi digna veneratione perpetuo honoretur & vt hæc absque hæsitatione aliqua ab omnibus suscipiantur, rei veritatem confirmare voluimus, sigillo nostro aureo ad præsens scriptum appenso, Datum Constantinopoli in palatio nostro, anno Domini millesimo ducentesimo octauo. Imperij nostri anno secundo.

Est autem Lætia abbatia Ordinis sancti Benedicti, in Hannoniæ finibus, sub archiepiscopo Cameracensi: cui annis proximè superioribus venerabilis Ludouicus Blosius præfuit multa pietate & eruditione celebris. In B. Bernardi epistola trecentesima vigesima sexta, & alibi, Læscia legitur, quod elisо S. est Læcia.

Trigesima die Septembris.

1°. De sancto Leopardo, martyre, Aquisgrani translato.

Ex lectionibus ecclesiæ Aquensis.

AQuisgrani, festiuitas sancti Leopardi martyris. Hic vnicus patris sui filius, magnæ inter Romanos nobilitatis, à Iuliano desertore in palatium est vocatus. Cuius cùm esset cubicularius multum dilectus, potuit etiam studijs sese impendere. Vnde iuxta pontem * Moluium scholasticus fuit Valentini. Qui cùm summi sacerdotij honore fungeretur, plus laborauit discipulum imbuere diuina sapientia, quàm humana, admonens eum vt baptismatis vnda & sacra vnctione recrearetur. Baptizatus est autem à magistro in palati-

* Miluiū.

no fonte, intra thermas Diocletiani: nec multo post, cùm ipsi Iuliano, diuinos honores poscenti, thymiama offerre recusaret, carnificibus est traditus, vt eum verberibus à credulitate reuocarent, sed cùm verbera constanti animo perferret, Iuliani decreto extra ciuitatis muros est decollatus. Valentinus autem athletam Christi, pridie Calendas Octobris cæsum, vltra triginta milliaria Vtricolam deportauit. Non enim eum Romæ sepelire audebat. Postea verò translatus est Aquisgranum, vbi vsque hodie pia eius intercessio quæritur, & de miraculis tam glorioſi martyris, per fidelium voces laus Christo recitatur.

14. Febru. apud Surium.

Cæterum Valentinum iam dictum arbitror esse Interamnensem episcopum: cuius tempus in gestis suis non exprimitur, sed ex eis constat Romæ eum habuisse multitudinem scholasticorum.

2°. De beato Vrbano quarto.

Ex vita Iuliana, Pontificali, & Chronico Bertinensi.

PErusij, obitus beati Vrbani quarti. Qui per varios honores ad apicem ecclesiasticæ dignitatis ascendit. Primùm enim Iacobus de Trecis [a] dictus Leodij resedit archidiaconus, postea Virduni episcopus, tertio Ierosolymis patriarcha. Pontifex autem renunciatus, exercitum Sarracenorum, quem Manfredus in patrimonium ecclesiæ miserat, per cruce signatos fugauit. Præterea apud Vibeuetanos synodum prælatorum celebrauit, in qua decretum est, vt Carolus Ludouici Francorum regis frater, Prouinciæ Comes, & Andegauensis Dux, in Italiam contra Manfredum Sedis Apostolicæ hostem, cum Siciliæ regis titulo, euocaretur. Vbi præclarum se in bello Robertus Bethunius, Comitis Flandriæ filius exhibuit. Nam duo eius scutiferi, patria Bolonienses, Manfredum ex exercitu fugientem sunt insecuti, & ex equo deiectum interfecerunt. Et cùm postea Gibellini, Conradinus & Saraceni, insurgerent, fortiter sese opposuerunt Marescallus Gibelli-

Gibellinis: Carolus Conradino: Robertus Saracenis. Contra quos primus victoriam exportauit. Quibus prostratis, facilior successit de alijs victoria. Vnde Carolus Romam triumphans intrauit, & à Clemente successore beati Vrbani rex est coronatus. Cæterum sanctus Vrbanus festum sacratissimi CORPORIS CHRISTI, quod Leodij celebratat, vltimo anno sui pontificatus, per totam ecclesiam celebrari constituit. Quod, dum de beata Iuliana ageremus, latius explicuimus ad quintum diem Aprilis. Beatus autem Thomas hoc pontifice petente officium diei conscripsit: & Cathenam in Euangelia. Plura de eo à Trecensibus petantur. Ab his enim, vt scribit Chronographus Bertinensis, sanctus Vrbanus nominatur, & in eius honorem ecclesiam ædificarunt, in medio ciuitatis, in loco, vt asserunt, domicilij, siue natiuitatis eius.

2. *Videatur promptuarium antiquitatum Trecensiũ.*

Primo die OCTOBRIS.

1°. *De sancto Bauone, Principe & Confessore, patrono Gandensi.*

Ex officio potissimum Gandensis ecclesiæ.

CAlendis Octobris, in portu Ganda, sancti BAVONIS confessoris, cuius gesta habentur. Et Calendis Augusti, eleuatio sancti Bauonis, pij confessoris. Itaque Alloynus cognomento Bauo, sanctissimus & celeberrimus confessor, patrem habuit Agilulphum, Hasbaniæ Comitem, fratrem patruelem Carolomani, cuius filius fuit Pipinus à Landa, quem primum vocant Brabantiæ Ducem. Primùm militauit sub Imperatore Mauricio, & sub regibus Franciæ, ac Austrasiæ. Deinde contemptis opibus & honoribus, atque à beato Amando Tungrorum episcopo Christi gloriam plenius edoctus, soli Christo crucifixo militare statuit. Et licet Mauricius lege

lata prohibuisset, nè quis ex sæculari militia ad monasticam vitam transiret, in proposito tamen constanter perstitit, suffultus fauore Clotarij & Dagoberti regum: animatus quoque à Gregorio magno, qui militum pium studium aduersus Mauricium defenderat. Pecuniam & thesauros in pauperes distribuit: terras ac prædia quæ in Brabantinorum agro alibiq; plurima possidebat, in pios vsus contulit. Gandæ ad Scaldis & Legiæ confluentiam, eodem diuo Amando promotore, in honorem sancti Petri monasterium exstruxit, egregieque dotauit, quod ab eo postea denominatum est. In eo monasterio tonsura clericali à beato Amando insignitus, aliquot annis agens pœnitentiam, soliq; Deo inseruiens, cum omni sanctitate vitam hanc temporalem, cum æterna commutauit, Calendis Octobris, anno sexcentesimo trigesimo primo. Cuius etiam imitatione Gertrudis & Begga Pipini filiæ, sese puriori vitę addixerunt: multique principes, viri, fœminæque, ipsius exemplum secuti, sanctimoniæ laudem apud posteros meruerunt. Quantus quamque magni nominis fuerit, non solum miracula patefecerunt: quodq; multę ecclesię, inter quas est Harlemensis, sub eius inuocationem & patrocinio sint exstructæ: sed etiã quod viri celeberrimi eum religiosissimè visitarint. Beatus Amandus, magnus ille Flandrorum Apostolus noluit abesse, cùm ex hac vita migraret. Domlinus [a] religiosissimus presbyter, ex Turolto Angelico ducatu aduênit, vt ante mortem sancto Bauoni sacræ Eucharistiæ viaticum traderet. Beatus Liuinus archiepiscopus & martyr in Flandriam veniens, triginta diebus super sancti Bauonis sepulcrum Missarum solennia ce-

Lib. 2. regest. epist. 61. & 64.

nia celebrauit, & cùm conuertendis infidelibus operam dabat, Florberto abbati in sancti Bauonis memoriam elegiacum carmen transmisit. Sed & Eligius præsul non modo sancti Bauonis reliquias visitauit, verùm etiam easdem è terra honorificè eleuauit Calendis Augusti. Eodem die, sed anno millesimo decimo, cùm per calumniam sparsum fuisset beati Bauonis reliquias nunquam è Lauduno clauato reportatas esse, aut saltem furto sublatas esse, Eremboldus abbas, huius mendacij confutandi causa, omni populo præsente, sacros cineres & ossa, in præstantiorem thecam transposuit; atque paralytica Mensunindis, puella Antuerpiensis, mox perfectam sanitatem recepit. Quiescit cum Liuino, Landoaldo, Macario, alijsque sanctis Gandaui, quæ prima est & maxima Flandriæ ciuitas, in cathedrali sanctorum Bauonis & Ioannis Baptistæ ecclesia, estque totius diœcesis patronus.

Verùm non incongruè fecero, si paucis Gandensis ecclesiæ progressum subiecero. Hanc enim opibus præcipuè sancti Bauonis, fundauit sanctus Amandus, non tamen monachos initio, sed clericos simul viuentes, instituit, quibus amotis, quòd licentius viuerent, monachos sancti Benedicti collocauit, sub abbate sancto Florberto. Qui cùm multum sanctitate & doctrina clarerent, multis bonis & priuilegijs dotati sunt etiam ab Imperatoribus, Carolo magno, Ludouico pio, Othone secundo. Inter hos Hildebertus, octauus fuit abbas Gandensis, qui contra fautores Imperatoris Constantini Copronymi, non modò verbis, sed etiam sanguinis ac vitæ profusione confirmauit pium imaginum cultum.

Rursus,

Rursus, inter hos Einardus, Caroli magni Cancellarius doctissimus, qui fama monasterij clarissima inuitatus, habitum in eo religionis suscipere non dubitauit, factusque est abbas decimus quintus; idem qui præclarissimas reliquias sanctorum Petri & Marcellini, è Roma Gandensi suæ ecclesiæ procurauit. At post felicia Einardi tempora, Nordmanni barbara crudelitate Gandense monasterium cum alijs conferemarunt, totamque Flandriam vastarunt. Tunc monachi sancti Bauonis, cum sancti corpore & ecclesiæ mumimentis confugerunt ad sanctum Audomarum, inde Laudunum & alio. Centum propemodum annos exsularunt, semper tamen quantum licebat, in communi viuebant, sub vnius capitis obedientia: & corpus sancti Bauonis, ceu pretiosissimum thesaurum secum ferebant, & eo in tantis miserijs vtcunque se consolabantur. Tandem circa annum nongentesimum quadragesimum relato corpore, facta est cœnobij restauratio, per Arnulphum Comitem, & sanctum Gerardum Bronienſem, virum eximium, qualem omnino illa tempora postulabant. Qui vigesimus abbas cœnobio præfuit, annis plus minus quindecim. Etsi verò hoc monasterium multis bonis exutum sit, Nordmannorum direptione, monachiorum exilio, maris inundatione, principum quorundam iniuria ac violentia, alijsque tristissimis occasionibus, Dei tamen fauore, & præsentium sanctorum suffragijs, ac intercessione, non penitus exhaustum est. Nam ex eius prouentibus clerus cathedralis ecclesiæ sancti Bauonis Gandensis, in hodiernum diem honestè sustentatur. Est enim monasterium anno trigesimo quinto per Paulum tertium, procuran-

te id

te id Carolo quinto, cui patria fuit Gandauum, reductum ad Canonicorum statum, quem primitus habuit. Qui paulo post cùm monasterialis locus alijs vsibus deputabatur, transmigrarunt ad parochialem ecclesiam sancti Ioannis, quæ nunc est cathedralis sancti Bauonis. Wandelbertus Calendis Octobris post memoriam sanctorum Remigij & Germani præsulum, addit;

Hos Virtute Bauo, & sancto comitatur honore.

Est & aliud carmen Flandris notum.

Ante perit mundus, veniat quàm Bauo secundus.

Sanè memoriam huius principis etiam ętate Caroli magni celebratam fuisse, ex Vsuardo cognoscitur. Pingebatur olim cum sceptro in manu dextra, vnà cum stricto & erecto gladio; in altera autem manu librum tenens. Sic vetustissimæ picturæ ante annos quadringentos & quingentos declarant. Iam autem passim in vna manu sceptrum tenet. in altera gladium. Pileum autem gestat in capite, & vestem oblongam, more principis. Harlemenses dant ei gladium & falconem.

a. *Quæ hîc dici possent de S. Remigio, dicta sunt die 13. Ianuarij.*

b. *De Dõlino Meyerus an. 650. In pago Flandrensi cœnobio Zurheltensi per eosdem dies Domlinus presbyter sanctitatis gloria nemini cedit.*

2°. De sancto Piato, martyre Tornacensi.

Ex Martyrologio, historia Breuiarij, & admonitione D. Ægidij Froidari Fanopinensis.

CIuitate Tornaco, passio sancti PIATONIS presbyteri, qui cum beato Quintino eiusque socijs, ab vrbe Roma Galliam prædicationis causa expetijt, ac postea consummato martyrio migrauit ad Dominum. Dicitur Beneuenti finibus or-

bus ortus, & cum beatis martyribus Quintino, Lucio, Luciano, Albino, Crispino & Crispiniano ab vrbe Roma Gallias causa prædicationis expetiisse, in persecutione Maximiani. Cùm autem in vrbe Tornaco plurima multitudo populi ad Christum est eruditione Piati sancti prædicatoris conuersa, quæ docuerat eadem eodem in loco suo martyrio consignauit. Milites enim eum persequentes, primum socios gladijs occiderunt; cumque eum viderent sociorum nece non moueri, sed constanter Dei gloriam prædicare, vnus euaginato gladio caput pretiosum abscidit. Quiescit Siclinij in territorio Melantesio, vbi in honorem martyris & primi Apostoli Tornacensium, est clericorum siue Canonicorum collegium. Cuius mentio est in libro 3. Decretalium. Initium autem fecit sanctus Eligius. Natalem Vsuardus habet Calendis Octobris, quem Tornacensis ecclesia eo die, & per octauas celebrat, translatio verò annuè recolitur quarto Calendas Nouembris, quam fecit Eligius episcopus; qui etiam monumentum martyris mirificè exornauit, vt ex cultu sepulcri ostenderet quantus sit martyr apud Deum in curia cæli.

De prab. ca. 17. & 18.

Siclinienses celebrant etiam festum eleuati capitis, feria quinta post Dominicam qua cantatur introitus Missæ, Cantate.

Quod autem ad corporis pheretrum attinet, est hoc quidem argenteum, deauratum, & elegans, sed videtur longè recentius quàm vt id esse possit quod sumptibus Dagoberti regis Francorum diuum Eligium aurificem ante episcopatum susceptum illi confeciſſe scribit sanctus Audoënus. Idem tamen diui Piati corpus [b] Carnutes in

Celtica

Celtica sese habere perhibent, & complures Canonicos ad eius memoriam pridem institutos. Fortassis autem Franci cùm regionem hanc non semel peruagati sunt ac fœdè diripuerunt, feretrum illud vetus illuc asportarunt, corporis sacri reliquijs antea per Siclinienses extractis & celatis, quibus postea aliud extrui curarunt.

Quod porrò ad picturam attinet, quidam eum propter Apostolatum suum vt episcopum honorant, & depingunt, de quo dictum est ad septimum diem Februarij. Videtur autem sanctus martyr præter gladium etiam clauos perpessus. Scribit enim sanctus Audoënus, Eligium grandi labore atque instantia inuenisse in territorio Medenatensi, vico Sicliniio, sanctum presbyterum & martyrem Piatonem. Qui clauos longos ex corpore ablatos populis in argumentum monstrauit. Corpus denique, sicut martyrem decuit, accuratè composuit, atque mausoleum desuper eleganter fabricauit. Territorium autem Medenatense, si sic rectè legatur apud Audoënum, ab incolis dicitur domestica lingua *Meleuantois*, & vsitatius *Melantois*. Natalem Siclinienses & Tornacenses notarunt verbis Vsuardi. Quos nos insecuti sumus, nisi quod pro Dionysio substituerimus ex alterius ecclesiæ Martyrologio Quintinum, eo quod improbentur, qui Dionysium sub Diocletiano dicunt Parisios adijsse.

Ei. 2. vita Eligij ca. 7. Lib. 1. c. 32.

a *Elenatio potius, quando S. Eligius corpus eius inuênit; vt infrà ex B. Audoëno scribitur.*

b *Tornacenses notant quod tempore persecutionis Normannorum corpus S. Piati fuit transportatum Carnutes: quibus extinctis, relatum fuisse, parte notabili corporis ibi relicta. At Sebastianus Roulliard in sua parhema siue hist. ecclesiæ Carnotensis c. 6. nu. 21. Vult apud Carnutes esse integrum illius corpus.*

3. De

3° De sancto Vuasnulpho episcopo.

Ex informatione quam Condati accepi anno septuagesimo quarto.

EOdem die natale beati WASNVLPHI episcopi & confessoris.

Qui Gallicè dicitur *Wasnon*, & quieſcit in Condato Hannoniæ oppido, vbi præter natalem celebratur tranſlatio, quarto Iduum Ianuarij In antiphonis nihil proprium habet, niſi fortaſſis quod ad ſepulcrum eius ægri veniant, & ſanentur. Lectiones ſex primæ iuxta Ordinarium leguntur de Legenda communi, quæ incipit, *Ad ſancti ac beatiſsimi*. Neque mirum eſt hiſtoriam eius intercidiſſe, cùm conſtet ſæuiſſimos Nordmannos in deuaſtatione Hannonum Condati hibernaſſe, per quorum barbariem complures hiſtoriæ perierunt. Annumerandus autem videtur titularibus epiſcopis, qui ad paganorum conuerſionem huc tempore Vincentij Comitis venerunt. Teſtatur enim Vincentij hiſtoria, beatum Waſnulphum ſæpius ex Condato ad eum in Altum-montem veniſſe. Propria eccleſia natalem ſupra-poſitis tantũ verbis notat. Sed alia quædam Martyrologia noſtratium eccleſiarum, addunt, *qui de Scotia inſula marina veniens in ſaltum Theraſciæ, in loco qui nunc vocatur Cella, multis diebus laudabilem vitam duxit. Poſtea verò ductu angelico ad monaſterium Dei genitricis Mariæ, Condatum nomine, perueniens, ibi vſque ad obitum, Domino ſeruiuit.* Huc pertinent etiam Chronici Cameracenſis verba ad Gerardum primum. Apud villam, inquit, Condatum, quondam regalis fuit & diues abbatia puellarum, in honore

Chronica Hannonia libro 14.

Libro 2. c. 42. Puer à puritate.

honore sanctæ Mariæ virginis: deinde præ inopia paucorum monasterium exstitit Canonicorum. Vbi sanctus Wasnulphus transcurso feliciter huius vitæ stadio, in pace quieuit, multis annis clarus miraculis. Scotus hic erat natione.

Hinc puellâ pro virgine usurpat.

Die secunda Octobris.

1°. *De sancto Leodegario, episcopo & martyre, cum fratre suo Gerino.*

Ex Vrsino, & Chronicis Atrebatum.

IN territorio Atrebatensi, villa Siricinio, passio sancti LEODEGARII, Augustodunensis episcopi, quem varijs iniurijs & diuersis suppliciis affectum, Ebroinus maior domus regiæ interfecit.

Is enim magnæ impietatis homo, propter suam tyrannidem tonso capite, reclusus est in Luxouio, Burgundiæ monasterio. Sed coorta seditione priorem gradum inuasit, & æstimans se memorati pontificis factione ab antiqua potestate deiectum, crudelissimis tormentis eum affecit. Post famem enim & carceris squalorem, post oculorum euulsionem, post plantarum concisionem, post linguæ & labiorum excisionem, nè corona frueretur martyrij velut truncum tradidit Waningo. Waningus autem in suæ fundationis monasterio Fiscani, glorioſum confessorem multis diebus fouit: vbi excisa lingua suum recepit officium, & magnum doctrinæ semen sparsit in populo. Vnde Ebroinus dum sibi ignominiam, beatissimo autem Leodegario vidit gloriam augeri, tandem decollari eum fecit in loco Atrebatensis

territorij, qui dicitur sylua sancti Leodegarij. Sepultusque est in villa *Serein* anno sexcentesimo octuagesimo quinto. Cumque innocentiam & merita sancti Leodegarij multa miracula declararent, pia fuit trium episcoporum de sacri martyris corpore contentio. Ansoaldus Pictauensis illud vendicare voluit monasterij & consanguinitatis priuilegio: Hermencharius Augustodunensis, prætulit iura episcopatus: sanctus Vindicianus, contestabatur sanctum martyrem, Deo volente, locum martyrij & sepulcri in sua diœcesi accepisse. Sed facta in communi oratione, Pictauensi episcopo sanctum corpus deberi ex indicijs declaratum est. Vnde ad sancti Maxentij monasterium est euectum. Postmodum tamen inde portionem aliquam corporis accepit Bronium Namurcense sancti Gerardi monasterium, die vndecimo Aprilis. Verba Martyrologij sunt. Et in Bronio monasterio aduentus sancti Leodegarij episcopi & martyris. Natalis est mense Octobri, die secunda.

In quem diem coincidit etiam fratris eius sancti Gerini natalis, qui per eundem Ebroinum grauiter afflictus est: & non multo post lapidibus obrutus. Quinam martyrij vtriusque historiam conscripserint, ad Vsuardum est annotatum.

2°. *De sancto Beregiso abbate.*

Ex Martyrologio propriæ ecclesiæ, obseruatione Trudonensium & Andainensium.

ANdaino monasterio, natalis beati BEREGISI abbatis. Hic ex Condustro pago Austrasiorum oriundus, Hasbanij intra monasteriũ S. Trudonis literis est eruditus. Cumque postea sacer-

sacerdotij honore sublimatus in Comitatu Pipini iunioris, filij Ansegisi, charus esset omnibus & acceptus, solitariam tamen vitam cogitabat attentius. Cuius pijs votis hoc modo diuinitati annuere libuit. Contigit Plectrudem eiusdem principis coniugem, ob circumquaque posita sui iuris prædia, transitum habuisse per saltum Arduennensem. Cumque fessi viatores in amœno prato resedissent, mulier euigilans chartulam decidentem respicit. Sumit, marito defert. Sancto Beregiso legenda traditur, qui per ordinem pandit quæ in ea continebantur, scilicet locum illum, in quo inuenta est à Deo electum & aliquando à deuota plebe inhabitandum: multasque inde animas fidelium dirigendas in cælum. Mirati, cùm diu multumque hæsitarent, cui hoc negotium committerent, Beregisus, vltro se offerens, locum suscipit, stirpat, monasterium constructit, & multos suo exemplo ad bene viuendum ibidem colligit. Tandem post Deo acceptos labores, sexto Nonas Octobris in pace quieuit, sepultus in eodem monasterio à discipulis.

Hæc Martyrologium, quæ etiam plenius leguntur, in historia manu-scripta Andaini, vbi quiescit loci fundator, & Sarchinij ad sanctum Trudonem, vbi pietatis & religionis fundamenta iecit. Vterque enim locus natalem celebrat. Cæterum Andaini nomenclatura, ab Andaina contiguo fonte deriuata, nunc extra vsum est. Postquam enim sanctus Hubertus, eo allatus à Vulcando, assiduis miraculis locum longè lateque celebrem fecit, posteritas ab eo pagum & monasterium sancti Huberti nominauit. Quomodo ob merita S. Trudonis Sarchinienses, exstincto hoc

nomine nunc sunt Trudonenses. Verisimile est autem ex primæua institutione, vtrobique fuisse clericos siue Canonicos regulam professos. De Vulcando enim scribitur, quod pro Canonicis ad sanctum Hubertum Benedictinos instituerit, cùm illi à sua regula degenerassent. Et alibi legitur quod S Beregisus abbas clericos suos & disciplinis instruxerit regularibus, atque in spiritualibus & temporalibus promouerit Nam & donationem vinearum Treuiris à Grimberto Comite anno quinto Theodorici regis, cum multis alijs obtinuit.

A Iona in S. Huberti trasl. tione

Porrò monumenta vtriusque monasterij sanctum Beregisum testantur Spangij in Condustro natum. quod videri posset vitiosum. Condrusi enim Cæsari sunt de gente ac numero Germanorum, inter Eburones ac Treuiros, nunc verò Leodijs annumerantur, eorumque primariæ vrbes sunt Cinacum, Dionantum, & Huyum. Verùm Condustrium legitur etiam in diuisione regni Lotharij, & nomina per ætatum successionem facile aliquam mutationem sortiuntur, vt hic nihil temerè sit mutandum.

Cæsa l. b 6.

Libro 5. de gestis Francorum ca 25.

Die tertia Octobris.

1°. *De sanctis Ewaldis martyribus.*

Ex Vsuardo, Beda, Annone, Werinhero.

Ex Vsuar.

APud antiquos Saxones sanctorum martyrum duorum Ewaldorum: qui cùm essent presbyteri, & ibi prædicare Christum cepissent, comprehensi sunt à paganis, & occisi. Ad quorum corpora noctu multa lux apparens, & vbi essent, & cuius essent meriti, declarauit

In historia Swithberti.

Dicti fuerunt niger & albus à capillorum diuersa specie, & recensentur inter duodecim illos Apostolicos viros, qui de natione Anglorum missi fuerunt in Frisiam primi prædicatores; quorum

tum primarius fuit S. Willibrordus presbyter, postmodum Romæ consecratus Frisonum archiepiscopus. Quanquam Beda narrare videatur eos postquam multo tempore in Hibernia pro æterna patria exulauerant, secutos esse exempla duodecim primorum. Scribitur verò in Switberti historia, & alibi, quod Nabiam introëuntes, Christum prædicando confessi sunt, quodque abinde ascendentes ad antiquam Saxoniam quinto Nonas Octobris glorioso martyrio sint coronati. Cùm enim Saxoniam intrassent antiquam, & ad gentis satrapam admitti peterent, barbari cognoscebant eos esse religionis Christianæ. Nam semper hymnis, psalmis, & orationibus vacabant, & quotidiè sacramentum victimæ salutaris Deo offerebant, habentes secum vascula sacra & tabulam altaris vice dedicatam. Itaque ne ad nouam religionem transferrentur, antequam ad satrapam peruenirent, raptos interemerunt, album beatum Ewaldum velocí occisione gladij, nigellum autem, qui magis sacrarum literarum erat scientia instructus, longo suppliciorum cruciatu, & horrenda membrorum omnium discerptione: quos interemtos in Rhenum proiecerunt. Cùm autem martyrio cælestia non deessent miracula, corpora ad se adducta Pipinus dux cum multa gloria Coloniæ condidit. Estque dies passionis vel inuentionis eorum, viuente beato Willibrordo celebratus. Quæ omnia fusius scribit Beda Anglisaxo in gentis suæ historia. Quæ autem fuerit Nabia, & an ad Belgium nostrum pertinuerit, video à doctis ignorari. Sed antiquos Saxones plerique Westphalos intelligunt. Vnde Wernherus de *Laer*, Cathusia- *lib 5 cap. 11.*

thusianus Colonienſis, ſcribit in Faſciculo temporum Ewaldi duo ſancti preſbyteri, prædicationis gratia de Anglia venerunt in Weſtphaliam: & in villa *Laer* ſuis precibus fontem de rupe traxerunt: & campum ſanctum ſic dictum vſque hodie, conſecrarunt in vſus pauperum: vbi ſæpè mira contigerunt contra teſtamentum ſanctorum volentibus facere, & horribiliter plagati ſunt. Et vocantur ibi vulgariter domini noſtri de ſancto campo, vel prato. Immo idem Wernherus in libro de laude Weſtphalorum, non dubitat parochiam *Laer* primiceriam Weſtphaliæ vocare, eo quod certa ſuperſint argumenta, vnde conſtat ſanctos Ewaldos ibi Apoſtolatum ſuum Weſtphalicum inchoaſſe. De loco autem martyrij duas adfert ſententias. Vna habet eos vltra Weſeram coronatos eſſe, in Comitatu Hoienſi, qui eſt diœceſis Bremenſis. Altera, quam veriſimiliorem dicit, tradit eos occubuiſſe prope Tremoniam in *Appeller-beke*, vbi ſolennis eſt eorum memoria & miracula facta narrantur. Capita habentur in Monaſterienſi eccleſia, quorum aduentum celebrat quarto Calendas Nouembris. Corpora autem ſanctus Anno Coloniæ decentius tranſtulit, vt pro nobis, inquit, miſericordiam tanto ſtudioſius expoſtulent in cælis.

Cap. 8. parte 3. Hunc Coloniæ edidit suppreſſo nomine ſuo.

Parte 2. cap. 41.

Apud Surium hac die.

2°. *De ſancto Gerardo fundatore Bronij.*

Ex hiſtoria tempore eleuationis conſcripta.

IN Bronio monaſterio, natale & tranſlatio S. GERARDI abbatis.[a] Qui poſt militiam temporalem Chriſti tirocinio mancipatus, huius monaſterij fundator extitit deuotus, iuſſione beatorum

rum Apostolorum Petri & Pauli. Hic postea authore Christo, fuit pater & abbas ter sex cœnobiorum. Primum Bronij instituit clericorum sodalitatem, sed postea monasticum induit habitum apud Parisios ad sanctum Dionysium, vbi instar quinquennis pueri prima elementa didicit, & paulatim presbyterij gradum attigit. Cùm autem iuxta reuelationem ipsi factam, pro Bronien-si ecclesia pignora sancti & thaumaturgi martyris Eugenij obtinuisset, statim Bronium repetijt, & inibi Clericorum instituto monasticum substituit. Postea Vrsidungus siue Cella, cùm irregulares clericos haberet, non quidem Canonicos, sed matricularios, qui corpus S. Gisleni inopia compulsi & auaritia incitati, circumferebant, sanctus Gerardus per visum à Gisleberto Duce, eo est vocatus, qui mox exclusis Clericis, monachorum sodalitatem Deo dignam substituit, & abditas sancti Gisleni reliquias Malbodij inuenire meruit. Per idem ferè tempus Arnulphum Flandriæ Marchionem, & prælatum Bertinien-sem, ab acerbissimo calculi dolore miraculo liberauit. Vnde ille sancti viri probitate & religione cognita, omnium Abbatiarum quæ eius ditione continebantur, procurationem ei commisit. Laborauit autem potissimum in monasterijs sancti Bertini, Bauonis, Petri in Blandinio; & beatæ Rictrudis. Denique omnibus ritè compositis, ditioribus monasterijs quæ gubernauerat derelictis, ad amicam Bronien-sis monasterij paupertatem se recepit. Vbi

Cœpit adsficare an. 913. Sigeb. in chro per Miræum edito.

Eo transtulit 915. ibidem.

meritorum lumine clarus,
Ad fontem Viuum sitiens, plenusq; dierum,
Deposito fragilis tandem Velamine carnis,

Christi lucifluam Iesu transmigrat in aulam.
Prænitet Octobris quando lux tertia mensis.

Annus depositionis marmoreo eius sepulcro inscriptus est nongentesimus quinquagesimus octauus: subleuationis in feretrum millesimus centesimus trigesimus primus, sub Gontero abbate, cuius iussu edita sancti abbatis historia est conscripta.

Tomo 5. Surij.

a. *De hoc Meyerus anno 937. 940. & 959.*

Octauo die Octobris.

1°. De sancto Amore confessore Belisiæ.

Ex Egeberto, & aliunde.

IN Belisia monasterio, depositio S. AMORIS diaconi & confessoris. Qui natione Aquitanus fines Brabantiæ, quæ nuper Lotharingia vocata cognoscitur, sua sanctissima prædicatione & conuersatione fœcundauit. Multo tempore ad sepulcrum sancti Seruatij Domino seruiuit, & tandem post laudabilem & miraculis claram vitam, quieuit Belisiæ: vbi extra muros in Canonicarum collegio, quod dicit *Munster Bilsen*, præcipuo colitur honore, potissimum in natalitio die. Pauca tantum de eo exstant, vt etiam ex Egeberto diacono constare potest, qui vitam eius conatus est colligere. Ex quo superioribus addatur virum sanctum eleuatum esse per visionem Hildæ vxoris Odolfi. Sæpe enim deuotus fœmineus sexus, vt primo meruit videre Christum resurgentem, ita Sanctorum eleuationibus primò est cooperatus.

Egebertus manus. scri. Leodij, Affligenij, & alibi.

Fuit & alius eius nominis sanctus, primus abbas Amarbachij, discipulus sancti Pirminij quem Alemannia celebrat. Est

brat. Est autem Belisia sub episcopo Leodiensi, oppidum Hasbaniæ, quæ antiquitus fuit Comitatus in Brabantia, & nunc ex parte eidem subiacet.

2°. *De sancto Badilone, abbate Luthosæ.*

Pleraque ex responso domini Ioannis Fromontij Decani Lutosonæ ecclesiæ.

EOdem die, festum sancti BADILONIS abbatis, de quo canitur Luthosæ,

Abbas huius ecclesiæ,
Vitam ducens iustitiæ,
Quondam fuit Badilo.

Notanda sunt etiam verba Chronographi Cameracensis ad Gerardum primum. *Est*, inquit, *monasterium Canonicorum in honore Apostolorum Petri & Pauli, in vico qui dicitur Luthosa, quod construxit B. Amandus: & est dives abbatia. Vbi vir Dei venerabilis Badilo requievit.* Ex quibus verbis constat ibi diu monasticam aut Canonicam viguisse disciplinam, & beatum Amandum prima iecisse ecclesiæ fundamenta. Secundus autem loci fundator est Dominus Gerardus de *Roussillon*, Burgundiæ Comes, qui cum Carolo Martello claruit. Is prole destitutus varia fundauit & dotauit monasteria, inter quæ eminent Vizeliacum & Luthosa. Cæterum cum Saraceni metropolim Aquensem contaminassent, dictus Gerardus, & Heudo abbas monachum suum Badilonem vitæ sanctimonia conspicuum Aquas miserunt, vt quereret sanctæ Magdalenæ reliquias, easque Vizeliacum adferret. Itaque sacras reliquias inter rudera inuênit in mausoleo, cuius sculptura vitam sanctæ Magdalenæ artificiosè continebat, quinquennali tamen lustro ibi mansit in reparandis sacris locis assiduus laborator. Quo tem-

Vincentius Belnacensis lib. 23. capite 52. Sigebertus anno 745. Guisius lib. 11. c. 20.

pore euoluto, post orationum & ieiuniorum præsidium, mausoleum piè violauit, & corpus sanctæ Magdalenæ integrum ac mirè fragrans Vizeliacum transtulit, eiusque brachij partem Lutosanis attulit. Natalem celebrant Lutosani die 8. octobris, & corpus à duobus Canonicis in processione defertur. Vigeliaci autem creditur esse brachium sancti Badilonis, quo multi à dæmone correpti confluunt, & inde liberati redeunt.

Porro Lutosa duobus milliaribus distat ab Atho in diœcesi Cameracensi: estque in numero ciuitatum Hãoniæ, sed mœnibus caret, & per bella ac conflagrationem ferè in pagum est redacta. Præbendarum autem collatio spectat ad primum domus Angianæ, qui nunc est rex Nauatræ. Vizeliacum porrò apud Burgundos valdè est celebratum, quando inibi Ludouicus rex cum multis regni sui proceribus, beato Bernardo prædicante, Crucem contra Saracenos suscipiebat.

3°. De S. *Ragenfrede, abbatissa Dononij.*

Ex officio Dononij, literis Gerardi Busæi Canonici Xantensis, & Matthiæ Hostesij, Pastoris Calcariæ.

APud Dononium, solennitas sanctæ RAGENFREDIS virginis. Hæc patrem habuit beatum Aldebertum, Comitem Austrouandiæ, & matrem sanctam Reginam, neptem regis Pipini. Fundarunt autem Regenfredi filiæ ex rebus sui iuris cellam seu monasterium Dononij ad Scaldim, in quo beata virgo præfuit; & dignitatẽ naturæ originis, morum honestate & sanctorum operũ claritate nobilitauit. Est autem secunda die Septembris eleuata, cooperante, vt alibi scripsimus, beata Aua virgine. Habet & tertium festum relationis tertio Iduum Iunij. Cùm enim clerici quidam

Die 19. Aprilis.

quidam propter ecclesiam crebrescentibus bellis desolatam, feretrum virginis circumferrent, corpus sanctum centum & decem libris vendiderunt Comiti Noui castri super Ysam in Francia, & cum vacuo feretro domum redierunt. Quod demum multo post est perceptum, cum abbatissa per Nouum castrum Remos equitaret. Mane enim cùm apud Comitissam Noui castri pernoctasset, psalteriolum ibi inuenit, ex quo Litanias legit, & nomen sanctæ Ragenfredis quod minio inscriptum erat, nimio dilectionis osculo venerabatur. Aduertit id Comitissa, quæ osculi causam petijt: respondit illa, se inuenisse nomen sanctæ Ragenfredis, cuius præsentia in suo monasterio multas miserationes sibi & alijs exhibet. Tunc Comitissa totam historiam rei actæ cœpit explicare: abbatissa autem auditis fortiter resistebat: sed Emmia monialis ætate maturior, quæ de repetendo corpore cogitabat, cubito silentium innuebat. Itaque domum redeuntes, feretri inspectione se tanto thesauro orbatas certius cognouerunt. Sed in doloris angustia solatium quæsierunt, & opera potissimum duorum clericorum, thesaurum suum, maiora videlicet virginis ossa, recuperarunt. Postmodum Emmia ingeniose etiam minora ossa ex Nouo-castro obtinuit, eademque impetrauit ab Abbatissa nouum feretrum quod medium fuit inter Reginam matrem, & sanctam Auam. Natalem celebrat etiam Cameracensis diœcesis nouem lectionibus, etsi in Atrebatensi quiescat diœcesi, similiter Xantense Collegium in Cliuia. Siquidem Dononiensis ecclesia in pago Honepellensi, cuius est patrona, multa bona habuit, & ædes monasterio similes.

Ex lectionib. in die relationis.

Quæ

Capitulo Xantensi vendita sunt, vt patet ex copia litterarum quam subnecto: *Vniuersis paginam hanc visuris Ensilia. Dononiensis ecclesiæ abbatissa, & eiusdem loci conuentus, Atrebatensis diœcesis, salutem in Domino. Notum facimus vniuersis, quod nos bona nostra de* Honepele, *& de* Husen, *cum omnibus suis attinentijs, terris, agris, pascuis, pratis, hominibus, nemoribus, vineis, & cum omnibus suis iuribus, ecclesiæ Xanthensi vendidimus. Quam pecuniam profitemur nos recepisse ad plenum, & ipsam pecuniam ad vtilitatem ecclesiæ nostræ totaliter esse conuersam. Et prædictorum bonorum dominium, quod nostra habebat ecclesia, in dictam ecclesiam Xanthensem vnanimi consensu transtulimus, & in veram ac corporalem possessionem misimus, & hoc est factum de licentia & consensu diœcesani nostri, Vuarandiam legalem super præmissis præstituræ. In cuius rei testimonium præsentes literas sigillorum nostrorum munimine, videlicet sigillo meo ego Ensilia abbatissa, & Conuentus sigillo Capituli, fecimus roborari. Actum anno millesimo ducentesimo quadragesimo.* In circumferentia sigilli Conuentus, quod sericis filis appendet, expresse & perfecte legitur, *Sigillum sanctæ Ragenfredis virginis*, Colligunt autem Cliuenses ex nonnullis monumentis ecclesias suas, Embricæ, Resæ, in *Houepell*, sub patrocinio beatæ Aldegundis, sancti Dentlini, sanctæ Ragenfredis, olim à religiosis Francis fuisse ædificatas, vel dotatas, quibus summo studio fuit tunc temporis Christianismum vltra Rhenum ad Saxones ad paganismi sordes sæpius relabentes, extendere & propagare.

4. De

4°. De S. Valeria virg. in Hunulficurte.

Ex historia S. Vindiciani, & chronicis Cameracen.

IN *Hune-court*, sanctæ VALERIÆ virginis. Quæ quieſcit & præfuit in monaſterio ſanctⁱ Petri quod ſtruxit ſanctus Vindicianus epiſcopus in pago Cameracenſi, ad Scaldim, in Hunonis curia, ſiue vt eſt in Martyrologio Atrebatenſi, in Hunulfi curte. Vbi peſt ſanctimoniales fuiſſe Canonicos, ſed paucos, eo quod locus militaribus viris in beneficium traderetur, teſtis eſt Chronographus Cameracenſis. Poſtea correcto illo abuſu, ſucceſſerunt Benedictini religioſi, apud quos propter incendia & bellorum iniurias ſola ferè memoria ſupereſt ſanctarum Valeriæ & Pollenæ ſororum. Natalis concurrit cum die ſanctæ Ragenfredis. Habetque in vſu Cameracenſi commemorationem per Collectam.

Lib. 2. ad Gerardum c. 20.

5°. De ſancta Pollena

Ex literis reuerendi Doctoris Eleutherij Pontani, præpoſiti Societatis Ieſu Cameraci.

IBidem celebratur memoria ſanctæ Pollenæ. De qua ex Cameraco ſequentia accepi. Villa in qua olim quieuerunt ſanctæ Pollenæ reliquiæ, vulgo vocatur *Huncourt*, Latinè Hunonis curia, in qua eſt monaſterium ſancti Petri, eſtque diœceſis Cameracenſis, diſtans à Cameraco quatuor leucis Gallicis, in finibus Franciæ. Religioſi ſunt ordinis diui Benedicti. In eo aſſeruabatur olim corpus ſancti Lieffardi, natione Angli, cum corporibus ſororum eius Valeriæ & Pollenæ, quæ

cùm

cùm in vrbem sancti Quintini fuissent translata ob pericula bellorum, vt ibi essent securiora, periêre in expugnatione vrbis. Fit autem ibi quotidie memoria sancti Lieffardi, & sororum eius. Et quia libri omnes monasterij perierunt incendijs, ac bellorum iniurijs, ideo sola memoria supereſt.

Die nona Octobris.

1°. *De sancto Gisleno episcopo.*

Ex Martyrologio, & historia, item relatu Reuerendi Prælati Matthæi Moullaerts, nunc episcopi Atrebatum.

IN pago *Hainau*, in loco qui tunc à circumiacentibus pagensibus nominabatur Vrsidungus, nunc Cella vocatur, natale sancti GISLENI episcopi, miræ sanctitatis viri. Qui Athenienſium episcopus fuit, & pro Christo ipsum apicem terreni honoris relinquens, pauper fieri voluit, Romamque veniens causa visendi principum Apostolorum limina Petri & Pauli, ibi voce diuina iussus est vt in Gallias properaret, ibidemque oratorium construeret sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ac finem istius ærumnosi exilij præstolaretur. Item eodem die eleuatio corporis ipsius. Ex Roma itaque Angelica monitione commigrauit ad pagum *Hainou*, vbi haud procul à Castri-loco in Vrsi-dungo constructit oratorium, & monasterium, quod nuncupauit, Cellam Apostolorum. Hoc est, vt idem repetam vocibus nostri temporis, in Comitatu Hannonię, haud procul à Montibus Hannoniæ abbatiam exstruxit, quæ ab eo sancti Gisleni dicitur, quæ prima est

totius

totius Hannoniæ, sita in oppido quod ab eodem sancto nomen habet. Egregius fuit gentium doctor in fide & veritate, contemporaneus sanctorum Autberti, Landelini, Vincentij, & Waldetrudis. Multos introduxit in ouile Dominicum, quibus in tempore largis manibus tritici dedit mensuram. In pago Racemo, quem rusticè *Roisßin* vocant, primum fecit intra Hannoniam miraculum, circo mulierem ob partus difficultatem penè morientem. vnde maritus beato Gisleno contulit quicquid ibi iuris habebat. Dagobertus verò rex dedit Hornutum, & Vrsi-dungum, cum omnibus appendicibus. Vnde pleræque imagines & picturæ monasterij propter hanc dotationem, sancto Gisleno coniungunt regem Dagobertum. Propria ecclesia colit eum vt episcopum: multæ tamen alię vt simplicem confessorem, eo quod depósito onere episcopatus, maluerit in Cella Apostolorum esse abbas, & gentium doctor. Quomodo S. Petrus Cælestinus coli potest vt papa; quia tamen pontificatui renunciauit, canonizatus tantùm est pro simplici confessore. Natalem diem eum habet quem B. Dionysius Areopagita. Translatio celebratur Dominico die quarto post Pascha, quam fecit Oilboldus archidiaconus, iussu Stephani episcopi Cameracensis. Festum restitutionis ex Malbodio est sexta die Nouembris, quod ij celebrare tenentur, qui tempore nundinarum natalem eius non celebrarunt. Brachium deosculandum datur peregrinis, & circunfertur in die translationis; corpus autem in natali. Sunt autem de secundarijs festis verba propriæ ecclesiæ, Calendis Iunij, Ipso die translatio corporis sancti patris nostri Gisleni, & sancti Sulpicij episcopi &

Rom. Martyrolo. 19. Maij.

scopi & confessoris; & beatæ Leochadiæ virginis. Tertio Calendas Octobris, Ipso die inuentio corporis sancti Gisleni, episcopi & confessoris. Octauo Idus Nouembris, Restitutio sancti patris nostri Gisleni.

Porrò quod attinet ad Racemenses dominos, mater in partu liberata per cingulum S. Gisleni, quod erat ex corio asini, & tunc vulgari lingua *Bodri* dicebatur, [a] in facti memoriam infantem miraculo genitum, Bodri nominauit. Et nomen istud, mascula prole nondum deficiente, in hanc vsque horam in dicta familia, proprium nomen primogeniti remanet.

a. *Etiam hodie baltheus, id est cingulum militare Gallica lingua baudier dicitur: ob id, fortè quia ex asinino corio fieri solet. Asinus autem Gallis dicitur* vn baudé.

De sanctis Lamberto & Berlerio, sancti Gisleni discipulis.

Ex historia S. Gisleni & informatione in eius orbe accepta.

SAncti porrò Berlerius & Lambertus presbyteri & confessores, discipuli, & cooperatores sancti Gisleni, vt eos præceptori suo subiungam, simul quiescunt in loculo portatili, in parochiali ecclesia oppidi sancti Gisleni, vbi officium habent de communi confessorum; & festum apud ciues celebre, feria secunda post diem dedicationis ecclesiæ, quæ incidit in Dominicam *Cantate*, quartam post Pascha. Eadem autem Dominica monasterium celebrat translationem sancti Gisleni. Dicuntur cum sancto Gisleno ex Græcia venisse.

Sed

Sed obijcietur fortassis nomina Græca non esse. Verùm cum Berlerius etiam Valerius vocetur, illud nomen à Græcis alienum non est. Sed Lamberti nomen prorsus Belgicum est, quare verisimile est eum aut ex Græcia non venisse, aut in Belgio aliud nomen accepisse. Vrgeri præterea possset ex Ioannis Maioris Scotorum historia, hos è Græcia non venisse, quia scribit Gisslenum Scotum in Gallia miraculis & vitæ sanctitate claruisse. Fateor beatum Gisslenum in multis vetustæ literæ libris Gillenum vocari, more Gallorum, qui sibilum S pronunciando elidunt Sed Maior ibi loquitur de Chilleno Scoto, cuius natalis notabitur die decima tertia Nouembris. *Libro 2. capite 7.*

3°. *De sancta Olla virgine.*

IN territorio Cameracensi, natalis festiuitas sanctæ Ollæ virginis Quæ nata est, & vixit in vico qui Cameraco vicinus est in via Atrebatensi, quique etiam hodie ab ea nomen trahit

Eodem die, habet Martyrologium ecclesiæ Cameracensis, *festiuitas sanctæ* OLLÆ *virginis*. Item Atrebatense, *In territorio Cameracensi, natale sanctæ Ollæ virginis*. Ex quo apparet sanctam esse Cameracensem. Haberque templum suo nomini nuncupatum, haud procul à Cameraco via Atrebatensi, quod etiam frequentatur à Cameracensibus Sed adhuc me latet an corpus aut quiescat ibi, aut aliquando requieuerit.

4°. *De B. Gosuino abbate Aquis-cincti.*

Ex historia per Alexandrum, successorem, & per aliquanto posteriorem descripta.

AQuis-cincti, obitus domini Gosuini, [a] septimi eius loci abbatis. Qui parentibus relictis, vir summæ humilitatis Aquis-cincti monasticam

vitam est professus. Vbi in matura ætate cantum cum pueris discere non erubuit. Cumque in sacrificio Missæ cæco visum restituisset, prohibuit se ob hoc miraculum laudari, quia Deus etiam per multa animalia miracula edit. Statim factus est primarius Prior, & Aluiso ad Sedem Atrebatensem assumpto, omnium suffragijs abbas successit. Tunc orationes, preces chori, silentium; mensæ, dormitorij, & vt paucis dicam, omnium communitatem summè amauit: regulares hospites in conuentu reficiebat, sæculares ab officinis conuentus longè remouebat. Euocatus à præsule Rhemensi, vnico comite sacellano, iter perfecit, & nummus, quem vnicum habebat, pauperi datus, statim alterum in marsupio diuinitus lucrabatur, ita vt non defecerit ei nummus pauperibus largiendus, donec Rhemis esset. quod miraculum historiæ scriptor audiuit etiam ex ipso Gosuino. Interfuit Rhemensi Concilio, in decrepita ætate, vocatus ob famam pietatis & doctrinæ ab Eugenio tertio, qui ei quotidie de suis ferculis mittebat. Denique Petrus Rhemorum præsul, audiens sanctum abbatem graui morbo affectum esse, statim nuncium misit Aquis-cinctum, vt tanti patris benedictionem acciperet. Cui Alexander Gosuini successor beati viri emigrationem, rescripsit. Propter singularem autem sanctitatem, multis eius successoribus dictum est. *Accipe baculum abbatis Gosuini, vt cuius suscipis officium, imiteris exemplum.* Nunc tamen ignoratur vbi pedum illud sit.

Aluisus obijt Philippis in Macedonia.

a. *Institutus fuit abbas anno* 1137. *obijt* 1166. 9. *Octobris ex rescripto Prioris Francisci de Bar.*

Appendix de exsilio Odonis Camera-censis episcopi.

Ex rescripto Reuerendi Prioris Francisci Barri.

AD idem monasterium aliquando exsul diuertit S. Thomas Cantuariensis archiepiscopus, qui ibidem in memoriam & gratitudinem sui hospitij vestes sacras reliquit viridis coloris.

Eadem

Eadem in ecclesia quiescit, albo marmore tectus venerabilis Odo Cameracensis episcopus, antea primus abbas Tornaci ad sanctum Martinum. Qui ipsemet scribit in libro de blasphemia Spiritussancti, quod Aquis-cinctus sit illi dulce refugium exsilij sui, dum potestate regia à Sede Cameracensi pulsus est, quia virgam & annulum quæ consecratus ab ecclesia acceperat, dono Imperatoris (qui erat Henricus quartus) iterato accipere renuit. Obijt decimo tertio Calendas Iulij. Et mox Amandus Prior literas scripsit meroris plenas de sanctitate defuncti patris, quarum exordium est: Aquicinctensis cœnobij humilis congregatio, omnibus qui salutis suæ soliciti sunt.

Die decima Octobris.

1°. De sancto Venantio, martyre eremita.

Ex historia sancti, manu-scripta.

IN Artesia, sancti VENANTII, martyris verè nobilis. Qui temporibus Pipini regis Francorum, cùm esset vir militaris, secedens ab armis ex regione Haynoënsium, venit in locum qui vastus saltus appellatur, qui est apud Ariacum castrum, & flumen Lisiam: vbi ieiunijs, precibus, & vigilijs vacans, in nemore est à quodam nequam, qui pecunias sperabat, decollatus, & in Lisiam proiectus. Beata autem Itisberga, filia Pipini, quæ apud Ariam validis febribus coquebatur, ex pisce, qui erat in trucidato sancti Venantij corpore, est restituta, & anus quædam, quæ sæpius sancto viro humanitatem exhibuerat, visum recepit. Vnde corpus sanctum intra oratorũ in sarcophago

lapideo est positum, [a] & in hunc vsque diem honorificè quiescit, in oppidulo quod de eius nomine, sancti Venantij dicitur, & festum habet decimo die Octobris, solenne etiam in vicina Arienſi ecclesia.

a. *Recenti memoria nẽpe anno 1608. die 13. Augusti, eius ossa reperta sunt sub altari S. Itisbergæ, in pago eiusdem nominis, qui distat vno miliario ab oppido S. Venantij.*

2°. De sancto Nuncio confessore.

Ex rescripto domini Pauli Thonon, Supprioris Hasterienſis.

IN Basilica Hasterienſi beatæ genitricis Dei, depositio sancti NVNCII confessoris. Fuit, vt fertur, filius cuiusdam regis, sed vitæ æternæ desiderio porcos pauit, & in Hasteria depositionem accepit. At nunc Walciodori asseruatur ob clade tam à Francis anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo quarto, quàm ab Hugoniſtis anno ſexageſimo octauo, acceptas. Reportandus Hasteriam, vbi facultas, Deo volente aduenerit. Natalis eius est sexto Nonarum Octobris, festum duodecim lectionum Walciodori, summum Hasteriæ in ecclesia & conuentu. Quo die quippiam operis feciſſe in Hasterienſi banno piaculum esse solet, sua magnitudine inauditum. At nunc refrixit illa charitas, licet adhuc multum ab incolis & vicinis celebretur, sicut & nominis ipsius frequens in baptiſmate impoſitio teſtatur. Quæ de vita & miraculis, atque id genus alia, addenda forent, ea vetuſtate temporum, & bellorum iniurijs interijſſe putantur cùm Hasteriæ eſſent ſanctimoniales: pluraque perijſſe eſt veriſimile

mile ipsis Mettim migrantibus, & sua monimenta secum asportantibus. Sane Widericus Comes, in villa sua Hasteriensi elegit filiæ suæ Hameltrudi monasterium fundare anno sexcẽtesimo quinquagesimo sexto, eo quod eius loci ecclesiam consecrasset sanctus Maternus, beati Petri discipulus, eandemque sanctus Serenus episcopus, qui in ea requieuit, vt habet fundatoris testamentum, pretiosis reliquijs ditasset, potissimum Christi Saluatoris, & Deiparæ Virginis, & de collo protomartyris Stephani, quas secum ab Hierosolymis detulit, dum ibi protomartyris corpus Luciano reuelaretur. Propter has reliquias, & quia vxor sua neptis esset Arnulphi Mettensis episcopi, Widericus, confracto Hasteriensi castello, villam dictam, Mettensi sancti Stephani ecclesię legaliter tradidit, quæ tunc in Sigeberti regno præ omnibus habebatur insignis: & pro clericis sanctimoniales statuit. Eæ autem ibi permanserunt vsque ad fundationem Walciodorensis monasterij, annis ferè trecentis.

Tunc enim Eilbertus Comes, primusque abbas sanctus Forannanus, cùm Walciodorum per se subsistere non posset, propter arctam penuriam in pascuis, siluis, aquis, molendinis, impetrarunt à Theodorico episcopo Mettensi, vt virgines Mettim migrarent, ipsi autem Hasteriæ secundum conuentum congregarent. Vnde ad hunc vsque diem, vtrumque monasterium sub vnius abbatis moderatione permanet. Locumque dignioremretinet Walciodorum, etsi Hasteria aliquando reluctari voluerit, propter sui loci antiquitatem, & reliquias. Quo euênit vt decretum fuerit omnium vtriusque loci professionem so-

lennem Walciodori esse excipiendam, eosque ad nutum prælati alterutro loco habitare debere. Fuerunt autem Metensis diœcesis, sed permutatione ad Leodienses transierunt, & nupera multiplicatione ad Namurcenses. Cæterum Hasterienses in querimonia sua, quam curiæ Metensi exhibuerunt, præter sanctum Serenum, dicunt apud se quiescere sanctam ac nobilem virginem Ramisuendem. Sed neuter apud eos natalem habet. Visuntur autem peruetusta sepulcra in medio ecclesiæ, quæ ex traditione maiorum, & propria coniectura, horum esse asserunt.

Vndecima Octobris.

1°. *De sancto Gummaro, patrono Liræ.*

Ex historia vitæ & translationis, & informatione Lirensium.

LIræ, depositio sancti GVMMARI præclari confessoris: qui inter cætera virtutum suarum insignia, ictu baculi sui fontem de terra produxit: arborem quoque succisam & terræ prostratam, diuino auxilio erexit, ac ita in integrum solidauit, vt nullum signum læsionis in ea appareret: quæ in testimonium tantæ virtutis per annos plurimos incolumis remansit.

Hic confessor gloriosa stirpe exortus est in Renensi prouincia, quæ Brabantiæ territorio comprehensa, nunc Rienſis dicitur, vulgari sermone ac vernaculo, *het landt van Rijen.* In ea natale solum habuit *Emblehem*, qui locus horæ spatio tantum à Lira oppido distat. Erat lenis in sermone, constans in bono opere, humilitate submissus, pietate

pietate profusus, ieiunijs, & vigilijs castigans carnem, eleemosynarum largitor, in aula Pipini regis magnificè acceptus. Habuit Grimuariam vxorem sibi molestissimam, quam patientia & prudentia vincere laborauit. Cùm ad limina Apostolorum tenderet, diuina admonitione intra Netæ ambitum iubetur oratorium construere, vbi vitam in multa sanctitate finiuit. In messe siti deficientibus, baculo terram fodit, & erupit fons largissimæ aquæ, qui adhuc visitur in *Emblem.* Alijsque multis miraculis claruit in vita, & post mortem. Eius secundarium festum de translatione concurrit cum natali sanctæ Gertrudis. Quieuit Liræ, quæ est oppidum Brabantiæ, diœcesis Antuerpiensis, vbi collegiatam habet ecclesiam, quæ in historia monasterium nominatur. Ad hoc monasterium venerunt Nordmanni, euersa Malina siue Machlinia, ignemque iniecerunt, sed sanctus Gummarus è cælis suis meritis contra eos pugnans, ignem exstinxit. Interim Fredegerum presbyterum à palma martyrij arcere noluit, quem Nordmanni crudeliter in altari peremerunt, summæ maiestati sacrificium mactantem.

Theofridus abbas Epternacensis scribit Rothingũ virum præpotentem Vuillibrardo adhuc viuenti dedisse ecclesiam in Antuerpo castello sitam super Escaldim in pago Renensiũ, cum villis, appendicijs & parte 3. telonei eiusdem castelli, quod nũc est marca regni.

Est autem Liræ nomenclatura recentior, & ab historiæ scriptore non vsitata, qui locum hunc antiquitus dicit *Niuesdonck* dictum, postmodum à vulgo Ledonem appellatum: ipse villam sancti Gummari nominat, eamque describit sitam esse intra Netæ ambitum, & per hunc fluuium à Taxandria & à Renensi prouincia sequestrari.

Ledi dicitur, de gestis Francorum lib. 5. cap. 25.

Est etiam confessor Dei sanctus Gummarus patronus Enchusianorum in Hollandia, qui quotannis solent multo numero Liram ad memoriam & natalem patroni sui conuenire, eiusque feretrum in supplicatione, quasi iure suo circumferre.

Habuit præterea diui Bernardi sæculum iudicem & dominum Sardiniæ, qui huius sancti & nomen gerebat, & pietatem sectabatur. Nam quadragenarius regnum filio reliquit, & ipse in Clara-valle monasticam & sanctam vitam est amplexus.

Ex lib. 3. Ordinis Cistertiensis, capite 27.

2°. *De translatione sancti Quirini Malmundarium.*

Ex historijs martyrij & translationis, Malmundarij manu-scriptis.

SAnctus Quirinus presbyter & martyr ex Roma in Gallias venit cũ beato Dionysio Areopagita: cumque sanctus Dionysius collegas suos per Gallias dispergeret, Nicasius episcopus, sanctus Quirinus presbyter, & Scuuiculus siue Scubilio diaconus, commigrarunt ad Rothomagensem metropolim. Traiecta autem Isara venerunt in Vulcassinum agrum, vbi in prædio siue oppido quod Vallis dicitur, S. Quirinus cum stola beati Nicasij præmisso Crucis signo, pestilentem draconem domuit, qui & fontem & aërem vitiabat. Sanctus Nicasius autem ad se adductum draconem repetito signo Crucis disrupit, & ad eundem fontem circiter trecentos octodecim in Christi militiam ablutos asscripsit. Inde pergentes Monticas dęmonem in spelunca latitantem adiuratum exploserunt. Post varia autem doctrinæ & miraculorum opera Sisinnius publicè cæsis, iussit capita amputari. Quod factum scribit Robertus Cænalis apud Gagneium oppidum. Memorantur autem martyres capita sua tulisse per vadum Ittæ, quod in-

Lib. 2. de re Gallica periocha 4.

quod inde ad memoriam facti, vadum S. Nicasij nominatur. Et Pientia matrona cum Claro presbytero martyres honorificè sepeliuit, & suo prædio ac facultate dotauit.

Cæterum anno octingentesimo octauo cum corpora sanctorum Nicasij, Quirini, & Scuuiculi, metu translata, mediocribus locis tenerentur in vico Condatensium, qui Parisiorum vrbi adiacet, Odulphus Præpositus Malmundariensis, & Hildebaldus episcopus Colonienſis obtinuerunt â Carolo magno & à Parisiorum Præsule, corpus S. Quirini, brachium dexterum beati Nicasij, & reliquias Scuuiculi. Claruit autem martyr in ipsa itineratione, & postea Malmundarij frequenti virtutum operatione De quibus nonnulla exstant ibidem manu-scripta.

3° *De beato Brunone episcopo Agrippinæ Coloniæ, reformatore Hannoniæ.*

Ex Rogerio, chronicis Hannoniæ, Sigeberto, & aliunde.

COloniæ in monasterio sanctorum Pantaleonis, Cosmæ & Damiani medicorum Dei depositio beati Brunonis Agrippinæ ecclesiæ archiepiscopi. Qui inter cætera laudabilis vitæ insignia, quæ liber gestorum eius plenius enumerat, etiam locum istum à fundamentis erexit, & rebus quæ ibi Deo seruientibus sufficerent, abundanter locupletauit. Fuit frater Othonis Imperatoris, puer liberalium literarum studijs imbuendus missus est Traiectum, ad Baldricum venerabilem episcopum. Lotharici regni populum, dum

Othonis primi, qui dictus est Magnus. Rogerius ca. 4. & 39.

dum episcopus esset, sic cum fratre gubernauit, vt eum ex inculto & fero, pacatum reddiderit & mansuetum. Explicatius autem istud per capita aliquot exprimitur de Hannonibus in eorum vernaculis Chronicis. Erat tunc miseranda facies monasteriorum, ecclesiarum, & cleri. Nobiles ecclesiastica bona inuaserant, & graui iugo subditos premebant. Nordmanni enim omnia vastauerant; sed ex his archiepiscopus & archidux beatus Bruno multos cum principibus suis baptizari fecit. Raginerius Comes Montensis cognomine Longicollus, regnum inquietabat, sed hunc Valentianis cepit, & irreuocabili exilio damnauit, bonis ad Fiscum publicatis. Quibus sedatis, nobilitatem & clerum Hannoniæ in decentissimum ordinem redegit, & collapsa loca, tam sacra quàm prophana restaurauit. In quibusdam tamen locis nimium vastatis pro monachis & sanctimonialibus canonicos substituit, vt Montibus, Sonegijs, Condati. Horum enim tunc magna erat, in ecclesia dignitas propter regularem disciplinam, & studium iuuandi plebem. Ita, inquit, Abbas Vrspergensis, cum magna religione vsus est officio sacerdotis; & exigente necessitate, iussu regis, functus est virtute magnanimi ducis. Nemo autem super hac re culpabilem eum dicat, cum Samuelem sanctum, & alios plures sacerdotes pariter legamus & iudices.

Libro 14. c. 27. 28. & 29.

Sigebertus anno 958. & 959.

In Henrico primo.

Quod verò ad Traiectenses attiner, legitur in eorum historijs Brun archiepiscopum & ducem, fratres impedito Hungarico & alijs exteris bellis, inferiores Germaniæ prouincias gnauiter administrasse. Decreuerat autem pater eum ante Radbodum in Traiectensis vrbis sede surrogare, sed in-

sed intellecta desolatione per Danos facta, tradidit eum militiæ. Quem postea Otho Imperator, eius frater, instinctu Baldrici direxit cum non spernenda manu ad restituendam vrbem, & liberandum circumvicinas prouincias, antiquatis hostibus, quorum fortuna iam vndique nutabat: qui etiam victoriosè bellum hoc exequitur, constituens ipsum Baldricum in sedem quietam. Meminit huius inter exteros scriptores Luitprandus, Brunonem, inquit pater sanctus, quoniam Nordmanni Traiectensem destruxerunt ecclesiam, ob eiusdem recuperationem voluit militare. *Lib. 1. cap. 7.*

Otho autem Imperator interuenientibus dilectissimo suo germano Brunone, & venerabili præceptore suo Baldrico episcopo, multis eam regalibus priuilegijs & donationibus decorauit.

Cæterum reliquum sanctissimæ historiæ à Rogerio eius contemporaneo descriptæ, aliunde requiratur, nos enim hic tantum Belgica commemoramus. Ad quæ istud etiam spectat, quod Tornacensis ecclesia hunc præsulem in sanctorum numerum inscripserit. Id enim testatur proprium illius diœcesis Breuiarium, quod sancti viri historiam nouem lectionibus complectitur, decimo sexto Calendas Augusti. Colonienſis verò ecclesia, canonum hac in parte obseruantior, quia ab Apostolica Sede non est Sanctis asscriptus, natalem eius seu diem depositionis propriè non celebrat, sed annuè omnia Canonicorum Colonienſium collegia, ad sanctum Pantaleonem conueniunt, & ad beati viri honorem celebrant sacrificium de æterna Sapientia. Quia tamen memoriam eius alibi coli sciunt, hinc *Tomo 5. Sumrij, Octobris 11.*

non

non tantum libro obituum, sed & Martyrologio, verbis supra à nobis notatis, apud eos est inscriptus.

a. *Agit de eo Arnoldus Wion in ligno vitæ in adiunctis pag. 907. factus est Episcopus Colonienſis anno 953. vt constat ex Sigeb. & Flodoardi Chronico.*

Duodecima die Octobris.

1°. De S. Vuilfrido, episcopo Eboracensi.

Ex Beda, historia sanctorum Wilfridi & Vsualdi.

IN Anglia, natalis sancti WILFRIDI episcopi & confessoris. Fuit episcopus Eboracensis & totius prouinciæ Nord-Humbrorum, estque Natalibus Belgij inserendus, quòd de eo sic scribat Beda, libro quinto historię Anglorum: *Wilfridus pulsus episcopatu, Romamq; iturus, & coram Apostolico Papa causam dicturus, vbi nauem conscendit, flante Fauonio pulsus est Frisiam: & honorificè susceptus à Barbaris, ac rege illorum Aldgisło, prædicabat eis Christum, & multa eorum millia verbo veritatis instituens, à peccatorum suorum sordibus, fonte Saluatoris abluit. Et quod postmodum Willibrordus, reuerendißimus Christi pontifex, in magna deuotione compleuit, ipse primus ibi opus Euangelicum cœpit, hiemem cum noua Dei plebe feliciter exigens.* Capite 5. Additur in sancti Wilfridi historia in illa Frisonum conuersione terræ salsitatem in dulcedinem: sterilitatem in fertilitatem, commutatam esse. Diem clausit extremum anno septingentesimo nono, sepultus in Ripo monasterio, quod magnus Wilfridus, ei consanguinitate iunctus fundarat. Loco autem à barbaris magna ex

In legenda Anglia.

Ibidem in vita Osuald, & Sur. 15. Octobr.

gna ex parte diruto, sanctum Wilfridum nostrum Osualdus episcopus Wigorniam detulit, & in decenter aptato feretro condidit. Corpus autem maioris Wilfridi, antea sanctus Odo Cantuariam transtulerat. Natalis eius duplex est in Eboracensi ecclesia, similiter translatio vigesimo quarto Aprilis.

2°. *De sancta Harlinde abbatissa Eikensi.*

Ex officio Maesei:kensis ecclesia, & literis ex Maeseika acceptis.

MOnasterio *Eike*, natalis sanctæ HARLINDIS virginis. Hæc autem & soror eius Relindis siue * Renula, parentum Adalardi & Grimatæ solitudine, Abbatissæ monasterij quod Valencina vulgo dicebatur, sunt ad eruditendum commendatæ. Cumque sic profecissent vt opportunum esset eas alijs præfici, parentes in propria hæreditate ad Mosam, *Eike* monasterium construxerunt. Vbi vtraque innumerabiles filias Christo genuit. Erant enim fide recta instructæ, charitate repletæ, fraternitatis amantes, humilitate decoræ, religione laudabiles, largitate eleëmosynarum hilares. Quarum etiam curam habuerunt sancti episcopi, Willibrordus & Bonifacius. Memorantur autem, beato Willibrordo cum alijs aduentante, exiguum vini in vase quod tinna vocatur habuisse, sed nutu diuino plenitudinem vasis obtinuisse. Cæterum cùm otiositatem vt mortiferam pestem fugiebant, aliquando palliola contexebant, aliquando diuinas Scripturas, honorifico opere, conscribebant. Ex quibus nonnullæ perinde, ac si recentes essent, hactenus conseruantur. Natalis beatæ Harlindis

alias Rainula.

est duo-

est duodecimo Octobris: Relindis, sexto Februarij. Cumque putresceret prima monasterij ecclesia, quæ lignea fuit, Aua abbatissa lapideam construxit, in qua Franco episcopus vtramque virginem honorificè leuauit, die vigesima secunda Martij anno nongentesimo sexto. Et eodem die nuperrimè anno septuagesimo primo facta est per coëpiscopum Leodiensem, altera solennis translatio. Tunc enim collegium Canonicorum Eikensium, qui sanctimonialibus successerunt, migrauit in oppidum *Maes eike*. Vterque locus est in Comitatu Lossensi, sub episcopatu Leodiensi. Valencina autem monasterium, in Teutonica historia *Valenciaen* dicitur, quod quidam putant fuisse in oppido Valentianis, siue Valencenis.

Die decima tertia Octobris.

De sancto Gerardo, abbate Siluæ maioris.

Ex Martyrologijs Rubeæ-vallis, & Lisiardo in vita Arnulphi, capite decimo octauo.

IN Aquitania, natalis sancti GERARDI, abbatis & confessoris, viri miræ sanctitatis. De quo cantat ecclesia;

Belgica quem genuit, nobis Aquitania seruat,
In Domini seruo, seruiat vt Domino.
Illa diu felix, felicior ista magistri
Doctrina, signis, corpore, sede prece:
Carnem supplicijs, hostem virtute subegit,
Mundum contemptu, cætera monstra fide.

Item,

Totus cælestis, totus directus in altum,
De saltu siluæ, fecit super æthera saltum.

Fuit,

Fuit, vt Lisiardus scribit, discipulus sancti Arnulphi Flandri, episcopi Suessionum, cum ille monasterio sancti Medardi apud Suessiones abbas præesset. Cùm autem Philippus Rex Francorum ab Odone malo monacho, & consiliarijs suis deprauatus, sanctum abbatem, secum in militiam proficisci iuberet, maluit ille abbatis loco & nomine perpetuo carere, quàm sub huius dignitatis prætextu, iterum sæculo deseruire. Vnde conuocatis sanioris consilij fratribus, elegit sibi successorem non minus diuinum sanctum Geraldum, scientia Scripturarum egregiè instructum, & omni honestate conspicuum. Sed mox contra institutum abbatem insurrexit Pontius, monastici Ordinis temerator, ducens secum reginam Bertradam, quæ regia potestate beatum virum expelleret. Cui Arnulphus: Crede ô regina fratri Arnulpho, imo Spiritui sancto. Nam si tu hinc fratrem Geraldum eieceris, Deo vindice à regno extruderis, & ęrumnosa morieris. Quam prophetiam luce clarius est impletam esse. Sanctus Geraldus autem ab ea pulsus dedit locum iræ, abijtque in Aquitaniam, vbi à duce humaniter acceptus, in silua maiori illustre cœnobium construxit, in quo ad finem vitæ Deo seruiuit. Eiusque vita & mors virtutum signis effulsit.

Hactenus ex Lisiardo episcopo. Quæ huc adferenda iudicaui, quia Arnulphi Flandri discipulus fuit, & fortassis in nostro Belgio natus. Multi enim è Brabantia & Flandria, ad diui Medardi monasterium aduolarunt, beati Arnulphi amore eos attrahente. Quibus an sit annumerandus fortassis ex gestis eius, quæ nondum vidi, colligi poterit. *Lisiardus capite 7.*

Deci-

Decima quarta Octobris.

1°. *De translatione Beati Calixti Papæ.*

Ex informatione Cisonensis Prælati, & examinatione gestorum.

ROmæ via Aurelia, natalis beati Calixti Papæ & martyris. Cuius reliquiæ ad abbatialem Canonicorum ecclesiam beati Calixti, Cisonium sunt allatæ, per sanctum Euerardum loci fundatorem, anno octingentesimo quinquagesimo quarto: vbi diuersis miraculis claruerunt. Quod latius in historia beati Euerardi dicetur, die decima sexta Decembris. Sed fatentur Cisonienses has reliquias ab eis Rhemos ad sanctam Mariam translatas esse. Quod paulo post factum est. Nam ex Chronicis Cameracensium cognoscitur Normannis sæuientibus Fulconem archiepiscopum Rhemensem voluisse vt cælestis thesaurus corporis beati Calixti papæ & martyris sibi commendatus honorificè leuaretur, & Rhemos deduceretur. Vbi tam diu seruaretur, quousque pace reddita loco proprio restitui posset. Quod tamen nondum factum est, potentioribus forte prævalentibus.

Lib. 1. cap. de Rothar. do. c. 61.

Gesta eius parcè refert Romanum Breuiarium, cuius causæ in annotationibus ad Vsuardum indicantur. Velim tamen aliunde à Lectore animaduerti, beatum Calixtum cooperante Calepodio presbytero, multos conuertisse, consignasse, & ad martyrium animasse. Id enim in veterum Martyrologijs legitur sexto Iduum Maij, de Palmatio Consulari, eius vxore, filijs, & alijs promiscuis

miſcui ſexus quadraginta duobus : rurſus de Simplicio ſenatore cum vxore, filijs & familiaribus ſexaginta octo: item de Felice cum vxore Blanda.

a. *Vide Baron. Tomo 2. Annal. anno Chriſti 226. §. 2. & 3.*

2°. *De S. Donatiano, epiſcopo Rhemorũ.*

Ex monumentis quæ dominus Iacobus Pamelius, Brugenſis Canonicus, ad Surium, & me, humaniſſimè tranſmiſit.

BRugis, natalis ſancti Donatiani, Rhemorum archiepiſcopi. Qui ſeptimus in ordine numeratur, eſtque tranſlatus ad ſecundam Flandriæ ciuitatem, quæ à pontium multitudine Brugarum nomen habet. Alicubi etiam nominatur caſtrum S. Donatiani. Tranſlationis autem hæc fuit occaſio. Cùm Nordmanni & Dani tertio Flandriam ferro & igni vaſtaſſent, Balduinus Ferreus foreſtarius Flandriæ, Iuditham Caroli Calui filiam rapuerat, & vxorem duxerat. Sed pace compoſita per Nicolaum primum, & Ebonem Rhemenſem epiſcopum, dotis nomine accipit totam regionem Scalde, Somona, & Oceano terminatam: dictusque eſt Comes regni Francorum, & Marchio Flandriæ, eo potiſſimum nomine, vt aduerſus omnem Aquilonis barbariem, perpetuus foret regni Francorum propugnator. Ebo quoque pacis Flandriæ confirmandæ cauſa, & vt ferocis gentis animi, cultu religionis miteſcerent, ſancti Donatiani corpus Balduino Comiti in Flandriam miſit, additis huinſcemodi literis. *Ego Ebo indignus Rhemorum archiepiſcopus, hunc the-*

In miraculis S Donatiani, & inde apud eurtum.

saurum super gemmas & aurum pretiosum, tibi, glorioſe Marchio Balduine, noſtrorum conſilio clericorum, tranſmitto. Donatianum ſcilicet, ſeptimum noſtræ ſedis epiſcopum miræ ſanctitatis virum, pium exauditorem, & promptiſsimum apud Deum interceſſorem, tam ſæcularibus anguſtijs occupatis, quam peccatorum ſceleribus detentis. Quod noſtris & anteceſſorum noſtrorum temporibus ſatis euidenter comprobatum eſt. Eius, ſanctiq; Remigij. ac innumerabilium ſanctorum vitæ ſcripta, Wandalorum vaſtatione ſcias eſſe deleta. Hunc atteſtatione diuinæ tuæ fidei committo, quatenus eum diuino ſeruitio, in quantum vales, honorifices, & ſæcularibus dites. Vale dilectiſsime in Domino.

Tranſlatæ ſunt autem ſacræ reliquiæ, primò ad Turholtum monaſterium: deinde iuſſu Balduini cum magna celebritate ad portum Brugas. Tranſlationes recoluntur, prima, trigeſimo die Auguſti: ſecunda, in die Epiphaniæ Domini. In
An. 1566. tertia autem, quam nuperrimè fecit Petrus Curtius, primus Brugarum antiſtes, Ebonis citatas literas in loculo incluſas, multi Canonici inſpexerunt, & attrectarunt.

3°. *Appendix de ſancto Ilhero.*

Ex admonitione D. Matthiæ Laurentiani, Pœnitentiarij Brugenſis

14. Octob. pag. 761. Suriꝰ. QVieſcit etiam Brugis ad ſanctum Donatianum ſanctus Ilherus. Quod primùm animaduerti ex hiſtoria miraculorum S. Donatiani. Sed videtur ſanctus aduectitius. A Brugenſibus enim Canonicis plura petens, hoc tantùm accepi, reliquias ipſius cum reliquijs diui Maximi epiſcopi, in vna capſa contineri, in cuius ſuperiori

riori parte exsculpti sunt duo episcopi, cum subscriptis nominibus, S. Maximus, S. Ilherus. Natalem diem ignorant.

4°. De sancta Angadrisina virgine.

Ex Angrado & Breuiario Bellouacensi.

IN territorio Bellouacensi, S. ANGADRISINÆ virginis. Cuius pater Rotbertus, origine Teruänensis, auunculus S. Lamberti episcopi Lugdunensis, gerulus erat annuli regis Clotarij. Cumque filiam eius illustris Siuuinus suo filio Ansberto vellet sociari, communi consensu despondetur puella. Deprecabatur tamen cum sponso suo omnipotentem Deum, vt voluptatum venena ab vtriusque corde repellerer. Ipsa præterea orando obtinuit vt speciositas sua in deformitatem verteretur. Quod cùm parentes diuinitus fieri agnoscerent, nec Deo contraire vellent, ex eorum assensu Ansbertus dissociabilem edidit libellum, vt sancta virgo Agadrisina, non sua, sed Domini vocaretur sponsa. Quo facto, Rothomagi à sancto Audoëno sacro velamine est operta, & in virginitatis proposito Deo consecrata. In quo & permansit gubernatrix cœnobij prope muros vrbis Bellouaci. Ansbertus autem, sanctus sponsus, obijt episcopus Rothomagensis, propter iustitiam exsul in Hannonia. *Ex Angrado, 9. Feb.*

Vide 9. Februar.

Decima sexta Octobris.

1°. *De S. Mommoleno, episc. Tornacensi.*

Ex lectionibus ecclesiarum Audomarensis, & Noviomensis.

CIuitate Nouiomo, sancti MOMMOLENI episcopi & confessoris. Tempore siquidem regis Clotharij tres viri religiosi, Mommolenus, Bertinus, atque Bertramus, Constantia Germaniæ ciuitate orti, atque in Luxouiensi cœnobio in pietate diuinisque mysterijs instructi, exeuntes in Galliam, Mommolenum sibi patrem elegerunt, ac Deo summo patrifamilias in Euangelij prædicatione plurimum fecerunt fructum. Hîc enim sanctissimus Mommolenus confluentem ad se populum, æternæ vitæ pabulo reficiebat. Inter quos etiam palatini proceres, intermisso ad tempus regali ministerio, veniebant, sanctorum Dei modestiam in exemplum vitæ sumentes. Multis Scripturarum testimonijs corda populi excoluit, multumque mentes ad meliorem vitam excitauit, quia qualis erat in verbo, talem se exhibebat in opere. Vnde miro affectu amabatur à populo, humili subiectione honorabatur à clero, & ad Clotharij aulam vocatus, ibidem quo-ad licuit, fructum Domino faciebat. Tandem relicta aula, ipse & socij adierunt Audomarum, sanctum episcopum Teruãnensem, cooperatores illi in cultura Dominicæ vineæ futuri. Cùm ergo monachorum habitacula ædificassent, crescererque numerus præ feruore religionis, episcopus beatum Mommolenum illis abbatem constituit. In quo statu dura castigatione carnem

suam

ſuam coërcuit, ſtipendium prædicationis pauperibus dabat: vlceroſa membra balneis fouebat. Interea vir Dei Eligius Nouiomenſis epiſcopus migrauit ad Dominum; in cuius locum Mommolenus, non ſine obedientiæ impoſitione eſt abſtractus. Rexit autem eam eccleſiam & coniunctam Tornacenſem, annis viginti ſex. Aduenientе autem vocationis ſuæ, diu deſideratæ, tempore, ſepulturam elegit in communi cœmeterio, extra vrbis mœnia, & ſuſcepta noſtræ redemtionis Euchariſtia, inter ipſas gratiarum actiones vltimum vale populo dicens, ſpiritum exhalauit. Multas autem virtutes per eundem Dei famulũ, iam ſepulturæ traditum, operatus eſt Dominus in doctrinæ ac vitæ eius confirmationem.

2°. *De ſancto Iuniano confeſſore.*

Ex hiſtoria manu-ſcripta, & Gregorio Turonenſi.

IN territorio Lemouicenſi, S. IVNIANI confeſſoris. Qui natione, vt fertur, Cameracenſis, propter cæleſtem patriam, terreſtrem reliquit, & in Aquitania S. Amantij ſolitarij viri tirocinio ſe mancipauit, in cuius cella multis pollens virtutibus, quadraginta annis ſolitariè vixit. Ac tandem poſt labores vigiliarum, ieiuniorum, & certaminum contra diabolum, obdormiuit in Domino. De eo ſic ſcribit Gregorius Turonenſis. Fuit & Iunianus recluſus, intra Lemouicinæ vrbis territorium, qui viuens multa populis oſtendit miracula; ſed & nunc ad ſepulcrum eius ſæpe morbi curantur. Nam vidi multos, quos dinumerare putaui longum, qui cæcis oculis eo perducti lumen receperunt: paralyticique dire-

De gloria confeſſorii cap. 103.

cti sunt. Testisque est ipse populus hodie, qui cum sanitatem recipiunt, statim se tributarios loco illi faciunt. At recurrente circulo anni, pro redditæ sanitatis gratia, tributa dissoluunt. Hactenus Gregorius.

A quibus beneficijs, locus antea incelebris, excreuit in oppidum sancti Iuniani, cuius Belloforestus meminit in Cosmographia.

Videntur & alij esse eiusdem nominis sancti. Legitur enim apud Rhemenses in Martyrologio die decimo quinto Nouembris: Eodem die beati Iuliani confessoris, quem beatus Remigius baptismate lauit. Item Pictauenses habent in Breuiario, Idibus Augusti Iunianum abbatem, qui eadem hora migrauit, qua regina Radegundis, cui tanta familiaritate adhæsit, vt ab ea sola tegumenta sua sint confecta Inter quæ cilicium, quod, inquiunt, vsque hodie apud nos illæsum perseuerat.

3°. De S. Berchario, *abbate & martyre.*

Ex Martyrologijs, & Vincentio.

IN Derno monasterio, natalis S. Berchari abbatis & martyris. Hic legitur in nonnullis antiquis ecclesiarum Martyrologijs, discipulus S. Remacli episcopi. Sed nondum animaduertere potui, vbi, aut quàm diu nostri beati Remacli discipulus fuerit. Præfecit autem eum in Altovillari (vt ex gestis scribit Vincentius Beluacensis episcopus) loci fundator, sanctus Niuardus episcopus Rhemorum, reuersum ex Luxouio, & regularibus disciplinis institutum ab Eustachio abbate. Dum autem multa ordinat & disponit, Dagouinus moriachus, & viri sancti de fonte filiolus cum Iuda Sathanæ traditus, paternam obiurgationem non ferens, in lecto decumbentem arrepto ferro occidit. Ex defuncti sepulcro longè pòst

Li. 24. Speculi, c. 114. & 15.

gè pòst oleum emanauit, cunctis morbo correptis salubre. Colitur autem à Rhemensibus & Catalaunensibus eius memoria decimo sexto die Octobris, quamuis quædam Martyrologia, natalem habeant die decimo octauo, qui sacer est Lucæ, Euangelistæ & medico.

Cæterum, vt subdubito num Remacli fuerit discipulus, etsi is, Nodgero teste, fuerit multorum cœnobiorum fundator, & rector: complurium discipulorum pater & institutor: sic etiam de loco quietis hæreo, an videlicet Altum villare, cui primus præfuit, alio nomine dicatur Dernum; an verò, vt est in Indice abbatiarum Franciæ, distincta sint monasteria, illud in diœcesi Remensi; istud, aliâs Mousler, in Cathalonensi. De quibus propriæ ecclesiæ sententiam audire exopto.

4°. *De sancto Gordanio eremita.*

Ex ijs quæ nobis voce & scripto communicarunt Franciscus Barrus Prior Aquiscinctensis, & Adrianus Besemerus, Doctor & Professor ibidem.

AQuis-cincti, natalis sancti GORDANII confessoris. Qui, vt ex antiquis constat monumentis, multo antequam Aquis-cinctensis monasterij fundamenta iacerentur, in ea insula constructa ecclesiola, vel ædicula (quæ adhuc ex veterum monachorum relatione monstratur) sanctissimè vitam peregit eremiticam. Cumque locus interior, quasi insula, vndique paludibus & aquis occluderetur, per sinuosos tamen anfractus exeundi quandoque aditum reperiebat. Vnde in pago Muntiniaco, qui Gallicè dicitur *Montigny*, qua Aquis-cincto Duacum iter est, fons visitur, negligentia tamen rusticorum corruptus, qui puteus sancti Gordanij dicitur. Est etiam in monasterij penuario, puteus

qui aquam habet præstantissimam, quod ad sancti huius benedictionem referunt. Præterea constanter refertur, & vetustis picturis exprimitur, monasterium in Aquis-cinctensi insula, ex huius eremitæ consilio constructum esse à generosis viris Gualtero, domino de *Montigny* & Piscuaria, & Sigero, domino de *Los* & Corcella. Vbi etiam cum aliquot alijs, vitam secuti meliorem, se suaque omnia Deo consecrarunt. Oportet tamen hoc consilium referre ad apparitionem post mortem. Gerardus enim secundus, episcopus Cameracensis, in literis fundationis, quas dedit anno supra millesimum septuagesimo nono, scribit parochianos suos genere & diuitijs præclaros Walterum & Sigerum, spiritu diuino afflatos, elegisse locum qui Aquis-cinctus dicebatur, ecclesiam volentes inibi restaurare, quam à sancto Gordanio in eodem loco eremiticam vitam ducente, audierant quondam ædificatam fuisse. Est autem Aquis-cinctum sancti Saluatoris monasterium præstantissimum, Ordinis sancti Benedicti, diœcesis Atrebatensis, duobus milliaribus à Duaco dissitum. Quod natalem beati Gordanij celebrat die decima sexta Octobris, sed officium canit commune confessoribus, præter duas proprias orationes ad Sextam & Nonam. Porrò ob tanti viri benedictionem Piscuarienses in vetustæ ecclesiolæ cœmeterio sepelieba ntur, quod nunc constrictius est & solos excipit familiares famulos Aquiscinctenses.

Huic autem monasterio variæ collatæ sunt reliquiæ, potissimum à Warino archiepiscopo Thessalonicensi, quam donationem sigillo suo confirmauit, anno millesimo ducentesimo trigesimo nono,

nono, & à Roberto iuniore, Comite Flandrensi. Inter eas autem reliquias recensentur brachium sancti Georgij, pes alter sanctæ Marthæ, & annulus quo traditur Deipara virgo Iosepho desponsata.

Eundem locum in suo exilio per aliquot dies decorauit beatus Thomas Cantuariensis præsul, cuius martyrium per totum orbem Christianum celebratur.

Vide supra die 9. huius. Num. 4. in app.

5°. *De sancto Gurdinello.*

Ex informatione Francisci Barri, Prioris Aquiscinctensis.

EO die, transitus S. Gurdinelli confessoris. Qui officium commune habet Duaci ad sanctum Amatum. Hunc quidam asserunt esse prædictum beatum Gordanium, & ex Aquis-cinctensi insula à Sichero Duacum esse translatum. Verum Aquis-cinctenses ex relatione antiquorum didicerunt, sanctum Gordanium adhuc sepultum iacere ad valuas sui templi, sub monumento marmoreo, quod introëuntibus est conspicuum. Duacenses verò Canonici S. Gourdinelli corpus, vna cum corpore S. Onesimi, sibi à Suessionibus donatum asserunt, cùm S. Amati corpus ab eis[a] referretur cessantibus bellis. Qui etiam pingitur iuuenis palmam in manu ferens. Quæ pictura beato Gordanio eremitę conuenire non videtur.

a *Circiter annum Domini* 896.

6°. De sancto Lullo, episcopo Moguntino.

Obseruatio quo ad Belgium ex eius epistola, & ex officio in die sancti Bonifacij.

IN Hirsfeldensi monasterio, natalis S. LVLLI archiepiscopi & confessoris, qui sancto Bonifacio martyri dignè succedere meruit. Fuit natione Anglus, patria Maldubiensis, &, vt quidam addunt, vnus ex duodecim monachis quos sanctissimus Egbertus in Frisiam misit. Quo spectat quod exstet beati Lulli epistola ad Gregorium presbyterum & abbatem, in qua illum præceptorem suum vocat. Gregorius enim fuit Vltraiecti primùm abbas, deinde episcopus. Præterea ecclesia Moguntina habet S. Bonifacium, cùm sanctissimæ ipsius conuersationis, affluentis doctrinæ, flagrantisque in Deum animi certiora experimenta cœpisset, inuitum ad Sacerdotij dignitatem prouexisse, & lateri suo semper adesse voluisse. Vnde eum in Belgio S. Bonifacio cooperatum esse, non est incredibile.

Manu-scripta in Germania, & citatur à Magdebur.

In diei officio.

De eo plura videre licet in historijs Guilhelmi Malmesburiensis, & Laurentij Surij. Zacharias Lul vocat: quidam etiam Iulium.

Decima octaua Octobris.

De sancto Monone, martyre Nassoniæ.

Ex historia manu-scripta, & institutione ex diui Huberti monasterio accepta.

IN Nassonia, natalis S. MONONIS martyris Qui angelico monitu de Scotia Arduennam deuenit, vbi solus soli Deo multo tempore seruiuit, &

uit, & feliciter occubuit, à ſicarijs latronibus confoſſus: Vbi etiam eſt ſepultus in eccleſia quam ipſe conſtruxerat Eſt autem *Naſſoin* pagus illuſtris ſanguine & reliquijs glorioſi martyris, ſub ditione abbatis monaſterij S. Huberti quod eſt in Andaino; à quo duobus milliaribus eſt ſemotus intra diœceſim Leodienſem. Nominatur diſcipulus ſanctorum Remacli & Ioannis Agni, epiſcoporum Traiectenſium ad Moſam. Ad eos enim de Scotia venerat, quæ regio multos ſanctos velut ſtellas luciſluas, ad diuerſas mundi partes tranſmiſit. Cæterum beato viro ob titulum Chriſtianitatis mactato, Pipinus rex regaliter decimas obtulit, quas habebat inter Letiam & Vrcam: ſanctus verò Ioannes Agnus clericorum, quos nunc Canonicos dicimus, miniſterium ibidem inſtituit.

Vigeſima ſecunda Octobris.

1°. De S. *Oelberto, martyre in* Oiſterhout, *quem quidam Odelbertum vocant.*

Ex narratione Danielis de Doirne, *Buſchij, Paſtoris Oiſterhoutani.*

IN *Oiſter-hout*, natalis ſancti OELBERTI martyris. Eſt autem dictus locus populoſus pagus diœceſis Antuerpienſis, apud Bredam. Cuius incolæ hæc de patrono ſuo à maioribus acceperunt. Latrones quidam latrocinio ſuo deprehenſo, illac per agrum fugiebant, vbi ſanctus Oelbertus ex aratione fatigatus in ſomnum inciderat, dormientiſque mucronem ſuum apponunt, ſanguine maculatum. Qui eos inſequebantur, in beatum Oelbertum

Oelbertum inciderunt, eumque vt latronem iugulauerunt. Corpus autem truncum, ad sacellum haud longè dissitum, caput abscissum insigni miraculo detulit: ipsaque iumenta, quibus in aratro vsus erat, pro nouæ ac maioris ecclesiæ constructione, materialia sine auriga feruntur aduexisse. Quieuit autem aliquamdiu in *Oister-hout*, vbi est secundarius ecclesiæ patronus: sed Franci feruntur corpus secum abduxisse in *Thoulose*. An autem hic locus sit Tholosa, & quo tempore in *Oisterhout* claruerit, vel inde sit ablatus, ab omnibus incolis ignoratur. Natali die officium fit de communi martyris. Plura à Pastore ecclesiæ eius, viro docto & facundo cognoscere non potui, cùm is ob persecutionem & furorem hæreticorum Louanium declinasset. Historiam suspicor intercidisse per frequentes barbarorum & piratarum incursiones.

Videtur autem aut ipse, aut alius eius nominis martyr, quieuisse aliquando Leodij ad sanctum Bartholomæum. Legitur enim in anonymo Leodiensium chronico hunc in modum, *Baldericus* secundus *ecclesiam sancti Barptolomæi in Leodio dedicauit, quam Godescalcus Præpositus maioris ecclesiæ ædificauit, & duodecim fratres ibi instituit, & suis alodijs dotauit. Dicitur quod sanctus Vlbertus martyr ibi quieuit.*

Cap. 50.

2°. *De sociabus aliquot sanctæ Vrsulæ.*

Annotatio quo ad Belgas.

IN Colonia Agrippina, natale sanctarum virginum vndecim millium, quæ pro virginitatis constantia martyrio vitam consummauerunt. Quarum natalem circa annum octingentesimum quinquagesimum suis carminibus celebrauit Wandelbertus, diaconus Prumiensis monasterij:

Ex

Ex his beata Cunera apud Rhenanos, quòd eo loci passa sit, valde celebris est, in territorio Traiectensi. Sunt etiam inter neotericos qui scribunt in hoc virgineo martyrum collegio fuisse Flandrēsis principis filias Germanam & Luciam, cum matre Theodora. Cæterum ex diuersis causis, multa corpora de numero vndecim milium sparsim in Belgio habentur, ex Colonia aduecta. Vnica die effossa sunt in cœmeterio vndecim millium vltra quinquaginta virginum corpora, vt habet liber posterior de vita beatæ Iulianæ. Quem thesaurum illustris Margarita Flandriæ Comitissa, per diuersa loca reuerenter distribuit.

a. *Vide Meierum in Annal. Flandriæ, an. 1279. ad fin. & die 17. Maij habet Martyrologium monast. S. Amandi: Ipso die Elnone illatio trium Virginum Colonienſium.*

Vigesima tertia Octobris.

1°. *De sancta Oda vidua*

Ex historia ecclesiæ Amanensis, & informatione quam cum D. Præposito accepi anno septuagesimo quinto.

IN villa Amania, super fluuium Mosæ, natali, sanctæ ODÆ, viduæ Boggi, Ducis Aquitanorum. Quam anno septingentesimo vndecimo in Gallia claruisse scribit Sigebertus, chronographus Gemblacensis. Amita fuit S Huberti episcopi, quæ post mortem mariti sui Boggi, catholici principis, dote contenta, Deo seruire satagit, & pauperibus. Sacerdotes & sacros ecclesię ministros in Domino dilexit. Ex suis bonis ecclesias fundauit, maximè Amanensem, in qua quiescit. Ab ea quoque multa habet Leodiensis ecclesia,

ecclesia, quæ est S. Lamberti, sub quo præsule floruit. Transtulit autem reliquias de tellure sanctus Floribertus filius S. Huberti, & in episcopatu successor, septimo Idus Iulij. Quiescit Amaniæ, in collegiata S. Georgij, suique nominis ecclesia vno milliari ab Huyo.

Addunt quidam eam decorari, ex magnis regibus fidei Christianæ cultoribus, Clodoueo, atauo: Childeberto, patre: Dagoberto, fratre. Sed & sanctas proles commemorant, Arnulphum episcopum Metensem, Ferreolum episcopum & martyrem; Modeticum confessorem, & Tarcitam virginem. Sed qualiter hæc consentiant & vnde dicantur, prorsus ignoro.

2°. *De beato Pompeio, eius sacellano.*

Ex historia sanctæ Odæ & informatione, vt suprà.

BEatum autem Pompeium sacerdotem præcipuè dilexit sancta Oda, virum vita & moribus comprobatum, intantum vt licet percussio absuerit, palmam tamen martyrij in sui corporis maceratione non credatur amisisse. Sepultus est Amaniæ in crypta sacelli, quod in monte, ad honorem sanctæ Catherinæ Deo est dicatum, vsitatius tamen beati Pompeij, dicitur, Gallicè *Saint Pope.* Altare eius ecclesiolæ tres habet statuas, mediam Deiparæ, sinistram Catherinæ, & dexteram Pompeij, sedentis in habitu sacerdotali cum calice in manu. Similiter depictus est in pariete, sed stans, & brutis benedicens animalibus. Cùm autem rustici Missæ sacrificium inibi requirunt, sacerdotes legunt ex more de communi confessoris non pontificis, sed quia canonizatus non est, omissis collectis de confessore, legunt alias contra pestem animalium.

3°. *De sancto Seuerino, Colonienſi episcopo.*

Ex Martyrologijs Coloniæ Agrippinæ, & historia S. Euergisti.

CIuitate Colonia, sancti Seuerini episcopi & confessoris. Cuius catholica fide, maximo-

que

que sudore ac sana doctrina Colonienſium Burdegalenſium, Tungrenſium, vicinorumque eccleſiæ, ab infeſtatione Arianæ hæreſis ſunt defenſæ.

Scriptum eſt porrò in hiſtoria S. Euergiſli, Euphratam Ariani dogmatis zizania Tungris tritico ſanæ doctrinæ ſuperſeminaſſe. Contra quæ epiſcopus laborans inibi puerum Euergiſlum, cuius virtutum primitias mirabatur, ad ſe recepit. Quem etiam in Colonienſi ſede ſucceſſorem accepit.

Vigeſima quarta Octobris.

1°. *De ſancto Seuerino Treuirenſi epiſcopo.*

Ex catalogis epiſcoporum.

TReuiris, ſancti Seuerini primi epiſcopi & martyris, qui cum Treuirenſi eccleſia Tungrenſem quoque, nondum ab ea diuiſam adminiſtrauit.

Addit Placentius (quod vnde habeat ignoro) eum fuiſſe filium Meſſeronis, Comitis Louanienſis. Huius natalis eſt vigeſima quarta Octobris: ſancti autem Seuerini ſecundi, vigeſima prima Decembris.

2°. De *ſancto Euergiſlo epiſcopo, martyre Tungris.*

Ex hiſtoria eccleſiæ Tungrenſis, à Surio edita.

COloniæ. natalis S. EVERGISLI epiſcopi Colonienſis, & martyris, archidiaconi & ſucceſſoris S. Seuerini epiſcopi.

Qui Tungris natus, martyr fuit, & tumulatus. Locus vbi latrones eum occiderunt, nominatur *die grouwel-ſteegh*. Habetque feſtum duplex in

eccleſia

ecclesia Tungrensi. Sed inde est nono Calendas Martij, per Brunonem episcopum, fratrem Ottonis Imperatoris translatus Coloniam, ad sanctam Cæciliam.

Cap. 61. Memorabile est quod scribit in gloriam martyrum Gregorius Turonensis, Eberegisilum nostrum, dum validis doloribus medij capitis quateretur, diaconum misisse pro puluere ad puteum martyrum Thebæorum: & exinde cum caput attigisset, dolore omni liberatum esse. Recensetur etiam inter episcopos Tungrensis diœcesis, eo quod Tungris fidei calore inflammatus intrepidè prædicauerit contra fœtorem idololatriæ. Est autem Tungrorum oppidum antiquitatis memoria celebre in territorio Leodiensi sub dominio episcopi. Historiam vitæ & translationis edidit Surius, tomo quinto.

Vigesima octaua Octobris.

De *sancto* Dodone *confessore.*

Ex historia manu-scripta Lobijs ac alibi, & rescripto patrum Lobiensium.

FAniæ, depositio beati DODONIS monachi, discipuli S. Vrsmari episcopi. Qui in pago Lomacensi, in villa quæ dicitur Vallis, religiosos habuit parentes, à quibus ad sanctum Vrsmarum Lobiam delatus est vt sacri baptismatis vnda purificaretur, atque vt proprius eius filius, in Dei obsequio educaretur. Fultus igitur superni regis præsidio, & beati Vrsmari salutifero animatus hortatu, iam prouectior omnem suæ hæreditatis possessionem, beato principi Apostolorum delegauit, in

gauit, in monasterio quod ex nomine fluuij secus illud decurrentis Waslerus est nuncupatum. Cui etiam monasterio S. Landelinus & Vrsmarus ipsum præfecerunt. Postea relicto onere regiminis, vicino in loco cellulam exstruxit: in qua permissu pij patris Vrsmari contemplationi deditus, deposito onere fragilitatis feliciter in pace quieuit. Cùm autem multis prodentibus miraculis, nomen eius apud multos innotuerat, Dodilo Cameracensis episcopus, inito consilio cum suis archidiaconis, & cæteris commanipularibus, membra sancta congruo honore deferri Waslare ad S. Petri monasterium iussit. Et in illa translatione mulier quæ brachia dissoluta ori admouere non poterat, cupiuit ea perfundi aqua, qua sancti membra à sacerdotibus abluta fuerant, & ilico sanitati est restituta. Post multa autem annorum curricula monitus est per visionem Leutbertus loci prouisor, vt eum in ecclesia collapsa indecentius quiescentem, honorificentius locaret. Quod per Fulbertum episcopum fecit, & ipse pro restauratione ecclesiæ cum gestatorio pignorum villas monasterio contiguas, & pagum Brachbantensem circuiuit, Deo etiam miracula aliquot in itineratione ad sancti sui honorem operante. Fuit autem Waslerum monasterium in silua Fania versus Theoraciam, sed prorsus dirutum est. Vnde corpus confessoris modo quiescit in Prioratu Lobiensi, qui dicitur *Mouſtier en Faigne*, monasterium in Fania. Obijt in die sanctorum Apostolorum Simonis & Iudæ, sed transfertur in diem sequentem.

Verisimile est autem Vuaslerum non abbatiam fuisse sed Prioratum Lobio subiectum. Non enim pingitur sanctus Dodo cum baculo pastorali, vt cæteri sancti abbates.

Vigesima nona Octobris.

De S. Hermelende siue Ermelinde[a] virg.

Ex historia ecclesiæ Meldarienſis, & informatione quam ibidem accepi.

VIlla Meldricis, sanctæ HERMELENDIS virginis. Hæc præclaris parentibus nata in villa Odenca, virginitatem suam duodennis Deo deuouit, atque consecrauit. Quam cùm in villa *Beuecum* duo fratres profanare vellent, qui in virginis concupiscentiam exardescebant, Angelus eam iussit in Meldricem vicinam insulam recedere. In qua animam suam castitate virginali, obedientia regulari, & mira abstinentia, insuper & eremitica vita sanctificatam, Deo eam repetenti reddidit. Post mortem verò per quadraginta octo annos à cultu sæculi latuit, donec miraculorum gloria eam magnificante permotus Dux Pipinus, pater beatæ Gertrudis, sacrum corpus leuauit è tumulo: prædiorum quoque maxima multitudine locum ditauit, instituens illic sanctarum virginum monasterium. Quibus vt diuinum sacrificium peragerent presbyteri ex monasterio S. Bauonis, quod in vicino monte qui Teutonicè dicitur *Calfmondt*, situm erat, adiuncti sunt. Sed neutrum monasterium nunc subsistit. Est autem Odenca apud Louaniolum, *ter dunck by Luenenioul*. Meldricis autem insula nunc continens est, & Meldaria dicitur, dictis locis, & Hugardiæ in finibus Brabantię contigua. Vbi natalis virginis celebris est cum nouem Lectionibus, die vigesima nona Octobris: diem porrò translationis, vn-

Vulgò Meldaert.

decimo

decimo Calendas Maij, & processionem cum corpore, tertio festo Pentecostes celebrant.

a. *Hæc est alia à S. Ermeliade sorore S. Gudilæ, de quâ die 10. Iulij.*

Trigesima prima Octobris.

De sancto Foillano, episcopo & martyre, cum collegis.

Ex historia eius manu-scripta, additis aliunde diuersis obseruationibus.

FOssis natalis S. FOILLANI episcopi, qui de Hibernia venit ad beatum Vltanum, germanum suum fratrem, qui Fossensem regebat ecclesiam: Et in saltu qui rustica lingua Carbonarius nuncupatur, martyrizatus est. Cuius vita virtutibus glorioſis, & miraculis copioſissimis illustris fuit. Fratres habuit dictum Furseum & Vltanum, cum quibus in magna eminuit sanctitate. De ea enim tribus his fratribus testimonium ferunt, Beda libro tertio historiæ Anglorum, & libellus vitæ S. Fursei, cuius ibidem Beda præclarè & prolixè meminit. Primùm enim, vt à citatis auctoribus accepimus, Furseus multis annis in Scotia, patria insula, verbum Dei annunciauit. Inde, omnibus relictis, per Britones in prouinciam deuênit Anglorum, vbi nobile construxit monasterium: & prædicatione verbi Dei multos incredulos ad Christum conuertit: & credentes in fide & amore Christi confirmauit. Quibus rite gestis, monasterium, & animarum curam, fratri sui Foillano reliquit. Et ipse ad eremiticam vitam secessit. Sed aliquanto pòst, *Beda li. 3. cap. 19.*

propter opus Euangelij in Galliam commigrauit; qua Latiniacum monasterium constructit. Huius exemplo prouocatus Foillanus Romam iuit, petiturus à Martino Pontifice episcopalem benedictionem ad infidelium conuersionem: qua accepta ad Gallias venit, fidei propagandæ causa, & à beatissima Gertrude cum magna reuerentia est susceptus, cuius etiam dono Fossense monasterium fundauit. Martyrio autem occubuit cum tribus discipulis, in silua Carbonaria, loco Ampolinis: quod etiam diuinis indicijs reuelatum est sancto Vltano in Fossis, & sanctæ Gertrudi Niuellæ existentibus. Est autem in loco martyrij constructa abbatia S. Foillani Ordinis Præmonstratensis, quæ adiacet muris Rhodiensis oppidi in[a] parochia, vt Bernardus loquitur, episcopi Cameracensis. Natalis sancti est vltimo die Octobris, dies eleuationis tertio Septembris, festum autem inuentionis concurrit cum sancti Furlei fratris natali, decima sexta Ianuarij. Cæterum sanctus martyr quietem accepit in monasterio Scottorum quod Fossæ vocatur. His enim verbis vtitur Einardus Caroli magni Cancellarius in historia[b] miraculorum Marcellini & Petri martyrum. Sed nunc aliter loquimur, quòd hodie sit collegium Canonicorum intra Fossas oppidum territorij Leodiensis. Tres verò discipuli Niuellæ sunt sepulti in monasterio Canonicarum S. Gertrudis, & cum S. Foillano inuocantur in Litanijs Rhodiensis abbatiæ. Fuerunt autem per Germaniam complura Scottorum monasteria, Coloniæ, Herbipoli, ac alibi. Quę Scoti, inquit Trithemius, multis annis inhabitarunt, quousque à pristino feruore tepescentes, &

Epist. 252.

In Chron. Hirsaugiæ abbate. 7.

tes, & in omnem dissolutionem remissi, expulsi sunt.

a. *Ita loquitur & B. Hieron. contra Vigilant.*

b. *Vide eam apud Baronium, Anno Christi,* 828.

Vltima Octobris.

Admonitio de sancta Nortburge.

COloniæ, depositio sanctæ Nortburgis virginis, quæ translata est ad montem sancti Beati, prope Confluentiam. Hæc inter Belgicas Sanctas celebranda esset, si verè eam Barlandus nominaret filiam Pipini Hirstallij Brabantiæ ducis, ex Plectrude: Sed propriæ ecclesiæ, quæ natalem eius celebrant; affirmant claruisse Coloniæ in monasterio beatæ Mariæ, quod Plectrudis, non mater, sed matertera, construxit. *Barl. de Duc. Brabat.* *Apud Sur. tomo 5.*

Primo die NOVEMBRIS.

1°. *De sancto Vigore, episcopo Baiocensi.*

Ex historia excusa tomo VI. *Surij, & admonitione Iacobi de* Markais, *Præpositi ad S. Vedastum.*

CIuitate Baioca, sancti VIGORIS episcopi[a] Qui in Atrebatensi territorio parentes habuit, generis nobilitate & fide conspicuos. Estque regnante Childeberto Francorum rege educatus intra monasterium beatissimi patris Vedasti, vbi inter monachos tanta obedientia & humilitate præditus fuit, vt in ipsa adolescentia alijs omnibus gratiosior videretur: Cùm autem parentes eum non tam monachum, quàm opum suarum hæredem cuperent, ille memor sententiæ Saluatoris, centuplum & vitam æternam ei qui parentes aut agros propter nomen ipsius reliquerit, *Matth. 19.*

liquerit, promittentis, diuino instinctu exijt è ter-
Genes. 12. ra & cognatione sua, nesciens quo iret, assumto socio itineris puero Theodemiro. Peruenit autem in Baiocensis regionis vicum Reduerum, cuius loci homines brutos, prædicatione, precibus, & sanctitatis exemplis, pene omnes ad Christum conuertit. Cùmque in ea regione, per serpentum eiectionem, mortui resuscitationem, aliaque miracula, fama virtutum eius augesceret, vacante episcopatu Baiocensi, clerus & populus eum expetijt, & mox multorum Pontificum fauore episcopus est ordinatus. Quam dignitatem virtutum studijs, bonorumque omnium exercitatione ornauit. Ea tempestate, cùm ad concionandum, in montem Phœnum, qui vno milliario ab vrbe distat, iret, incolæ, qui tum saxeam effigiem mulieris tanquam sacrum quiddam colebant, cum multa iniuria eum eiecerunt. Postea verò Childeberto regi narrauit Baiocensem regionem ad fidem traductam esse, demtis tantum eius montis incolis. Rex autem mox montem suum (erat enim fiscus regalis) viro sancto perpetuò possidendum tradidit. Itaque Episcopus locum illum repurgauit, & ciuium opera ecclesiam constituxit: inhabitatores pij facti sunt: & mons Chrismati nomen accepit, decretumque est vt ab illo die Episcopus Baiocensis in solennitate Paschali tres ibi infantes baptizet. Obijt autem vir beatus, senex, & plenus dierum ac meritorum, Calendis Nouembris, & conditus est in dicto monte Chrismato, vbi per eius merita plurimæ curationes, & beneficia, vsq; in hodiernum diem præstantur. Quæ omnia vitæ eius historiographus iam olim fusè conscripsit.

Atrebatense S. Vedasti monasterium, (in quo fertur

fertur Præpositi minister fuisse,) transfert natalem ad tertium diem sequentem.

a. *Agit de eo Arnoldus Wion lib. 2. ligni vitæ c. 38. vbi dicit floruisse circa annum Domini 560.*

2°. *De sancto Florberto, primo abbate Blandinij.*

Ex officio & alijs monumentis, abbatiæ diui Petri Gàndauensis.

IN Blandinio, depositio sanctissimi patris nostri FLORBERTI, primi abbatis cœnobij Blandiniensis. Siquidem in excelsi montis latere, vbi Mercurius colebatur, beatus Amandus episcopus monasterium ædificauit, ad sancti Petri honorem, cui pręfecit Florbertum, exemplar sanctitatis, & speculum totius religionis, sagacis ingenij virum, dignumque Deo sacerdotem. Quem etiam sibi vicarium subrogauit, atque totius Gandensis territorij patrem siue rectorem præfecit. Sub quibus viris Gandensis natio eloquia Christi cœpit resonare. Construxerat etiam Amandus, opidus præcipuè beati Bauonis, ecclesiam Gandaui, in qua clericos constituerat. Sed cùm à primæua sanctimonia degenerarent, amotis illis, monachos Benedictinos surrogauit, dato ipsis abbate iam dicto Florberto, raræ pietatis viro. Cùm autem cursum suum in Blandinio annis viginti duobus perfecisset, anima sancta, Angelis; margarita autem corporis, in sacerdotalibus stolis, terræ est commendata.

Obijt anno à plenitudine temporis sexcentesimo trigesimo nono, ipsis Calendis Nouembris, quando generatim omnis cælestis militiæ triumphus recolitur, sepultusque est ante altare diui

.Petri, quod primarium fuit in veteri basilicæ structura, cùm nunc sit ad latus chori, vbi Græcè & Latinè titulum habuit, Hic est locus vbi requiescit corpus Florberti abbatis. Quieuit autem eo in loco ferè per annos trecentos triginta octo, vsque ad tempora Alberti Rhemorum episcopi, qui corpus sanctum leuauit: Quod etiam anno quadragesimo nono vltra millesimum, Balduinus episcopus Nouiomensis, in alium loculum, præsente Balduino Marchione, non sine miraculorum attestatione, transtulit. Ad hanc autem translationem, vt constat ex nocturno officio, referendum est, quod decimo tertio Calendas Aprilis legitur, *In Blandinio monasterio, eleuatio corporis sancti Florberti, primi eiusdem cœnobij abbatis.* Quamquam & priorem eleuationem, simul cum hac, vt aliâs sæpè fieri solet, sub vno festo celebrari putem, cùm ea facta sit pridie Calendas Octobris in dedicatione ecclesiæ quam Arnulphus iunior Flandrensis Comes, ab auo cœptam, absoluerat.

Natalis autem propter maius festum in diem animarum transponitur, etsi in Chronico castri, cœnobijque Gandensis, contra officium Ecclesiasticum Blandinienſe, obitus referatur in octauum Iduum Octobris anni sexcentesimi quadragesimi secundi.

O quam felicia fuerunt illa tempora, quando Florbertus sine vlla offensione duobus locis abbas præesse potuit neque ex his quicquam suum quærere cogitauit, sed tantùm quod in subditorum vtilitatem cedebat. In Gandensi autem cœnobio sanctum Domini sacerdotem Liuinum, Dei prouidentia Gandauum ingressum, humaniter cum fratribus excepit.

Claruerunt autem post Florbertum in Blandinio, Ioannes se-

nes secundus abbas, omnium morum probitate comtus: Hatta, primus abbas Atrebatensis: Cælestinus Scotus, abbas, in exsilium à Martello extrusus, quod literas diceretur, Ragenfredo scripsisse: Vuedericus Apostolicæ Sedis authoritate, ad prædicandum missus: & Balduinus de *Boucle*, fundator monasterij Boudeloënsis.

Cæterum Philippus Austriacus, sicut antecessores eius Flandriæ Comites, inaugurandus, tali se obstrinxit iureiurando,

Promitto & iuro, quod in aduentu meo, & successione huius patriæ, & Comitatus Flandriæ, tanquam bonus, fidelis, & supremus guardianus, siue aduocatus, & conseruator immediatus, bene & fideliter conseruabo, contra & erga cunctos omnia priuilegia, libertates, franchisias, Vsus, bona, consuetudines, possessiones, personas, subditos & familiares huius ecclesiæ sancti Petri in monte Blandinio, à prædecessoribus meis fundatæ. Ita me Deus amet, & omnes Sancti, quorum corpora hic requiescunt, omnesq; Sancti paradisi.

Quod iuramentum & principe Christiano dignum est, & regni eius stabilitatem promouet. Magnam enim in se Dei iram prouocarunt, qui per annos centum & decem villas monasterij vasallis suis contulerunt, Canonicis aliquot in locum monachorum surrogatis.

Secunda die Nouembris.

De sancto Vulganio confessore.

Ex historia in ecclesia Lensiensi, & alibi, manuscripta, cum appendice Lensij, & Atrebati à me obseruata.

QVarto Nonas Nouembris, commemoratio omnium fidelium defunctorum.

Adijcitur à Collegio Canonicorum oppidi

Lensiensis: Eodem die S. patris nostri VVLGANI, eximij confessoris, in præsenti ecclesia quiescentis. Qui natione Anglus, claris & orthodoxis natus parentibus, vir sanctitate magnus, plurima patrauit miracula. Animo fuit multum tranquillus, vnde sæpius discordias & bella sopiuit: cumque Danorum gens barbara & crudelissima Angliam occuparet, eiusque vrbem Cantoberiam obsidione premeret, multos ex eis conuertit. Deinde Angelica iussione marinos fluctus transmeans, in ipso transitu septem annis Morinorum ruricolam plebem, quæ fidei fundamenta nondum plenè hauserat, informauit, & exemplis sanctissimis solidauit. Quantis autem prodigijs postea Atrebati claruerit, longum foret enarrare. Obijt ibidem in cellula, iuxta monasterium, non multo post tempora S. Vedasti. Addit historiæ auctor eum à comitibus & loci presbytero, multaque populi frequentia, sepultum esse in ecclesia villæ, quæ dicitur, *Bonorum virorum terminus.* Arbitror autem hanc villam siue ciuitatem esse Atrebatum, aut Nobiliacum, alteram Atrebatensium vrbem: quodque propter hospitalitatem in seruos Christi tale tunc cognomen habuerit. Postea translatus est ad Lensium Artesiæ oppidum Quæ translatio recens non est, cùm in Chronico Cameracensi, quod ad Gerardum primum circa annum millesimum conscriptum est, sequentia legantur, *Apud castrum Lenense habetur quoque monasterium Canonicorum, vbi sanctus quieuit Vulganius, qui Scotus traditur exstitisse.* Distat autem Lensium quatuor horarum itinere ab Atrebato, versus Insulas. Estque à Francis in vastatione vrbis corpus sacrum ablatum, sed per conditiones pacificationis

Lib. 2. c. 22.

cificationis redditum. Natalis propter animarum memoriam, sequenti die celebratur, de translatione verò legitur duodecimo Calendas Iunij; *Eodem die translatio beati Vulganij confessoris, in præsenti ecclesia quiescentis.* In Martyrologio Cameracensi episcopus vocatur, propter apostolatum inter Morinos & Danos, vt opinor: de quo genere Episcopatus, dictum est ad 6. & 7. diem Februarij.

a *Et ad 16. Ianuar. 2° & sæpius alibi.*

Die tertia Nouembris.

1°. *De sancto Huberto, episcopo Leodiensi, patrono venatorum.*

Ex Martyrologio ecclesiæ diui Huberti, historia per familiarem scripta, rescripto Rdi. Prælati ad S. Hubertum, & aliunde.

ANdaino monasterio, natale beatissimi HVBERTI, Tungrensis ecclesiæ pontificis, & confessoris. Qui beato Lamberto martyri in episcopatu succedens, anno duodecimo suæ ordinationis, diuino oraculo admonitus, sacra ossa eiusdem martyris, sedemque episcopatus, à Traiecto Leodium, vbi passus fuerat, transtulit. Deinde, multis accrescens virtutibus, multos de idololatria ad Christi fidem conuertit, plures dæmoniacos viuens, plurimos post decessum suum liberauit: & post glorioſa miraculorum insignia, tandem, sicut in somnis viderat, in mansione cælesti à Domino susceptus est. Transijt autem idem preciosus Domini pontifex, & egregius athleta,

athleta, tertio Nonas Nouembris, sepultus in ecclesia beati Petri Apostolorum principis, iuxta altare S. Albini. Nonagesimo verò anno translatus est ad Andainum, à Vulcando, beatæ memoriæ Leodiensi episcopo, annuente Ludouico Imperatore pijssimo. Vbi quid viuens eius spiritus gesserit, virtutibus innumeris & glorioſis prodigijs, nec non miraculis assiduis, vsque hodie, ad laudem & gloriam Domini, mirabiliter attestatur. Hactenus propriæ ecclesiæ Martyrologium.

Cæterum discipulus, vel familiaris, qui vitam in episcopatu gestam descripsit, refert sub initium præsulatus eum distraxisse, si qua ei supererant in re priuata, vt amicos Euangelicos conquireret. Erat enim largus erga inopes, pauperes, orphanos, incarceratos, & alios oppressos. Quod autem spectat ad idolorum cultum, narrat omnem Arduennam, hisce cultibus mancipatam, eum in breui sacrilega seruitute liberasse, & famulitio Domini subiugasse. In Taxandria etiam, & Brachbanto, fidem ampliasse, populis dæmoniorum templa subuertentibus, & ipso in honorem martyrum Christo Domino alia constructe. Parochiam diligenter subijt, ouili sibi commisso inuigilans, & passim tum virtutum tum miraculorum, quæ perpetrabat, memoriam relinquens. Dum autem vt seruus prudens & fidelis, cogitans reddere rationem villicationis suæ, parochiam circuit, in loco qui Fura vocatur, febre correptus, gloriosè in meliorem vitam emigrauit. Paulo autem ante mortem, cùm agnosceret adesse Satanæ præsentiam, qui humani exitus auidus est, obiecit ei psalmum, *Qui habi-*

Lucæ 12.

Psalm. 90.

tat in

eat in adiutorio Altissimi, & aquam, sacerdotali consecratione sale admixto benedictam, ad effugandi inimici nequitiam postulauit. Corpus per triginta milia Leodium delatum est, concurrentibus vndique subditis, qui pastori suo, & doctrinæ cælestis eximio doctori, lugentes valedicebant. Clerus autem Leodiensis obuiam venit, cum vexillo crucis, Sanctorum patrocinijs, luminaribus, & aromatibus, eumque indutum subucula, & linea planeta, sicut diuino altari assistere solet, in beati Petri basilica sepeliuit.

Anno deinceps decimo sexto felicissimi eius excessus per ecclesiasticorum graduum turmas, & Carolomannum, eiusque palatij proceres, ex vase sepulcri, quod crebris miraculis enitebat, sublatus est ad altare S. Petri, à dissolutione & putredine illæsus. Postmodum anno octingentesimo vigesimo quinto, pridie Calendas Octobris, Vulcandus episcopus, cum magna ecclesiastici gradus frequentia, corpus sanctissimum ad Andainum * suæ diœcesis monasterium, in Arduennam transtulit. vbi adhuc miraculorum gloria eius declarantur merita, & fidelium deuotione celebrantur beneficia: qui cateruatim tam proximi, quàm longinqui, eo confluentes, in suis necessitatibus patronum experiuntur. Monasterium autem Hugonotæ, ex Gasconia Belgium inuolantes, anno * sexagesimo octauo exussertunt, sed dum eorum vesana rabie omnia effracta forent, hoc solum intactum supererat, quo huius glorioſissimi Pontificis corpus asseruabatur. Vnde in media luce excæcati aorasia videntur percussi fuisse. Quale autem se corpus præbuit intuentibus sub Karolomanno, nimirum illæsum

à dis-

* *Confer 2. Octob. 2°.*

* *Post millesimum quingentesimum.*

à dissolutione & putredine, tale & postmodum se præbuit fratribus, atque etiamnum credunt se habere. Depositio festo die celebratur à clero & populo, per diœcesim Leodiensem, die tertio Nouembris. Siquidem per eum non tantùm spiritualiter, sed & temporaliter Leodium creuit, sede, cum corpore martyris Lamberti, in vicum Legiam translata: quæ mox in nobilissimam vrbem, & deincepsin multarum ditionum dominam, excreuit. De his Liuinus Brechtus:

Martyrio illustris doctor, niueoque pudore,
Lambertus, populo Leodinæ præsidet vrbi.
Cuius non multo post tempore prima locauit
Mœnia, translatis chari, cum sede, magistri
Ossibus Hubertus: vicoque ex paupere claram
Reddidit: instituens mensuras, pondera, leges:
Francorum postquam vindex, equitumque magister,
Carolus, Alpaïdis proles generosa, paternis,
Dignus auis, quem Martellum cognomine dicunt,
Illectus pietate viri, ingenioque sagaci,
Huberto imperium terræ, & ius contulit omne.

Addit Placentius, Hubertum dedisse vrbi sigillum publicum, martyris Lamberti imagine conspicuum, cum inscriptione, *Sancta Legia, Romanæ ecclesiæ filia.*

Quod autem ad venatores attinet, satis notis de causis Hubertum, vt patronum, inuocant. Multa enim beneficia circa venationes & morsus canum præstitit. Solent siquidem in nomine S. Pontificis exire, & si quid proueniret, illi pro voto rependere. Erat autem ab antiquo, vt inter miracula legitur, totius Arduennæ primorum firmata

mata consuetudo, per singulas vices annuæ venationis primitias & decimas ferarum beato Huberto persoluere, eo quod idem sanctus, priusquam mutato habitu sæculari, propositi sancti ordinem percepisset, huius exercitij fuerit studiosus. Vnde & de cætero à vicinis nobilibus idem studium in eius nomine agitur.

Notum est autem Belgis ex picturis quæ passim exstant, ei dum adhuc paganus venationi, more nobilium (vt erat Bertrandi Ducis Aquitaniæ filius) operam daret: Christum inter cornua[a] cerui apparuisse, eumque ad Lambertum episcopum misisse. Sub quo intantùm profecit, vt eius diuinitus successor sit constitutus.

Quod ad loca attinet, Fura est inter Louanium & Bruxellas, memoria diui Huberti (cuius cornu asseruat) sepulturaque Ducum aliquot Brabantiæ, inter quos est Ioannes vniuersitatis Louanienſis fundator, celebris: quatuordecim miliaribus à Leodio, iuxta nostram computationem. Legia autem tunc vicus, postea villa publica, nunc est nobilis vrbs Leodiensis. Andainum verò hodie est vox obscurata, eo quod Monasterium, & totum territorium, non aliter quàm Ad sanctum Hubertum nominentur.

a. *Idem accidit S. Eustachio martyri, quum adhuc gentilis vocaretur Placidas: cuius festum die* 20. *Septem.*

2°. *De sancta Odrada virgine Alemensi.*

Ex manu scripta historia, & rescripto D. Gisberti Coeuerinx, *archidiaconi tum Siluiducensis, nunc ibidem Decani, & designati Episcopi Dauentriensis.*

IN districtu Maeslandiæ, villa *Alem*, sanctæ ODRADÆ virginis. Quæ virginitatis pudicitiam Domino vouendo consecrauit in Alemo vico, olim Leodiensis, nunc autem Siluiducensis diœcesis, sub dominio abbatis diui Trudonis in Hasbania.

Hasbania. In festo die habet officium proprium, primas & secundas vesperas, & nouem lectiones de vita. Vita tamen originalis cum miraculis periit, per frequentes aggerum irruptiones. Quare posterior quidam eandem pro vt potuit collegit, ex relatu maiorum, & picturis parietum, anno millesimo trecentesimo quarto. Otto verò Comes sacrum corpus in *Alem*, vt decuit, ecclesiasticæ sepulturæ tradidit, & basilicam fabricauit, in qua multis claruit miraculis, quæ tam charitatis, quàm sanctitatis, sunt indicia. Sed iusto Dei iudicio, vbi vt alijs plerisque in locis, ea iam cessant, refrigescente multorum fide, & charitate. Ibidem habetur brachium benedictionis S. Huberti: vnde apud Alemenses eius memoria non minus celebris est quàm beatæ Odradæ.

Quarta die Nouembris.

1°. *De sancto Perpetuo, episcopo Leodien.*

Ex Chronicis Leodiensium.

IN Dionanto, S. PERPETVI, episcopi & confessoris. Qui vir bonus, gratia & sanctitate plenus, post felicem Gundulphi obitum electus est à Traiectensibus eorum episcopus. Cùm verò ad senectutem peruenisset, & annis tredecim sed sset, bonis operibus plenus migrauit ad Christum. Et sepultus est Dionanti in ecclesia sancti Vincentij. De cuius tumba oleum per longa tempora dicitur emanasse. Post-modum eius corpus translatum est in ecclesiam beatæ Mariæ, eiusdem oppidi.

2. De

2°. *De S. Gregorio, abbate Porzetano.*

Ex historia Porzetana, tempore primæ abbatissæ conscripta.

IN Porzeto, depositio venerabilis patris nostri beati Gregorij, primi abbatis, & fundatoris loci huius. Qui filius fuit Nicephori Bizantini Imperatoris, & frater Theophanij, quam vxorem habuit Otho secundus. Hic autem Gregorius omnibus posthabitis, sub abbate quodam Pachomio, monasticam vitam amplexus est, eiusque iussu sacros ordines suscepit, cui etiam morienti in regimine successit. Fuit autem semel à Saracenis interceptus, & ad mortem vsque grauiter & turpiter vulneratus. Cùm autem varijs clareret miraculis, diabolus, cui à calumnia hoc nomen est, aliquot ei hostes dedit, sed vir sanctus eorum insidias Romam fugiendo, declinauit. Vbi priùs loca sancta visitauit, quàm Theophanium sororem adiret. Verùm mox sororis suæ consilio, & sumtibus, in Vrbe struxit cœnobium S. Saluatoris: in quo dum præesset, multos Romanos à lasciuijs sæculi conuertit, & nobilium pueros cælesti dogmate instruxit. Nobilis quidam nomine Ioannes decem summarios auro & argento oneratos famulo Dei transmisit, Quam eleëmosynam beatus abbas mox pauperibus diuisit. Quod percipiens memoratus nobilis, Deo inspirante cœnobium beati viri adijt, atque ab eo sacrum habitum, & monasticam suscepit disciplinam. Cùm autem Romanis ob sanctitatem, & miracula esset admirandus, Otho Lotharingos adiens (indixerat enim Aquisgrani principibus *Curia pro Comitijs.*

ſuis curiam) virum tanti nominis à latere ſuo abeſſe noluit. Sed cùm dictus Imperator ſentiret eum tædium habere ſęcularium negociorum, obtulit ei conſtruendum cœnobium extra Aquiſgranum Porzeti, eundemque locum tum propter Deum, tum propter virum ſanctum, quibus poterat honoribus ampliauit. Ibidemque in ſenectute bona pater monaſterij, vitam præſentem in æternam commutauit, pridie Nonarum Nouembrium. Sicut autem in vita, ita & poſtmodum mirabilia fecit: de quibus multa antiquitate, aut potius negligentia, obſoluërunt. Cæterum abbas Wolfrannus, quem aquę Porzetanæ à calculo non liberabāt, per ſancti merita radicitus eſt liberatus. Vnde pro ſui medici exaltatione & tranſlatione ſolicitus, vitæ hiſtoriam, caſu non ſatis noto combuſtam, cum Arnoldo ſucceſſore ſuo, iterum colligi fecit, potiſſimum ex cortina, quam Theophanium obtulerat Coloniæ in eccleſia ſanctimonialium B. Mariæ, quæ vitam pij fratris, cum euidentibus capitulis continebat. Arnoldus autem poſt preces & ieiunia, ſacra membra iuxta ſummum altare depoſuit. Non enim maiora auſus eſt, quia auctoritate Apoſtolica nondum canonizatus erat. Non multo poſt diſperſi ſunt monachi, quibus ex monte S. Saluatoris ſucceſſerunt abbatiſſa & ſanctimoniales ordinis Ciſtertienſis circiter quinquaginta, anno Domini milleſimo ducenteſimo vigeſimo. Eæ autem hactenus permanent, & natalem primi ſui fundatoris celebrant.

Diſtinct. 8. c. 76. Vide Arnold. Wion lib. 4 ligni vitæ c. 24.

Eſt & aliud obſeruatione dignum, à Cæſario deſcriptum. Scribit in Porceto tabulam eſſe cubitalem, quæ imaginem ſancti Nicolai ab vmbilico ſur-

lico sursum in se repræsentat: quam beatus Gregorius, regis Græciæ filius & cœnobij illius primus abbas, atque fundator, illuc aduexit. Per quam virtutes sunt factæ, maximè in prægnantibus. Diciturque eadem fuisse quam barbarus ad custodiam sui telonei posuerat, cuius occasione est conuersus. Hæc autem tabula nunc non extat, sed tantum in sacello, quod principali ecclesiæ ex latere adhæret, statua lapidea S. Nicolai cubitalis vsque ad vmbilicum cernitur.

Et hæc hoc loco dicenda fuerunt, eo quod villa Porzetensis, etiamsi diœcesis sit Colonien sis, subsit tamen Duci Brabantiæ, & ad ducatum eius Limburgensem pertineat.

a. *Id est, equos sarcinis onustos. teutonicè*, som-perden.

Sexta die Nouembris.

De sancto Vuinoco confessore.

Ex Vitæ scriptoribus ad Vsuardum notatis, & scriptis D. Petri Waloncapellij, Prioris in Monte S. Winoci.

IN territorio quod vocatur *Voromhelt*, depositio S. WINOCI abbatis, egregij Christi confessoris, cuius vita virtutibus & miraculis plena refulsit. Qui in prædicto loco, multo tempore in Dei opere perseuerans, & plures in Dei seruitio aggregans, magnisque virtutibus, & gloriosis miraculis valde clarus, collectus est ad patres suos in senectute bona. Patrem habuit sanctitate & pietate clarum, Gilquellum siue Iudicaëlum, qui decimus recensetur inter minoris Brytanniæ reges; fratrem primogenitum Iudicaëlum, secundo genitum verò sanctum Iudocum, quorum exemplo relicta paterna hæreditate, circa annum sexcentesimum sexagesimum quin-

Ex Martyrologio ecclesiæ ipsius

Robertus Canalis episcopus de re Gallica libro 2. Armonius lib. 4. c. 29.

quintum iuuenis venit ad sanctissimum Bertinum abbatem, cum comitibus Cadanoco, Ingenoco & Masdoco, vbi coronam regni in tonsuram sortis Domini, & sceptrum regale in virgam regularis disciplinæ, commutauit. Cùm autem beatus Bertinus, in *Sithiu* monasterio merito & officio abbas, eos sub norma pij patris Benedicti docuisset ferre suaue iugum Christi, & inter ipsa conuersionis primordia culmen perfectionis iam attigisse miraretur, locum illis attribuit in Morinorum territorio, qui vsque in præsentem diem Mons S. Winoci dicitur, vt cellam illic, sacris occupationibus congruentem, extruerent, in qua se mundo, & sibi mundum crucifixerunt Nec multo post Hademarus, vir moribus & opibus præclarus, Deo & beato Bertino, anno primo Childeberti regis, iuris sui prædium obtulit, *Woromholt* dictum, in confinio Taruanensium, & Flandrorum, ad fluuiolum Penam situm. Quo mox abbas Bertinus supradictos Dei famulos destinauit, vt habitacula construerent, in quibus & Christus in pauperibus exciperetur, & monasticus ordo excoleretur. Erat autem eis in hac exercitatione cor vnum & anima vna, &, quod dici solet, erat alius alij dimidium animæ. Porrò post decessum trium virorum beatus Winocus, ætate minor, sed non sanctitate inferior, gregi monachorum præpositus est, quippe qui iam humiliter subesse didicerat. In regimine autem constitutus, sanctitatis suæ fulgore subditos in Angelicam trahebat vitam. Quibus egregium ducebat ministrare, quia nouerat Christum non venisse ministrari, sed ministrare. Libens erat in laboribus, propter illud Apostolicum, *Qui non laborat, non manducet:*

2. Thess 3.

ducet: itemque illud Psalmographi, *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit.* Vnde quicquid operis aliorum manus, velut arduum & graue fugiebant, impigrè ille & incunctanter accipiebat. In tantarum autem virtutum argumentum acceſſit ei à Domino gratia ſignorum. Eſt porrò memorabile quod mola quam in fratrum & pauperum vſum libenter ſuis manibus rotabat, cùm iam in ſenili & defeſſa eſſet ætate, diuinitus aliquando mota, copiam farinæ euomuerit. Erat ille planè fidelis in domo Dei œconomus, animo & vultu hilaris, fide robuſtus, ſpe longanimis, charitate diffuſus, in conſilio prouidus, in interceſſione ſtrenuus, ſapientiæ ſale conditus, lorica virtutum contra ſpiritales nequitias inſtructus. His & id genus virtutibus armatus, Dominica bella peregit, octauo Idus Nouembris, anno ſeptingenteſimo decimo ſeptimo: & ſepultus eſt in prædio quod *Wormhoult* appellari diximus: eſtque non multo pòſt propter memoriam ſanctæ vitæ, & gloriam miraculorum, in Sanctorum catalogum inſcriptus. Pſal. 127.

Huius autem patroni, & monaſterij eius dignitate illectus, anno octingenteſimo quinquageſimo ſecundo, Gerardus Comes Sperliacenſis, Sperliacum Wormholtano aſſignauit cœnobio, vt ex eius cœnobij monachis Sperliaci monaſterium conſtrueretur. Cæterum vterque locus paulo poſt à Danis ſubuerſus eſt, corpore S. Winoci in diui Bertini monaſterio per annos ſexaginta quatuor deliteſcente.

Porrò Balduinus Caluus Flandriæ Comes, Bergas præſidijs & vallis, contra barbarorum in-

cursus muniens, eo obnitentibus Audomaricolis transtulit corpus S. Winoci, ad ecclesiam à se constructam in honorem sanctorum Martini, & Winoci. Confidebat enim eius meritis ac intercessionibus magis protegendam fore patriam apud Deum, quàm per humanã industriam. Postea autem, Canonicis negligentius diuina officia peragentibus, Balduinus alius, cui ob pulchram barbam Barbati cognomen datum est, ibidem monasterium S. Winoci construxit, & ad illud corpus sanctum transtulit ab inferiori ecclesia, vocatis ex *Sithiu* monachis. Cæterum præter natalem notantur & secundaria eius festa, Decimo Calendas Aprilis, eleuatio sancti Winoci abbatis: decimo quarto Calendas Octobris, glorioſa translatio corporis sanctissimi patris nostri Winoci abbatis: & tertio Calendas Ianuarij, aduentus corporis S. Winoci Bergas, anno ab incarnatione Domini nongentesimo, indictione tertia.

Hunc autem sanctum virum præcessit alius Vuinocus Britto, de quo scribit Gregorius Turonicus libro quinto historiæ Francorum, capite vigesimo primo, & libro octauo capite trigesimo quarto, fuisse reclausum, presbyterij honore præditum, tantæ abstinentiæ, vt tantum pellibus vestiretur, herbis agrestibus vesceretur, & vinum tantum ad os poneret, qui postea, per principem tenebrarum deceptus, plerumque ebrius cernebatur, & per temulentiam male perijt.

Die septima Nouembris.

1°. *De sancto Vuillibrordo Clemente, primo episcopo Vltraiectensium & Frisiæ.*

Ex Beda, historijs Apostolorum Frisiæ, ac aliunde.

IN Frisia, depositio S. WILLIBRORDI, archiepiscopi & confessoris. Cuius actus Beda

presbyter

presbyter in gestis Anglorum descripsit. Hic natus in Riponensi territorio Septentrionalium Anglisaxonum, anno ætatis suæ trigesimo tertio presbyter existens, cum vndecim alijs, actione & eruditione præclaris, ad paganorum Frisonum & Saxonum conuersionem destinatur à reuerendissimo Egberto. Vnde hi duodecim Dominici gregis arietes, accepta benedictione tam eximij sacerdotis, prospero vento celeriter in *Wilten-burg* siue Traiectum, aduehuntur, anno Domini sexcentesimo nonagesimo. Cumque constanter Christum euangelizarent, primùm parum profecerunt, eo quod Frisones erant duræ ceruicis, & barbaræ mentis, eosque atroci morte opprimere minabantur. Itaque propter tyrannidem Radbodi regis Frisiæ, diuerterunt ad illustrissimum & Christianissimum principem Pipinum de Heristallo, qui Rabodum perfidum regem ex Traiecto expulerat, ab eoque gratanter sunt susceptI. Et quia nuper citeriorem Frisiam, expulso Radbodo ceperat, illuc eos denuo ad prædicandum misit, præcipiens paganis sibi subditis authoritate regia, nè quis prædicantibus quicquam molestiæ inferret. Vnde multos in breui sua prædicatione ab idololatria ad fidem conuertit. Cumque quotidie cresceret numerus fidelium, communi decreto omnium confratrum duo electi sunt in episcopos consecrandi, Willibrordus & Swidbertus. Qua de causa Willibrordus Pipinum regem adijt: à quo missus est ad sanctum Sergium papam, qui eum in natali & basilica sanctæ Cæciliæ, anno sexcentesimo nonagesimo sexto ordinauit archiepiscopum Frisonum. Hoc est, eorum qui hodie dicuntur Frisij, Transiselani. Traiectenses,

ctenſes, Hollandi, Zelandi, Geldri. Qualem autem fructum inter hos fecerit, teſtes ſunt populi catholici per ciuitates, vicos, & caſtella. Teſtes quoque eccleſiæ, & Deo famulantium congregationes. Vnde illuſtris princeps Pipinus de Heriſtallo, & glorioſus eius filius Carolus Martellus, regali donatione, ipſi & omnibus ſucceſſoribus, epiſcopis Traiectenſis eccleſiæ, dederunt ciuitatem Traiectenſem, cum omnibus ſuis appendicibus. Adiecit etiam Martellus oppidum Tielam, locum *Elſte* & caſtrum de *Benthem* cum adiacentijs. Multaque alia perampla patrimonia religioſi & illuſtres viri ei contulerunt, quæ aut Traiectenſi eccleſiæ aut Epternaco ſubminiſtrant alimoniam. E quibus nonnulla exprimit Theofridus abbas Epternacenſis, qui imperante Henrico IIII. vitam ipſius Willibrordi longiore cæteris ſtylo complexus eſt; alia verò ſe propter barbara hominum locorumque vocabula omittere ſcribit. Inter Zelandos dum fidem prædicaret, ex oblatis primitijs eccleſias ædificauit; vbi etiam diuina bonitas fidei negotium celebri miraculo promouit. Dum enim vir Dei Weſt-capellæ, zelo religionis, idolum quoddam frangebat, cuſtos templi gladio caput S. viri percuſſit Sed Deo defendente nullam intulit læſuram. Alcuinus vt rem minus neceſſariam, idolum non nominat: veriſimile eſt tamen Herculem cuſtodem fuiſſe, qui ibi, vt finium protector limitaneus, vanè colebatur: Cuius inſcriptio in ſaxo baptiſterij hactenus cernitur. Erat enim *Weſtcappel* vltimus limes Germaniæ ad Scaldim & Oceanum.

Ex Goropio de Antuerpia lib. 7.

Dum autem Vliſſingam veniret, reliquit ibi lagenam ſuam, ſeu flaſconem, vt cum Gregorio magno,

Lib. 2. dialog. cap. 18

magno, vulgari voce vtar. Quam Vlissingenses in hunc vsque diem in insignijs vrbis suæ exprimunt, vt se eius protestentur esse discipulos, legitimos, si sequantur; spurios autem, si alieni vocem audiant, qui non venit nisi vt furetur, & mactet, & perdat. Porrò dictus Frisiæ, Hollandiæ, & Zelandiæ Apostolus, etiam in Lotharingia multos conuertit, potissimum iuxta Siluamducis & per Campiniam. Nam Brabantia olim nomine Lotharingiæ fuit comprehensa. Rursus fidem prædicauit in Flandria, siue in occidentali Francia. Vnde ad nostra vsque tempora Traiectensi sedi in Flandria subfuerunt Birslitani, Hulstenses, Axellani, & Hasnenses, ab eo ad fidem conuersi. Sed & Cliuiæ portio propter ipsius Apostolatum Vltraiectensi episcopo subest. Embricæ enim beato Martino, protectori ciuitatis, collegiatam ecclesiam erexit, quæ ambas diœceses Colonienſem & Traiectensem seiungit. Consecrauit quoque ecclesiam in *Kelem* inter Embricam & Cliuos. Est etiam patronus in diuersis Cliuiæ parochijs, vt Vesaliæ & Wardæ prope Xanthas, quo Xanthenses feria secunda Rogationum annuè solent suas deferre reliquias, & cantare antiphonam, *Egregius Christi pontifex Willibrordus, omni dignitate extitit præclarus, &c.* Traiecti ad fundum basilicæ S. Thomæ prope castrum Traiectense, quod nunc non subsistit, constituit Canonicorum cœnobitalium ecclesiam, in honorem S. Martini episcopi Turonensis, in qua cathedram constituit: Ecclesiam beatæ Mariæ ad martyres Treuiris conuertit in monasterium Ordinis sancti Benedicti, in quo altare portatile asseruatur, quo vsus est in gentium

Ioan. 10.

conuersione per Frisiam, Hollandiam, & Zelandiam. Obijt anno septingentesimo trigesimo sexto.

Vir virtute potens, diuino plenus amore,
Ore sagax, & mente vigil, & feruidus actu.

Sepultus in Epternaco monasterio à se exstructo. Est autem Epternacum Ducatus Luxemburgensis oppidum, & in eo iam dictum monasterium, in diœcesi Treuirensi. Natalitius dies est celebris per vtramque diœcesim Treuirensem & Vltraiectinam, atque ab hac subdiuisas: translationis verò memoria occurrit decimo quarto Calendas Nouembris. Sunt qui eum à liberali panum distributione vocent Willigbrodum. Sergius autem papa Clementem transnominauit, dum eum pridie sancti Clementis episcopum consecrabat.

Catalogus monasteriorũ Germaniæ.

2°. *Appendix de Vuilgiso patre S. Vuillibrordi.*

Ex Flacco Alcuino.

NEque verò negligenda est patris eius Vuilgisi Saxonis memoria. Is enim cum tota domo religiosè vixit. Nam relicto habitu sæculari, monasticam conuersationem, & postea solitariam elegit, in promontorijs quæ Oceano & Humbro flumine cinguntur. Vbi dum Deo seruiret, & miraculorum signis clareret, turbasque ad se confluentes verbo Dei pasceret, sic innotuit gentis illius regi & optimatibus, vt inibi possessiunculam dederint ad ecclesiæ & monasterij ædificationem, in quo à Deo coronatus, corpore requiescit. Horum testis est Albinus Flaccus Alcuinus, qui in illa maritima cella vitam sancti Vuillibrordi ad Beonradum archiepiscopum prosa & carmine conscripsit.

Appendix

Appendix de statu Vltraiectinæ ecclesiæ.

SEd paucis describenda est facies Vltraiectensis ecclesiæ. Vltraiectum situm habere solet ad Rhenum, qui Cæsaris diuisione Gallias à Germania disterminabat. Et in initio conditum fuit in Germanico solo: in Gallorum autem imperium transiit sub Valentiniano. Fuit autem episcopalis ciuitas etiam ante tempora Dagoberti, à Clotario patre eius & Theodeberto regibus, bonis & priuilegijs dotata. Sed irruentibus barbaris iterum extincta est religio, & successiuè resuscitata. Vnde illis accesserim qui tradunt ibi religionem Christianam cœpisse, ijsdem temporibus quibus Gallorum reges fidei initiabantur. Argumento est enim Clotharij patris Dagoberti & Theodorici, regum, in eam ecclesiam profusa munificentia. Fuit autem prima ecclesia sancti Thomæ Apostoli, quam sub Dagoberto præduræ ceruicis Frisones, solo-tenus destruxerunt. Vnde prædictus rex, castellum prædictum cum destructa ecclesia Colonienſi parochiæ donauit, ea tamen conditione, vt episcopus Colonienſis gentem Frisonum ad fidem Christi conuerteret, & eorum prædicator esset. Quod non fecit. Ex quo pagana permansit gens illa, vsque ad tempora S. Willibrordi Clementis, quem venerandus pontifex Sergius Frisonum archiepiscopum consecrauit.

Habuit autem hæc Sedes multos sanctos episcopos, è quibus in numerum sanctorum inscripti sunt Willibrordus, Bonifacius, Gregorius, Fredericus, & Radbodus. Quibus etiam annumerari possunt coëpiscopi S. Switbertus & Eobanus.

Extra

Extra verò catalogum Sanctorum plures numerantur, inter quos Albricus, cuius vitam descripsit sanctus Ludgerus, item Rixfridus gentilium prædicator, cui Ludouicus Augustus dedit Wijck siue Durestadium: Bernulphus, qui duo Canonicorum collegia fundauit, diui Petri & Ioannis, & diui Pauli ædem intra vrbem posuit, translatis eo Benedictinis, quos Audfridus in monte sacro apud Amersfordiam fundauerat: Godebaldus verò extra muros vrbis Oostbroeckanam fundauit abbatiam, quæ vulgo propter seueram professionem Carcer Ordinis appellabatur. Idem Middelburgi, dimissis Canonicis, ex Antuerpia constituit Præmonstratenses. Viguit præterea apud Vltraiectenses clericos insignis studiorum schola & fœcundissimum clericorum seminarium. Cuius meminerunt Cœnobitæ Werdenenses, in vita S. Lugeri Monasterienſis episcopi. Cumque sedes ea in præsulibus & clero floreret, reges tot opibus, prouincijs, decimis, tributis, & donis eam cumularunt, vt breui tempore eorundem opes pene æquarit. Hinc principes Brabantiæ, Geldriæ, Hollandiæ, alijque nonnulli se Vltraiectini antistitis clientes recognouerunt sub Adelboldo. Orta est autem contra hanc Sedem sub beato Bonifacio sancti Wilibrordi successore quæstio Colonienſis episcopi, qui asserebat Traiectũ cum destructa ecclesia suæ parochiæ donatum fuisse à Dagoberto rege. Quod simpliciter verum non fuit, quia appositam conditionem de Frisonum conuersione non impleuerat, neque attigerat. Nihilominus successores beati Bonifacij cedere maluerunt, & sese suffraganeos Colonienſis archiepiscopi profiteri. Quod vsque ad nuperam multiplica-

tiplicationem episcopatuum perdurauit. Tunc enim Colonienſi detracta fuit Vltraiectina Sedes, & diuisa in sex. Siquidem archiepiscopatus erectus est Vltraiecti: episcopatus verò sub eo Harlemi. Middelburgi, Dauentriæ, Leouardiæ & Groningæ. Qui omnes episcopatus, præter Groningam, cum portione Cliuiæ & Flandriæ antea fuerant vnius amplissimæ & potentissimæ Sedis Traiectensis siue Vltraiectensis. Est enim duplex Traiectum: vnum ad Mosam, alterum vlterius ad Rhenum. Illius episcopi antea Tungris, nunc verò Leodij residēt: huius verò episcopi præter quàm in persecutione Danorum, qui Traiectum euerterunt, semper vno in loco resederunt, & vtriusque potestatis functione ad nostra ferè tempora illustres fuerunt. Propter temporalia tamen bona multa bella pertulerunt. Vnde tandem Carolus quintus sibi patrimonia sanctorum Willibrordi & Martini, quo ad ciuilem iurisdictionem resignari permisit: quamquam multa antea fuerint aut imprudenter alienata, aut violenter occupata.

4°. *Memoria Engelberti episc. & mart.*

Ex Cæsarij libris tribus.

IPso die, memoria Engelberti, Archiepiscopi Agrippinæ Coloniæ, qui ob defensionem oppressorum feliciter occubuit. Hic referēdus est inter Sanctos prouinciæ Colonienſis Obiter tamen hic annotare libet matrem eius fuisse filiam Comitis Geldrensis: multos Belgas, & præcipuè Geldros, per eius miracula diuinitus restitutos esse sanitati. Corpus denique martyris cum ad principes Imperij delatum esset, Coloniæ in ecclesia sancti Petri sepultum esse, per Conradum Brabantinum,

num, Cardinalem Portuensem, & Sedis Apostolicæ legatum, qui etiam causam martyris & persecutorum tractauit in Concilijs Moguntino & Leodiensi.

Die octaua Nouembris.

1° *De S. Uuillehado episcopo Bremensi.*

Ex Surio, & Crantio.

BRemæ, depositio S. WILLEHADI, primi eius vrbis episcopi & confessoris Hic natione Anglicus, post martyrium S. Bonifacij episcopi, prædicauit Frisijs & Saxonibus, annis triginta quinque. Cumque salutari doctrinæ in Frisia insisteret, frequenter à paganis contumelias, despectus, & opprobria sustinuit, vt fidem confirmaret. Captus aliquando vt morte absumeretur, sortibus gentis vix ad vitam est seruatus. Eadem tempestate Saxones, duce Vindekindo, Frisios aggressi, ecclesias incendebant, Dei famulos expellebant & trucidabant: cuncta cædibus, rapinis & incendijs complebant. In qua perturbatione S. viri Willehadus & Ludgerus, nullum suæ prædicationis locum videntes, Romam abierunt, deinde releuati Romani Pontificis consolatione, alio discesserunt, Ludgerus ad S. Benedicti monasterium: Willehadus in Gallias ad S. Willibrordi sepulcrum; quibus in locis per biennium plus minus futuri episcopi & Apostoli Saxoniæ, contemplationi & orationibus vacabant. Tandem cùm victoriosissimus Carolus magnus non sua, sed Dei, vt ipse loquitur, virtute, Saxones rebelles, & bellis vicisset, & ad baptismi gratiam perduxisset, in Brema ciuitate sanctum Willehadum episcopum constituit, vt nouellam ecclesiam Canonico

nico ordine, & monasteriali competentia instrueret, plantaret, & rigaret. Adiecit etiam eius diœcesi partem Frisiæ. Tandem plenus dierum, episcopatus sui anno tertio, obijt in Frisia, loco *Plecasze*, nunc *Plexen* vocant: sed deportatus Bremam, ibi in basilica sancti Petri, quam ipse ædificauit, est sepultus. Natalis celebratur octauo die Nouembris, ordinatio die decima tertia Quintilis.

Fuerunt autem veteribus Frisij, qui littora Germaniæ Aquilonaria tenebant, ab Hollandia sumto initio per diœceses, Traiectensem, Monasterien sem, & Bremensem ad Albim vsque fluuium pertingentes. At hodie non tam latè patet eorum nomen.

2°. *De S. Godefrido, Ambianensi episcopo.*

Ex Nicolai Crispinensis libro primo, capite secundo, & trigesimo secundo, libro secundo capite primo, & vigesimo nono.

SVessionis, obitus beati Godefridi, episcopi Ambianorum, & confessoris. Cui sacrum baptisma & nomen suum contulit Godefridus abbas in insula sancti Quintini, qui fuit maior patruus Godefridi & Balduini qui vrbem sanctam expugnarunt, & in ea glorioſum imperium obtinuerunt. Cùm autem Rhemis in episcopum consecraretur, aderant Lambertus Atrebatensis & Ioannes Morinorum antistites, sapientia & eruditione insignes, religione & sanctitate celebres, sponsæ Christi bases & fundamentum, beato Godefrido præ cæteris addicti, qui eius latus stiparunt cùm Ambianos veniens, nudis pedibus vsque ad martyris S. Firmini ecclesiam, ingrederetur. Cæterum memorabile est quod fecit apud Audomarenses. Conuenerat illuc Robertus Flandriæ Comes Ierosolymitani itineris dux, cum Flandriæ nobilibus, & alijs vtriusque ordinis proceribus: inter quos erat Godefridus antistes, à quo sacrificium offerri petijt in natalitio Christi die. Post lectionem autem Euangelij, vir Dei omnium dona reiecit qui instar mulierçularum, intonsa erant coma. Quo facto

permo-

permouebantur; sed agnita antistitis authoritate certatim gladijs & cultris (aberant enim forfices) pilos sibi amputabant, miseros se putantes si propter comas tanti viri benedictione priuarentur. Cuius facti fama mox tota Gallia increbuit, beatum Godefridum in aliena ditione & in principes ausum, quod alij antistites in suis sedibus & in extremis homuncionibus aut negligant, aut non ausint. Vnde ei reuerentia accessit apud Comitem, & apud totam multitudinem. Reliquum vitæ eius, quæ tribus libris conscripta est, apud suum auctorem legatur.

Die vndecima Nouembris.

De sancto Bertuino, episcopo Maloniæ.

Ex historia manu-scripta Maloniæ.

IN Malonia, S. BERTVINI episcopi & confessoris. Qui de Hibernia insula veniens in saltum, qui vulgo appellatur Marlignia, condidit oratorium in supra dicta villa Malonia, super Sambram, in honorem semper Virginis Mariæ. Vbi diu Deo militans cursum suum feliciter impleuit.

Fuerat in Anglia educatus, in monasterio cui nomen est Othbellum, & in eiusdem parochiæ episcopum, vacante sede assumptus. Sed diuina monitione Romam abijt, ibique duos annos solitarius exegit: deinde in Gallias ad Sambram commigrauit, vbi eruditionis suæ radijs tenebras expulit peruersitatis. Cuius virtutes non tantum admiratus est Odoarius Princeps, Floreffiæ residens, sed easdem Pipino commendauit, qui sancto viro villas quinque in voti sui propositum concessit.

Appendix ad historiã. Ob quam donationem cum quinque pingitur ecclesijs. Quiescit prope Namurcum, in ditione ta-

tione tamen & diœcesi Leodiensi, in monasterio Canonicorum siue clericorum veteris instituti sancti Augustini, quod Malonia dicitur: vbi diu Domino militauit. Festum eius coincidit cum die sancti Martini, ideoque Malonia beatum Martinum transfert in diem sequentem. Meminit eius Sigebertus anno sexcentesimo quinquagesimo primo. *Multi, ait, de Anglia, vel Scotia, in Gallijs peregrinantes, verbum Dei seminabant, multumq; fructum Deo faciebant, scilicet, Etio, Bertuinus, Eloquius* Translatio notatur in die sanctorum Simonis & Iudæ.

2°. *Opinio Fanopiniensium de fano diruto, & pinu excisa, per sanctum Martinum.*[a]

Ex admonitione Ægidij Froiduri, monachi Fanopiniensis.

IN Gallijs, ciuitate Turonis, natalis beati Martini episcopi & confessoris. Cuius festum per orbem Christianum est celeberrimum. Non esset autem eius hoc in loco ingerenda mentio, nisi Fanopinienſium quidam haud indocti aut absurdi ingenij homines opinarentur in suo vico, qui & ex eo nomen retinuerit, Martinum templum antiquissimum diruisse, & arborem pirum dæmoni dedicatam, quæ fano erat proxima, excidi procurasse. Initio enim antistes loci, cæteraque gentilium turba obsistebat. Tandem consensit modo ipse ruentem exciperet. Quod facturum se, confisus in Domino intrepidè pollicetur. Itaque eo in loco vinctus statuitur pro arbitrio rusticorum, quo arborem esse cal-

Apud Sulp. Seuerum, ca. 10. li. 1.

ram nemo dubitabat. At ille super se ruenti eleuata manu salutis signum opposuit. Tum verò ita in diuersam partem ruit, adeo vt rusticos qui in tuto loco steterant penè prostrauerit. Addit Seuerus neminem ferè ex immani illa multitudine gentilium fuisse, qui non impositione manus desiderata, in Christum crediderit: sed & Martinum eas regiones, destructis fanis, ecclesijs & monasterijs repleuisse. [b]

a. *S. Martinum aliquando Tornaci orasse, vbi nunc est illius nomine monasterium, vide quæ ex chronicis illius monasterij adfert Miræus in Originibus Benedictinorum in in Belgio cap.* 12.

b. *Pro quo facere videbitur, quod Gregor. Turonensis lib.* 10. *hist. c.* 31. *has nominet ecclesias, videlicet in vico Alingauensi, Solonacensi Ambagiensi, Cisonagensi, Tornomagensi, Condatensi. Sed sciendum Condatum esse vicum vibis Turonensis, vt patet ex eodem cap.*

Duodecima die Nouembris.

1°. De S. Liuino, episcopo & martyre.

Ex officio Gandensis ecclesiæ.

IN portu Gandensi, depositio S. LIVINI, episcopi & martyris. Quinto autem Calendas Iulij, eleuatio S. Liuini martyris, & translatio secunda corporis ipsius. Hic adhuc puer in Scotia, non modò eximia pietate, verùm etiam miraculis clarus fuit. Adultæ autem ætatis, vsus est præceptoribus Benigno sacerdote, & magno illo Augustino, Anglorum primo episcopo, suo è sacro fonte susceptore, à quo etiam sacerdotio decoratus, haud multo post in archiepiscopum Scoto-

Scotorum eligitur. Quod munus, cùm aliquot annis magno fructu administrasset, reliquit Syluano archidiacono. Ipseque Euangelij plantandi causa inter infideles cum tribus discipulis, sanctis Foillano, Helia, & Kiliano, venit ad Gandense cœnobium, anno sexcentesimo trigesimo tertio, decimo septimo Calendas Augusti. Vbi à sancto Florberto abbate fratribusque humaniter exceptus, cùm beatum Bauonem triennio defunctum, magnis coruscantem miraculis inuenisset, triginta continuos dies super eius sepulcrum Missarũ solennia celebrauit. Inde prædicationis causa profectus per Flandriæ & Brabãtiæ loca, innumeros ad fidem Christi, verbo, exemplo, & miraculis cõuertebat. Sed homines impij miris modis eum persequebantur, nec omnino desistebant, donec linguam eius extractam canibus deuorandam proijcerent, quæ tamen illi mox miraculo est restituta: ac tandem apud Escham multis vulneribus sauciatum etiam obtruncarent. Quo eodem loco nobilem & religiosam matronam Craphaildem beati Liuini hospitam, eiusque filiolum Brictium, quem sanctus Liuinus de sacro fonte susceperat, immaniter trucidarunt. Sepulti sunt autem à discipulis decenter in *Hauthem* vicino pago territorij Alostensis, sanctus Liuinus cum beati Brictij corpusculo, vno eodemque in loculo, ac iuxta eos seorsim sancta martyr Craphaildis. Theodoricus autem Cameracensis episcopus, propter celeberrima miracula locum visitauit anno octingentesimo quadragesimo secundo, cumque maiora quàm audierat, reipsa experiretur, corpora sanctorum Liuini & Brictij, omni cum reuerentia & gaudio è terra sustulit, &

loco celebriori decenter collocauit. Postmodum Eremboldus abbas, qui peregrinum sanctum Macarium suscipere meruit, metuens sanctorum corporibus in loco minus tuto, quodque diui Bauonis ecclesia facilè per militum incursiones hostiles tanti martyris patrocinio spoliaretur, ex Hauthemensi ecclesia sibi subiecta, Gandauum ad suum monasterium transportauit pignora illa, omni ex parte integra, anno millesimo septimo. a

Quando communem lætitiam Deus etiam præsentibus miraculis magnopere promouebat. Celebrata est & tertia translatio tempore Bettonis abbatis, qua thesaurus ille sanctarum reliquiarum nouo loculo ornatissimè impositus est à Waltero episcopo Tornacensi, qui & caput & corpus integrum populo fratribusque spectandum exhibuit, & diem translationis quinto Calendas Iulias celebrari præcepit. Voluit etiam eo die memoriam primæ translationis coniungi, vt rerum gestarum diuersitas materiam duplicaret gaudiorum.

a. *Chron. Sig. à Mireo editum & Mei.* 1008.

2°. *Appendix de alio Liuino martyre.*

FVit & alius Liuinus Francus, de tertio ordine Minorum, qui passus est martyrium Quadri in Babylonia, vt scribit Marcus Vlyssiponensis in chronicis sui Ordinis, anno 1345. Qui fortassis Belga fuit, ex ea parte Occidentalis Franciæ, in qua Liuini nomen celebre est. Quam nunc Flandriam nuncupamus.

3. De

3°. De Brictio puero & martyre.

Ex Gandensis ecclesiæ officio, & publicis actis.

SAnctus BRIXIVS martyr de sacro fonte leuatus est à sancto Liuino; qui apud matrem eius nobilem, & religiosam matronam Craphaildem hospitabatur.

Cum qua etiam immaniter est trucidatus, eodem die quo beatissimus Liuinus, eo quod palam ipsa querebatur sanctum episcopum immeritò interfectum esse. Natalis neutrius celebratur. In festo tamen translationis reliquiarum ecclesiæ sancti Bauonis, in Missæ sacrificio commemorationem habet innocens filiolus, per sequentem Collectã. *Propitiare quæsumus Domine nobis famulis tuis, per sanctorum confessorum tuorum. Bauonis, Landoaldi, Macarij, atque Amantij, & beatorum martyrum tuorum Liuini, Adriani, Brixij: & sanctarum virginum Barbaræ, Wincianæ, Landradæ, Pharaildis; & cæterorum quorum reliquiæ in præsenti ecclesia requiescunt, merita gloriosa, vt eorum pia intercessione ab omnibus semper muniamur aduersis.* Cùm autem Cornelius Iansenius, episcopus Gandensis, feretra quædam sanctorum visitaret, quæ in subterraneis locis propter Gueseos latuerant, in eo quod dicebatur & credebatur esse sancti Adriani martyris, internuncij sancti Laudoaldi, inuênit reliquias totius corpusculi sancti Brixij, integras atque illæsas, cum schedulis, in quibus scriptum erat. Hîc requiescit sanctus Brixius puer, martyr Christi preciosus, sanctissimi Liuini episcopi & martyris in baptismate filius. Has reliquias transtulit Dominus Betto abbas Gandensis cœnobij, in istud scrinium, quinto Idus Aprilis, anno millesimo centesimo septuagesimo quinto. Itaque paruum feretrum est aptatum, in quod omnes martyris reliquiæ decenter purgatæ, sunt transpositæ.

Ex authenticis actorum.

4°. De sancto Lebuino confes. Dauentriæ.

Ex Hucbaldo, vita Swithberti, & Becano historico.

APud Iselam fluuium, oppido Dauentriæ, sancti LEBVINI, presbyteri & confessoris. Qui erat, vt Hucbaldus scribit ad Albricum episcopum, vir magnæ abstinentiæ, sibi parcus, egenis largus, ore serenus, corpore castus, lectionibus sacris, vigilijs & orationibus indesinenter intentus, sermone iucundus, qualitate morum sobrius, omnique probitate præditus, incedens velut oculatum animal, ante & retro in iustificationibus Domini, sine querela. Quibus virtutibus pollens, adeptus est secundum Canonica instituta presbyterij officium. Cùm autem lucro animarum inhiaret, ex Anglia de terra sua & cognatione exiens, nauali euectione petijt castrum *Vilten-burg* antiquitus dictum, modò Traiectum. Inde à sancto Gregorio episcopo, cum B. Marcellino, destinatur secus Iselam fluuium, ad Saxonum conuersionem, vbi beatus doctor, & insignis animarum zelator, post multam tolerantiam, multorumque conuersionem, plenius bonis operibus spiritum Domino reddidit. Cuius corpus in vrna honorificè reconditur, in ecclesia portus Dauentriensis. Cui loco hoc vocabulum inditum constat à Dauone, honorifico & potenti viro, qui sancto Lebuino fuit familiarissimus. Quiescit autem hic Transiselanorum Apostolus, in Cathedrali ecclesia. Pro reuerentia autem ipsius Bernulphus episcopus Traiectensis, medietatem Collegij sancti Saluatoris Traiectensis transplantauit in Dauentriam. Dies depositionis celebratur

etiam

etiam à Traiectinis, duodecimo Nouembris, postridie S. Martini: qua de causa vulgo vix aliter nominatur, quàm *Sinte Maertens pil.* Frisijs, *Sunt Martens volgher.* Dies translationis est vigesimo quinto Iunij. In eius laudem præter Hucbaldum Elnonensem, exstat ecloga sancti Rabdobi episcopi, in vltimo tomo Surij.

a. *Id est.* Wltenburg. *Vnde postea,* Wlt-treche.

5°. *De sancto Cuniberto episcopo Coloniæ.*

Ex Sigeberto, & Pipini vita.

CIuitate Agrippinensi, depositio S. Cuniberti episcopi. Sub cuius & Pipini tutela, vt scribit Sigebertus, Dagobertus rex Sigebertum filium suum Austrasijs regem misit. Multum autem laudatur dictus Pipinus, primus Brabantiæ Dux, quod mortuo Arnulpho Metensi episcopo, in negotijs regni Austrasiæ tractandis sanctum Cunibertum adhibuerit, pari sanctitatis fama illustrem. *Sigebertus anno 640.*

Die decima tertia Nouembris.

1°. *De sancta Maxellende martyre.*

Ex historia apud Surium, rescripto D. Stephani Brustin, *Pastoris & decani Pastorum in Cameracesio, & exteris scriptoribus, & Chronicis Cameracensium.*

IN pago Cameracensi, passio beatæ MAXELLENDIS virginis & martyris. Quæ Christi sponsa, semper consueuerat deuitare conuiuia, & delitiarum prandia. Quod cùm obseruatum esset ab Harduino quodam, quem maritum ha-

bere omnibus modis recusauerat, parentibus ad conuiuium digressis, collecta equitum multitudine, virginis domum inuasit, & in cista inuentam, nolentemque consentire, euaginato gladio interfecit, anno sexcentesimo septuagesimo Post passionem sepulta est ad sanctum Sulpicium, in villa Pomeriola: sed triennio expleto Vindicianus episcopus, per Amaltrudem & miracula admonitus, in dicto ieiunio, sacrum corpus * Calderiacum transtulit, ad locum interfectionis. In qua translatione Harduinus supplex occurrit, & visum, quo ab interfectione caruerat, recuperauit. Quieuit autem eo loci in ecclesia omnium Sanctorum, & potissimum sancti Vedasti: in qua Vindicianus ordinem ministrorum ex vtroque sexu constituit. Quibus etiam Huntlinus quidam contulit quæcunque Calderiaci habebat, subijciens ea ecclesiæ sancti Martini apud Cameracenses. Cæterum miracula, quibus ibi claruit, per custodum incuriam, perierunt. Eiusque sacrum corpus ex Cameraco translatum est ad monasterium sancti Andreæ; quod Gerardus primus anno vigesimo primo vltra millesimum dedicauit à se constructum. Vnde in dicti monasterij Martylogio legitur decimo Kalendas Octobris, *Dedicatio ecclesiæ beati Andreæ Apostoli, quam propria sumtu construxit dominus Gerardus, in qua honorificè collocauit virginem Dei & martyrem sanctam Maxellendem, necnon sacerdotem Dei beatum Sarium*. Remansit autem Cameraci gladius quo est transverberata, qui in summo altari est inclusus. Cæterum natalitius dies martyris est idibus Nouembris: translationis, ipsis Kalendis.

* al Caudriacum.

Huius virginis ob præclarum martyrium, meminerunt

minerunt etiam Italici scriptores, Platina in Dono primo, & Sabellicus enneadis octauæ libro 6°. Nam quod Centuriatores Magdeburgenses, vel si malis Wismarienses, eam pseudomartyrem vocent, mirum non est, cùm illi catholicam & Ecclesiasticam de virginitatis merito doctrinam velut Sathanæ ministri oppugnent, magistri mendaces, incontinentes, secundùm desideria sua ambulantes. *Centuria 7. capite 12.* *1. Petri 2. 2. Tim. 3.*

Cæterum parum est quod hi exteri auctores eam Mezelindem vocent, sed grauius errant dum ibidem asserunt Proiectum antistitem in agro Cameracensi martyrium subijsse. Cuius erroris Platina suis sequacibus vitam strauit. Quod obiter à me notatur, nè martyrem, Cameracensem à varijs nominatum, præterijsse aut ignorasse videar, cùm Maxellendem quidem in agro Cameracensi, sed Præiectum Aruërijs martyrij gloriam subijsse constet. *Pontifice Dono, 80.*

Locus porrò interfectionis Calderiacum Gallice *Caudri*, est in pago siue territorio Cameracensi, & distat à Cameraco tribus milliaribus, atque totidem à Castro Cameracesio, quod castrum per Emgramnũ episcopum à dominis Hasbanienſibus repetitum fuit, eo quod esset villa sanctæ Mariæ, nomine Perona, & ad distinctionem alterius Peronæ Peronella. Habet & alia nomina. Nam Otho tertius in Priuilegio,[a] quod Rauennæ signauit anno millesimo primo, dedit Erluino venerabili episcopo ius, fas atque licentiam faciendi, statuendi ac construendi mercatum cum moneta, teloneo, banno, & totius publicæ rei ministerijs, in quadam proprietate sanctæ Cameracensis ecclesiæ, in loco qui vocatur Castellum sanctæ Mariæ, quod vocabatur antea Vendelgeias.

a. *Extat in chron. Cameracensi lib.* 1. *cap.* 112.

2°. De S. Kiliano epiſ. Albiniaci quieſcẽte.

Ex hiſtoria ſancti viri: ſancti quoque Faronis, & ex Chronico Cameracenſi.

ALbiniaci, in territorio Atrebatenſi, ſancti KILIANI epiſcopi & confeſſoris. Qui in Hibernia regio ſanguine procreatus, & Redemtoris ſui ſanguine recreatus, cùm ſeſe intra humilitatis lineam cohiberet, & multarum virtutum decore polleret, à prouinciæ illius clero & populo ad epiſcopatum eſt electus. Cui iugo licet inuitus humiliter collum ſubiecit. Contigit cœnobitis ipſius pranſuris negligentia piſtoris panem deeſſe: vir Dei ſuccenſam officinam intrauit, veſte ſua prunas eiecit, & clibanum mundauit, panemque per ſtupendam Dei bonitatem ſuis detulit. Sed dum hoc miraculum paſſim innoteſcit, nè elationis tumor ſubreperet, relicto epiſcopatu, caſtella perluſtrabat, multos ſanando, & regnum Dei prædicando. Eratque præcipuum eius ſtudium Sanctorum loca viſitare, & eorum orationibus humiliter ſe commendare. Tandem Romam peruenit, vbi in eccleſia S. Petri per vndecim annos & amplius Deo ſeruiuit. Quibus peractis, peregrinationem reſumens, Franciam intrauit, & ſanctum Fiacrium quondam patris ſui ſeruum inuênit, apud quem tamen peregrinationem præferens, manere noluit. Dum autem propoſitum impleret, ingreſſus eſt Comitis Eulfi curtim, Axonæ contiguam, vbi ſitibundo viro vxor Comitis improbè potum negauit. Vnde Dei iudicio penuaria eius exaruerunt. Eulfus autem re cognita, inſecutus eſt beatiſſimum Kilianum, & humili petitione

petitione reditum eius impetrauit. Sed & benedictionem domus suæ. Non enim deerat Dei clementia beato viro hunc in modum oranti: Domine Iesv Christe, effunde super hanc domum gratiam benedictionis tuæ, & quæ peccatis exigentibus perdita fuerunt, abundantia pietatis tuæ restitue. Hactenus ex historia, quam ex Monte S. Eligij accepi: sed imperfectam. Quare vt eum defectum aliunde suppleam: legitur in Chronico Atrebatensi. *In vico Albiniaco est monasterium Canonicorum, sancti videlicet Chiliani, qui Scotus fuisse traditur.* Huc etiam pertinere arbitror, quod in vita S. Faronis Meldorum episcopi de Chilleno legitur. *Porro*, inquit Auctor, *Chillenum Scotum, virum sanctum Faro ad Atrebatenses misit, quos ille doctrina & illustribus miraculis ad Christum duxit. Sedente quandoque eodem Chilleno ad mensam cum Farone, poculum vitreum è manibus pincernæ excidens, confractum est. Cernens ea re ministri animum perturbatum Chillenus, vultumq; eius pallore perfusum, clam ei innuit, vt fragmenta poculi ipsi præberet. Quæ cùm accepisset, fusis ad Dominum precibus, pro fragmentis redintegratum poculum homini mœrenti restituit.*

3°. *De beato Siardo, quinto abbate Horti beatæ Mariæ.*

Ex historia per Sibrandum, sextum abbatem, descripta.

IN Horto beatæ Mariæ, obitus beati Siardi abbatis. Qui à beato Frederico, eius loci plantatore, pallium virtutum accepit, quod tanquam alter Helizæus immaculatum custodiuit: allodium in *Backefeen* fundauit, quod curiam beatæ Mariæ nominauit: & triginta sex annis abbas sanctè præfuit, in laboribus, vestitu, cibo, eo loco se ha-

se habens, quo confratres, cum quibus communem vitam agebat. Miracula quæ ad sepulcrum eius ferè infinita contigerunt, à Sibrando abbate descripta habentur.

Exemplar autem, cuius initium accepi, integrum exstat in monasterio Steinveldensi, Colonienſis diœcesis.

Die decima quarta Nouembris.

De sancto Albrico episcopo.

Ex diuersis.

Agit de eo Wion lib. 2. ligni vitæ c. 54. In chronicis Traiectensibus.

IN ecclesia Susterensi, diœcesis Leodiensis, natalis S. ALBRICI, episcopi Traiectensis, & confessoris. De quo Ioannes Becanus scribit: Venerabilis pater Albricus, de partibus Eboracensis diœcesis, ex Anglia fuit oriundus: qui pro laudabili conuersatione sua Traiectensis ecclesiæ Canonicus est electus. Et veterascente beato Gregorio, totius episcopatus fidelis dispensator deputatus, condignè clerum rexit, & populum. Quem idem Gregorius post se venturum esse prophetauit episcopum.

Porrò Rixfridus episcopus scribit ad sanctum Ludgerum, eum conuentui Frisiæ in *Dockem* præcepisse, vt diligenter custodirent librum Marcellini presbyteri, continentem gesta sanctissimi Switberti episcopi, consanguinei sui: & postulasse à suo successore, vt eidem ordinem eleuationis & canonizationis, posteaquam eam procurasset, adijceret.

Cap. 8 & 9. vitæ S. Ludger., ad 26. Martij.

Postquam autem defuncto Gregorio successit, Ludgerum diaconum, vt testes sunt Werdenenses, prudentiæ & fidei eius non ignarus, ad *Dauentriæ*, prædicationis causſa, & fidei corroborandæ gratia, direxit: deinde serui Dei industria

& suc-

& successu animatus, maiora per eum facere cogitauit; & in Frisiam ad destruenda fana deorum, & idolorum simulacra auferenda destinauit. Verùm Albricus cùm pontificatus ordinem sortiretur, ipsum presbyterij secum fecit percipere gradum. Et quia Frisones rudes erant in fide, Ludgerum, tam propter fidei puritatem & mentis constantiam, quàm propter suos parentes, qui apud eos potentissimi habebantur, doctorem ecclesiæ constituit in pago *Ostrache*, in loco quo sanctus Bonifacius martyrio est coronatus. Albricus autem, nè vnquam principali sui episcopatus cathedræ doctrina deesset, vere, quando sua potissimum præsentia opus erat, per se eam administrabat: æstate Adalgerum presbyterum: autumno sanctum Ludgerum: hyeme Thiadbertum præfecit.

Meminit verò Hucbaldus Albricum à Ludgero, postmodum pontificali honore sublimato, cùm eum Dauentriam mitteret, studiosè postulasse, vt magnopere elaboraret ad inueniendum sacrum corpus Lebuini, sacerdotis Christi. Quod vtrique ex voto per manifestationem bonitatis Domini successit. *Cap. 17. vitæ S. Lebuini, ad 12. Nouēb.*

Cæterum Carolus Rex Romanorum & Longobardorum, ac patricius Romanorum, multa dedit ecclesiæ S. Martini, vbi inquit venerabilis vir Albricus presbyter atque electus rector præesse videtur. Quod actum est Numagæ, in palatio publico, anno nono glorioſi regis, cùm Albricus, vt ex verbis eius colligitur, nondum episcopus esset consecratus. *Apud Hedam.*

Quiescit autem & continuis fulget miraculis in monasterio *Susteren*: ad quod ipse & Gregorius,

eius

eius prædeceſſor, ob religionem & ſanctimoniam incolentium crebrò deuotionis cauſſa ſe transferebant.

Decima quinta Nouembris.

De reliquijs ſancti Eugenij martyris & Toletani epiſcopi, apud Bronienſes.

Ex hiſtoria S. Gerardi, libris Bronienſium, & Officio Eccleſiarum Hiſpaniæ.

IN Gallijs, natalis S. Eugenij archiepiſcopi ac martyris, Toletanæ ſedis. Qui à beato Dionyſio ordinatus & directus fuit ad prædicandum Trinitatem ſanctam gentibus. Addit Bronienſis diui Gerardi eccleſia ſupra-dictis, *Cuius modò corpus quieſcit Bronijs, in pago Lomacenſi*: & decima octaua die Auguſti: *In Bronio, tranſlatio corporis ſancti Eugenij, archiepiſcopi & martyris.*

S. Gerardi hiſtoria, 3. Octobris.

Multa verò de hac tranſlatione habet S. Gerardi hiſtoria ad Gonterum deſcripta, quæ hoc in loco ſunt perſtringenda. Is cùm in diui Dionyſij monaſterio, omnibus tam magnis quàm puſillis ex animo charus viueret, impetrauit ab eis reliquias ſacras beati Eugenij, aſportandas ad ditionis ſuæ oratorium, quod, cùm eum adhuc ſecularis habitus teneret, & aulicæ curæ occuparent, ex viſione diuina in principis Apoſtolorum & eius filij martyris Eugenij honorem exſtruxerat. Donatum autem beatiſſimum Eugenium Adelhelmus archidiaconus ſummo cum iubilo & triumpho ſuis humeris in Bronienſem ecclesiam intulit. Et qui quondam in Gallijs per innumera miraculorum ſigna beneficum ſe præbuerat, is

mox

mox in Lotharingia crebris virtutum impendendis beneficijs munificum se præbuit. Cùm autem aduentitij sancti honor quibusdam inuidis displiceret, ijque ferè Stephano episcopo Leodiensi persuaserant vt martyris cultum abrogaret, is magna infirmitate correptus, causam morbi agnouit, & sancto martyri obtulit cereos instar crucis cancellatim compositos. Qui vt absumpti sunt, mox morbus omnis profligatus est. At ille tanti beneficij memor, quod palam omnibus enunciare non erubuit, passionem martyris ad futuram synodum adferri iussit. In qua ipsius pontificio decreto statutum est, & à sancta Synodo subscriptum, vt per totam Decaniam in qua martyr quiescit, solennitas eius instar Dominicæ diei celebretur, & ecclesia Bronienſis ab omni obsonio, [a] episcopo ex debito persoluendo, immunis sit, & vt passio eius rata acceptabilisque in Ecclesia deinceps recitetur.

Habet autem Bronium in antiquissimo codice sancti Eugenij ab ipso compositum hymnum in Dionysium sophistam, & glorioſum martyrem, & orationem subsequentem: *Meminit eius Hilduinus.*

Rex Deus, immensi quo constat machina mundi,
Quod miser imploro, per Christū perfice clemēs.
Sit mihi recta fides, & falsis obuia sectis.
Sit mihi præcipuè morum correctio præsens.
Sim carus, humilis, verax, cum tempore prudens,
Secreti tacitus, & linguæ famine cautus.
Da fidum socium, da fixum semper amicum,
Da blandū, sobrium, parcū, castumq; ministrum.
Non me pauperies cruciet, nec languor obuncet.
Sit comes alma salus, & sufficientia victus,
Absint diuitiæ, fastus, & iurgia litis.

Inuidiæ,

Inuidiæ, luxus, & ventris pensio turpis.
Crimine nec lædam quemquā, nec crimine lædar.
Sic bene velle queam quo prauum posse recedat.
Nîl turpe cupiam, faciam, vel proloquar vnquā.
Te mens desideret, lingua canat, actio promat.
Da Pater altitonans vndosum fletibus imbrem,
Quo valeam lacrymis culparum soluere moles.
Da precor auxilium, possim quo vincere mundū,
Et vitæ stadium placido percurrere passu.
Cùmque suprema dies mortis patefecerit vrnam,
Concedas veniam, cui tollit culpa coronam.

Hæc autem ex Dionysiano monasterio ad Bronicnse translatio intelligenda est de portione corporis & reliquiarum eius: nam altera portio corporis ex æde beati Dionysij delata est Toletum anno millesimo quingentesimo sexagesimo quinto, magnifico spectaculorum apparatu, in quo catholicus Hispaniarum rex Philippus secundus sanctum corpus proprijs humeris ad antiquam sedem deferebat. Quæ translatio in eadem ecclesia solenniter celebratur quarto decimo Kalendas Decembris. Cæterū vt historiæ cōpendiū subijciam, quam Floharius presbyter propter Nortmannos dispersam recollegit, quibusdam ex testimonio videntium additis. Dionysius beatissimus, qui S. Clementis auctoritate & benedictione totius Gallię Apostolatum suscepit, sanctum Eugenium Toletanis in Hispaniam primum episcopum destinauit. Veniens igitur in Hispaniarum viscera, Carpentaneamque prouinciam viriliter adeptus, Christum Deum gentibus prædicauit. Postquam autem Toletum, primam Hispaniarū vrbem, prouinciamque Toletanam ad Christum veramque pietatem perduxit, & verbo, miraculis,

Ex Lectionibus tribus Hispaniensis officij.

Ex Lectionibus Hispaniæ, apud Plātinum excusis 1572. & officio ad S. Gerardum.

& exem-

& exemplo confirmauit, sanctum Dionysium reuisere percupiens, vt ministerij sui rationem redderet, & ante vtriusque obitum ab eo consolationem acciperet, relictis Toleti presbyteris, Gallias repetiuit, & apud vrbem Parisiorum in villa siue vico Diogilo à Christiani dogmatis hostibus, quòd Christum se colere dixisset, quasi mali instituti magister interficitur, & corpus nè à Christianis in honore haberetur, in lacum iuxtà villam Mercasij præcipitatur, vbi multos annos latuit. Cessante autem in Christianos sanguinario bello, Ercoldus quidam, oraculo monitus, corpus quasi recens mortuum inuenit, & Dei voluntate intellecta, in Diogilo honorificè sepeliuit. Vnde postea propter Nortmannos translatum est in ædem sancti Dionysij. Vbi vsque ad tempora partim sancti Gerardi, partim Philippi secundi, quieuisse, ex anterioribus est manifestum.

a. *Id est stipendio seu sustentatione. Confer Lucæ 3. v. 14. græce.*

2°. *De reliquijs sancti Machuti, siue Maclouij episc. Alethensis, apud Gemblacenses.*

Ex Sigeberto Gemblacensi; & libro miraculorum sancti Guiberti.

SAntonis ciuitate, depositio S. Maclouij, episcopi & confes qui à primæuo ętatis tirocinio, innumerabilibus miraculis splendidè emicuit.

Hic primò tota intentione ad quærendam felicem insulam flagrabat: in qua nauigatione ei & comitibus, dum se viatico Dominicæ Eucharistiæ contra maris periculum munierant, per misericordem Dei potentiam balæna pro insula ob-

tigit. Postea inter Britannos eremiticam vitam egit, cum quodam Aarone, in insula, quæ ab eo Insula Aaronis dicebatur. Cumque fama nomen eius vbique celebre fecerat, vocatus est ad vicinæ vrbis, quæ Aletha vocatur, cathedram episcopalem, vbi infideles à regno diaboli abactos, Christi iugo subiecit. Sed hæc Britannica sunt, proinde alio potius loco prosequenda. Quod ad Belgas attinet, Gemblacum de corporis eius præsentia gloriatur. Quod ego ad reliquias corporis restringendum arbitror: & plenius cognosci potest ex episcopali vrbe Alethensi, quæ à multis annis antiquata priori nomenclatura, à patrono suo Maclouiensis dicitur. Sigebertus quidem Gemblacensis, beati Bernardi ætate historicus Belga, iubente abbate suo Thielmaro, antiquum stylum historiæ S. Maclouij, qui etiam Machutus dictus est, correxit, & ordinatius digessit: sed nulla apud eum mentio est translati ad Belgas corporis, seu maius reliquiarum. Quod tamen ex libro miraculorum S. Guiberti, qui paulo post scriptus est, docere possumus. Post discessum enim Liethardi abbatis, cùm multi ecclesiæ iura inuaderent, & ad causam discernendam dux Godefridus Louauiensis Gemblacum venisset, corpora sanctorum Exuperij, Magloui, & Guiberti, confessorum, in medio ecclesiæ terra-tenus iacebant, vt quia peccatis obstantibus exaudiri, inquiunt Gemblacenses, non merebamur, in tribulatione nostra per hanc satisfactionem reconciliaretur nobis Dei misericordia. Ad quod factum inter alios compunctus est quidam nobilium, Henricus de *Bierbais*.

Ioan. Balæus [b] cent. 1. c. 56. Miror de hoc præsule tam præclarum exstare elogium apud impurum scriptorem. Machutus inquit

inquit Cambrius, alias Maclouius, Venedoticæ gentis alumnus, doctrinæ ac sanctitatis nomine clarissimus ab historiographis celebratur. Nullus reuera prodijt ex ea regione, aut ore facundior, aut vita modestior vnquam, vt testes sunt eius temporis scriptores nonnulli: præ cæteris Bilius, Armoricanus Iesuita, & encomiastes eius præcipuus.

Die decima octaua Nouembris.

De sancto Mombolo abbate.

Ex Lectionibus Nouiomensibus, & historia plenius manu-scripta.

IN Gallijs, natalis sancti MOMBOLI confessoris Qui fuit collega sanctorũ Fursei, Vltani, Foillani, Boëtij, Eloquij, Adalgisi, atque Columbani, abbas in Latiniaco, sed sciens discipulorum suorum animos diaboli instinctu contra eum excitatos, relictis omnibus, cum paucis fratribus super fluuium cui nomen est Isara, loco qui antiquo vocabulo Condrynus nuncupatur, eremiticam duxit vitam: ibique à religiosis viris susceptus est, & ab Eligio episcopo per totam suam diœcesim prædicandi licentiam accepit, ac tandem sanctitate & miraculis celebris ad cæli aulam ascendit. Postea verò visum est Aletgario pontifici Cameracensi, ad cuius dominium pertinet ipse locus & Aichario præsuli Nouiomensi, in cuius diœcesi requiescit, corpus sanctum ad Principis Apostolorum ecclesiam transferre, vbi etiam Dominus multa per eum est operatus.

Fuit & alius abbas, eximiusque confessor

Breuiariũ Burdegalẽse, sexto Idus Augusti.

Mombolus, vel potius Mommolus, qui ex visitatione liminum beati Iacobi remeans, Burdegalis migrauit ad Dominum, in monasterio S. Crucis.

Vigesima [a] prima Nouembris.

De martyrio Alberti episcopi Leodiensis.

Ex Martyrologio ecclesiæ Bruxellensis, Innocentio tertio, Neubrigensi, & informatione Decani Rhemensis.

APud ciuitatem Rhemensem Albertus episcopus Leodiensis, vir miræ sanctitatis, frater Henrici magni Lotharingiæ ac Brabantiæ Ducis, ob custodiam ecclesiasticæ libertatis, de mandato Henrici imperatoris, interemtus occubuit.

Legia quem legit, electum Roma probauit,
Rhemis sacrauit, sacratum martyrizauit.

Hæc in Martyrologio Ecclesiæ Bruxellensis leguntur, sed quod vtcumque [b] recenter authoritate Capituli ab vno Canonicorum est cõgestum. Cùm enim in canonem sanctorum martyrum non sit [c] relatus, conuenientius Ecclesia Rhemensis eum in libro tantum obituum sequentibus celebrat verbis: Obijt Albertus Leodiensis episcopus, frater ducis Louaniensis, piæ recordationis vir, authoritate Apostolica Rhemis à domino Wilhelmo archiepiscopo in presbyterum ordinatus, & in episcopum Leodiensem consecratus. Nouem septimanis & duobus diebus à consecratione elapsis prope muros ciuitatis Rhemensis ab Alemannis traditoribus gladijs ac cultellis interfectus est. Sepultus est sub [d] pulpito ecclesiæ, & in die anniuersarij tumulo insterni solet palla lugubris. Vestimenta sanguine tincta habentur

bentur in eadem ecclesia iuxta reliquias Sanctorum. Extra vrbem prope muros ciuitatis in loco vbi dicitur occisus, extat crux lapidea, ad quam feria quarta Rogationum ex supplicatione paululum diuertens Canonicus hebdomadarius cum Diacono & Subdiacono orat psalmum De profundis, cum precibus & orationibus secundùm morem Ecclesiæ Rhemensis. Innocentius tertius ad Bertholdum Carinthiæ Ducem scribens, notum asserit qualiter sese Henricus habuerit erga interfectores sanctæ memoriæ A. Leodiensis episcopi, quem prius exsulare coëgerat: & quæ alia sacrilega scelera perpetrauerit. De eodem Guilhelmus Neubrigensis illius ætatis in Anglia historicus hunc in modum: Ducis Louanensis germano ad Episcopatum Leodiensem electo Imperator est offensus, veritus scilicet nè forte Dux fortis facili occasione contra imperium iunctis sibi fraternis intumesceret viribus Leodiensis enim Episcopus numerosam habet militiam, & magnarum esse virium noscitur. Cùm itaque electus Imperatore obsistente à proprio consecrari metropolitano non posset, nihilominus impetrato Pontificis Romani mandato ad Episcopos Franciæ, vt ei manus imponerent, ordinatus est. Et metu quidem iratæ potestatis propriam sedem non adijt, sed motum tempore lenitum iri sperans, in Francia pro tempore moratus est. Indignatus autem Imperator in indignissimum scelus exarsit. Quippe ab eo, vt creditur, subornati quidam audaces, assumpta exsulum specie, eundem Episcopum quondam die spatiandi gratia cum panciſſimis vrbe egressum, cum vno clerico peremerunt.[a]

De electione, Cap. Venerabilem. Supplemento Gregoriano penult.

Li. 4. c. 34.

a. *Corrigendum est; & ponendum die 24. festo scilicet S. Chrysogoni: vt patet ex Ægidio Cistertiensi Vitæ c. 16. 17. 18. 19. Accidit autem anno Domini* 1192.

b. *Illud tamen distichum recitatur ab eodem Egidio, qui floruit anno Christi,* 1250.

c. *Est relatus in Martyrologium Romanum editum iussu Gregorij* 3. *& Sixti* 5.

d. *Vide Egid. c.* 18. *in fine.*

e. *Fuit corpus eius solenniter translatum Bruxellam ab Alberto Austriaco principe, in nouum monasterium Carmelitissarum. Anno Christi* 1612. *mense Decembri.*

Die vigesimo tertio Nouembris.

De sancto Trudone, confessore Hasbano.

Ex Vitæ scriptoribus, Theodorico abbate, & Gerardo Moringo, atque ex informatione domini Trudonis, Prioris loci.

IN Sarchinio, depositio sancti TRVDONIS, presbyteri & confessoris, admirandæ sanctitatis viri. Cuius sepulcrum creberrimis miraculis illustratur, ac mors eius nihilominus preciosa in conspectu Domini commendatur. Natus est in Hasbania, quæ olim cum Lotharingia censebatur; anno salutis sexcentesimo vigesimo octauo; ex parentibus qui multas ditiones habebant, in Flandria, Hasbania & Campinia, ob quas dignitate nomineque Comitum celebrantur. Sed, quod summo loco ponas, insigniter pij erant. Vnde etiam Adela mater miraculis clara, apud *Diest in Zeclem* vico, qui iuris hæreditarij erat, quieuit, ossibus iuxta summum altare collocatis: eiusdem os permagnum & pars maxillæ, in monasterio Trudonensi

donenſi viſuntur. Sanctus Trudo autem adhuc puer repertam lapidũ copiam in templi formam compoſuit: fuitque tam largus in eleemoſynis, vt boni eius vix modum nouerit, vereque in eum competat tritum prouerbium, *Largitio fundum non habet.* Mortuis parentibus adijt, conſilio S. Remacli, ſanctum Clodulphum epiſcopum Metenſem: ibique quicquid in Hasbania patrimonij habebat, eccleſiæ Metenſi in honorem S. Stephani reſignauit. Cùm autem S. Clodulphus eum ſacerdotem ordinaſſet, & moribus, eruditione, ac pietate idoneum videret ad verbum Domini ſeminandum, in patriam remittit. Vbi quod puer vouerat, templum conſtruxit in gentilitio agro, in honorem S. Quintini martyris, & Remigij epiſcopi, ad riuulum Ciſindriam. Verbum Euangelicum locis omnibus circumiectis, magna ſedulitate prædicauit: paganiſmum nondum plenè repurgatum ſtudioſiſſimè profligauit. Cumque multi adoleſcentes caducis contemtis in eius contubernium recipi contendebant, eorum cauſa monaſterium magnificum conſtruxit, & ampliſſimè dotauit, quod ad præſens non eo ſplendore, neque ijs facultatibus floret, quibus in exordio & aliquando ſæculis inſequentibus floruit. Multa ſunt ademta violentia finitimorum principum, multa vaſtata barbarorum incurſu, præſertim Nordmannorum, alia alijs ex cauſis perierunt. Medium porrò dominium ciuitatis ex reſignatione S. Trudonis pertinuit ad epiſcopum Metarum Lotharingiæ. Sed is anno milleſimo ducenteſimo vigeſimo ſeptimo reſignauit id ipſum ſolenni commutatione in epiſcopum Leodienſem, pro vt teſtantur geſta abbatum Trudonenſium. Condidit præterea B. Trudo aliud

monasterium Brugis apud Flandros. Quæ ciuitas id temporis cum vniuerso suo agro, iure paterno eius à Gerardo Moringo fuisse asseruntur, licet non ita inclyta, vt hodie. Ibi octoginta monachos aluit. Sed Dani locum subuerterunt. Ex reliquijs tamen Deo propitio hodie duo subsistere putantur monasteria: vnum Benedictinorum, qui Brugis in Querceto residét: alterum virginum regularium, quæ extra Brugas habitant, via Cortracensi. Et istud S. Trudonis nomen habet, eumque absque vlla controuersia primum suum fundatorem agnoscit Cæterum de Querceto non perinde clarum est. Nec etiam Brugensibus hodie verisimile est, totum suum districtum, ipsamque ciuitatem illius dominio subfuisse. Obijt autem vir sanctus ætatis sexagesimo quinto, quiescit verò apud Hasbanos in territorio Leodiensi, ad torrentem Cisindriam in oppido S. Trudonis, quod olim fuit vicus Sarchinium. Sed à meritis S. Trudonis, eiusque florenti monasterio, oppidum non modò incrementum, verùm etiam originem traxit. Nimium enim absurdus * fuit, qui à Centronibus profluxisse scripsit. Meritis autem multa accesserunt miracula. Incredibile memoratu, ait Moringus, quot quantaque ad imploratam opem sanctissimi patris, prodita sint miracula, idque cùm alias, tum verò præside monasterij huius Alardo, abbate eius nominis secundo, ab anno millesimo quinquagesimo quinto, vsque ad octuagesimum secundum Qua tempestate nè monasterium quidem omnibus sufficiebat, sed nec ipsum oppidum. Foris passim videre erat fixa tentoria, perinde atque in iusta oppidi obsidione. Quæ omnia quidem olim copiosè claréque satis commemo-

Ex rescripto Abbatissæ Trudonensis ad Ioan. Latomum, Priorem Throni.

Hub. Thomas de Tungris.

Gerardus Moringus in vita S. Trudonis, Louanij anno quadragesimo edita post 1500.

tarunt, præsertim Stephelinus quidam, sub Guntrammo & Alardo secundo abbatibus.

Festum eius etiam Vsuardus notauit die vigesimo tertio Nouembris. Sed & Wandelbertus, nono Calendas Decembris, cecinit:

Nonam Papa tenet Clemens certamine in vndis,
Hîcque suos Trudon mundi contemtor adornat.

Secundum ipsius & beati Eucherij festum, quod translationis dicitur, celebre est die vndecima Augusti, & historico sermone decoratum à Theodorico abbate, qui ex diui Petri Gandauēsi cœnobio euocatus, abbas ad sanctum Trudonem creatus est anno millesimo nonagesimo octauo, & disciplinam ex opulentia collapsam restituit. Nordmannica autem clades, tertium addidit patronum martyrem sanctum Libertum.

Vigesima quarta Nouembris.

De sancto Sario presbytero.

Ex rescripto Domini Stephani Brustini Pastoris Cameracesij.

CAmeraci, in ecclesia Dei genitricis beatæ Mariæ, beati SARII presbyteri & confes. Sed Gerardus primus, qui Cameracesij monasterium S. Andreæ construxit, illuc honorificè cum virgine & martyre S. Maxellende prædictum sacerdotem Dei transtulit. Porrò dictis in locis & Lambriæ prope Duacum, vbi patroni nomine colitur, officium diei eius nihil proprium habet, apud Cameracenses nono, apud alios octauo Kalendas Decembris. Obtinuit autem Stephanus[a] episcopus à rege Franciæ villam Lâbres,

cum officina monetæ & teloneo, quæ nunc Duaci habentur. In eodem vico Sigebertus rex sepultus [b] fuit: sed frater, Chilpericus rex inde eum Sueſſionas transtulit, ad ecclesiam quam sancto Medardo construxerat. Cuius Fortunatus in vita Medardi meminit. Cap. 33.

a. *Illius sedis 22. qui cepit sedere anno 896. vsque ad 934.*

b. *Anno 586.*

Vigesima septima Nouembris.

1°. *De sancta Oda, virgine Rhodensi.*

Ex historia ecclesiæ Rhodensis, & literis domini Gisberti Coeuerinx *Rhodani.*

IN Taxandria Brabantiæ, depositio S. Odæ virginis, filiæ, vt fertur, regis Scotorum: quæ Rhodæ corporaliter patrona requieſcit.

Hæc cùm cæcitate esset correpta, fama signorum & prodigiorum euocata est Leodium, ad reliquias S. Lamberti martyris, vbi lumen oculorum recepit, & castitatem suam Christo subarrauit. Cùm verò pater vellet eam secularis vitæ vsibus informare, & matrimonium contrahere, ipsa diuino vsa consilio, peregrina in Taxandriam deuenit, suaque sanctitate Rhodense territorium sublimauit, in quo obijt circa annum septingentesimum decimum tertium. Domina autem quædam nobilis, propter miracula, quæ Deo auctore ad tumulum sanctæ fiebant, prefignatum Rhodense territorium, ecclesiæ S. Odæ hæreditariè obtulit. Eleuata est è tellure per Otbertum episcopum Leodiensem, anno milleſimo centeſimo tertio.

Cur

Cur cum pica pingatur, nusquam in historia reperitur, nihilominus velut indubitatum habetur apud Rhodenses, & acceptum à maioribus, picas sua garrula loquacitate eam prodidisse, dum in Wertensi silua latens, contemplationi vacaret: ac tum Rhodam venisse. Vbi patrona quiescit in collegiata ecclesia, & solenne festum habet vigesimo septimo die Nouembris. Quod etiam duplex est in cathedrali ecclesia Siluiducensi, & in Hilwaris Beca. Constans est enim cleri Becani opinio Hilwarem nobilem pedisequam S. Odæ, primariam esse sui collegij fundatricem. Vnde etiam Beca hæc ab ea ad aliarum distinctionem dicta est Hilwaris-Beca, quomodo Rhoda dicitur sanctæ Odæ Rhoda.

Porrò historiam Odæ, cuius portio nonnulla Coloniæ & Louanij, circa infantiam typographiæ, est excusa, compositam suspicor circa tempus eleuationis, certius tamen id cognosci posset ex catalogo episcoporum Osnaburgensium. Auctor enim præfatur se pleraque habere ex relatione Philippi, ciuis Rhodensis, sed episcopi Osnaburgæ. Colligunt autem nonnulli ex hoc auctore, eo viuente ecclesiam Rhodensem nondum fuisse Canonicorum collegium, sed monasterium. Quod ego, quia aliunde probare non possum, asseuerare non ausim Constat enim, quod alibi à me declaratum est, clericorum collegia dum canonicè viuerent, passim ante quadringentos annos, monasteria vocitata esse, improprio quidem, sed vsitatissimo sermone. Vnde à prima fundatione arbitror ibi fuisse clericos siue Canonicos. Ad titulum, inquit auctor, nominis sanctæ Odæ, ligneum & modicum factum est oratorium, sed succedente tempore lapideum, & maius constructum est monasterium, & institutum est diuini cultus ministerium, cum concentu clericorum. Porrò vt monasterij nomen multos sæpe fallit, sic & oppidi. Neque enim appatet Rhodam vnquam fuisse mœnibus aut vallis cinctam. Quod igitur in serie eleuationis legitur, Otbertum in ecclesiæ Rhodensis oppidulo sanctæ Odæ corpus transtulisse, hoc verum esse intelligo,

Parte 2. Legenda.

intelligo, quia erat liberum municipium, oppidum rusticanum, non cinctum muris, sed iure ciuium gaudens, quod fortassis incolæ quando volebant, iure suo munire poterant vallis & mœnibus.

2°. De sancto Maximo, episcopo Regiensi.[a]

Ex Vsuardo, homilia discipuli, & officio Teruanæ.

Vsuardus in Martyrol.

IN Gallijs ciuitate Regiensi, sancti Maximi confessoris, qui à primæua ætate virtutum omnium gratia præditus, primùm Lirinensis cœnobij pater, deinde Regiensis ecclesiæ episcopus, signis & prodigijs inclytus extitit. Qui enim iamdudum successor S. Honorati fundatoris, in abbate pontificem gesserat, postmodum abbatem in pontifice custodiuit: neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris, patiens abiectionis, honoris impatiens, pauper in pecunia, diues in conscientia: humilis ad merita, superbus ad vitia, locuples in donis Dei, qui sic in se excoluit gratiam vnamquamque quasi solam. Pauci sic tenuerunt singulas, quomodo ille in se impleuit vniuersas, semper in operis exercitio, semper in compunctionis affectu, semper occupatus, & semper vacans. Nulla ipsi ex omnibus propensior fuit cura, nisi aut de Deo in lectione atque sermone, aut cum Deo in oratione loqueretur. Hæc & alia de eo leguntur in homilia erudita, & eius discipulo digna, quæ titulo Eusebij Emiseni circumfertur. Quibus plura addi possent ex Dinamio patricio, Gregorio Turonensi, & officio protectorum Regij.

Ex homilia discipuli.

Ex Breuiario Teruanensi.

Addit Mortuorum ecclesia Teruanensis, in officio diei, eum cum Valerio diacono, ac Rustico subdiacono, arrepta fuga per Luxouium peruenisse ad vrbem Teruanensem, quæ vltima est vrbium Galliæ, in septentrionali parte. Cumque vlterius abiret Vimam, [b] per quatuor ferme milliaria,

milliaria, ibi voce cælesti iussum esse manere. Quare oratorio constructo in honorem Dei genitricis, & sancti Andreæ Apostoli, octo annis & mensibus tribus ibi conuersatus est, ac tandem plenus virtutibus & miraculis, spiritum Deo reddidit, quinto Kalendas Decembris. Corpus autem Teruänenses in Vimensi ecclesia, pro vt voluerat, humauerunt, vbi locus sepulturæ adhuc visitur. Ideoque iam dicta episcopalis ecclesia, de eo quatuor habet festa duplicia, Depositionis, quinto Calendas Decembris: octauæ & relationis ex Bolonia, secundo Nonas Decembris: Inuentionis, Idibus Septembris, quæ fuit anno nongentesimo quinquagesimo quarto: & ostensionis, sexto Nonas Octobris, quæ contigit anno millesimo centesimo sexagesimo quinto, per Milonem episcopum, præsentibus alijs duobus Balduino Nouiomensi, & Roberto Ambianensi. Propter vrbis autem excidium capsa reliquiarum eius est Ypras Flandrorum, cum solemni processione, introducta. Antonium etiam castrum haud procul à Tornaco gratulatur sibi de portione reliquiarum ipsius. Et hæc ex fide diuersarum ecclesiarum. Ego tamen plurimis premor argumentis, ex veterum scriptis & aliunde desumtis, vt putem non sanctum Maximum Regiensem episcopum, sed alium eius nominis Vimæ obijsse. Confusionem autem duorum post diuturnam Nordmannorum vastationem factam esse. Quanquam nihil tale cognoscere potuerim à Canonicis Antonienſibus aut Teruanensibus, qui excisa vrbe sua, nunc addiuum Audomarum, & Ipris, residen. Quare meam opinionem, quæ priuata est, præferre nolo multarum ecclesiarum receptæ opinioni.

Ex fide Yprensiũ & Antonienſiũ Canonic.

Hoc tamen priuatum non est, sed veterum scriptis consentaneum, quod Regium Lepidi, vrbs Æmiliæ, quæ Vsuardi tempore videtur fuisse Galliæ Cisalpinæ, in officio patronorum & protectorum suorum habeat, Maximum in stratu proprio defunctum, sepultum esse in ecclesia sancti Petri Regiensis ciuitatis. *Lectione 6.*

Ex quo tamen nolo à quoquam turbari pietatem Iprensium, cùm non sit à religione alienum quemquam honorare, quia eius corpus habere

nos

nos putamus. Nam & nummum, & cultrum, & similia, sæpe in precio habemus, quia putantur huius aut illius fuisse, etiam si obscuram tantùm ea de re famam habeamus.

a. *Vide Meierum an.* 954.

b. *Gallicè* Wismes.

3°. *De Sancto Achario, episc. Tornacensi.*

Ex catalogo, & Breuiario Nouiomensi.

IPso die, sancti ACHARII episcopi Nouiomensis & confessoris. Qui suæ diœcesi, cui tunc tota Tornacensis counita erat, laudabiliter & sanctè præfuit ante beatum Eligium. Lectiones festi, quod Nouiomi duplex habet, sunt de homilia S. Maximi. Ad sancti & beati patris nostri Acharij laudes addidisse aliquid, decerpsisse est. &c.

Vigesima nona Nouembris.

De sancto Radbodo episcopo Vltraiectino.

Ex historia quæ exstat vigesimo nono Nouembris, accepta ab illis qui rebus gestis interfuere.

IN Dauentria, sancti RADBODI Traiectensis episcopi & confessoris. Qui è nobili Francorum stirpe Lomagnij prognatus, parentes Christianissimos habuit. Nomen eius mysterio non vacat, quod consilij nuncium Latinè reddi potest. A Christo enim mittendus erat optimi consilij legatus ad Frisios, à quibus maternum genus duxerat. Dux enim Frisonum Radbodus, quem alij regem vocant, matris eius atauus fuit. Primæ ætatis studia exegit apud Gunterum Colonien sem archie-

archiepiscopum, auunculum suum. Sed cùm illi episcopo res aduersæ accidissent, contulit sese ad Caroli regis Francorum, inde ad Ludouici filij eius aulam, eo quod intra regis palatium studijs præesset Nanno philosophus: sub quo etiam condiscipulos habuit Stephanum & Mancionem, postea Tungrensem & Cabilonensem episcopos. Mortuo autem Egilberto præsule Traiectensi, cleri, regis Arnulphi, principum, & populi studio, atque voluntate, vir sanctus huius successor creatur, primò quidem huius rei ignarus, postea verò multum reluctans. Raptus autem ad cathedram honoris, moribus addidit maiora etiam ornamenta, perfectéque regularis fit monachus. Biduanis, triduanisque ieiunijs, animum pascebat, corpusque vilibus sustentabat alimentis. Vnde semel aqua quam bibebat, dum eam alius gustaret, renouato miraculo, in vinum est conuersa. Pauperibus ferè quotidie pedes lauabat, & humanitatis officia exhibebat. A rege inuitatus vt aliquid ei officij præstaret, comiter respondit, Episcoporum non esse sæcularibus implicari negocijs. Præcedentium patrum exempla cupidissimè sectabatur. Texebat de illis hymnos, & encomia. Exstat etiam integrum beatissimi Martini officium ab ipso compositum. Nullis vnquam frangebatur aduersis. Sed Danos, cum eum in gregis visitatione impedirent, diuinitus puniuit. Sæpiusque Dauentriæ morari cogebatur, eo quod prædicti barbari Traiectensem ecclesiam vastassent. Nec deerat ipsi prophetiæ spiritus. Nam inter alia prædixit Baldricum Ricfridi Comitis filium, sibi successurum, & Traiectum restauraturum. Habuit etiam sublimem visionem Deiparæ Virginis, subsequen- Ioan. 2.

sequentibus eam Tecla & Agne. Cùm autem longè ante præsciret obitum suum, dubitare nemo potest, quin ardenti lucerna præparauerit se Domino, triticique mensuram Domini sui familiæ summa cum diligentia erogauerit Tandem in pago *Trente* febre correptus, iter habuit ad *Oetmarsum*, vbi & sæpe manere solebat, & si sui permitterent, sepulturæ delegerat sibi locum. Illic ergo pro voto rebus suis compositis, mense Nouembri ad extrema tendente, ipse quoque felicissimè diem clausit extremum, anno nongentesimo decimo septimo. Clerus autem & populus sanctum corpus Dauentriam perduxerunt, vbi multis miraculis & beneficijs claruit. Secundarium festum de translatione celebratur mense Iunio postridie beati Baptistæ.

a *De scriptis ipsius multa recenset Arnodus Wion lib. 2. ligni vitæ cap. 54.*

Die trigesima Nouembris.

1°. *De sancto Acca.*

Ex vita Swithberti, & Beda.

IN Anglia, sancti Accæ episcopi Lindisfarnensis, & confessoris. Qui tertius nominatur inter Apostolicos presbyteros, qui ex Anglia Traiectum appulerunt ad Frisonum & Saxonum conuersionem. Sed in Angliam rediens ad consecrationem Swithberti, quem fratres Frisiæ in episcopum elegerant, ibidem est retentus. & ad episcopatum Lindisfarnensem assumtus. Multa in eius laudem scripsit Beda libro quinto historiæ ecclesiasticæ, capite vigesimo primo & vigesimo, vt mirer eius natalem non extare in Breuiario Eboracensi, sed colitur fortassis in episcopatu Candidæ casæ. Hac die eum notaui ex manuscriptis Martyrologijs Antonij Geni, quæ extant in Rubeæ vallis monasterio. Qui etiam addit eum eleuatum esse, cum Alkmundo episcopo.

2. De

2°. De beato Ioscione.

Ex monumentis Bertinensium.

IN Achaia, natalis sancti Andreæ Apostoli. Circa cuius festum obijt anno millesimo centesimo sexagesimo tertio Ioscio, roseus S. Bertini monachus, genitrici Dei Mariæ deuotus.

Cùm enim Theobaldus, archiepiscopus Cantuariensis, Roma rediens, & in Capitulo sancti Bertini sermonem faciens, inter cætera dixisset Ierosolymitanos multos ad Deiparæ Virginis honorem quinque psalmos psallere consueuisse, à singulis litteris nominis eius incipientes, videlicet, Magnificat, Ad Dominum cùm tribularer, Retribue, In conuertendo, & Ad te leuaui, singulis psalmis præmittendo salutationem Angelicam, Ioscio istud quotidie post Matutinos est imitatus. Inuentus est autem circa festum Andreæ in dormitorio mortuus, sed corpus septem diebus palam ostensum est, cum duabus rosis purpureis ad oculos, totidem ad aures, & vna ex ore, in qua nomen Mariæ habebatur. Sepultus est in choro sancti Bertini, sub minori altari, & in ambitu post chorum, sculptus est decumbens in albo lapide, cum dictis rosis. Cuius mortem suspiciunt episcopi & abbates in eodem lapide sculpti. Inter quos Andreas episcopus Atrebatum, qui beatum virum sepeliuit. Meminit huius miraculi Vincentius episcopus Beluacensis in Speculi hist. lib. 7 cap 116.

Primo die DECEMBRIS.

De sancto Eligio episcopo, & Apostolo Flandriæ.

Ex libris potißimum S. Audoëni.

CIuitate Nouiomo, sancti ELIGII, episcopi & confessoris. Cuius viram admirandam multiplex signorum numerus commendat. Rexit autem simul vnitas ecclesias Nouiomensem & Tornacensem. Hunc & Flandri, & Ant-

uerpienſes, meritò vt Apoſtolum ſuum veneran-
tur. Multum enim in Flandris laborauit: iugi in-
ſtantia Andouerpis decertauit. Paſtoris cura ſoli-
citus luſtrabat vrbes, & municipia circumqua-
que ſibi commiſſa. Sed Flandrenſes atque Ando-
uerpienſes, Friſones quoque & Sueui, & barbari
quique, circa maris littora degentes, quos velut
in extremis remotos, nullus adhuc prædicationis
vomer impreſſerat, primò eum hoſtili animo, &
auerſa mente ſuſceperunt Poſtmodum verò, cùm
paulatim per gratiam his verbum Dei inſinuare
cœpiſſet, pars maxima trucis ac barbari populi,
relictis idolis, conuerſa eſt ad verum Deum, Chri-
ſtoque ſubiecta. Fana nonnulla, Chriſti clypeo
protectus, cum Apoſtolica auctoritate deſtruxit:
idola quoque diuerſi generis, vbicumque inue-
nit, funditus ſubruit. Inter hæc autem frequenter
laceſſitus ab ingrato & perfido populo, & pene
vſque ad contumeliam prouocatus, nullatenus à
cœpta doctrina arcebatur, ſed magis ipſe lenis,
patiens, humilis, & mitis, pro eis Dominum de-
precabatur. Hæc & alia multa de eo ſcribit ſan-
ctus Audoënus Dado, epiſcopus Rhotomagenſis
eius æqualis, vitæque ſcriptor. Aldenburgi, Ro-
denburgi, Ooſtburgi, Brugis, & alibi, ſacras in-
choauit ædes. Feſta eius primaria ſunt, depoſitio-
nis Calendis Decembris, quantumuis in feſto S.
Andreæ obierit prima hora noctis: & tranſlatio-
nis poſtridie natiuitatis ſancti Ioannis Baptiſtæ.
Corpus quieſcit Nouiomi: portio tamen aliqua
habetur Brugis ad S. Saluatorem.

Sanctus Audoënus li. 2. ca. 3. & 8.

Vide Meierum anno 649.

Die

Die secunda Decembris.

Obitus Ioannis de Ruif-broeck, *cum mentione Ioannis coci.*

IN Viridi valle obitus fratris Ioannis de *Ruif-broeck* presbyteri. Et vndecimo Calendas Februarij, obitus fratris Ioannis dicti de *Leeu* conuersi, mirabilis feruoris viri huius monasterij primi coci, vulgariter dicti boni coci.

Die tertia Decembris.

1°. *De sancto Eloquio presbytero, qui quiescit Vualciodori.*

Ex monumentis variis monasterij Walciodorensis, quæ nobis exhibuit Paulus Thonon Supprior Hasterienſis.

VValciodori, depositio sancti ELOQVII, presbyteri & confessoris. Qui ex Hibernia ad Galliarum littora venit cum venerabilibus viri sanctis Furseo Vltano, Foillano, Boëtio, Mombolo, Adalgiso, Hettone, Helano, Tresano, Germano, Verano, & Columbano. Cùmque multum populum Domino per Saxoniam & Galliam acquisiissent, compulsi à rege Latiniacum monasterium exstruxerunt, vbi sanctus Furseus ad Christum migraturus sortitam monasterij curam beato Eloquio reliquit. Post multos verò dies sciens sanctus Eloquius discipulorum suorum animos diabolico instinctu iniquè in se concitatos, cum paucis fratribus Grimacum ad Isaram secessit, eremiticam vitam ducturus. Cumque sancto Eligio episcopo eius syncera religio innotesceret, presbyterum ordinauit, & prę-

dicandi licentiam ipsi dedit vndique per suam diœcesim. Fuit autem beatus Eloquius humillimus in oculis suis, patientissimus in aduersis, superiorum mandatis obsequentissimus, pater pauperum, peregrinorum receptaculum, omnia denique omnibus, vt omnes Christo lucrifaceret: cumque ad multam senectam peruenisset, & sanctitate atque miraculis longè lateque fulgeret, mors ei via ad patriam facta est, & præsentis vitæ exitus, sequentis perpetuo duraturæ factus est introitus. Corpus verò religiosè humatum est in monticulo iuxta aggerem publicum, vbi Sommeron & Isara confluunt. Estque ecclesia in eius memoriam ædificata, quæ magna opem implorantium deuotione frequentata fuit vsque ad tempora Odonis regis, sub quo Danorum sæuiente crudelitate, cum alijs ecclesijs cremata est, quanquam diuinâ clementia corpus saluum manserit in secreto sarcophago. Contigit autem postea ibi sæpe voces audiri psallentium, & luminaria videri. Quo præsignificabatur sanctum de terræ visceribus exaltandum fore. Quod multo post fecit religiosus Comes Eylbertus. Cùm enim tam celebris sancti memoria absque diuino officio sub dio in quadam solitudine relicta esset, pignus sacrum à Rodehardo Laudunensi episcopo petijt, & obtinuit ad locum digniorem transferre, vbi deuotius posset honorari. Vnde deportatum est ad basilicam Walciodorensem, à dicto Comite fundatam, & in ipsa translatione plurimi varijs languoribus afflicti, sunt saluati antequam Missæ solennia peragerentur. Et hæc hactenus ex historia S. Eloquij, quæ edita putatur per sanctum archiepiscopum Forãnanum, eo tempore quo sacrum

crum corpus ex Francia translatum fuit. Cæterum de hac translatione plura habet liber fundationis monasterij Walciodorensis, ante trecentos annos conscriptus, per Robertum monachum Stabulensem, postea abbatem Walciodorensem. Inde itaque nonnulla addemus. Regressus à summo Pontifice sanctus Forannanus honoris incrementa suæ ecclesiæ cœpit desiderare, sed & Comitem Eylbertum conuenit: vt communi deliberatione, & consilio, alicuius nominati sancti reliquias obtinerent: futurum autem esse dicebant, vt ex presentia alicuius sancti, & recens basilica honorabilior haberetur, & populi caterua augeretur, & locus abundantiori benedictione sanctificaretur. Cui rei animum apponens Comes, coniugem suam participem fecit consilij, vt & meriti particeps esset. Prius itaque ecclesiæ sancti Michaëlis in Tharascia à se fundatæ acquisierat memorabile corpus beati Adalgisi. Quod cùm idem præstare vellet ecclesiæ Walciodorensi, commodè obtinuit corpus sancti Eloquij. Idque aliquot diebus deposuit in basilica beati Michaëlis in Tharascia, vt in die qua cælos petijt in Francia, Walciodorum transportaretur. Dum autem per Famennam deferretur à portitoribus, depositum in *Morthusin* resumi non potuit, nisi fusis precibus & Vuiderico duos mansus terræ sancto Eloquio legante. Et sic Walciodorum est peruentum, tertio Nonarum Decembris, quo translationis, & depositionis, & basilicæ consecrationis memoria festiua agitur.

2°. De sanctis martyribus Vualfrido & Radfrido, apud Groningam.

Ex lectionibus propriæ ecclesiæ, quas ad me misit Adamus Wachtelaer *archidiaconus Groningensis.*

IN Frisia, sanctorum martyrum WALFRIDI, & RADFRIDI; Ex quibus Walfridus cùm morum sanctitate clareret, vxorem sibi omni morum honestate consimilem accepit. De qua ei Deus beatum Radfridum filium dedit. Frequentabat quotidie, etsi illiteratus, ecclesiam villæ opulentæ, quæ *Groninge* vocatur. Pauperes & abiectissimos quosque multum colebat. Insuper prophetico spiritu inter alia præuidit Nordmannorum irruptionem, & suam per eos interemtionem. Secundùm enim prædictionem eius, pyratæ ex Nordmannia maxima classe irruerunt, & deuastarunt omnes Frisiæ partes inter duo flumina *Emisgam* & *Leuikam*. Deinde subito circumuallarunt Groningam, paruo robore præ ignorantia munitam, eamque occupatam rapina & incendijs fœdauerunt, incensa etiam basilica beati Martini. Inde verò cùm rediret, beatum Walfridum in loco habitationis, à quo horrore tantæ commotionis non declinarat, orantem inuenerunt, Christianaque professione ab eo audita, ad classem duxerũt: vbi diuersis tormentis cruciatus, tandem capitalem accepit sententiam. Parentes verò corpus ab inimicis redemerunt, & intra domum eius in cella orationis sepelierunt.

Villa pro oppido.

Sanctus Radfridus autem dum quæritur, ex opposito domus suæ inter arundines est inuentus, à Nordmannis peremtus. Operante autem Domino

mino per interuentum vtriusque martyris multas virtutes, parentes super S. Walfridi sepulcrum ligneam basilicam ædificarunt. Sed non longo post tempore, multiplicatis beneficijs lapideum construitur templum. Quod episcopus decimo Calendas Iulij consecrauit in honorem Deiparæ Virginis, sancti Pauli Apostoli, & beati Walfridi martyris, cuius sacras reliquias eodem die transferebat. Natalem habent tertio Nonas Decembris.

Parētes forte cognatos intelligit, vt in vita S. Reineldis

Arbitror autem, eo quod id à nonnullis annotatum videam, ibidem etiam eleuatam esse Theraſiam, vxorem sancti Vualfridi. De qua tamen nihil mihi ex Groninga est transscriptum. Sed Lectionibus ecclesiæ adiectum erat sanctos martyres quiescere vno miliari à Groninga in pago *Bedum*, in templo mirificè dotato, cuius fabrica annuè habet supra mille daleros.

Sexta die Decembris.

De sancta Gertrude vidua.

Ex Hucbaldo, chronicis, & ecclesiasticis libris Marcenensium.

MArcianis, natalis sanctæ GERTRVDIS. Hæc vidua, & ducis Adalbaldi auia, post mortem Rigomari coniugis sui, in Hamatico monasterium ædificauit. Vbi longæuitatem vitæ bonis operibus accumulans, tranquillam dormitionem accepit anno sexcentesimo quinquagesimo quinto. Cui in regimine successit vt lilium sancta virgo Eusebia, eius proneptis, quam educauerat. Vtraque autem ex Hamatico translata est Marcianas, ad S. Rictrudis monasterium. Natalis B. Gertrudis quia incidit in festum diem. S. Nicolai, transfertur in sequentem diem. Similiter eleuationem sanctarum Gertrudis & Eusebiæ fe-

cit Atta abbas, temporibus Vindiciani episcopi in die sanctorum Simonis & Iudę: ideoque transfertur, & in præuigilio recolitur.

Nona die Decembris.

De translatione sanctæ Leocadiæ.

Ex officio Hispanico, historicis Hispaniæ, & relatione Matthæi Moullarts *Prælati ad diuum Gislenum, nunc episcopi Atrebatum.*

TOleti, natalis sanctæ LEOCADIÆ virginis, quæ nobilis genere, sed nobiliori proposito mentis ornata, in carcerem & ferrea vincula coniecta est à Daciano præfecto Hispaniarum: Cumque grauissimos beatæ Eulaliæ & reliquorum martyrum audisset cruciatus, flexis genibus confessionis oratione completa, impollutum spiritum Deo reddidit, quinto Idus Decemb.

Notat Ambrosius Morales Toleti tria eam habere templa Vnum, collegiale, vbi martyrium passa est. Estque ædificium peruetustum, regum quorundam Gothiæ sepulcrum. Alterum collegiale, vbi sepulta est: in quo celebrata sunt pleraque omnia Concilia Toletana. Tertium parochiale, quod locum, in quo nata est, occupat.

Corpus autem inde ablatum est, non Coloniam, vt Vasæus scribit, aut Montes Hannoniæ, vt scribit Cantabray, sed ad vicinam Montibus Cellam sancti Gisleni Calendis Iunij. Quod dictus Cantabray refert ad annum septingentesimum decimum quartum, quando Mauri expulsis Gothis Hispaniam inuaserunt. Cellenses autem Hannoniæ populares arbitrantur suo Comiti obtigisse,

Lib. 8. c. 49.

tigisse, quando in Hispanijs regi Francorum contra barbaros suppetias ferebat. Visitauerunt has reliquias episcopi Cameracenses Rogerus, anno supra millesimum centesimo octuagesimo, & postea Henricus à Bergis, anno quadringentesimo nonagesimo primo. Sæpius autem Carolus quintus, Maria Hungarica, & Ferdinandus de Toleto, solicitarunt Gislenianos, vt Toletanis sacrum corpus redderent. Quod ipsum etiam obnixè Philippum secundum Toletana ciuitas rogauit. Sed Gisleniani patrocinio sanctarum reliquiarum suum locum fraudare nolunt, gaudentque principum potestatem hactenus vi non præualuisse. Toletani autem non ignorant apud nos esse sanctam Leocadiam, & sese nostratium beneficio recuperasse fatentur partem brachij.

Quod Ioan. Vasæus & Stephanus Cantabray referunt ad donationem Ioannæ vxoris Philippi primi regis Hispaniarum. Huius autem narrationis testem habeo reuerendissimum Atrebatum antistitem Matthæum Moullartium; qui in sua pro Belgio in Hispaniam legatione, cùm abbas præesset monasterio S. Gisleni, hæc à Toletanis accepit. Quibus tamen nihil indicauit de corpore apud se existente, nè ex multiloquio in periculum amissionis incideret.

Vocat hanc virginem Iulianus Toletanus confessorem; alij non malè martyrem nominant. Nam Cyprianus inter Martyrum memorias celebrari vult Confessores, quorum confessioni ac vinculis accedit moriendi terminus. Eisque consummatam martyrij coronam tribuere non dubitat. *Epist. 37.*

Vndecima Decembris.

1°. *De SS. martyrib. Fusciano & Victorico.*

Ex Vsuardo & Iperio.

CIuitate Ambianis, sanctorum martyrum VICTORICI & FVSCIANI. In horum naribus & auribus iussit iudex immitti taringas, & clauis ardentibus capita transfigi: deinde oculos euelli, ac postremò per eorum corpora iaculari. Sicque vnà cum sancto Gentiano hospite suo, capitibus amputatis, migrarunt ad Dominum. Qui prima fidei fundamenta iecerunt non tantum Ambianis, sed etiam in nostra occidua regione Teruănica. Scriptum est autem in chronicis Sithiensibus, ciues *Sithiu*, cùm animaduertissent partem exercitus Danorum descendere per cliuum montis, in quo SS. Victoricus & Fuscianus quondam primam eius patriæ ecclesiam ædificarant: (ideoque sanctus campus, vulgo *Hellich-veldt oft lant*, corruptè *Hellefant* nominatur) ciues, inquam, in Domino confortatos exijsse, & plus quàm trecentos Danos occidisse: reliquos in fugam conuertisse, anno octingentesimo nonagesimo primo. Prædicationem autem suam hi martyres Ambianis sub Rictiouaro præside & Neruici limitis præfecto, imperante Diocletiano, glorioso martyrio consignarunt. Quod breuiter Vsuardi verbis descripsimus Porrò licet ignorem cuius linguæ dictio sit taringa (quæ etiam variè scribitur) Vincentius tamen in speculo historiarum,

Cap. 3. §. 3.

Lib. 12. ca. 141. & 139.

rum, & alij plærique, sudem ferream intelligunt. Quare idem à crudelissimo iudice pertulerunt quod collega eorum sanctus Quintinus, cum quo à Roma in Gallias venerunt, & cuius visendi causa ex Teruanensi prædio ad Ambianos abierant, vt mutuo affatu de conuersa gentilitate gauderent.

2°. *De sancta Ida Niuellensi.*

Ex historia eius, & relatu Franciscæ Ferry, domicellæ Rameſienſis.

IN Brabantia, monasterio Rameia, obitus sanctæ Idæ de Niuella, sanctimonialis ordinis Cistertiensis. Quæ primo habitauit in Kerckhum apud Thenas, sed cùm linguam Teutonicam addiscere non posset, & locus aquarum inopia laboraret, aliud est ædificatum monasterium in Brabantiæ limitibus versus Namurcum, dictum Rameia, in quo hæc virgo vitam suam sanctissimè finiuit. Vnde in die depositionis, etsi non sit canonizata, ex consensu generalis Abbatis Cistertiensis factum fit de omnibus sanctis, cum collecta de communi virginum: & post factum duas habet antiphonas cum speciali collecta. Ecclesia tunc ornatur, omnes sanctimoniales communicant, & ex deuotione ab opere mechanico cessant. Sermonem sacerdos de ea facit, & in mensa vitæ eius series per aliquot dies legitur. Reliquiæ positæ sunt in sacello sancti Ioannis in capsula sub ipsius in habitu sanctimonialis effigie: caput verò inuolutũ serico panno in celebrioribus festis ponitur in altari intra chorum sanctimonialium: Dens verò argento inclusus multis contra dentium dolores efficax attulit remedium. Denique quotiescunque litanias legunt aut canunt, eam post Agnetem vt domesticam patronam inuocant.

Decima

Decima tertia Decembris.

De sancto Autberto episcopo Cameraci.

Ex historia vitæ, & Cameracensium litteris.

CAmeraci, depositio sancti AVTBERTI, eiusdem vrbis episcopi, signis virtutum & doctrinis clari, in cuius diebus ecclesia ei credita feliciter floruit. Refulsit temporibus Dagoberti inclyti Francorum regis, sacerdos Christi probatissimus, sub quo & per quem Hannonia mirabiliter in Christiana religione cœpit florere & vigere. Habuit enim in ea discipulos, Landelinum abbatem Crispinij; Vincentium Madelgarium Comitem; & coniugem eius sanctissimam Waldetrudem. Horum sanctitati adiunxerunt se etiam multi Apostolici prædicatores ex Scotia & Gallia: Quibus sanctissimus Gislenus ex Græcia accessit. Per quas columnas felix Hannonia Christo Domino est incorporata, ac fidei Christianæ initijs imbuta.

Dolendum est tanti pontificis vitam magna ex parte nesciri. Quod nescio vtrum scriptorum ignauiæ debeat imputari, an iusto Dei iudicio, qui stellas claudit quasi sub signaculo, dum videlicet exigentibus peccatis malorum, vita absconditur bonorum. Sepultus est Cameraci extra muros, in sancti Petri ecclesia, quæ ampliatis mœnibus nunc est intra muros, sancti Autberti abbatia. Natalem habet Idibus Decembris, diem eleuationis vigesimam quartam Ianuarij, translationis, quintam Iulij. Sepulcrum autem eius Deus multiplici miraculorum gratia mirificauit, potissimum

Iob 9.

mum tamen per dies quadraginta, anno vigesimo quarto episcopatus Gerardi. Quo etiam iubente Fulbertus, Doctor clarissimus, librũ scripsit quoad potuit, de vita & miraculis sancti Autberti. *Liber est excusus tomo 6. Surij.*

Decima quarta Decembris.

1°. *De sancto Folquino, episc. Morinorum.*

Ex Martyrologio, Folquino, & Chronico Iperij.

MOnasterio *Sithiu*, depositio beati FOLQVINI Morinorum episcopi. Cuius vitæ & sanctitatis meritum commendat abyssus vehemens aquarum, vna nocte flante Austro congelata ad eius corporis transitum. *De eodem videatur Meterus an. 855.*

Fuit verbi Dei indefessus prædicator per quadraginta annos, etsi longæuo grauatus senio; summaque diligentia obijt oppida, castella, & vicos suæ diœcesis. Corpora sanctorum Audomari & Bertini sub terra recondidit, Prophetico spiritu præuidens loci per Danos destructionem imminentem. Transijt autem anno octingentesimo quinquagesimo quinto, decimo nono Calendas Ianuarij in *Heclesbeke* Mempisci vico, estque tumulatus in sancti Bertini monasterio, ad sanctum Audomarum: De translatione legitur Idibus Nouembris. Monasterio dicto *Sithiu* eleuatio prima, & translatio corporis S. Folquini Morinorum episcopi, anno nongentesimo vigesimo octauo: & septimo Idus Iunij, Monasterio *Sithiu*, translatio S. Folquini Morinorum episcopi.

Vitam scripsit Folquinus abbas Lobiensis, sancti Bertini monachus ab ineunte ætate. Testantur autem Bertinenses in Chronicis, se multa huius miracula non solum legere, sed etiam experiri: *Cap. 13. & 42. & 5.*

periri: memoriam quoque eius miraculis clarere in Ghinneka: sed & stolam eius parturientibus subuenire.

2°. *De sancto Nicasio Rhemensi episcopo.*

Ex fine passionis manu-scriptæ, & impressæ tomo secundo Legendæ.

ITem Rhemis, passio sancti Nicasij episcopi, qui Missarum solennitatibus peractis, à Wandalis intra ecclesiam Rhemensem pro fide Christi est decollatus. Huius martyris pignora quædam, Nouiomagensis quidam episcopus obtenta, ad suam pertulit ciuitatem. Quæ tam apud Nouiomum, quàm & apud Tornacum castrum, vbi nunc etiam seruari perhibentur, claris referuntur illustrata miraculis. Referunt autem nonnulli eum ad tempora beati Hieronymi, quando innumerabiles & ferocissimæ nationes, inter quas Wandali primas tenere videbantur, vniuersas Gallias occuparunt, moti eo argumento, quòd in historia, crebra sit Wandalorum mentio, Hunnorum nulla. Verùm cùm historiæ scriptor asserat eum, cum Aniano Aurelianensi præsule, se iræ Dei obiecisse clarè refertur ad tempora Attilæ regis Hunnorum. Qui, vt erat flagellum Dei, anno quadringentesimo quinquagesimo tertio, instar turbinis totam Galliam vastauit. Hunnos proinde, vt alij nonnulli, proprietate vocum neglecta, Wandalis annumerat.[a] Cæterum Gallicanæ in Belgio ecclesiæ, quæ Rhemensi metropoli subesse solent, natalem eius nouem celebrant Lectionibus. Quo fortassis contestari volunt omnium solicitudinem nondum dilatata fide, penes sanctum Nicasium

tunc

tunc resedisse. Quidam tamen in eadem tempora referunt Diogenem quendam, episcopum & martyrem Atrebatum.

a *Aut vocat Wandalos: vt solent hostium externorum nomina à plerisque confundi.*

Decima sexta Decembris.

De sancto Euerardo confessore Cisonij.

Ex Lectionibus, & translatione sancti Calisti.

IN Gallijs, apud Tornacum, monasterio Cisonio, depositio sanctissimi EVERARDI, confessoris ac militis Christi, qui etiam Eurardus dicitur. Meritò autem vt miles Christi ab ecclesia honoratur. Cùm enim esset nobilissimis Francorum natalibus oriundus, Comes Cisoniensis, & Dux Foroiulienſis, sub glorioso principe Lothario Ludouici filio, contra Sclauos, aliasque paganas gentes, quasi marginalis miles ac limes, valida manu resistebat. Sæpe Ismaëlitis & Agarenis (qui se Saracenos esse gloriantur) nec non sæuissimis Numidis & Mauris obsistebat, non modicum ex ipsis triumphum reportans. Cumque totus ad hoc laboraret, vt ecclesiam à perfidiæ armis tueretur, etiam monasterijs construendis inuigilabat, ad vsum eorum quos ex diabolica perfidia extraxerat. In multis etiam Franciæ locis, quæ ei vel patrimonio cesserant, vel donatione regum accesserant, basilicas fundauit, præcipuè tamen dilexit prædium suum quod Cisonium dicitur, in Tornacensi pago, in quo monasterium S. Calixti construxit, quod est Canonicorum Ordinis S. Augustini abbatia. Eoque attulit sancti Ca-

cti Calixi corpus, quod iam pridem Notingus Brixiensis episcopus Romæ à beato Sergio pontifice obtinuerat. Non enim audebat Notingus principi optimè de ecclesia merito renuere quod postulabat: sperabat tamen ipsum sanctum pontificem corporis sui translationem non admissurum. Sed Deus sancto suo etiam alium locum præparauerat. Vnde ex Cella aurea humeris sacerdotum deportatus est ad occiduam Galliam, vbi primo miraculo claruit, in villa quæ præter antiquum nomen, ob merita sancti Quintini martyris, ibi quiescentis, sæpius eius nomine nuncupatur Deinde varijs miraculis claruit in Cisonio, quo delatus est anno octingentesimo quinquagesimo quinto: vt est in epitaphio feretri sancti Euerardi. De translatione legitur die duodecimo Nouembris, *Cisonij translatio corporis glorioſi militis ac confeſſoris Chriſti Euerardi, nec non & aliarum rebiquiarum.*

Villa pro oppido phrasi Gallica.

Estq; sæpius de veteri capsa in nouam translatus, Gisla autem, eius pia vxor, fundauit Bellum Reparium, Prioratum, qui à Cisonio dependet. Miror autem in annalibus Imperatorum nihil de Euerardo legi, cùm in eis nominetur anno 817. & sequentibus, Cadelach siue Cadelaus, dux & præfectus marcæ Foroiulienſis: sed causſam esse suspicor, quod non tam dux fuerit, quàm vicedux siue vicarius Ducis, aut quod portionem tantùm ducatus, fauore Caroli, obtinuerit. Leander enim Albertus describens Ducatum Fori-Iulij, quam regionem Italiæ decimam octauam constituit, scribit duces eius fuisse quatuordecim Longobardici sanguinis, duos Gallici. Post quos in potestate Imperatorum ex Caroli magni stirpe re-

Gallicè Beaurepaire apud Marcenas.

pè regia perſeuerauit, vſque ad Ludouicum tertium. Præterea legitur in vetuſta de geſtis Francorum hiſtoria, in libro quarto, Carolum conuentum Aquiſgrani feciſſe, in quo Baldricus Dux Foroiulienſis, cùm propter eius ignauiam exercitus Bulgarorum terminos Pannoniæ ſuperioris impunè vaſtaſſet, honoribus quos habebat priuatum, & marcham quam ſolus tenebat, inter quatuor Comites diuiſam eſſe. Et de Ludouico Caroli ſucceſſore in libro quinto ſcriptum eſt, Baldrico Duci Foro-iulienſi dum obijceretur & probatum eſſet, eius ignauia & incuria vaſtatam à Bulgaris regionem noſtram, pulſus eſt Ducatu: & inter quatuor Comitatus eſt eiuſdem poteſtas diuiſa.

Cap. 115.

Lib. 5 c. 12.

Quibus tamen in locis legendum eſſe videtur, ex admonitione Pithoei [in ter quatuor]: Karoli enim magni temporibus Dux ſub ſe duodecim Comitatus habebat. Quo pertinet quod de Pipino in ijſdem geſtis legitur: Domum reuerſus Grifonem, more ducum, duodecim Comitatibus donauit.

Aduerſar. lib. 1. cap. 8.

Li. 4. c. 62.

Decima ſeptima Decembris.

1°. *De S Beggha fundatrice Andanæ.*

Ex hiſtoria manu-ſcripta, cum nonnullo ſupplemento.

APud ſeptem eccleſias tranſitus ſanctæ BEGGHÆ viduæ: cuius tranſlatio colitur Nonis Iulij. Hæc patrem habuit Pipinum primum, Ducem Brabantiæ, & maiorem domus Auſtraſiæ; fratrem maiorem domus eiuſdem Grimoaldum: germana verò ſoror ei fuit beatiſſima Gertrudis. Hæc Anſegiſo ſiue Anchiſæ,

viro suo peremto, Romam adijt, dominam mundi & Ecclesiæ caput. Vnde cum benedictione Adriani papæ, & donatis reliquijs reuersa, in honorem septem ecclesiarum Romanarum Andanæ ad Mosam cœnobium fundauit, in quo fœminas sub religione congregauit, quas secundùm sanctorum canonum præcepta claustris regularibus muniuit. Expetiuit etiam ex monasterio germanæ suæ sanctæ Gertrudis, Deo dilectæ virginis, personas probatas, quas claustro & vitæ puellarum præfecit.

In vita S. Modoaldi. lib. 1. ca. 6.

Pulcrè de ea ante annos quadringentos Stephanus abbas Leodiensis. Soror clarissimæ Deoque deuotissimæ Gertrudis Begga bino ordine sanctitatis, hinc tricesimum fructum pudicitiæ matronalis: illinc sexagesimum referēs continentiæ vidualis, duplicem beatitudinis palmam meruit obtinere. Cuius etiam sanctitatis pia apud nos clarent monumenta, in loco, in quo ex diuina reuelatione septem construxit ecclesias: vbi & corpus eius sacris virginum choris honoratur, quæ tempore suo die noctuque ibidem famulantur. Ibi quoque dux egregius Ansegisus ab ea conditus est, qui ab alumno suo, quem idem Dux puerum fortè inuentum, & sacro fonte susceptum, aluit in filium & exaltauit, crudeliter in venatione peremptus est propter appetitum honoris sui, quem tamen impius ille consecutus non est. Sciendum est istum Ansegisum fuisse filium beati Arnulphi, ex Maiore domus Metensis episcopi: cui venerabilis Begga felici iuncta matrimonio, generosæ sobolis & nobilissimorum regum mater extitit. Hęc Stephanus.

Locus autem Andana & Andena dicitur, celebris

lebris vicus antiqui Comitatus & noui Episcopatus Namurcensis, Mosæ adiacens, septem retinens ex prima fundatione distinctas ecclesias: in quarum primatia quæ olim erant sanctimoniales, nunc sunt triginta numero dominæ Andenses, Canonicæ sæculares. Quibus decem Canonici in diuino officio subseruiunt.

Sunt qui ab hac Beggha Beghinas nomen habere asserant, sed an id probabile sit, antiquitatis studiosi discutiant.

2°. *De S. Vuiuina, Bigardiensis monasterij fundatrice.*

Ex Martyrologio, Lectionibus & cæteris monimentis maioris Bigardiæ quæ cum gratiarum actione communicauit sacer conuentus.

BYgardis, beatæ WIVINÆ virginis, quæ quanti apud Dominum sit meriti, surdi, contracti, dæmoniaci pristinam sospitatem adepti, fideliter protestantur. Hæc in pago Flandrensi ortum accepit ex nobili familia de *Osij*. Cumque adolescentulam adamaret Richardus, ipsa eum sic conuertit vt in *Eec-holt* vitam eremiticam sit amplexatus. Quo facto, cum collega sua Emuuara patria deserta Bygardas abijt anno 1126. vbi triennio incolis ignota, Deo autem notissima fuit. Postea cum collega Bruxellas iuit, ad Godefridum barbatum, Bigardas expetens, vt ibi chorum virginum adunaret. Locum Comes libens virginibus concessit, & successor dotauit. Vnde habitum diui Benedicti ipsa induit anno 33. dicti sæculi, ornansque se floribus humilitatis, obedientiæ, & abstinẽtiæ, multas virgines ad se adtraxit. Inter quas etiã memoratur Gisla quędã quę postea defecit ad immũditias. Quo in facto se sacer cõuentus solari

debuit Christi exemplo, qui ad suum Apostolicum collegium Iudam assumserat. Cæterum hanc virginem, & virginum matrem, cùm esset annorum sexaginta & septem, morientem chorus suscepit Angelicus. Post mortem autem anno septimo Alardus Cameracensis episcopus Bigardensem ecclesiam dedicauit. In qua dedicatione candelæ ob festiuitatem accensæ in processione exstinguebantur: facta autem processione, ante corpus virginis candela quam Ingelbertus presbyter gestabat, est reaccensa. Qua de causa candelam gestans depingitur. Tunc etiam Alardus merita & miracula attendens, præcepit Arnulpho septimo abbati Affligenienſi, vt corpus B. virginis in feretro collocaret, quod ille eodem anno 77. perfecit, 7. Kal. Octob. Deo etiam diem illum diuersis adornante miraculis.

Quod ad loca attinet, maior Bigardia est in media ferè via inter Bruxellas & Affligenium: minor autem aut alta eiusdem ordinis, est Bruxellæ vicinior. Familia *Osij* dicitur esse in Artesia, quæ tempore sanctæ Wiuinæ nondum erat à Flandria distincta. Vnde verè in historia dicitur orta in territorio Flandrensi. Cùm autem plura sint *Eeck-holt*, siue Querceta, apud quos Quercetanos Richardus eremita vixerit, affirmare non valeo.

8 *Nouembris cap.* 24. Est etiam apud Flandros nobili prosapia orta eiusdem ferè nominis Vuiueta matrona, apud Suessiones sanctimonialis, de qua scribit Nicolaus Suessionensis in vita B. Godefridi epis.

Deci-

Dicima octaua Decembris.

De sancto VVunibaldo.

VIde septimo Iulij: vbi fratri sancto Bilibaldo adiungitur.

Decima nona Decembris.

De sancto Megengoso, Geldriæ præfecto.

Ex Geldriæ Chronicis, historia sanctæ Adelheidis per Bertradam, & responso D. Petri Radij.

IN Vilika, depositio sancti MEGENGOSI confessoris. De quo in Chronicis Geldriæ scribit Iaspar de *Hartevelt*, Canonicus Grauiensis; Legitur quod tempore Othonis tertij fuerit Megengosus Comes Geldriæ, qui instituit monasterium Vilicense, ex opposito Bonnæ, & multis possessionibus hæreditauit, ibique sepultus est, anno millesimo primo, & canonizatus. Item Henricus Aquilius. Vichardus secundus, quartus, ait, præfectus Geldriæ, coniugem habuit filiam Comitis Zutphanensis, ex qua genuit filium Mengosum, qui patre mortuo publicis suffragijs in præfectura successit. Pulcherrima huius præfecti stratagemata lector in chronicis Geldriæ consideret: vbi singula prolixè commonstrantur. Fuisse autem illum insigni pietate præditum accepimus. Condidit monasterium *Vilich*, non procul à Bonna oppido, in ducatu Bergensi. Vbi & sepultus est anno Imperij vigesimo octauo.

Sed vt ad antiquiora & digniora veniam, encomia eius non tacuit Bertrada virgo, in historia sanctæ Adelheidis, primæ abbatissæ Vilecensis.

Scribit enim hanc sanctam virginem parentes habuisse Megengorem illustrem Comitem, & Gerbirgam ducis Godefridi filiam, ea tempestate magni & incomparabilis viri: qui cùm essent mundi huius amplissimis aucti honoribus, etiam coram Deo conati sunt virtutum se studiosos exhibere. Cumque filius, eiusdem cum auo materno nominis in exercitu Imperatoris aduersus Boëmos cecidisset, & cadauer difficulter quidem sed honorificè in patriam deportaretur, parentes reuoluentes præterire figuram huius mundi, & toto pectore cælestem ac sempiternam patriam suspirantes, bonorum omnium quæ erant Godefridi filij, Deum hæredem instituerunt, vt eius anima cælestis paradisi hæreditate potiretur. Enimvero è fundamentis excitarunt in Vilika templum venerabile, prædijsque & mancipijs illud ditarunt: atque inter se sani & incolumes mutuo consensu decreuerunt pro Christi amore communis tori nescire commercia. Quo in loco permansit Gerbirga, nocte ac die vacans orationibus, ita vt non immeritò possit anteponi illis viduis quas ob continentiæ meritum Apostolus vocat verè viduas. Vidit etiam collectam sanctarum virginum multitudinem sub filia sua Adelheide. Cumque monasterium à duobus Imperatoribus Othone tertio & Henrico multa libertate donatum esset, non multo post pia mater rebus humanis exemta est, illo donanda beatitudinis præmio quod Dominus in Euangelio vigilanti seruo promittit. Maritus verò qui, vtpote princeps, mundo specie tenus inseruire cogebatur, post triennium cunctis bonis ex gratia Dei auctus in loco qui *Gelre* dicitur migrauit: & ab Adelheide filia Vilicæ est honorificè

1. Tim. 5.

Luc. 12.

norificè apud coniugem tumulatus. Idem autem ipse postea apparens cuidam eius monasterij sorori dixit: Megengor ego dictus sum cùm me corporis grauaret moles: at nunc vocabulo in melius commutato Megengaudius vocor, quandoquidem gaudijs fruor sempiternis. Hactenus ex Bertrada.

Plura verò de eo expetens ex Bonna responsum accepi, sancti Megengosi siue Megengaudij, à vulgo Mengo dicti, fundatoris Vilecensis ecclesiæ, & patris sanctæ Aelheidis virginis & primæ ibidem abbatissæ festum diem siue natalem non celebrari, sed vnicum eum habere suffragium, & vnicam collectam in die sanctæ Aelheidis. Et similiter aliâs ter aut quater annuè, ad placitum Canonicarum & Canonicorum. Epitaphium ad sepulcrum excisum est in arcu deaurato,

Regum dulcis amor, patriæ pater, altor egentũ,
Ecce Megengaudus hîc tumulatus inest.
Scit seruare fidem diuo Gerbirga marito,
Quam mors non separat coniugis à gremio.
Hoc templum proprijs struxerũt ruribus ambo,
Felices quorum prædia præda Dei.
Cùm quartus decimus sol voluitur ante horizontem
Ianum, tunc senior raptus ad astra fuit.

Die vigesima prima Decembris.

De S. Thoma Germanorum apostolo.

Sententia Wilh. Lindani episcopi primum Ruræmondensis, postea Gandensis.

NAtalis beati Thomæ Apostoli. Qui Parthis & Medis Euangelium prædicans, passus est

in India, ac non multo pòst translatus est Edissam. De hoc autem Apostolo varijs in locis monet Lindanus, si non perspicuum, saltem à verò alienum non videri, eum Germanis nostris Iesu Christi Euangelium prædicasse. Cùm id in catalogis suis attestentur Dorotheus episc. & martyr, Hieronymus, Sophronius, & Oecumenius. Vnde per Germaniam non rata sunt huius Apostoli oratoria, vt Coloniæ, in *Bruuyler*, Leodij: imò & cathedrales ecclesiæ, Argentinensis, & secundæ huius Germaniæ, Traiectensis. Quæ eum patronum suum profitetur, in picturis, in Litanijs Latinis & Græcolatinis, in festis, & in quotidiana commemoratione.

In exhortatione ad Hollandos, & alibi.

Die vigesima secunda Decembris.

De S. Hungero Frisio, episc. Vltraiectẽsi.

Ex Becano historico Traiectensi, & vita S. Odulphi.

VNdecimo Cal. Januarij, depositio B Hungeri episc. & confes. anno 866 De eo exstat celebre testimonium in S. Odulphi historia Cùm enim clerus Traiectensis sede vacante animis vacillaret quem eligeret, B. Odulphus Christi sacerdos ostendit presbyterum B. Hungerum vultu deformem, attamen nescientibus hominibus, meritis insignem. Quem omnes elegerunt. Cuius sanè tanta fuit vitæ integritas, vt post VVillibrordum & Bonifacium sanctos episcopos, in illa sede nullus repertus sit, qui vsque ad supremum vitæ diem excolendis virtutibus par illi fuerit.

Scribit autem Ioannes de Beke nesciri vbi hic episcopus, vir pius, regularis, prudens, & pacificus requiescat, eo quod Danorum austeritate à Sede sua propulsus fuerit. Illi enim Doreſtadium vicum nominatissimum totius patriæ, in quo quinquag nta quinque parochiales fuisse dicuntur

cuntur ecclesiæ, crudelissimè destruxerunt anno octingentesimo quinquagesimo sexto: deinde vrbem Traiectensem. Vnde Hungerus cum paucis Canonicis anxiè diffugit, & ad præsentiam Lotharij regis in Prumiensi monasterio se recepit. *Ex Charta Lotharij.*

Vbi cum Gunthario sacri palatij summo Copellano Regiæ Clementiæ retulit ecclesiam suam barbarica nequitia ad nihilum redactam esse, Canonicis quibusdam interemptis, alijs dispersis, quibus infra regnum eius quietum locum tribui deprecabatur. Sua autem celsitudo in remedium animæ aui, & genitoris quondam Augustorum, nec non genitricis Hermingardæ, seu pro salute sua regnique stabilitate in pago Maso super fluuium *Rure* monasterium in honorem sancti Petri constructum, quod *Berg* nuncupatur, præfatæ Sedi Traiectensi sub omni integritate per omnia tempora tradidit, quatenus præsignatos seruos pro eius & prædecessorum salute libentius exorare delectet.

Vigesima nona Decembris.

De sancto Hilduardo episcopo.

Ex officio Collegiatæ ecclesiæ Teneramondensis, quod ad me misit, dominus Pastor Iacobus de Mera.

IN ciuitate Teneramonda, natalis B. HILDVARDI episcopi & confessoris. Qui à Bertino Tullensi episcopo regeneratus & educatus, eidem à latronibus interfecto in episcopali onere successit. Vrgebatur enim & cælesti visione, & ciuium ac Dagoberti postulatione. Superuenit autem Comes quidam, qui filium suum intrudere voluit: vnde sanctus Halduardus annu-

lum Dagobetto remisit; sed Comes ex diuina punitione didicit beatissimum Hilduardum esse reassumendum. Iuit autem sanctus præsul cum Brino & Bittino Romam, vbi talem à beato Petro apparitionem accepit, vt se relicto episcopatu Steinburnam in Flandriam contulerit, quæ recentiori vocabulo Dickeluenna dicitur. Vbi primùm Deo lucratus est familiam viduæ apud quam hospitabatur, quam paulo post dux Magriptius, contra Christianam religionem fèrociens, gladio feriri iussit; beatum autem Hilduardum virgis cædi, alijsque tormentis affligi. Cùm autem contra beatum virum grauiora meditabatur, tandem captus est per Euangelicum rete, & sancto Petro Apostolo ecclesiam ædificauit, in qua sub Hilduardo, non tantùm Christianam, sed monasticam professus est religionem. Memoratus autem præsul, post multam fidei prædicationem glorioso fine quieuit * in *Dickeluenne*, vbi ad tumulum discipuli eius Brinus & Bittinus instanter orabant dissolui & esse cum Christo. Quo de loco viri Tenremondenses veneranda eius ossa, omni virtute famata, cum summo iubilo Tenremondam transtulerunt, die septima Septembris. Est autem Tenremonda Imperialis Flandriæ ciuitas sub episcopo Gandauensi, nomen habens à Tenera fluuio. Dickeluenna autem est pagus agri Teneramondensis.

Anno 750. Meierus vbi eum vide.

Hoc sancto viro posterior est eiusdem nominis Hildouardus episcopus Cameracensis, qui anno octingentesimo decimo quarto Nouiomensi interfuit Concilio, cui præfuit Vulfarius Rhemensis archiepiscopus.

Die

Die si placet penultima Decembris.

1°. De beato Petro abbate Anglo.

Ex historia Anglorum, Bedæ.

PEtrus presbyter primus abbas monasterij quod apud Cantuariam in honorem sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ab Augustino Anglorum Apostolo constructum est, & à Laurentio eius successore consecratum, legatus in Galliam missus, demersus est in sinu maris, qui vocatur *Ampleat*, & ab incolis loco ignobili sepulturæ traditus. Sed omni nocte super sepulcrum eius lux cælestis apparuit, donec animaduertentes sanctum fuisse virum, & inuestigantes vnde & quis esset, abstulerunt corpus: & in Bononia ciuitate, iuxta honorem tanto viro congruum, in ecclesia posuerunt.

2°. De beato Richardo.

Ex literis Adami Wachtelare, archidiaconi Gronengensis.

RIchardus Cistertiensis in abbatia de *Adwerdt*, milliari vno à Groeninga, miræ sanctitatis fertur fuisse monachus, miraculis & peregrinationibus clarus, non tamen Canonizatus. A quo diuersus est Richardus Anglicus ordinis Præmonstratensis monachus in *Arinsberch*, qui in eo cœnobio plurimos libros manu propria conscripserat, mercedem sui laboris præstolans in cælis. Quæ manus post viginti annos, reliqua carne in puluerem redacta, integra est reperta, & in tanti miraculi testimonium reseruatur.

Cæsarius in speculo exemplorum dist. 6. cap. 100.

Die,

Die, si placet, vltima Decembris.

De beato Vualinberto, aut Garenberto, abbate Boenensi.

Ex catalogo Sanctorum Flandriæ, & annalibus Meieri.

Wulpen. IN Boenensi monasterio, obitus beati Walinberti, abbatis. Quem Meierus vocat Garembertum. Qui natus in *Gulpen* apud Furnas, primùm Furnæ habitauit apud Canonicos sanctæ Walburgis, postea Cameraci. Deinde in oppido sancti Quintini seruiuit nobili viro Oylardo, postremo secessit in siluam *Boeny*, sibi ab Oylardo traditam, vbi discipulos congregans, tanta vixit sanctitate, vt à Liethardo episcopo Cameracensi primus creatus sit abbas Boenensis, & in hunc vsque diem, à vulgo, quanquam nondum eleuatus, sanctus Walimbertus dici meruerit: Monasterium dicitur etiam montis sancti Martini, ordinis Præmonstratensis.

PE-

PETRVS DE LOV SILVID. LECTORI S. D.

NAtales hosce Sanctorum Belgij iam pridem ab ipso auctore, Indiculi nomine cum Vsuardi Martyrologio editos esse, scire te arbitror, beneuole lector. Verùm cùm multâ suâ diligentiâ auctissimum ille Martyrologium, & δευτέρας φροντίδας, Notas dico, verè σοφώτατας, tertiùm edere cogitaret; Indiculum etiam duplo amplius maiorem, atque adeo nouum iam opus, BELGICVM MARTYROLOGIVM confecerat. Quod cum ceteris Martyrologijs, Græcorum, Hebræorum, Syrorum, Bedæ, Adonis, VVandelberti, Aquileiensi in lucem mox erat proferendum. Sed paratis ad eam rem omnibus, Romanum Gregorij XIII. superueniens, consilium editionis sustulit: dum illud, accommodatis ei notis & accessionibus, primo cum ceteris, vti dicebat, loco exhiberet. Interea verò (nunquam enim hîc ille vacabat) & Belgicum, & cetera quoque multis notationibus capitibusq; adiectis, reddiderat auctiora. Cùm paullo pòst mors inexspectata, magno Reip. Catholicæ damno, optimum virum sustulit. Itaque Belgici huius operis pars magna in schedis remansit. Ex quibus tamen non difficulter vnum aliquod ἀποτέλεσμα colligi posset, si quis omnes diligenter pervolueret; & notis, quibus pleraque sua distinxerat auctor, cognitis, singulæ ad capita sua referrentur. Hoc igitur dum saxum quantâ potui diligentiâ voluo, serius, & præterito demum die S. Hillonij vitam reperi: quam suo neglectam loco, hîc adjcimus. S. quoque Godehardus Hildesheimensium præsul falsâ & tumultuariâ auctoris notâ ad XXV. Martij insertus, in IV. Maij referendus est. D. Gualteri vita inter chartas auctoris inueniri non potuit: & Mechliniæ, vbi in ff. Minorum

norum bibliothecâ exstare solet, tumultu hoc Belgico periisse. Sunt & alia nonnulla, quæ si omnis auctoris labor superesset, vel auctiora, vel emendatiora exhiberemus. Quædam etiam ad quæ nonnulli facilè offendant, in indice Martyrologiorum interprete illustrantur. Hoc te lector ne nescires volui: etiam atque etiam te per tuam humanitatem obtestans, vt si quid habes, quod vel emendando, vel augendo Belgico huic Molani Martyrologio idoneum sit: (neque enim fieri potest vt temporibus hisce vnus omnia perquirat) in secundam eius editionem communi bono, & pro auctoris in te merito benignè communices: vt perfectum aliquando omni ex parte Martyrologiorum opus, quod viuens auctor mente conceperat, & pene perfecerat, magno Reip. bono possimus exhibere, Lector vale. Louanij VII. a. d. eid. Ian. ∞. IO. XCV.

CHRO-

CHRONICA SANCTORVM BELGII RECAPITVLATIO.

VERÙM ea quæ temporum confusione latius digesta sunt, per temporum successionem breuiter recapitulare placuit, vt ex compendiosa subsequentium lectione, Belgarum ecclesiasticus status agnosci possit, potissimum quo-ad initia & incrementa.

De prima Belgarum ecclesia inter Tungros.

CAPVT I.

TVngri igitur, inter Belgarum populos primi, vsque ad Treuirorum fines habitarunt. *Tungri.* Quare mirum non est, si nouem sancti episcopi Treuirenses, recensentur vsque ad Seruatium, etiam Tungrenses episcopi, hoc videlicet ordine, Maternus, discipulus sancti Petri, magister Simmetrij martyris: Nauitus, Marcellus, Metropolus, Seuerinus, Florentius Martinus, Maximinus, & Valentinus. Qualis autem sub his episcopis fuerit Tungrorum in fide catholica status, ad nos non peruenit.

Sanctus autem Martinus inter hos specialiter *Hasbani.* celebratur Hasbanorum Apostolus, cuius obitus ponitur anno ducentesimo septuagesimo sexto.

De

De incrementis Belgicæ ecclesiæ sub Diocletiano.

CAPVT II.

DIocletianus Imperator est appellatus anno ducentesimo octuagesimo quarto; imperauit annis viginti, & collegam imperij assumsit Maximianum, anno ducentesimo octuagesimo sexto Sub horum grauissima in Christianos persecutione, nonnulli è Roma, ob fidei prædicationem, Gallias adierunt, vt Quintinus, Crispinus, Crispinianus, Lucianus, Fuscianus, Victoricus, Regulus, Piatus, Chrysolius, & alij. Ex his Fuscianus & Victoricus Christum prædicauerunt Ambianis & Morinis, postmodum Ambianis glorioso martyrio coronati, vt plerique alij alijs in locis, per Rictiouarum Galliarum præsidem.

Morini.

Tornacēses.

Piatus verò & Chrysolius Tornacum Christi nomen atque Euangelium attulerunt, idemque martyrio obsignarunt, Piatus sepultus Siclinij apud Insulas: Chrysolius Cominij ad Lisam: Cum ijsdem putatur claruisse sanctus Eubertus.

De temporibus Constantini, Arianis, & Wandalis.

CAP. III.

COnstantinus Imperator appellatur anno trecentesimo sexto, imperat annis triginta & vno. Sub hoc Imperatore, cessante persecutione paganorum, vnica Arij Alexandrini scintilla, orbem Christianum populata est. Quam pestilentissimam & diuturnam hæresim, innumera mala concomitabantur.

Floruit post mortem Constantini sanctissimus Seruatius, primus Tungrorum proprius episcopus, qui contra Euphratem pseudoëpiscopum Aria-

Arianum, sententiam protulit in Concilio Agrippino: quique Arimini non cessit minis & terriculis Arianorum, sed contra eos fidei professiones edidit.

Idem vir sanctissimus, cum rumor esset Wandalos & Hunnos in Gallias velle prorumpere, ieiunijs & vigilijs vacans, & crebro lachrymarum imbre perfusus, Dominum precabatur, nè vnquam gentem hanc incredulam, in Gallias venire permitteret. Sed sentiens per spiritum pro delictis populi hoc sibi non concedi, Romam experijt, ibique adiunctis Apostolicæ virtutis patrocinijs, hoc ipsum flagitabat. Verùm ab Apostolo responsum accepit, Domini deliberatione Hunnos Gallias maxima tempestate debere depopulari, sed ipsius oculos ea mala non visuros. Quare Tungros rediens, relicta vrbe, quæ euertenda erat, sedem episcopalem Traiectum transposuit, vbi modica febri pulsatus, à corpore recessit.

1. Belgarum vastatio per Vuendalos & Hunnos. Facta est hac, vrbaibet B. Hieronymus in chron. an. 408.

Subsecuta est magna Dei per totas Gallias indignatio, quæ eas à Wandalis, Hunnis, & alijs nationibus, deuastari permisit. De ea sic scribit Gerontiæ Hieronymus. Quod rari huc vsque residemus, non nostri meriti, sed Domini misericordiæ est. Innumerabiles & ferocissimæ nationes; vniuersas Gallias occuparunt Magontiacum nobilis quondam ciuitas, capta atque subuersa est, & in ecclesia multa hominum millia trucidata. Vangiones lōga obsidione deleti. Rhemorum vrbs præpotens, Ambiani, Attrebatæ, extremique hominum Morini, Tornacus, &c. populata sunt cuncta.

Vidit huius vastationis miserias confessor Victricius,

ctricius, sanctissimus episcopus Rothomagensis, ad quem Innocentius primus epistolam scripsit decretalem. Cui multum Belgę debent. Scribit enim sanctus Paulinus Nolanus præsul, eius prædicatione lucem magnam accepisse & Morinos, & Neruicum tractum in quo primaria vrbs est Tornacus.

Porrò Wandali, anno quadringentesimo decimo tertio, Gothorum timore Gallias reliquerunt, quas per multos annos lacerauerant, & primùm Hispanias occuparunt, deinde Mauritaniam inuaserunt, denique Africam indignissimis modis tractauerunt.

Nec Tungri ab eis excisi vnquam pristinam dignitatem recuperare potuerunt, humile postea oppidum, & Hasbaniæ annumeratum. Vacauit etiam sedes à morte Seruatij, vsque in Clodouei tempora. Sub quo interuallo Traiecti claruit S. Candidus episcopus.

Eodem interuallo claruit sanctissimus Seuerinus episcopus Colonienſis, qui in transitu beati Martini audire meruit voces psallentium angelorum. Cuius maximo sudore & sana doctrina, non tantùm Colonienſis ecclesia, sed etiam Tungrensis, & vicinæ, ab infestatione Arianæ hæresis, sunt defensæ.

Successit ei suus archidiaconus S. Euergislus, patria Tungrensis, qui etiam patrium locum, & multa prædicatione, & martyrio, decorauit.

De Attila, flagello Dei.

CAPVT IIII.

SVbsecuta est secunda Galliarum vastatio anno quadringentesimo quinquagesimo tertio,

per

per Attilam, flagellum Dei, qui cùm quinquaginta millibus Hunnorum, instar turbinis, sic totam Galliam vastauit, quod vix vlla ciuitas Hunnicam rabiem subterfugerit. Sed superuenit Aëtius Romanus, qui in campis Cataulaunis Attilam regem vicit, vbi cæsa sunt centum octoginta quinque millia, inter quos Theodoricus rex Visigothorum. Vnde Attila cum reliquijs in Pannoniam se recepit & inde Italiam aggressus, omnes pœnè ciuitates eius aut diruit, aut diripuit, aut incendit.

2. Belgarũ vastatio per Attilã Hunnorum regem.

In ea vastatione martyrio occubuit S. Nicasius Rhemensis episcopus, qui Missarum solennitatibus peractis, à Barbaris intra ecclesiam Rhemensem passus est martyrium. Subfuerunt autem Rhemensi archiepiscopo in nostro Belgio episcopatus quatuor, Atrebatensis, Cameracensis, Tornacensis & Morinensis. Huius enim episcopus maior portio in Belgio semper fuit.

Hoc anno eius consecrationem ponunt Mey. & Demochares.

Anno quadringentesimo octogesimo quarto sanctus Eleutherius consecratur episcopus Tornacensium, qui in suburdio resedit annis nouem, Tornaci annis triginta sex: de quo Tornacenses profitentur:

Miro modo sunt conuersi
Per hunc ciues vniuersi.

De successu Fidei sub Clodoueo & liberis.

CAPVT V.

CLodoueus primus Francorum rex Christianus, regnauit annis triginta, obijt anno quingentesimo decimo quinto. Hunc regem S. Vedastus catholicæ fidei firmis initiauit fundamentis, qui postmodum à beato Remigio, Rhemorum archiepiscopo, ordinatur episcopus, & ad prædi-

Arteſij.

candum verbum vitæ Atrebatensi vrbi dirigitur, quam gubernauit annis quadraginta

Sic Goropius Lotharium appellat Alioqui Lotharius vt Lotharingia.

Childebertus Clodouei filius cum † Clotario fratre regnat annis quadraginta quinque, moritur anno quingentesimo sexagesimo. Clotarius solus regnat annis quinque, moritur anno quingentesimo sexagesimo quinto.

Sub his in Traiecto ad Mosam claret S. Domitianus episcopus, qui aliquot Gallarum synodis interfuit.

Et in Nouiomo S. Medardus, qui ex Augusta Veromanduorum, à Wandalis & Hunnis euersa, sedem episcopalem Nouiomum transtulit, & à morte sancti Eleutherij, simul cum dicta, administrauit Tornacensem ecclesiam. Vnde ab eo tempore Tornacum proprio episcopo caruit, vsque ad tempora Eugenij tertij. Obijt autem Medardus circa annum quingentesimum quinquagesimum, postquam Flandrensium gentem ferocem, per quindecim annorum spatium, ad diuinum

Flandri

cultum informasset.

Chilpericus Clotharij filius regnat annis viginti, moritur anno quingentesimo octuagesimo sexto. Sub quo claret Traiecti sanctus Monulphus episcopus, qui prædiorum suorum, inter quę Dionantum, beatum Seruatium scripsit hæredem.

De Ecclesiæ Cameracensis initijs, & B. Amandi apostolatu.

CAP. VI.

CLotarius secundus, Chilperici filius, regnat annis quadraginta quatuor, moritur anno sexcentesimo trigesimo.

Sub

Sub eo moritur, anno quingentesimo nonagesimo quarto, sanctus Gaugericus episcopus Cameracensis, qui episcopatu functus est annis ferè quadraginta, sede episcopali ex Atrebato in Cameracum iam pridem translata.[a] Fuit in bonis operibus, & fidei prædicatione indefessus.

Eodem regnante, clarent Traiecti ad Mosam sancti episcopi Gondulphus & Perpetuus. Quibus Placentius adiecit Euergislum.[b]

Sanctus verò Amandus, Aquitanorum ducis filius, ex Bituricensi monasterio, Apostolorum limina Romæ visit, vbi à diuo Petro admonetur, vt in Gallias prædicandi causa remeet, quas statim pòst miraculorum & prædicationis gloria illustrabat.[c]

a. *Potius, Atrebatensi ecclesia Cameracensi vnita.*

b. *Atrebatensis ecclesia & Cameracensis vnitæ fuerunt à tempore S. Vedasti cui successit Dominicus, huic B. Vedulfus, qui sedem episcopalem Atrebato Cameracum transtulit. Ei successit S. Gaugericus. Videatur Baldericus in chron. Camer. & Attreb. lib. 1. c. 12.*

c. *Non fuit Tungrensis episcopus, sed Colonien sis, suprà c. 3. in fine.*

De incremento Ecclesiæ Traiecti ad Mosam.

CAPVT VII.

DAgobertus Clotarij filius regnat annis sedecim, moritur anno sexcentesimo quadragesimo sexto.

Clodoueus secundus, eius filius, regnat annis septendecim, moritur anno sexcentesimo sexagesimo sexto, sancto Sigeberto fratre eius regnante in Austrasia.

Clotarius tertius, Clodouei filius regnat an-

nis tribus, moritur anno sexcentesimo sexagesimo nono.

Sub his regibus mirabiliter propagauit se Christiana religio apud Belgas. Imprimis Martinus primus creatur Sanctæ Romanæ ecclesiæ Pontifex, anno sexcentesimo quadragesimo octauo, obijt anno sexcentesimo quinquagesimo tertio: à quo multi Belgici prædicatores authoritatem prædicandi acceperunt, idemque petenti Amando plures dedit cooperatores.

Prædicatores Apostolici per Belgium.

Omnes Belgij diœceses habuerunt tunc præsules viros planè Apostolicos, & in fidei propagatione feruentissimos.

Traiectum ad Mosam habuit sanctum Amandum. Is enim cùm per Gallias miraculorum & prædicationis gratia clareret, mortuo Ioanne, qui ob mansuetudinem Agnus agnominabatur, ad regimen ecclesiæ Traiectensis coactus est à Dagoberto, & sacerdotibus. Anno tamen sexcentesimo trigesimo octauo Tungrensi episcopatu posthabito, maluit pluribus in locis verbi instare officio ad fidelium maiorem multiplicationem. Quantum verò religio per eum creuerit ex sequentibus plenius constabit. Obijt anno sexcentesimo sexagesimo primo.

Successit ei anno sexcentesimo quadragesimo sexto, aut circiter, sanctus Remaclus Aquitanus, qui se Solemniaci in Christi tirocinio exercuerat, quo cooperante sanctus rex Sigebertus, de posteritate prolis desperans, duodecim construxit monasteria, in quibus eminebant in Arduenna, Stabuletum, & Malmundarium. Ipseque Remaclus, post aliquot annos, propter attritos suæ ecclesiæ fructus, & concurrentes sæculares tumultus, habitum

bitum vitæ monachicæ assumpsit in Stabuleto, vbi vixit ad annum vsque sexcentesimum nonagesimum primum.

Successit in regimine diœcesis sanctus Theodardus, qui cùm super iniustitijs, ecclesiæ suæ illatis, apud Childericum Austrasiæ regem legaliter expostulare deliberaret, à filijs Belial, qui coram palatinis causam agi nolebant, in Alsatiam vsque cum insequentibus, est crudeliter martyrizatus. Cuius corpus euidentibus signis clarum, suo iure Lambertus repetijt.

Belgarum conuersio per S. Autbertum: & Scotos.

CAP. VIII.

CAmeraci per ea tempora clarebat sanctus Autbertus episcopus. Sub quo, & per quem, Hannonia in Christi cultu florere cœpit. *Hannonij.*

Tornaci siue Nouiomi clarebat sanctus Aicharius episcopus, cuius benedictione habita Amandus Gandensibus Christum annunciauit. *Gandenses.*

Et eo mortuo, anno sexcentesimo quadragesimo septimo, successit sanctus Eligius vsque ad annum sexcentesimum sexagesimum, qui fuit Flandrensium & Antuerpiensium Apostolus. *Antuerpienses.*

Multi etiam de Scotia, vel Hybernia, in Gallijs peregrinantes, verbum Dei seminabant multumque fructum Deo faciebant, per Hannoniam, Brabantiam, Flandriam, & loca vicina. Primùm *Brabanti.* sanctus Liuinus archiepiscopus, qui ex Scotia Gandauum venit, cum tribus discipulis, & inde prædicationis gratia profectus per Flandriæ & Brabantiæ loca, innumeros ad fidem conuertit, & apud Escham glorioso martyrio est coronatus, anno sexcentesimo trigesimo tertio, cum Craphailde

phailde & Brixio. Deinde tres sanctissimi fratres Furseus, qui à Clodoueo honorificè susceptus, Latiniacum cœnobium fundauit. Foillanus episcopus, martyrizatus anno sexcentesimo quinquagesimo quinto, qui dono S. Gertrudis Fossense monasterium fundauit, in quo quiescit, & Vltanus abbas Fossensis: item S. Fredegandus, sanctus Wasnulphus episcopus, qui in Condato monasterio Domino vsque ad obitū seruiuit: sanctus Etto Episcopus, qui apud Auesnas verbum Dei seminauit: sanctus Bertuinus episcopus, qui Maloniam cœnobium constructit apud Namurcum: sanctus Eloquius & alij.

Venerunt & aliunde aliquot prædicatores, vt S. Gislenus è Græcia: sanctus Landoaldus archipresbyter, è Roma.

Hasbaniæ Apostoli.

CAP. IX.

FVerunt & patrij prædicatores, inter quos celebriores, sanctus Trudo presbyter, qui monasterium exstruxit in Sarcinio, quod nunc est S. Trudonis oppidum, & maxima sedulitate circumvicinis euangelium prædicans, paganismum nondum plenè repurgatum profligauit: sanctus Landelinus abbas Crispinienſis, quatuor cœnobiorum fundator: & S. Humbertus episcopus, fundator Maricolensis monasterij.

In territorio itaque Leodiensi claruerunt hoc tempore iam dicti episcopi, sanctus Amandus, martyr Theodardus, & S. Remaclus, qui relicto episcopatu, abbas fuit Stabulensis in Arduenna: item sanctus Babolenus ipsius per resignationem successor; sanctus Mono, martyr, qui

Nassoniæ

Nassoniæ quiescit: sanctus Hadelinus confessor, & doctor salutis, qui ad Letiam habuit cœnobium. Sanctus Amor diaconus, vt opinor, vixit eodem tempore, Traiectum ac Belisiam euocatus ex Aquitania patrio loco, exemplo sanctorum Amandi, Remacli, & Hadelini.

Rursus claruerunt in Hasbania sanctus Landoaldus archipresbyter, qui admirabilem puerum Lambertum instituit, & annis nouem vicarius fuit sancti Amandi pontificis, dum is paganis Christum prædicabat, item S. Amantius diaconus, & alij collegæ: quos à Martino papa sanctus Amandus, sibi ex vrbe Roma cooperatores accepit, item sancta Vinciana virgo, soror Landoaldi, sancta Adeltrudis virgo, sanctus Adrianus nuncius & martyr. Qui omnes in Wintershouen quieuerunt, apud Tungros, inde postea Gandauum translati. Vixit denique tunc apud Hasbanos sanctus Trudo, qui in pietate & paganorum conuersione valdè celebris fuit, eo loci vbi monasterium est, & oppidum, quæ ab eo sancti Trudonis dicuntur. *(vt dictum est)*

Brabantiæ primitiæ sub Pipino de Landis.

CAPVT X.

SEd ad Brabantiam transeamus. In ea florebant, Pipinus de Landis, primus Brabantiæ dux, & maior domus in regno Austrasiæ: qui in omnibus negotijs suis consilium adhibebat Arnulphi sanctissimi Metarum Episcopi; atque eo demortuo Cuniberti Colonienſis Antistitis. Iduberga eius vxor, cuius frater fuit sanctus Modoaldus, episcopus Treuirensis, soror sancta Seuera. Sanctus Amandus in multis Brabantiæ locis fi-

cis fidem Christi prædicabat, potissimum iuxta Niuellam, & Bruxellam. Ipsius instinctu Iduberga sibi & filiæ suæ sanctissimæ Gertrudi, Christique familiæ, cœnobium construxit Niuellense, in quo vtramque sacro velamine consecrauit; Foresti discipulam habuit sanctam Alenam, virginem & martyrem. Sanctus verò martyr Liuinus, prædicabat in Occidentali Brabantia, versus Flandriam. In territorio Antuerpiensi contra infidelitatem pugnabat sanctus Eligius episcopus. Scribit enim sanctus Audoënus eum iugi instantia Andouerpis pugnasse, multosque erroneos conuertisse. Clarebant præterea eo tempore in Brabantia sancta Beggha, soror sanctæ Gertrudis, quæ Andainæ apud Namurcum cœnobium construxit: sancta Gudila virgo, postmodum Bruxellam translata: sancta Raineldis, virgo & martyr Santhis cumque ea S. Grimoaldus subdiaconus & Gundulphus minister: sancta Pharaildis virgo: sancta Ermelendis, Meldricis, inter Thenas & Louanium: sancta Berlendis, cum Nona & Celsa Merbeccæ, & sancta Ragenufla virgo in Gallica Brabantia, Aicuriæ.

Flandriæ conuersio per S. Amandum, Bauonem & alios.

CAP. XI.

PORRÒ apud Flandros Gandauensibus, sanctus Amandus verbum Dei prædicare non destitit, quantumuis ab incredulis permulta pateretur: vbi discipulum habuit magnum illum Bauonem filium Agilulfi Comitis Hasbaniæ, qui ex sæculari militia ad monasticam vitam transijt,

contra

contra Mauricij Imperatoris edictum. Idem, beato Amando promotore, Gandense cœnobium construxit, & dotauit: in quo post aliquot annorum pœnitentiam, vitam temporalem cum æterna commutauit, anno sexcentesimo trigesimo primo. Cuius etiam soror Adilia, vitam sanctissimam duxit. Construxit ibidem Amandus ad honorem S. Petri alterum monasterium, in monte Blandinio. Vtrique abbatem præfecit sanctum Floribertum. Instituit etiam in Truncinio, haud procul à portu Gandensi, clericorum collegium.

Venit autem illuc anno sexcentesimo trigesimo tertio sanctus Liuinus archiepiscopus cum tribus discipulis, Foillano, Helia, & Kiliano, vt inter infideles Euangelium plantaret: qui à sancto Florberto abbate, eiusque fratribus, benignè exceptus est, & triginta continuos dies super S. Bauonis sepulcrum Missarum solennia celebrauit, deinde per Flandriæ & Brabantiæ loca, vsque ad glorioſum ſuum martyrium, constanter prædicauit, & multos ad fidem Christi conuertit.

Multum etiam in Flandria laborauit sanctus Eligius episcopus, qui pastoris cura solicitus lustrabat vrbes, & municipia circumquaque sibi commissa. Constat autem ex historia, quam sanctus Audoënus scripsit, eum peculiarem curam habuisse Nouiomensium, Tornacensium, Flandrensium, Gandensium, & Corturiacensium, siue Cortracensium. Ostburgi, Aldenburgi, Rodenburgi, Brugis, sacras inchoauit ædes. In territorio Tornacensi eleuauit corpus S. Piati martyris in pretiosum monumentum, & Gandaui sancti Bauonis reliquias. Eodem tempore clarebat

Turolti

Turolti Domlinus, religiosissimus presbyter: & sanctus Trudo Hasbanus, in Brugensi agro sibi gentilitio monasterium construebat, vbi octoginta monachos aluit. Clarebat etiam Amandus episcopus apud Flandros, Gallicanos potissimùm, præter dictos Gandenses: hoc est, in Pabulensi territorio, & in Austrouandia. Ad Elnonem, celeberrimum construxit monasterium, quod S. Amandi dicitur, vbi abbatem præfecit sanctum Andream. Martianis discipulum habuit sanctum Ionâtum, primum abbatem: & sanctissimam Rictrudem, viduam ducis Adalbaldi, quæ viro orbata à beato Amando consecratum velum accepit, & cum prolibus, Clotsende, sancta Eusebia, & Adalsende, Martianas monasterium delegit, rege quidem indignante, sed pacem inter eum & ipsam conciliauit beatus Amandus In Broylo discipulum habuit sanctum Maurontum diaconum & abbatem, filium sanctæ Rictrudis: & in Hamatico, sanctam Gertrudem viduam, primam abbatissam. In Truncinio Basinus & Aldegundis claruerunt.

Hannoniæ primitiæ.

CAP. XII.

IN Hannonia clarus erat per ea tempora sanctus Autbertus, episcopus Cameracensis, successor S. Ableberti, per quem in superni amoris feruore adeò accensus est S. Vincentius, Comes Hannoniæ, quod depositio militiæ cingulo se totum astrinxerit ad cultum diuinum: & duo monasteria construxerit vnum in Altomonte, in quo habitum monachicum assumsit: & alterum Sonegijs, in quo obdormiuit. Fuerat annis aliquot

quot Hyberniæ gubernator, qua etiam occasione insignes aliquot fidei prædicatores, iam ante memorati, ex Hybernia ad nos libentius venerunt. E quibus apud Hannonios corporaliter quiescunt, Sancti, Etto frater S. Adalgisi & Waſnulphus. Clarebat etiam ſanctus Landelinus Cameracenſis, ex ſacro fonte filiaſter ſancti Autberti, qui diuturna excoctus pœnitentia, (eum enim errabundum in gremium Eccleſiæ reduxit ſanctus Autbertus) quatuor inſignia fundauit monaſteria, Lobium, & Alnas, in territorio Leodienſi: Item Waſſariam & Criſpinium, in quo poſtremo monaſterio reſedit, eundemque locum, cum vicinis, vomere diuinæ prædicationis excoluit, cum diſcipulis, ſancto Domitiano, & ſancto Adelino. Inter Criſpinium & Montes, potiſſimum clarebat ſanctus Giſlenus, cum diſcipulis ſuis ſancto Lamberto, & ſancto Berlerio, qui non paucos in ouile dominicum introduxit, & eo loci Cellam fundauit in honorem Apoſtolorum: quæ nunc eſt primaria abbatia Hannoniæ, dicta ſancti Giſleni. Montibus cellam ſiue monaſterium conſtruebat ſancta Waldetrudis, in quo vixit, ſeruata charitate, ſeparata à ſuo marito Sed hodie eſt nobilium Canonicarum collegium. Clarebant etiam ſanctitate parentes eius, Walbertus & Bertilia: item ſoror ſancta Aldegundis, quæ Malbodium monaſterium fundauit: & proles, ſanctus Landricus, ſancta Aldetrudis, ſancta Madelberta, quæ duæ in regimine Malbodienſis monaſterij, ſucceſſerunt ſuæ materteræ, & Dentelinus puer in albis mortuus. Claruit etiam ſanctus Humbertus epiſcopus qui Maricolenſe cœnobium fundauit,

dauit, & alij quidam, quos in subsequentibus nominabimus : vbi etiam nonnulli ex dictis nominari possent ob longiorem vitam.

De tyrannide Ebroini Maioris domus.

CAPVT XIII.

CLotario mortuo anno sexcentesimo sexagesimo sexto, Theodoricus frater in regnum sublimatur, ab Ebroino maiore domus, sed propter Ebroini insolentiam à Francis repudiatur, & frater eius Childericus, qui in Austrasia regnabat, ed regnandum euocatur: sed Theodoricus iterum restitutus est, anno sexcentesimo septuagesimo octauo.

Claruit sanctus Vindicianus episcopus Cameracensis, siue Atrebatensis, qui numerosam multitudinem ad Dominum conuertit. Ecclesiam Dei genitricis Atrebatensem, ex rebus proprijs, vna etiam cum rege Theodorico, augmentauit. In villa *Hunolcurt*, cum pretiosissimo martyre Lamberto, monasterium consecrauit, cui præfuit sancta Valeria. Sancta autem Maxellendis virgo à proco in agro Cameracensi martyrizatur, anno sexcentesimo septuagesimo.

Sanctum Lambertum clarissimum episcopum Traiectensium ad Mosam, episcopatu priuat Ebroinus. In exilium mittit sanctum Amatum episcopum: quem exulem primò fouebat sanctus Furseus, deinde S. Maurontus. Crudeli martyrio affecit in Artesia sanctum Leodegarium episcopum, & fratrem eius sanctum Gerinum.

Morino-

Morinorum conuersio per S. Audomarum.

CAPVT XIV.

SAnctus Audomarus moritur episcopus Morinorum, anno sexcentesimo nonagesimo quinto. Velauit sanctam Austrebertam Taruanensem, & Morinos magna ex parte relapsos in idololatriam, ad veram pietatem reduxit.

Suscepit ex Luxouio Burgundię monasterio, vbi monachus fuerat, tres religiosissimos viros, sanctum Bertinum, S. Mommolenum, & Bertramnum, qui officium legationis suæ, labore continuæ prædicationis subibant: Ex his Bertinus anno sexcentesimo nonagesimo octauo, obdormiuit in monasterio suo *Sithiu* dicto, quod hodie est celeberrimum monasterium S. Bertini; in oppido S. Audomari, Sanctus Mommolenus verò, obijt episcopus Nouiomensis, anno sexcentesimo nonagesimo quarto. Clarebant etiam apud Morinos, sanctus Wlmarus abbas, sanctus Walbertus Comes Arkensis, qui ad Luxouium commigrans, ibi abbas obijt: sanctus Bertulfus confessor in Rentica, & in Artesia iuxta Aream, martyr Venantius.

Præterea sanctus Winocus, frater S. Iudoci, anno sexcentesimo sexagesimo venit ad sanctissimum Bertinum, sub quo in monachatu iugum Domini tulit, à quo etiam ob insignem pietatem & doctrinam in Flandriam est missus, ad prædicandum Christi Euangelium, & abbas cellæ siue monasterij in *Wormholt* constitutus: vbi anno septingentesimo decimo sexto migrauit, meritis & annis maturus.

Primi

Primi Frisiorum Apostoli.

CAP. XV.

SAnctus Vulfridus episcopus Eboracensis siue Northumbrorum, episcopatu pulsus, Romam iuit, coram Apostolico papa causam dicturus: sed nauim conscendens, flante Fauonio Frisiam appulit, vbi honorificè susceptus est à barbaris & rege Aldgislo, & multa eorum millia verbo veritatis instituit, & fonte salutari regenerauit: vnde primus ibi per hyemem opus euangelicum cepit; quod postmodum reuerendissimus Vuillibrordus magna deuotione compleuit.

Aliquanto pòst, sanctus Ecbertus pater ac sacerdos Deo amabilis, & cum omni honorificentia nominandus, sitiens salutem Frisonum, cum strenuissimis socijs, & ad prædicandum idoneis, nauim ingressus est; sed diuina voluntas eum illi profectioni subtraxit ob aliam ecclesiæ vtilitatem. Et vnus tantum ex socijs, Vuigbertus, contemtu mundi & doctrinæ scientia insignis, in Frisiam peruenit, & duobus annis continuis genti illi, ac regi, sed sine profectu, verbum salutis prædicabat.

S. Lamberti mors, & Sedis per successorem S. Hubertum translatio.

CAP. XVI.

PIpinus Crassus Herstallus, secundus eo nomine dux Brabantiæ, filius sanctæ Begghæ, Theodoricum regem capit anno sexcentesimo nonagesimo primo, & sub eo principando statum rerum meliorat. Frisios, capta eorum vrbe Traiecto, sibi subiugat, qui nunquam antea didicerant

rant externo parêre principi. Erant enim fidei hostes, & in odium Christiani nominis Franciam orientalem ferro & igni vastabant.

Regnabant tunc in Francia, Theodoricus iam dictus: obijt anno sexcentesimo nonagesimo tertio. Clodoueus tertius, eius filius: obijt anno sexcentesimo nonagesimo septimo; & Childebertus Theodorici filius; obijt anno septingentesimo decimo quinto.

Sanctissimus Lambertus, post septennium sui exilij, ex monasterio Stabulensi per Pipinum relocatur in sua sede, Traiecti ad Mosam. Sepulturæ tradidit S. Landradam virginem, quæ fundauit Belisiam monasterium, quod nunc est Canonicarum collegium. Sanctam Odam, viduam Boggis ducis Aquitanorum, ad seculi contẽptum induxit. Quæ ecclesias sua munificentia passim ditans, beato fine quieuit, in monasterio suo Amanij apud Namurcum. Ad fidem conuertit Taxandros & Campinienses: vnde Apostolus Taxandriæ dici meruit.

Incidit postmodum glorioſus ille Pipinus in fœdum & publicum adulterium, vnde Lambertus, quibus potuit modis, cum reuocare laborauit. Quam ob causam Dodo, frater ipsius pellicis, Lambertum Legiæ, siue Leodij, in oratorio Cosmæ & Damiani orantem, glorioso martyrio interemit, cum consanguineis Lamberti Petro & Andoletio, anno sexcentesimo nonagesimo octauo.

Succeſſit pretioso martyri, S. Hubertus, Romæ diuina admonitione consecratus, qui filius erat Bertrandi ducis Aquitaniæ, sed propter Ebroini tyrannidem ad Pipinum confugerat. Mul-

tos ab idololatria ad fidem Christi conuertit, potissimum Brabantos, apud quos etiam Furæ obijsse fertur,[a] inter Louanium & Bruxellas. Anno septingentesimo decimo, cælitus admonitus, corpus sanctissimi martyris Lamberti, & sedem episcopalem transtulit ad villam Legiam, quæ martyrio, miraculis, & patrocinio tanti martyris nobilitata, nunc est primaria vrbs amplissimæ ditionis Leodiensis. Est autem S. Huberti corpus aliquanto pòst translatum in Arduennam, ad Andainum, celeberrimum monasterium, quod S. Beregisus construxit tempore iam dicti Pipini Herstalli.

a. *Imo constat ex historia per eius discipulum scripta.*

Saxonum antiquorum per Anglos conuersio.
CAP. XVII.

Frisij. Traiectini. Hollandi. Geldri.

SVb hoc principe, per Anglos, catholicam fidem receperunt Frisij, hoc est, ij qui nunc dicuntur Traiectini, Frisij, Groningenses, Transiselani, Hollandi, & Geldri.

Sanctus quippe Egbertus iteratò attentauit aliquos ad Frisonum & Saxonum conuersionem destinare. Congregauit itaque duodecim Apostolicos viros, Willibrordum, Switbertum, Accam, Wigbertum, Wilibaldum, Winiboldum, Lebuinum, Ewaldum nigrum, Ewaldum album, Werenfridum, Marcellinum, & Adalbertum. Qui Dominici gregis Arietes, Traiectum appulerunt, anno sexcentesimo nonagesimo: & constanter Christũ euangelizando, multos Deo lucrati sunt.

Ex his sanctus Willibrordus & S. Switbertus, communi fratrum decreto electi sunt, vt in episcopos consecrarentur. Quare Willibrordus à Pipino

rege

rege missus est Romam ad Sergium papam, qui eum anno nonagesimo sexto Clementem transnominauit, & Frisonum archiepiscopum consecrauit. Quem in tanto honore habuit Pipinus princeps, quod ei & successoribus regali donatione contulerit Traiectensem ciuitatem, cum omnibus appendicijs. In fundo basilicæ sancti Thomæ constructit cœnobitalium canonicorum collegium. In oppido Rhenensi fertur leuasse corpus sanctæ Cuneræ. Laborauit etiam extra Frisiam. In Lotharingia enim, discipulas habuit, sanctas Herlindem & Relindem, sanctimoniales apud *Maeseike*: quæ nunc Leodijs annumeratur. In Flandria conuertit Hulstenses, Axellanos, Hasnenses, Birsletanos. Treuiris, in ecclesia beatæ Mariæ ad martyres, instituit monasterium Benedictinorum: in quo altare asseruatur portatile, quo vsus est in gentium conuersione. Epternaci apud Luxemburgos monasterium construxit celeberrimum, in quo sepultus est anno septingentesimo trigesimo sexto.

Switbertus Vuillibrordi coëpiscopus.

Sanctus Switbertus coëpiscopus sancti Willibrordi, consecratus est in Anglia, anno nonagesimo quinto: & multos conuertit in Traiectensi patria, Hollandia & Geldria, potissimum W*j*, *Hagelsteyn*, Alcmariam, Waterlandiam, Gorcomium, Bommeliam, Tielam, Huesdam, Buram, Batuam, & alia loca. Nominatur Apostolus Teisterbandiæ, Westphaliæ & Boructuariorum. Obijt anno septingentesimo decimo, sepultus in Werda Cæsaris ad Rhenum, vbi monasterium construxerat, ex thesauro principis Pipini, cui præfecerat sanctum Willeicum, euangelicum sacerdotem, Canonicum conuentus nouellæ Traiectensis ecclesiæ.

Teisterbandia.

Acca, in Angliam abijt cum sancto Switberto, quando is in episcopum Frisiæ consecrãdus erat: sed redeunte Switberto ipse ibi retentus est, & in episcopum Lindisfarnensem consecratus.

Wigbertus, in Fostilandia Frisijs contermina scribitur martyrizatus, à Radbodo Frisonum rege, iam pridem per Pipinum expulso. Idem fertur occidisse S. Engelmundum martyrem.

Sancti fratres germani Wilibaldus & Winiboldus Aistadium cõmigrarunt ad Germaniam.

Transiselani. Sanctus Lebuinus Transiselanos conuertit apud quos in Dauentria quiescit.

Sancti Ewaldi Nabiam introëuntes, Christum confessi sunt, & ab antiquis Saxonibus glorioso martyrio coronati.

Sanctus Werenfridus multum populum ad fidem conuertit, potissimum in *Wester voert* apud Arnhemium, & in *Elste*, apud Neomagum.

Sanctus Marcellinus sexaginta quinque annis indesinenter prædicationibus & conuersionibus gentium insudauit, potissimum in Trenta, Twenta, *Oudenzeel*, & Dauentria.

Trenta. *Twenta.* Sanctus Adalbertus Leuita, & primus Traiectensis archidiaconus, fidem prædicauit, potissimum in Kenemaria, in qua corporalis quietis locum habet Egmondanum monasterium: circa quæ tempora etiam Ingelmundus presbyter Anglus, & ordinis S. Benedicti abbas, Kenemariis verbum vitæ administrauit. Et post multos labores quietem in *Velsen* accepit temporalem.

Kenemaria

Habuit etiam S. Willibrordus in Frisonum conuersione cooperatorem sanctum Vulframnũ, episcopum Senonensem. Is enim anno septingentesimo, cum licentia Childeberti regis, & Pipini

pini principis, Frisonum genti quinque annis infatigabiliter prædicauit, & multos, abrenunciata sorde idololatriæ, fidei fonte abluebat.

Circa hæc tempora in Gela martyrium perpessa est ob castitatem sancta virgo Dympna Hyberna à proprio genitore, cum presbytero sancto Gereberno: & apud Tungros sanctus Euermarus cum socijs.

Venerunt præterea ex Scotia ad Pipinum S. Wiro episcopus, sanctus Plechelmus episcopus, vterque Romæ ordinatus, & S. Otgerus leuita: quos summa veneratione excoluit, & locum habitationis eis dedit Petrimontem apud Ruremondam. Wironem autem & communibus consultationibus adesse voluit, & confessarium suum habuit.

Sancti Vrsmari Lobiensis abbatis Apostolatus.

CAP. XVIII.

AB eodem Pipino principe sanctus Vrsmarus episcopus per interuentum sancti Hidulphi principis Lobiensis, monasterium Lobiense regendum suscepit, anno sexcentesimo nonagesimo octauo. Qui multos ad fidem conuertit in partibus Hannoniæ, Fania & Theoracia, item in Flandria, potissimum in finibus Menapum, vt veteres loquebantur. Vnde dictus est Apostolus Theoraciæ, Flandrensium, & Menapensium. In Fania discipulum habuit S. Dodonem. In Flandria Aldo donauit ei *Aldenburch*, de suo vocabulo dictum: vbi in honorem beati Petri ecclesiam consecrauit, quatenus beatus Apostolus Flandrensibus & Menapibus patrocinaretur. Obijt anno septingentesimo decimo tertio. Cui

Lobium monasterium.

Fania. Theoracia.

succeſſit ſanctus Erminus epiſcopus & abbas. Cuius cooperatores & coabbates numerantur ſancti Abel, Vlgiſus, & Amoluïnus.

Ornauit tum etiam ſua ſanctitate, & vſque ad mortem exilij ærumna Altummontem Hannoniæ monaſterium, ſanctus Anſbertus, epiſcopus Rothomagenſis, cuius corpus Halidulphus abbas ſummo honore Fontanellam retulit, anno ſexcenteſimo nonageſimo quinto. Fontanellam verò ſub Wandregiſilo inchoatam B. Lambertus ſucceſſor, qui Lugdunenſi poſtea præfuit Eccleſiæ illuſtrem vitæ ſuæ ſanctimonia reddidit.

De ſtatu religionis ſub Carolo Martello.

CAP. XIX.

CArolus Martellus, ex Alpaide filius Pipini principis, paterni principatus hæres fit, anno ſeptingenteſimo decimo quarto: qui mortuus anno ſeptingenteſimo quadrageſimo primo, filios ſuos Carolomannum & Pipinum, principatus ſui ſucceſſores reliquit.

Regnarunt tunc in Francia, Dagobertus ſecundus, Childeberti filius, vſque ad annum ſeptingenteſimum vigeſimum: Clotarius quartus, Theodorici filius, Clodouei & Childeberti frater, ac Dagoberti patruus, vſque in annum ſeptingenteſimum vigeſimum ſecundum: Chilpericus rex filius Childeberti, & Dagoberti frater vſque in annum ſeptingenteſimum, vigeſimum ſeptimum: Theodoricus ſecundus filius Dagoberti, vſque in annum ſeptingenteſimum quadrageſimum ſecundum.

Carolus verò Martellus bellicoſiſſimus princeps, & merito rex regum appellatus, imperare regibus maluit, quàm rex eſſe. Saxones vicit, Alemannos

lemannos & Sueuos subiecit, Burgundos domuit, Aquitaniæ magnam partem suis opibus adiecit, Poponem Frisiæ ducem cæcidit, gentemque sibi plenè subiugauit. Maxime verò est memorabile, quod contra Saracenos fuerit religionis acerrimus vindex, & Gallorum fortissimus propugnator. Saraceni deuastauerant iam Vasconiam, Burdegalam, Engolismum, Santones, Pictones, & ecclesias Dei concremauerant: videbanturque statim tota Gallia potituri. Sed Carolus, Dei auxilio fretus, eis concurrit, & peremit Saracenorum trecenta septuaginta quinque (aut secundum alios, trecenta octoginta quinque millia,) ex suis tantum amittens mille quingentos. Qua victoria potitus, totas Gallias à Saracenis liberauit.

Grauiter autem offendit Dominum hic princeps, durius tractans ecclesiasticos: Sanctum enim Rigobertum Rhemensem archiepiscopum in iniustum exilium trusit, qui iusta de causa ei portam Rhemensem aperire recusauerat. Hic tamen ipsum baptizauerat, & apud parentem ipsius Pipinum, in summo honore fuerat: qui ei etiam donauerat curtem siue curiam Gremacam. Similiter sanctum Eucherium, episcopum Aurelianensem in exilium misit, cum omnibus propinquis, primùm Coloniam, deinde in Hasbaniam, vbi sexto exilij anno obijt, multis miraculis glorioſus. Causa autem exilij erat, quia Carolum liberè reprehenderat, de conuersis in stipendium militare ecclesiæ decimis; quodque eundem valida manu, quam in Saracenos ducebat, Aureliam intrare volentem, metu nè quid ciuibus suis iniuriæ ex militari licentia obueniret, vrbe excluſit. Misit etiam in exilium Cælestinum abbatem Blandini- *Gerraicourt.*

ensem, qui in Rothnacensi monasterio obijt. Ad eius quoque principis tempora verisimillimè refertur cædes S. Agilophi ex abbate Malmundarij, Colonienſis episcopi, quem Saxones martyrio coronarunt.

Claruerunt & alij: S. Siluinus episcopus Alciaci moritur apud Morinos, anno 515. Sanctus Hadulphus episcopus Cameraci resident, cuius pater fuisse fertur S Ragnulfus martyr. S. Amalberga virgo in Belisia & Temseca claret, cui os brachij fregit Martellus, volens sibi eam in sponsam rapere: hæc annosa obijt circa annum septingentesimum septuagesimum secundum. Sanctus Erkenbodo episcopus Morinensis, & abbas ad S. Bertinum, obijt anno 734.

Sanctus Hubertus sanctissimus episcopus Leodiensis, moritur anno septingentesimo trigesimo quinto, cui succedit S. Floribertus. Sanctus Erminus, episcopus, & abbas Lobiensis, obijt eodem anno, cui succedit S. Theodulphus. Sanctus Badilo abbas Luthosanus Vizeliacum transtulit ossa S. Magdalenæ.

Pipini regnum.

CAP. XX.

PIpinus rex, tertius eo nomine Brabantiæ dux, & Antwerpiensis limitis Marchio, Carolo Martello, patri mortuo hæres succedit, anno septingentesimo quadragesimo primo, cum fratre Carolomanno. Hic anno quadragesimo sexto à Zacharia papa in monachum attonsus est. Pipinus verò anno septingentesimo quinquagesimo, submoto Childerico rege, postquã annis nouem regnasset, auctoritate Apostolica Zachariæ pontificis,

ficis, & electione Francorum, à S. Bonifacio archiepiscopo, in regem vnctus est. Ingenti felicitate, ac gloria belli, domuit Saxones in Austrasia: hoc est, in Orientali Francia; Longobardos in Italia: Wandalos in Hispania; Aquitanos in Gallia. Obijt anno septingentesimo sexagesimo octauo.

Clarent circa hæc tempora Metis S. Godegrandus episcopus Pipini ex sorore nepos: qui ex S. Trudonis monasterio à Carolo ad aulam vocatus, insignem se clericorum præbuit aduocatum: eaque de causa. Metensi clero episcopus est electus. In Dononio, sancta Regina consanguinea Pipini, Aldebertus Comes Austrouandiæ, eius maritus, S. Ragenfredis abbatissa Dononiensis, eius filia: Lætijs S. Hiltrudis virgo, quæ Hugonem Burgundionum principem sponsum in terris fugiens, à Theodorico Cameracensi episcopo sacrum velamen accepit. In Artesia sancta Bertha; iuxta Ariam, S. Itisberga, filia Pipini regis. In Campinia, sancta Oda virgo, Lyræ, S. Gummarus. Truncinij Gerulphus martyr. Gandaui Hildebertus martyr abbas Gandensis: qui anno septingentesimo quinquagesimo secundo, cõtra fautores Imperatoris Constantini Copronymi, non modò verbis, sed etiam sanguinis profusione, pium imaginum cultum confirmauit. *Iconomachia.*

In Dicliuenna apud Teneramondam S. Hilduardus episcopus: qui fidem constantissimè prędicauit, & tandem etiam Magriptium Ducem conuertit, à quo multis tormentis fuerat affectus.

In Frisia clarebat S. Bonifacius, qui cùm annis tredecim Frisonum Francorumque gentem in fide catholica instruxisset, à Gregorio secundo *Frisia martyres.*

ad Germanorum conuersionem Moguntinæ ciuitati primus episcopus est designatus. Mortuo autem beatissimo Willibrordo, Moguntiæ successorem constituit sanctum Lullum, & ipse Traiectensem archiepiscopatum secundus suscepit. Cumque annis sedecim per Frisiam prædicasset, apud *Dockum* anno septingentesimo quinquagesimo quinto, ab infidelibus oppressus est, & martyrio redimitus, cum socijs, quos plures quàm quinquaginta in fidei prædicatione cooperatores habuit. E quibus vndecim tantùm, velut celebriores suis nominibus in historia exprimuntur, videlicet Eobanus episcopus: tres presbyteri, Wintrugius, Walterus, Adalherus: tres diaconi Stircbaldus, Hamuntius & Boso: quatuor monachi, Waccharus, Gunderharus, Willeherus & Adolphus.

De Caroli Magni Imperio Belgico.

CAP. XXI.

SAnctus Carolus magnus, Pipini filius, patri in Brabantiæ Ducatu & Franciæ regno succedit, anno septingentesimo sexagesimo octauo, compartito regno cum fratre Carolomanno. Et Carolus quidem Nouiomi, regiam accepit coronam: Carolomannus verò in vrbe Suessonica.

Anno autem octingentesimo primo Leo tertius populi Romani scito, clerique rogatu, dictum Carolum Pipini filium, Francorum & Longobardorum regem, ob egregia in Christianum nomen & Romanam sedem merita, Romanum Imperatorem primus appellauit, inunctumque consecrauit. Obijt anno octingentesimo decimo quarto.

Claruerunt sub eo S. Rumoldus archiepiscopus &

pus & patronus Mechlinienſium: qui martyrio eſt coronatus anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo quinto. Sanctus Gregorius epiſcopus Traiectenſis, inſignis prędicator Friſonicæ gentis: cui anno ſeptingenteſimo octuageſimo quarto ſucceſſit Adelbricus: Sanctus Ludgerus epiſcopus Monaſterienſis, qui Traiecti ſub ſancto Gregorio multum in ſcientia literarum & in morum probitate profecit, & aliquot annis Dauentriæ, & per Friſiam laborauit in fidei prædicatione & corroboratione. Sanctus Saluius, epiſcopus Aquitaniæ, qui cum diſcipulo ſuo, à filio procuratoris fiſci Valencenenſis eſt martyrizatus: quorum corpora poſt triennium Carolus magnus diuina admonitione repetit. Apud Thenas, beatus Himelinus, cognatus S. Rumoldi. In palatio Caroli, S. Arnoldus, ipſius cytharœdus. *Mechlinienſes.*

De ſanctis in Belgio tempore Ludouici Imp.

CAPVT XXII

LVdouicus rex & Imperator, Caroli magni filius, poſt patris obitum imperat annis viginti ſex: Moritur anno octingēteſimo quadrageſimo.

Claret Traiecti S. Fredericus epiſcopus & martyr, qui in Walachria multum laborauit contra illicita connubia, & in Friſia contra Arianam perfidiam. Anno trigeſimo octauo occiſus eſt ad ſanctum Saluatorem, ante ſummum altare, poſt Miſſæ celebrationem; quia Ludouici Imperatoris & Iudithæ conſanguineæ eius nuptias, vt inceſtas damnabat. Contraxerant enim ſine Romani Pontificis licentia. Claruit cum eo in eadem eccleſia S. Odulphus Canonicus, qui aliquot annis in Friſia, potiſſimum Stauriæ, ſiue Staueræ labora-

laborauit, multumque populum ad viam veritatis reduxit.

Sanctus Anscharius, monachus Corbeiensis, & archiepiscopus Hamburgensis, anno octingentesimo trigesimo tertio visitat Turoltum Flandriæ monasterium, sibi & clero in vitæ subsidium donatum à Ludouico: vnde secum abduxit sanctum Rembertum Flandrum, qui ei in episcopali functione successit. Clarebat etiam S. Adalardus abbas Corbeiensis, oriundus apud Aldenardam, ex Vscia, quæ villa Corbeiæ donata est.

Einardus, Gandensis abbas, anno octingentesimo vigesimo octauo, reliquias sanctorum Marcellini & Petri Roma attulit.

Eodem tempore Euerardus Comes Cisonienſis, coniuge ac liberorum pulchra propagine, opibus, clientelis, peritia rei militaris, vitæque sanctimonia illustris est habitus, initiumque dedit Cisonienſi cœnobio iuxta Insulas. In quo etiam B. Arnulphus miles, pro magistri sui defensione innocens occisus, martyrij titulo refulget decoratus.

Item floruisse scribuntur sub Ludouico Alemanniæ rege, sanctus Veronus Lembecæ sepultus, & soror sancta Verona, quæ haud procul à Louanio quiescit. Sed examinent studiosi, num hic Ludouicus, frater sit Caroli Calui.

Tertia Belgarum vastatio per Nordmannos.

CAPVT XXIII.

NOrdmannorum & Danorum sæuissima & diuturna vastatio per Franciam & Lotharingam, sub hoc Imperatore incepit. Anno trigesimo secundo littora Flandrica tentauerunt,

sed

sed repulsi, tandem in Aquitaniam irruperunt. *Anno trigesimo septimo Nordmanni*, inquit Sigebertus, *Gallias grauiter infestant. Doresladum* (hodie est Wijc apud Traiectum) *vastant. Andouerpam oppidum & Witlam emporium, situm iuxta ostium Mosæ, incendunt: à Frisonibus & Hollandis tributum accipiunt. Anno trigesimo octauo Walachriam insulam Zelandiæ vastant, & tributum exigunt.* Anno quinquagesimo primo Gandauum ferro & igni vastauerunt, cum cœnobijs Gandensi, Blandiniensi, & Truncinienſi; Anno sexagesimo primo ditionem omnem Taruanicam incendijs, ruinis, & mortibus fœdauerunt. Lutetiam etiam Parisiorum diripuerunt. Anno sexagesimo sexto, Balduinus Ferreus à rege Franciæ accepit in dotem totam regionem, Scalde, Somena, & Oceano terminatam: & appellatus est Comes regni Francorum, atque Marchio Flandriarum, ad hoc maximè, vt aduersum Danos, omnemque septentrionis barbariem, perpetuus foret regni Galliarum propugnator. Et Ebbo Rhemorum pontifex, ad confirmandam Flandriæ pacem, vtque ferocis gentis animi cultu religionis mollescerent, diui Donatiani corpus in Flandriam misit. Eodem anno Carolus rex, quo plures haberet quos Danis Nordmannisque, tam efferis hostibus, opponeret, Hollandiam quoque Comitatus honore decorauit, primumque Comitem instituit Theodoricum Frisium. Quicquid autem nunc in Belgio nostro est, id tunc partim Franciæ, partim Lotharingiæ annumerabatur. Nordmanni itaque ferme per centum annos hæc loca vastarunt ferro & igni, atque anno potissimum octingentesimo octuagesimo per Gandauum, vbi

Comitatus Flandriæ initium.

Comitatus Hollandiæ initium.

vbi hyemarunt, tanto numero & crudelitate irruperunt, vt totius Galliæ vires non sufficerent ad obsistendum. Occisa sunt eo anno nouem millia Nordmannorum in sylua Carbonaria: sed ea victoria magis sunt iritati, quàm victi. Vnde adiunctis sibi Danis, ferro & igni deuastarunt Ambianos, Atrebatum, Corbeiam, Cameracum, Teruanam, fines Morinorum, Menapiorum & Brachatorum, omnem terram circa Scaldim, totam Batuam, Neomagum, Coloniam, Aquisgranum, Leodium, Traiectum, Tungros, Treuiros, Metas, cum omnibus adiunctis castellis, & monasterijs. Qua vastatione compulsi Franci Carolum Caluum Imperatorem in auxilium inuocarunt, eique Franciam subiecerunt. Ipse contra Nordmannos apud Louanium castra metatos, semel & bis exercitum misit, sed nihil dignum fecit, imò à Louanio exeuntes anno octuagesimo septimo Parisios obsederunt, cumque Carolus eos expellere nequiret, icto fœdere, concessit eis Neustriã, quæ ab eis Nordmannia appellata est: sed nec ea habita à depopulationibus cessarunt.

Brachati erant apud Tornacum.

In eo luctuosissimo statu, clerus, & monachi, cum sanctimonialibus, exustis ac depopulatis suis monasterijs, vbi poterant oportunius latebant: vt Traiectensis clerus in Petri monte: aut de locis ad loca peregrinabantur, vt Gandense monasterium. Sanctorum etiam corpora, & pignora, aut humi defodiebant, aut ad tutiora loca transferebant. Tunc ex Gemetico Haspras allata sunt corpora sanctorum Aichadri & Hugonis, ex Fontanella Bononiam corpora sanctorum, Wandregisili, Ansberti, & Wlfranni, postmodum Gandauum translata. Ad Bertiniçum monasterium aduecta

sunt

sunt corpora sanctorum Richarij & Walerici, sed restituta, postquam annis aliquot ibidem remanserant: ex Inda verò Rothnacum transportatum est corpus sancti Hermetis. Quædam autem loca patrocinio præsentium sanctorum sunt custodita. Sed ex Turnino oppido iussit Deus propter inhabitantium iniquitatem reliquias sancti Fredegandi altè transportari, vt nullum esset contra desolationem obstaculum. Quibus sublatis, velut muro & turribus ciuitatis destructis, irruit inimica gens, cuncta ædificia incendio perdidit, homines autem partim trucidauit, partim captiuos abduxit. Hodie pagus est haud procul ab Antwerpia, dictus *Doorne*.

Morinis clarebat sanctus Fulquinus episcopus, qui anno quadragesimo tertio corpus sancti Audomari, metu Nordmannorum, solicitus in terra recondidit. Ei anno quinquagesimo quinto succedit sanctus Humfridus, qui à Nordmannis sede pulsus Nicolaum primum consuluit, num reuertendum sibi esset ad ecclesiam.

Erat etiam in Bertinico monasterio sanctus Grimbaldus Tornacensis, qui in Anglia abbas obijt, anno nongentesimo tertio. Eadem ætate Ioannes & Theodoricus sancti episcopi Cameracenses vixere.

Vltraiectensis episcopus erat sanctus Radbodus, qui propter Traiecti desolationem Dauentriæ resedit: Traiectum autem per successorem restaurandum fore, spiritu prophetico præuidit.

Per eosdem nonnulli etiam martyrio sunt coronati: vt in Frisia sanctus Waltfridus, cum Radfrido, & Theracia: in Hollandia sanctus Ieron: in Brabantia Fredegerus presbyter, qui Lyræ crudeliter,

deliter, in altari sacrificans, peremptus est: in Hasbania, sanctus Libertus, qui euersa Mechlinia, ad sancti Trudonis monasterium confugerat: vbi ante altare cum socio est occisus: in Artesia, ad sanctum Bertinum Woradus & Winebaldus presbyteri, Gerwaldus & Regenhardus, siue Reginaldus diaconi, qui ad monasterij custodiam relicti, exusto sacro loco, exquisitis cruciatibus sunt interfecti anno octingentesimo sexagesimo primo, in profesto Pentecostes: Nouiomi in vrbis direptione occisus est Emino episcopus.

Sanctus Meingoldus autem Huij occisus est, circa annum nongentesimum, sed non à Nordmannis.

Quarta vastatio Hungarorum.

CAP. XXIII.

NOndum extincta Nordmānorum vastatione, Hungarorum gens barbara, mortuo Arnulpho Imperatore, per totam Italiam, Germaniam, & Galliam, vt fera tempestas diffunditur, anno nongentesimo tertio, & vario vastationis genere depopulata est has regiones, per annos circiter quinquaginta. Tempore Othonis primi aggressi sunt Lotharingiam, sed virtus Dei per merita sanctorum Vrsmari, & Ermini apud Lobium monasterium ostensa anno quinquagesimo quinto, eos vltra prodire prohibuit. Tunc S. Guibertus, fundator Gemblacensis monasterij, quosdam eorum sua prædicatione conuertit, dum per vicum Gemblacensem ibant, & redibant. Altimontenses autem reliquias sancti Marcelli papæ & martyris in terra defoderant, ne in Barbarorum manus deuenirent.

Claruit

Claruit eodem tempore S. Gerardus abbas, fundator Bronienſis monaſterij: qui multa templa & monaſteria, à Nordmannis euerſa, reparauit, potiſſimum in Flandria: Idem ad monaſterium ſuum attulit oſſa S. Eugenij Toletani epiſcopi, ſicut Guibertus ad Gemblacum corpus S. Exuperij vexilliferi. Hoc ſæculo de Scotia vel Hybernia ſancti aliquot viri in Belgio floruerunt. Columbanus abbas Gandaui pro Chriſto ſe recluſit, ibidemque quietem anno 957. accepit. Forannanus etiam epiſcopus angelica admonitione de patria Walciodorum, quod tunc à Comite Eilberto inchoabatur, miſſus eſt. Paullo pòſt anno 1000. B. Dunſtanus Dorobernenſis epiſcopus Gandaui exſulauit, dum Eduino rege pulſo ab Edgaro ſucceſſore reductus eſt.

Poſt annum milleſimum quis fuerit in Belgio religionis ſtatus.

CAP. XXIIII.

SAnctus Macarius patriarcha Antiochenus, reſignato patriarchatu peregrinando in Belgiũ noſtrum peruenit: in quo & viuus & mortuus innumeris miraculis claruit. Anno milleſimo duodecimo Gandaui peſte obijt, & ſua morte omnium velut mortem, Deo placato, reſtinxit. Eleuatus eſt ab epiſcopis, anno ab obitu circiter quinquageſimo quinto, præſente Philippo Francorum rege, & alijs vtriuſque ordinis proceribus.

Claruit hac tempeſtate Megengaudus Comes cum Gerbirga vxore, cuius ſancta proles Aleidis Vilecenſi abbatiæ initium dedit, in qua & depoſita eſt anno 1020. Sequenti anno Wolbedo clariſſimus Leodienſium epiſcopus vitam hanc

mortalem cum immortali mutauit. Corpus seruatur in B. Laurentij monasterio. Anno autem 1026. Thomas de Argentolio Atrebati præpositus, in ipso Ecclesiæ gremio pro iustitia occiditur. Clarebat etiam Aufridus Bratuspantium Comes: qui omnibus bonis ecclesiæ Dei donatis obijt Traiectensis episcopus anno 1008. Conradus eiusdem sedis episcopus, occisus est anno 1099. Ad hæc etiam tempora referendus est Radulphus tacens Affligenij monachus.

Sanctus Arnulphus episcopus Suessionensis, militiæ cingulo accepto, multas Brabantinas atque Flandrenses lites sua prudentia diremit, sed sæcularis militiæ pertæsus ad Suessonicum S. Medardi monasterium migrauit: vbi aliquanto post abbas est creatus: deinde vrbis episcopus. Inde pacis minister, pro pacis redintegratione Apostolica authoritate in Flandriam redijt; vbi authoritate Radbodi episcopi Nouiomensis, Aldenburgi diui Petri ecclesiam, vsibus abbatiæ aptandam suscepit: in qua abbas obijt, anno millesimo octuagesimo septimo. Circa illa tempora anno videlicet 70. strangulata est Gestellæ sancta Godeleua, à seruis suis, iussu Bertulphi mariti.

Hierosolymitana expeditio.

Godofridus dux Bullonensis, Christianæ militiæ antesignanus inuictissimis, anno millesimo nonagesimo sexto, cum multis principibus, præcipuè Belgicis, in expeditionem Hierosolymitanam profectus, mirabiles & inauditos triumphos est consecutus. Anno nonagesimo nono Hierosolymæ à Christianis captæ sunt, & primus rex creatus est dictus Godofridus: qui vt in Christiani nominis hostes accingeretur, ducatum suum Bullonensem iam pridem mille trecentis marchis argen-

argenti vendiderat Leodiensi episcopo. Morientе autem Godofrido, Balduinus frarer eius, in regno succedit, anno millesimo centesimo.

Quæ post annum millesimum centesimum.

CAPVT XXVI.

ANno millesimo centesimo vigesimo quarto claret venerabilis Norbertus fundator ordinis Præmonstratensis, qui cum suis multum laborauit Antuerpiæ, contra detestandam seductionem Tanchelini hæretici, qua eius vrbis incolæ miserè & pertinaciter infecti erant. Crispinij eremiticam vitam ducit S. Aibertus presbyter. Fulgent circa eadem tempora, multa sanctitate & miraculis rusticani homines, sanctus Guido apud Bruxellam, qui obijt anno 1112. & S. Drogo apud Valencenas, qui obijt anno 1186 Ioannes etiam Morinensis episcopus regularis congregationis monasterium Ipris ad S. Martinum construxit: quieuit anno 1130. Neque multo post S. Bernardus Belgium illustri sua prædicatione & monasterijs aliquot decorauit. Ex quo etiam duos habuit successores viros sanctissimos Robertum Brugensem, & Fastredum Camberonensem. Pertinet etiam ad hoc sæculum Caroli Flandriæ Comitis martyrium, qui pro iustitiæ defensione, in ipsa Ecclesia ante Beatissimæ Virginis Mariæ altare est Brugis occisus anno 1127. Paullo pòst vitam hanc cum meliori mutauit Rupertus Tuitiensis abbas ex Belgis: pietate in Virginem matrem, & eruditione clarissimus anno nimirum 35. Habuit etiam hoc sæculo Frisia insigne religionis accrementum, fundato per B. Fredericum horto beatæ Mariæ, ad quem velut

Hæresis Antuerpiæ à Norberto extincta.

ad aluearium virtutum, plurima religiosorum conuolauit multitudo: estque hoc nostro sæculo in adiutorium Lewardiensis episcopi, hortus ille in Cathedrale Collegium mutatus. Obijt fundator vir miræ pietatis anno 1175. Quem annis deinde octo secutus est Bernardus pœnitens ad S. Bertinum in *Sithiu* monachus: cuius memoria incidit in xix. Aprilis. Prior his omnibus est Geruinus secundus abbas in *Aldenburg*: cuius memoria est in benedictione: quam accepit à iusto redditore anno CIↃ. C. XVII. Anno XLVIII. eiusdem sæculi ex Palæstina Brugas allatus est Sanctus Domini nostri Iesu Christi cruor, per Theodoricum Alsatium Comitem.

Historia anni CIↃ. CC. *vsque ad* CCC.

CAPVT XXVII.

ALtero deinde sæculo non minus celebres aliquot in Belgio sancti claruerunt: quorum breuiter memoria est percurrenda. Oigniaci mira sanctitate claruit beata Maria recluſa: quam cognoscere licet ex vita per Iacobum Vitriacum Cardinalem, Oigniacensem religiosum, conscripta. Mortalitatis autem huius onus exuit anno millesimo ducentesimo decimo tertio. Beata verò Maria, quæ dolorosa appellatur, tametsi eodem obijt sæculo, multo tamen est posterior: migrauit illa martyr ad sponsum suum anno millesimo ducentesimo nonagesimo. Venerabilis Margaretula anno eiusdem sæculi vigesimo quinto martyrium est Louanij perpessa, Achas puer Thoroltanus anno vigesimo ad coronam cælestis gloriæ vocatur. Iuetta apud Huyum recluſa anno vigesimo septimo: qua vno tantùm anno posterior

rior est Arnulphus *Cornibaut* religiosissimus in Villario monachus. Quorum omnium sanctitas glorioso miraculorum testimonio quanti sit apud Deum significatur. Viguit etiam apud Leodium Theobaldus archidiaconus sanctissimus, qui cùm fidei ardore animatus cum Catholicis aduersus Sarracenos exiuisset, absens & extra Cardinalium collegium in Pontificem Romanum est assumtus, dictusque Gregorius X. Is cùm videret ciuitatem atque Imperium Constantinopolitanum Catholicorum armis anno ∞. cc. IV. recuperatum, & Flandrorum Imperatorum diligentia ad sedis Apostolicæ obedientiam reductum, à Schismaticis Græcis iterum esse occupatum, Lugdunum conuocatis principibus Catholicis passagium in terram sanctam ordinauit. Cuius à barbaris occupatæ tanto iustior eum tangebat dolor, quanto erat altiori loco in sorte Dominica constitutus. Sed obijt re non perfecta, anno millesimo ducentesimo septuagesimo sexto. Paullo pòst apud Brugas ad Dominum migrauit sanctus Torphimus Hamariæ in Norwegia episcopus: qui pro iure ecclesiæ de terra sua exsul, eo loco finem peregrinationis accepit octaua Ianuarij, anno huius sæculi octuagesimo quarto. Antiquior est sancti Simonis memoria: qui vitam verè sanctam in Alna monasterio duxit. In tantum sanctitate præfulgens, vt cùm conuersus esset & opilio, ad Lateranense tamen Concilium fuerit ab Innocentio tertio vocatus, anno decimo quinto sæculi. Atque in eodem cœnobio anno nono Werr cus prior sanctissimus animam Deo reddidit. Floruit etiam tunc in Aquiria Brabantiæ monasterio sancta Lutgardis virgo, miracu-

lorum donis & spiritu prophetico clara: quæ felici ex hac vita transitu est consummata, anno quadragesimo sexto. Apud Hasbanos Christina virgo, propter vitæ sanctimoniam mirabilis dicta: & beatus Bonifacius Bruxellensis, Lausanensis episcopus, cumque eo Aleidis de Scarenbeka, ambo in Camera beatæ Mariæ apud Bruxellam: & Georgius iustus in Biervliet celebrabantur. Verùm nè nimis felix hoc sæculum esset, atque vt probarétur electi, hæresim permisit Dominus Wilhelmi Cornelij: qui Antwerpiæ à nimia paupertatis commendatione, sanctitatis prætextu, virus seminauit. Non diu tamen, detecta fraude, falsa doctrina latuit. Quam penitus etiam obscurauit glorioſa festiuitas in honorem corporis Dominici apud Leodium instituta. Reuelata ea primum fuit Iulianæ virgini Cornelienſi: deinde etiam alijs religioſis in Belgio feminis. Tandemque per Iacobum de Trecis archidiaconum, Leodij res ad exitum est perducta. Qui, cùm postea ex patriarcha Ieroſolymitano Pontifex Romanus esset renunciatus Vrbanus IV. generalem hanc festiuitatem in ecclesia Dei esse voluit: eique celebrandæ à D. Thoma Aquinate conscriptum officium populis Christianis proposuit. Moritur sancta virgo Iuliana anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo septimo.

Qui sancti in Belgio floruerint ab anno CIↃ. CCC. *Vsque ad* CCCC.

CAP. XXVIII.

SEquenti deinde sæculo pristinus fidei feruor in Belgica Germania nihilo remissior, præclariſſimos Deo peperit amicos. Gerardus, magnus

gnus pietatis causſa dictus, diaconus Traiectenſem diœceſim prædicatione ſua illuſtrauit. Is Dauentriæ, nè pretioſus ſanctorum ſcriptorum theſaurus deperiret, bonæ voluntatis fratres collegit: qui deſcribendis patrum laboribus iugiter deſeruirent. Inter cęteros verò diſcipulos Florentium habuit, inſigni pietate præclarum, qui magiſtri monitu, Regularium Canonicorum monaſterium in *Windesheim* perfecit: ex quo innumera deinde per varia loca religioſorum patrum multitudo profluxit. Obijt Gerardus anno huius ſæculi octuageſimo quarto. Habuit tunc Lutcemburgenſis patria ſanctum Petrum: qui multæ ſanctitatis iuuenis ante ætatem epiſcopus ordinatus eſt & Cardinalis. Raptus eſt autem ab hoc ſæculo anno octuageſimo ſeptimo: & Auenione depoſitus innumeris miraculis claret. Delphis religioſa virgo Gertrudis ab *Ooſten* in Beginarum curia vitam Deo dignam ducens, anno quinquageſimo octauo felici fine quieuit. Inſtituta eſt hoc ſæculo Amſterodami, & paullo pòſt Bruxellæ, venerabilis Sacramenti memoria: quod vtrobique inſigni miraculo ſe præbuit glorioſum. Hiſtoriæ eius rei notantur 16. Martij, & Dominica poſt 13. Iulij.

Status centenarij quinti poſt milleſimum.

CAPVT XXIX.

PRoximus deinde centenarius in Flandris habuit ſanctam Coletam, Gandaui ſanctè viuentem: Dionyſium Carthuſianum, apud Ruræmondenſes multis reuelationibus clarum: qui obijt anno eius ſeptuageſimo primo. Leduam virginem Schidami apud Batauos, longo in mem-

bris suis martyrio, velut aurum in fornace excoctam. Aliosque non paucos, quorum vel memoriam sequens hoc sæculum obliterauit, vel reliquias abiecit.

Nostri sæculi memoria.

CAP. XXX. *& vltimum.*

AD nostra tandem hæc tempora veniamus, quæ chronicæ huius narrationis sunt finis: Anno 1566. exordium accepit quinta Belgij per Gueſios vastatio, quæ anno potissimum 72. tantas diuersis ex causſis accepit vires, vt arbitrer vnico illo anno plures Belgas occubuisse martyrio, quàm omnibus reliquis annis, qui à condito orbe anteceſſerunt. Vidimus tunc ſumma pericula à Franciæ Hugonotis, & aliunde. Immensæ autem Dei misericordiæ asſcribimus, quod nondum planè consumti sumus: neque dum intentis nuper gentibus per Belgas etiam quosdam sanctissimos viros fides prædicatur, domi omnino perierit. Sed meum non est tristissimam horum annorum historiam texere: quod posteritas faciet tanto syncerius quanto semotior erit & à prauis affectibus, & à periculis indignationum. De gloriosis interim sub hac persecutione martyribus diuersi diuersos meditantur libellos, sed qui propter furorem Gueſiorum nondum in lucem prodeunt. Breui tamen sæuissimæ & barbaricæ Gueſiorum immanitatis finem fore speramus. Sed id notius est prouidentiæ altissimi: cuius misericordiæ afflictissimum Belgium nostrum commendamus.

INDEX

FINIS.

INDEX SANCTORVM.

ABEL archiepiscopus Rhemensis, Binchij. 5 Augusti
ABLEBERTVS episcopus Cameracensis 15 Iannarij.
Acca episcopus Eboracensis. 30 Nouemb.
ACHARIVS episcopus Tornacensis. 27 Nouemb.
Achas puer Thoroltanus 11 Iunij.
ADALARDVS vel Alardus, abbas Corbeiensis. 2 Ianuarij.
Adaldaldus Dux Duacensis. 2 Februarij.
ADALBERTVS archidiaconus, Egmondæ. 25 Iunij.
ADALGISVS presbyter Hybernus. 2 Iunij.
Adalsendis virgo, cum Rictrude. 12 Maij.
Adela, filio suo B. Trudoni iungitur. 23 Nouemb.
ADELINVS confessor Crispinij. 27 Iunij.
ADELTRVDIS virgo. 19 Martij.
ADILIA virgo, Orpij. 30 Iunij.
ADILIA soror Bauonis. 25 Maij.
ADOLPHVS monachus & martyr. 5 Iunij.
ADRIANI mart. Nicomedienſis reliquiæ. 8 Septemb.
ADRIANVS internuncius. 19 Martij.
Adulphus episcopus Traiectensis. 17 Iunij.
Agilolphus episcopus Colonienſis. 9 Iulij.
AGILVS abbas Resbacensis. 30 Augusti.
AGNETIS reliquiæ Vltraiecti. 21 Ianuarij.
Aia comes Hannoniæ, Montibus. 18 Aprilis.
AIBERTVS recluſus Crispinij. 2 Maij.
AICHADRVS abbas Gemeticeuſis, Haspris. 15 Septemb.
Albertus episcopus Leodienſis. 21 Nouemb.
ALBRICVS episcopus Traiectenſis. 14 Nouemb.
Aldebertus Comes Austrouandiæ. 22 Aprilis.
ALDEGVNDIS fundatrix Malbodienſis. 30 Ianuarij.
ALDEGVNDIS filia S. Basini 20 Iunij.
ALDETRVDIS abbatiſſa Malbodij. 25 Februarij.
ALEIDIS abbatiſſa Vilecenſis. 5. Februarij.
Aleidis de Scarenbera. 19 Februarij.
ALENA virgo & martyr, Foresti. 18 Iunij.
AMANDVS episcopus Leodienſis. 6 Februarij.
AMANTIVS diaconus Landoaldi. 19 Martij.
AMATVS episcopus Senonenſis, Duaci. 13 Septemb.
AMELBERGA virgo. Gandaui. 10 Iulij.
AMELBERGA vidua Binchij. Ibidem.
AMOLVVINVS abbas Lobienſis. 7 Februarij.
AMOR confeſſor Belienſis. 8 Octob.

Andoletus martyr. 17 Septemb.
Andreas abbas Amandiaci. 6 Februarij.
ANGADRISINA virgo Teruänensis. 14 Octobris.
ANSBERTVS episcopus Rothomagensis. 9 Februarij.
ANSCHARIVS archiepiscopus Hamburgensis. 3 Februarij.
ARNOLDVS cytharœdus. 18 Iulij.
ARNVLPHVS episcopus Suessionensis. 16 Augusti.
ARNVLPHVS episcopus Metensis. Ibidem.
Arnulphus martyr Cisonensis. 29 Ianuarij.
Arnulphus Cornibout Villariæ. 30 Iunij.
ATHALARIVS martyr. 5 Iunij.
Aua virgo, Dononij. 29 Aprilis.
AVDOMARVS episcopus Teruänensis. 9 Septemb.
AVFRIDI episcopi obitus Traiecti. 3 Maij.
AVSTREBERTA virgo Teruänensis. 10 Februarij.
AVTBERTVS episcopus Cameracensis. 13 Decemb.

BABOLENVS abbas Stabulensis. 26 Iunij.
BADILO abbas Luthosæ. 8 Octobris.
BAINVS episcopus Morinensis. 20 Iunij.
BASINVS martyr, Truncinij. 14 Iulij.
BAVO Comes Hasbaniæ, Gandaui. 1 Octobris.
BEGGA soror S. Gertrudis. 17 Decemb.
BENIGNI reliquiæ, Vltraiecti. 20 Iunij.
BERCHARIVS abbas & martyr. 16 Octobris.
BEREGISVS fundator Andainensis. 2 Octobris.
BERLENDIS virgo, Merbeccæ. 3 Februarij.
BERLERIVS presbyter discipulus S. Gisleni. 9 Octob.
BERNARDVS abbas Claræuallen. quid Belgio præstiterit. 20. Aug.
Bernardus pœnitens, ad S. Bertinum. 19 Aprilis.
Bernulphus episcopus Traiectensis. 19 Iulij.
BERTHA abbatissa, Blanciaci. 4 Iulij.
BERTILIA virgo, Marcoli. 3 Ianuarij.
Bertilia vxor V Valberti. 9 Aprilis.
BERTINVS abbas. 5 Septemb.
Bertinus filius S. V Valberti. 2 Maij.
BERTINVS fundator Malonensis 11 Nouemb.
BERTVLPHVS confessor, ex Rentica Gandaui. 5 Febr.
BODO episcopus Tullensis. 11 Septemb.
BONIFACIVS Apostolus Germaniæ. 5. Iunij.
Bonifacius episcopus Lausanensis. 19 Februarij.
BOSO martyr cum Boni facio. 5 Iunij.

BRICTIVS martyr cum Liuino, Gandaui. 12 Nouemb.
BRVNO episcopus Colonienſis. 11 Octob.
Burchardus ex Lobio episcopus Wormatienſis. 20 Aug.

CÆLESTINI papæ reliquiæ, Rothnaci. 17 Maij
CALISTI papæ reliquiæ, Ciſonij. 14 Octob.
CANDIDVS episcopus, Traiecti ad Moſam. 7 Iunij.
Canutus proto martyr Daniæ. 10 Iulij.
Carolomannus princeps Auſtraſiæ. 17 Aug.
CAROLVS magnus, Aquiſgrani. 28 Ianuarij.
Carolus Flandriæ marchio, martyr. 2 Martij.
CELSA, cum S. Berlende ponitur. 3 Febr.
Celſum quidam Cimacenſes aſſerunt. 26 Iulij.
CHILIANVS epſcopus, Albiniaci. 13 Nouemb.
CHRISTIANA virgo, Tenremondæ. 16 Iulij.
Chriſtina mirabilis. 24 Iulij
CHRYSOLIVS episcopus M. Cominij. 7 Febr.
Clotſendis virgo. 30 Iunij.
Coleta virgo Gandaui. 6 Martij.
Columbani recluſio, Gandæ. 2 Februarij.
Conradi episcopi Vltraiectenſis cædes. 27 Aprilis.
Craphaildis martyr, iungitur Liuino. 12 Nouemb.
CRVORIS Chriſti memoria Brugis. 3 Maij.
CVNERA virgo & martyr, Rheni 12 Iunij.
CVNIBERTVS episcopus Colonienſis. 12 Nouemb.
CYRICI martyris reliquiæ, Amandiaci. 16 Iunij.

DENTELINVS filius S. Vincentij. 14 Iulij.
Dionyſius Carthuſianus. 12 Martij.
DODO, diſcipulus S. Vrſmari. 28 Octob.
DOMITIANVS episcopus Leodienſis. 7 Maij.
DOMITIANVS diſcipulus S. Landelini. 22 Iunij.
Domlini mentio fit cum Bauone. 1 Octob.
DONATIANVS episcopus, patronus Brugenſis. 14 Octob.
DROGO confeſſor apud Valencenas. 14 Iunij.
DVNSTANVS Gandaui exſilium paſſus. 19 Maij.
DYMPNA virgo & martyr, Ghelæ. 15 Maij.

EGBERTVS presbyter quid Friſiæ contulerit. 24 Aprilis.
ELEVTHERIVS episcopus Tornacenſis. 20 Febr.
ELIGIVS Apoſtolus Flandrorum & Antwerp. 1 Decemb.
ELMERVS confeſſor Molbaniæ, 27 Auguſti.

ELOQVIVS abbas, VValciodori. 3 Decemb.
EMEBERTVS alias Ablebertus. 15 Ianuarij.
Engelbertus episcopus & martyr. 7 Nouemb.
ENGELMVNDVS siue Ingelmundus, Velsenæ. 21 Iunij.
EOBANVS martyr, coëpiscopus Bonifacij. 5 Iunij.
ERKENBODO episcopus Teruänensis. 12 Aprilis.
ERMELINDIS virgo, Meldariæ. 29 Octob.
ERMINVS episcopus & abbas Lobiensis. 25 Aprilis.
ETTO episcopus & confessor, Lætij. 10 Iulij.
EVBERTVS episcopus, Insulis. 1 Februarij.
EVCHERIVS episcopus Aurelianensis. 20 Februarij.
EVERARDVS fundator Cisoniensis. 16 Decemb.
EVERGISLVS episcopus & martyr. 24 Octobris.
EVERMARVS martyr, Ruthis 1 Maij.
EVGENII Toletani reliquiæ, Bronij. 15 Nouemb.
EVSEBIA abbatissa Hamaticensis. 16 Martij.
EVSEBIVS Romanus martyr, Arnhemi. 25 Augusti.
EVNVCIVS episcopus Nouiomensis. 10 Septemb.
Evvaldi niger & albus, martyres. 3 Octob.
EXVPERII Thebæi reliquiæ Gemblaci. 22 Septemb.

FAme mortuus. 16 Augusti.
Fastredus abbas. 19 Maij.
FLEDERICVS presbyter. 13 Septemb.
FLORIBERTVS episcopus Leodiensis. 25 Aprilis.
FLORBERTVS abbas Blandinensis. 1 Nouemb.
FOILLANVS episcopus & martyr, Fossis. 30 Octob.
FOLQVINVS episcopus Morinorum. 14 Decemb.
FORANNANVS episcopus & abbas VValciodori. 30 Apri.
FREDEGANDVS confessor Turnini. 17 Iulij.
Fredegerus martyr, adijcitur Gummaro. 11 Octob.
FREDERICVS martyr, episcopus Vltraiecti. 18 Iulij.
FREDERICVS martyr, episcopus Leodiensis. 27 Maij.
Fredericus abbas fundator horti B. Mariæ. 7 Martij.
Fulco Rhemensis episcopus. 17 Iunij.
FVRSÆVS abbas, Peronæ. 16 Ianuarij.
FVSCIANVS martyr, Apostolus Morinorum. 11 Decemb.

GAspar Belga, Ormutij Apostolus. 31 Iulij.
Gaudiorum B. Mariæ festum, Louanij. Dom. 1 Septemb.
GAVGERICVS episcopus Cametacensis. 11 Augusti.
GENGVLPHVS martyr. 11 Maij.

Genouefa Palatina.	2 Aprilis.
Georgius iuſtus, in *Biervliet*.	5 Auguſti.
GERARDVS fundator Bronienſis.	3 Octob.
Gerardus abbas Siluæ Maioris.	13 Octob.
Gerardus fundator fratrum bonæ voluntatis.	20 Auguſti.
GEREBERNVS martyr, Sonsbecę.	15 Maij.
Gerlacus eremita.	5 Ianuarij.
GERTRVDIS virgo, Niuellæ.	17 Martij.
GERTRVDIS vidua, Marcenis.	6. Decemb.
Gertrudis ab *Ooſten*, Delphis.	6 Ianuarij.
GERVINVS abbas.	17 Aprilis.
GERVINVS frater S. Leodegarij.	2 Octob.
GERVLPHVS martyr, Truncinij.	21 Septemb.
Ghillo, iungitur Guthagono.	3 Iulij.
Giſiſlenus eremita.	6 Auguſti.
GISLENVS fundator cellæ Apoſtolorum.	9 Octob.
Gobertus Comes, Villariæ.	20 Auguſti.
Godehardus epiſcopus Hildeshemenſis.	4 Maij.
Godegrandus epiſcopus Metis.	6 Martij.
Godofridus dux Bullonenſis, rex Ieroſolym.	15 Iulij.
Godofridus epiſcopus Ambianenſis.	8 Nouemb.
GODOLEVA martyr, Geſtellæ.	6 Iulij.
GONDVLPHVS epiſcopus Leodienſis.	16 Iulij.
GONDVLPHVS martyr, cum Grimoaldo.	16 Iulij.
GORDANIVS eremita, Aquiſcincti,	16 Octob.
Goſuinus abbas Aquiſcinctenſis.	9 Octob.
GREGORIVS epiſcopus Vltraiectenſis.	25 Auguſti.
Gregorius X pontifex Romanus.	10 Ianuarij.
GREGORIVS primus abbas Porzetenſis.	4 Nouemb.
GRIMBALDVS abbas Wintonienſis.	8 Iulij.
GRIMOALDVS ſubdiaconus.	16 Iulij.
GVDILA virgo, Bruxellæ.	8 Ianuarij.
Gualterus Brugenſis, epiſcopus Pictauorum.	22 Ianuarij.
GVIBERTVS fundator Gemblacenſis.	23 Maij.
GVIDO confeſſor, Anderlaci.	12 Septemb.
GVDVVALVS Blandinij.	6 Iunij.
GVMMARVS confeſſor, Liræ.	11 Octob.
GVNDERHARVS martyr, cum Bonifacio.	5 Iunij.
GVNDVLPHVS.	16 Iulij.
GVRDINELLVS confeſſor, Duaci.	16 Octob.
GVTHAGONVS confeſſor Ooſtkerkanus.	3 Iulij.

HADELINVS confessor, Viseti. 3 Februarij.
HADVLPHVS episcopus Atrebatensis. 19 Maij.
HAMVNTIVS martyr, cum Bonifacio. 5 Iunij.
HARLINDIS virgo, Maeieicæ. 12 Octob.
Henricus Imperator. 13 Iulij.
Hermannus *Steinveld*, qui & Ioseph. 7 Aprilis.
Hermelandus, abbas Antrensis. 25 Martij.
HERMELENDIS, vel Ermelendis. 29 Octob.
HERMETIS reliquiæ, Rothomacum translatæ. 28 Augusti.
HIDVLPHVS Dux Lobiensis. 23 Iunij.
HIDVLPHVS episcopus Treuirensis. 11 Iulij.
HILDVARDVS episcopus, Tenremondæ. 29 Decemb.
Hildebertus martyr, Gandaui. 4 Aprilis.
HILLONIVS, patronus in Yseghem. 7 Ianuarij.
HILTRVDIS virgo, Lætijs. 27 Septemb.
Himelinus confessor, Fenaci. 10 Martij.
HVBERTVS episcopus Leodiensis in Arduenna. 3 Nouemb.
HVGO episcopus Rothomagensis, Haspris. 9 Aprilis.
HVMBERTVS episcopus, Maricolis. 25 Martij.
HVNFRIDVS episcopus Teruänensis. 8 Martij.
HVNGERVS episcopus Vltraiectensis. 22 Decemb.
IAcobi Auesnensis obitus. 7 Septemb.
IDA Gandensis virgo. 20 Iunij.
Ida Bolonensis vidua. 13 Aprilis.
Ida de Niuella. 11 Decemb.
IERON martyr, Egmondæ. 17 Augusti.
Ilherus, Brugis. 14 Octob.
INGELMVNDVS patronus in *Velsen*. 21 Iunij.
Iohannes agnus, episcopus Leodiensis. 25 Iulij.
Iohannes, episcopus Morinensis. 27 Ianuarij.
Iohannes episcopus Cameracensis. 5 Augusti.
Iohannes de Ruisbroec, cum Ioanne de *Leeu* coco. 1 Decemb.
IONATVS abbas, Marcenis. 1 Augusti.
IORIVS episcopus, Bethuniæ. 26 Iulij.
IOSCIO monachus Bertinensis. 30 Nouemb.
Ioseph Sie in veldensis. 7 Aprilis.
Irmgardis virgo Zutphanensis. 4 Septemb.
ITISBERGA virgo, iuxta Ariam. 21 Maij.
Iuetta reclusa. 13 Ianuarij.
Iuliana Cornelienſis virgo. 5 Aprilis.
IVLIANVS confessor Gandaui. 19 Martij.
IVNIANVS confessor Cameracensis. 16 Octob.

KANVTVS, KAROLVS, Karolus Comes } seu { Canutus. 10 Iulij. / Carolus. 28 Ianuarij. / Carolus. 2 Martij.
KILIANVS { Chilianus. 13 Nouemb.

LAMBERTVS patronus Leodienſis. 17 Septemb.
LAMBERTVS epiſcopus Lugdunenſis. 14 Aprilis.
LAMBERTVS presbyter S. Giſleni. 9 Octob.
LANDELINVS fundator Criſpinienſis. 15 Iunij.
LANDOALDVS archipresbyter Gandaui. 19 Martij.
LANDRADA virgo Beliſienſis. 8 Iulij.
LANDRICVS fil. S. Vincentij. 17 Aprilis.
LEBVINVS presbyter, Dauentriæ. 12 Nouemb.
Ledua ſiue Lydwigis virgo, Schiedami. 14 Aprilis.
LEOCADIA, tranſlata ad S. Giſlenum. 9 Decemb.
LEODEGARIVS epiſcopus & martyr. 2 Octob.
LEOPARDVS martyr, Aquiſgrani. 30 Sept.
LEVVINNA virgo & martyr, Bergis. 22 Iulij.
LIBERTVS martyr, ad S. Trudonem. 14 Iulij.
LIETBERTVS epiſcopus Cameracenſis. 23 Iunij.
LIEPHARDVS epiſcopus & martyr. 4 Februarij.
LIVINVS archiepiſcopus & martyr Gandaui. 12 Nouemb.
Liuinus martyr Babylonius. 12 Nouemb.
LVDGERVS epiſcopus Monaſterienſis. 26 Martij.
LVDOVICVS Rex, Dominus Arteſiæ. 25 Auguſti.
LVLLVS epiſcopus Moguntinus. 16 Octob.
Lutgardis virgo Aquitiæ. 16 Iunij.

MACARIVS patriarcha, Gandaui. 9 Maij.
MACLOVII ſiue Machuti reliquiæ Gemblaci. 15. Nouemb.
MADELBERTA abbatiſſa Malbodienſis. 7 Septemb.
MARCELLI papæ reliquiæ in Alto monte. 16 Ianuarij.
MARCELLINI & Petri reliquiæ, Haſnonij. 2 Iunij.
MARCELMVS confeſſor, Dauentriæ. 14 Iulij.
Margaretula, martyr Louanienſis. 2 Septemb.
MARIA de *Wilenbroec*, Oingniaci. 23 Iunij.
Maria doloroſa virgo & martyr. 18 Iunij.
MARII reliquiæ vel corpus, Gemblaci. 19 Ianuarij.
de Martino epiſcopo, opinio Fanopinienſium. 11 Nouemb.
MARTINVS Apoſtolus Hasbanorum. 21 Iunij.
MATERNVS epiſcopus, diſcipulus S. Petri. 14 Septemb.
Mathildis nobiliſſima Matrona. 24 Iulij.

MAV-

MAVRONTVS confessor, Duaci. 5 Maij.
MAVRI corpus ex Rhemis apud Florinenses. 22 Augusti.
MAVRVS eremita, Huy. 15 Ianuarij.
MAXELLENDIS virgo & martyr. 13 Nouemb.
MAXIMVS episcopus Regiensis. 27 Nouemb.
MEGENGOVDVS præfectus Gelriæ. 19 Decemb.
MEDARDVS primus episcopus Nouiomensis. 8 Iunij.
MENGOLDVS martyr, Huy. 8 Februarij.
MELDRADÆ reliquiæ, Dauentriæ. 13 Iulij.
MOMBOLVS abbas Latiniacensis. 18 Nouemb.
MOMMOLENVS episcopus Nouiomensis. 16 Octob.
MONEGVNDIS memoria, Chimaci. 2 Iulij.
MONICA vidua, Aroasiæ. 4 Maij.
MONO martyr Nassouiæ. 18 Octob.
MONVLPHVS episcopus Leodiensis. 16 Iulij.

de NAZARIO & Celso annotatio. 26 Iulij.
NICASIVS episcopus Rhemensis. 14 Decemb.
de Noitburge admonitio. 31 Octob.
NONA, cum Berlende habetur. 3 Februarij.
NORBERTVS fundator Præmonstratensis. 6 Iunij.
NVNCIVS confessor Hasteriæ. 10 Octob.

ODA virgo, Rhodæ. 27 Nouemb.
ODA vidua, Amanij. 23 Octob.
Odonis Cameracensis episcopi obitus. 9 Octob.
Odilia de vndecim millibus, Huy. 18 Iulij.
ODRADA virgo, Alemi. 3 Nouemb.
ODVINVS presbyter & martyr, Hugardiæ. 25 Iunij.
ODVLPHVS canonicus Vltraiectensis. 12 Iunij.
OELBERTVS martyr in *Oosterhout*. 22 Octob.
OLLA virgo Cameracensis. 9 Octob.
ONESIMVS episcopus Suessionensis, Duaci. 13 Maij.
Ortrudis virgo ad S. Bertinum. 22 Iunij.
OSVALDI regis reliquiæ, Bergis. 5 Augusti.
OTGERVS leuita, Ruræmondæ. 10 Septemb.

PAcificus, primus Minister Franciæ. 10 Iulij.
PANCRATII reliquiæ, Vltraiecti. 12 Maij.
PAPOLENVS vel Babolenus abbas Strabulensis. 26 Iunij.
PERPETVVS episcopus Leodiensis, Dionanti. 4 Nouemb.
Petri eremitæ memoria. 15 Iulij.
Petrus martyr, Lamberto iungitur. 17 Septemb.

Petrus de Lutcemburgo, Cardinalis. 2 Iulij.
Petrus abbas Anglus. 30 Decemb.
PHARAILDIS virgo, Gandaui. 4 Ianuarij.
PLECHELMVS episcopus in *Oudenzeel.* 15 Iulij.
PIATVS, martyr Tornacensis. 1 Octob.
Pipinus, primus Brabantiæ Dux. 21 Febr.
POLLENA in Hunonis curia. 8 Octob.
Pompeius, iungitur Odæ. 23 Octob.
PONTIANI reliquiæ, Vltraiecti. 14 Ianuarij.
Poppo abbas Stabulensis. 25 Ianuarij.

QVINIBERTVS confessor Salesij. 18 Maij.
Quirini aduentus Malmundarium. 11 Octob.

RADBODVS episcopus Vltraiectensis. 29 Nouemb.
RADFRIDVS cum VValfrido ponitur. 3 Decembris.
Radulphus tacens, Affligenij. 30 Aprilis.
RAGENFREDIS virgo, Dononij. 8 Octob.
RAGENVFLA virgo, in Aycuria. 14 Iulij.
RAGNVLPHVS martyr, Atrebati. 27 Maij.
RAINELDIS virgo & martyr, Santhis. 16 Iulij.
Regina fund. Dononij. 1 Iulij.
RELINDIS seu Reinila virgo Eikensis. 6 Februarij.
Reliquiarum { Atrebatēn. / Gemblacēn / Letiensis. } ecclesiæ { Dom. 2. post Pascha. / 23 Maij. / 27. Septemb. }
REMACLVS episcopus, & abbas Stabulen 3 Septemb.
REMBERTVS archiepiscopus Hamburgensis. 11 Iunij.
REMIGIVS quid Belgis præstiterit. 13 Ianuarij.
Richardus abbas in *Adwert.* 30 Decemb.
RICHARIVS abbas Centulensis. 26 Aprilis.
RICTRVDIS fundatrix Marcenensis. 12 Maij.
ROLENDIS virgo Gerpiniæ. 13 Maij.
ROTRVDIS, aliâs Ortrudis virgo Gisnensis. 22 Iunij.
RVMOLDVS patronus Mechlinienſis. 1 Iulij.
Rupertus vel Ropertus abbas Tuitiensis. 3 Martij.

SACRAMENTVM venerabile { Bruxellæ Dom. post 13 Iul. / Amsterodami. 16 Mar. }
Sacramenti vener festum Leodij inchoatum. 5 Aprilis.
SALVIVS episcopus & martyr, Valencenis. 26 Iunij.
Sandradus abbas in Gladbach. 24 Augusti.
SARIVS presbyter, Cameracesij. 24 Nouemb.

Schetzelo eremita. 6 Augusti.
SERVATIVS episcopus, Traiecti ad Mosam. 13 Maij.
SEVERINVS episcopus { Colonienſis. 23 Octob. / Treuirenſis. 24 Octob.
Siardi abbatis. 13 Nouemb.
SIDRONII corpus Meſſenas allatum. 3 Iulij.
SIGEBERTVS confeſſor, Rex Auſtraſiæ. 1 Februarij.
SILVINVS epiſcopus, Alciaci. 17 Februarij.
SIMETRIVS presbyter & martyr, Ladernaci. 26 Maij.
Simon conuerſus, Alnæ. 24 Februarij.
SPEVS ex Aquiſgrano Haresburgum tranſlatus. 28 Ianuarij.
Stephanus papa nonus, Belga. 29 Martij.
STIRCBALDVS martyr, iungitur Bonifacio. 5 Iunij.
SVLPICIVS epiſcopus Baionenſis, ad S. Giſlenum. 27 Ianuarij.
SVPERIVS martyr, collega Saluij. 26 Iunij.
SVRA virgo & martyr, Dordracij. 10 Februarij.
SVVITBERTVS coëpiſcopus VVillibrordi, 1 Martij.
TILLO, qui & Hillonius, abbas 7. Ian. ponitus poſt Decēb.
THEODARDVS martyr, epiſcopus Leodienſ. 10 Sept.
Theodoricus epiſcopus Cameracenſis. 5 Auguſti.
Theodoricus abbas ad S. Hubertum. 24 Auguſti.
THEODVLPHVS epiſcopus, Lobijs. 25 Iunij.
Theraſia cum VValfrido martyre. 3 Decemb.
THOMAS Germanorum Apoſtolus. 21 Decemb.
Thomas de Argentolio, Atrebati 2 Iunij.
Torphimus epiſcopus Norvvegianus. 8 Ianuarij.
TRAIECTENSIVM epiſcoporum feſtum. 6 Februarij.
Treuirēſes epiſcopi, qui ſimul Tungris præfuerūt, recēſentur. 7 Iul.
TRVDO fundator monaſterij ad S. Trudonem. 23 Nouemb.
VALENTINVS epiſcopus Tungrenſis. 7 Iunij.
VALERIA virgo, in Hunulfi curte. 8 Octob.
VALERICVS eremita, ex Germania inferiori. 10 Ian.
VEDASTVS epiſcopus Atrebatenſis. 6 Februarij.
VENANTIVS martyr, in Atteſia. 10 Octob.
VERONA virgo, milliari à Louanio. 29 Auguſti.
VERONVS confeſſor, Lembeccæ. 30 Martij.
VICTORICVS martyr cum Fuſciano. 11 Decemb.
VICTRICIVS epiſcopus Rothomagenſis. 7 Aug.
Victoriæ Ieroſolymitanæ feſtum. 15 Iulij.
Victoria contra Nordmannos. 1 Septemb.
Victoria recuperatæ Conſtantinopolis. 12 Aprilis.
VICTORIÆ ſeu triumphi contra Hungaros feſtum. 2 Aprilis.

Victoria contra Stadingos. 26 Iunij.
Victoria in VVorong. 5 Iunij.
VIGOR episcopus Baiocassinus. 1 Nouemb.
VINCENTIVS Comes, fundator Sonegiensis. 14 Iulij.
VINCIANA virgo, soror Landoaldi. 11 Septemb.
VINDICIANVS episcopus Atrebatensis. 11 Martij.
VLGISVS episcopus & abbas Lobiensis. 4 Febr.
VITANVS abbas, frater S. Foillani, Fossis. 1 Maij.
Vrbanus papa IV. 30 Sept.
VRSMARVS Apostolus Theoraciæ & Fland. 18 Aprilis.
VRSVLÆ aliquot sociæ. 22 Octob.
VVACCARVS monachus, cum Bonifacio. 5 Iunij.
VVALBERTVS comes, abbas Luxouiensis. 2 Maij.
VVALBVRGIS virginis reliquiæ, Furnis. 4 Augusti.
VVALDETRVDIS fundatrix Canonicarum Montibus. 9 Apr.
VVALHERVS martyr, pastor Onhanensis, 23 Iulij.
VVALTHERVS martyr cum Bonifacio. 5 Iunij.
VVALFRIDVS martyr, apud Groningam. 3 Decemb.
VValimbertus abbas. 31 Decemb.
VVANDREGISILVS fundator Fontanellensis. 22 Iulij.
VVASNVLPHVS confessor, Condati. 1 Octob.
VVERENFRIDVS presbyter, Elstij. 14 Aug.
VVicbertus martyr, in Fostilandia 13 Aug.
VVILIBALDVS episcopus Eistadensis. 7 Iulij.
VVILLEHADVS Apostolus Aquilonarium. 8 Nouemb.
VVILFRIDVS episcopus Nordt-Humbrorum. 12 Octob.
VVILLEICVS, Præpositus Vuerdensis. 2 Martij.
VVILLIBRORDVS Apostolus Frisiæ. 7 Nouemb.
VVILLIHERVS martyr, cum Bonifacio. 5 Iunij.
VVINNOCVS confessor, Bergis S VVinnoci. 6 Nouemb.
VVINTRVCIVS martyr cum Bonifacio. 5 Iunij.
VVINVVALOEVS, abbas Britanniæ. 3 Februarij.
VVIRO episcopus. 8 Maij.
VViuina fundatrix Bigardiensis. 17 Decemb.
VVolbodo episcopus Leodiensis. 21 Aprilis.
VVVLFRAMNVS episcopus Senonensis. 20 Martij.
VVLGANIVS confessor Leusij 2 Nouemb.
VVLGISVS vide Vlgisus 4 Febr. & de alio in Nouemb
Vulmarus abbas Bolonienſis. 20 Iulij.
VVunibaldus abbas 18 Decemb.

Y Duberga vidua Niuellæ. 8 Maij.

INDEX BELGICI MARTYROLOGII.

ABbas quomodo sit eligendus. 23 Maij.
Abbas & aduocatus perpetuus Canonicarum Montensium est Comes Hannoniæ. 9 Apri. 1.
Abbas permansit Agilolphus episcopus. 9 Iulij.
Abbas siue pater abbas octodecim monasteriorum fuit Gerardus. 3 Octob 2.
Abbas modicè litteratus præceptorem sibi assumsit. 17 Iunij 1.
Abbatia Maricolensis quomodo comesta sit à sæculari potestate & militibns. 25 Mart. 1.
Abbatia sancti Vedasti à Regibus & Comitibus occupata. 6 Februarij. 1.
Abbatia S. Bertini consiliario data. 8 Martij quam Hunfridus episcopus sola pietate motus acceptat.
Abbatia S. Bertini per seculares abbates collapsa. 9 Septemb
Abbatię disciplinam ex opulentia collapsam restituit Theodoricus abbas. 23 Nouemb.
Abbatia Lobiensis occupata à regibus & episcopis: dicta à parasitis aurea vallis. 18 Apr. 1.
Abbatia relicta reclusionem in Vvasia elegit Geruuinus. 17 April 2.
Abbatias duas cur absque offendiculo rexerit Florbertus. 1 Nouemb. 2.
Abbatias duas cur in beneficium aut protectionem acceperit Fulco episcopus. 17 Iunij. 1.
sub Abbatis vnius moderatione duo monasteria. 10 Octob 2.
Abbates electi quòd militare nolent. 13 Octob.
contra Abbatem diabolicus instinctus discipulorum. 18. Nou. & 3 Decemb.
Abbatia Oostbroeckana dicta carcer ordinis ob rigorem disciplinæ 7 Nouemb. 3.
Abbatissa Gertrudis foris agenda fratribus commisit: intus matres spirituales sibi assũsit. 17 Martij.
Acephalos Tornaco eiecit Eleutherius. 20 Febr. 1.
Adartensis pagus ab Atrebatensi distinctus. 27 Maij.
Adalardus abbas Corbeiæ an sit Haymonis filius 2 Ianuarij.
ob Adultetij reprehensionem martyr Rumoldus, 1 Iulij. Lambertus, 17 Septemb.
Adulterij notam quàm patienter tulerit Genouefa Palatina. 2 Apr, 2.
ob Adulteræ vxoris dimissionẽ interficitur Gengulphus 11 Maii. 1.
Aduocatus monasterij Gemblacensis erat Godefridus Comes Louanienſis. 23 Maii.
Agricola Oelbertus innocenter occisus inter martyres honoratur, 22 Octobris 1.
in Albis moritur Dentlinus. 9 Aprilis. 1. 14 Iulij. 2.
Algeri Canonici Leodiensis laus. 5 Aprilis.
Altaris vice dedicatam habebant tabulam Ewaldi, in qua inter Barbaros quotidie Sacramentum

cramentum victimæ salutaris Deo offerebant. 3 Octo. 1.
Altare portatile VVillibrordi asseruatur Treuiris. 7 Nou. 1.
in Altare summum non sunt posita membra Gregorij abbatis, sed tantum iuxta illud: quòd Apostolica auctoritate non esset Canonizatus. 4 Nouembris 2.
Ancillis se ancillam præstabat B Gertrudis. 17 Martij.
Anglia liberalis erga sanctos indigentes. 16 Martij 1.
Anglia dedit Belgis Mengoldum. 8. Februa. Willibrordum cum suis, 7 Nouemb. 1. Vvillehadum, 8 Nouemb. 1 Ingelmundum, 21. Iunij. 2. Bertuinum, 11 Nouembris.
Anglia ex Belgio habuit sanctum Grimbaldum. 8 Iulij.
Angli quòd à Frisiis & Saxonibus propagati essent iis fidem prædicarunt. 24 Aprilis.
Animabus fidelium defunctorum erecta Gandaui memoria. 5 Februarij.
ad Animas lætificandas eo delatum est corpus S. Bertulphi. ibidem
Animal taurus honorat absconsum martyrem Saluium 26. Iun.
Anni trecenti septuaginta tres Seruatij impugnantur 13 Maij 1.
Annuli S. Gereberni contra chiragram & febres. 15 Maij 2.
Anseres è Morinis Romam pedibus iuisse 4 Ianuarij.
de Antipodibus controuersia. 5 Iunij. 1
Antuerpiæ contra diabolum laborat Eligius. 1 Decembris.
Antuerpiæ regnat seductor Tanchelinus cùm vnus tantum esset sacerdos. 6 Iunij. 2
Vvilhelmus Cornelij. Ibid. 3.
Aorasia percussi Hugonotti ad sanctum Hubertum 3 Nouē. 1.
Appellatio Gualteri episcopi Pictauorum ad futurum iudicium, cum qua sepeliri voluit. 22 Ianuarij.
Aqua quam Radbodus bibebat dum alius gustaret, in vinum est conuersa. 29 Nouembris.
Aqua qua præfocabatur Godeleua, multos potata sanauit. 6 Iulij.
Aquæ vis qua abluebantur ossa sancti Dodonis 28 Octob.
Aquilonarium regionum apostolus Anscharius. 3 Feb. 3.
Aquitania dedit Belgio Hadelinum. 3 Februarij. 1.
Aquitania à Gallijs distincta. 26 Iunij 1.
Arbor excisa, à Gummaro in integrum solidata 11 Octob. 1.
Arboris ruinam exspectat diuus Martinus. 11. Nouemb. 2.
Arbor populus in hyeme ad sepulcrum Gudilæ fronduit. 8. Ianuarij 1.
Archidiaconus Adelbertus, 25. Iunij. 1. Theobaldus, 10. Ianuarij. 1. Iacobus de Tlecis, 30. Septembris. 2.
Archidiaconi tres Leodienses Romani pontif. 17 Septemb.
Archipresbyter Landoaldus. 19 Martij 1.
Arduennam conuertit Hubertus. 3 Nouembris.
Arianam perfidiam in Frisia impugnauit

pugnauit S. Fredericus. 18 Iul. 1.
Armatura Gengulphi in ecclesia seruatur. 11 Maij. 1.
Armenus ad Belgas venit Chrysolius. 7 Febr. 1.
Artesiam Flandriæ Comes à Turcis occupat. 15 Iulij. 2.
Atrebatenses conuertit Vedastus. 6 Febr 1.
Atrebati per Hunnos extincta religio. Ibidem.
Aureo, vt dicitur, pugno Adalardus non frangebatur. 2 Ian.

in Baiocensi regione quanta præstiterit sanctus Vigor. 1 Nouemb 1
Baptismate carentibus pueris vita est reddita Amsterodami per Eucharistiam. 16. Mar. 2. per Fredericum, 7 Martij.
Baptismate Gaugericus leprosum mundat. 11 Augusti.
Baptismate, siue è sacro fonte filius Landoaldi, Amantius, 19 Martij 2 Richarij Maurontus 5 Maij. 1. Vide Fons & Susceptrix.
Baptizatus Radbodi filius, in Albis moritur. 20 Martij. Vide Albus.
Baptizantur quotannis ttes infantes in solennitate Paschali, ab episcopo Baiocensi in monte Chrismato. 1 Nouemb. 1.
Beginæ Belgicæ 6. Ianuarij earum origo. Ibidem.
Bellaturus Imperator fiduciam habet in digito sancti Nicolai. 2. Maij.
Bellum sacrum. 15 Iulij. 2.
pro Bello sacro & terræ sanctæ recuperatione labores Gregorij decimi. 10 Iannarij. 1.
in Bello cæsi 300. ad quorum refrigerium monasterium Leodij constructit episc. 25 Iun. 3.
Bellum Hollandis male cessit, postquam B Odulphi monasterium impugnarunt. 12. Iun 1.
Benedictionem Romani pontificis petiit Rumoldus, itutus prædicatum in Gallias. 1 Iulij. 1.
Benedictionem ægroti Gosuini abbatis petijt episcopus Rhemorum per nuncium. 9 Octobris 4.
Benedictionem Liethardi abbatis petiit Sigebertus, sollicitaturus eleuationem Guiberti. 23 Maij.
Benedictionis S. Huberti brachium. 3 Nouembr. 2.
in Beneficium habuit Conon nobilis coniugatus ecclesiam Aldenburgensem. 16 Aug 1.
Berga pro portu. 17 Martij.
Bibliothecam suæ diœcesis summo studio collegit Anscharius. 3 Februarij 3.
Bibliothecatum sedulus obseruator Ioannes episcopus Morinensis. 27 Iannarij. 1.
Bibliothecarius fuit sub Leone nono, Stephanus nonus. 29. Martij.
Bossutum veteribus Buxutum. 29 Aprilis. 1.
Brabantiæ patriarcha Pipinus. 21 Februarij.
Brabantiæ primi duces fuerunt Christianissimi Europæ patres. 21 Februarij
Brabantiæ fines in Ham apud Alostum.

loſtum. 8 Ianu. 1.
Brabantia dicitur pagus Brachbantenſis. 15 Ian. 1.
in Brachbanto fidem ampliauit Hubertus. 3 Nouemb. 1.
Bratuſpantium Comes fit clericus & epiſcopus. 3 Maij. 2.
Britannia minor dedit Belgio S. Vuinocum. 6 Nouemb.
Brugæ dictæ caſtrum ſancti Donatiani. 14. Octob. 2.

CÆreus Atrebatenſis, valens cõtra ſacrũ ignem. 6 Feb. 2.
Cæſo & poſthumus fuit Drogo. 14 Iunij.
Calicem ſacrum Bonifacij cum Canali conſeruant Doccumenſes. 5 Iunij. 1.
Calix confeſſionis ſecundus. 23 Maij.
Cancri morbo laborat S. Aldegundis. 30 Ianuarij.
Caniculares dies finiuntur Gregorio Turonenſi die 5 Septembris. Ibidem.
Canonum volumen ante Iuonem & Gratianum ſcripſit Burchardus in Belgio. 20 Aug. 2.
Canonicus ſanctus, Odulphus. 12 Iunij.
Canonicorum Antuerpienſium origo ex hæreſi Tanchelini. 6 Iunij. 2.
Canonici Atrebatẽſes à Remigio & Vedaſto fundati. 6 Februarij 1.
Canonicæ vndecim millium Coloniæ fuerunt regularis inſtituti S. Hieronymi. 5 Febr. 2.
Canonici ſubordinati ſanctimonialibus. 4 Febr. 1.
Canonicæ vitæ inclinatio. 6 Martij 2.
Canonici Alnæ fiunt Ciſtertienſes. 24 Februarij.
Canonici Cellenſes in eccleſiæ libertate fraudati Leodium fugerunt cum corpore Hadelini, & Viſetum transferuntur. 3 Februarij 1.
Canonizationem Caroli Magni per Paſchalem, qui illegitimè ſedit, tolerat Romana eccleſia. 28 Ianuarij 1.
Canonizatio Petti de Lutcemburgo, ſæpe ſollicitata, cur non tranſacta. 2 Iulij.
non Canonizati peculiaris honor, Coletæ 6 Martij 1 Gregorij X. Aretij. 10 Ianuarij. Vuolbodonis 21 April. Bernardi 19 Aprilis. Aldeberti 22 Apr. Auæ 29 Apr. Clothſendis 30 Iunij. 2.
non Canonizati feſtum auctoritate epiſcopi. 2 Maij 1.
non Canonizati in capſas eleuati, 12 Maij. 2. 30 Iunij 3 in ſummum altare, 1 Iulij. 2.
non Canonizati Pomperij miſſa quomodo fiat. 23 Octob. 2.
Canonizatus Tornaci Bruno epiſc. Colonienſis. 11 Oct. 5.
pro Canonizatione Drogonis petenda eccleſiæ theſauri capiuntur. 14 Iunij.
Cantum cum pueris in matura ætate didicit Goſuinus. 9. Octobris. 4.
Cantionum ſæcularium inuentor erat frater Pacificus ante conuerſionem. 10 Iulij. 5.
Capella cur dicta ſit baſilica Aquiſgranenſis. 28 Ian. 1.

à Capillorum diuersitate dicti Ewaldi duo, albus & niger. 3 Octobris. 1.
Capillos abscidit mater Gertrudi nondum consecratæ. 17 Martij.
Capitaneum altare. 5 Septemb.
Captiuorum redemtione claruit Rembertus. 11 Iunij
Captiuos strenuè redemit Anscharius. 3 Februar. 3.
nō Cardinales archidiaconi Leodienses eliguntur pontifices. 10 Ian. & 17 Sept.
Carolum Martellum de duobus reprehendit Eucherius episcopus, ob id in exsilium missus. 20 Februar. 2.
Cassinum fons totius religionis. 2 Ianuar.
Castitatis suæ sigillum Gertrudis Domino consecrauit. 17 Martij.
ob Castitatem exsilium & martyrium elegit Dympna. 15 Maij 1.
Catechista Clodouei Vedastus. 6 Februar. 1.
Catechismum vicatim pueris & Mauris exposuit Gaspar Belga 31 Iulij.
Cella pro monasterio. 2 Ianua. 9 Octob 1 & aliàs sæpe.
Cereuisiæ vasa infecta incantationibus, signo crucis adhibito crepuerunt. 6 Febr. 1.
Chorepiscopum non fuisse Eobanum. 5 Iunij. 1.
Chrismatus nominatur mōs Phenus ab idololatria expurgatus. 1 Nouemb. 1.
Christophorus dictus fuit etiam sanctus Arnoldus episcopus Suessionensis. 16 Aug. 1.
Cilicium sancti Iuniani conseruatur. 16 Octob 2.
Cineres sacri loci Amsterodami cuius sint efficaciæ. 16 Martij. 2.
Ciuitatem Dornam irruit gens inimica sublatis reliquiis S. Fredegandi, velut turribus & muris ciuitatis destructis. 17 Iulij.
in Claraualle successit Bernardo Robertus Brugensis, deinde Fastredus Hanno. 19. Maij 3.
Clarissæ Coletanæ. 6 Martij. 1
Clericatus signaculo Bertulphus arctius ecclesiæ coniungitur. 5 Februar. 1.
Clericos non Canonicos, sed matricularios habuit Cella S. Gisleni. 3 Octob. 2
Cognominatur Gisislenus, Scetzelo. 6 Augusti.
Columna mirì splendoris Vedasti obitum præsignat. 6 Feb 1.
Comam intonsam instar mulierecularum gerentium oblationem in missa reiecit Godefridus episcopus. Qui mox cultris & gladijs eam abscidetunt, nè tanti viri benedictione carerent. 8 Nouemb. 2.
Confessor & martyr Basinus. 14 Iulij 6. & Leocadia, 9 Decembris
Cōfirmauit innumeram multitudinem sanctus Anselmus ad sanctum Audomarum, sacri Chrismatis inunctione. 9 Septembris.
Confirmauit multitudinem Calixtus papa. 14 Decemb. 1

Confirmatum Gerulphum occidit patrinus. 21 Septembr.
Confiteri solet Pipinus detractis calceis. 8 Maij 1.
Confraternitatem cum multis piis locis iniit Guibertus. 23 Maij. 1.
Coniuges seruata charitate separati. 14 Iulij 1.
Coniuges virginitatem seruantes. 4 Ianuarij. 3. Ian.
Coniugum separatio ad loca sacra. 9 April. 1.
Consiliarius Caroli Godegrandus præbuit se aduocatum & patronum clericorum. 6 Martij 2.
Consiliarius manet, factus episcopus. Ibidem
Consiliarium habere voluit Pipinus Arnulphum episcopum, nè in vllo regia potestate abuteretur. 16 Augusti. 2.
Consobrinus Caroli impropriè dicitur sanctus Adalardus. 2 Ianuarij.
Constantinopolis genethliam Græci inter sanctorum memorias habent. 12 Aprilis. 2.
Eius occupatæ victoria. Ibid.
Contractus nefarios quantum correxerit Gaspar. 31 Iulij.
Cocus bonus Ioannes. 2 Dec.
à Coco Carolomannus hebdomadarius coquinæ male tractatus. 17 Augusti. 2.
Corbeia Saxonica ab Adalardo ædificata. 2 Ianuarij.
Seminarium apostolorum Bremensium. Ibidem.
Corpus Dominicum Antuerpiæ per annos decem repositum in cistis & foraminibus. 6 Iun. 2.
Corporibus sanctorum eleuatis diœcesis Traiectensis decoretur. 21 Iunij. 2.
Corporis sancti Mauri præsentia quanti facienda. 22 Aug.
Corpus sancti Donatiani super gemmas & aurum pretiosum cur Flandris datũ. 14 Octob. 2.
Corpore sancti Euberti nè carerent Insulenses, decimas vnius pagi dederunt. 1 Februar. 1
Corpus sancti Silvini per modum vadij obtigit Bertinensibus. 17 Februarij.
Corpora sanctorum conseruata Marcenis pereuntibus priuilegijs & libris. 12 Maij. 2.
Corpus sancti Seruatij contra iniurias defertur ad Imperatorem. 13 Maij. 1. Confluentiam contra inuasores. Ibidem. Landrici Feleppam, 17 Aprilis 1. Humberti ad Marchionem pro reddenda villa, 25. Martij. 1. Reginæ in Saxoniam. 1 Iulij. 2.
Corpus sancti Vrsmari delatum est per Flandriam episcoporum licentia & benedictione, & nullus penè dies absque miraculis transiit. 18 Aprilis 1.
Corpus S. Lewinnæ per vicos & Castella Flandriæ maritimæ delatum. 22 Iulij. 2
Corpus sancti Eloquij in translatione resumi non potuit, nisi fusis precibus, & Vviderico duos mansus terræ legante. 3 Decembr.
Corpus sancti Adriani obtigit Gerardimontensibus emtione & Dei dispositione 8 Septemb.
Corpus S. Bauonis Gandenses

monachi secum semper in exilio ferebant, vt pretiosissimum thesaurum. 1. Octo. 1.
Corpus Theodulphi pro corpore Ermini Ercliacum mittitur, nè Erminus retineretur, sed nullum edidit miraculum, nisi sub proprio nomine in reditu. 25 Iunij. 2.
Corpus S. Theodulphi quanto cum periculo à Valencenensibus sit repetitum. 25 Iun. 2.
Corpus sancti Hermetis solicitè & sumtuosè repetitum à Rothnacensibus. 28 Augusti.
Corpora sanctorum martyrum & confessorum Pontius pseudoabbas non reuerebatur. 16 Augusti. 1.
Corpora supposita sanctorum cur & quomodo miserit Fulbertus episcopus. 5 Aug 3.
Corpus sancti Arnulphi sacrum, ceu reuera sanctum, iuxta morem Gallicanæ ecclesię de terra leuatur. 16. Augusti 1.
Corpora sanctorum cum vestibus inuenta incorrupta. 20 Iunij. 1.
Corpora Ewaldorum lux apparens vbi & cuius meriti essent declarauit. 3 Octobr. 1.
Corpus sancti Leodegarij martyris à tribus episcopis pia contentione est expetitum. 2 Octobris. 1.
Corpus sancti Eugenij, id est pars corporis, est Bronij. 15 Nouembris. 1.
Corpus sancti Huberti illæsum à dissolutione & putredine. 3 Nouemb. 1.
Corpus sanctæ Ragenfredis multas miserationes exhibet Dononij. 8 Octob. 3.
Corpus vnius sancti quomodo verè pluribus locis esse dicatur. 12 Maij. 1.
Crepitaculo ligneo eleemosynas petunt leprosi tempore Vvillibrordi, 14 Iulij. 4.
Crepitus vnde blasphema Gengulphi vxor frequentissimos ediderit. 11 Maij. 1.
Cruciata. 15 Iulij. 2.
Crucem in Belgio prędicauit Bernardus contra Saracenos & Turcas. 20 Augusti. 1.
Cruce signati Saracenos ex patrimonio ecclesiæ fugarunt. 30 Septembris. 2.
Crucis vexillo Vedastus domum intrans, dextera extenta, more sibi solito omnia signauit. 6 Febr. 1.
Crucis vexillo signante Vedasto vascula ceruisiaria incantationibus infecta, ob crucis potentiam mox crepuerunt. 6 Februarij 1.
Crucis formam exprimentia duo ligna per mare vexerunt Forannanum, & comites. 30 Apr. 1.
in Crucis Dominicę modum prostrata necabatur Reineldis 16 Iulij. 3. Lambertus, 17 Septembris.
Cruor Christi qualis sit Brugis. 3 Maij. 1.
Cytharœdus Caroli magni S. Arnoldus. 18 Iulij 3.
Dæmoniaci per merita Dympnæ liberati. 15 Maij 1. per Hubertum, 3 Nouem. 1. per Badilonem, 8 Octob 2.

Dæmoni ante mortem præsenti obiecit Hubertus Psalm. 90. & aquam benedictam. 3 Nouembris. 1.

Danis Angliam occupantibus, multos ex eis S. Vulganius conuertit. 2 Nouemb.

Danorum protomartyr Canutus. 10 Iulij. 4.

Dauentriæ & Trāsiselanorum apostolus Lebuinus. 12. Nou. 4.

Dauentriæ prædicauit Ludgerus. 26 Martij.

Debitum pauperum quomodo cancellari curauerit Gualterus episcopus. 22 Ianuarij.

Decanus Leodiensis fit Regularis. 23 Iunij 3.

Decanus pastorum Vvalherus per pastorem quem monebat martyr. 23 Iunij. 1.

Decimas ecclesiæ à Carolo Martello in stipendium militare contra Saracenos conuerti, non tulit Eucherius. 20 Febr. 2.

Dedicationi ecclesiæ Hasbonien-sis interfuerunt 24 corpora sanctorum. 1 Febr 1.

Dei oraculo, animarum acquirendarum zelo reluctatur Egbertus. 24. Aprilis.

Dentium dolori patrocinatur Ingelmundus. 21 Iunij. 2.

Depositio in Vilika, hoc est, dies depositionis. 5 Febr. 2.

Dionanti castri hæredem scripsit Monulphus S. Seruatium. 16 Iulij. 1.

Dominicæ diei transgressio punitur. 3 Febr. 3

Donum Petri, nomen monasterij. 10 Iulij. 3.

Dorcas altera fuit Gudila. 8 Ianuarij.

Dordracensis ecclesiæ ædificatio miraculis gloriosa. 10 Febr. 2.

Draconem signo crucis disrupit Nicasius, 11 Octobris. 2.

Domitianus, 7 Maij.

EBrietate perijt reclusus multæ abstinentiæ. 6 Nou.

Ecclesiam S. Mariæ Lakensem Guido velut alter Nepotianus mundabat & ornabat. 12 Septemb.

Ecclesia Santhis exusta propter peccata populi. 16 Iulij 3.

Ecclesia casso labore accenditur. 27 Septemb. 1.

Ecclesias incenderunt Saxones. 8 Nouemb. 1.

in Ecclesia quam dedicarat bestias custodire iussus Marcellus papa. 16 Ianuarij 1.

in Ecclesiam consecratur domus Lucinæ à Marcello. Ibidem.

Ecclesiæ auctoritatem bellis defendit Mathildis. 24 Iul. 2.

ob Ecclesiasticam libertatem martyr Albertus episcopus. 21 Nouembris.

Ecclesiæ Leodiensis fructus iniustè occupatos legaliter repetens Theodardus martyrio coronatur. 10 Septemb 1.

Ecclesiam dedicauit Amandus in honorem S. Sulpicij confess. qui eum educauerat. 3 Sept.

Ecclesiasticus Alardus accusatur, quia iustitiæ defensor. 2 Ianuarij.

Eleemosynis locupletior facta Regina. 1 Iulij. 2.

Eleemo-

Eleemosyna auri & argenti, quod decem summarij onerati Gregorio abbati tulerant, mox ab eodem pauperibus est erogata. 4 Nouembr. 2.

Eleemosynaria distributione Feleppa traditur sancto Vincentio. 17 April. 1

in Eleemosynam pro pauperibus delegauit sancta Aleidis vnam cortem ex possessionibus sui monasterij. 5 Febr. 2.

Eleuatio sancti Guiberti facta est auctoritate archiepiscopi & generalis synodi. 23 Maij.

Eleuatur in feretrum Bertilia ab abbatibus, iussu episcopi, vt publicè & solenniter colatur. 3 Ianuarij.

Episcopatus dignitas vt non vilescat multitudine episcoporum, canones præscribunt. Præfatio.

Episcopatus Belgij recensentur. Ibidem.

Episcopi tanquam arietes gregibus ducatum præbere debent. 8 Martij.

Episcopalem benedictionem ad gentilium conuersionem Romæ petiit Foillanus. 31 Oct.

Episcopalem annulum remittit Hilduardus Dagoberto. 29 Decembris.

Episcopalem annulum & pedum ab Imperatore renuit accipere Odo episcopus, & propterea exsulat. 9 Octob. 4.

Episcopatus Traiectensis vacantis officium suppleuit Candidus. 7 Iunij.

Episcopatus transfertur à Medardo propter metum barbarorum. 8 Iunij.

Episcopatus diuino oraculo ex Traiecto transfertur Leodium. 3 Nouemb. 1.

Episcopatus Suessionensis occupatur, non ecclesiæ iure, sed palatij fauore. 16. Aug. 1.

Episcopatu pulsus Vvilfridus Romam iter instituit, coram Apostolico papa causam dicturus. 12 Octob. 1.

Episcopatum 7 annis prudenter deserit Lambertus. 17 Sept.

Episcopatus dimissionem à Pontifice obtinuit Bonifacius, ferè occisus à sacerdotibus focaristis. Febru. 19.

Episcopatum relinquit Hugo, 9 Apr. 2. Rumoldus, 1 Iul. 1. Gisslenus, 9 Octob. 1. Macarius, 9 Maij.

Episcopatum ægrè mutauit Anscharius. 3 Febr. 3.

Episcopio pulsus à Nordmannis Hunfridus sedem Romanam consuluit. 8 Martij.

Episcopalis sedes fuit in abbatia Lobiensi. 7 Febr. 2

Episcopatus duos attenuatos copulat Nicolaus 3 Febr. 2.

Episcopus Godegrandus habitu vilissimo vsus est. 6 Mar. 2.

Episcopus factus, abbas Hadulphus, voluit à fratribus tantùm abbas vocari. 19 Maij 1.

Episcopus Aufridus fit Benedictinus. 3 Maij 2.

Episcopus Conradus occasione fundamenti ecclesiæ quam ædificabat, innocenter est occisus, 27 Aprilis.

Episcopus nouus Ambianensis Godefri-

Godefridus, Ambianos nudis pedibus venit, vsque ad martyris Firmini Ecclesiam. 8 Nou. 2.
Episcopus ordinatus Rembertus, monasticum habitum suscepit. 11 Iunij 1.
Episcopus Metensis renitens fit Petrus de Lutcemburgo, decimo octauo anno ætatis. 2 Iulij. 1.
Episcopi canonicam successionem solicitat Hincmarus. 5 August. 4.
ab Episcopo Leodiensi Gladbach redemptione transfertur ad Colonienſem. 24 Aug. 2.
Episcopus Cameracensis pro eleuatione Dodonis conuocat archidiaconos & commanipulares. 28 Octob.
Episcopus absque episcopatu aliquamdiu fuit Amandus. 6 Feb. 3.
Episcopi quidam dicuntur propter Apostolatum. 16 Ian. 2. 7 Febr. 2. 2 Nouemb.
Episcopatus Humberti examinatur. 25 Martij. 1. Landrici, 17 April. 1.
Episcopus consecratur Vrsmarus ad barbaricæ gentis conuersionem. 18 Apr. 1.
Episcopus Forannanus, primus abbas Vvalciodorensis permansit episcopus suæ abbatiæ. 30 Aprilis. 1.
eo Episcopus Vvillibrordi fuit Suitbertus, 1 Martij Bonifacij, Eobanus, 5 Iunij. 1.
Equus Haymonis giganteus in Berthem depictus. 2 Ian.
Eremita Scetzelo. 6 Augusti.
Eucharistiæ sacramentum, miraculis celebre Amsterodami. 16 Martij. 2. Bruxellæ, Dominica post 13 Iulij.
Eucharistiæ negligenter conseruatæ punitio. 17 Mart.
Eulogias oblatas largè pauperibus distribuebat Vrsmarus. 18 April 1.
Excidium suæ ciuitatis & ecclesiæ, nè videret Seruatius monitus est per reuelationem abire. 13 Maij. 1.
Excõmunicat Colonienſis, pseudoepiscopum Leodiensem. 27 Maij. 2.
Exsul pro iure ecclesiæ Torphinus episcopus. 8 Ian. 2.
Exsul per Martellum Eucherius episcopus. 20 Febr. 2.
in Exsilium mittitur iniustè Ansbertus episc. 9 Febr. Adalardus sine Iudicio. 2 Ian. Amatus causſa non discussa. 13 Sept.

FAmes Cameraci multos necauit. 23 Iunij 4.
in Fame munificentia Caroli. 2 Martij. 2. labores Domitiani, 7 Maij.
in Fame totius pene orbis acerba, egentes ad Adalheidem confugiebant. 5 Febr. 2,
Familiis locupletissimum prædium dedit Emebertus Ecclesiæ Cameracensi. 15 Ian. 1.
Fana deleuit Eligius auctoritate Apostolica. 1. Decemb.
Febricitantibus osculandus porrigitur articulus Mariæ Oigniacensis. 23 Iunij 3.
Feretrum S. Ragenfredis vacuum est relatum, diuendito corpore.

pore. 8 Octob. 3.
Fertilitatis à Deo donatæ festum Atrebati. 6 Febr. 2.
Festum Alenæ instituit Abbas Affliginiensis. 17 Iunij. 3.
Festi translatio pro mercatoribus. 9 Octobr. 1.
Festum à meridie inchoabat Fledericus. 13 Septembr. 2.
Festum habet Adelbaldus vbi occisus est, non autem vbi quieuit. 2 Febr. 1.
Fidei iuramentum præstitit Bonifacius Gregorio secundo. 5 Iunij. 1.
Fidelium nomina in tabella cerata notabat Odulphus 12 Iun. 1.
Filiam Stabulensis ecclesiæ quomodo se agnoscat Laderiacum. 26 Maij.
Filius spiritualis siue de fonte, Oduinum occidit. 25 Iun. 3. Bercharium abbatem, 16 Octo 3.
Filiolus de fonte sacro Liuini Brictius. 12 Nouemb. 1 2 Vide fontem.
Fisci Valencenensis tertiam partem donauit Carolus magnus martyribus Saluio & Superio. 26. Iunij. 1.
Fiscus Gandensis cœnobij est ecclesia S Pharaildis. 4 Ianu.
Fiscus regalis fuit mons Phenus, quem Childebertus Vigoti dedit ab idololatria expurgandum. 1 Nouemb. 1.
Flandriæ Comitatus vnde natus. 14 Octobris 2.
Flandriæ Comes fit Constantinopolis à se occupatæ imperator, & Græcos ad obedientiam reuerti fecit. 12 Apr. 2.
in Flandris labores Eligij. 1 Decemb. Modardi, 8. Iunij.
Floribus & ramis exornabat Guido ecclesiam beatæ Mariæ Lakansem. 12 Septemb.
Flumini contranititur nauis cum corpore sanctæ Aleidis. 5 Februarij. 2.
Fœditate loci perit Marcellus. 6 Ianuarij. 1.
Fonte fidei multos obluit Vvlframnus, 20 Martij. Vedastus, 6 Februarij. 1.
Fontem consecrauit Marcellus papa. 16 Ianuarij.
de Fonte sacro leuauit Ludouicus Imperator Haraldum Danorum regem. 3 Febr. 3. Remigius Clodouæũ. 6 Febr. 1 Gertrudis, Gudilam 8 Ianuarij 1.
Fontis præstantia ad benedictionem sancti refertur. 16 Octobr 4.
Fostilandia. 13 Augusti.
Franconiæ oppidum Gemblacum quod nunc est Brabantiæ. 23 Maij.
Fratres bonæ voluntatis à Gerardo fundati. 20 Augusti. 3.
Frisiæ Apostolus & archiepiscopus consecratus Vvillibrordus à Romano Pontifice. 1 Martij 7 Nouemb. 1.
Frisiæ terræ salsitas in dulcedinem & sterilitas in fertilitatem conuersa, prædicante ibi Vvistido. 12 Octob 1.
Frisiam martyrio illustrauit Bonifacius, cum collegis, 5 Iunij 1.
Frisios multos conuertit Vvlframnus, 20 Martij.

Frisiæ delubra & idola fregit Ludgerus. 26 Martij
Frisones feroces ad Christum reuocauit Odulphus 12 Iun. 1.
Frisij latè accepti. 8 Nouemb.
Furabatur Guido oculis parentũ horas orandi. 12 Septem.
Furtim ablata corpora vt venderentur, intercepit Marchio Flandriæ. 5 Febr. 1.
Furtum argentei scyphi ab impudico viro imponitur virgini, & ob id innocenter occiditur. 18 Iunij.
Furto sublatum corpus sanctæ Lewinnæ, non sine euidenti Dei & sanctæ nutu. 22 Iul. 2.

GAndauum dicitur portus Ganda, 11 Septemb. 1.
Gandauum à religione laudatum fouit exsulem Dunstanũ. 19 Maij. 2.
Gandenses Mercurium coluerũt: vbi Amandus eorum Apostolus construxit S. Petri monasterium. 1 Nouemb 2.
Germanorum Apostolus Bonifacius. 15 Iunij. 1.
Gesta Switberti vitiata 24. Ap.
Ghisnensis comitatus quàm fœdum habeat exordium. 22 Iunij. 2.
Græca & Latina inscriptio ad sepulcrum S. Florberti. 1 Nou. 2
Græci Imperatoris filius S. Gregorius apud Aquisgranum fundat monasterium in quo moritur. 4 Nouemb. 2.
Grana precum inuenisse Petrum eremitam. 15 Iulij. 3.
Guardianus & aduocatus abbatiæ sancti Petri Gandaui est Comes Flandriæ. 1 Nou. 2.
Guardianus Capituli Insulensis fit Maximilianus per litem contra regem Franciæ. 1 Feb. 1.
Gutturis patrona Cunera. 12 Iunij. 2.

HÆreticorum libri & colloquia quantum sint vitanda qui etiam episcopos deceperunt. 13 Maij. 1.
Hannonum primitiæ religionis. 13 Decemb.
Hannoniæ reformator Bruno. 11 Octob. 3.
Hasbanorum Apostolus Martinus. 21 Iunij. 1.
Herbæ in sepulcro Humberti appositæ incorruptæ manserunt. 25 Martij. 1.
ex Heredationem Berlendis patienter tulit. 3 Febr. 2.
Herigeri Lobiensis laus. 2 Ian.
Hibernia non vnum regnum fuit. 1 Iulii. 15. Maii.
Hiberniæ gubernator fuit sanctus Vincentius. 14 Iulii. 1.
Hibernia dedit Belgio Columbanum. 2 Feb. 2. Fursæum, 16 Ianu. 2 Himelinum, 10 Martii. Adalgisum, 2 Iun. 1.
Bertuinum. 11 Nouembris. Eloquium, 3 Decemb.
Hierosolymitanorũ miseria ante bellum sacrum. 15 Iul. 3.
Hierosolymam bis iuit ex fidei calore Geruinus. 17 April. 2.
Historiæ duorum eiusdem nominis confusæ. 2 Maii. 30 Iunii. 1.
Historia S. Eugenii petente Gerardo lecta est in synodo vt synodali

synodali auctoritate probata in ecclesia legeretur. 15 Nou. 1.
Historiæ quædam Belgicæ cur minus exactæ. 10 Iulij. 2.
Historia quædam Maximi suspectæ fidei. 27 Nouemb. 2.
Hollandiæ nomen recens. 17 Augusti 1.
Homines venditi à monasterio anno 1240. 8 Octobris.
Horis canonicis hymnidicas laudes Deo chorus cantabat in ecclesijs sub Vedasto episcopo. 6 Febr. 1.
Hormutij Apostolus Gaspar. 31 Iulij
Hortulanus monasterij fuit factus sanctus Adalardus. 2 Ianuar.
Hospitalia oppidatim exstrui curauit Domitianus. 7 Maij.
ob Hospitalitatem monasterij, ciuitas Atrebatum dicta est bonorum virorum terminus. 2 Nouembris.
Hospitalitatem construxit sancta Adilia. 30 Iunij.
Hostia antiquitus cum resurgentis Domini imagine. 16 Martij. 2.
Humi posita corpora sanctorum Gemblaci, vt Deus reconciliaretur. 15 Nouemb. 2.
Hungarorum tempestas, 23 Maij. 2 April. de eis triumphus Lobiis. 2 Apr. 9.
Hunnorum excidium præuidit Seruatius. 13 Maij 1. contra id preces eius. Ibid.

IAcobi corpus in Gallæcana Ecclesia hodierno honori restituit Carolus. 28 Ian. 1.
Idola deiecit sanctus Eligius Apostolica auctoritate. 1 Decembris.
Idolum Vvest-capellę fregit Vvillibrordus, & à custode templi, qui gladio caput percutiebat, Deo defendente nullam accepit læsionem. 7 Nouemb. 1.
Ieiunium triduanum præmittitur eleuationi Gertrudis & Eusebiæ. 16 Mart. 1. electioni abbatis, 14 Apr. 1. electioni episcopi Tornacensis, 8 Iunij, translationi S. Gereonis ex more, 17 Augusti. 1. pro loco monasterij construendi. 4 Iul.
Ignem oratione exstinxit Agnes. 21 Ianu. signo crucis Radulphus, 30 April 2. Mechliniæ Macarius, 9. Maij.
Imagines sanguine suo defendit Hildebertus contra Constantium 4. April.
per Imaginem sancti Nicolai virtutes factæ maximè in prægnantibus. 4 Nouemb. 2.
Imaginem S. Nicolai barbarus ad custodiam sui telonei posuit, Ibidem. Per eam conuertitur, Ibid Eam sanctus Gregorius abbas Porzetum aduexit, Ibidem.
Imperium virtute Caroli Occidenti restituitur. 28 Ian. 1.
Imperium Græcorum ante tempora belli sacri vix sibi sufficiebat. 15 Iulij 3.
Inuestituram petenti regi murum se opposuit Bernardus. 20 Augusti. 1.
Iram Dei imminere ex pulsu ad feretrum Bertulphi accipiebant Gandenses. 5 Febr. 1.
Iubilarius in episcopatu S. Remigius

gius: & inde dictus est Iubilæus. 13 Ian.

Iudex sæuus cùm Amando petenti negasset vitam rei, mortuum suscitauit. 6 Febru 3.

Iudex multiplicium causarum & consul populorum fuit apud episcopum Cameracensem Libertus. 23 Iunij. 4.

ex Iudicum manibus noxios liberauit Gaugericus diuinitus. 11 Augusti.

præ Iudicio oppressos subleuabãt Aldebertus & Regina. 1 Iulij 2.

Iuramenta ethnica vix etiam in præceptoribus humanè ferebat Ioseph. 7 Aprilis.

Iuramentum quod Comes Flandriæ præstat monasterio sancti Petri Gandaui. 1 Nouemb. 2.

LAbores cur dilexerit sanctus Vvinocus. 6 Nouem.

in Latrinam cũ fœcibus viscera effudit Gengulphi interfector clericus. 11 Maij.

Ledo pro maris accessu vel recessu. 1 Iulij. 1.

Legationis comes fuit Anschario Rembertus. 11 Iunij. 1.

Leodiensis vrbis origo. 3 Nouem. 1. territorij donatio, Ibidem & 17. Sept.

Leprosis annis decem seruiuit Iuetta. 13 Ianuarij.

Libertatem publicam Reipub. semper promouit Libertus. 23 Iunij. 4.

Linguis excisis martyres articulatim locuti. 24. Aug. 21. Leodegarius. 2 Octob. 1.

Lingua excisa Liuino restituta, 12 Nouemb. 1.

Linteaminibus ceratis inuolutus Ansbertus 9 Februarij. Corbicanus, & in cutibus animalium inclusus per mare remittitur. 2. Iunij.

Linteis quæ virgineis manibus texta erant, inuolui voluit sanctus Humbertus. 25 Martij. 1.

Lira dicta Ledo. 1 Iul. 1. eius antiqua nomina. Ibidem.

Litanias ante ascensionem Domini cum Mamerto, & alijs episcopis instituit Vedastus. 6 Feb. 1.

Litanijs submissa voce interseritur Gerlacus. 5 Ian.

è Litanijs delens nomen Sigeberti regis quod quotidie legebatur, punitur. 1 Febr. 2.

in Litanijs deferuntur corpora Sanctorum non canonizatorum 8 Maij. 2.

Litaniæ lectæ in castris sacri belli ante Ierusalem. 15 Iul 2.

Lites omnes ad iudicium ecclesiasticũ remitti voluit Carolus magnus si alteruter litigatorum id postularet. 28 Ianuarij 1.

Lites multas sua prudentia diremit sanctus Arnulphus. 16. Aug. 1.

Litigauit diu beatus Gualterus pro iure suæ ecclesiæ. 22 Ianu.

Loca quædam à sanctis nomina acceperunt, prioribus obscuratis 2 Octob. 2 15 Nouemb 2. 16 Decemb.

Loca sancta Gregorius abbas Romam veniens visitat, priusquam inibi salutet Theophanium Augustam, suam sororẽ. 4 Nou. 2.

Longobardos exstruxit Carolus. 28 Ianuar. 1.

Lotharingis annumerari solent Brabanti, Leodienses, & alij. 1 Februarij. 2.
Louanienſis Comes fuit beatus Antridus epiſcopus. 3 Maij 2.
Lucernam Gudilæ exſtinguit diabolus. 8 Ianuarij.
Ludouicus rex publicè pœnitens Adalardum abbatem Corbeiæ reuocat. 2 Ianuarij.

MAcarius Antiochenus Gādani mortuus à ſchiſmate defenditur. 9 Maij.
Malina pro maris acceſſu vel receſſu. 1 Iulij. 1.
Manna Atrebatenſium. 6 Feb 2.
Mariæ memoria vt non obſcuraretur in Atrebatenſi eccleſia per memoriam Vedaſti, trāſlatus eſt ipſe ad aliam eccleſiam. 6 Febr. 1.
Maria quam mirabiliter conſeruauerit Genouefam Palatinam. 2 Apr. 2
Mariæ Dei genitrici deuotus Ioſcio 30 Nouem. 2. in eius honorem quidam pſalmos quinque legere conſueuerunt. Ibid.
Mariæ Madalenæ tranſlatio. 8 Octob. 2.
Maris procellas Vulganius ſedat. 2 Nouem
Martyr Carolus Flander annue habet anniuerſarium 2 Mart. 2.
Martyres in Belgio non canonizati. 4. Aprilis.
ex Martyrum Thebæorum pulueꝛe puluis ſedat dolores capitis Euergiſti 24. Octob 2.
Martyr ob reprehenſam conſanguineorum copulam. Iuli. 18.
Martyr ob libertatem eccleſiæ defenſam Thomas de Argentoleo. 2 Iunij. 3.
Martyrij corona ne frueretur Leodegarius veluti truncus traditus eſt Vvaningo. 2 Octob. 1
Martyr & confeſſor Baſinus. 14 Iulij. 6 Leocadia, Dec 9.
Martyris vocabulum extenſiue ſumptum. Septemb. 14.
Materni duo. 14 Seprem.
Matrimonij cauſam, quia Eccleſiaſtici iuris erat, ad epiſcopum remiſit Comes Flandriæ. 6 Iulij.
Medetur Drogo calculoſis & ruptis 14 Iunij.
Medicina multorum fons Adalgiſi. 2 Iunij. 1.
Medicus febricitantium eſt puteus ſanctæ Suræ 10 Febr. 2.
Medicum diuinitus ſibi datum per vim retinere tentant oppidani Fiſci Valēcenēſis. 25. Iunij. 2.
Mediolanenſes Romanæ Sedi rebelles ad obedientiam reuocauit Stephanus nonus Belga. 29 Mar.
Menapios in Flandria conuertit Vrſmarus. 18. April. 1.
Mercator linei panni Georgius iuſtus. 5. Auguſti. 5.
in Meſſe deficientibus ſiti, fontem è terra produxit S. Gummarus 11 Octob. 1.
Metropolis cur dicatur vrbs Rhemorum. 13 Ianuarij. 1.
Milites belli ſacri communicabant de Corpore Domini, oppugnaturi Hieruſalem. 15 Iulij 2.
Miles præpotens Arnulphus, quem tota gloria ſæculi ſequebatur, fit monachus. 16. Aug. 1.
Milites monachos fieri lege lata prohibuit Mauricius, cui obſtitit

obstit Gregorius. 1. Octob 1.

Milites Caroli Martelli vrbe sua excluſit Eucherius episcopus Aurelianensis, ne ciues ab eis aliquid iniuriæ parerentur. 20 Februarij. 2.

Militaribus in beneficium traditum monasterium. 8. Octob. 4.

Militis Daci violentia Gisna diuo Bertino erepta, & retenta 22. Iunij. 2.

Militibus siue equitibus nobilibus bona monasterij in beneficia conuersa abstulit Popo. 25 Ianuarij.

Miracula in libellis notabantur. 2 Iunij 2.

Miraculorum Gregorij X. pleni codices Aretij. 10 Ianu. 1.

ob Miracula laudari noluit Gosuimus, quia Deus etiam per animalia miracula edit 9 Oct. 4.

Missarum solennia triginta diebus super sepulchrũ Bauonis celebrat Leuinus. 1 Octob. 1.

Missas duas in die quo sensu memoretur Aibertus celebrasse. 2 Maij. 2.

Missam celebrans quasi alter Stephanus martyr fit Gualterus. 30 Decembris.

Molæ miraculum. 6 Nouemb.

Monachorum aluearium erat Gorziæ & summus religionis feruor 30 Aprilis.

Monasteria in regno suo ædificauit Sigebertus vt iustitia firmaretur thronus eius. 3 Septem. 1. Febr 2.

Monasteria sui Imperij Henricus Imp. commisit Popponi. 25. Ianuarij.

Monasterij portum relicto naufragio sæculi expetijt Vincentius. 9 Aprilis. 1.

Monasterium cõstruitur ex castro *Gembiacus*, & offertur Deo ac sanctis eius. 23. Maij.

Monasterio Gemblacensi conceditur oppidi ædificatio, vt sanctorum pignora & serui Dei protegantur à paganis & malis Christianis. 23 Maij.

Monasterium *Thorout* datur Anschario episcopo ad victus supplementum. 3. Febr. 3.

Monasterij Gemblacensis inuasio sopita cum media & ampliori bonorum iactura. 23. Maij.

Monasterij bona hereditario iure data per abbatissã militi. 12 Maij 2

Monasterium Vvastense per fundatricem Idam, ante altare sepultam protegitur & munitur. 13 Aprilis.

Monasterium Lobiense ante Reineldẽ mulier nõ intrauit. 16 Iul. 3

in Monasterium tonso capite detrusus Ebroinus. 2. Octob. 1.

Monasterij defensor contra laicam potestatem Grimbaldus. 8 Iulij 1.

Monasteria quatuor construxit Landelinus. 15. Iunij.

Monasterium Chrispinium fuit beneficio militarium infiscatum. 15 Iunij.

Monasterium extensè. 27 Nouemb. 1. Monasterium Canonicorum Truncinij. 14 Iul. 6.

Monasteria cur dicti Canonicorum conuentus 12 Iun. 1.

Monasterium sancti Saluatoris antiquatum. 5 Iunij. 1.

in Monachis Christum venerari docuit Vvandregisilus Caletanos, 22 Iulij. 1.
Monachis nongentis præfuit Aicadrus. 15. Septemb.
Monastica disciplina Haspris perijt ob longinquam abbatis absentiam. 13. Sept.
Monachi Gandenses exusto à Nordmannis monasterio, centũ pene annis exsularunt, in communi tamen viuentes sub vnius obedientia, quantum licebat. 1 Octob. 1.
Monachi in clericorum degenerantium loco à S. Amando constituti. 1 Nouem 2.
Monetæ percussura concessa monasterio. 23 Maij.
Morbi articularis patronus Vverenfridus. 14. Augusti.
Morbum anginam solitus est curare Svvitbertus, 1 Mart. calculum & iliacam passionem Rolendis. 13 Maij. 3.
Morini quid Victricio debeant. 7 Augusti.
Morinos relapsos conuertit Audomarus. 9 Septemb.
Morinos turicolas in fide solidauit Vvlganius. 2 Nouem.
In Morinorum territorio est mõs S. Vvinoci. 6 Nou. 1.
In Morinorum & Flandrorũ confinio est *Vvoromholt*. 6 Nou. 1.
Mortuus non dimittit chartam ex manu, nisi promissa restitutione 22 Ianuarij
Mulieres ex cœno flagitiorum extraxit Gaspar per traudatam pecuniam in publicum redactã ad aureos plus vicies mille, 31 Iulij.
NAbia quæ fuerit ignoratur. 3 Octobris.
Natalis dies recenter à Suffraganeo episcopi Cameracensis Flederico institutus. 13 Septembris.
Natalem Forannani an rectè celebrare desierent VValciodorenses. 30 Aprilis 1.
Nepos Pipini impropriè dicitur Adalardus. 2 Ianuarij.
Nobiles vicinos Sacramento cõstringit episcopus, nè quid Maricolis monasterio paterentur fieri mali. 25 Mar. 1.
Nicolai imago miraculis clara. 4 Nouembris 2.
Nomen mutatur in regeneratione. 17 Iunij. 3.
Nomen Eusebiæ corruptè Isoia. 16 Martij. 1.
Nonnus titulus paternæ reuerentiæ.
Nomen martyris incogniti Superius, quia superius iacebat. 26 Iunij. 1.
Nordmannorum vastatio, Iulij 14. 3 improprie dicuntur Hungri. 27. Septemb. 1. de eis victoria Louanij. 1 Sept.
Nordmannos multos baptizari fecit Bruno. 11 Octob. 3.
Nudipedalia monachorum. 13 Maij 1.
Nudis pedibus circuibat Lietbertus episcopus ecclesias & cœmeteria. 23 Iunij. 4.
Nummus in marsupio Gosuini multiplicatus pro pauperibus. 9 Octob. 3.
Nuncius martyr Adrianus. 19. Martij.

19. Martij.
Nuptias illicitas correxit in Vvalachria sanctus Fredericus. 18. Iulij 1.
Stephanus nonus. 29. Martij.
Nuptiarum die instante fugit Ragenufla. 14 Iulij. 5.

OBedientia miraculo commendata. 5 Febr. 2.
Obtulit Deo pro victoria Godefridus Bullonensis clausträ Canonicorum Dominici sepulcri. 15 Iulij. 4.
ex Offertorio gratuito populi cõstruitur templum amplissimum. 23 Iun. 1.
Oleum ex corpore VValburgis defluit. 4 Aug. ex sepulcro Bercharij. 16 Octob. 3.
Oleo benedictionis perũxit Alardum Hildemannus: hoc est, extremæ vnctionis 2 Ian.
Opes domi forisque multiplicauit Bertulphus benignitate sua in pauperes. 5 Feb 1.
Opilio fuit Simon, ex nobili cõuersus Alnensis. 24 Febr.
Opidũ diui Audomari muris cinctum contra Nordmannos. 17 Iun. 1.
Opidum extensè. 27 Nou. 1.
Orabat Halena furtiuas preces, ex more, noctu in Ecclesia. 17 Iu. 3.
Orans manibus solo tenus in modum crucis expansis occiditur Canutus. 10 Iul. 4.
Orationibus assiduis plebem à se conuersam protegebat Svvitbertus, 1 Mart.
Otiositas vt mortifera pestis fugienda. 12 Octob. 2.

PAcificator Flandriæ S. Arnulphus. 16 Aug. 1.
Pacis gratia cum feretris sãctorũ habita processio. 21 Sept.
Pacificum appellauit sanctus Frãciscus magistrum cantionum, ad pacem Christi conuersum. 10. Iulij 5. Pœnitentiam septennio egit Mengoldus. 8 Febr. Geriacus, 5 Ian.
Pœnitentis Bernardi memorabile exemplum. 19 Apr.
Pœnitens Pipinus de exilio Ansberti, Floriacum monasterium constituxit, & Fontanellæ subiecit. 9 Febr.
Pœnitentiã pro vnius reatu agunt omnes fratres. 1 Feb 2.
Panem cœnobio suo coctum ex furno exhibuit Chilianus per miraculum. 13 Nou. 2.
pro Panibus in sepultura sanctæ Godoleuæ distribuendis, farina crescebat apud pistorem. 6 Iul.
Panes in lapides conuersi 4 Ian.
Panes S. Bonifacij 19 Febru.
Palatium exit Adalardus ob superinductam regis. 2 Ian.
Papa eligitur Archidiaconus Leodiensis, extra Collegium Cardinaliũ, absens in obsequio Christi in Syria 10 Ian.
Papæ illegitimi obedientia, quo loco sit habenda. 6 Martij 1.
Papa contulit extremam vnctionem. 19 Maij 3.
apud Papam metuit accusari Martellus à Clero Colonienſi. 20 Febr. 2.
Parentes pro cognatis & affinibus 10 Iul. 2. 3 Decemb. 2.
Parentibus reclamãtibus eremum

ingreditur Landrada. 8 Iulij. 2.
Parochia pro diœcesi. 16 Octob. 4. & 31 Octob.
Partum iuuat indusium laneum Mariæ Oingniacensis. 23 Iun. 3.
pro Partu inuocatur S. Arnulphus 16 Aug. 1
Parturientem primo miraculo in Hannonia liberauit Gislenus. 9 Octob. 1.
Parturientibus subuenit stola Folquini. 14 Decemb. 1.
in Paschæ obseruatione errasse monasteria Columbæ. 24 Apr.
Paschasium non scripsisse vitam Adalardi. 2 Ianu.
Passionẽ aliquam, qua plenè purgaretur, optauit Aldegundis. 30 Ian.
Passio, pro die passionis. 5 Febr. 2.
Pater filiam suam Dympnam decollat. 15 Maij. 1.
Pater orphanorum & peregrinorum fuit Monulphus. 16 Iul. 1.
Patientiæ exemplar Leduua, triginta octo annis ægrota. 14 Ap. 2
Patriæ natalis dulcedo omnes mouet. 21 Maij.
Patriæ defensores & custodes ecclesiæ nominantur Monulphus & Gondulphus 16 Iul. 1.
Patrimonia ecclesiæ à Langobardis detenta restituit Carolus. 28 Ian. 1.
Patrimonia sua Humbertus pro pauperibus obtulit Romanæ Sedi. 25 Martij 1.
Patrimonia sua partim vendidit, partim oppignorauit Godefridus Bullonensis, vt copias sacri belli aleret. 15 Iul. 4.
Patrinus interfector Gerulphi. 21 Septemb.
Patroni monasteriorum præter preces nihil postularũt. 23 Maij.
Pauperes multum colebat Walafridus. 3 Decemb. 2.
in Pauperibus vt Christus excipiatur habitaculum monasticũ construitur. 6 Nouem.
Paupertate omne peccatum consumi hæresis Wilhelmi Cornelij. 6 Iun. 3
Pedes pauperum quotidie ferè lauabat Radbodus episcopus. 29 Nouemb.
de Pecunijs Ansbertilegitur, Creuit gratijs, decreuit metallis. 9 Febr.
Perdita recuperantur per Ieronem 17 Aug. 1.
Peregrinatur Lierbertus episcopus ad sepulcrum Domini ferè cum tribus millibus, ita vt exercitus Domini dicerentur. 23 Iun. 4.
Peregrinatur septennio Reineldis 16 Iul. 3. ad sepulturam Seruatij Candidus. 7 Iun. septem annis Guido. 12 Septemb. ad limina Petri & Pauli Gislenus. 9 Octo. 1. ad eadem ter Landelinus. 15 Iunij. Romã Geruinus 17 Apr. 2. Euermarus. 1 Maij 1. Macarius. 9 Maij. Guthagonus regalis, vt creditur dignitatis. 3. Iulii 1.
Peregrini secundum fidem suam impetrarunt petita ad sepulcrum Drogonis ablato corpore, 14 Iun.
in Peregrinorum hospitium monasterium institutum, est Fossæ. 1 Maiij 2.
Peregrinatio Aquisgranensis. 28 Ianuarij.

Peronæ monasterium Fursæo ædificatur. 16 Ianu. 2.
Pestilentiam Gandaui sæuientem sua morte restinxit Macarius. 9 Maij.
Petri patrocinia, vt suis precibus adiungeret Seruatius contra Hũnos oraturus, Romam iuit. 13 Maij 1,
Petro constructur Blandinium 20 Febr. 1. Aldenburgum, vt Flandris & Menapibus patrocinaretur. 18 Apr. 1.
S. Petri miracula in *Oudenburg*. 16 Augusti 1.
Petro offert Mathildis Lombardiæ & Tusciæ ditionem 24 Iulij. 2.
Reineldis omnia sua. 16 Iul. 3.
Adroaldius *sithiu*. 9 Sepremb.
Dodo Wasserum, 28 Octo.
Piscem bremam insigni miraculo conuẽtui sancti Bertini propinauit sanctus Thomas Cantuariensis. 9 Septemb.
Plumbeis tegulis tecta ecclesia Aquisgranensis tempore Caroli Magni. 28 Ianua. 1.
ad Pluuiam eliciendam monstratur Atrebati lana cælestis. 6 Februarij 2.
in Pontificem Romanum mirabilis electio Gregorij X. 10 Ianua.
Pontificem Romanum supra se agnoscit patriarcha Orientis. 29 Martij.
Porcus monasterium. 10 Febr. 1.
Porcos pauit Nuncius regiæ dignitatis. 10 Octob. 2.
Posthumus & cælo fuit Drogo. 14 Iun.
Prædicabatur sub Vedasto populis quotidie verbum Dei per singula loca. 6 Febr. 1.
Prædo fuit S. Landelinus, sub nomine Mauros. 15 Iunij.
in Prægnantibus virtutes factæ per imaginem sancti Nicolai. 4 Nouemb. 2.
Principis optimi exemplar Pipinus. 21 Februa.
ad Principatus sui firmamentum Pipinus Svvitberto dedit VVerdam. 1. Martij.
Probaticæ Piscinæ comparatur sepulcrum sanctæ Landradæ. 8 Iulij 2.
Processionaliter acceptũ est corpus sancti Cyrici. 16 Ianuarij 2
Procus occidit Maxellendem. 13 Nouemb. 1.
Procum conuertit VViuina. 17 Decembris 2. Christiana. 26 Iulij 2.
Prolem velut altera Sara obtinuit Eliza per Rumoldum. 1 Iulij 1.
Prophetia claruit Norbertus. 6 Iunij 2.
Anscharius. 3 Februarij 3.
Erminus. 25 Aprilis 2
Puellarum, id est, virginũ monasterium 5 Feb. 2. 1 Octob. 3.
Puer quinquennis experit habitũ Minorum. 11 Iunij 2. pecunias exhorret. Ibidem.
Puero septenni morituro negatur corpus Dominicũ. 11 Iunij 2.
Pueros nobilium cælesti dogmate instruxit Romæ sanctus Gregorius abbas. 4 Nouembris 2.

Puteis cum carerent Maricolenses, & incolæ aquam humeris è flumine adferrent, indeficientis fontis vena prosilijt, precibus Humberti. 25 Maij. 1.
Puer 7 annorum natalem habet. 14 Iulij 2.
Punitio horribilis inuadẽtis prædium sanctæ Reginæ. 1 Iulij 2.

QVæstum cur nullum fecerit corpus sanctæ Eusebiæ in Angliam delatum. 16 Martij. 1.

RAnarum silentium obtinuisse fertur Fledericus. 13 Septembris 2.
Reclusus, Albertus. 2 Maij. 3 Columbanus abbas Gandaui. 2 Februarij. 2. Drogo 14 Iunij. Maria. 23 Iun. 3.
Regiam domum zelo religionis increpat Lambertus, ideoque occiditur. 17 Septemb.
Regiam Britanniæ hereditatem tres fratres relinquunt. 6 Nouembris.
Regni terreni contemtor Carolomannus. 17 Augusti 2.
Relictis patria & cognatione, diuino instinctu exit Vigor, nescies quo iret, & ad Baiocenses peruenit. 1 Nouemb. 1.
Reliquiæ Pancratij quàm reuerenter Gandauum missæ, vt quotidie missæ fierent. 12 Maij. 1.
Reliquias sancti Fredegandi Deus asportari iussit ex Dorna, ob iniquitatem incolarum. 27 Iulij.
ad Reliquias S. Lamberti Leodiũ è Scotia euocatur Oda, fama signorum. 27 Nouemb. 1.
Reliquijs Leocadiæ locum suum fraudari nolunt Gisleniani. 9 Decembris.
Reliquias Roma attulit Adalgisus 2 Iunij 1.
Reliquiæ Halenæ capsa confracta, religiosè sunt custoditæ nè quid eriperetur. 17 Iunij 3.
cum Reliquijs sanctorum vix nudus profugit Anscharius. 3 Febru. 3.
Reliquijs connumeratur lectus S. Gertrudis. 17 Martij.
Reprehendit Dunstanus Regem Iussu Papæ. Maij. 2.
Reprehendens vitia regis & clericorum Amandus ingens in se odium concitauit. 6 Febr 3.
Reuelationibus clarus Simon cõuersus, ab Innocentio ad Conc. Lateranense vocatur. 24 Febr.
Romam ad orationem venerunt Persæ nobiles. 19 Ian. Lietsardus. 4 Februarij 1. ter Landelinus. 27 Iun.
Romæ duobus annis solitarius vixit Bertuinus, relicto episcopatu 11 Nouemb.
Romæ à beato Petro monetur Amandus, vt prædicationis caussa in Gallias eat. 6 Feb. 3.
Romanæ Sedi quid præstiterit Carolus Magnus. 28 Ian. 1. quæ Otho. 21 Ian.
Romanæ Ecclesiæ Filia dicitur vrbs Leodiensis à S. Huberto in suo sigillo. 3 Nouem. 1.
in Romanarum 7 ecclesiarum honorem, monasterium à Begga funda-

fundamentum. 17 Decem.

SAcerdotum coniugia reformauit Stephanus IX. 29 Martii.

in Sacerdotes focariſtas acrẽ concionem habuit Bonifacius ferè ob id ab eis occiſus. 19 Febru.

in Sacerdotibus Chriſtum venerari docuit VVandregiſilus Caletanos. 22 Iul. 1.

Sacramenti venerabilis feſtũ Leodij originem accepit. 5 Aprilis.

Sacramentum Corporis Chriſti miraculis clarum Bruxellæ. 13 Iul. 2. Amſterodami. 16 Martij 2.

Senatorum fulcra in templis. 18 Maij.

Sancti vnius præſentia magis protegi patriã quam per humanam induſtriam. 6 Nouemb.

cum Sanctorum patrociniis (id eſt corporum præſentia) clerus Leodienſis obuiam it corpori S. Huberti. 3 Nou. 1.

ad Sanctum Trudonem concurſus, & fixa tentoria perinde ac in iuſta oppidi obſidione. 23 Nouemb.

Sancta præter morem Gallicanæ Eccleſiæ non eleuata, Verona. 29 Auguſti.

Sancti Euberti vita eſt hominibus. ignota. 1 Febr. 1.

Sanctus Gerebernus errore mutatus in Bernardum. 15 Maij 2.

Sãcta Sura collectam habet Dordraci ſub nomine Sotheris. 10 Febr. 2.

Sancti aliqui non canonizati habent officium defunctorum. 29 Aprilis.

Sanctimonialis Anſtreberta aliquamdiu in parentum ædibus vixit. 10 Februarij. 1.

Sanctimonialibus duodennẽ præfuiſſe Euſebiam ſcribit Hucbaldus. 16 Martij. 1.

Sanitatem à Iuniano conſecuti, tributarios ſe ſancti loco fecerunt. 16 Octob. 2.

Saraceni ſunt Agareni. 16 Decembris.

Saxones antiqui ſunt VVeſtphali. 3 Octob. 1.

Scholæ erant in monaſterijs monachorum & canonicorum. 17 Septembris.

in Scolarchum & Doctorem puerorum aſſumitur ab Epiſcopo Libertus. 23 Iunij 4.

Scholaſticorum multitudinẽ Romæ habuit Valentinus Epiſcopus 30 Septemb. 1.

Scotorum nomine comprehenſi Hiberni. 1 Iulij. 1.

Scotos eccleſiaſticos pietate ſingulari excipiebat Adilia. 30 Iunij 1.

Scotorum monaſterium Foſſæ. 30 Octobris.

Scotia multos ſanctos, veluti ſtellas lucidas ad diuerſas mundi partes tranſmiſit. 18 Octobris.

Scoti in Belgio claruerunt, Etto. 10 Iulij. 3. Liuinus. 12 Nouembris, 1. Mono 18 Octob. Plechelmus. 15 Iulij. 1. Ieron. 17. Auguſti. 1. VVaſnulphus. 1. Octobris. 3. VViro, Otgerus. 8. Maij. 1.

Scripto-

Scriptores patrum habuit Gerardus, ex quibus etiam congregationem clericorum instituit. 20 Augusti 3.
Senior pro Domino. 17 Iul. 1.
de Senioratu Lotharij Hilduinus Canonicus. 8 Martij.
Sepeliendus Medardus humeris defertur Clotharij Regis. 8 Iun.
Sepeliri voluit Gertrudis absque pompa. 17 Mart.
Sepelitur Ansbertus in linteis ceratis, sicut sanctis altaribus assistere consueuerat. 9 Feb. in subucula & planeta linea Hubertus. 3 Nouem 1 cum sacerdotalibus vestibus, & in ijs integer inuentus Wā Iregisilus. 22 Iul 1.
ad Sepulcrum Vvillibrordi biennio orationibus vacauit Vvillehadus è Frisia turbatus. 8 Nou. 1.
ad Sepulcrum sancti Seruatij Deo seruiuit Amor. 8 Octob. 1.
Sepulturam elegit Mommolenus episcopus in communi cœmeterio, extra vrbis mœnia. 16 Oct. 1.
Sepultus est Vvalfridus intra domum suam, in cella orationis. 3. Decemb 2.
Berlendis in vase exciso ex quercu 3 Feb. 2 in cœmeterio sancti Michaelis Petrus à Lutcemburgo. 2 Iul. 1.
Sepulturam aliam accepit sancta Landrada ab angelis. 8 Iulij 2.
Sepultus ecclesiasticè post quatuor annos exhumatur. 6 Iunij. 3
Sepultura pro quiete in feretro. 14 Iulij 2.
Sepulturā Seruatij in medio publici aggeris nix non operuit. 13 Maij. 1.
Serpētes apud Baioces fugat Vigor. 1. Nouemb.
à Serpente Ogium insulam liberauit Amandus signo Crucis. 6 Febr. 3.
Serui 1250. ingenuitate prius donati ab Hermete in Baptismate. 28 Augusti.
Seruus cum vxore & liberis monasterio donatur, 8. Martij. 29 Aprilis.
Sicambri sunt Gelri. 13 Ianu. 1.
Siciliæ regis titulo euocatus est contra hostes Apostolicæ Sedis Carolus frater regis Franciæ. 30 Septembris 2.
Silentium septennio seruat Radulphus Affligenienſis. 30 April. 2.
Sorte, barbara Frisonum lege eligebatur dijs immolandus. 20 Martij.
Sortibus gentis, vix ad vitam est reseruatus Vvillehadus. 8 Nouembris 1.
Sperliacum à Comite Sperliacēsi datum Vvormholtanis, vt inibi ex *Vvoromholt* cœnobium construeretur. 6 Nouemb.
Spindam duodecim Maldrariorum, & duo vasa halecum annuè distribui fundauit sancta Aleidis in obitus sui die. 5 Februarij. 2.
Spirituum immundorum ejectione claruit Siluinus. 17 Februarij.
Dympna. 15 Maij. 1.
Sponsam deseruit Maurontus. 5. Maij. Ansbertus. 14 Octob. 4.

Sponsum

Sponsum ad castitatem conuertit Bertilia. 3 Ianuarij. Pharaildis. 4 Ianuarij.
Sponsa priuatus Valmarus qualē vitam egerit. 20 Iulij.
Sponsa Angadrisina orādo impetrat deformitatem. 14 Octobris 4.
Stigmata Christi habet Gertrudis ab *Ooster*. 6 Ianuarij.
Stola sacra Forannani multos curauit 30 Aprilis 1. Folquini, parturientibus subuenit. 14 Decembris 1. Nicasij, vtitur Quirinus in Dracone eijciendo. 11 Octob. 2.
Studijs in palatio Regis præerat Nanno Philosophus. 29 Nouemb.
Suffragiorum & omnium benefactorum Neopatrensis ecclesiæ communio datur. 23 Maij.
Summarij decem onerati eleemosyna auri & argenti. 4 Nouembris. 2
Susceptor Bertini filioli abbas Bertinus. 2 Maij.
Liuini, S. Augustinus Anglus. 12 Nouembris 1.
Susceptrix Eusebiæ Nāthildis regina filiastræ contulit villā Verniacum. 16 Martij 1.

TAbellam ceratam habebat Odulphus, ad notandum nomina fidelium. 12 Iunij 1.
Tanchelini hæretici descriptio. 6 Iunij 2.
Taringæ, 11 Decemb.
Taruana, vide Morini.
Taxandriæ Apostolus Lambertus 17 Septembris. Huberrus, 3. Nouemb. 1.
Leisterbandiæ descriptio, cuius Apostolus fuit Svvitbertus. 1 Martii. 3 Maii. 2.
Templum constructit Trudo quod puer vouerat. Nouembris 23.
Terminus bonorum virorum, Atrebatense monasterium cur. 2 Nouembris
in testem euocatur defuncta Aia contra inuasores donationis eius. 18 Aprilis. 2.
Testamento duas villas legauit Remigius ecclesiæ Atrebatensi. 6 Februarii 1.
Tondetur puer præclaræ indolis. 11 Augusti.
Tornacensium Apostolus Piatus. 1 Octob. 2.
Tornacense territorium quid debeat Victricio. 7 Augusti.
Tornacum quamdiu & vnde proprio caruerit episcopo. 20 Februarii. 1.
de Torneamentis pœnitentiam egit Gerlacus. 5 Ianuarii.
Traiectenses Canonici ob Nordmannos apud Ruræ-mondā resederūt, & in discessu ibidē Canonicos reliquerunt. 10 Septem. 2.
Traiectensium primi prædicatores. 24 Aprilis
Tranquillus animus sancti Vuigannii, sæpe bella & discordias sedauit. 2 Nouembris.
Trāslatio S. Callisti humeris sacerdotū in occiduā Galliā. 16. Dec.
Tungri inter Belgas primi vsque ad Treuirorum fines habitabant. 14 Septembris.

Tungris impugnauit idololatriam sanctus Energislus.
24 Octobris. 2.

VEctigalium libertas beneficio sancti Svvitberti data Traiectensibus, hodie negatur. 1 Martij.
Velamen sacrum ab Amando suscepit Iduberga. 8 Maij. 2. Rictrudis. 12 Maij. 2.
Velum sanctimonialum vocatur vestis sanctæ Mariæ. 17 Martij
Velo quod Gertrudis pro benedictione acceperat, caput sibi in sepultura tegi voluit,
17 Matij.
Venatorum pietas erga Hubertum. 3 Nouembris 1.
Veneno quam turpiter extinctus sit Fredericus Episcopus.
27 Maij 2.
Victoriam si Clodoueus contra Alemannos obtineret, vouit solum Deum vxoris suæ colere: quod & præstitit.
6 Februarij 1.
Victoria contra Saracenos ascripta Seruatio 13 Maij 1.
Victoriam contra Danos impetrarunt Frisij precibus & meritis Remberti. 11 Iunij. 1.
Vicus nominatæ Brugæ.
25 Martij. 1.
Vigiliæ dispersæ sancti Pipini.
21 Februarij.
Villa pro opido. 30 Martij.
Villa publica Leodium.
10 & 17. Septembris.
Vini multiplicatio apud Harlindem in aduentu Vvillibrordi.
Octobris 12. 2.
Virginalis castitas Austrebertæ ambulatione super aquas defenditur. 10 Februarij. 1.
Virgo Hiltrudis sponsum fugiens velamen accepit.
27 Septembris.
Virgo sanctimonialis insigni stratagemate defensa contra procum. 4 Iulij.
Virginis prudens responsum.
13 Iulij. 1.
Virginalis pudicitiæ triumphus contra Martellum.
10 Iulij 1.
in Virginis Gudilæ testimonium populus arbor hiberno tempore vt nemus fronduit.
8 Ianuarij.
Virginitatem suam Oda Leodij Christo subarrauit.
27 Nouemb.
Visitator monasteriorum Galliæ & Germaniæ auctoritate Honorij Babolenus 26 Iunij 2.
Vita Odradæ perdita recolligitur potissimum ex relatu & picturis.
3 Nouembris. 2. Gregorij abbatis ex cortinæ pictura.
4 Nouembris. 2.
Vitæ multorum cur ignorentur.
13. decembris.
Vitreum poculum confractum solidauit Kilianus. 13 Nouemb.
Vniuersitatis Louanensis erectio.
1 Septembris.
in Vocibus clarificandis claruit sancta Aleidis 5 Febr. 2.
in Vrna lapidea inuentus Libertus. 14 Iulij. 3.
Vrsus Humberti in peregrinatione Romana mirabilis.
25 Martij 1.

Vrsis nudum melle perunctum exhibuit Henricus Imp. Quod Poppo redarguit.
25. Ianuarij.

Vxorem molestam patientia & prudentia vincere laborauit Gummarus.
11 Octobris. 1.

Vxoricidium sanctæ Godeleuæ,
6 Iulij.

FINIS INDICIS.

APPROBATIO.

HIc liber cui titulus est, Natales Sanctorum Belgij, & eorundem Chronica recapitulatio, auctore IOANNE MOLANO Doctore Theologo Louaniēsi; recogniti & notis aucti, vtiliter recusus, vtiliùs studiosorum manibus teretur. Actum Duaci die 28. Iulij 1616.

IACOBVS POLLET *S. Theol. Doctor, ordinariusque Professor, & Pastor S. Albini.*

Molani
Natales SS.rum

Th
2424

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN